

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT

VESAK 2550

Buddhist Cultral Center
125, Anderson Road,
Nedimala, Dehivala,
Sri Lanka

Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti.
Sự bố thí Pháp vượt trên tất cả các sự bố thí.

Thí Chủ: ______________________________

____

____

Dâng đến: _____________________________

____

____

Ước Nguyện: ___________________________

____

Hồi hướng đến: _________________________

____

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT - TẬP 32

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

PAṬHAMO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP MỘT

PHẬT LỊCH 2560 **DƯƠNG LỊCH 2016**

In lần thứ nhất:
PL 2560 - DL 2016 Số Lượng 600 cuốn

ISBN: 978-955-1604-86-8

@**Buddhist Cultural Centre**
125 Anderson Road
Nedimala, Dehiwala - Sri Lanka

Tel: 94-11-2734256, 2728468
Fax: 94-11-2736737
Email: bcc@sri.lanka.net
Website: www.buddhistcc.com

Printed by: **Ajith Printers (Pvt) Ltd.**
342 Old Kesbewa Road
Ratanapitiya, Borelesgamuwa,
Sri Lanka.
Tel: 94-11-251 7269

MỤC LỤC TỔNG QUÁT

--ooOoo--

"Tathāgatappavedito dhammavinayo, bhikkhave, vivaṭo virocati, no paṭicchanno."

"*Này các tỳ khưu, Pháp và Luật đã được công bố bởi đức Như Lai là bộc lộ, chói sáng, không che giấu.*"

***

(Aṅguttaranikāya Tikanipātapāḷi Kusinaravagga Paṭichannasutta, Parivārapāḷi Ekuttarikanaya Tikavāra - Bộ Tăng Chi, Chương Ba Pháp, Phẩm Kusinārā, Kinh Được Che Giấu; Luật Tập Yếu, Chương Tăng Theo Từng Bậc, Nhóm Ba).

ප්‍රස්තාවනා

සතා සංඛ්‍යා කල්ප ලක්‍ෂයක් මනෝ ප්‍රණිධාන පුරා, නවාසංඛ්‍යෘ කල්ප ලක්‍ෂයක් වාක් ප්‍රණිධාන පුරා, සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්‍ෂයක් කාය වාක් ප්‍රණිධාන පුරා, සම්මා සම්බුදුවරුන් විසි හතර නමකගෙන් නියත විවරණ ලබා ක්‍රි.පූ. 623 දී පමණ බුද්ධත්වයට පත්ව, බරණැස මිගදායේ දී ධර්ම චක්‍රය පැවැත් වූ තැන් පටන් පන්සාලිස් වසක් තුළ දේශනා කරන ලද ධර්මය තථාගත ධර්මය නම් වෙයි. ඒ තථාගත ධර්මය ධමම- ධමමඞකක- සදධමම ධමමවිනය, බ්‍රහ්මචරිය. සාන- පාවචන - ආදී නාමයනගෙන් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම සද්ධර්මයම ආනන්දය මාගේ ඇවෑමෙන් තොපගේ ශාස්තෘ වන්නේ යයි තථාගතයන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණයේ දී වදාරා ඇත. එයින් පෙනෙන්නේ බුදුන් වදාළ ධර්මයම භික්‍ෂූන් ගේ මර්ගෝපදේශකයා වූ වගයි. එසේ තිබියදීත් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව සුභද්‍ර නම් භික්‍ෂුවගේ මතය වූයේ තථාගතයන් වහන්සේ නැති නිසා තම තමන්ට වුවමනා පරිදි භික්‍ෂූන්ට ජීවත්වීමට පුළුවන් බවයි. සුභද්‍ර භික්‍ෂුව තථාගත පරිනිර්වාණය ගැන සිතා ඇත්තේ කරදරයකින් මිදුණු අවස්ථාවක් ලෙසයි. සමහර විට වෙනත් මත ප්‍රකට නුවූවද තවත් භික්‍ෂූන් අතර මෙවැනි විනාශකාරී මති මතාන්තර පවතින්නට ඇත. සර්වඥයන් වහන්සේ ජීවත් ව සිටියදීම දේවදත්ත සුනක්ඛත්ත, අරිට්ඨ, සාති, ආදී භීක්‍ෂුහු මෙවැනි මත උපදවන ලදහ.

ධර්මය සම්බන්ධව ගැටලුවක් මතුවූයේ කලතුරකින් වූවද, බුද්ධ ධර්මයේ පිරිසිදු බව ඒ අයුරින්ම රැක ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ශාසන භාරධාරී වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි ආදී මහරහතන් වහන්සේලාට පැහැදිලි විය. උන්වහන්සේලා බුද්ධ පරිනිර්වාණයේන සිවුවන මස දෙවනදා රජගහනුවර වෙභාර පර්වත ප්‍රාන්තයේ සප්ත පර්ණී ගුහාද්වාරයෙහි. අජාසත් රජු විසින් තරවන ලද මණ්ඩපයට රැස් වූ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලාගේ සහභාගිත්වයෙන් පළමුවන ධර්ම සංගීතිය පැවැත්වූහ.

ධර්ම විනයධර අනුබද්ධ මහාකාශ්‍යප, ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද, අග්‍ර විනයධර උපාලි ආදී සිව්පිළිසිඹියා පත් මහරහතන් වහන්සේලා විසින් පවත්වන ලද මෙම සංගායනාව සෙසු සියලු සංගායනාවන්ට පාදක වූ බවත. සමස්ත බෞද්ධ භික්‍ෂු සංඝයා විසින්ම පිළිගන්නා ලද බවත් අට්ඨකථාවන්හි සඳහන් වෙයි. මෙම ප්‍රථම සංගායනාව කප්පියා කප්පිය සික්ඛාපද පැනවීමත් බුදදානු බුදදක ශික්‍ෂාපද විනිශ්චයත් නිදානකොට පවත්වන ලද බැවින් පඤ්චසතික විනය සංගීති යන නමින් එය හඳුන්වයි. බුද්ධ වචනය නැතිනම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිටක වසයෙන්. බෙදුවේත ඒ ඒ පිටක එක් එක් සඞඝ පරම්පරාවලට දුන්නේත් මෙම සංගායනාවේ දීය.

ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාවෙන් වසර සියයක් ඉක්ම ගිය පසු කලාශොක රජු දවස විශාල මහනුවර වැසි වජ්ජි භික්‍ෂූන් විසින් විනය විරෝධී වස්තු දහයක් විනයානුකූල කිරීමට උත්සාහයක් ගත්හ. මෙම දස වස්තු පිළිවෙත නීතියට පටහැනි මෙන්ම සදාචාරාත්මක නොවන බවද

ප්‍රකාශිතයහ. වජ්ජී භික්ෂූන්ගේ මෙම විනය විරෝධී උත්සාහයෙන් බුද්ධ ධර්මය රැක ගැනීම සඳහා දෙවැනි සංගායනාව පැවැත්වීම්.

කාකණ්ඩ ප්‍රතත යස නම් මහරහතන් වහන්සේ, සබ්බකාමී, රේවත, සාළ්හ, ඛුජ්ජ සෝභිත වාසභගාමී, සුමන, සාණවාසී සම්භූත යන රහතන් වහන්සේලා සාකච්ඡාකර මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදි. සත් සියයක් රහතන් වහන්සේලා විසින් මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදහ. සතත සතත විනය සංගීති නමින් යන නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාවේදී චුල්ලවග්ගයේ සංගීති ඛන්ධ දෙක, මුණ්ඩරාජ සූත්‍රය, සෙරිස්සක විමාන කථා උත්තරවාද, පේතවත්‍ථු ආදිය පිට පාලියට කතු කළහ.

විවිධ නිකායන් හට ගැනීමත් ඒ ඒ නිකායයන්වල අයිතිවාසිකම්, ඉගැන්වීම්, හා වත් පිළිවෙත් මගින් බුදු දහම කිලිටිවීමත්. දුශ්ශීලයන් වැඩි වීමත්, ඒ නිසාම සිල්වතුන් විනය කර්ම සිදු නොකර සිටීමත්. විනයධර බහුශ්‍රැත සුපේශල භික්‍ෂාකාමී රහතන් වහන්සේලා ගම් දනව් අතහැර වනවාසී වීමත් යන අවස්ථා බුදුන් පිරිනිවී දෙසියපන්තිස් වසර වන විට දක්නට ලැබුනි. මෙම තත්වයෙන් සම්බුද්ධ ධර්මය ආරක්‍ෂාකර ගැනීම සඳහා බුද්ධ වර්ෂ දෙසිය පන්තිස් වැන්නේ දී අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැළලුප් නුවර දී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මෙම සංගායනාව පවත්වන ලද්දේ මොග්ගලි පුතත තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතුන් වහන්සේලා දාහක් සම්බන්ද වෙමින්, අශෝකරාම යේදීය. කථා වත්‍ථුපපකරණය මෙහිදී සංගීති විය. කථාවත්‍ථුපපකරණය සංගායනා කර ඇත්තේ සම්මිතිය, ගෝකුලික ආදී නිකායයන් විසින් වැරදි කරුණු ගෙන විග්‍රහ කරන ලද ධර්ම කරුණු නිවැරදි කොට පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගනු සඳහාය. නව මසකින් නිම වූ මෙම සංගායනාව සාහස්සි ක නමින් හඳුන්වයි.

උපාලි රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය පරම්පරාව විසින් විනය පිටකය ද, ආනන්ද පරපුරෙහි දීඝභාණක, සාරිපුතත පරපුරෙහි මජ්ඣිම භාණක, මහාකාශ්‍යප පරපුරෙහි සංයුතත භාණක අනුරුද්ධ පරපුරෙහි අංගුත්තර භාක ආදීන් විසින් සූත්‍ර පිට කය ද, ශාරිපුත්‍ර ශිෂ්‍ය පරපුරින් අභිධර්ම පිටකයද මෙම සංගායනාව වෙත පවත්වාගෙන ආහ.

භාණකයන්ගේ ප්‍රභවය -

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු මහා කාශ්‍යප මහ රහතන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රජගහනුවර දී පවත්වන ලද ප්‍රථම සංගායනාවේදී ධර්මය කියාව පිටකවලට කොටස්වලට බෙදූහ. ඒ එක් එක් ධර්ම කොට්ඨාශයක් එක් එක් භික්‍ෂු පිරිසකට භාර කිරීම උචිත යයි මෙහි දි කල්පනා කර ඇත. කට පාඩමනේ තථාගත ධර්මය ආරක්‍ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිසා මෙලෙස වැඩ බෙදාගැනීමේ උවමනාව ඇතිවිය. ඒ ඒ ධර්ම කොටස් භාරදෙන ලද්දේ ඒ ඒ කොටස් පිළිබඳව ප්‍රවීනත්වයක් දක් වූ භික්‍ෂු පිරිස් වලටය. උදාහරණ වසයෙන් විනය පිටකය භාරදෙන ලද්දේ විනය පිළිබඳ අග්‍රස්ථානය හෙබ වූ උපාලි රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පරපුරටය. සූත්‍ර පිටකය භාරදී ඇත්තේ ධර්ම

භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද රහතන් වහන්සේගේ පිරිසටය. අභිධර්මය භාර දී ඇත්තේ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් රහතන් වහන්සේගේ පරපුරටය.

දීඝ භාණක - මජ්ඣිම භාණක - සංයුක්ත භාණක - අංගුත්තර භාණකා ජාතක

භාණක, ධම්මපද භාණක, උභතෝ විභඞග භානක, මහා අරියවංස භාණක ආදී වසයෙන් මෙම ශිෂ්‍ය පරම්පරා දිගින් දිගටම පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගෙන ආහ. මෙම භාණක පරම්පරාවල අවසාන පුරුක් ලංකාවේ විසූහ. භාණක වසයෙන් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය කට පාඩමින් රැකගෙන ආ මෙම පිරිස් අතර සුතතනතිකා - විනයධරා - අභිධමවිකා - ධමමධරා අටඨකථිකා - තිපිටකා - චතුනිකායිකා ආදී වශයෙන්ද ඒ ඒ ධර්ම කොටස් කට පාඩමින් ගෙන ආ භික්ෂූන් වහන්සේලා වූහ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව. දඹදිව ථේරවාදාචරිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුක වූ මොගගලි පුත්ත තිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ පාදාවනත අග්‍ර ශිෂ්‍යයා වූ මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් සංගාහිත ථෙරවාදී බුද්ධ ධර්මය ලක්දිවට ගෙන ආහ.

ථෙරවාද -

ථෙර යනුවේන හැඳින්වෙන පිරිස වැඩිමහල්ලන් ස්ථවිරයන් වසයෙන් ගැනේ. එනම් වැඩිමහල්ලන්ගේ ආයතනයට ථෙරවාදයට අයත් සාමාජිකයෝය. මෙහි ථේර යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ප්‍රථම ද්විතීය, සංගායනාවලට සහභාගි වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි - යස, ආදී වූ මහරහතන් වහන්සේලා විසින් සංගායනා කළ පාලි ධර්මය ථේරවාද නම් වේ. ''දෙව සඞගීතයෝ ආරූළහ පාලියේ වෙත්‍ථ ථෙරවාදො-ති බෙදිතබබං - සාහිමහා කසසප හුතීතං මහා ථෙරානං වාදතතා ථෙරවාදකොති වුචචති'' යනුවෙන් සරත්‍ථ දීපනී ටීකාවෙහි එයි. ථෙරිකා යනුවෙන් හඳුන්වන ථේරවාදීහු මගධ්‍ය සහ ජජයිනිය මූලස්ථාන කර ගත්හ. මෙයින් ලංකාවට පැමිණියේ උජජයිනී ශාඛාවයි. ථේරවාද ශාසනයේ පීතෘවරු වූවෝ පෝරාණයෝ වෙති. පෝරාණයෝ වූකලි සම්භාවනීය ආචාර්ය පිරිසක් වූ අතර ථේරවාද ශාසනය ඇතිවීමේදී හා තහවුරු කිරීමෙහි දී වැදගත් තැනක් ගත් බව පෙනේ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව මිහිඳු හරහතන් වහන්සේ විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද්දේ ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයයි මහින්දාගමනයෙන් පසුව ලංකාවේ ශ්‍රී ලාංකික භික්ෂු පිරිසක් ඇති වූහ. උන්වහන්සේලා ඒ ත්‍රිපිටකය හදාළහ. සිංහලෙන් අටුවා උයූහ. දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ ප්‍රධාන අමාත්‍යයකු වූ අරිටඨ පැවිදි වී රහත්වැ උන්වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් දේවානම් පියතිස්ස රාජ සමයේ (ක්‍රි.පූ. 247-207) දී ලංකාවේ පළමුවන සංගායනාව කර ඇත. මෙම සංගායනාවට සැටදහසක් රහතන් වහන්සේලා සහභාගී වූ බව සඳහන්ය. සත්දෙනෙකුගේ යුත් ශිෂ්‍යානු ශිෂ්‍ය පරම්පරාවට අනුව මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රථම ශිෂ්‍යයා වූයේ අරිටඨ තෙරුන්ය. අනුරාධපුරයෙහි, ථූපාරාමයේ මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත.

ධර්මශෝක රජුගේ මෙහෙයවීමෙන් ලංකාවට බුදු සමය ගෙන ආ මිහිඳු හිමියන් උදෙසා අනුරාධ පුරයෙහි ඉදි වූ ඉතා වැදගත් වූද ඉතා විශාල වූද ආරාමය මහා විහාරයයි. මෙම විහාරයෙහි වැඩ සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා සම්‍යක් දෘෂ්ටික ථේරවාදීහු වූහ. ථේරවාදය ආරක්ෂා වූයේ මෙම විහාරයේදීය.

ථේරවාදී බුදධශාසනයට ආ බලපෑම් -

ථෙරවාදී බුද්ධශාසනය කෙරෙහි වරින්වර යම් යම් මතවාදිවල බලපෑම් ද ඇතිවිය. එයින් එකක් නම් බුදුන් අතිමානුෂිකයයි විශ්වාස කළ ලෝකෝත්තර වාදයයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ශාස්තෘවරුන්ගේ අභාවයෙන් පසුව අනුගාමිකයන් විසින් ඔහුගේ මිනිස් බව අමතක කොට ඔහු දේවත්වයෙන් සැලකීම ස්වාභාවිකය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ ශාස්තෘවරයා කෙරෙහි දැඩි භක්තිය නිසාය. එහෙත් ථේරවාදීහු ඒ අතින් වැඩිදුර ගියේ නැත. ඔවුන් බුද්ධ කාය දෙස යථා තත්වයෙන් බැලූ බව පෙනේ. එයට අමතරව වෛතුල්‍යවාද, නීලපට දර්ශන, ගුළහවාද ආදී නම්වලින් ථේරවාද ත්‍රිපිටකයට අයත් නොවූ විශේෂාංග බිහි වූවද ථේරවාද බුදු සමය විසින් ඒවා බැහැර කරන ලදි. මේ ආදී වසයෙන් වෛතුල්‍ය වාදීන්ගෙන් ඇතිවුණු නොයෙක් උපද්‍රව වලින් ථේරවාදය මහා විහාරික භික්ෂූන් විසින් බලවත් දුෂ්කරතා මැද ආරක්ෂා කරන ලදි. අන්‍යවාදී ධර්මයන් ථේරවාදයට ඇතුල්වනු වළක්වනු සඳහා ථේර වාදීහු හැම අයුරින්ම සටන් කළහ. මහාසේන රාජ්‍ය සමයේදී මෙම සටහන ප්‍රකටව කෙරුණු විට ථේරවාදීහු ජය ගත්හ. මෙම මහා විහාරය පිළිබඳව කීර්තිරාවය හැම තැනම පැතිර පැවතිණ. නිර්මල ධර්මය ලබා ගැනීම සඳහා විදේශිකයෝ ලංකාවට ආහ. විශාඛ පීතිමල්ල, බුද්ධ ඝොෂ යන අය ඉන් සමහරෙකි.

පොත්‍ථක සංගීතිය -

මිහිඳු හිමියන් විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද ත්‍රිපිටක ධර්මය වසර හාරසියයක් පමණ කට පාඩමින් පැමිණි මහා විහාරික භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ පිරිසිදු ථේරවාදය පරපුරෙන් පරපුරට ගෙනයාමේ උදාර වූ ද පවිත්‍ර වූද චේතනාවෙන් බුද්ධ වර්ෂ 440-454 අතර කාලයේ වළගම්බා රජු දවස පොත්වල ලියවීය. වළගම්බා රජු දවස ලේඛනාරූඪ කළේ රජගහ - වේසාලී - පාටලී පුත්‍ර - නගරවල පැවැත් වූ ධර්ම සංගායනාවන් හි දී තෝරා බේරාගෙන සංග්‍රහ කළ ත්‍රිපිටකයයි. ලෝකයේ ප්‍රථම වරට සිංහල රහතුන් විසින් කරන ලද මෙම පොත්‍ථක සංගීතියෙන් පසුව, බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් ඉතා උසස් විනය ධරයා වූ උපාලි තෙරුන්ගෙන් පැවත එන්නේ යයි සළකන ථේරවාදී පාලි ත්‍රිපිටකය සියම්, කාම්බෝජ, බුරුම ආදී දකුණු දිග රටවල පැතිර ගියහ.

චම්පා (වියට්නාමය) -

ඉන්දු චීන අර්ධ ද්වීපයේ නැගෙනහිර ප්‍රාන්තයේ දකුණු කොටස වන වත්මන් වියට්නාමය ඇත. අතීතයේ චම්පා නමින් හඳුන්වා ඇත. බුදු සමය ක්‍රි.ව. 3 වැනිසිය වසේදී පමණ මෙහි තහවුරු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ක්‍රි.ව. 605 දී චම්පා අග නගරය චීනුන් විසින් ආක්‍රමණය කොට බෞද්ධ වස්තූන් චීනයට ගෙනගිය බව චීන ලියවිලි වල සඳහන්ව ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ ක්‍රි.ව. 7 වන සියවස ට පෙර වර්තමාන වියට් නාමයේ බුදු දහම ප්‍රචලිතව පැවති බවයි. චම්පානි බෞද්ධයන්

පොදු වසයෙන් ආර්ය සම්මිතිය නිකායට අයත් වූ අතර සර්වාස්ති නිකායේ ස්වල්ප දෙනකු ද සිටි බවයි. ක්‍රි.ව. 8 වැනි සියවසේ ශිලා ලේඛනයකින් පෙනී යන්නේ චම්පානි මහායාන බුදු දහම බලවත්ව පැවැති බවත්, සමහර රජවරුන්ගේ ද ආශිර්වාදය ලද බවත්ය. පසු කාලයක දී මහායානයෙන් කැඩී ආ තන්ත්‍රයානය ද එහි වූ බව පැහැදිලිය.

ක්‍රි.ව. 15 වන සියවසේදී උතුරේ අන්නම්වරුන් විසින් රට අල්ලා ගන්නාතෙක් මහායාන ස්වරූපයේ බුද්ධාගම චම්පානි (වියට්නාමයේ) ජීවමාන බලවේගයක් විය. පසුව චම්පානි පැරණි ආගම වෙනුවට චීන ස්වරූපයෙන් යුත් බුදු සමය එහි බලපවත්වා ඇත.

වියට්නාම ජාතික භික්ෂු ඉන්දචන්ද -

වියට්නාම ජාතික ඉන්දචන්ද භික්ෂූන් වහන්සේ වසර කීපයකට පෙර ලංකාවට වැඩමවා, කෝට්ටේ සිරි ජයවර්ධනාරාමයේ වැඩ සිටිමින් සිංහල භාෂාව කියවීමටද පාළිභාෂාවද හදාරා ඇත. බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් මුද්‍රිත බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සමූහය පරිශීලනය කළ මෙම හාමුදුරුවෝ පාලියෙන් ඇති ත්‍රිපිටකය සිංහලෙන් හදාරා වියට්නාම් භාසාවට පරිවර්තනය කර ඇත. වියට්නාම ඉතිහාසය දෙසත් ත්‍රිපිටකයේ ඉතිහාසය දෙසත් බැලූ විට එය ඉතා වැදගත් ප්‍රාතිහාර්යමය කටයුත්තකි. මුළු ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයම වියට්නාම බසට පරිවර්තනය කිරීම උන්වහන්සේගේ උත්සාහයයි. බලාපොරොත්තුවයි. එය එසේ වූ විට එය වර්තමාන වියට් නාමයේ සම්‍යක් දෘෂ්ටිය ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ප්‍රචලිත වී ථේරවාදී බෞද්ධයන් ඇති වීමට හේතුවක් වනු ඇත. ඒ අනුව වියට්නාම දේශයට ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ගෙන ගිය ධර්මදූතයා ඉන්දචන්ද භික්ෂුව වසයෙන් වියට්නාම ඉතිහාසයේත් ලංකා ඉතිහාසයේත් ඉතිහාස ගතවනු නියතය.

උන්වහන්සේ ගේ චේතනාව උදාරතරය. අප්‍රතිහත ධෛර්යය විශ්මය ජනකය. උන්වහන්සේගේ මෙම සත් ක්‍රියාවට ලංකාවේත් - වියට්නාමයේත් බෞද්ධයෝ සහයෝගය දක්විය යුතුය. වියට්නාමයට ථේරවාදය ගෙනයන ධර්ම දූතයා උන්වහන්සේ වන බැවිනි.

උන්වහන්සේ ඉටාගත් කාර්යය නිරුපද්‍රිතව ඉටු කරන්නට ආරෝග්‍ය සුවයත්, ආර්ථික සම්පතත් ලැබේවායි ! ඉති සිතින් පත්මිහ.

කිරම විමලජෝති ස්ථවිර
අධ්‍යක්ෂ
බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
නැදිමාල
දෙහිවල
2550 නිකිණි මස

LỜI TỰA

(Lời dịch Việt của bản tiếng Sinhala)

*****

Đức Phật của chúng ta sau khi trải qua vô số kiếp thực hành các pháp toàn hảo và lần lượt tiếp nhận sự thọ ký của hai mươi bốn vị Phật tiền nhiệm rồi đã chứng quả Toàn Giác vào năm 623 trước Tây Lịch. Ngài đã thuyết giảng bài Pháp đầu tiên, tức là bài Kinh Chuyển Pháp Luân, ở tại Migadāya thành Bārāṇasī. Lời giảng dạy của đức Phật được biết đến với nhiều tên gọi: Giáo Pháp, Chánh Pháp, Pháp và Luật, Phạm Hạnh là một số tên gọi đã được nói đến. Đức Phật đã nói với vị trưởng lão Ānanda rằng: "Sau khi ta Niết Bàn, chính các Pháp và Luật đã được ta giảng dạy sẽ là thầy của các ngươi." Điều ấy có nghĩa là Giáo Pháp của đức Phật sẽ là kim chỉ nam cho các vị tỳ khưu tu tập. Tuy nhiên, ngay sau sự ra đi của đức Phật vị tỳ khưu tên Subhadda đã có quan điểm rằng: "Bởi vì đức Phật đã không còn, các đệ tử của Ngài có thể sống cuộc sống theo như ước muốn của mình." Và còn có những vị tỳ khưu khác như Devadatta, Sunakkhatta, Ariṭṭha ngay lúc đức Phật còn tại tiền cũng đã có các suy nghĩ như vị tỳ khưu Subhadda.

Tuy nhiên, khi vấn đề liên quan đến Giáo Pháp của đấng Toàn Giác vừa mới nảy sanh, các vị A-la-hán hộ trì Giáo Pháp như Ngài Mahā Kassapa và Ngài Upāli đã nghĩ đến sự cần thiết của việc bảo vệ tính chất thuần khiết của Giáo Pháp. Do đó, vào ngày thứ hai của tháng thứ tư sau khi đức Phật Niết Bàn, cuộc Kết Tập lần thứ nhất đã được thực hiện với sự tham dự của năm trăm vị A-la-hán tại hang động Sattapaṇṇī dưới sự bảo trợ của đức vua Ajātasattu (A-xà-thế). Cuộc Kết Tập Giáo Pháp được tiến hành bởi các vị tỳ khưu Mahākassapa, Ānanda, Upāli, và các vị Thánh A-la-hán khác đã là nền tảng cho các cuộc kết tập về sau. Chú Giải đề cập rằng cuộc Kết Tập Giáo Pháp này đã được tất cả các vị tỳ khưu thừa nhận. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của năm trăm vị vì có liên quan đến các điều học nhỏ nhặt và ít quan trọng (khuddānukhuddakasikkhā). Giáo Pháp của đức Phật đã được phân chia thành Tạng (Piṭaka) trong cuộc kết tập này.

Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tổ chức vào khoảng một trăm năm sau lần thứ nhất vào thời trị vì của đức vua Kālasoka. Cuộc kết tập này dựa trên nền tảng của "Mười sự việc không được phép." Các vị tỳ khưu xứ Vajjī đã ra sức vận động để hợp thức hóa mười sự việc

xét ra có bản chất không đúng với Luật. Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tiến hành bằng hình thức hội thảo giữa các vị tỳ khưu A-la-hán Sabbakāmī, Revata, Sāḷha, Ujjasobhita, Vāsabhagāmika, Sambhūta Sāṇavāsī, Yasa Kākaṇḍakaputta, và Sumana. Bảy trăm vị A-la-hán đã tham dự cuộc Kết Tập này. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhì này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của bảy trăm vị. Trong cuộc Kết Tập này, hai chương về Kết Tập ở Cullavagga (Luật Tiểu Phẩm), bài kinh Muṇḍarājasutta, Serissaka Vimānakathā Uttaravāda, Petavatthu, v.v... đã được công nhận vào Chánh Tạng Pāḷi.

Do sự xuất hiện của nhiều bộ phái, tính chất đúng đắn về giáo l ý và sở hành của các bộ phái chính bị suy giảm, các vị tỳ khưu chân chánh đều lui vào rừng ở ẩn. Nhằm bảo vệ phẩm chất của Giáo Pháp đức Phật trong tình trạng này, vào khoảng hai trăm ba mươi năm sau thời kỳ đức Phật Niết Bàn cuộc Kết Tập lần thứ ba đã được tổ chức ở tại Āsokārāma do đức vua Asoka. Cuộc Kết Tập này đã được tiến hành bởi vị tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa cùng với một ngàn vị A-la-hán. Đặc biệt bộ Kathāvatthupakaraṇa đã được trùng tụng nhằm chỉnh đốn những sai lầm đang được thực hành bởi các bộ phái. Cuộc Kết Tập này đã hoàn tất sau chín tháng và đã được gọi là cuộc Kết Tập của một ngàn vị.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Tạng Luật đã được duy trì do các vị tỳ khưu thuộc nhóm của vị Thánh A-la-hán Upāli, Tạng Kinh gồm có Trường Bộ do nhóm của ngài Ānanda, Trung Bộ do nhóm của ngài Sāriputta, Tương Ưng do nhóm của ngài Kassapa, Tăng Chi do nhóm của ngài Anuruddha, và Tạng Vi Diệu Pháp do nhóm của ngài Sāriputta .

Sự thành lập các nhóm trì tụng (bhāṇaka):

Sau Cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Giáo Pháp đã được phân chia thành nhiều phần và các phần chính yếu đã được giao cho các vị tỳ khưu tinh thông về lãnh vực ấy có nhiệm vụ duy trì và phổ biến. Một số nhóm trì tụng chính là nhóm Trì Tụng Trường Bộ (Dīghabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Trung Bộ (Majjhimabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tương Ưng (Saṃyuttabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tăng Chi (Aṅguttarabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Bổn Sanh (Jātakabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Pháp Cú (Dhammapadabhāṇaka), nhóm Trì Tụng hai Bộ Luật (Ubhato Vibhaṅgabhāṇaka), nhóm Trì Tụng bộ Đại Sử về Thánh Nhân (Mahā Ariyavaṃsa), v.v... Các vị đệ tử này đã làm phong phú và gìn giữ Giáo Pháp bằng phương tiện trùng tụng bằng trí nhớ. Nhóm cuối cùng của các vị trì tụng này đã sống tại Sri Lanka. Sau cuộc Kết Tập lần

thứ ba, Giáo Pháp của đức Phật đã được truyền sang Sri Lanka do công của Trưởng Lão Mahinda là vị đệ tử của ngài tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa.

Theravāda: Ý nghĩa của từ "Thera" là "Trưởng Lão." Các thành viên của Theravāda là các vị trưởng lão. Các vị tỳ khưu Mahākassapa, Upāli, Yasa, v.v... đã tham dự cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất và thứ nhì đã trùng tụng Chánh Tạng, và các lời trùng tụng ấy được gọi là Theravāda. Sớ giải tên Sāratthadīpanī Ṭīkā có đề cập rằng: "Sabbaṃ theravādanti dve saṅgītiyo āruḷhā pāḷiyevettha theravādo ti veditabbā. Sā hi mahākassapapabhutīnaṃ mahātherānaṃ vādattā theravādo ti vuccati." Các vị Theravāda còn được gọi là Therika (thuộc về các vị Trưởng Lão). Các vị này sống chủ yếu ở Magadhya và Ujjayini. Trong số các vị này, nhóm Ujjayinī đã đến Sri Lanka. Các vị trưởng thượng "Porāṇa" của Giáo Hội Theravāda là những vị thầy lỗi lạc và đã đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc thành lập Giáo Hội Theravāda.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ ba, ngài tỳ khưu Mahinda đã đem Tam Tạng của Theravāda đến xứ sở Sri Lanka và đã chuyển hóa được rất đông người xuất gia theo Phật Giáo. Các vị ấy đã học tập Tam Tạng và đã viết Chú Giải bằng tiếng Sinhala. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp đầu tiên ở Sri Lanka đã được thực hiện bởi vị tỳ khưu A-la-hán Ariṭṭha trước đây là vị quan đại thần của đức vua Devānampiya Tissa (247-207 trước Tây Lịch). Đã có sáu mươi ngàn vị A-la-hán tham dự. Tỳ khưu Ariṭṭha chính là vị đệ tử đầu tiên của ngài Mahinda. Cuộc Kết Tập đã được tổ chức tại tu viện Thūpārāma ở Anurādhapura.

Tu viện Mahā Vihāra đã được xây dựng cho ngài Mahinda và đã có một vị trí vô cùng lớn lao và quan trọng đối với Giáo Hội Theravāda. Lúc bấy giờ đã xảy ra nhiều sự kiện có liên quan đến lời Giáo Huấn của đức Phật, sự kiện Lokuttaravāda là một. Mặc dầu có nhiều khó khăn phải đối phó nhưng các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã bảo vệ được sự thuần khiết của Giáo Pháp và đã được khắp nơi biết tiếng. Do đó, nhiều người ngoại quốc đã đến Sri Lanka để tiếp thâu Phật Giáo, trong đó có Viśākha, Pītimalla, Buddhaghosa, v.v...

Sự Kết Tập thành sách:

Tam Tạng Giáo Pháp do Ngài Mahinda đem đến và giảng dạy cho các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã được duy trì bằng trí nhớ trong bốn trăm năm. Vào thời trị vì của đức vua Vaḷagamba (440-454 theo Phật Lịch), Tam Tạng đã được ghi lại thành các tập sách. Sau đó, Tam Tạng Pāḷi này đã được truyền sang các nước như là Thái Lan, Cambodia, và Miến Điện.

Champa (Việt Nam):

Được biết Champa là vùng đất ở về phía đông nam của bán đảo Đông Dương, hiện nay là Việt Nam. Điều được phỏng đoán là triết học Phật Giáo đã được thiết lập tại xứ này vào khoảng thế kỷ thứ 3 sau Tây Lịch. Vào khoảng năm 605 sau Tây Lịch, thủ đô Champa đã bị chiếm đóng bởi người Trung Quốc và họ đã du nhập Phật Giáo vào Trung Quốc; điều này được ghi lại trong văn kiện của Trung Quốc. Điều rõ rệt là Phật Giáo đã được phổ biến tại Việt Nam trước thế kỷ thứ bảy sau Tây Lịch và Phật Giáo Champa là chánh yếu và được liệt kê vào bộ phái Arya Sammiti là một nhóm nhỏ thuộc bộ phái Sravasti. Tư liệu của thế kỷ thứ tám sau Tây Lịch được ghi lại trên bia đá chứng tỏ rằng Phật Giáo Mahāyāna đã hiện diện ở Việt Nam và Tantrayāna phát xuất từ Mahāyāna cũng có mặt.

Vào thế kỷ thứ 15 sau Tây Lịch, người Annam ở phía bắc đã kiểm soát xứ sở và Phật Giáo mang đặc điểm của Mahāyāna đã có sự tác động. Về sau, Phật Giáo mang đặc điểm của Trung Quốc đã tác động đến xứ sở này thay vì Phật Giáo Champa trước đây.

Vị tỳ khưu Indacanda người Việt Nam đã đến Sri Lanka trong những năm gần đây và đang ngụ tại tu viện Sri Jayawardhanaramaya khu vực Kotte. Vị này đã học Pāli và đã sử dụng Tam Tạng Pāḷi ấn bản Buddha Jayanti do Buddhist Cultural Centre ấn hành. Vị này đã học Tam Tạng và sau đó dịch sang tiếng Việt Nam. Khi xem xét đến lịch sử của nước Việt Nam và lịch sử của Tam Tạng, chúng tôi nhận thấy rằng sự nỗ lực và ước nguyện thực hiện Tam Tạng Song Ngữ của vị này thật là phi thường. Nếu việc làm ấy được thành tựu thì sự hiểu biết về Tam Tạng của Theravāda ở Việt Nam sẽ được phổ biến và Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam sẽ thêm phần phát triển. Khi ấy, vị tỳ khưu Indacanda sẽ là người sứ giả có công đóng góp cho sự hoằng Pháp của Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam và điều này sẽ được ghi nhận bởi lịch sử của hai nước, Việt Nam cũng như của Sri Lanka.

Ý định của vị tỳ khưu này thật lớn lao, và sự nỗ lực của vị này thật đáng khâm phục. Chư Phật tử sống ở Sri Lanka và Việt Nam hãy nên hỗ trợ tỳ khưu Indacanda trong công việc dấn thân này.

Chúng tôi phúc chúc cho tỳ khưu Indacanda được sức khỏe, sống lâu, và đạt đến sự thành công đối với điều ước nguyện của mình.

Venerable Kirama Wimalajothi
Giám Đốc Buddhist Cultural Centre
Nedimala, Dehiwala, Sri Lanka
Tháng Nikini 2550.

ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
மத விவகார அமைச்சு
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

මගේ අංකය
எனது இல
My No

ඔබේ අංකය
உமது இல
Your No

24th May, 2006

This is to certify that the bilingual Tripitaka in Pali and Sinhala in connection with the 2550th Buddha Jayanthi Commemoration is the correct version of the Pali Text. The Pali text in Roman Characters has its equivalence in content and validity to the original in Sinhala characters.

24.05-2006

B.N.Jinasena
Secretary
Ministry of Religious Affairs

115, විජේරාම මාවත, කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව. 115, விஜேராம மாவத்தை, கொழும்பு 07, ஸ்ரீ லங்கா. 115, Wijerama Mawatha, Colombo 07. Sri Lanka.

කාර්යාලය / காரியாலயம் / Office: 94-11-2690896
ෆැක්ස් / பெக்ஸ் / Fax: 94-11-2690897
නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය / பிரதி அமைச்சர் / Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898
ලේකම් / செயலாளர் / Secretary: 94-11-2690736

Ministry of Religious Affairs

--ooOoo--

Ngày 24 tháng 05 năm 2006

Xác nhận rằng Tam Tạng song ngữ Pali và Sinhala ấn tống vào dịp lễ kỷ niệm Buddha Jayanthi lần thứ 2550 là chính xác về phần Pali văn. Phần Pali văn được phiên âm sang mẫu tự Roman có giá trị tương đương về nội dung so với văn bản gốc bằng mẫu tự Sinhala.

B. N. Jinasena
Thư Ký
Chánh văn phòng

Địa Chỉ: 115 Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka
Office: 94-11-2690896 Fax: 94-11-2690897
Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898
Secretary: 94-11-2690736

THÀNH PHẦN NHÂN SỰ:

CỐ VẤN DANH DỰ

Ven. Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera
President of the Thimbirigasyaya Religious Association
"Sasana Arakshaka Mandalaya"
Tu Viện Trưởng Tu Viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo

CỐ VẤN THỰC HIỆN

Ven. Kirama Wimalajothi Nāyaka Mahāthera
Giám Đốc nhà xuất bản Buddhist Cultural Centre

CỐ VẤN PHIÊN DỊCH

Ven. Kadurupokune Nandaratana Mahāthera
Cựu Giảng Viên Đại Học Phật Học Anurādhapura - Sri Lanka
Hiệu Trưởng Trường Siri Nandana Tipiṭaka Dhammāyatana
Malegoḍa, Payāgala - Sri Lanka

****

ĐIỀU HÀNH TỔNG QUÁT

Tỳ Khưu Indacanda

PHỤ TRÁCH PHIÊN ÂM & PHIÊN DỊCH:

- Tỳ Khưu Indacanda (Trương Đình Dũng)

PHỤ TRÁCH VI TÍNH:

- Tỳ Khưu Đức Hiền (Nguyễn Đăng Khoa)

PHỤ TRÁCH IN ẤN & PHÁT HÀNH:

- Tỳ Khưu Tịnh Đạt (Huỳnh Minh Thuận)

- Tu Nữ Mỹ Thúy (Huỳnh Kim Lan)

TIPIṬAKAPĀḶI - TAM TẠNG PĀḶI

Piṭaka	Tạng	Tên Pāḷi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.
		Pārājikapāḷi	Phân Tích Giới Tỳ Khưu I	01
V		Pācittiyapāḷi bhikkhu	Phân Tích Giới Tỳ Khưu II	02
I	**L**	Pācittiyapāḷi bhikkhunī	Phân Tích Giới Tỳ Khưu Ni	03
N	**U**	Mahāvaggapāḷi I	Đại Phẩm I	04
A	**Ậ**	Mahāvaggapāḷi II	Đại Phẩm II	05
Y	**T**	Cullavaggapāḷi I	Tiểu Phẩm I	06
A		Cullavaggapāḷi II	Tiểu Phẩm II	07
		Parivārapāḷi I	Tập Yếu I	08
		Parivārapāḷi II	Tập Yếu II	09
		Dīghanikāya I	Trường Bộ I	10
		Dīghanikāya II	Trường Bộ II	11
		Dīghanikāya III	Trường Bộ III	12
		Majjhimanikāya I	Trung Bộ I	13
		Majjhimanikāya II	Trung Bộ II	14
S		Majjhimanikāya III	Trung Bộ III	15
U				
T	**K**	Saṃyuttanikāya I	Tương Ưng Bộ I	16
T	**I**	Saṃyuttanikāya II	Tương Ưng Bộ II	17
A	**N**	Saṃyuttanikāya III	Tương Ưng Bộ III	18
N	**H**	Saṃyuttanikāya IV	Tương Ưng Bộ IV	19
T		Saṃyuttanikāya V (1)	Tương Ưng Bộ V (1)	20
A		Saṃyuttanikāya V (2)	Tương Ưng Bộ V (2)	21
		Aṅguttaranikāya I	Tăng Chi Bộ I	22
		Aṅguttaranikāya II	Tăng Chi Bộ II	23
		Aṅguttaranikāya III	Tăng Chi Bộ III	24
		Aṅguttaranikāya IV	Tăng Chi Bộ IV	25
		Aṅguttaranikāya V	Tăng Chi Bộ V	26
		Aṅguttaranikāya VI	Tăng Chi Bộ VI	27

Piṭaka	Tạng		Tên Pāḷi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.
		K	Khuddakapāṭha	Tiểu Tụng	28
		H	Dhammapadapāḷi	Pháp Cú	-
		U	Udānapāḷi	Phật Tự Thuyết	-
		D	Itivuttakapāḷi	Phật Thuyết Như Vậy	-
		D	Suttanipātapāḷi	Kinh Tập	29
		A	Vimānavatthupāḷi	Chuyện Thiên Cung	30
		K	Petavatthupāḷi	Chuyện Ngạ Quỷ	-
S		**A**	Theragathāpāḷi	Trưởng Lão Kệ	31
U		**N**	Therīgāthāpāḷi	Trưởng Lão Ni Kệ	-
T	**K**	**I**	**Jātakapāḷi I**	**Bổn Sanh I**	**32**
T	**I**	**K**	Jātakapāḷi II	Bổn Sanh II	33
A	**N**	**Ā**	Jātakapāḷi III	Bổn Sanh III	34
N	**H**	**Y**	Mahāniddesapāḷi	Đại Diễn Giải	35
T		**A**	Cullaniddesapāḷi	Tiểu Diễn Giải	36
A			Paṭisambhidāmagga I	Phân Tích Đạo I	37
		*	Paṭisambhidāmagga II	Phân Tích Đạo II	38
			Apadānapāḷi I	Thánh Nhân Ký Sự I	39
		T	Apadānapāḷi II	Thánh Nhân Ký Sự II	40
		I	Apadānapāḷi III	Thánh Nhân Ký Sự III	41
		Ể	Buddhavaṃsapāḷi	Phật Sử	42
		U	Cariyāpiṭakapāḷi	Hạnh Tạng	-
			Nettipakaraṇa	(chưa dịch)	43
		B	Peṭakopadesa	(chưa dịch)	44
		Ộ	Milindapañhāpāḷi	Milinda Vấn Đạo	45
			Dhammasaṅganipakaraṇa	Bộ Pháp Tụ	46
	V		Vibhaṅgapakaraṇa I	Bộ Phân Tích I	47
A	**I**		Vibhaṅgapakaraṇa II	Bộ Phân Tích II	48
B			Kathāvatthu I	Bộ Ngữ Tông I	49
H	**D**		Kathāvatthu II	Bộ Ngữ Tông II	50
I	**I**		Kathāvatthu III	Bộ Ngữ Tông III	51
D	**Ệ**		Dhātukathā	Bộ Chất Ngữ	-
H	**U**		Puggalapaññattipāḷi	Bộ Nhân Chế Định	52
A			Yamakapakaraṇa I	Bộ Song Đối I	53
M	**P**		Yamakapakaraṇa II	Bộ Song Đối II	54
M	**H**		Yamakapakaraṇa III	Bộ Song Đối III	55
A	**Á**		Patthānapakaraṇa I	Bộ Vị Trí I	56
	P		Patthānapakaraṇa II	Bộ Vị Trí II	57
			Patthānapakaraṇa III	Bộ Vị Trí III	58

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

PAṬHAMO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP MỘT

Tāni ca sutte otāriyamānāni vinaye sandassiyamānāni sutte ceva otaranti vinaye ca sandissanti, niṭṭham ettha gantabbaṃ: ‘Addhā idaṃ tassa bhagavato vacanaṃ, tassa ca therassa suggahitan’ti.

(Dīghanikāya II, Mahāparinibbānasutta).

Các điều ấy (những lời đã được nghe thuyết giảng) cần được đối chiếu ở Kinh, cần được xem xét ở Luật, và chỉ khi nào chúng hiện diện ở Kinh và được thấy ở Luật, thời điều kết luận có thể rút ra ở đây là: “Điều này chắc chắn là lời giảng dạy của đức Thế Tôn và đã được vị trưởng lão ấy tiếp thâu đúng đắn.

(Trường Bộ II, Kinh Đại Bát-Niết-Bàn).

LỜI GIỚI THIỆU

--ooOoo--

Jātakapāḷi là tựa đề của tập Kinh thứ mười thuộc Tiểu Bộ (*Khuddakanikāya*). Từ *Jātaka* tiếng *Pāḷi* được phân tích như sau: *Jātaka* = *jāta* (đã được sanh ra) + *ka* = liên quan đến việc đã được sanh ra. Theo từ điển *Pali - English Dictionary* của hội Pali Text Society, *jātaka* nếu là danh từ trung tánh thì có ý nghĩa là "chuyện bổn sanh," còn danh từ nam tánh nghĩa là "người con trai." Chúng tôi giữ lại tựa đề tiếng Việt đã được sử dụng trước đây là *Bổn Sanh*.

Chánh Tạng của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* được trình bày đây gồm các kệ ngôn (*gāthā*)[1] chứa đựng phần cốt lõi của sự việc đã xảy ra trong những kiếp sống quá khứ của đức Bồ Tát – vị đã được xác định sẽ trở thành Phật Chánh Đẳng Giác – trong lúc Ngài đang nỗ lực thực hành cho tròn đủ các pháp toàn hảo (*pāramitā*). Trong khi đó, Chú Giải của tập Kinh *Jātakaṭṭhakathā,* còn có tên gọi khác nữa là *Jātakaṭṭhavaṇṇanā*, trình bày đầy đủ các câu chuyện bao gồm phần kệ ngôn của Chánh Tạng được xen kẽ với các tình tiết bổ sung được viết bằng văn xuôi. Nói rõ hơn, Chánh Tạng *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* gồm các kệ ngôn được mặc nhiên công nhận là những lời được thốt ra từ kim khẩu của đức Phật; còn về văn bản Chú Giải, thì phần mở đầu của tập tài liệu này cho biết rằng tác giả là một vị sư ở Sri Lanka, không rõ danh tánh. Vị sư này đã thuật lại thể theo lời yêu cầu của ba vị trưởng lão tên Atthadassī, Buddhamitta, và Buddhadeva. Phương pháp trình bày được dựa theo đường lối của các vị sư cư ngụ tại Mahāvihāra (Đại Tự).[2] Tuy nhiên, căn cứ vào văn bản thì không thể nào xác định được tác giả cũng như thời gian thực hiện. Mặc dầu truyền thống của Sri Lanka ghi nhận rằng bản Chú Giải *Jātakaṭṭhavaṇṇanā* là do công của Ngài Buddhaghosa, tuy nhiên điều này đã không được một số học giả tán đồng.[3]

Một số bằng chứng xác định thời điểm hiện diện của các câu chuyện *Jātaka* (Bổn Sanh) được tìm thấy ở các văn bản khác:

- Tập Kinh *Cullaniddesapāḷi - Tiểu Diễn Giải*, thuộc Tiểu Bộ, cho biết đức Phật đã thuyết giảng 500 *Jātaka*.[4]

---

[1] Ngoại trừ Bổn Sanh 536, *Kuṇālajātakaṃ - Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla* còn có thêm phần văn xuôi, và chỉ có mỗi câu chuyện Bổn Sanh này là ngoại lệ.

[2] JaA. i, 1.

[3] Oliver Abeynayake, *A Textual and Historical Analysis of The Khuddaka Nikāya*, Colombo: University of Kelaniya, 1984, p.43.

[4] TTPV tập 36, trang 350.

- Chú Giải *Sumaṅgalavilāvinī* của Trường Bộ cho biết *Jātaka* đã được trùng tụng vào Đại Hội Kết Tập lần thứ nhất.[1]

- Một số tư liệu *Jātaka* được tìm thấy ở các phần khác của Chánh Tạng, ví dụ như *Kūṭadantasuttaṃ* và *Mahāsudassanasuttaṃ ở Dīghanikāya - Trường Bộ*; *Ghaṭikārasuttaṃ* và *Mahādevasuttaṃ ở Majjhimanikāya - Trung Bộ*; câu chuyện Dīghāvu và một số câu chuyện khác ở Tạng Luật; *Cariyāpiṭaka - Hạnh Tạng* có 35 chuyện Bổn Sanh được kể lại bằng kệ ngôn phân theo bảy pháp toàn hảo là bố thí, trì giới, xuất gia, quyết định, chân thật, từ ái, và xả; thêm nữa, *Milindapañhā - Milinda Vấn Đạo* cũng có đề cập đến nhiều câu chuyện Bổn Sanh.

Về số lượng các câu chuyện *Jātaka* (Bổn Sanh), Học giả Oskar Von Hinüber ghi lại trong tập sách *A Handbook of Pāli Literature* của ông rằng: "Tổng số các *Jātaka* ban đầu gồm có 550 câu chuyện, tuy nhiên Chánh Tạng hiện tại được thấy chỉ có 547, thiếu ba câu chuyện. Số thứ tự và tựa đề của ba câu chuyện ấy được xác định là:

497. *Velāmajātaka*,
498. *Mahāgovindajātaka*,
499. *Sumedhapaṇḍitajātaka*.[2]

Bộ Kinh song ngữ *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* được trình bày thành 3 tập dựa theo văn bản *Pāḷi – Sinhala*, ấn bản *Buddha Jayanti Tripitaka Series* của nước quốc giáo Sri Lanka. Số lượng các câu chuyện Bổn Sanh là 547, và được phân chia thành 22 Nhóm (*nipāta*) căn cứ vào số lượng kệ ngôn của mỗi câu chuyện.

- Nhóm Một Kệ Ngôn gồm có 150 câu chuyện, mỗi câu chuyện chỉ có một kệ ngôn.
- Nhóm Hai Kệ Ngôn gồm 100 câu chuyện, mỗi câu chuyện có 2 kệ ngôn.
- Nhóm Ba Kệ Ngôn gồm 50 câu chuyện, mỗi câu chuyện có 3 kệ ngôn.
- Nhóm Bốn Kệ Ngôn gồm 50 câu chuyện, mỗi câu chuyện có 4 kệ ngôn.
- Nhóm Năm Kệ Ngôn gồm 25 câu chuyện, và số kệ ngôn của mỗi câu chuyện không giống nhau, ví dụ: *Maṇikuṇḍalajātakaṃ - Bổn Sanh Bông Tai Ngọc Ma-ni* [số thứ tự 351] có 5 kệ ngôn, còn câu chuyện kế tiếp *Sujātajātakaṃ - Bổn Sanh Thanh Niên Sujāta* [352] lại có đến 8 kệ ngôn, v.v...
- Nhóm Sáu Kệ Ngôn gồm 20 câu chuyện với mỗi câu chuyện có 6 kệ ngôn hoặc hơn.

Và cứ thế, các nhóm được tạo thành theo số lượng kệ ngôn tăng dần:

- Nhóm Bảy Kệ Ngôn gồm 11 câu chuyện.

---

[1] DA. i, 15.

[2] Oskar Von Hinüber, *A Handbook of Pāli Literature*, (New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers Pvt. Ltd. 2001), § 109, trang 55.

- Nhóm Tám Kệ Ngôn gồm 10 câu chuyện.
- Nhóm Chín Kệ Ngôn gồm 12 câu chuyện.
- Nhóm Mười Kệ Ngôn gồm 16 câu chuyện.
- Nhóm Mười Một Kệ Ngôn gồm 9 câu chuyện.
- Nhóm Mười Hai Kệ Ngôn gồm 10 câu chuyện.
- Nhóm Mười Ba Kệ Ngôn gồm 10 câu chuyện.
- Nhóm Linh Tinh gồm 13 câu chuyện.
- Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn gồm 14 câu chuyện.
- Nhóm Ba Mươi Kệ Ngôn gồm 10 câu chuyện.
- Nhóm Bốn Mươi Kệ Ngôn gồm 5 câu chuyện
- Nhóm Năm Mươi Kệ Ngôn gồm 3 câu chuyện
- Nhóm Sáu Mươi Kệ Ngôn gồm 2 câu chuyện
- Nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn gồm 2 câu chuyện
- Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn gồm 5 câu chuyện
- Nhóm Lớn gồm 10 câu chuyện với số lượng kệ ngôn nhiều hơn. Đặc biệt câu chuyện *Mahā ummaggajātakaṃ - Bổn Sanh Đường Hầm Vĩ Đại* [546] có 313 kệ ngôn, nhưng câu chuyện cuối cùng *Mahāvessantarajātakaṃ - Bổn Sanh Vessantara Vĩ Đại* [547] có đến 794 kệ ngôn.

Có nhiều câu chuyện với nội dung khác nhau nhưng lại có tựa đề trùng lặp, ví dụ tựa đề *Sigālajātakaṃ* được sử dụng cho các câu chuyện: 113, 142, 148, 152; *Sīlavīmaṃsajātakaṃ*: 86, 290, 305, 330, 362; *Tittirajātakaṃ*: 37, 117, 319, 438; *Kapijātakaṃ*: 250, 404; *Mahākapijātakaṃ*: 407, 516; *Macchajātakaṃ*: 34, 75, 216; *Somadattajātakaṃ*: 211, 410; *Mittavindajātakaṃ*: 82, 104; v.v...

Ba tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* I, II, III được phân chia như sau:

- *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* I: từ Nhóm Một Kệ Ngôn đến Nhóm Linh Tinh gồm có 2218 kệ ngôn.
- *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* II: từ Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn đến Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn gồm có 1992 kệ ngôn.
- *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* III: chỉ mỗi Nhóm Lớn gồm có 2586 kệ ngôn.

*****

Văn bản *Pāḷi* được trình bày ở tập Kinh này đã được phiên âm lại từ văn bản *Pāḷi – Sinhala*, ấn bản *Buddha Jayanti Tripitaka Series* của nước quốc giáo Sri Lanka. Chúng tôi xin thành tâm tán dương công đức của Venerable Mettāvihārī đã hoan hỷ cho phép chúng tôi sử dụng văn bản đã được phiên âm sẵn đang phổ biến trên mạng *internet*. Điểm đóng góp của chúng tôi trong việc thực hiện văn bản *Pāḷi Roman* này là dò lại kỹ lưỡng văn bản đã được phiên âm và so sánh kiểm tra những điểm khác biệt về văn tự ở Tam Tạng của các nước Thái Lan, Miến Điện, và Anh Quốc được ghi ở phần cước chú, đồng thời bổ sung thêm một số điểm khác biệt đã phát hiện được trong lúc so sánh các văn bản với nhau.

Về phương diện dịch thuật và trình bày văn bản tiếng Việt, chúng tôi đã ghi nghĩa Việt của các kệ ngôn bằng văn xuôi nhằm diễn tả trọn vẹn ý nghĩa của văn bản gốc. Trong phần nhiều các trường hợp, hai dòng kệ ngôn gồm bốn *pāda* là được hoàn chỉnh về ý nghĩa. Nhưng có một vài trường hợp, ý nghĩa được nối từ kệ ngôn này sang kệ ngôn khác, thì chúng tôi dịch gom chung các kệ ngôn có liên quan lại với nhau. Ngược lại, ở một số nơi khác, nếu thứ tự sắp xếp các đoạn dịch Việt là thuận tiện cho việc tách rời, thì chúng tôi sử dụng dấu gạch ngang (—) ở cuối kệ ngôn trước và ở đầu kệ ngôn sau để báo hiệu sự tiếp nối. Trong trường hợp một số các kệ ngôn *Pāḷi* gồm 3 hoặc 4 dòng có ý nghĩa được tách biệt theo từng dòng một, chúng tôi ngắt câu dịch Việt thành từng dòng riêng biệt tương ứng với từng câu *Pāḷi* để tiện việc đối chiếu, so sánh, tìm hiểu, và học hỏi.

Về văn phong của lời dịch, chúng tôi chủ trương ghi lại lời tiếng Việt sát theo văn bản gốc và cố gắng không bỏ sót từ nào không dịch. Lời văn tiếng Việt của chúng tôi có chứa đựng những mấu chốt giúp cho những ai có ý thích nghiên cứu *Pāḷi* thấy ra được cấu trúc của loại ngôn ngữ này, đồng thời tạo sự thuận tiện cho công việc hiệu đính trong tương lai. Việc làm này của chúng tôi không hẳn đã được hoàn hảo, dẫu sao cũng là bước khởi đầu nhằm thúc đẩy phong trào nghiên cứu cổ ngữ Phật Học của người Việt Nam. Tuy nhiên, một số sai sót trong quá trình phiên dịch đương nhiên không thể tránh khỏi, chúng tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về trình độ có hạn.

Nhân đây, chúng tôi cũng xin chân thành ghi nhận sự quan tâm chăm sóc trực tiếp hoặc gián tiếp đối với công tác phiên dịch của chúng tôi về phương diện vật thực bồi dưỡng và thuốc men chữa bệnh của các vị hữu ân sau: Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên, Phật tử Nguyễn Thị Kim Liên, Phật tử Lê Ngọc Diệp, Phật tử Hoàng Thị Nhàn, Phật tử Nguyễn Thị Lành, Phật tử Đỗ Thị Việt Hà, Phật tử Vivian Nguyen, cùng một số Phật tử gần xa đã hỗ trợ và quan tâm đến sức khỏe của chúng tôi trong thời gian qua, tiếc rằng không thể liệt kê ra tất cả vì quá dài. Nói rõ hơn, công việc soạn thảo này được thông suốt, không bị gián đoạn, chính là nhờ có sự hỗ trợ nhiệt tình và quý báu của quý vị. Thành tâm cầu chúc quý vị luôn giữ vững niềm tin và thành tựu được nhiều kết quả trong công việc tu tập giải thoát.

Bên cạnh đó, chúng tôi cũng không quên ghi nhận sự nhiệt tình của Phật tử Đào Thị Diễm Tuyết, Phật tử Đặng Thu Trang, Phật tử Paññavara Tuệ Ân, và Phật tử Paññadiṭṭhi Nguyễn Anh Tú đã sắp xếp thời gian để đọc lại bản thảo một cách kỹ lưỡng và đã đóng góp nhiều ý kiến sâu sắc giúp cho chúng tôi tránh được một số điểm vụng về trong việc sử dụng từ ngữ tiếng Việt.

Chúng tôi cũng xin thành tâm tùy hỷ và tán dương công đức của các thí chủ đã nhiệt tâm đóng góp tài chánh giúp cho Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt được tồn tại và phát triển. Mong sao phước báu Pháp thí này luôn dẫn dắt quý vị vào con đường tu tập đúng theo Chánh Pháp, thành tựu Chánh Trí, chứng ngộ Niết Bàn, không còn luân hồi sanh tử nữa.

Chúng tôi xin thành kính tri ân công đức của Ngài Hòa Thượng Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera, tu viện trưởng tu viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo 8 - Sri Lanka, đã cung cấp trú xứ và các vật dụng cần thiết giúp cho chúng tôi có thể tập trung toàn thời gian cho công việc thực hiện tập Kinh này.

Cuối cùng, ngưỡng mong phước báu phát sanh trong công việc soạn thảo tập Kinh này được thành tựu đến thầy tổ, song thân, và tất cả chúng sinh trong tam giới. Nguyện cho hết thảy đều được an vui, sức khỏe, có trí tuệ, và tinh tấn tu tập ngõ hầu thành đạt cứu cánh giải thoát, chấm dứt khổ đau.

Kính bút,
Ngày 12 tháng 12 năm 2016
Tỳ Khưu Indacanda (Trương đình Dũng)

CÁC CHỮ VIẾT TẮT:

Văn Bản Pāḷi:

Ma	: Maramma Chaṭṭhasaṅgīti Piṭakapotthakaṃ (Tạng Miến Điện kỳ kết tập lần thứ 6)
PTS	: Pali Text Society Edition (Tạng Anh)
Syā	: Syāmakkhara Mudditapotthakaṃ (Tạng Thái Lan)

Văn Bản Tiếng Việt:

ND	: Chú thích của Người Dịch
PTS	: Nhà Xuất Bản Pali Text Society (Anh Quốc)
Sđd.	: Sách đã dẫn
JaA.	: Sīhalakkhara muddita Jātakaṭṭhakathā
TTPV	: Tam Tạng Pāḷi - Việt

MẪU TỰ PĀḶI - SINHALA

NGUYÊN ÂM

අ a   ආ ā   ඉ i   ඊ ī   උ u   ඌ ū   එ e   ඔ o

PHỤ ÂM

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ ḷa	ං ṃ
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khe	ඛො kho
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

PHỤ ÂM LIÊN KẾT

කක kka	ඤඤ ñña	ත්‍ර tra	මඵ mpha
කඛ kkha	ණහ ṇha	දද dda	මබ mba
ක්‍ය kya	ඤච ñca	දධ ddha	මභ mbha
ක්‍රි kri	ඤඡ ñcha	ද්‍ර dra	මම mma
කව kva	ඤජ ñja	දව dva	මහ mha
ඛ්‍ය khya	ඤඣ ñjha	ධව dhva	යය, ය්‍ය yya
ඛව khva	ටට ṭṭa	නත nta	යහ yha
ගග gga	ටඨ ṭṭha	නථ ntha	ලල lla
ගඝ ggha	ඩඩ ḍḍa	නද, ඳ nda	ල්‍ය lya
ඞක ṅka	ඩඪ ḍḍha	නධ ndha	ලහ lha
ග්‍ර gra	ණණ ṇṇa	නන nna	වය vha
ඞඛ ṅkha	ණට ṇṭa	නහ nha	සස ssa
ඞග ṅga	ණඨ ṇṭha	පප ppa	සම sma
ඞඝ ṅgha	ණඩ ṇḍa	පඵ ppha	සව sva
චච cca	තත tta	බබ bba	හම hma
චඡ ccha	තථ ttha	බභ bbha	හව hva
ජජ jja	තව tva	බ්‍ර bra	ළහ ḷha
ජඣ jjha		මප mpa	

-ා ā   -ි i   -ී ī   -ු u   -ූ ū   ෙ- e   ෙ-ා o

VĂN BẢN ĐỐI CHIẾU
PĀḶI - SINHALA & PĀḶI - ROMAN

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.

පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

අදින්නාදානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

කාමෙසුමිච්ඡාචාරා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

මුසාවාදා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

සුරාමෙරයමජ්ඣපමාදට්ඨානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Surāmerayamajjhapamādaṭṭhānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

JĀTAKAPĀḶI - PAṬHAMO BHĀGO

BỔN SANH - TẬP MỘT

VISAYASŪCI - MỤC LỤC

I. EKAKANIPĀTO - NHÓM MỘT KỆ NGÔN

1. APAṆṆAKAVAGGO - PHẨM KHÔNG LỖI LẦM

2. SĪLAVAGGO - PHẨM GIỚI

3. KURUṄGAVAGGO - PHẨM SƠN DƯƠNG

4. KULĀVAKAVAGGO - PHẨM TỔ CHIM CON

5. ATTHAKĀMAVAGGO - PHẨM MONG MỎI SỰ TẤN HÓA

6. ĀSIṂSAVAGGO - PHẨM HY VỌNG

7. ITTHIVAGGO - PHẨM NGƯỜI NỮ

8. VARAṆAVAGGO - PHẨM CÂY *VARAṆA*

9. APĀYIMHAVAGGO - PHẨM CHÚNG TÔI ĐÃ UỐNG

10. LITTAVAGGO - PHẨM ĐÃ ĐƯỢC THOA

11. PAROSATAVAGGO - PHẨM HƠN MỘT TRĂM NGƯỜI

12. HAṂSAVAGGO - PHẨM THIÊN NGA

13. KUSANĀḶIVAGGO - PHẨM CỎ ỐNG KUSA

14. ASAMPADĀNAVAGGO - PHẨM KHÔNG TIẾP NHẬN

15. KAKAṆAṬAKAVAGGO - PHẨM CON TẮC KÈ

***

II. DUKANIPĀTO - NHÓM HAI KỆ NGÔN

1. DAḶHAVAGGO - PHẨM CỨNG RẮN

2. SANTHAVAVAGGO - PHẨM THÂN THIẾT

3. KALYĀṆADHAMMAVAGGO - PHẨM PHÁP TỐT LÀNH

4. ASADISAVAGGO - PHẨM KHÔNG THỂ SÁNH BẰNG

5. RUHAKAVAGGO - PHẨM QUAN TẾ TỰ RUHAKA

6. NATAṂDAḶHAVAGGO - PHẨM VIỆC ẤY KHÔNG RẮN CHẮC

7. BĪRAṆATTHAMBHAKAVAGGO - PHẨM ĐÁM CỎ *BĪRAṆA*

8. KĀSĀVAVAGGO - PHẨM Y CA-SA

9. UPĀHANAVAGGO - PHẨM ĐÔI GIÀY

10. SIGĀLAVAGGO - PHẨM CHÓ RỪNG

***

III. TIKANIPĀTO - NHÓM BA KỆ NGÔN

1. SAṄKAPPAVAGGO - PHẨM TƯ DUY

2. PADUMAVAGGO - PHẨM HOA SEN

3. ARAÑÑAVAGGO - PHẨM KHU RỪNG

4. ABBHANTARAVAGGO - PHẨM CHÍNH GIỮA

5. KUMBHAVAGGO - PHẨM CÁI HŨ

***

IV. CATUKKANIPĀTO - NHÓM BỐN KỆ NGÔN

1. VIVARAVAGGO - PHẨM HÃY MỞ RA

2. PUCIMANDAVAGGO - PHẨM CÂY PUCIMANDA

3. KUṬIDŪSAKAVAGGO - PHẨM KẺ PHÁ HOẠI CỐC LIÊU

4. KOKĀLIKAVAGGO - PHẨM KOKĀLIKA

5. CŪḶAKUṆĀLAVAGGO - PHẨM TIỂU KUṆĀLA

***

V. PAÑCAKANIPĀTO - NHÓM NĂM KỆ NGÔN

1. MAṆIKUṆḌALAVAGGO - PHẨM BÔNG TAI NGỌC MA-NI

2. VAṆṆĀROHAVAGGO - PHẨM MÀU DA VÀ DÁNG VÓC

3. AḌḌHAVAGGO - PHẨM MỘT NỬA

***

VI. CHAKKANIPĀTO - NHÓM SÁU KỆ NGÔN

1. AVĀRIYAVAGGO - PHẨM GÃ CHÈO ĐÒ

2. SENAKAVAGGO - PHẨM SENAKA

***

VII. SATTAKANIPĀTO - NHÓM BẢY KỆ NGÔN

1. KUKKUVAGGO - PHẨM KUKKU

2. GANDHĀRAVAGGO - PHẨM GANDHĀRA

***

VIII. AṬṬHAKANIPĀTO - NHÓM TÁM KỆ NGÔN

KACCĀNIVAGGO - PHẨM BÀ KACCĀNI

***

IX. NAVAKANIPĀTO - NHÓM CHÍN KỆ NGÔN

***

X. DASAKANIPĀTO - NHÓM MƯỜI KỆ NGÔN

***

XI. EKĀDASANIPĀTO - NHÓM MƯỜI MỘT KỆ NGÔN

***

XII. DVĀDASANIPĀTO - NHÓM MƯỜI HAI KỆ NGÔN

XIII. TERASANIPĀTO -
NHÓM MƯỜI BA KỆ NGÔN

***

XIV. PAKIṆṆAKANIPĀTO - NHÓM LINH TINH

--ooOoo--

SUTTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

PAṬHAMO BHĀGO

&

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP MỘT

SUTTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

PAṬHAMO BHĀGO

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

I. EKANIPĀTO[1]

1. APAṆṆAKAVAGGO

1. Apaṇṇakaṃ ṭhānameke dutiyaṃ āhu takkikā,
etadaññāya medhāvī taṃ gaṇhe yadapaṇṇakan ”ti.[2]
1. Apaṇṇakajātakaṃ.

2. Akilāsuno vaṇṇupathe[3] khaṇantā
udaṅgaṇe tattha papaṃ avinduṃ,
evaṃ munī[4] viriyabalūpapanno[5]
akilāsu vinde hadayassa santin ”ti.
2. Vaṇṇupathajātakaṃ.

3. Idha ce hi naṃ[6] virādhesi saddhammassa niyāmataṃ,[7]
ciraṃ tvaṃ anutapessasi[8] serivāyaṃva vāṇijo ”ti.
3. Serivāvāṇijajātakaṃ.[9]

4. Appakenapi medhāvī pābhatena vicakkhaṇo,
samuṭṭhāpeti attānaṃ aṇuṃ aggiṃva sandhaman ”ti.[10]
4. Cullaseṭṭhijātakaṃ.[11]

[1] ekanipātajātakaṃ - Syā.
[2] taṃ gaṇheyya apaṇṇakaṃ - katthaci.
[3] vaṇṇapathe - katthaci.
[4] muni - Syā, PTS.
[5] vīriyabalūpapanno - Ma, Syā.
[6] idha ce naṃ - Ma, Syā.
[7] niyāmakaṃ - Syā.
[8] anutappesi - Ma, Syā.
[9] serivavāṇijajātakaṃ - Ma, Syā.
[10] aggīva santhaman ti - PTS.
[11] cūḷaseṭṭhijātakaṃ - Ma.

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP MỘT

Kính lễ đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, đấng Chánh Biến Tri!

I. NHÓM MỘT KỆ NGÔN

1. PHẨM KHÔNG LỖI LẦM

1. Một số người đã nói về sự việc không lỗi lầm, những kẻ ngụy biện đã nói cách khác. Sau khi đã hiểu được điều này, người thông minh nên nắm lấy điều không lỗi lầm.

1. Bổn Sanh Không Lỗi Lầm. [1]

2. Những người không biếng nhác, trong khi đào ở bãi cát, đã tìm được nước uống tại nơi ấy, trong sa mạc; tương tự như vậy, bậc hiền trí, có được sự tinh tấn và sức lực, không biếng nhác, có thể tìm thấy sự an tịnh của tâm.

2. Bổn Sanh Bãi Cát. [2]

3. Ở đây (trong Giáo Pháp này), nếu ngươi để vuột mất tính chất bảo đảm của Diệu Pháp (Thánh quả Nhập Lưu), ngươi sẽ ân hận lâu dài như thương buôn tên Serivā này vậy.

3. Bổn Sanh Thương Buôn Serivā. [3]

4. Bậc thông minh, khôn ngoan (về kinh doanh), tự tạo lập bản thân dầu với vốn liếng ít ỏi, giống như đang thổi bùng lên ngọn lửa nhỏ.

4. Bổn Sanh Tiểu Triệu Phú. [4]

5. Kimagghati taṇḍulanāḷikāya
assāna mūlāya vadehi rāja,[1]
bārāṇasiṃ santarabāhirantaṃ[2]
ayamagghati taṇḍulanāḷikā ”ti.
5. Taṇḍulanāḷijātakaṃ.

6. Hiri-ottappasampannā sukkadhammasamāhitā,
santo sappurisā loke devadhammāti vuccare ”ti.
6. Devadhammajātakaṃ.

7. Putto tyāhaṃ mahārāja tvaṃ maṃ posa janādhipa,
aññepi devo poseti kiñca devo sakaṃ pajan ”ti.
7. Kaṭṭhahārijātakaṃ.[3]

8. Api ataramānānaṃ phalāsāva samijjhati,
vipakkabrahmacariyosmi evaṃ jānāhi gāmaṇī ”ti.[4]
8. Gāmaṇijātakaṃ.[5]

9. Uttamaṅgaruhā mayhaṃ ime jātā vayoharā,
pātubhūtā devadūtā pabbajjāsamayo mamā ”ti.
9. Makhādevajātakaṃ.[6]

10. Yañca aññe na rakkhanti yo ca aññe na rakkhati,
sa ve rāja sukhaṃ seti kāmesu anapekhavā ”ti.[7]
10. Sukhavihārijātakaṃ.

Apaṇṇakavaggo paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varāpaṇṇakavaṇṇupathaserivaro
suvicakkhaṇataṇḍulanāḷikassaṃ,
hiriputtavaruttagāmaṇinā
yo ca na rakkhati tena dasa.

--ooOoo--

[1] kimagghatī taṇḍulanāḷikā ca bārāṇasī antarabāhirāni assapañcasatetāni ekā taṇḍulanāḷikā ti - Syā.
[2] santarabāhirato - Ma; santarabāhiraṃ - PTS.
[3] kaṭṭhavāhanajātakaṃ - katthaci.
[4] gāmanī ti - Syā, PTS.
[5] gāmanijātakaṃ - Syā, PTS.
[6] maghadevajātakaṃ - Ma, Syā.
[7] anapekkhavā ti - Ma, Syā, PTS.

5. Tâu đức vua, xin ngài hãy hỏi về giá tiền của những con ngựa, về trị giá của một đấu gạo là bao nhiêu? - Đấu gạo này trị giá bằng thành Bārāṇasī, gồm cả nội thành và ngoại thành.

5. Bổn Sanh Đấu Gạo. [5]

6. Những người thành tựu pháp tàm và quý, hội đủ các pháp thiện, tốt lành, các hiền nhân ở thế gian, được gọi là 'các bậc có Thiên pháp.'

6. Bổn Sanh Thiên Pháp. [6]

7. Tâu đại vương, tôi là con trai của ngài. Tâu quân vương, ngài hãy nuôi dưỡng tôi. Đức vua cũng nuôi dưỡng những kẻ khác nữa, tại sao đức vua (không nuôi dưỡng) người con của chính mình?

7. Bổn Sanh Cô Gái Nhặt Củi. [7]

8. Kết quả mong muốn được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thục, này Gāmaṇī, ngươi hãy biết như thế.

8. Bổn Sanh Gāmaṇī. [8]

9. Các sợi tóc bạc này của ta, những vật lấy đi tuổi thọ, đã xuất hiện. Các vị sứ giả của cõi trời đã hiện ra, là thời điểm xuất gia của ta.

9. Bổn Sanh Makhādeva. [9]

10. Người không được những người khác bảo vệ, và người không bảo vệ những người khác, tâu đức vua, người ấy quả nhiên ngủ một cách an lạc, không có sự trông mong về các dục.

10. Bổn Sanh Vị Sống An Lạc. [10]

Phẩm Không Lỗi Lầm là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Bổn sanh không lỗi lầm cao quý, bãi cát, Serivā,
vị vô cùng khôn ngoan, đấu gạo,
pháp hổ thẹn, người con trai, tóc bạc, với vị Gāmaṇī,
và người không bảo vệ, với chuyện ấy, là mười.

--ooOoo--

2. SĪLAVAGGO

11. Hoti sīlavataṃ attho paṭisanthāra[1]vuttinaṃ,
lakkhaṇaṃ passa āyantaṃ ñātisaṅghapurakkhataṃ,[2]
atha passasimaṃ kāḷaṃ suvihīnaṃva ñātihī "ti.

1. Lakkhaṇamigajātakaṃ.[3]

12. Nigrodhameva seveyya na sākhamupasaṃvase,
nigrodhasmiṃ mataṃ seyyo yañce sākhasmiṃ[4] jīvitan "ti.

2. Nigrodhamigajātakaṃ.[5]

13. Dhiratthu kaṇḍinaṃ sallaṃ purisaṃ gāḷhavedhinaṃ,
dhiratthu taṃ janapadaṃ yatthitthī parināyikā,[6]
te cāpi[7] dhikkitā sattā ye itthīnaṃ vasaṃ gatā "ti.

3. Kaṇḍinajātakaṃ.[8]

14. Na kiratthi rasehi pāpiyo
āvasehi vā[9] santhavehi vā,
vātamigaṃ gehanissitaṃ[10]
vasamānesi rasehi sañjayo "ti.

4. Vātamigajātakaṃ.

15. Aṭṭhakhuraṃ[11] kharādiye migaṃ vaṅkātivaṅkinaṃ,
sattahi kalāhatikkantaṃ[12] na taṃ[13] ovaditussahe "ti.

5. Kharādiyajātakaṃ.

16. Migaṃ tipallatthamanekamāyaṃ
aṭṭhakhuraṃ aḍḍharattāvapāyiṃ,[14]
ekena sotena chamāssasanto
chahi kalāhatibhoti[15] bhāgineyyo "ti.

6. Tipallatthamigajātakaṃ.

---

[1] paṭisandhāra - katthaci.
[2] °purakkhitaṃ - Syā.
[3] lakkhaṇajātakaṃ - Syā, PTS.
[4] sākhasmi - Ma, Syā.
[5] nigodhajātakaṃ - Syā.
[6] pariṇāyikā - Ma, Syā.
[7] tevāpi - Syā.
[8] kaṇḍijātakaṃ - Ma.
[9] āvāsehi va - Ma; āvāsehi vā - Syā, PTS.
[10] gahananissitaṃ - Ma, Syā.
[11] aṭṭhakkhuraṃ - Ma, Syā.
[12] sattahi kālātikkantaṃ - Ma;
sattakālehatikkantaṃ - Syā.
[13] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[14] aṭṭhakkhuraṃ aḍḍharattāpapāyiṃ - Ma, Syā.
[15] kalāhitibhoti - Ma.

2. PHẨM GIỚI

11. Sự hưng thịnh là dành cho những người có giới và có lối cư xử tiếp đãi ân cần. Hãy nhìn xem nai Lakkhaṇa dẫn đầu đoàn thân quyến đang trở về, rồi hãy nhìn xem nai Kāḷa này bị mất mát trầm trọng về quyến thuộc.

1. Bổn Sanh Nai Lakkhaṇa. [11]

12. Nên thân cận với Nigrodha mà thôi, không nên sống gần Sākha. Việc bị chết ở chỗ Nigrodha còn tốt hơn là việc có được sự sống ở nơi Sākha.

2. Bổn Sanh Nai Nigrodha. [12]

13. Thật xấu hổ thay cây tên có mũi nhọn đâm sâu vào người! Thật xấu hổ thay xứ sở ấy, nơi có vị lãnh đạo là người nữ! Và luôn cả những kẻ chịu ở dưới quyền lực của các nữ nhân, các chúng sanh ấy bị quở trách.

3. Bổn Sanh Mũi Tên. [13]

14. Nghe nói rằng không có gì tệ hại hơn các vị nếm, hoặc các chỗ ngụ, hoặc các sự giao thiệp bạn bè. (Người giữ vườn) Sañjaya dẫn dắt con nai gió sống ở rừng sâu vào sự khống chế bằng các vị nếm.

4. Bổn Sanh Con Nai Gió. [14]

15. Này Kharādiyā, đối với con nai, loài có tám móng chân,[1] có sừng cong quẹo ở gốc và ngọn, là kẻ bỏ lỡ bảy buổi học, không nên ra sức để giáo huấn nó.

5. Bổn Sanh Nai Kharādiyā. [15]

16. Con nai có tư thế nằm theo ba kiểu, có nhiều mưu mẹo, có tám móng chân, có việc uống nước vào lúc nửa đêm. Trong khi thở bằng một lỗ mũi ở trên mặt đất, con nai cháu vượt qua (hiểm nạn) nhờ sáu mưu chước.

6. Bổn Sanh Nai Có Ba Tư Thế Nằm. [16]

[1] Mỗi một bàn chân có hai móng, bốn chân có tám móng (JaA. i, 160).

17. Kāḷe vā yadi vā juṇhe yadā vāyati māluto,
vātajāni hi sītāni ubhotthamaparājitā ”ti.
7. Mālutajātakaṃ.

18. Evañca[1] sattā jāneyyuṃ dukkhāyaṃ jātisambhavo,
na pāṇo pāṇinaṃ haññe pāṇaghātī hi socatī ”ti.
8. Matakabhattajātakaṃ.

19. Sace muñce pecca muñce[2] muccamāno hi bajjhati,[3]
na hevaṃ dhīrā muccanti mutti bālassa bandhanan ”ti.
9. Āyācitabhattajātakaṃ.

20. Disvā padamanuttiṇṇaṃ disvānotaritaṃ padaṃ,
naḷena vāriṃ pivissāma[4] neva maṃ tvaṃ vadhissasī ”ti.
10. Naḷapānajātakaṃ.

Sīlavaggo dutiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha lakkhaṇasākhadhiratthupuna
nakiratthirasehikharādiyā,
atibhotirasamālutapāṇa
muccena naḷa-avhayanena bhavanti dasa.

--ooOoo--

[1] evañce - Ma, Syā, PTS.
[2] sace mucce pecca mucce - Ma.
[3] bajjhasi - Syā.
[4] pissāma - Ma.

17. Dẫu ở vào hạ huyền hay thượng huyền, khi có gió thổi, chính các cơn gió được sanh lên là lạnh lẽo; cả hai không ai thua ở vấn đề này.

7. Bổn Sanh Gió. [17]

18. Và chúng sanh nên biết rằng: Khổ này có sanh là nguồn sanh khởi, người có mạng sống không nên giết hại mạng sống (kẻ khác), bởi vì kẻ giết hại mạng sống sẽ sầu muộn.

8. Bổn Sanh Thực Phẩm Cúng Vong. [18]

19. Nếu muốn được thoát khỏi (lời cầu khấn), thì nên được thoát khỏi sau khi chết, bởi vì trong khi được thoát khỏi (lời cầu khấn) thì lại bị trói buộc (vào nghiệp sát sinh ở lễ tế). Bởi vì sự thoát ra (như thế ấy) của kẻ ngu là sự trói buộc, các bậc sáng trí không thoát ra như thế.

9. Bổn Sanh Vật Thực Cầu Khấn. [19]

20. Sau khi nhìn thấy không có dấu chân đi lên, và nhìn thấy dấu chân đi xuống, bọn ta sẽ uống nước bằng ống sậy, ngươi sẽ không bao giờ giết được ta.

10. Bổn Sanh Uống Nước Bằng Ống Sậy. [20]

Phẩm Giới là thứ nhì.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ là nai Lakkhaṇa, nai Sākha, lại thêm thật xấu hổ thay,
nghe nói rằng không có gì với các vị nếm, nai Kharādiyā,
vượt qua hiểm nạn, ngọn gió, và mạng sống,
với sự thoát khỏi, với việc gọi tên cây sậy, là mười.

--ooOoo--

3. KURUṄGAVAGGO

21. Ñātametaṃ kuruṅgassa yaṃ tvaṃ sepaṇṇi seyyasi,[1]
    aññaṃ sepaṇṇiṃ[2] gacchāmi na me te ruccate phalan ”ti.
    1. Kuruṅgamigajātakaṃ.

22. Ye kukkurā rājakulamhi[3] vaddhā[4]
    koleyyakā vaṇṇabalūpapannā,
    te ’me na vajjhā mayamasma vajjhā
    nāyaṃ saghaccā dubbalaghātikāyan ”ti.
    2. Kukkurajātakaṃ.

23. Api passena semāno sallehi sallīkato,
    seyyo va vaḷavā bhojjo[5] yuñja maññeva sārathī ”ti.
    3. Bhojājānīyajātakaṃ.[6]

24. Yadā yadā yattha yadā yattha yattha yadā yadā,
    ājañño kurute vegaṃ hāyanti tattha vāḷavā ”ti.
    4. Ājaññajātakaṃ.

25. Aññamaññehi titthehi assaṃ pāyehi sārathi,
    accāsanassa puriso pāyāsassapi tappatī ”ti.
    5. Titthajātakaṃ.

26. Purāṇacorāna vaco nisamma
    mahilāmukho[7] pothayamānucāri,[8]
    susaññatānaṃ hi vaco nisamma
    gajuttamo sabbaguṇesu aṭṭhā ”ti.
    6. Mahilāmukhajātakaṃ.

---

[1] siyyasi - Ma.
[2] sepaṇṇi - Ma.
[3] rājakulasmi - Syā, PTS.
[4] vaḍḍhā - Syā.
[5] gojo - Ma; bhojjho - Syā, PTS.
[6] gojānīyajātakaṃ - Ma.
[7] mahiḷāmukho - Ma, Syā.
[8] pothayamanvacārī - Ma.

3. PHẨM SƠN DƯƠNG

21. Đối với loài sơn dương, điều này đã được biết, này cây Sepaṇṇi, là việc (trái cây của) ngươi bị bầm dập. Ta sẽ đi đến cây Sepaṇṇi khác; trái cây của ngươi không được ta ưa thích.

1. Bổn Sanh Nai Sơn Dương. [21]

22. Những con chó được nuôi dưỡng ở hoàng cung, thuộc gia tộc giàu có, được thành tựu về vóc dáng và sức mạnh, chúng sẽ không bị giết chết; còn chúng tôi sẽ bị giết chết. Việc này không phải là sự bức tử chung chung, việc này là sự bức tử những kẻ yếu đuối.

2. Bổn Sanh Các Con Chó. [22]

23. Mặc dầu đang nằm nghiêng một bên hông do đã bị những mũi tên bắn trúng, nhưng ta là ngựa thuần chủng hạng nhất, này người kỵ mã, hãy thắng yên cương cho ta.

3. Bổn Sanh Con Ngựa Thuần Chủng. [23]

24. Vào bất cứ lúc nào, ở nơi nào vào giây phút nào, ở bất cứ nơi đâu, vào bất cứ thời gian nào, khi con ngựa nòi ra sức, các con ngựa tầm thường bị bỏ lại tại nơi ấy.

4. Bổn Sanh Con Ngựa Nòi. [24]

25. Này xa phu, ngươi hãy cho con ngựa uống nước ở những bến tắm, nơi này rồi nơi khác. Đối với việc ăn quá nhiều, dầu là cơm sữa, con người cũng còn chán ngấy.

5. Bổn Sanh Bến Tắm. [25]

26. Trước kia, nghe theo lời nói của những kẻ trộm,
con voi Mahilāmukha đã thực hành việc giết hại.
Nhưng sau khi nghe theo lời nói của các vị có giới hạnh tốt đẹp,
con voi tối thượng đã trú vào tất cả các đức tánh tốt.

6. Bổn Sanh Con Voi Mahilāmukha. [26]

27. Nālaṃ kabalaṃ[1] padātave
na ca piṇḍaṃ[2] na kuse na ghaṃsituṃ,
maññāmi abhiṇhadassanā
nāgo sinehamakāsi[3] kukkure ”ti.
7. Abhiṇhajātakaṃ.

28. Manuññameva bhāseyya nāmanuññaṃ kudācanaṃ
manuññaṃ bhāsamānassa garubhāraṃ[4] udaddhari,
dhanañca naṃ alabbhesi[5] tena c' attamano ahū ”ti.
8. Nandivisālajātakaṃ.

29. Yato yato garudhuraṃ yato gambhīravattani,[6]
tadassu[7] kaṇhaṃ yuñjanti svāssu taṃ vahate dhuran ”ti.
9. Kaṇhajātakaṃ.

30. Mā munikassa[8] pihayi āturannāni bhuñjati,
appossukko bhusaṃ khāda[9] etaṃ dīghāyulakkhaṇan ”ti.
10. Munikajātakaṃ.[10]

Kuraṅgavaggo tatiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Kuruṅgassakukkurabhojavaro
puna vāḷavassasirivayano,
mahiḷāmukhanāmanuññavaro
vahate dhuramunikena dasa.

--ooOoo--

[1] kabaḷaṃ - Ma.
[2] na piṇḍaṃ - Syā.
[3] snehamakāsi - Ma.
[4] garuṃ bhāraṃ - Ma, PTS.
[5] alābhesi - Ma, Syā.
[6] gambhīravattanī - Ma.
[7] tadāssu - Ma, Syā.
[8] muṇikassa - Syā, PTS.
[9] bhusaṅkhāda - Syā.
[10] muṇikajātakaṃ - Syā, PTS.

27. Không còn hứng thú để nhận lấy vắt cơm, và không (còn hứng thú) với đồ ăn, không (còn hứng thú) với các bó cỏ, không còn hứng thú để kỳ cọ (khi tắm); ta nghĩ rằng con voi, do việc gặp gỡ thường xuyên, đã có lòng yêu mến con chó.

7. Bổn Sanh (Gặp Gỡ) Thường Xuyên. [27]

28. Nên nói lời thật hòa nhã, không nói lời không hòa nhã vào bất cứ lúc nào. (Con bò) đã kéo đi gánh hàng nặng cho người nói lời hòa nhã, và đã đem lại tài sản cho người ấy; và nhờ con bò, người ấy đã được hoan hỷ.

8. Bổn Sanh Con Bò Nandivisāla. [28]

29. Ở bất cứ nơi nào có khối hàng nặng nề, ở nơi nào có bãi lầy sâu, khi ấy, hãy buộc ách vào con bò đen, nó sẽ vận chuyển khối hàng ấy.

9. Bổn Sanh Con Bò Đen. [29]

30. Chớ mong cầu (thức ăn) dành cho heo Munika. Nó ăn các thức ăn của tử tù. Hãy ít đòi hỏi, hãy nhai cám trấu; điều ấy là yếu tố của cuộc sống trường thọ.

10. Bổn Sanh Con Heo Munika. [30]

Phẩm Sơn Dương là thứ ba.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Đối với loài sơn dương, các con chó, con ngựa thuần chủng,
lại thêm con ngựa nòi, tỏ lộ sự vinh quang,
voi Mahilāmukha, không hứng thú, chuyện nói lời hòa nhã,
(con bò đen) vận chuyển khối hàng, với heo Munika, là mười.

--ooOoo--

4. KULĀVAKAVAGGO

31. Kulāvakā mātali simbalismiṃ
īsāmukhena parivajjayassu,
kāmaṃ cajāma asuresu pāṇaṃ
māyime dijā vikulāvā ahesun ”ti.[1]

1. Kulāvakajātakaṃ.

32. Rudaṃ manuññaṃ ruciyā[2] ca piṭṭhi
veḷuriyavaṇṇūpanibhā[3] ca gīvā,
vyāmamattāni ca pekhuṇāni[4]
naccena te dhītaraṃ no dadāmī ”ti.

2. Naccajātakaṃ.

33. Sammodamānā gacchanti jālamādāya pakkhino,
yadā te vivadissanti tadā ehinti me vasan ”ti.

3. Sammodamānajātakaṃ.

34. Na maṃ sītaṃ na maṃ uṇhaṃ na maṃ jālasmiṃ[5] bādhanaṃ,
yañca maṃ maññate macchī aññaṃ so ratiyā gato ”ti.

4. Macchajātakaṃ.

35. Santi pakkhā apatanā santi pādā avañcanā,
mātā pitā ca nikkhantā jātaveda paṭikkamā ”ti.

5. Vaṭṭakajātakaṃ.

---

[1] māme dijā vikkulavā ahesun ti - Ma.
[2] rucirā - Ma, Syā, PTS.
[3] veḷuriyavaṇṇūpaṭibhā - Syā.
[4] pekkhuṇāni - Syā, PTS.
[5] jālasmi - Ma, Syā.

4. PHẨM TỔ CHIM CON

31. Này Mātali, hãy để cho các tổ chim con ở rừng cây Simbali được lánh xa khỏi đầu gọng xe. Ta sẵn lòng từ bỏ mạng sống ở nơi các A-tu-la. Chớ để các con chim này trở nên không còn có tổ.

1. Bổn Sanh Tổ Chim Con. [31]

32. Ngươi có tiếng hót làm vừa lòng, và cái lưng óng ánh,
cái cổ tựa như màu ngọc bích,
và chùm lông đuôi dài một sải tay,
với việc nhảy múa, ta không gả con gái cho ngươi.

2. Bổn Sanh Nhảy Múa. [32]

33. Trong lúc thân thiện, các con chim ra đi và mang theo cái lưới bẫy. Khi nào chúng tranh cãi, khi ấy chúng sẽ rơi vào quyền kiểm soát của ta.

3. Bổn Sanh Trong Lúc Thân Thiện. [33]

34. Lạnh không quấy rối ta, nóng không quấy rối ta, sự vướng mắc vào tấm lưới không quấy rối ta, mà là việc con cá cái (vợ ta) nghĩ về ta rằng: 'Gã đi đến với con cá cái khác vì khoái lạc.'

4. Bổn Sanh Con Cá. [34]

35. Có hai cánh mà không bay được, có hai chân mà không đi được, mẹ và cha đã rời khỏi, hỡi ngọn lửa, hãy lùi lại.

5. Bổn Sanh Chim Cút Con. [35]

36. Yaṃ nissitā jagatiruhaṃ vihaṅgamā
svāyaṃ aggiṃ pamuñcati,
disā bhajatha vakkaṅgā[1]
jātaṃ saraṇato bhayan ”ti.

6. Sakuṇajātakaṃ.

37. Ye vaddhamapacāyanti[2] narā dhammassa kovidā,
diṭṭheva dhamme[3] pāsaṃsā samparāye[4] ca suggatī ”ti.

7. Tittirajātakaṃ.

38. Nāccantaṃ nikatippañño nikatyā sukhamedhati,
ārādheti[5] nikatippañño bako kakkaṭakāmivā ”ti.

8. Bakajātakaṃ.

39. Maññe sovaṇṇayo rāsi sovaṇṇamālā ca nandako,
yattha dāso āmajāto ṭhito thullāni gajjatī ”ti.

9. Nandajātakaṃ.

40. Kāmaṃ patāmi nirayaṃ uddhapādo[6] avaṃsiro,
nānariyaṃ karissāmi handa piṇḍaṃ paṭiggahā ”ti.

10. Khadiraṅgārajātakaṃ.

Kulāvakavaggo catuttho.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sirimātalidhītarapakkhivaro
ratirāgatomātāpitā ca puna,
jagatīruhavuddhasukakkaṭako
tathā nandakapiṇḍavarena dasa.

--ooOoo--

[1] vaṅkaṅgā - Syā.
[2] vuḍḍhamapacāyanti - Ma, Syā.
[3] diṭṭhe dhamme ca - Syā.
[4] samparāyo - Syā.
[5] ārādhe - PTS.
[6] uddhaṃpādo - Ma.

36. Các con chim nương nhờ vào cây nào,
chính cây này đây phát ra ngọn lửa.
Các con chim hãy phân tán các phương.
Sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.

6. Bổn Sanh Các Con Chim. [36]

37. Những người nào tôn kính bậc cao niên, (những người ấy) là những người rành rẽ về Pháp, được khen ngợi ngay trong kiếp này, và có cảnh giới an lạc trong kiếp sau.

7. Bổn Sanh Chim Đa Đa. [37]

38. Người có trí gian lận không đạt được sự an lạc tột cùng do sự gian lận, ví như con cò có trí gian lận gặp phải con cua.

8. Bổn Sanh Con Cò. [38]

39. Ta nghĩ rằng (chỗ chôn) khối của cải và xâu chuỗi vàng vòng là nơi mà tớ trai Nandaka, con của nô tỳ, đứng gào thét những lời thô lỗ.

9. Bổn Sanh Tớ Trai Nanda. [39]

40. Ta sẵn lòng rơi vào địa ngục, chân phía trên, đầu phía dưới. Việc không thánh thiện thì ta sẽ không làm.[1] Nào, xin ngài hãy thọ nhận đồ ăn khất thực.

10. Bổn Sanh Than Hừng Cây *Khadira*. [40]

Phẩm Tổ Chim Con là thứ tư.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Mātali vinh quang, người con gái, và các con chim,
vì khoái lạc luyến ái, rồi thêm mẹ và cha,
(cây cối) mọc ở đất, bậc cao niên, con cua khôn ngoan,
tương tự, với tớ trai Nandaka, và đồ ăn khất thực, là mười.

--ooOoo--

[1] Đức Bồ Tát nói với Ma Vương về quyết tâm của mình rồi bước qua hố than hừng để dâng vật thực đến vị Phật Độc Giác (JaA. i, 233).

5. ATTHAKĀMAVAGGO

41. Yo atthakāmassa hitānukampino
ovajjamāno na karoti sāsanaṃ,
ajiyā pādamolubbha[1]
mittako viya socatī "ti.

1. Losakajātakaṃ.

42. Yo atthakāmassa hitānukampino
ovajjamāno na karoti sāsanaṃ,
kapotakassa vacanaṃ akatvā
amittahatthatthagatova setī "ti.

2. Kapotakajātakaṃ.[2]

43. Yo atthakāmassa hitānukampino
ovajjamāno na karoti sāsanaṃ,
evaṃ so nihato seti
veḷukassa yathā pitā "ti.

3. Veḷukajātakaṃ.

44. Seyyo amitto matiyā upeto
natveva mitto mativippahīno,
'makasaṃ vadhissan 'ti hi eḷamūgo[3]
putto pitu abbhidā uttamaṅgan "ti.

4. Makasajātakaṃ.

45. Seyyo amitto medhāvī yañce bālānukampako,
passa rohiṇikaṃ jammiṃ mātaraṃ hantvāna socatī "ti.

5. Rohiṇījātakaṃ.[4]

46. Na ve anatthakusalena atthacariyā sukhāvahā,
hāpeti atthaṃ dummedho kapi ārāmiko yathā "ti.

6. Ārāmadūsakajātakaṃ.

---

[1] pādamolamba - Ma.
[2] kapotajātakaṃ - Ma, PTS.
[3] elamūgo - Syā, PTS.
[4] rohiṇijātakaṃ - Ma.

5. PHẨM MONG MỎI SỰ TẤN HÓA

41. Trong khi được giáo huấn, kẻ nào không làm theo lời giảng dạy của người có lòng mong mỏi sự tấn hóa, có lòng thương tưởng sự lợi ích (đến mình), (kẻ ấy) ví như Mittaka, sau khi nắm vào bàn chân của con dê, bị sầu muộn.

1. Bổn Sanh Losaka. [41]

42. Trong khi được giáo huấn, kẻ nào không làm theo lời giảng dạy của người có lòng mong mỏi sự tấn hóa, có lòng thương tưởng sự lợi ích (đến mình), (kẻ ấy) ví như (con quạ), sau khi không làm theo lời nói của chim bồ câu, bị sa vào trong tay của kẻ đối nghịch và nằm yên (chịu sự hành hạ).

2. Bổn Sanh Chim Bồ Câu. [42]

43. Trong khi được giáo huấn, kẻ nào không làm theo lời giảng dạy của người có lòng mong mỏi sự tấn hóa, có lòng thương tưởng sự lợi ích (đến mình), tương tự như thế, kẻ ấy bị giết chết nằm dài, giống như cha của (con rắn độc) Veḷuka vậy.

3. Bổn Sanh Veḷuka. [43]

44. Kẻ đối nghịch có tri thức vẫn tốt hơn người bạn hữu không có tri thức. Đứa con trai ngu dốt (nói rằng): 'Con sẽ giết con muỗi,' rồi đập bể đôi cái đầu của người cha.

4. Bổn Sanh Con Muỗi. [44]

45. Kẻ đối nghịch có sự thông minh vẫn tốt hơn kẻ ngu dốt có lòng thương tưởng. Ngươi hãy nhìn xem Rohiṇī đần độn, sau khi giết chết mẹ, bị sầu muộn.

5. Bổn Sanh Rohiṇī. [45]

46. Thật vậy, các việc làm có mục đích (được làm) bởi kẻ không thiện xảo về mục đích, thời không đem lại sự an lạc. Kẻ ngu muội bỏ rơi mục đích, giống như con khỉ là kẻ chăm sóc khu vườn.

6. Bổn Sanh Kẻ Làm Hỏng Khu Vườn. [46]

47. Na ve anatthakusalena atthacariyā sukhāvahā,
hāpeti atthaṃ dummedho koṇḍañño vāruṇiṃ yathā ”ti.
7. Vāruṇidūsakajātakaṃ.

48. Anupāyena yo atthaṃ icchati so vihaññati,
cetā haniṃsu vedabbhaṃ[1] sabbe te vyasanamajjhagū ”ti.[2]
8. Vedabbhajātakaṃ.[3]

49. Nakkhattaṃ patimānentaṃ[4] attho bālaṃ upaccagā,
attho atthassa nakkhattaṃ kiṃ karissanti tārakā ”ti.
9. Nakkhattajātakaṃ.

50. Dummedhānaṃ sahassena yañño me upayācito,
idāni khohaṃ yajissāmi bahū[5] adhammiko jano ”ti.
10. Dummedhajātakaṃ.

Atthakāmavaggo pañcamo.

Paṭhamo paṇṇasako.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha mittakamātukapotavaro
tathā veḷukaeḷamūgo rohiṇī,
kapivāruṇicetacarā ca puna
tathā tārakayaññavarena dasa.

--ooOoo--

[1] vedabbaṃ - Ma, Syā.
[2] byasanamajjhagun ti - Syā.
[3] vedabbajātakaṃ - Ma, Syā.
[4] paṭimānentaṃ - Ma, Syā.
[5] bahu - Ma, Syā.

47. Thật vậy, các việc làm có mục đích (được làm) bởi kẻ không thiện xảo về mục đích, thời không đem lại sự an lạc. Kẻ ngu muội bỏ rơi mục đích, giống như Koṇḍañña làm hỏng rượu.

7. Bổn Sanh Kẻ Làm Hỏng Rượu. [47]

48. Kẻ nào ước muốn điều lợi ích bằng cách thức không đúng, kẻ ấy bị khốn khổ. Những kẻ trộm cướp đã giết hại Vedabbha; tất cả bọn chúng đã đi đến bất hạnh.

8. Bổn Sanh Vedabbha. [48]

49. Trong lúc kẻ ngu si chờ đợi ngôi sao, điều lợi ích đã bỏ rơi nó. Điều lợi ích (nó đạt được) chỉ là ngôi sao tiêu biểu cho điều lợi ích; các vì tinh tú sẽ làm được điều gì (sẽ đem lại điều lợi ích gì)?

9. Bổn Sanh Ngôi Sao. [49]

50. Lễ cúng tế thần linh với (việc giết chết) một ngàn kẻ ngu muội đã được ta khấn nguyện. Thật vậy, giờ đây ta sẽ cúng tế thần linh, bởi vì có nhiều kẻ phi đạo đức.

10. Bổn Sanh Những Kẻ Ngu Muội. [50]

Phẩm Mong Mỏi Sự Tấn Hóa là thứ năm.

Năm mươi kệ ngôn thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ là chuyện gã Mittaka và mẹ, rồi đến chim bồ câu
tương tự là (rắn độc) Veḷuka, (đứa con) ngu dốt, Rohiṇī (đần độn),
con khỉ (phá vườn), rượu (bị làm hỏng), thêm những kẻ trộm cướp,
cũng vậy, (việc xem) ngôi sao, với lễ tế thần linh, là mười.

--ooOoo--

6. ĀSIṂSAVAGGO[1]

51. Āsiṃseṭheva[2] puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahū "ti.
1. Mahāsīlavajātakaṃ.

52. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhatan "ti.
2. Cūḷajanakajātakaṃ.

53. Tatheva puṇṇā pātiyo[3] aññāyaṃ vattate kathā,
ākārakena[4] jānāmi na cāyaṃ bhaddikā[5] surā "ti.
3. Puṇṇapātijātakaṃ.

54. Nāyaṃ rukkho durāruho napi gāmato ārakā,
ākārakena[3] jānāmi nāyaṃ sāduphalo[6] dumo "ti.
4. Kiṃphalajātakaṃ.[7]

55. Yo alīnena cittena alīnamanaso naro,
bhāveti kusalaṃ dhammaṃ yogakkhemassa pattiyā,
pāpuṇe anupubbena sabbasaṃyojanakkhayan "ti.
5. Pañcāvudhajātakaṃ.

56. Yo pahaṭṭhena cittena pahaṭṭhamanaso naro,
bhāveti kusalaṃ dhammaṃ yogakkhemassa pattiyā,
pāpuṇe anupubbena sabbasaṃyojanakkhayan "ti.
6. Kañcanakkhandhajātakaṃ.

---

[1] āsīsavaggo - Ma.
[2] asīsetheva - Ma.
[3] puṇṇapātiyo - Syā, PTS.
[4] ākāraṇena - Ma.
[5] nevāyaṃ bhaddakā - Syā.
[6] sādhuphalo - PTS.
[7] phalajātakaṃ - Syā, PTS.

6. PHẨM HY VỌNG

51. Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.

1. Bổn Sanh Sīlavā Vĩ Đại. [51]

52. Con người cần phải tinh tấn, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân ta đã được kéo lên đất liền từ nước (biển).

2. Tiểu Bổn sanh Janaka. [52]

53. Các vò rượu vẫn đầy y như vậy, lời nói (của các ngươi) là sái quấy. Ta nhận biết nhờ vào lý do ấy; vậy rượu này không phải là rượu lành.

3. Bổn Sanh Vò Rượu Đầy. [53]

54. Cây này không khó leo lên, cũng không xa ngôi làng. Ta nhận biết nhờ vào lý do ấy; cây này không phải là cây có trái ngon ngọt.

4. Bổn Sanh Trái Cây Gì. [54]

55. Người nào, với tâm không bị lui sụt, có ý không bị lui sụt, tu tập thiện pháp nhằm đạt đến sự an toàn đối với các mối ràng buộc, có thể đạt được sự cạn kiệt tất cả các sự trói buộc theo tuần tự.

5. Bổn Sanh Năm Loại Vũ Khí. [55]

56. Người nào, với tâm hứng khởi, có ý hứng khởi, tu tập thiện pháp nhằm đạt đến sự an toàn đối với các mối ràng buộc, có thể đạt được sự cạn kiệt tất cả các sự trói buộc theo tuần tự.

6. Bổn Sanh Khối Vàng. [56]

57. Yassete caturo dhammā vānarinda yathā tava,
saccaṃ dhammo dhitī[1] cāgo diṭṭhaṃ so ativattatī ”ti.

7. Vānarindajātakaṃ.

58. Yassa ete[2] tayo dhammā vānarinda yathā tava,
dakkhiyaṃ sūriyaṃ paññā diṭṭhaṃ so ativattatī ”ti.

8. Tayodhammajātakaṃ.

59. Dhame dhame nātidhame atidhantaṃ hi pāpakaṃ,
dhantena hi[3] sataṃ laddhaṃ atidhantena nāsitan ”ti.

9. Bherivādajātakaṃ.[4]

60. Dhame dhame nātidhame atidhantaṃ hi pāpakaṃ,
dhantenādhigatā bhogā te tāto vidhamī dhaman ”ti.

10. Saṅkhadhamanajātakaṃ.[5]

Āsiṃsavaggo chaṭṭho.[6]

*****

TASSUDDĀNAṂ

Yatha-icchiṃ[7] tathāhudakāthalā
surasāduphalovaalīnamano,
sampahaṭṭhamano caturo ca tayo
sataladdhakabhogadhanena dasa.

--ooOoo--

[1] dhiti - Ma, Syā, PTS.
[2] yassete ca - Ma, Syā, PTS.
[3] dhamantena - Syā; dhantena - PTS.
[4] bherivādakajātakaṃ - Ma.
[5] saṅkhadhamajātakaṃ - Ma.
[6] āsīsavaggo chaṭṭho - Ma.
[7] yathā icchiṃ - Ma; yathā icchi - Syā.

57. Này khỉ chúa, người nào có bốn đức tính này, giống như ngài đã có là:
chân thật, trí xét đoán, nghị lực, và xả thí, người ấy vượt trội đối thủ.
7. Bổn Sanh Khỉ Chúa. [57]

58. Này khỉ chúa, người nào có ba đức tính này, giống như ngài đã có là: quyền biến, dũng cảm, và trí tuệ, người ấy vượt trội đối thủ.
8. Bổn Sanh Ba Đức Tính. [58]

59. Nên vỗ trống, nên vỗ trống, không nên vỗ trống liên hồi, bởi vì việc vỗ trống liên hồi là tai hại. Do việc vỗ trống, đã đạt được trăm tiền; do việc vỗ trống liên hồi, (tất cả) đã bị hủy hoại.
9. Bổn Sanh Tiếng Trống. [59]

60. Nên thổi tù và, nên thổi tù và, không nên thổi tù và liên hồi, bởi vì việc thổi tù và liên hồi là tai hại. Do việc thổi tù và, đã đạt được các của cải; người cha, trong khi thổi tù và, đã làm tiêu tan các của cải.
10. Bổn Sanh Thổi Tù Và. [60]

Phẩm Hy Vọng là thứ sáu.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Muốn thế nào đã thành tựu thế ấy, đến đất liền từ nước,
rượu, như là trái cây ngon ngọt, có ý không bị lui sụt,
có ý hứng khởi, bốn đức tính, và ba đức tính,
đã đạt được trăm tiền, với của cải và tài sản, là mười.

--ooOoo--

7. ITTHIVAGGO

61. Asā[1] lokitthiyo nāma velā tāsaṃ na vijjati,
sārattā ca pagabbhā ca sikhī sabbaghaso yathā,
tā hitvā pabbajissāmi vivekamanubrūhayan "ti.
1. Asātamantajātakaṃ.

62. Yaṃ brāhmaṇo avādesi vīṇaṃ sammukhaveṭhito,[2]
andhabhūtā[3] bhatā bhariyā tāsu ko jātu vissase "ti.
Andhabhūtajātakaṃ.[4]

63. Kodhanā akataññū ca pisunā[5] ca vibhedikā,[6]
brahmacariyaṃ cara bhikkhu so sukhaṃ na hohisī "ti.[7]
3. Takkajātakaṃ.[8]

64. Mā su nandi icchati maṃ māsu soci na icchati,[9]
thīnaṃ bhāvo durājāno macchassevodake gatan "ti.
4. Durājānajātakaṃ.

65. Yathā nadī ca pantho ca pānāgāraṃ sabhā papā,
evaṃ lokitthiyo nāma nāsaṃ kujjhanti paṇḍitā "ti.
5. Anabhiratijātakaṃ.

[1] āsā - Syā, PTS.
[2] samukhaveṭhito - Ma.
[3] aṇḍabhūtā - Ma, Syā, PTS.
[4] aṇḍabhūtajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] pisuṇā - Ma, Syā, PTS.
[6] pisuṇā mittabhedikā - Ma.
[7] na vihāhasīti - Ma;
na vihāhisīti - Syā, PTS.
[8] takkapaṇḍitajātakaṃ - Ma.
[9] na micchati - Ma.

7. PHẨM NGƯỜI NỮ

61. Các người nữ ở thế gian bị xem là không tốt, đối với họ không có sự chừng mực, họ bị luyến ái và xấc xược, giống như ngọn lửa ngấu nghiến tất cả các thứ. Sau khi từ bỏ họ, tôi sẽ xuất gia, thực hành hạnh độc cư.

1. Bổn Sanh Chú Thuật Asāta. [61]

62. Chuyện người Bà-la-môn đã tấu cây đàn *vīṇā* với khuôn mặt bị che kín, và cô vợ được nuôi dưỡng từ lúc ở trong bào thai; vậy ai có thể đặt niềm tin chắc chắn ở những người nữ?

2. Bổn Sanh Ở Trong Bào Thai. [62]

63. Người nữ có sự giận hờn và không biết ơn, có sự đâm thọc và chia rẽ bạn bè. Này tỳ khưu, hãy sống Phạm hạnh. Ngươi đây sẽ không đánh mất sự an lạc.

3. Bổn Sanh Sữa Bơ. [63]

64. 'Nàng thích ta,' (biết vậy) chớ vui mừng; 'nàng không thích ta,' (biết vậy) chớ sầu muộn. Bản chất người nữ là khó hiểu, tựa như việc di chuyển của loài cá ở trong nước.

4. Bổn Sanh Khó Hiểu. [64]

65. Giống như dòng sông, đường lộ, quán rượu, phòng hội, và vại nước (dành cho khách bộ hành), các người nữ ở thế gian bị xem là như vậy; những bậc sáng suốt không nổi cơn giận dữ đối với các nàng.

5. Bổn Sanh Không Hứng Thú. [65]

66. Ekā icchā pure āsi aladdhā mudulakkhaṇaṃ,
yato laddhā aḷārakkhī[1] icchā icchaṃ vijāyathā ”ti.
6. Mudulakkhaṇajātakaṃ.

67. Ucchaṅge deva me putto pathe dhāvantiyā pati,
tañca desaṃ na passāmi yato sodariyamānaye ”ti.[2]
7. Ucchaṅgajātakaṃ.

68. Yasmiṃ mano nivisati cittaṃ vāpi[3] pasīdati,
adiṭṭhapubbake pose kāmaṃ tasmimpi vissase ”ti.
8. Sāketajātakaṃ.

69. Dhiratthu taṃ visaṃ vantaṃ yamahaṃ jīvitakāraṇā,
vantaṃ paccāvamissāmi mataṃ me jīvitā varan ”ti.
9. Visavantajātakaṃ.

70. Na taṃ jitaṃ sādhu jitaṃ yaṃ jitaṃ avajīyati,[4]
taṃ kho jitaṃ sādhu jitaṃ yaṃ jitaṃ nāvajīyatī ”ti.[5]
10. Kuddālajātakaṃ.

Itthivaggo[6] sattamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sikhī sabbaghasopi ca vīṇavaro
pisunamittabhedikānandinadī,
mudulakkhaṇasodariyā ca mano
visasādhujitena bhavanti dasa.

--ooOoo--

[1] aḷārakkhi - Syā.
[2] sodariyaṃnayo - Ma.
[3] cittañcāpi - Ma, Syā; cittaṃ cāpi - PTS.
[4] avajiyyati - Syā.
[5] nāvajiyyatī ti - Syā.
[6] itthīvaggo - Syā.

66. Một điều ước muốn trước đây chưa đạt được là (hoàng hậu với) đặc tính dịu dàng. Từ khi đôi mắt kiều diễm đã đạt được, ước muốn (này) đã nảy sanh ra ước muốn (khác nữa).

6. Bổn Sanh Đặc Tính Dịu Dàng. [66]

67. Tâu bệ hạ, đối với thiếp, đứa con trai (là dễ đạt được) ở trong lòng, người chồng (là dễ đạt được) trong khi thiếp chạy ở đường lộ, và thiếp không nhìn thấy khu vực nào có thể đem lại (cho thiếp) người anh trai.

7. Bổn Sanh Ở Trong Lòng. [67]

68. Ý kiên định ở người nào, hoặc tâm tịnh tín vào người nào, là người chưa từng được thấy trước đây, đương nhiên nên tin tưởng người ấy.

8. Bổn Sanh Sāketa. [68]

69. Thật xấu hổ thay chất độc đã được ói ra ấy! Vì lý do mạng sống, ta sẽ phải nuốt vật đã ói ra ấy vào lại! Cái chết đối với ta là quý hơn mạng sống.

9. Bổn Sanh Chất Độc Đã Được Ói Ra. [69]

70. Chiến thắng ấy không là chiến thắng tốt đẹp, là chiến thắng rồi lại bị chiến bại. Chiến thắng ấy quả là chiến thắng tốt đẹp, là chiến thắng không bị chiến bại nữa.

10. Bổn Sanh Cái Cuốc. [70]

Phẩm Người Nữ là thứ bảy.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Ngọn lửa ngấu nghiến tất cả các thứ, và cây đàn *vīṇā*,
cô nàng đâm thọc và chia rẽ bạn bè, chớ vui mừng, dòng sông,
có đặc tính dịu dàng, người anh trai, và ý (kiên định),
với chất độc, và chiến thắng tốt đẹp, là mười.

--ooOoo--

8. VARAṆAVAGGO[1]

71. Yo pubbe karaṇīyāni pacchā so kātumicchati,
varaṇakaṭṭha[2]bhañjova sa pacchāmanutappatī ”ti.
1. Varaṇajātakaṃ.[3]

72. Akataññussa posassa niccaṃ vivaradassino,
sabbañce paṭhaviṃ[4] dajjā neva naṃ abhirādhaye ”ti.
2. Sīlavanāgarājajātakaṃ.[5]

73. Saccaṃ kirevamāhaṃsu narā ekacciyā idha,
kaṭṭhaṃ viplāvitaṃ[6] seyyo na tvevekacciyo naro ”ti.
3. Saccaṃkirajātakaṃ.

74. Sādhu sambahulā ñātī api rukkhā araññajā,
vāto vahati ekaṭṭhaṃ brahantampi vanaspatin ”ti.[7]
4. Rukkhadhammajātakaṃ.

75. Abhitthanaya pajjunna nidhiṃ kākassa nāsaya,
kākaṃ sokāya randhehi mañca sokā pamocayā ”ti.
5. Macchajātakaṃ.

76. Asaṅkiyomhi gāmamhi araññe natthi me bhayaṃ,
ujumaggaṃ samārūḷho mettāya karuṇāya cā ”ti.
6. Asaṅkiyajātakaṃ.

---

[1] varuṇavaggo - Ma.
[2] varuṇakaṭṭha - Ma; varuṇakaṭṭhaṃ - Syā.
[3] varuṇajātakaṃ - Ma, Syā.
[4] pathaviṃ - Ma.
[5] sīlavahatthijātakaṃ - Ma; sīlavanāgajātakaṃ - Syā, PTS.
[6] kaṭṭhaṃ niplavitaṃ - Ma; kaṭṭhaṃ nipphavitaṃ - Syā; kaṭṭhavipalāvitaṃ - PTS.
[7] vanappatin ti - Ma, Syā.

8. PHẨM CÂY *VARAṆA*

71. Kẻ nào có những công việc cần phải làm trước, kẻ ấy lại muốn làm sau, tựa như gã bẻ củi ở cây *varaṇa*, kẻ ấy hối tiếc về sau này.

1. Bổn Sanh Cây *Varaṇa*. [71]

72. Đối với con người không biết ơn nghĩa, thường xuyên soi mói lỗi lầm, dầu ban cho toàn thể trái đất, cũng không bao giờ làm vừa lòng kẻ ấy.

2. Bổn Sanh Voi Chúa Giới Hạnh. [72]

73. Ở đây, nghe rằng một số người đã nói sự thật như vầy: (Vớt lên) khúc gỗ bị trôi nổi còn tốt hơn, một số người quả thật không tốt bằng.

3. Bổn Sanh Sự Thật Nghe Nói. [73]

74. Tốt thay có nhiều bà con, các cây sanh trưởng ở rừng cũng vậy. Gió quật ngã cây đứng đơn độc một mình, mặc dầu to lớn.

4. Bổn Sanh Quy Luật Cây Cối. [74]

75. Này Thần Mưa, hãy nổi sấm lên, hãy tiêu hủy đồ dự trữ của loài quạ, hãy nung nấu loài quạ bằng sầu muộn, và hãy giải thoát ta khỏi nỗi sầu muộn.

5. Bổn Sanh Con Cá. [75]

76. Ta không sợ sệt khi ở trong làng, ta không có sự sợ hãi khi ở trong rừng. Ta đã bước lên đạo lộ ngay thẳng với tâm từ ái và với lòng bi mẫn.

6. Bổn Sanh Không Sợ Sệt. [76]

77. Usabhā rukkhā gāviyo gāvā[1] ca
asso kaṃso sigālī[2] ca kumbho,
pokkharaṇī ca apākacandanaṃ
lāpūni[3] sīdanti silā plavanti,
maṇḍūkiyo kaṇhasappe gilanti
kākaṃ suvaṇṇā[4] parivārayanti,
tasāvakā[5] eḷakānaṃ bhayā hi[6]
vipariyāso[7] vattati na idhamatthī ”ti.[8]

7. Mahāsupinajātakaṃ.

78. Ubho khañjā ubho kuṇī ubho visamacakkhukā,[9]
ubhinnaṃ piḷakā jātā nāhaṃ passāmi illīsan ”ti.[10]

8. Illīsajātakaṃ.[11]

79. Yato viluttā ca hatā ca gāvo
daḍḍhāni gehāni jano ca nīto,
athāgamā puttahatāya putto
kharassaraṃ deṇḍimaṃ[12] vādayanto ”ti.

9. Kharassarajātakaṃ.

80. Yante pavikatthitaṃ pure
atha te pūtisarā saranti[13] pacchā,
ubhayaṃ na sameti bhīmasena
yuddhakathā ca idaṃ ca te vihaññan ”ti.

10. Bhīmasenajātakaṃ.

Varaṇavaggo[14] aṭṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varaṇā akataññūvaresu saccavaraṃ
savanappatinā ca abhitthanaya,
karuṇāya silāplava illīsato
puna deṇḍima pūtisarena dasa.

--ooOoo--

1 gavā - Ma, Syā, PTS.
2 siṅgālī - Ma.
3 lābūni - Ma; lāvūni - Syā.
4 supaṇṇā - Ma.
5 tasā vakā - Ma, Syā, PTS.
6 bhayāhi - Ma.
7 vipariyāyo - Syā.
8 nayidhamatthī ti - Ma, Syā.
9 visamacakkhulā - PTS.
10 illisan ti - Ma, Syā.
11 illisajātakaṃ - Ma, Syā.
12 diṇḍimaṃ - Ma.
13 sajanti - Ma, Syā, PTS.
14 varuṇavaggo - Ma, Syā.

77. (Bốn) con bò mộng, các cây (nhỏ), các con bò cái, và các con bò tơ,
con ngựa (hai miệng), cái bát vàng, chó rừng cái, và cái chum nước,
hồ sen, (cơm) chưa chín, và gỗ trầm hương,
các trái bầu bí chìm xuống, các tảng đá lớn nổi trôi,
những con ếch (nhỏ) nuốt chửng các con rắn độc màu đen,
những con chim lông vàng theo hầu con quạ,
những con chó sói run rẩy chính vì nỗi sợ hãi đối với các con dê rừng,
sự việc đảo ngược xảy ra chẳng phải ở nơi này.
7. Bổn Sanh Các Giấc Chiêm Bao Lớn. [77]

78. Cả hai đều què, cả hai đều gù, cả hai đều có mắt lé,
mụt cóc mọc ở (đầu của) cả hai, tôi không nhìn ra được (ai là) Illīsa.
8. Bổn Sanh (Triệu Phú) Illīsa. [78]

79. Vào lúc đã cướp bóc xong, và trâu bò đã bị giết thịt,
các ngôi nhà đã bị đốt cháy, và người làng đã bị dẫn đi,
khi ấy, người con trai không có liêm sỉ đã trở về,
(vừa đi vừa) vỗ vào chiếc trống con làm vang lên âm thanh inh ỏi.
9. Bổn Sanh Âm Thanh Inh Ỏi. [79]

80. Sự khoác lác của ngươi lúc trước đây,
rồi sau này, các chất hôi thối của ngươi tuôn chảy,
này Bhīmasena, hai điều này không tương xứng,
lời nói về chiến trận và việc gây phiền toái này của ngươi.
10. Bổn Sanh Bhīmasena. [80]

Phẩm Cây *Varaṇa* là thứ tám.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Cây *Varaṇa*, ở những chuyện về kẻ vô ơn, chuyện sự thật,
với cây (đứng một mình), và hãy nổi sấm lên,
với lòng bi mẫn, sự nổi trôi của các tảng đá lớn, (triệu phú) Illīsa,
rồi thêm chiếc trống con, với chất hôi thối, là mười.

--ooOoo--

9. APĀYIMHAVAGGO

81. Apāyimha anaccimha agāyimha rudimha ca,
visaññakaraniṃ pītvā[1] diṭṭhā nāhumha vānarā ”ti.
1. Surāpānajātakaṃ.

82. Atikkamma ramaṇakaṃ sadāmattañca dūbhakaṃ,
svāsi pāsāṇamāsīno yasmā jīvaṃ na mokkhasī ”ti.
2. Mittavindajātakaṃ.[2]

83. Mitto have sattapadena hoti
sahāyo pana dvādasakena hoti,
māsaddhamāsena[3] ca ñāti hoti
tatuttariṃ attasamopi hoti,
sohaṃ kathaṃ attasukhassa hetu
cirasanthutaṃ[4] kāla[5]kaṇṇiṃ jaheyyan ”ti.
3. Kāla[6]kaṇṇijātakaṃ.

84. Ārogyamicche paramañca lābhaṃ
sīlañca vuddhānumataṃ sutañca,
dhammānuvattī ca alīnatā ca
atthassa dvārā pamukhā chaḷete ”ti.[6]
4. Atthassadvārajātakaṃ.

85. Āyatidosaṃ[7] nāññāya yo kāme patisevati,[8]
vipākante hananti[9] naṃ kiṃpakka[10]miva bhakkhitan ”ti.
5. Kiṃpakkajātakaṃ.[10]

---

[1] visaññikaraṇiṃ pitvā - Ma, Syā.
[2] mittavindakajātakaṃ - Ma.
[3] māsaḍḍhamāsena - Ma, Syā.
[4] cirasatthunaṃ - PTS.
[5] kāḷa° - Ma, Syā, PTS.
[6] chal ete ti - PTS.
[7] āyatiṃ dosaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] paṭisevati - Ma, Syā.
[9] hanantī - Syā, PTS.
[10] kimpakkajātakaṃ - Syā, PTS.

9. PHẨM CHÚNG TÔI ĐÃ UỐNG

81. Chúng tôi đã uống (rượu), chúng tôi đã múa, chúng tôi đã hát, và chúng tôi đã khóc. Sau khi uống chất làm cho không còn tỉnh táo (rượu), chúng tôi được nhìn thấy là còn chưa hóa thành những con khỉ.

1. Bổn Sanh Uống Rượu. [81]

82. Sau khi đã đi qua tòa lâu đài bằng pha-lê, bằng bạc, và bằng ngọc ma-ni, ngươi đây đã ngồi vào tảng đá; vì thế ngươi sẽ không thoát khỏi cuộc sống (khổ hình cho đến khi nào nghiệp ác được chấm dứt).

2. Bổn Sanh Mittavinda. [82]

83. Thật vậy, với bảy bước chân đi (cạnh nhau) là bạn bè,
hơn nữa, với mười hai ngày (cộng sự) là thân hữu,
và với một tháng (hay) nửa tháng (sống chung) là bà con,
hơn thế nữa thì được xem như là bản thân mình vậy.
Làm sao ta đây vì nguyên nhân của sự sung sướng cho bản thân
mà có thể từ bỏ Kālakaṇṇī đã được thân thiết lâu nay?

3. Bổn Sanh Kālakaṇṇī. [83]

84. Nên ước muốn sự không bệnh, là sự đạt được tối thắng,
và giới hạnh, sự tùy thuận đối với các bậc trưởng thượng, và sự lắng nghe,
sự vận hành theo Giáo Pháp, và trạng thái không lui sụt,
sáu điều này là những cánh cửa chính yếu đưa đến sự tấn hóa.

4. Bổn Sanh Cánh Cửa Đưa Đến Tấn Hóa. [84]

85. Sau khi không biết sự tai hại ở tương lai, kẻ nào theo đuổi các dục, các dục giết chết kẻ ấy vào giai đoạn cuối của sự thành tựu quả báo, tựa như trái cây *kiṃpakka* đã được ăn vào (sẽ giết chết kẻ đã ăn trái cây ấy).

5. Bổn Sanh Trái Cây *Kiṃpakka*. [85]

86. Sīlaṃ kireva kalyāṇaṃ sīlaṃ loke anuttaraṃ,
passa ghoraviso nāgo sīlavā 'ti na haññatī "ti.
6. Sīlavīmaṃsajātakaṃ.[1]

87. Yassa maṅgalā samūhatā[2]
uppātā[3] supinā ca lakkhaṇā ca,
samaṅgala[4]dosavītivatto
yugayogādhigato na jātumetī "ti.
7. Maṅgalajātakaṃ.

88. Kalyāṇimeva muñceyya na hi muñceyya pāpikaṃ,
mokkho kalyāṇiyā sādhu mutvā tapati[5] pāpikan "ti.
8. Sārambhajātakaṃ.

89. Vācāva kira te āsi saṇhā sakhilabhāṇino,
tiṇamatte asajjittho no ca nikkhasataṃ haran "ti.
9. Kuhakajātakaṃ.

90. Yo pubbe katakalyāṇo katattho nāvabujjhati,
pacchā kicce samuppanne kattāraṃ nādhigacchatī "ti.
10. Akataññūjātakaṃ.[6]

Apāyimhavaggo navamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Apāyimha ca dūbhakasattapadaṃ
chaḷadvāra ca āyatinā ca puna,
ahisīlava maṅgalipāpikassā
satanikkhakatatthavarena dasa.

--ooOoo--

---

[1] sīlavīmaṃsakajātakaṃ - Ma;
sīlavīmaṃsanajātakaṃ - Syā, PTS.
[2] samūhatāse - Ma.
[3] uppādā - PTS.
[4] so maṅgala° - Ma, Syā;
sa maṅgala° - PTS.
[5] tappati - Ma, Syā.
[6] akataññujātakaṃ - Ma.

86. Nghe rằng giới quả thật là tốt đẹp, giới là vô thượng ở thế gian. Hãy nhìn xem, con rắn có chất độc dữ dội (không cắn người) được khen là 'có giới,' nó không bị giết chết.

6. Bổn Sanh Suy Xét Về Giới. [86]

87. Đối với vị nào, các điềm lành, các (hiện tượng) sao băng, các giấc chiêm bao, và các dấu hiệu (báo trước) đã được nhổ lên, vị ấy đã vượt qua các điềm lành và điềm xấu, đã ngự trị các ách (ô nhiễm) và các sự ràng buộc, không đi đến tái sanh.

7. Bổn Sanh Các Điềm Lành. [87]

88. Nên thốt ra lời tốt lành, không nên thốt ra lời ác độc. Việc thốt ra lời tốt lành là tốt đẹp, sau khi thốt ra lời ác độc thì bị nóng nảy.

8. Bổn Sanh Bò Kéo Sārambha. [88]

89. Nghe rằng lời nói của ngươi – của người có lời nói tử tế – quả là mềm mỏng. Ông đã vương vấn vào vật nhỏ nhoi như là cọng cỏ, nhưng không (vương vấn) trong khi lấy trộm trăm đồng tiền vàng.

9. Bổn Sanh Kẻ Lừa Gạt. [89]

90. Người nào trước đây đã được (người khác) làm việc tốt lành, đã được (người khác) làm điều lợi ích, mà không nhận biết (công ơn), sau này khi công việc phát sanh, thì (sẽ) không có được người giúp sức.

10. Bổn Sanh Kẻ Vô Ơn. [90]

Phẩm Chúng Tôi Đã Uống là thứ chín.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Chúng tôi đã uống, ngọc ma-ni, và bảy bước chân đi,
sáu cánh cửa, và thêm nữa là với việc ở tương lai,
con rắn có giới hạnh, điềm lành, và lời nói ác độc,
trăm đồng tiền vàng, với điều lợi ích đã được làm, là mười.

--ooOoo--

10. LITTAVAGGO

91. Littaṃ paramena tejasā
gilamakkhaṃ puriso na bujjhati,
gila re gila pāpadhuttaka
pacchā te kaṭukaṃ bhavissatī "ti.
1. Littajātakaṃ.

92. Ukkaṭṭhe sūramicchanti mantīsu akutūhalaṃ,
piyañca annapānamhi atthe jāte ca paṇḍitan "ti.
2. Mahāsārajātakaṃ.

93. Na vissase avissatthe vissatthepi na vissase,
vissāsā bhayamanveti sīhaṃva migamātukā "ti.
3. Vissāsabhojanajātakaṃ.[1]

94. So tatto sosīno[2] eko bhiṃsanake vane,
naggo na caggimāsīno esanā pasuto[3] munī "ti.
4. Lomahaṃsajātakaṃ.

95. Aniccā vata saṅkhārā uppādavayadhammino,
uppajjitvā nirujjhanti tesaṃ vūpasamo sukho "ti.
5. Mahāsudassanajātakaṃ.

[1] visāsabhojanajātakaṃ - Ma.
[2] sotatto sosindo ceva - Ma; sotatto sosīto gato - Syā; sotatto sosīto - PTS.
[3] esanāpasuto - Ma, Syā, PTS.

10. PHẨM ĐÃ ĐƯỢC THOA

91. Trong khi nuốt vào con xúc xắc đã được thoa (chất độc) có năng lực cực mạnh, con người không biết được. 'Nào, hãy nuốt vào! Này kẻ vô lại xấu xa, hãy nuốt vào. Về sau, sự cay nóng sẽ có cho ngươi.'

1. Bổn Sanh Đã Được Thoa. [91]

92. Ở chiến trường, họ mong muốn người dũng cảm; trong số các cố vấn, (họ mong muốn) vị không bộp chộp; trong việc ăn uống, (họ mong muốn) người yêu mến; và khi công việc sanh khởi, (họ mong muốn) người sáng suốt.

2. Bổn Sanh Phẩm Chất Vĩ Đại. [92]

93. Không nên tin cậy kẻ không được tin cậy, cũng không nên tin cậy kẻ đã được tin cậy. Do tin cậy, sự sợ hãi xảy đến, tựa như con nai cái đến với con sư tử.

3. Bổn Sanh Thọ Dụng Do Sự Tin Cậy. [93]

94. Bị nóng ran, bị lạnh buốt, một mình trong khu rừng có sự kinh hoàng, trần truồng, và không ngồi gần ngọn lửa, bậc hiền trí đeo đuổi sự tầm cầu.

4. Bổn Sanh Rởn Lông. [94]

95. Quả vậy, các pháp hữu vi là vô thường, có pháp sanh và diệt, sau khi sanh lên chúng hoại diệt, sự vắng lặng của chúng là an lạc.

5. Bổn Sanh Vua Mahāsudassana. [95]

96. Samatittikaṃ anavasesakaṃ[1]
telapattaṃ yathā parihareyya,
evaṃ sacittamanurakkhe
patthayāno disaṃ agatapubban ”ti.
6. Telapattajātakaṃ.

97. Jīvakañca mataṃ disvā dhanapāliñca duggataṃ,
panthakañca vane mūḷhaṃ pāpako punarāgato ”ti.
7. Nāmasiddhijātakaṃ.

98. Sādhu kho paṇḍito nāma natveva[2] atipaṇḍito,
atipaṇḍitena puttena manamhi upakūlito ”ti.[3]
8. Kūṭavāṇijajātakaṃ.

99. Parosahassampi samāgatānaṃ
kandeyyuṃ te[4] vassasataṃ apaññā,
ekova seyyo puriso sapañño
yo bhāsitassa vijānāti atthan ”ti.
9. Parosahassajātakaṃ.

100. Asātaṃ sātarūpena piyarūpena appiyaṃ,
dukkhaṃ sukhassa rūpena pamattamativattatī ”ti.
10. Asātarūpajātakaṃ.

Littavaggo dasamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Gilamakkhakutūhalamātukassā
muninā ca aniccatapatthavaraṃ,
dhanapālivaro atipaṇḍitako
saparosahassa asāta dasa.

Majjhimapaṇṇāsako.

--ooOoo--

[1] anavasekaṃ - Ma, Syā.
[2] na tveva - Ma, Syā; n’ atth’ eva - PTS.
[3] upakūḷito ti - Ma, PTS; upakuṭṭhito ti - Syā.
[4] kandeyyu te - Syā; kandeyyun te - PTS.

96. Giống như người mang đi cái bát dầu
được chứa đầy ngang tới miệng,
người đang ước nguyện khu vực trước đây chưa đi đến (Niết Bàn)
nên hộ trì tâm của mình như vậy.

6. Bổn Sanh Cái Bát Dầu. [96]

97. Sau khi nhìn thấy gã Jīvaka (người còn sống) bị chết, cô Dhanapālī (người gìn giữ tài sản) bị nghèo khổ, và gã Panthaka (người chỉ đường) bị lạc lối ở trong rừng, Pāpaka đã quay về lại.

7. Bổn Sanh Sự Thành Tựu Của Tên Gọi. [97]

98. Tốt đẹp thay có tên là 'sáng suốt', nhưng tên 'quá sáng suốt' không là vậy. Bởi đứa con trai tên 'quá sáng suốt,' ta bị cháy phỏng nửa thân người.

8. Bổn Sanh Thương Buôn Xảo Trá. [98]

99. Dẫu hơn một ngàn người đã tụ hội lại,
những kẻ ấy than khóc một trăm năm, không có trí tuệ,
chỉ một người có trí tuệ vẫn tốt hơn,
là người hiểu được ý nghĩa của lời đã được nói ra.

9. Bổn Sanh Hơn Một Ngàn Người. [99]

100. Không khoái lạc dưới hình thức khoái lạc, không đáng yêu dưới hình thức đáng yêu, khổ đau dưới hình thức hạnh phúc chế ngự kẻ bị xao lãng.

10. Bổn Sanh Hình Thức Không Khoái Lạc. [100]

Phẩm Đã Được Thoa là thứ mười.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Trong khi nuốt vào con xúc xắc, vị không bộp chộp, con nai cái,
với bậc hiền trí, tính chất vô thường, chuyện ước nguyện,
chuyện Dhanapālī, kẻ quá sáng suốt,
với hơn một ngàn người, không khoái lạc, là mười.

Năm mươi kệ ngôn giữa.

--ooOoo--

11. PAROSATAVAGGO

101. Parosatañcepi[1] samāgatānaṃ
jhāyeyyuṃ te[2] vassasataṃ apaññā,
ekova seyyo puriso sapañño
yo bhāsitassa vijānāti atthan "ti.
1. Parosatajātakaṃ.

102. Yo dukkhaphuṭṭhāya[3] bhaveyya tāṇaṃ
so me pitā dūbhi[4] vane karoti,
sā kassa kandāmi vanassa majjhe
yo tāyitā so sahasā[5] karotī "ti.
2. Paṇṇikajātakaṃ.

103. Yattha verī nivasati[6] na vase tattha paṇḍito,
ekarattaṃ dirattaṃ vā dukkhaṃ vasati verisū "ti.
3. Verījātakaṃ.

104. Catubbhi aṭṭhajjhagamā aṭṭhāhi pi ca soḷasa,
soḷasāhi ca battiṃsa[7] atricchaṃ cakkamāsado,
icchāhatassa posassa cakkaṃ bhamati matthake "ti.
4. Mittavindajātakaṃ.

105. Bahuṃ petaṃ vane kaṭṭhaṃ vāto bhañjati dubbalaṃ,
tassa ce bhāyasī nāga kiso nūna bhavissasī "ti.
5. Dubbalakaṭṭhajātakaṃ.

---

[1] parosataṃ vepi - Syā, PTS.
[2] jhāyeyyu te - Syā; jhāyeyyun te - PTS.
[3] dukkhapuṭṭhāya - PTS.
[4] dubbhi - Ma, Syā.
[5] sahasaṃ - Ma.
[6] verī nivisati - Ma, PTS;
verim niviṃsati - Syā.
[7] bāttiṃsa - Ma; battiṃsā - PTS.

11. PHẨM HƠN MỘT TRĂM NGƯỜI

101. Thậm chí nếu hơn một trăm người đã tụ hội lại,
những kẻ ấy tham thiền một trăm năm, không có trí tuệ,
chỉ một người có trí tuệ vẫn tốt hơn,
là người hiểu được ý nghĩa của lời đã được nói ra.

1. Bổn Sanh Hơn Một Trăm Người. [101]

102. Người nào là nơi nương tựa của tôi khi tôi bị xúc chạm khổ đau,
người ấy là cha của tôi, kẻ lập kế hãm hại tôi ở trong khu rừng.
Tôi đây khóc lóc cho ai ở giữa khu rừng?
Người bảo vệ tôi lại là người làm điều bạo lực (đối với tôi).

2. Bổn Sanh Người Bán Rau. [102]

103. Kẻ thù cư ngụ ở nơi nào, người sáng suốt không nên sống ở nơi ấy, dầu là một đêm hoặc hai đêm sống một cách khổ sở giữa những kẻ thù.

3. Bổn Sanh Kẻ Thù. [103]

104. Với bốn (nữ nhân), gã đã đi đến tám, và cũng với tám rồi mười sáu, và với mười sáu rồi ba mươi hai (nữ nhân), trong khi ước muốn quá lố, gã nhận lấy bánh xe. Bánh xe quay tròn ở trên đầu của kẻ bị hành hạ bởi ước muốn.

4. Bổn Sanh Mittavinda. [104]

105. Nhánh cây này có nhiều ở trong rừng, cơn gió bẻ gãy cành yếu ớt. Này voi, nếu ngươi sợ hãi điều ấy, chắc chắn ngươi sẽ bị gầy ốm.

5. Bổn Sanh Nhánh Cây Yếu Ớt. [105]

106. Susukhaṃ[1] vata maṃ jīvantaṃ pacamānā udañcanī,
corī jāyappavādena telaṃ loṇañca yācatī "ti.
6. Udañcanījātakaṃ.

107. Sādhu kho sippakaṃ nāma api yādisakīdisaṃ,
passa khañjappahārena laddhā gāmā catuddisā "ti.
7. Sālittakajātakaṃ.

108. Sikkheyya sikkhitabbāni santi sacchandino[2] janā,
bāhiyā hi[3] suhannena rājānamabhirādhayī "ti.
8. Bāhiyajātakaṃ.

109. Yathanno puriso hoti tathannā tassa devatā,
āharetaṃ kaṇaṃ pūvaṃ[4] mā me bhāgaṃ vināsayā "ti.
9. Kuṇḍapūvajātakaṃ.

110. Sabbasaṃhārako natthi suddhaṃ kaṅgu pavāyati,
alikaṃ bhāsatayaṃ[5] dhuttī saccamāha[6] mahallikā "ti.
10. Sabbasaṃhārakapañhajātakaṃ.

Parosatavaggo ekādasamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Saparosatatāyitaverī puna
bhamacakkatha nāgasirivhayano,
sukhakañcavatasippakabāhiyā
kuṇḍapūvamahallikakā ca dasa.

--ooOoo--

[1] sukhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] tacchandino - Ma, Syā.
[3] bāhiyāpi - Syā, PTS.
[4] kuṇḍapūvaṃ - Ma, Syā.
[5] bhāyatiyaṃ - Ma; bhāsatiyaṃ - Syā; bhāsati 'yaṃ - PTS.
[6] saccamāhu - Syā.

106. Thật vậy, trong khi tôi đang sống vô cùng hạnh phúc, cô nàng, tựa như cái thùng xách nước, đang hành hạ tôi. Nữ đạo tặc, với danh xưng người vợ, đòi hỏi dầu và muối.

6. Bổn Sanh Cái Thùng Xách Nước. [106]

107. Tốt lành thay gọi là người có nghề nghiệp, bất luận nghề gì và như thế nào. Ngươi hãy nhìn xem, bốn ngôi làng ở bốn hướng đã đạt được nhờ vào việc ném (phân dê) của người què.

7. Bổn Sanh Ném Sỏi. [107]

108. Nên học tập những điều cần được học tập. Con người có mong muốn riêng tư (về nghề nghiệp). Chính cô thôn nữ với việc tiểu tiện khéo léo đã làm hài lòng đức vua.

8. Bổn Sanh Cô Thôn Nữ. [108]

109. Con người có thức ăn thế nào, thiên thần của người ấy có thức ăn như vậy. Ngươi hãy mang lại bánh cám ấy, ngươi chớ làm mất phần của ta.

9. Bổn Sanh Bánh Bột Cám. [109]

110. Không có mùi thơm tổng hợp của mọi loài hoa, vòng đeo bằng sợi chỉ tỏa ra hương thơm của hoa *kaṅgu* tinh khiết. Cô gái vô lại này nói lời sai trái, bà lão đã nói sự thật.

10. Bổn Sanh Câu Hỏi Về Hương Thơm Tổng Hợp. [110]

Phẩm Hơn Một Trăm Người là thứ mười một.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Với hơn một trăm người, người bảo vệ, lại thêm kẻ thù,
rồi bánh xe quay tròn, con voi có tên Siri,
và thật vậy con người hạnh phúc, có nghề nghiệp, cô thôn nữ,
bánh bột cám, và bà lão, là mười.

--ooOoo--

12. HAṂSAVAGGO[1]

111. Haṃsi tvaṃ[2] evamaññasi seyyo
puttena pitāti rājaseṭṭha,
handassatarassa te ayaṃ
assatarassa hi gadrabho pitā ”ti.
1. Gadrabhapañho.[3]

112. Yena sattubilaṅgā[4] ca diguṇapalāso ca pupphito,
yenādāmi[5] tena vadāmi yena nādāmi[6] na tena vadāmi,
esa maggo yavamajjhakassa etaṃ channapathaṃ vijānāhī ”ti.
2. Amarādevīpañho.[7]

113. Saddahāsi sigālassa[8] surāpītassa brāhmaṇa,
sippikānaṃ sataṃ natthi kuto kaṃsasatā duve ”ti.
3. Sigālajātakaṃ.[9]

114. Bahucintī appacintī ca[10] ubho jāle abajjhare,
mitacintī amocesi[11] ubho tattha samāgatā ”ti.
4. Mitacintijātakaṃ.

115. Yāyaññamanusāsati sayaṃ loluppacāriṇī,[12]
sāyaṃ vipakkhikā seti hatā cakkena sāḷikā ”ti.[13]
5. Anusāsikajātakaṃ.

---

[1] haṃcivaggo - Ma.
[2] haṃci tuvaṃ - Ma;
haṃsi tuvaṃ - Syā, PTS.
[3] gadrabhapañhajātakaṃ - Ma.
[4] sattuvilaṅgā - Syā.
[5] yena dadāmi - Ma.
[6] na dadāmi - Ma.
[7] amarādevīpañhajātakaṃ dutiyaṃ - Ma.
[8] siṅgālassa - Ma.
[9] siṅgālajātakaṃ tatiyaṃ - Ma;
sigālajātakaṃ tatiyaṃ - Syā.
[10] appacintī - Ma.
[11] pamocesī - Ma.
[12] loluppacārinī - Ma, Syā, PTS.
[13] sāsikāti - Ma;
sālikāti - Syā.

12. PHẨM THIÊN NGA

111. Tâu chúa thượng, nếu ngài nghĩ rằng: 'Người cha là tốt hơn so với người con,' vậy thì con lừa này, đối với ngài, phải cao giá hơn con la, bởi vì con lừa là cha của con la.

1. Câu Hỏi về Con Lừa. [111]

112. Theo hướng đi có tiệm bánh và tiệm cháo, rồi có cây song diệp đã được trổ hoa; thiếp cho bằng tay nào thì thiếp nói về hướng đó, thiếp không nói về hướng phía bên tay mà thiếp không cho; con đường ấy dẫn đến ngôi làng Yavamajjhaka, chàng hãy nhận biết lối đi đã được che giấu ấy.

2. Câu Hỏi của Hoàng Hậu Amarā. [112]

113. Này Bà-la-môn, chớ tin vào con chó rừng đã uống rượu. Một trăm tiền vỏ sò còn không có, từ đâu mà có hai trăm đồng tiền vàng?

3. Bổn Sanh Con Chó Rừng. [113]

114. Cả hai (con cá tên) Suy Nghĩ Nhiều và Suy Nghĩ Ít đã bị sa vào lưới. Con cá Suy Nghĩ Chừng Mực đã cứu thoát chúng; cả hai đã gặp nhau tại nơi ấy.

4. Bổn Sanh Con Cá Suy Nghĩ Chừng Mực. [114]

115. Con chim cái nào dạy bảo kẻ khác, còn bản thân có hành vi tham lam, chính con chim cái này, với cặp cánh bị tổn thương, nằm dài, bị bánh xe cán chết.

5. Bổn Sanh Con Chim Cái Dạy Bảo. [115]

116. Atikaramakarācariya mayhampetaṃ na ruccati,
catutthe laṅghayitvāna[1] pañcamiyasmiṃ[2] āvuto ”ti.
6. Dubbacajātakaṃ.

117. Accuggatā atibalatā[3] ativelaṃ pabhāsitā,
vācā hanati dummedhaṃ tittiraṃvātivassitan ”ti.
7. Tittirajātakaṃ.

118. Nācintayanto puriso visesamadhigacchati,
cintitassa phalaṃ passa muttosmi vadhabandhanā ”ti.
8. Vaṭṭakajātakaṃ.

119. Amātāpitarisaṃvaddho[4] anācariyakule[5] vasaṃ,
nāyaṃ kālaṃ akālaṃ vā abhijānāti kukkuṭo ”ti.
9. Akālarāvijātakaṃ.

120. Abaddhā tattha bajjhanti yattha bālā pabhāsare,
baddhāpi tattha muccanti yattha dhīrā pabhāsare ”ti.
10. Bandhanamokkhajātakaṃ.

Haṃsavaggo[6] **dvādasamo**.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha gadrabhasattu cakaṃsasataṃ
bahucintisāsikāyātikara,
ativelavisesamanācariyo ca
dhīrāpabhāsaratena dasa.

--ooOoo--

[1] liṅghayitvāna - Syā.
[2] pañcamāyasi - Ma, Syā, PTS.
[3] accuggatātilapatā - Ma.
[4] amātāpitarasaṃvaddho - Ma; amātāpitusaṃvaḍḍho - Syā.
[5] anācerakule - Ma.
[6] haṃcivaggo - Ma.

116. Thưa thầy, thầy đã làm công việc vượt quá khả năng; việc này không làm cho con thích thú. Sau khi vượt qua ngọn giáo thứ tư, người thầy đã bị đâm dính ở ngọn giáo thứ năm.

6. Bổn Sanh Kẻ Khó Bảo. [116]

117. Lời nói được thốt lên vang xa quá mức, có năng lực quá lớn, chiếm quá nhiều thời gian, giết chết kẻ ngu muội, tựa như tiếng kêu quá lớn giết chết con chim đa đa.

7. Bổn Sanh Chim Đa Đa. [117]

118. Con người không suy nghĩ, không đạt đến mục đích. Hãy nhìn xem kết quả của việc suy nghĩ, ta đã được thoát khỏi sự chết chóc và giam cầm.

8. Bổn Sanh Chim Cút. [118]

119. Lớn lên không có mẹ và cha, không sống ở nhà của thầy dạy học, con gà trống này không biết rõ thời điểm hay không phải là thời điểm.

9. Bổn Sanh Gà Gáy Phi Thời. [119]

120. Nơi nào những kẻ ngu phát biểu, nơi ấy những người không bị trói buộc (sẽ) bị trói buộc. Nơi nào các bậc sáng trí phát biểu, nơi ấy ngay cả những người đã bị trói buộc cũng được tự do.

10. Bổn Sanh Thoát Khỏi Sự Trói Buộc. [120]

Phẩm Thiên Nga là thứ mười hai.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ đến con lừa, bánh bột, và trăm đồng tiền vàng,
suy nghĩ nhiều, con chim cái, công việc vượt quá khả năng,
quá nhiều thời gian, mục đích, và không thầy dạy học,
với việc thốt lên của bậc sáng trí, là mười.

--ooOoo--

13. KUSANĀḶIVAGGO

121. Kare sarikkho athavāpi seṭṭho
nihīnako cāpi[1] kareyya eko,
kareyyuṃ te[2] vyasane uttamatthaṃ
yathā ahaṃ kusanāḷi rucāyan "ti.
1. Kusanāḷijātakaṃ.

122. Yasaṃ laddhāna dummedho anatthaṃ carati attano,
attano ca paresañca hiṃsāya paṭipajjatī "ti.
2. Dummedhajātakaṃ.

123. Asabbatthagāminiṃ[3] vācaṃ bālo sabbattha bhāsati,
nāyaṃ dadhiṃ vedi na naṅgalīsaṃ
dadhimpayaṃ[4] maññati naṅgalīsan "ti.
3. Naṅgalīsajātakaṃ.

124. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
vāyāmassa phalaṃ passa bhuttā ambā anītihan "ti.
4. Ambajātakaṃ.

125. Bahumpi so vikattheyya aññaṃ janapadaṃ gato,
anvāgantvāna dūseyya bhuñja bhoge kaṭāhakā "ti.
5. Kaṭāhakajātakaṃ.

---

[1] vāpi - Ma.
[2] kareyyumete - Ma, Syā; kareyyun te - PTS.
[3] asabbatthagāmiṃ - Ma.
[4] dadhippayaṃ - Ma, Syā.

13. PHẨM CỎ ỐNG *KUSA*

121. Người ngang bằng, hoặc là người tốt hơn, nên kết bạn,
và thậm chí một người kém hơn, cũng nên kết bạn.
Vào lúc bất hạnh, những người ấy có thể làm hết khả năng,
giống như ta, thần cây cỏ ống *Kusa*, đã làm cho thần cây *Rucā*.

1. Bổn Sanh Cỏ Ống *Kusa*. [121]

122. Kẻ ngu muội, sau khi đạt được danh vọng, thực hành điều vô ích cho bản thân, gây ra tai họa cho bản thân và những người khác.

2. Bổn Sanh Kẻ Ngu Muội. [122]

123. Trong tất cả các tình huống, kẻ ngu si nói lời nói không áp dụng được với mọi trường hợp. Nó không biết sữa đông, không biết cái cán cày, nó nghĩ rằng sữa đông và sữa là cái cán cày.

3. Bổn Sanh Cái Cán Cày. [123]

124. Con người cần phải tinh tấn, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ngươi hãy nhìn xem tận mắt kết quả của sự tinh tấn: các quả xoài đã được thọ dụng (một cách thừa thãi).

4. Bổn Sanh Các Quả Xoài. [124]

125. Đi đến xứ sở khác, người ấy có thể khoác lác nhiều, sau khi quay trở về, có thể gây tổn hại. Này Kaṭāhaka, chàng hãy thọ dụng những phần ăn (dành cho chàng).

5. Bổn Sanh Kaṭāhaka. [125]

126. Tathevekassa[1] kalyāṇaṃ tathevekassa[1] pāpakaṃ,
tasmā sabbaṃ na kalyāṇaṃ sabbaṃ vāpi na pāpakan ”ti.
6. Asilakkhaṇajātakaṃ.

127. Te desā tāni vatthūni ahañca vanagocaro,
anuvicca kho taṃ gaṇheyyuṃ piba[2] khīraṃ kalaṇḍukā ”ti.
7. Kalaṇḍukajātakaṃ.

128. Yo ve dhammaṃ dhajaṃ[3] katvā nigūḷho[4] pāpamācare,
vissāsayitvā bhūtāni biḷāraṃ nāma taṃ vatan ”ti.
8. Biḷāravatajātakaṃ.[5]

129. Nāyaṃ sikhā puññahetu ghāsahetu ayaṃ sikhā,
n’ aṅguṭṭhagaṇanaṃ yāti alante hotu aggikā ”ti.
9. Aggikajātakaṃ.[6]

130. Yathā vācā[7] ca bhuñjassu yathābhuttañca vyāhara,
ubhayaṃ te na sameti vācābhuttañca kosiye ”ti.
10. Kosiyajātakaṃ.

Kusanāḷivaggo terasamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Kusanāḷisirivhayano ca yasaṃ
dadhimambakaṭāhakapañcamako,
atha pāpaka khīrabiḷāravataṃ
sikhikosiyasavhayanena dasa.

--ooOoo--

---

[1] tadevakassa - Ma; tath’ eva kassa - PTS.
[2] piva - Ma, Syā; pipa - PTS.
[3] dhammadhajaṃ - Syā, PTS.
[4] niguyho - Syā.
[5] mūsikajātakaṃ - Syā; biḷārajātakaṃ - PTS.
[6] aggikabhāradvāja - Ma.
[7] va - PTS.

126. Cũng y như thế đối với một người là tốt đẹp; cũng y như thế đối với một người (khác) là xấu xa. Vì thế, mọi thứ không hẳn là tốt đẹp, hoặc mọi thứ cũng không hẳn là xấu xa.

6. Bổn Sanh Tướng Trạng Của Cây Kiếm. [126]

127. Các dòng dõi ấy, các nền tảng ấy (của hai người), và ta là chim sống ở rừng (ta biết điều ấy). Đương nhiên, sau khi tìm ra được, họ sẽ bắt lấy ngươi. Này Kalaṇḍuka, ngươi hãy uống sữa.

7. Bổn Sanh Kalaṇḍuka. [127]

128. Kẻ nào lấy đạo đức làm vỏ bọc, giấu diếm, thực hành việc xấu xa, và đã làm cho các chúng sanh tin tưởng; sự hành trì ấy được gọi là giả dối.

8. Bổn Sanh Sự Hành Trì Giả Dối. [128]

129. Cái búi tóc này không do nguyên nhân phước thiện, cái búi tóc này do nguyên nhân vật thực, việc đếm ngón tay không cần nữa, đối với ngươi đã là đủ rồi, này kẻ thờ lửa!

9. Bổn Sanh Kẻ Thờ Lửa. [129]

130. Lời nói (khai bệnh) như thế nào, thì nàng hãy ăn như thế ấy; và vật đã ăn vào như thế nào, thì nàng hãy nói rõ (về bệnh tình) như thế ấy. Cả hai việc, lời nói và vật đã ăn vào, đều không phù hợp với nàng, này Kosiyā.

10. Bổn Sanh Kosiyā. [130]

Phẩm Cỏ Ống *Kusa* là thứ mười ba.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Cỏ ống *Kusa* là tên gọi vinh quang, và danh vọng,
sữa đông, các quả xoài, và gã Kaṭāhaka là thứ năm,
rồi việc xấu xa, (hãy) uống sữa, và sự hành trì giả dối,
với búi tóc, và cô nàng tên Kosiyā, là mười.

--ooOoo--

14. ASAMPADĀNAVAGGO

131. Asampadānen' itarītarassa
bālassa mittāni kalībhavanti,
tasmā harāmi bhusaṃ aḍḍhamānaṃ
mā me mitti jīyittha[1] sassatāyan "ti.
1. Asampadānajātakaṃ.

132. Kusalūpadese dhitiyā daḷhāya ca
avatthitattā[2] bhayabhīrutāya ca,
na rakkhasīnaṃ vasamāgamimha[3]
sa sotthibhāvo mahatā bhayena me "ti.
2. Pañcagarukajātakaṃ.[4]

133. Khemaṃ yahiṃ tattha arī udīrito
udakassa[5] majjhe jalate ghatāsano,
na ajja vāso mahiyā mahīruhe
disā bhajavho saraṇajja[6] no bhayan "ti.
3. Ghatāsanajātakaṃ.

134. Ye saññino tepi duggatā
yepi asaññino tepi duggatā,
etaṃ ubhayaṃ vivajjaya
taṃ samāpattisukhaṃ anaṅgaṇan "ti.
4. Jhānasodhanajātakaṃ.

135. Candābhaṃ suriyābhañca yo 'dha paññāya gādhati,[7]
avitakkena jhānena hoti ābhassarūpago "ti.
5. Candābhajātakaṃ.

---

[1] bhijjittha - Syā.
[2] anivattitattā° - Ma.
[3] vasamāgamimhase - Ma; vasamāgamimha se - Syā.
[4] bhīrukajātakaṃ dutiyaṃ - Ma; pañcabhīrukajātakaṃ dutiyaṃ - Syā.
[5] dakassa - Ma, Syā.
[6] saraṇājja - Ma.
[7] bhāvati - PTS.

14. PHẨM KHÔNG TIẾP NHẬN

131. Do việc không tiếp nhận vật của người này hay của người khác,
các bạn bè của kẻ ngu bị chia cắt;
vì thế, tôi mang đi một nửa thùng trấu (nghĩ rằng):
'Chớ để tình bạn của ta bị tiêu hoại, mong sao nó sẽ được trường tồn.'

1. Bổn Sanh Không Tiếp Nhận. [131]

132. Với sự can đảm và vững chãi theo lời chỉ dạy của các thiện nhân,
với trạng thái đã được ổn định, và không sợ hãi hay khiếp đảm,
ta đã không rơi vào sự khống chế của các nữ quỷ,
trạng thái bình yên đối với nỗi sợ hãi lớn lao ấy đã có cho ta.

2. Bổn Sanh Năm Điều Nghiêm Trọng. [132]

133. Ở nơi có sự an toàn, nơi ấy kẻ thù đã lên tiếng; ngọn lửa tự bốc cháy từ giữa lòng nước. Hôm nay chỗ ngụ trên thân cây mọc ở mặt đất không còn nữa. Các bạn hãy bay đi các phương, chốn nương nhờ hôm nay là nỗi sợ hãi của chúng ta.

3. Bổn Sanh Ngọn Lửa. [133]

134. Những người (ở cõi) hữu tưởng, họ cũng đi khổ cảnh,
ngay cả những người (ở cõi) vô tưởng, họ cũng đi khổ cảnh.
Sau khi buông bỏ cả hai điều này,
an lạc của sự chứng đạt ấy là không có ô nhiễm.

4. Bổn Sanh Sự Trong Sạch Của Thiền. [134]

135. Người nào ở thế gian này gắn chặt vào ánh sáng của mặt trăng và ánh sáng của mặt trời bằng trí tuệ, với (việc chứng đạt) thiền không có tầm (nhị thiền), người ấy sanh về cõi Quang Âm Thiên.

5. Bổn Sanh Ánh Sáng Của Mặt Trăng. [135]

136. Yaṃ laddhaṃ tena tuṭṭhabbaṃ atilobho hi pāpako,
haṃsarājaṃ gahetvāna suvaṇṇā parihāyathā ”ti.[1]
6. Suvaṇṇahaṃsajātakaṃ.

137. Yattheko labhate babbu dutiyo tattha jāyati,
tatiyo ca catuttho ca idaṃ te babbukā bilan ”ti.
7. Babbukajātakaṃ.[2]

138. Kinte jaṭāhi dummedha kinte ajinasāṭiyā,
abbhantaraṃ te gahanaṃ bāhiraṃ parimajjasī ”ti.
8. Godhajātakaṃ.

139. Akkhi[3] bhinnā paṭo naṭṭho sakhī gehe[4] ca bhaṇḍanaṃ,
ubhato paduṭṭhakammanto[5] udakamhi thalamhi cā ”ti.
9. Ubhatobhaṭṭhajātakaṃ.

140. Niccaṃ ubbiggahadayā sabbalokavihesakā,
tasmā tesaṃ[6] vasā natthi kākānasmāka[7] ñātīnan ”ti.[8]
10. Kākajātakaṃ.

Asampadānavaggo cuddasamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Itarītararakkhasikhemiyo ca
parosatapañhena ābhassaro puna,
atha haṃsavaruttamababbujaṭaṃ
paṭanaṭṭhakakākavarena dasa.

--ooOoo--

[1] parihāyatī ti - Syā.
[2] babbujātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] akkhī - Ma, Syā, PTS.
[4] sakhigehe - Ma, PTS; sakhīgehe - Syā.
[5] paduṭṭhā kammantā - Ma; paduṭṭhakammantā - Syā; paduṭṭho kammanto - PTS.
[6] nesaṃ - Ma, Syā.
[7] kākānamhāka - Ma, Syā.
[8] ñātinanti - Ma, Syā, PTS.

136. Vật nào đã được thọ nhận, nên hài lòng với vật đó; bởi vì tham quá lố là xấu xa. Sau khi bắt được thiên nga chúa, người (mẹ) đã mất hết vàng.

6. Bổn Sanh Con Thiên Nga Vàng. [136]

137. Ở nơi có một con mèo nhận lãnh (thức ăn), tại nơi ấy con mèo thứ hai xuất hiện, con thứ ba, rồi con thứ tư; bốn con mèo ấy (lao đến) hang chuột này (và bị tiêu vong).

7. Bổn Sanh Con Mèo. [137]

138. Này kẻ ngu muội, có ích gì với những búi tóc bện của ngươi? Có ích gì với y phục bằng da dê của ngươi? Ngươi đánh bóng bên ngoài, bên trong của ngươi là rừng rậm (ô nhiễm).[1]

8. Bổn Sanh Con Kỳ Đà. [138]

139. (Hai) con mắt bị tổn thương, cái áo choàng bị mất, và người vợ ở nhà gây cãi vã; việc làm bị hư hỏng ở cả hai nơi, ở trong nước và ở trên đất liền.

9. Bổn Sanh Bị Suy Sụp Cả Hai Nơi. [139]

140. Những con quạ thân quyến của chúng tôi, có tâm bị kích động thường xuyên, là những kẻ gây phiền hà đến tất cả thế gian, vì thế không có lớp mỡ ở chúng.

10. Bổn Sanh Con Quạ. [140]

Phẩm Không Tiếp Nhận là thứ mười bốn.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Của người này hay của người khác, các nữ quỷ, và sự an toàn,
với câu hỏi của hơn một trăm người, thêm vào cõi Quang Âm Thiên,
rồi chim thiên nga cao quý tối thượng, con mèo, búi tóc bện,
kẻ bị mất cái áo choàng, với chuyện con quạ, là mười.

--ooOoo--

[1] Giống câu kệ 394 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi* - *Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 123).

15. KAKAṆṬAKAVAGGO

141. Na pāpajanasaṃsevī accantasukhamedhati,
godhākulaṃ kakaṇṭo 'va[1] kaliṃ pāpeti attānan "ti.
1. Godhajātakaṃ.

142. Etaṃ hi te durājānaṃ yaṃ sesi matasāyikaṃ,[2]
yassa te kaḍḍhamānassa hatthā daṇḍo na muccatī "ti.
2. Sigālajātakaṃ.[3]

143. Lasī ca te nipphalitā matthako ca vidāḷito,[4]
sabbā te phāsukā bhaggā ajja kho tvaṃ virocasī "ti.
3. Virocanajātakaṃ.[5]

144. Bahumpetaṃ asaṅgi[6] jātaveda
yaṃ taṃ vāladhinā hi pūjayāma,[7]
maṃsārahassa natthajja maṃsaṃ
naṅguṭṭhampi bhavaṃ paṭiggahātū "ti.
4. Naṅguṭṭhajātakaṃ.

145. Na tvaṃ rādha vijānāsi aḍḍharatte anāgate,
avyāyataṃ[8] vilapasi virattā[9] kosiyāyane "ti.
5. Rādhajātakaṃ.

146. Api nū hanukā santā mukhañca parisussati,
oramāma na pārema pūrateva mahodadhī "ti.
6. Kākajātakaṃ.[10]

---

[1] kakaṇṭāva - Ma, Syā.
[2] matasāyitaṃ - Syā.
[3] siṅgālajātakaṃ - Ma.
[4] padālito - Ma; vidālito - Syā.
[5] virocajātakaṃ - Ma.
[6] asabbhi - Ma, Syā, PTS.
[7] vāladhinābhipūjayāma - Ma, Syā, PTS.
[8] abyayataṃ - Ma; abyāyataṃ - Syā.
[9] viratte - Syā.
[10] samuddakākajātakaṃ - Ma.

15. PHẨM CON TẮC KÈ

141. Người có sự thân cận với kẻ ác không đạt được sự an lạc tột đỉnh, còn khiến cho bản thân lâm vào tai họa, tựa như con tắc kè hại gia tộc kỳ đà vậy.

1. Bổn Sanh Con Kỳ Đà. [141]

142. Chính việc ấy của ngươi là khó nhận biết được, là việc ngươi đã nằm dài như thế nằm của người đã chết. Nhưng do việc ngươi đang lôi kéo, nên chiếc gậy không rời khỏi cánh tay của ngươi.

2. Bổn Sanh Con Chó Rừng. [142]

143. Óc não của ngươi bị nát bấy, và đầu của ngươi bị bể tan, tất cả các xương sườn của ngươi bị bẻ gãy, hôm nay ngươi thật sự chói sáng.

3. Bổn Sanh Sự Chiếu Sáng. [143]

144. Này thần lửa ti tiện, chừng này cũng là nhiều,
là việc chúng ta cúng dường ngài chỉ mỗi cái đuôi.
Hôm nay không có thịt cho người đáng được thịt,
xin ngài hãy thọ nhận chỉ mỗi cái đuôi bò.

4. Bổn Sanh Cái Đuôi Bò. [144]

145. Này Rādha, em không biết rõ về những kẻ còn chưa đến vào lúc nửa đêm. Em nói năng không suy xét, người vợ (nữ Bà-la-môn Kosiyāyanā) không còn luyến ái (với chồng).

5. Bổn Sanh Rādha. [145]

146. Thậm chí quai hàm của chúng ta cũng bị mỏi mệt, và miệng trở nên khô khốc. Chúng ta dậm chân tại chỗ, không dứt điểm được; đại dương vẫn tràn đầy.

6. Bổn Sanh Bầy Quạ. [146]

147. Na idaṃ dukkhaṃ aduṃ dukkhaṃ yaṃ maṃ tudati vāyaso,
yaṃ sāmā puppharattena kattikaṃ nānubhossatī ”ti.
7. Puppharatajātakaṃ.[1]

148. Nāhaṃ punaṃ na ca punaṃ na cāpi apunappunaṃ,
hatthibondiṃ pavekkhāmi tathā hi bhayatajjito ”ti.
8. Sigālajātakaṃ.[2]

149. Ekapaṇṇo ayaṃ rukkho na bhūmyā caturaṅgulo,
phalena visakappena mahāyaṃ kiṃ bhavissatī ”ti.
9. Ekapaṇṇajātakaṃ.

150. Asantaṃ yo pagaṇhāti[3] asantañcūpasevati,
tameva ghāsaṃ kurute vyaggho sañjīvako yathā ”ti.
10. Sañjīvajātakaṃ.

Kakaṇṭakavaggo paṇṇarasamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sukhamedhatidaṇḍavaro ca puna
lasivāladhipañcamarādhavaro,
samahodadhikattikabondi puna
caturaṅgulabyagghavarena dasa.

Uparimapaṇṇāsako.

Ekakanipāto niṭṭhito.

*****

TATRA VAGGUDDĀNAṂ

Apaṇṇakaṃ sīlavaggakuruṅga
kulāvakaṃ atthakāmena pañcamaṃ,
āsiṃsoitthivaruṇaṃ apāyi.
littavaggena te dasa,
parosataṃ haṃsisarikkhaṃ
asampadaṃkakaṇṭavaggo.

--ooOoo--

[1] puppharattajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] siṅgālajātakaṃ - Ma.
[3] paggaṇhāti - Ma, Syā, PTS.

147. Việc này không có khổ, là việc con quạ mổ vào (mắt) ta; việc kia mới khổ, là việc vợ ta sẽ không tham dự lễ hội *Kattika* với vải choàng hoa đỏ.

7. Bổn Sanh Vải Choàng Hoa Đỏ. [147]

148. Không có lần nữa, không có lần khác nữa, thậm chí không có lần nào khác nữa khiến ta sẽ đi vào trong thân thể của con voi, bởi vì như thế ấy thì ta sẽ bị đe dọa bởi nỗi sợ hãi.

8. Bổn Sanh Con Chó Rừng. [148]

149. Cây này có một lá, không cao hơn bốn ngón tay tính từ mặt đất. Với trái như là có vị của chất độc, cây này khi cao lớn sẽ làm được gì?

9. Bổn Sanh Cây Có Một Lá. [149]

150. Kẻ nào kết giao với người không tốt, và thân cận với người không tốt, chính kẻ ấy bị xem là vật thực, giống như con cọp và thanh niên Sañjīvaka.

10. Bổn Sanh Sañjīva. [150]

Phẩm Con Tắc Kè là thứ mười lăm.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

(Không) đạt được sự an lạc, và thêm nữa là chuyện chiếc gậy,
óc não, cái đuôi bò, và chuyện Rādha là thứ năm,
với đại dương, lễ hội *Kattika*, và thân thể (của con voi) nữa,
bốn ngón tay, với chuyện con cọp, là mười.

Năm mươi kệ ngôn cuối.

Nhóm Một Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM Ở NHÓM NÀY

Phẩm không lỗi lầm, giới, sơn dương,
tổ chim non, với mong mỏi sự tấn hóa là thứ năm,
hy vọng, người nữ, cây *varuṇa*, đã uống,
với phẩm đã được thoa, chúng là mười,
hơn một trăm người, thiên nga là tương tự,
không tiếp nhận, và phẩm con tắc kè.

--ooOoo--

II. DUKANIPĀTO

1. DAḶHAVAGGO

151. Daḷhaṃ daḷhassa khipati malliko[1] mudunā muduṃ,
sādhumpi sādhunā jeti asādhumpi asādhunā,
etādiso ayaṃ rājā maggā uyyāhi sārathi.

152. Akkodhena jine kodhaṃ asādhuṃ sādhunā jine,
jine kadariyaṃ dānena saccena alikavādinaṃ,[2]
etādiso ayaṃ rājā maggā uyyāhi sārathī ”ti.
1. Rājovādajātakaṃ.

153. Asamekkhitakammantaṃ turitābhinipātinaṃ,
sāni[3] kammāni tappenti uṇhaṃvajjhohitaṃ mukhe.

154. Sīho ca sīhanādena daddaraṃ abhinādayi,
sutvā sīhassa nigghosaṃ sigālo[4] daddare vasaṃ,
bhīto santāsamāpādi hadayañcassa apphalī ”ti.
2. Sigālajātakaṃ.[5]

155. Catuppado ahaṃ samma tvampi samma catuppado,
ehi sīha[6] nivattassu kinnu bhīto palāyasi.

156. Asūci[7] pūtilomosi duggandho vāsi sūkara,
sace yujjhitukāmosi jayaṃ samma dadāmi te ”ti.
3. Sūkarajātakaṃ.

157. Idhūragānaṃ pavaropaviṭṭho
selassa vaṇṇena pamokkhamicchaṃ,
brahmañca vaṇṇaṃ apacāyamāno
bubhukkhito no visahāmi[8] bhottuṃ.

---

[1] balliko - Ma, Syā; khalliko - Syā.
[2] saccenālikavādinaṃ - Ma, Syā.
[3] tāni - Syā.
[4] siṅgālo - Ma.
[5] siṅgālajātakaṃ - Ma.
[6] ehi samma - Ma, Syā.
[7] asuci - Ma, Syā.
[8] vitarāmi - Ma.

II. NHÓM HAI KỆ NGÔN

1. PHẨM CỨNG RẮN

151. Vua Mallika chứng tỏ sự cứng rắn đối với người cứng rắn, sự mềm mỏng đối với người mềm mỏng, chiến thắng người tốt bằng điều tốt, người không tốt bằng điều không tốt. Vị vua này là như thế ấy, này xa phu, hãy nhường đường.

152. Nên chinh phục người giận dữ bằng sự không giận dữ, nên chinh phục người không tốt bằng điều tốt, nên chinh phục người bỏn xẻn bằng sự bố thí, (nên chinh phục) người có lời nói sai trái bằng sự chân thật.[1] Vị vua này là như thế ấy, này xa phu, hãy nhường đường.

1. Bổn Sanh Giáo Giới Đức Vua. [151]

153. Đối với kẻ vội vã lao vào công việc chưa được xem xét, các việc làm của gã khiến cho gã bực bội, tựa như thức ăn nóng được nuốt vào miệng.

154. Và con sư tử, với tiếng rống sư tử, đã rống lên ở núi Daddara. Sau khi nghe được tiếng gầm thét của con sư tử, con chó rừng đang sống ở núi Daddara, bị kinh sợ, đã phải run lẩy bẩy, và quả tim của nó đã vỡ đôi.

2. Bổn Sanh Con Chó Rừng. [152]

155. "Này anh bạn, ta là loài bốn chân. Này anh bạn, ngươi cũng là loài bốn chân. Hãy đến, này sư tử, hãy quay lại. Ngươi sợ cái gì mà chạy trốn?"

156. "Ngươi không sạch sẽ, bộ lông dơ dáy, này heo rừng, ngươi toát ra mùi hương khó chịu. Nếu ngươi muốn đánh nhau, này anh bạn, ta cho ngươi thắng trận."

3. Bổn Sanh Con Heo Rừng. [153]

157. "Chúa của bầy rắn đã đi vào chỗ này,
trong khi ước muốn việc (con rắn) ra khỏi hình dạng của viên đá,
trong khi tôn kính hình bóng Phạm hạnh,
dầu bị đói, nhưng con không mạo hiểm ăn (con rắn)."

---

[1] Giống câu kệ 223 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 83).

158. So brahmagutto cirameva jīva
dibbā[1] ca te pātubhavantu bhakkhā,
yo brahmavaṇṇaṃ apacāyamāno
bubhukkhito no visahāsi[2] bhottun "ti.
4. Uragajātakaṃ.

159. Jīva vasassataṃ gagga[3] aparāni ca vīsatiṃ,[4]
mā maṃ pisācā khādantu jīva tvaṃ saradosataṃ.

160. Tvampi vassasataṃ jīva aparāni ca vīsatiṃ,[4]
visaṃ pisācā khādantu jīva tvaṃ saradosatan "ti.
5. Gaggajātakaṃ.[5]

161. Alīnacittaṃ nissāya pahaṭṭhā mahatī camū,
kosalaṃ senāsantuṭṭhaṃ jīvagāhaṃ[6] agāhayi.

162. Evaṃ nissayasampanno bhikkhu āraddhaviriyo,
bhāvayaṃ kusalaṃ dhammaṃ yogakkhemassa pattiyā,
pāpuṇe anupubbena sabbasaṃyojanakkhayan "ti.
6. Alīnacittajātakaṃ.

163. Yena kāmaṃ paṇāmeti dhammo balavataṃ migī,[7]
unnadantī[8] vijānāhi jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

164. Api cepi dubbalo mitto mittadhammesu tiṭṭhati,
so ñātako ca bandhu ca so mitto so ca me sakhā,
dāṭhini mātimaññittho[9] sigālo[10] mama pāṇado "ti.
7. Guṇajātakaṃ.

165. Na idaṃ[11] visamasīlena soṇena suhanussaha,[12]
suhanūpi[13] tādisoyeva yo soṇassa sa gocaro.

---

[1] dibyā - Ma, Syā.
[2] vitarāsi - Ma, Syā, PTS.
[3] bhagga - Ma, Syā.
[4] vīsati - Ma, Syā.
[5] bhaggajātakaṃ - Ma, Syā.
[6] jīvaggāhaṃ - Ma, Syā, Aṭṭhakathā.
[7] migi - Syā.
[8] unnadanti - Syā, PTS; unnatadantītipi pāṭhoyeva.
[9] mātimaññivho - Syā.
[10] siṅgālo - Ma.
[11] nayidaṃ - Syā, PTS.
[12] suhanū saha - Ma; suhanus sahā - PTS.
[13] suhanupi - Syā, PTS.

158. "Ngươi đây được Phạm hạnh hộ trì, ngươi hãy sống trường thọ,
và thức ăn của cõi trời hãy hiện ra cho ngươi.
Là người tôn kính hình bóng Phạm hạnh,
dầu bị đói, nhưng ngươi không mạo hiểm ăn (con rắn)."

4. Bổn Sanh Con Rắn. [154]

159. "Thưa cha Gagga, mong cha hãy sống trăm năm, và thêm hai mươi năm khác nữa. Các yêu tinh chớ có ăn thịt tôi. Mong cha hãy sống trăm năm."

160. "Mong con cũng sống được trăm năm, và thêm hai mươi năm khác nữa. Các yêu tinh hãy ăn thuốc độc. Mong con hãy sống trăm năm."

5. Bổn Sanh Gagga. [155]

161. Nương tựa vào hoàng tử Alīnacitta, đạo binh to lớn, được hứng khởi, đã ra lệnh bắt sống vua Kosala, kẻ không vừa lòng với vương quốc của mình.

162. Tương tự như thế, vị tỳ khưu đầy đủ pháp nương nhờ, có sự ra sức tinh tấn, trong lúc tu tập thiện pháp nhằm đạt đến sự an toàn đối với các trói buộc, có thể đạt được theo tuần tự sự cạn kiệt của tất cả các ràng buộc.

6. Bổn Sanh Hoàng Tử Alīnacitta. [156]

163. Con sư tử cái hành động theo như ý thích, ả đang gầm thét; điều ấy là quy luật của những kẻ có sức mạnh, ngươi hãy nhận biết (như vậy). Sự sợ hãi sanh ra từ sự nương tựa.

164. Tuy nhiên, nếu người bạn, dầu là yếu đuối, tồn tại trong các quy luật về tình bạn, kẻ ấy là thân quyến và là bà con, kẻ ấy là bạn, kẻ ấy là bằng hữu của ta. Này ả có răng nanh (sư tử cái), chớ có khinh khi (kẻ ấy), con chó rừng là kẻ đã ban cho ta mạng sống.

7. Bổn Sanh Công Đức. [157]

165. Con ngựa Suhanu này với con ngựa Soṇa có bản tính khác biệt là không đúng, con ngựa Suhanu cũng y như con ngựa kia, là có cùng khu vực kiếm ăn với con ngựa Soṇa.

166. Pakkhandinā pagabbhena niccaṃ sandānakhādinā,
sameti pāpaṃ pāpena sameti asatā asan ”ti.[1]
8. Suhanujātakaṃ.

167. Udetayaṃ cakkhumā ekarājā
harissavaṇṇo paṭhavippabhāso,[2]
taṃ taṃ namassāmi harissavaṇṇaṃ paṭhavi[3]ppabhāsaṃ
tayajja[3] guttā viharemu divasaṃ.

168. Ye brāhmaṇā vedagū sabbadhamme
te me namo te ca maṃ pālayantu,
namatthu buddhānaṃ namatthu bodhiyā
namo vimuttānaṃ namo vimuttiyā.
Imaṃ so parittaṃ katvā moro carati esanā.

169. Apetayaṃ cakkhumā ekarājā
harissavaṇṇo paṭhavippabhāso,[2]
taṃ taṃ namassāmi harissavaṇṇaṃ paṭhavip[3]pabhāsaṃ
tayajja[4] guttā viharemu rattiṃ.

170. Ye brāhmaṇā vedagū sabbadhamme
te me namo te ca maṃ pālayantu,
namatthu buddhānaṃ namatthu bodhiyā
namo vimuttānaṃ namo vimuttiyā.
Imaṃ so parittaṃ katvā moro vāsamakappayī ”ti.
9. Morajātakaṃ.

[1] asatāsatanti - Syā. [2] pathavippabhāso - Ma. [3] tayājja - Ma.

166. Do sự xông xáo, do sự xấc xược, do việc thường xuyên nhai gặm dây cương, cái xấu với cái xấu gặp nhau, cái không tốt với cái không tốt gặp nhau.

8. Bổn Sanh Con Ngựa Suhanu. [158]

167. Vị này hiện ra, là bậc có mắt, vị vua độc nhất,
có sắc vàng chói, có sự chiếu sáng trái đất.
Tôi lễ bái ngài ấy, bậc có sắc vàng chói, có sự chiếu sáng trái đất.
Hôm nay, được bảo vệ bởi ngài, chúng tôi có thể sống (an toàn) trọn ngày.

168. Những vị nào là các bậc Bà-la-môn, đã thông hiểu tất cả các pháp,
tôi kính lễ các vị ấy, và mong các vị ấy hộ trì đến tôi.
Xin kính lễ đến các bậc đã giác ngộ, xin kính lễ đến sự giác ngộ.
xin kính lễ đến các bậc đã giải thoát, xin kính lễ đến sự giải thoát.
Sau khi đã thực hiện sự bảo vệ này, con công ấy đi kiếm ăn.

169. Vị này biến mất, là bậc có mắt, vị vua độc nhất,
có sắc vàng chói, có sự chiếu sáng trái đất.
Tôi lễ bái ngài ấy, bậc có sắc vàng chói, có sự chiếu sáng trái đất.
Hôm nay, được bảo vệ bởi ngài, chúng tôi có thể sống (an toàn) trọn đêm.

170. Những vị nào là các bậc Bà-la-môn, đã thông hiểu tất cả các pháp,
tôi kính lễ các vị ấy, và mong các vị ấy hộ trì đến tôi.
Xin kính lễ đến các bậc đã giác ngộ, xin kính lễ đến sự giác ngộ.
xin kính lễ đến các bậc đã giải thoát, xin kính lễ đến sự giải thoát.
Sau khi đã thực hiện sự bảo vệ này, con công ấy đã sắp xếp chỗ cư ngụ.

9. Bổn Sanh Con Công. [159]

171. Evameva nūna rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ,
assā vahanti[1] ājaññā yathā haṃsā vinīlakaṃ.

172. Vinīla duggaṃ bhajasi abhūmiṃ tāta sevasi,
gāmantikāni[2] sevassu etaṃ mātālayaṃ tavā "ti.[3]

10. Vinīlakajātakaṃ.

Daḷhavaggo paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varamallikadaddarasūkarako
uraguttama pañcama gaggavaro,
mahatī camū yā ca sigālavaro
suhanuttamamoravinīla dasa.

--ooOoo--

[1] vāhanti - PTS.
[2] gāmantakāni - Ma, Syā, PTS.
[3] tuvanti - Syā; tavan ti - PTS.

171. Thật vậy, các con ngựa thuần chủng đưa rước đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā, giống y như cách các con thiên nga đưa Vinīlaka đi vậy.

172. Này Vinīla, con đi đến nơi hiểm trở. Này con thân, con lai vãng chốn không thích hợp. Con hãy lai vãng các chỗ ven làng, chỗ ngụ ấy là của mẹ con.

10. Bổn Sanh Vinīlaka. [160]

Phẩm Cứng Rắn là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Vua Mallika cao quý, núi Daddara, con heo rừng,
con rắn chúa, và chuyện Gagga là thứ năm,
đạo binh to lớn, và chuyện con chó rừng,
con ngựa Suhanu, con công tối thượng, và Vinīla, là mười.

--ooOoo--

2. SANTHAVAVAGGO

173. Na santhavaṃ kāpurisena kayirā
ariyo hi ariyena[1] pajānamatthaṃ,
cirānuvutthopi karoti pāpaṃ
gajo yathā indasamānagottaṃ.

174. Yaṃ tveva[2] jaññā sadiso mamanti
sīlena paññāya sutena cāpi,
teneva mettiṃ kayirātha saddhiṃ
sukhāvaho[3] sappurisena saṅgamo ”ti.
1. Indasamānagottajātakaṃ.

175. Na santhavasmā paramatthi pāpiyo
yo santhavo kāpurisena hoti,
santappito sappinā pāyasena[4]
kicchā kataṃ paṇṇakuṭiṃ adaḍḍhahi.[5]

176. Na santhavasmā paramatthi seyyo
yo santhavo sappurisena hoti,
sīhassa vyagghassa ca dīpino ca
sāmā mukhaṃ lehati santhavenā ”ti.
2. Santhavajātakaṃ.

177. Kāḷā migā setadantā tava ime[6]
parosataṃ hemajālābhisañchannā,[7]
te te dadāmīti susīma brūsi
anussaraṃ pettipitāmahānaṃ.

178. Kāḷā migā setadantā mama ime[8]
parosataṃ hemajālābhisañchannā,[7]
te te dadāmīti vadāmi māṇava
anussaraṃ pettipitāmahānan ”ti.
3. Susīmajātakaṃ.

---

[1] ariyo anariyena - Ma, PTS;
ariyonariyena - Syā.
[2] yadeva - Syā.
[3] sukho have - Ma, Syā.
[4] pāyāsena - Syā.
[5] adayhi - Ma;
adaṭṭhahīti - PTS.
[6] tavīme - Ma, Syā.
[7] hemajālābhichannā - Ma, Syā, PTS.
[8] mamīme - Ma; Syā.

2. PHẨM THÂN THIẾT

173. "Không nên thể hiện sự thân thiết với người đê tiện, bởi vì người cao thượng, trong khi nhận biết mục đích, (thể hiện sự thân thiết) với người cao thượng. Kẻ đê tiện, mặc dầu sống chung thời gian dài, vẫn làm điều ác độc, giống như con voi (đã làm điều ác độc) với ẩn sĩ Indasamānagotta.

174. Nên biết người nào tương đương với mình
về giới, về tuệ, và luôn cả về học thức.
Nên thực hiện tình thân hữu với chính người ấy,
sự kết giao với bậc chân nhân là nguồn đem lại sự an lạc."
1. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Indasamānagotta. [161]

175. "Không có điều nào khác tai hại hơn sự thân thiết,
là sự thân thiết với người đê tiện,
Đã được thỏa mãn với bơ lỏng, với sữa,
ngươi đã đốt cháy cái chòi lá đã được tạo nên một cách khó nhọc.

176. Không có điều nào khác tốt đẹp hơn sự thân thiết,
là sự thân thiết với bậc chân nhân.
Con nai cái liếm một cách thân mật khuôn mặt
của con sư tử, của con cọp, và của con báo."
2. Bổn Sanh Sự Thân Thiết. [162]

177. "Những con thú màu đen, có ngà trắng này của bệ hạ,
có hơn một trăm con, được che phủ bằng những tấm lưới bằng vàng.
Tâu Susīma, có phải bệ hạ nói rằng: 'Trẫm ban chúng cho khanh,
trong lúc nhớ đến các cha ông (của khanh)?'"

178. "Những con thú màu đen, có ngà trắng này của trẫm,
có hơn một trăm con, được che phủ bằng những tấm lưới bằng vàng.
Này người thanh niên, trẫm nói rằng: 'Trẫm ban chúng cho khanh,
trong lúc nhớ đến các cha ông (của khanh).'"
3. Bổn Sanh Vua Susīma. [163]

179. Yannu gijjho yojanasataṃ kuṇapāni avekkhati,
kasmā jālañca pāsañca āsajjāpi na bujjhasi.

180. Yadā parābhavo hoti poso jīvitasaṅkhaye,
atha jālañca pāsañca āsajjāpi na bujjhatī ”ti.
4. Gijjhajātakaṃ.

181. Sandhiṃ katvā amittena aṇḍajena jalābuja,
vivariya dāṭhaṃ sesi[1] kuto taṃ[2] bhayamāgataṃ.

182. Saṅketheva amittasmiṃ mittasmimpi na vissase,
abhayā bhayamuppannaṃ api mūlāni kantatī ”ti.
5. Nakulajātakaṃ.

183. Upasāḷhakanāmānaṃ[3] sahassāni catuddassa,
asmiṃ padese daḍḍhāni natthi loke anāmataṃ.

184. Yamhi saccañca dhammo ca ahiṃsā saṃyamo damo,
etadariyā[4] sevanti etaṃ loke anāmatan ”ti.
6. Upasāḷhajātakaṃ.[5]

185. Abhutvā bhikkhasi bhikkhu na hi bhutvāna bhikkhasi,
bhutvāna bhikkhu bhikkhassu mā taṃ kālo upaccagā.

186. Kālaṃ vohaṃ na jānāmi channo kālo na dissati,
tasmā abhutvā bhikkhāmi mā maṃ kālo upaccagā ”ti.
7. Samiddhijātakaṃ.

---

[1] sayasi - Syā, PTS.
[2] te - Ma, Syā, PTS.
[3] upasāḷakanāmāni - Ma.
[4] etaṃ ariyā - Ma.
[5] upasāḷakajātakaṃ - Ma.

179. “Có lời đồn rằng loài chim kên kên nhìn thấy các xác chết cách xa một trăm do-tuần, tại sao ngươi đến gần mà cũng không nhận ra lưới giăng và bẫy sập?”

180. “Khi con người có sự rủi ro, vào lúc tiêu hoại mạng sống, thì dầu cho đến gần cũng không nhận ra lưới giăng và bẫy sập.”

4. Bổn Sanh Chim Kên Kên. [164]

181. “Này kẻ thai sanh, sau khi đã kết tình thân với kẻ thù là loài noãn sanh, ngươi nằm ngủ nhe cả răng nanh; sự sợ hãi ấy đã từ đâu đến?”

182. “Nên ngờ vực kẻ thù, cũng không nên tin tưởng bạn bè. Sự sợ hãi được sanh lên từ sự không sợ hãi, cũng nên cắt lìa các gốc rễ.”

5. Bổn Sanh Con Chồn. [165]

183. “Mười bốn ngàn người có tên là Upasāḷhaka đã được hỏa táng ở khu vực này. Không có chỗ nào ở trên thế gian là không có người chết.

184. Ở nơi nào có sự chân thật, có pháp (vô thượng), có sự không hãm hại, có sự chế ngự, có sự rèn luyện, nơi ấy được các Thánh nhân thân cận, nơi ấy ở trên thế gian là không có người chết.”

6. Bổn Sanh Bà-la-môn Upasāḷha. [166]

185. “Này vị tỳ khưu, ngài hành pháp khất thực khi chưa thọ hưởng dục. Chẳng phải ngài nên thọ hưởng dục rồi mới hành pháp khất thực? Này vị tỳ khưu, ngài hãy thọ hưởng dục rồi hãy hành pháp khất thực, chớ để thời gian (hưởng dục) bỏ ngài mà đi!”

186. “Quả thật ta không biết thời điểm (chết); thời điểm (chết) bị che đậy, không thấy được. Vì thế, ta không thọ hưởng dục và ta hành pháp khất thực, chớ để thời gian (hành pháp) bỏ ta mà đi!”

7. Bổn Sanh Trưởng Lão Samiddhi. [167]

187. Seno balasā patamāno lāpaṃ gocaraṭhāyinaṃ,[1]
sahasā ajjhappattova maraṇaṃ tenupāgami.

188. Sohaṃ nayena sampanno pettike gocare rato,
apetasattu modāmi sampassaṃ atthamattano ”ti.
8. Sakuṇagghijātakaṃ.

189. Yo ve mettena cittena sabbalokānukampati,
uddhaṃ adho ca tirayañca[2] appamāṇena sabbaso.

190. Appamāṇaṃ hitaṃ cittaṃ paripuṇṇaṃ subhāvitaṃ,
yaṃ pamāṇakataṃ[3] kammaṃ na taṃ tatrāvasissatī ”ti.
9. Arakajātakaṃ.

191. Nāyaṃ pure unnamati[4] toraṇagge kakaṇṭako,
mahosadha vijānāhi kena thaddho kakaṇṭako.

192. Aladdhapubbaṃ laddhānaṃ[5] addhamāsaṃ[6] kakaṇṭako,
atimaññati rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahan ”ti.
10. Kakaṇṭakajātakaṃ.

Santhavavaggo dutiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha indasamānasapaṇṇakuṭi
susimuttamagijjhajalābujakā,
upasāḷhakabhikkhu salāpavaro
atha mettavaro dasa unnamatī ”ti.

--ooOoo--

[1] gocaraṭṭhāyinaṃ - Syā, PTS.
[2] tirayaṃ - Ma.
[3] pamāṇaṃ kataṃ - Syā.
[4] uṇṇamati - Ma, PTS; oṇamati - katthaci.
[5] laddhāna - Ma, Syā, PTS.
[6] aḍḍhamāsaṃ - Ma, Syā, PTS.

187. Con diều hâu, trong khi mạnh bạo lao xuống con chim cút đang đứng ở khu vực kiếm ăn, quả thật đã phóng đến một cách vội vã; vì thế, nó đã đi đến cái chết.

188. Đã thành tựu kế hoạch, ta đây thích thú ở khu vực kiếm ăn của cha ông. Với kẻ thù đã đi xa, ta vui thích, trong khi nhìn thấy sự lợi ích của mình.

8. Bổn Sanh Chim Diều Hâu. [168]

189. "Thật vậy, người nào có lòng thương tưởng đối với toàn thể thế gian – ở bên trên (các cõi Trời), ở bên dưới (các đọa xứ), và ở chiều ngang (loài người) – với tâm từ ái vô lượng về mọi mặt, –

190. – tâm vô lượng, hữu ích, tròn đủ, khéo được phát triển ấy sẽ không trú vào nơi ấy, vào hành động được làm có tính chất hạn lượng."

9. Bổn Sanh Đạo Sư Araka. [169]

191. "Con tắc kè này ở trên đỉnh cổng chào, trước đây nó không ngước lên. Này Mahosadha, khanh có biết được vì sao con tắc kè lại ương ngạnh?"

192. "Sau khi nhận được nửa đồng tiền (là vật) chưa từng nhận được trước đây, con tắc kè khi dễ đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā."

10. Bổn Sanh Con Tắc Kè. [170]

Phẩm Thân Thiết là thứ nhì.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ vị ẩn sĩ Indasamāna, với cái chòi lá,
vua Susīma tối thượng, chim kên kên, và kẻ thai sanh,
Bà-la-môn Upasāḷha, vị tỳ khưu, chuyện con chim cút,
rồi chuyện tâm từ ái, và (con tắc kè) ngước lên, là mười.

--ooOoo--

3. KALYĀṆADHAMMAVAGGO[1]

193. Kalyāṇadhammoti yadā janinda
loke samaññā[2] anupāpuṇāti,
tasmā na hīyetha[3] naro sapañño
hiriyāpi santo dhuramādiyanti.

194. Sāyaṃ samaññā idha m' ajjapattā
kalyāṇadhammoti janinda loke,
tāhaṃ samekkhaṃ idha pabbajissaṃ
na hi m' atthi chando idha kāmabhoge "ti.
1. Kalyāṇadhammajātakaṃ.

195. Ko nu saddena mahatā abhinādeti daddaraṃ,
kiṃ sīhā nappaṭinandanti[4] ko nāmeso migādhibhū.

196. Adhamo migajātānaṃ sigālo[5] tāta vassati,
jātimassa jigucchantā tuṇhī sīhā samacchare "ti.
2. Daddarajātakaṃ.

197. Tāta māṇavako eso tālamūlaṃ apassito,
agārakañcidaṃ atthi handa demassagārakaṃ.

198. Mā kho taṃ[6] tāta pakkosi dūseyya no agārakaṃ,
netādisaṃ mukhaṃ hoti brāhmaṇassa susīlino "ti.
3. Makkaṭajātakaṃ.

199. Adamha te vāri pahūtarūpaṃ[7]
ghammābhitattassa pipāsitassa,
sodāni pitvāna kikiṃ karosi[8]
asaṃgamo[9] pāpajanena seyyo.

200. Ko te suto vā diṭṭho vā sīlavā nāma makkaṭo,
idāni ko[10] taṃ ūhacca[11] esā asmāka dhammatā "ti.
4. Dutiyamakkaṭajātakaṃ.[12]

---

[1] kalyāṇavaggo - Ma.
[2] samaññaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] hiyyetha - Ma, Syā, PTS.
[4] taṃ sīhā nappaṭinadanti - Ma, Syā.
[5] siṅgālo - Ma.
[6] tvaṃ - Ma.
[7] bahuttarūpaṃ - Syā; bahūtarūpaṃ - PTS.
[8] kiriṅkarosi - Ma.
[9] na saṅgamo - Syā.
[10] kho - Ma, Syā, PTS.
[11] ohacchaṃ - Ma; ohaccaṃ - Syā.
[12] dubbhiyamakkaṭajātakaṃ - Ma, Syā; dūbhiyamakkaṭajātakaṃ - PTS.

3. PHẨM PHÁP TỐT LÀNH

193. "Tâu vị chúa của loài người, khi nào đạt đến 'pháp tốt lành' theo sự quy định ở thế gian, người có trí tuệ không nên làm hư hoại điều ấy. Những người tốt nhận lấy trách nhiệm cũng vì sự hổ thẹn.

194. Chính sự quy định ấy, gọi là 'pháp tốt lành' ở thế gian, vào ngày hôm nay, ở tại nơi này, tôi đã đạt được, tâu vị chúa của loài người. Trong khi xem xét điều ấy, tại nơi này, tôi sẽ xuất gia, bởi vì đối với tôi, sự mong muốn thọ hưởng các dục ở nơi này là không có."

1. Bổn Sanh Pháp Tốt Lành. [171]

195. "Ai (đã) rống lên bằng âm thanh to lớn ở núi Daddara? Tại sao các con sư tử không rống đáp lại? Thưa chúa của loài thú, kẻ ấy tên là gì?"

196. "Này con, là con chó rừng, kẻ hạ tiện trong số các loài thú, (đã) rú lên. Trong khi ghê tởm sanh chủng của kẻ này, các con sư tử ngồi xuống, im lặng."

2. Bổn Sanh Núi Daddara. [172]

197. "Thưa cha, người thanh niên Bà-la-môn kia nương tựa vào gốc cây thốt nốt. Và (chúng ta) có căn nhà nhỏ này, vậy chúng ta hãy cho kẻ này (ngụ chung) căn nhà nhỏ."

198. "Này con, chớ có gọi kẻ ấy vào. Gã có thể làm bẩn căn nhà nhỏ của chúng ta. Khuôn mặt như thế này không phải là của vị Bà-la-môn có giới hạnh tốt đẹp."

3. Bổn Sanh Con Khỉ. [173]

199. "Ta đã cho nước một cách dư dả đến ngươi,
kẻ bị thiêu đốt bởi cơn nóng, đã bị khát nước.
Ngươi đây, bây giờ sau khi uống xong, làm trò nhăn mặt như khỉ,
việc không kết giao với người xấu vẫn là tốt hơn."

200. "Con khỉ nào đã được ngài nghe hoặc nhìn thấy là có giới hạnh? Giờ đây, thải phân xuống đầu ngài; điều ấy là quy luật tự nhiên của chúng tôi."

4. Bổn Sanh Con Khỉ - Thứ Nhì. [174]

201. Sabbesu kira bhūtesu santi sīlasamāhitā,
passa sākhā migaṃ[1] jammaṃ ādiccamupatiṭṭhati.

202. Nāssa sīlaṃ vijānātha anaññāya pasaṃsatha,
aggihuttañca ūhantaṃ[2] dve ca bhinnā[3] kamaṇḍalū ”ti.
5. Ādiccupaṭṭhānajātakaṃ.

203. Bālo vatāyaṃ dumasākhagocaro
paññā janinda nayimassa vijjati,
kaḷāyamuṭṭhiṃ avakiriya kevalaṃ
ekaṃ kaḷāyaṃ patitaṃ gavesati.

204. Evameva mayaṃ rāja ye caññe atilobhino,
appena bahu jiyyāma[4] kaḷāyeneva vānaro ”ti.
6. Kaḷāyamuṭṭhijātakaṃ.

205. Dhanuhatthakalāpehi nettiṃsavaradhāribhi,
samantā parikiṇṇamhā kathaṃ mokkho bhavissati.

206. Appeva bahukiccānaṃ attho jāyetha koci naṃ,
atthi rukkhassa acchinnaṃ khajjataññeva[5] tindukan ”ti.[6]
7. Tindukajātakaṃ.[7]

207. Janittamme bhavittamme[8] iti paṅke avassayiṃ,
taṃ maṃ paṅko ajjhabhavi yathā dubbalakaṃ tathā,
taṃ taṃ vadāmi bhaggava suṇohi vacanaṃ mama.

---

[1] sākhāmigaṃ - Ma, PTS; sākhamigaṃ - Syā.
[2] uhannaṃ - Ma; ūhanaṃ - Syā; ūhanti - PTS.
[3] tena bhinnā - PTS.
[4] bahuṃ jiyyāma - Ma, PTS; bahuṃ jeyyāma - Syā.
[5] khajjathaññeva - Ma; khajja taññeva - Syā.
[6] tiṇḍukan ti - PTS.
[7] tiṇḍukajātakaṃ - PTS.
[8] janitaṃ me bhavitaṃ me - Syā.

201. "Nghe nói trong số tất cả các chúng sanh, có những người chuyên tâm về giới. Hãy nhìn xem con khỉ hèn hạ này, nó đứng hầu mặt trời."

202. "Các người không nhận biết giới hạnh của nó, các người không biết rõ nên khen ngợi nó. Bởi nó, việc thờ phượng ngọn lửa đã bị ném phân và hai vò nước đã bị đập bể."

5. Bổn Sanh Đứng Hầu Mặt Trời. [175]

203. "Con thú này, sinh sống ở cành cây, quả thật ngu si,
tâu vị chúa của loài người, trí tuệ của loài thú này không có.
Sau khi quăng bỏ toàn bộ nắm tay hạt đậu,
nó tìm kiếm một hạt đậu đã bị rơi mất."

204. "Tâu bệ hạ, tương tự y như thế, chúng ta và những người khác là tham lam thái quá, vì chút ít chúng ta bị mất mát nhiều, tựa như là con khỉ với hạt đậu."

6. Bổn Sanh Nắm Tay Hạt Đậu. [176]

205. "Chúng ta bị bao vây xung quanh bởi những người có cung ở tay và các bó tên, có mang theo gươm quý, sự giải thoát sẽ có (cho chúng ta) bằng cách nào?"

206. "Biết đâu sẽ có sự việc xảy ra cho những người có nhiều công việc, một ai đó sẽ tạo ra điều ấy. Đã có sự hái trộm trái cây, hãy ăn trái cây *Tinduka* ấy."

7. Bổn Sanh Cây *Tinduka*. [177]

207. "'Nơi ta sanh ra, nơi ta lớn lên,' ta đã sống nương vào bãi bùn như thế. Bãi bùn đã khống chế ta đây như là khống chế một kẻ yếu đuối. Này người làm gốm, tôi nói điều ấy với ông. Xin ông hãy lắng nghe lời nói của tôi.

208. Gāme vā yadi vā raññe sukhaṃ yatrādhigacchati,
tаṃ janittaṃ bhavittañca[1] purisassa pajānato,
yamhi jīve tamhi[2] gacche na niketahato siyā ”ti.
8. Kacchapajātakaṃ.

209. Tañca appañca ucchiṭṭhaṃ tañca kicchena no adā,
sohaṃ brāhmaṇajātiko maṃ[3] bhuttaṃ tampi uggataṃ.

210. Evaṃ dhammaṃ niraṃ katvā yo adhammena jīvati,
satadhammova lābhena laddhenapi na nandatī ”ti.
9. Satadhammajātakaṃ.

211. Duddadaṃ dadamānānaṃ dukkaraṃ kammakubbataṃ,
asanto nānukubbanti sataṃ dhammo durannayo.[4]

212. Tasmā satañca asatañca nānā hoti ito gati,
asanto nirayaṃ yanti santo saggaparāyaṇā ”ti.[5]
10. Duddadajātakaṃ.

Kalyāṇadhammavaggo tatiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Susamaññamigādhibhū māṇavako
vāripahūtarūpādiccupaṭṭhānā,
sakaḷāyasatindukapaṅka puna
satadhamma sududdadakena dasa.

--ooOoo--

[1] taṃ janitaṃ bhavitañca jānitaṃ - Syā;
bhāvitanti dighavasenāpi pāṭho soyevattho -Aṭṭhakathā.
[2] yahiṃ jīve tahiṃ gacche - Syā.
[3] yaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] duranvayo - Syā.
[5] saggaparāyanā ti - Syā.

208. Nơi nào đạt đến sự an lạc, dầu ở làng hay ở rừng, nơi ấy là nơi sanh ra và là nơi lớn lên của người có sự nhận thức. Nơi nào có thể sống thì nên đi đến nơi ấy, không nên bị giết chết vì nơi cư ngụ."

8. Bổn Sanh Con Rùa. [178]

209. "Vật ấy là ít ỏi và còn thừa lại, và nó đã cho vật ấy một cách khó khăn. Ta đây là dòng dõi Bà-la-môn, vật nào đã được ăn vào, vật ấy cũng đã bị trào ra."

210. "Sau khi đã bất cần Giáo Pháp như vậy, kẻ nào sống theo phi pháp, tựa như lão Satadhamma, cũng không vui thích với lợi lộc đã nhận được."

9. Bổn Sanh Bà-la-môn Satadhamma. [179]

211. "Trong khi họ cho vật khó cho, trong khi họ làm công việc khó làm, những kẻ xấu không làm theo được; pháp của những người tốt là khó đạt đến.

212. Vì thế, cảnh giới tái sanh sau kiếp này dành cho những người tốt và những kẻ không tốt là khác nhau, những kẻ không tốt đi địa ngục, những người tốt có sự đi đến cõi trời."

10. Bổn Sanh Vật Khó Cho. [180]

Phẩm Pháp Tốt Lành là thứ ba.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Sự khéo quy định, chúa của loài thú, người thanh niên Bà-la-môn,
(cho) nước một cách dư dả, việc đứng hầu mặt trời,
với hạt đậu, với trái cây Tinduka, thêm vào bãi bùn,
Bà-la-môn Satadhamma, với vật dễ và khó cho, là mười.

--ooOoo--

4. ASADISAVAGGO

213. Dhanuggaho asadiso rājaputto mahabbalo,
dūrepātī akkhaṇavedhī mahākāyappadālano.

214. Sabbāmitte raṇaṃ katvā na ca kiñci[1] viheṭhayi,
bhātaraṃ sotthiṃ katvāna saññamaṃ ajjhupāgamī ”ti.
1. Asadisajātakaṃ.

215. Saṅgāmāvacaro sūro balavā iti vissuto,
kinnu toraṇamāsajja paṭikkamasi kuñjara.

216. Omadda khippaṃ paḷighaṃ[2] esikāni ca abbaha,[3]
toraṇāni pamadditvā[4] khippaṃ pavisa kuñjarā ”ti.
2. Saṅgāmāvacarajātakaṃ.

217. Vāḷodakaṃ[5] apparasaṃ nihīnaṃ
pītvā[6] mado jāyati gadrabhānaṃ,
imañca pītvāna[7] rasaṃ paṇītaṃ
mado na sañjāyati sindhavānaṃ.

218. Appaṃ pivītvāna nihīnajacco
so majjati[7] tena janinda phuṭṭho,[8]
dhorayhasīlo[9] ca kulamhi jāto
na majjati[8] aggarasaṃ pivitvā ”ti.
3. Vāḷodakajātakaṃ.[10]

219. Dūsito giridattena[11] hayo sāmassa paṇḍavo,
porāṇaṃ pakatiṃ hitvā tasseva anuviṭhīyati.[12]

220. Sace va[13] tanujo poso sikharākārakappito,[14]
ānane taṃ[15] gahetvāna maṇḍale parivattaye,
khippameva pahatvāna[16] tasseva anuvidhīyatī ”ti.[17]
4. Giridattajātakaṃ.

---

[1] kañci - Ma.
[2] palighaṃ - Ma, PTS; palīghaṃ - Syā.
[3] ubbaha - Syā.
[4] toraṇāni ca madditvā - Ma, Syā.
[5] vālodakaṃ - Ma, Syā, PTS; vāludakantipi pāṭho - Aṭṭhakathā.
[6] pitvā/pitvāna - Ma, Syā.
[7] majjatī - Ma, Syā.
[8] puṭṭho - Ma, PTS.
[9] dhorayhasīlī - Ma, Syā, PTS.
[10] vālodakajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] giridantena - PTS.
[12] tassevānuvidhiyyati - Ma, Syā; tass’ eva anuvidhīyati - PTS.
[13] sace ca - Ma, Syā.
[14] siṅgārākārakappito - Syā.
[15] naṃ - Ma.
[16] pahantvāna - Ma, Syā.
[17] tassevānuvidhiyyatīti - Ma, Syā; tass’ eva anuvidhīyatī ti - PTS.

4. PHẨM KHÔNG THỂ SÁNH BẰNG

213. "Vị hoàng tử có năng lực vĩ đại, là bậc cung thủ không thể sánh bằng, có tầm bắn xa, có tài bắn không trượt mục tiêu, với sự phá tan đạo binh lớn.

214. Sau khi lâm trận với tất cả các kẻ thù, vị hoàng tử đã không giết hại bất cứ ai. Sau khi tạo sự bình yên cho người em trai, ngài đã đạt đến sự chế ngự."

1. Bổn Sanh Không Thể Sánh Bằng. [181]

215. "Này voi, ngươi có sự quen thuộc với chiến trận, dũng cảm, được biết tiếng là 'có sức mạnh,' vì sao ngươi quay trở lại sau khi đã tiến sát cổng thành?

216. Ngươi hãy mau chóng đạp đổ thanh chắn, và hãy nhổ lên các trụ chống. Này voi, sau khi chà đạp các cổng thành, ngươi hãy cấp tốc tiến vào."

2. Bổn Sanh Quen Thuộc Chiến Trận. [182]

217. "Nước đã được chắt lọc, ít chất tinh túy, tầm thường,
sau khi uống vào, cơn say sanh lên ở những con lừa.
Và sau khi uống vào chất tinh túy hảo hạng này,
cơn say không sanh khởi ở những con ngựa giống Sindhu.

218. Hạng người tầm thường, sau khi uống vào chút ít,
kẻ ấy bị say sưa, khi tiếp xúc với chất ấy, tâu vị chúa của loài người.
Còn người có bản tánh chịu đựng, được sanh ra ở gia đình danh giá,
sau khi uống vào chất tinh túy cao sang, không bị say sưa."

3. Bổn Sanh Nước Đã Được Chắt Lọc. [183]

219. "Con ngựa dòng Paṇḍava của vua Sāma bị hư hỏng bởi gã (mã phu) Giridatta. Sau khi từ bỏ tập quán trước đây, nó bắt chước theo gã ấy.

220. Quả thật, nếu có người trẻ tuổi hơn kẻ ấy, được sửa soạn bên ngoài tốt đẹp, sau khi nắm lấy con ngựa ở mõm, nên cho nó chạy quanh ở vòng đua. Sau khi dứt bỏ thật mau chóng (tật xấu cũ), con ngựa bắt chước theo gã (mã phu mới) ấy."

4. Bổn Sanh Mã Phu Giridatta. [184]

221. Yathodake āvile appasanne
na passati sippisambukaṃ[1] macchagumbaṃ,[2]
evaṃ āvile hi[3] citte
na passati attadatthaṃ paratthaṃ.

222. Yathodake acche vippasanne
so passati sippisambukaṃ[4] macchagumbaṃ,[2]
evaṃ anāvile hi[5] citte
so passati attadatthaṃ paratthan ”ti.

5. Anabhiratijātakaṃ.

223. Vaṇṇagandharasūpeto ambāyaṃ[6] ahuvā pure,
tameva pūjaṃ labhamāno kenambo kaṭukapphalo.

224. Pucimandaparivāro ambo te dadhivāhana,
mūlaṃ mūlena saṃsaṭṭhaṃ sākhā sākhā[7] nisevare,
asataṃ sannivāsena[8] tenambo kaṭaṭukapphalo ”ti.

6. Dadhivāhanajātakaṃ.

225. Ucce viṭapamāruyha[9] mantayavho rahogatā,
nīce oruyha mantavho migarājāpi sossati.

226. Yaṃ supaṇṇo supaṇṇena[10] devo devena mantaye,
kiṃ tettha[11] catumaṭṭassa[12] bilaṃ[13] pavisa jambukā ”ti.

7. Catumaṭṭhajātakaṃ.[14]

---

1 na passati sippikasambukañca - Ma, Syā; na passati sippikasambukaṃ - PTS.
2 sakkharaṃ vālukaṃ macchagumbaṃ - Ma, Syā, PTS.
3 anāvile hi - Ma, Syā, PTS.
4 so passati sippikasambukañca - Ma, Syā;
na passati sippī ca - PTS.
5 anāvilamhi - Ma, Syā, PTS.
6 amboyaṃ - Ma, Syā.
7 sākhā sākhaṃ - Syā.
8 asātasannivāsena - Ma, Syā.
9 viṭabhimāruyha - Ma;
viṭapimāruyha - Syā;
viṭabhiṃ āruyha - PTS.
10 suvaṇṇo suvaṇṇena - Ma.
11 kiṃ tattha - Syā, PTS.
12 catumaṭṭhassa - Ma, Syā.
13 vilaṃ - Syā.
14 catumaṭṭajātakaṃ - PTS.

221. "Giống như khi nước bị vẩn đục, không trong trẻo,
thì không nhìn thấy sò, hến, đàn cá,
tương tự như thế, khi tâm bị vẩn đục,
thì không nhìn thấy lợi ích của bản thân, lợi ích của người khác.

222. Giống như khi nước được tinh khiết, trong trẻo,
người ấy nhìn thấy sò, hến, đàn cá,
tương tự như thế, khi tâm không bị vẩn đục,
người ấy nhìn thấy lợi ích của bản thân, lợi ích của người khác."

5. Bổn Sanh Không Hứng Thú. [185]

223. "Cây xoài này trước đây đã có được sắc, hương, và vị. Trong khi đạt được chính sự chăm sóc ấy, vì điều gì khiến cây xoài có trái đắng?"

224. "Tâu Dadhivāhana, cây xoài của bệ hạ bị bao trùm bởi giống cây *pucimanda*, rễ bị xen lẫn với rễ, cành với cành đan vào nhau. Do việc cư ngụ chung với kẻ xấu, vì điều ấy khiến cây xoài có trái đắng."

6. Bổn Sanh Vua Dadhivāhana. [186]

225. "Sau khi leo lên chạc cây ở nơi cao, các vị đàm luận rồi đi về nơi thanh vắng. Các vị hãy leo xuống chỗ thấp rồi đàm luận, vua của loài thú cũng sẽ lắng nghe."

226. "Loài có cánh đẹp đàm luận với loài có cánh đẹp, thiên thần đàm luận với thiên thần, ngươi có được điều gì trong số bốn điều làm say đắm[1]? Này chó rừng, ngươi hãy đi vào hang."

7. Bổn Sanh Bốn Điều Làm Say Đắm. [187]

[1] Bốn điều làm say đắm: vóc dáng, chủng loại, âm giọng, và đức tính (JāA ii, 108).

227. Sīhaṅgulī sīhanakho sīhapādapatiṭṭhito,
so sīho sīhasaṅghamhi eko nadati aññathā.

228. Mā tvaṃ nadi rājaputta appasaddo vane vasa,
sarena kho taṃ jāneyyuṃ na hi te pettiko saro "ti.
8. Sīhakotthukajātakaṃ.[1]

229. Netaṃ sīhassa naditaṃ na vyagghassa[2] na dīpino,
pāruto sīhacammena jammo nadati gadrabho.

230. Cirampi kho taṃ khādeyya gadrabho haritaṃ yavaṃ,
pāruto sīhacammena ravamānova dūsayī "ti.
9. Sīhacammajātakaṃ.

231. Passa saddhāya sīlassa cāgassa ca ayaṃ phalaṃ,
nāgo nāvāya vaṇṇena saddhaṃ vahati upāsakaṃ.[3]

232. Sabbhireva samāsetha sabbhi kubbetha santhavaṃ,
sataṃ hi sannivāsena sotthiṃ gacchati nahāpito "ti.[4]
10. Sīlānisaṃsajātakaṃ.

Asadisavaggo catuttho.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Dhanuggahakuñjaraapparaso
giridattamanāvilacittavaraṃ,
dadhivāhanajambukasīhanakho
haritayavanāgavarena dasa.

--ooOoo--

[1] sīhakotthujātakaṃ - Ma.
[2] byagghassa - Ma, Syā.
[3] vahatupāsakaṃ - Ma, Syā.
[4] nhāpitopi - Ma, Syā.

227. "Có ngón chân sư tử, có móng chân sư tử, đứng lên với các bàn chân sư tử, nó là con sư tử trong bầy sư tử, một mình nó gầm rú một cách khác."

228. "Này con trai của chúa rừng, con chớ gầm rú. Con hãy sống ở rừng, ít phát âm. Chúng có thể nhận biết con nhờ vào âm giọng, bởi vì giọng của con không phải là giọng của cha."

8. Bổn Sanh Chó Rừng Lai Sư Tử. [188]

229. "Tiếng kêu này là không phải của con sư tử, không phải của con cọp, không phải của con báo. Được trùm lên với tấm da sư tử, con lừa hạ tiện kêu lên (tiếng hí của con lừa).

230. Quả thật, con lừa có thể nhai ăn rau xanh, lúa mạch một thời gian dài. Được trùm lên với tấm da sư tử, ngay khi đang hí lên, nó đã làm hại nó."

9. Bổn Sanh Tấm Da Sư Tử. [189]

231. "Hãy nhìn quả báu này của đức tin, của giới, và của sự xả thí: con rồng với hình dáng của chiếc thuyền chở người cận sự nam có đức tin.

232. Nên cộng sự với những người tốt, nên tạo sự thân thiết với những người tốt, bởi vì nhờ vào việc cư ngụ chung với những người tốt, gã thợ cạo đi đến sự bình yên."

10. Bổn Sanh Lợi Ích Của Giới. [190]

Phẩm Không Thể Sánh Bằng là thứ tư.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Bậc cung thủ, con voi, ít chất tinh túy,
mã phu Giridatta, chuyện tâm không bị vẩn đục,
vua Dadhivāhana, con chó rừng, móng chân sư tử,
rau xanh, lúa mạch, với chuyện con rồng, là mười.

--ooOoo--

5. RUHAKAVAGGO

233. Ambho ruhaka[1] chinnāpi jiyā sandhīyate[2] puna,
sandhīyassu[3] purāṇiyā mā kodhassa vasaṃ gami.

234. Vijjamānāsu maruvāsu[4] vijjamānesu kārusu,[5]
aññaṃ jiyaṃ karissāma[6] alaññeva purāṇiyā ”ti.
1. Ruhakajātakaṃ.

235. Itthī siyā rūpavatī sā ca sīlavatī siyā,
puriso taṃ na iccheyya saddahāsi mahosadha.

236. Saddahāmi mahārāja puriso dubbhago siyā,
sirī ca kālakaṇṇī[7] ca na samenti kudācanan ”ti.
2. Sirikālakaṇṇijātakaṃ.

237. Ayameva sā ahampi[8] so anañño
ayameva so hatthacchinno anañño,
yamāha komārapatī[9] mamanti
vajjhitthiyo natthi itthīsu saccaṃ.

238. Imañca jammaṃ musalena hantvā
luddaṃ chavaṃ paradārūpaseviṃ,
imissā ca naṃ pāpapatibbatāya
jīvantiyā chindatha kaṇṇanāsan ”ti.
3. Cullapadumajātakaṃ.[10]

239. Na santi devā pavasanti nūna
naha nūna[11] santi idha lokapālā,
sahasā karontānaṃ asaññatānaṃ.
naha nūna santi paṭisedhitāro.

---

[1] api ruhaka - Ma; api ruhakac - PTS.
[2] sandhiyyate - Syā, PTS.
[3] sandhiyyassu - Syā, PTS.
[4] vijjamānesu vākesu - Ma;
vijjamānesu (mudu) vākesu - Syā;
vijjamānāsu marūdvāsu - PTS.
[5] kārisu - Ma, Syā, PTS.
[6] karissāmi - Ma, Syā.
[7] kāḷakaṇṇī - Ma, Syā, PTS.
[8] ahamapi - Ma; ayampi - Syā.
[9] yamāha komāripatiko - Syā.
[10] cūḷapadumajātakaṃ - Ma.
[11] na hi nūna - Ma, Syā, PTS.

5. PHẨM QUAN TẾ TỰ RUHAKA

233. "Này khanh Ruhaka, dây cung mặc dầu bị đứt cũng nối lại được. Khanh hãy hàn gắn với người vợ cũ, chớ rơi vào quyền lực của sự giận dữ."

234. "Khi những sợi gai còn được tìm thấy, khi những người thợ còn được tìm thấy, thần sẽ làm dây cung khác; quá đủ rồi với người vợ cũ!"

1. Bổn Sanh Quan Tế Tự Ruhaka. [191]

235. "Giả sử một người nữ có sắc đẹp, và nàng ấy có đức hạnh, người nam lại không ước muốn nàng ấy, này Mahosadha, khanh có tin không?"

236. "Tâu đại vương, thần tin (điều ấy), nếu người nam có phần phước kém. Người may mắn và kẻ bất hạnh không bao giờ kết hợp với nhau."

2. Bổn Sanh May Mắn Và Bất Hạnh. [192]

237. "Người này chính là nàng ấy, còn trẫm là người ấy, không là người khác. Người này chính là gã ấy, (kẻ cướp) bị chặt tay, không là người khác, là người mà nàng đã nói rằng: 'Người chồng lúc trẻ của thiếp.' Các người nữ đáng bị xử chết, không có sự chân thật ở các người nữ.

238. Các khanh hãy dùng cái chày giết chết gã này, là kẻ hèn hạ, tàn bạo, kém cỏi, có sự gần gũi với vợ người khác, và các khanh hãy xẻo đứt tai và mũi của người vợ trung thành độc ác này trong khi ả còn sống."

3. Bổn Sanh Vua Cullapaduma. [193]

239. "Có lẽ chư Thiên không có mặt, có lẽ các ngài ngự nơi xa,
có lẽ các vị hộ trì thế gian cũng không có ở chốn này!
Đối với những kẻ đang hành động hung bạo, không tự kiềm chế,
có lẽ những người ngăn cản chúng cũng không có!"

240. Akāle vassatī tassa kāle tassa na vassati,
saggā ca cavatiṭṭhānā[1] nanu so tāvatā hato ”ti.

4. Maṇicorajātakaṃ.

241. Pabbatūpatthare[2] ramme jātā pokkharaṇī sivā,
taṃ sigālo[3] apāpāyi[4] jānaṃ sīhena rakkhitaṃ.

242. Pivanti ve[5] mahārāja sāpadāni mahānadiṃ,
na tena anadī hoti khamassu yadi te piyā ”ti.

5. Pabbatūpattharajātakaṃ.

243. Ye na kāhanti ovādaṃ narā buddhena desitaṃ,
vyasanaṃ te gamissanti rakkhasīhiva vāṇijā.

244. Ye ca kāhanti ovādaṃ narā buddhena desitaṃ,
sotthiṃ pāraṃ gamissanti valāheneva[6] vāṇijā ”ti.

6. Valāhassajātakaṃ.[7]

245. Na naṃ umhayate disvā na ca naṃ paṭinandati,
cakkhūni cassa na dadāti paṭilomañca vattati.

246. Ete bhavanti ākārā amittasmiṃ patiṭṭhitā,
yehi amittaṃ jāneyya disvā sutvā ca paṇḍito ”ti.

7. Mittāmittajātakaṃ.

247. Pavāsā āgato tāta idāni na cirāgato,
kaccinnu[8] tāta te mātā na aññamupasevati.

---

[1] cavati ṭhānā - Ma, Syā, PTS.
[2] pabbatapatthare - Ma.
[3] siṅgālo - Ma.
[4] apāpāsi - Syā, PTS.
[5] pivanti ce - Ma, Syā; pivanti va - PTS.
[6] vālāheneva - PTS.
[7] valāhakassajātakaṃ - Ma, Syā; vālāhakassajātakaṃ - PTS.
[8] kacci nu - Syā.

240. "Đối với gã (vua độc ác) ấy, mưa rơi không đúng thời; đối với gã (vua độc ác) ấy, đúng thời không có mưa. Gã (vua độc ác) ấy từ địa vị cõi trời đọa xuống, đương nhiên gã (vua độc ác) ấy đã đến lúc bị giết chết."

4. Bổn Sanh Kẻ Cướp Ngọc Ma-ni. [194]

241. "Tại khu vực xinh xắn ở chân núi, có một hồ nước bình yên được hình thành. Con chó rừng đã uống nước hồ ấy, trong khi biết rằng hồ được bảo vệ bởi con sư tử."

242. "Tâu đại vương, các loài thú có chân đương nhiên uống nước ở sông lớn, không vì điều ấy mà không còn là sông nữa. Xin đại vương tha thứ, nếu nàng là đáng yêu đối với ngài."

5. Bổn Sanh Khu Vực Ở Chân Núi. [195]

243. "Những người nào không làm theo lời giáo huấn đã được đức Phật thuyết giảng, những kẻ ấy sẽ đi đến bất hạnh, ví như các thương buôn (bị quyến rũ) bởi các nữ quỷ.

244. Còn những người nào làm theo lời giáo huấn đã được đức Phật thuyết giảng, những người ấy sẽ đi đến bờ kia bình yên, ví như các thương buôn (được mang đi) bởi con ngựa bay."

6. Bổn Sanh Con Ngựa Bay. [196]

245. "Sau khi gặp, không cười với người ấy, không tỏ vẻ vui mừng với người ấy, không đưa cặp mắt nhìn người ấy, và tiến hành điều ngược lại.

246. Những biểu hiện này là được thiết lập ở kẻ thù. Nhờ vào những điều ấy, sau khi thấy và nghe, bậc sáng suốt có thể biết được kẻ thù."

7. Bổn Sanh Bạn và Thù. [197]

247. "Này con, cha đã đi về từ nơi xứ lạ. Giờ đây, cha vừa mới đi về không lâu. Này con, phải chăng mẹ của con không gần gũi với người đàn ông khác?"

248. Na kho panetaṃ subhaṇaṃ giraṃ saccupasaṃhitaṃ,[1]
sayetha poṭṭhapādova mummure[2] upakūsito "ti.[3]

8. Rādhajātakaṃ.

249. Ubhayaṃ me na khamati ubhayaṃ me na ruccati,
yā cāyaṃ koṭṭhamotiṇṇā na dassaṃ[4] iti bhāsati.

250. Taṃ taṃ gāmapati brūmi kadare appasmiṃ[5] jīvite,
dve māse kāraṃ katvāna[6] maṃsaṃ jaraggagavaṃ kisaṃ,
appattakāle codesi tampi mayhaṃ na ruccatī "ti.

9. Gahapatijātakaṃ.

251. Sarīradavyaṃ vaddhavyaṃ[7] sojaccaṃ sādhusīliyaṃ,[8]
brāhmaṇantveva pucchāma kaṃ nu[9] tesaṃ vaṇimhase.[10]

252. Attho atthi sarīrasmiṃ vaddhavyassa[11] namo kare,
attho atthi sujātasmiṃ sīlaṃ asmāka ruccatī "ti.

10. Sādhusīlajātakaṃ.

Ruhakavaggo pañcamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Ambhoruhakarūpavatīmusalo
pavasanti sapañcamapokkharaṇī,
atha muttimavāṇija umhayate
ciraāgata koṭṭha sarīra dasa.

--ooOoo--

---

[1] saccūpasaṃhitaṃ - Syā.
[2] mummare - Syā.
[3] upakūthito ti - Ma.
[4] nāddasaṃ - Ma.
[5] appasmi - Ma.
[6] saṅgaraṃ katvā - Ma, Syā.
[7] vuḍḍhabyaṃ - Ma, Syā.
[8] sujaccantipipāṭho - Aṭṭhakathā.
[9] kannu - Ma;
kinnu - Ma, Syā.
[10] vanimhase - Ma, Syā.
[11] vuḍḍhabyassa - Ma, Syā.

248. "Vả lại, trong khi không khéo nói điều này, dầu là lời nói liên quan đến sự thật, tựa như con vẹt Poṭṭhapāda, nằm dài ở lò than, bị đốt cháy."

8. Bổn Sanh Con Vẹt Rādha. [198]

249. "Ta không tha thứ cho hai người, ta không ưa thích hai người. Nàng này đã đi xuống vựa lúa, nói rằng: 'Thiếp không thấy (còn lúa).'

250. Này trưởng làng, về việc ấy ta nói với ngươi rằng: 'Khi cuộc sống khổ cực, khan hiếm, sau khi thỏa thuận hai tháng về con bò già gầy ốm là thịt để ăn, giờ ngươi đòi nợ lúc thời điểm chưa đến, ta cũng không ưa thích điều ấy."

9. Bổn Sanh Chủ Nhà. [199]

251. "Người thành tựu về vóc dáng, người lớn tuổi chững chạc, người dòng dõi cao sang, người giới hạnh tốt lành, chúng tôi hỏi vị Bà-la-môn về những người ấy, chúng tôi nên chọn người nào trong số những người ấy?"

252. "Có lợi ích ở vóc dáng, đối với người lớn tuổi thì nên kính lễ, có lợi ích ở dòng dõi cao sang, còn chúng tôi ưa thích giới hạnh."

10. Bổn Sanh Giới Hạnh Tốt Lành. [200]

Phẩm Quan Tế Tự Ruhaka là thứ năm.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Này khanh Ruhaka, người nữ có sắc đẹp, và cái chày,
các ngài ngự nơi xa, với hồ nước là thứ năm,
rồi các thương buôn được cứu thoát, cười ra tiếng,
vừa mới đi về không lâu, vựa lúa, và vóc dáng, là mười.

--ooOoo--

6. NATAṂDAḶHAVAGGO

253. Na taṃ daḷhaṃ bandhanamāhu dhīrā
yadāyasaṃ dārujaṃ babbajañca,[1]
sārattarattā maṇikuṇḍalesu
puttesu dāresu ca yā apekhā.[2]

254. Etaṃ daḷhaṃ bandhanamāhu dhīrā
ohārinaṃ sithilaṃ duppamuñcaṃ,[3]
etampi chetvāna vajanti dhīrā
anapekkhino kāmasukhaṃ pahāyā ”ti.

1. Bandhanāgārajātakaṃ.

255. Haṃsā koñcā mayūrā ca hatthiyo[4] pasadā[5] migā,
sabbe sīhassa bhāyanti natthi kāyasmiṃ[6] tulyatā.

256. Evameva[7] manussesu daharo cepi paññavā,
so hi tattha mahā hoti neva bālo sarīravā ”ti.

2. Keḷisīlajātakaṃ.

257. Virūpakkhehi me mettaṃ mettaṃ erāpathehi me,
chabbyāputtehi me mettaṃ mettaṃ kaṇhāgotamakehi ca.

258. Apādakehi me mettaṃ mettaṃ dipādakehi me,[8]
catuppadehi me mettaṃ mettaṃ bahuppadehi me.

259. Mā maṃ apādako hiṃsi mā maṃ hiṃsi dipādako,
mā maṃ catuppado hiṃsi mā maṃ hiṃsi bahuppado.

260. Sabbe sattā sabbe pāṇā sabbe bhūtā ca kevalā,
sabbe bhadrāni passantu mā kañci[9] pāpamāgamā.

---

[1] dārujapabbajañca - Ma, Syā.
[2] apekkhā - Ma, Syā.
[3] sithiladuppamuñcaṃ - Syā.
[4] hatthayo - Ma.
[5] pasadamigātipi pāṭho, pasadā migāti attho - Aṭṭhakathā.
[6] kāyasmi - Ma, Syā.
[7] evamevaṃ - PTS.
[8] dvipādakehi - Ma.
[9] kiñci - Ma, Syā.

6. PHẨM VIỆC ẤY KHÔNG CHẮC CHẮN

253. "Các bậc sáng trí đã nói sự trói buộc ấy không chắc chắn, là sự trói buộc bằng xích sắt, bằng cùm gỗ, và bằng dây thừng, còn sự mong muốn, bị luyến ái, bị dính mắc ở các bông tai bằng ngọc ma-ni, ở các con, và ở những người vợ, –

254. – các bậc sáng trí đã nói sự trói buộc này là chắc chắn,
có sự trì xuống, dẻo dai, khó tháo gỡ.
Sau khi cắt đứt luôn cả sự trói buộc này, các bậc sáng trí ra đi,
không có mong cầu, sau khi đã dứt bỏ khoái lạc của các dục."[1]

1. Bổn Sanh Trói Buộc Tại Gia. [201]

255. "Các chim thiên nga, các con cò, và các con công, các con voi, các con nai đốm, tất cả đều sợ con sư tử, dù không có sự tương đương về thân thể.

256. Tương tự y như thế, ở giữa loài người, mặc dầu trẻ tuổi nhưng có trí tuệ, chính vị ấy là to lớn ở nơi ấy, không phải kẻ có thân xác nhưng ngu si."

2. Bổn Sanh Thói Quen Đùa Giỡn. [202]

257. 'Tôi có tâm từ đối với các Virūpakkha, tôi có tâm từ đối với các Erāpatha, tôi có tâm từ đối với các Chabyāputta, và tôi có tâm từ đối với các Kaṇhāgotamaka.

258. Tôi có tâm từ đối với các loài không chân, tôi có tâm từ đối với các loài hai chân, tôi có tâm từ đối với các loài bốn chân, tôi có tâm từ đối với các loài nhiều chân.

259. Loài không chân đừng hãm hại tôi, loài hai chân đừng hãm hại tôi, loài bốn chân đừng hãm hại tôi, loài nhiều chân đừng hãm hại tôi.

260. Hỡi tất cả chúng sanh, tất cả các sinh vật, tất cả các sinh linh và toàn thể, xin tất cả hãy nhìn thấy các điều lành, điều xấu xa chớ có xảy đến bất cứ ai.

---

[1] Hai câu kệ 253, 254 giống hai câu kệ 345, 346 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 111).

261. Appamāṇo buddho appamāṇo dhammo appamāṇo saṅgho,
pamāṇavantāni siriṃsapāni[1]
ahi vicchikā satapadi uṇṇanābhi[2] sarabū[3] mūsikā.

262. Katā me rakkhā katā me parittā paṭikkamantu bhūtāni,
sohaṃ namo bhagavato namo sattannaṃ sammāsambuddhānan ”ti.
3. Khandhavattajātakaṃ.[4]

263. Api vīraka passesi sakuṇaṃ mañjubhāṇakaṃ,
mayūragīvasaṅkāsaṃ patiṃ mayhaṃ[5] saviṭṭhakaṃ.

264. Udakathalacarassa pakkhino niccaṃ āmakamacchabhojino,
tassānukaraṃ saviṭṭhako sevāle[6] paḷiguṇṭhito[7] mato ”ti.
4. Vīrakajātakaṃ.

265. Sobhati maccho gaṅgeyyo atho sobhati yāmuno,[8]
catuppadāyaṃ[9] puriso nigrodhaparimaṇḍalo,
īsakāyatagīvo ca sabbeva atirocati.

266. Yaṃ pucchito naṃ[10] taṃ akkhā[11] aññaṃ akkhāti[11] pucchito,
attappasaṃsako poso nāyaṃ asmāka ruccatī ”ti.
5. Gaṅgeyyajātakaṃ.

267. Iṅgha vaddhamayaṃ[12] pāsaṃ chinda dantehi kacchapa,
ahaṃ tathā karissāmi yathā nehiti luddako.

268. Kacchapo pāvisī vāriṃ kuruṅgo pāvisī vanaṃ,
satapatto dumaggamhā dūre putte apānayī ”ti.
6. Kuruṅgamigajātakaṃ.

269. Ayamassakarājena deso vicarito mayā,
anukāmayānukāmena[13] piyena patinā saha.

270. Navena sukhadukkhena porāṇaṃ apithīyati,[14]
tasmā assakaraññāva kīṭo piyataro maman ”ti.[15]
7. Assakajātakaṃ.

---

[1] sarīsapāni - Ma; siriṃsapāni.
[2] uṇṇānābhī - Syā; uṇṇānābhi - PTS.
[3] sarabhu - katthaci.
[4] khaṇḍajātakaṃ - Ma; khandhaparittajātakaṃ - Syā.
[5] patimayhaṃ - katthaci.
[6] sevālehi - Syā.
[7] paliguṇṭhito - Ma, Syā, PTS.
[8] sobhanti macchā gaṅgeyyā atho sobhanti yāmunā - Syā, PTS.
[9] catuppadoyaṃ - Ma.
[10] na - Ma, Syā, PTS.
[11] akkhāsi - Ma.
[12] vaṭṭamayaṃ - Ma.
[13] anukāmaya kāmena - Ma, Syā.
[14] apidhīyati - Ma; apithiyyati - Ma.
[15] mamāti - Ma.

261. Đức Phật là vô lượng, Giáo Pháp là vô lượng, Hội Chúng là vô lượng. Các loài bò sát (như là) các loài rắn, bọ cạp, rết, nhện, thằn lằn, chuột là có hạn lượng.

262. Tôi đã thực hiện các sự bảo vệ, tôi đã thực hiện sự hộ trì, xin các sinh linh hãy tránh xa. Tôi đây kính lễ đức Thế Tôn, kính lễ bảy vị Chánh Đẳng Giác."[1]

3. Bổn Sanh Phận Sự Hộ Trì Thân Thể. [203]

263. "Thưa ngài Vīraka, ngài có nhìn thấy chồng Saviṭṭhaka của tôi, là con chim có giọng nói dịu dàng, (có màu lông) tương tự cổ của chim công?"

264. "Trong khi bắt chước tôi đây, – là loài chim di chuyển ở trong nước và đất liền, thường xuyên có thức ăn là cá tươi, – Saviṭṭhaka bị vướng vào rong rêu và bị chết."

4. Bổn Sanh Con Quạ Vīraka. [204]

265. "Con cá sông Gaṅgā xinh đẹp, con cá sông Yamunā cũng xinh đẹp, con người này có bốn chân, tròn trịa như cây đa, và có cổ vươn dài như cán cày nhỏ, chói sáng hơn tất cả."

266. "Được hỏi điều nào, không trả lời điều ấy. Khi được hỏi, lại nói về điều khác. Là kẻ ca ngợi bản thân, (con rùa) này không được chúng tôi ưa thích."

5. Bổn Sanh Con Cá Sông Gaṅgā. [205]

267. "Nào, bạn rùa. Bạn hãy dùng các răng cắn đứt cái bẫy thú làm bằng da. Còn tôi sẽ làm như thế nào đó để người thợ săn không đi đến."

268. "Con rùa đã đi vào trong nước, con sơn dương đã đi vào khu rừng, con chim gõ kiến đã đưa các con đi xa rời khỏi ngọn cây."

6. Bổn Sanh Con Sơn Dương. [206]

269. "Khu vườn này đã được vua Assaka và ta đi dạo chơi, (bây giờ) cùng với người chồng đáng yêu đang ham muốn ta và được ta ham muốn lại.

270. Lạc và khổ cũ bị che đậy bởi lạc và khổ mới. Vì thế, đối với ta, con sâu là đáng yêu hơn cả đức vua Assaka."

7. Bổn Sanh Vua Assaka. [207]

[1] Các câu kệ 257 - 262 được thấy ở Tạng Luật, Tiểu Phẩm 2, Chương Các Tiểu Sự (TTPV tập 7, trang 17).

271. Alammetehi ambehi jambūhi panasehi ca,
yāni pāraṃ samuddassa varaṃ mayhaṃ udumbaro.

272. Mahatī vata te bondi na ca paññā tadūpikā,
suṃsumāra[1] vañcito mesi gacchadāni yathā sukhan ”ti.
8. Suṃsumāra[4]jātakaṃ.

273. Diṭṭhā mayā vane rukkhā assakaṇṇavibhīṭakā,[2]
na tāni evaṃ sakkanti yathā tvaṃ rukkha[3] sakkasi.

274. Purāṇakakkaro[4] ayaṃ bhetvā pañjaramāgato,
kusalo vāḷapāsānaṃ[5] apakkamati bhāsatī ”ti.
9. Kakkarajātakaṃ.[6]

275. Ambho ko nāmayaṃ rukkho sīnapatto[7] sakaṇṭako,
yattha ekappahārena uttamaṅgaṃ vighāṭitaṃ.[8]

276. Ācaritāyaṃ[9] vitudaṃ vanāni
kaṭṭhaṅgarukkhesu asārakesu,
athāsadā khadiraṃ jātasāraṃ
yatthabbhidā garuḷo uttamaṅgan ”ti.
10. Kandagaḷakajātakaṃ.[10]

Nataṃdaḷhavaggo chaṭṭho.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Daḷhabandhanahaṃsavaro ca puna
virūpakkha saviṭṭhakamacchavaro,
sakuruṅgasa-assaka-ambavaro
puna kakkarako garuḷena dasa.

--ooOoo--

[1] susumāra - Ma.
[2] asasakaṇṇāvibhedakā - Ma, Syā.
[3] rukkhaṃ - Syā.
[4] purāṇakukkuṭo - Ma.
[5] vālapāsānaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] kukkuṭajātakaṃ - Ma.
[7] sinnapatto - Ma, Syā; sītappatto - PTS.
[8] vibhijjitaṃ - Ma; visāṭitaṃ - Syā, PTS.
[9] acāri vatāyaṃ - Ma, Syā; acār’ utāyaṃ - PTS.
[10] kandagalakajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.

271. "Quá đủ cho ta với những trái xoài, với những trái mận, và với những trái mít ấy, là các thứ ở bên bờ kia của đại dương, cái quý giá đối với ta là cây sung.

272. Thân thể của ngươi quả là to lớn, nhưng trí tuệ thì không tương xứng với nó. Này cá sấu, ngươi đã bị ta lừa. Giờ đây, ngươi hãy ra đi một cách thoải mái."

8. Bổn Sanh Con Cá Sấu. [208]

273. "Ta đã nhìn thấy các cây long thọ và các cây *vibhīṭaka* ở trong rừng, những cây ấy không di chuyển như là ngươi di chuyển giữa các cây rừng."

274. "Con gà rừng già này đã bẻ gãy cái lồng rồi đi đến. Thiện xảo về các bẫy sập bằng lông thú, nó nói xong rồi bỏ đi."

9. Bổn Sanh Con Gà Rừng. [209]

275. "Này bạn, cây này có tên là gì? Nó có lá mềm, có gai nhọn. Với một cái mổ vào nơi ấy, cái đầu bị hư hoại."

276. "Con chim này đi lại ở các khu rừng, mổ vào các thân cây có gỗ xốp, không có lõi, rồi nó đã chạm vào cây nhục quế, có lõi đã được hình thành, tại nơi ấy, con chim thần đã làm vỡ cái đầu."

10. Bổn Sanh Chim Kandagaḷaka. [210]

Phẩm Việc Ấy Không Chắc Chắn là thứ sáu.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Sự trói buộc chắc chắn, và thêm vào chuyện chim thiên nga,
(xà vương) Virūpakkha, chim Saviṭṭhaka, và chuyện hai con cá,
với chuyện con sơn dương, vua Assaka, và các cây xoài,
thêm vào con gà rừng, với con chim thần, là mười.

--ooOoo--

7. BĪRAṆATTHAMBHAKAVAGGO[1]

277. Akāsi yoggaṃ dhuvamappamatto
saṃvaccharaṃ bīraṇatthambhakasmiṃ,
vyākāsi saññaṃ[2] parisaṃ vigayha
na niyyamo tāyati appapaññaṃ.

278. Dvayaṃ yācanako tāta somadatta nigacchati,
alābhaṃ dhanalābhaṃ vā[3] evaṃ dhammā hi yācanā ”ti.
1. Somadattajātakaṃ.

279. Añño uparimo vaṇṇo añño vaṇṇova[4] heṭṭhimo,
brāhmaṇiṃ[5] tveva pucchāmi kiṃ heṭṭhā kiñca uppari.[6]

280. Ahaṃ naṭosmi bhaddante bhikkhakosmi idhāgato,
ayaṃ hi koṭṭhamotiṇṇo ayaṃ so yaṃ gavesasī ”ti.
2. Ucchiṭṭhabhattajātakaṃ.

281. Isīnamantaraṃ katvā bharurājāti me sutaṃ,
ucchinno saha raṭṭhena[7] sa rājā vibhavaṃ gato.

282. Tasmā hi chandāgamanaṃ nappasaṃsanti paṇḍitā,
aduṭṭhacitto bhāseyya giraṃ saccupasaṃhitan ”ti.
3. Bharujātakaṃ.[8]

283. Puṇṇaṃ nadiṃ yena ca peyyamāhu
jātaṃ yavaṃ yena ca guyhamāhu,
dūraṃ gataṃ yena ca avhayanti
sotyāgato[9] handa ca bhuñja brāhmaṇa.

284. Yato maṃ saratī rājā vāyasampi pahetave,
haṃsā[10] koñcā mayūrā ca asatīyeva pāpiyā ”ti.
4. Puṇṇanadījātakaṃ.

---

[1] bīraṇathambhakavaggo - Ma.
[2] byākāsi aññaṃ - Syā.
[3] ca - PTS.
[4] vaṇṇo ca - Ma, PTS.
[5] brāhmaṇī - Ma; brāhmaṇi - Syā, PTS.
[6] ūpari - PTS.
[7] raṭṭhehi - Ma, Syā.
[8] bharurājajātakaṃ - Syā.
[9] so ty-āgato - Ma, PTS; so tyābhato - Syā.
[10] haṃsakoñcamayūrānaṃ - katthaci.

7. PHẨM ĐÁM CỎ *BĪRAṆA*

277. “Cha đã thực hiện sự tập luyện thường xuyên, không xao lãng, ở đám cỏ *bīraṇa* một năm. Sau khi đi vào cuộc hội họp, cha đã rối loạn tư tưởng; cha không bảo vệ được trí tuệ ít ỏi là điều chắc chắn.”

278. “Này con Somadatta, người cầu xin đạt đến (một trong) hai điều: sự không nhận hoặc nhận tài sản; việc cầu xin có bản chất là như vậy.”

1. Bổn Sanh Somadatta. [211]

279. “Phần ở trên có trạng thái khác, phần ở dưới lại có trạng thái khác. Này nữ Bà-la-môn, ta hỏi nàng: ‘Vì sao phần dưới nguội và phần trên nóng?’”

280. “Thưa ngài, tôi là vũ công. Là người ăn xin, tôi đã đi đến đây. Kẻ đã đi vào trong kho lúa chính là kẻ mà ngài tìm kiếm.”

2. Bổn Sanh Bữa Ăn Còn Thừa. [212]

281. “Ta đã được nghe rằng: Đức vua Bharu, sau khi tạo ra sự sứt mẻ giữa các vị ẩn sĩ, đã bị sụp đổ cùng với đất nước; vị vua ấy đã đi đến diệt vong.

282. Chính vì thế, các bậc sáng suốt không khen ngợi việc đi theo sự ham muốn. Người có tâm không xấu xa nên nói lời nói liên quan đến sự thật.”

3. Bổn Sanh Vua Bharu. [213]

283. “Họ đã nói con sông đầy nước khiến con vật gì có thể uống được,
họ đã nói lúa mạch đã sanh trưởng khiến con vật gì có thể ẩn náu,
họ kêu gọi người đã đi xa nhờ vào con vật gì,
(thịt) con vật ấy đã đến với khanh. Nào, này Bà-la-môn, hãy ăn đi.”

284. “Bởi vì nhớ đến ta, đức vua đã gởi đến mặc dầu là (thịt) quạ, (rồi sẽ gởi) chim thiên nga, chim cò, và chim công. Nếu không có sự nhớ đến, quả là điều tồi tệ.”

4. Bổn Sanh Con Sông Đầy Nước. [214]

285. Avadhi vata attānaṃ kacchapo vyāharaṃ[1] giraṃ,
suggahitasmiṃ kaṭṭhasmiṃ vācāya sakiyāvadhi.

286. Etampi disvā naraviriyaseṭṭha[2]
vācaṃ pamuñce kusalaṃ nātivelaṃ,
passasi bahubhāṇena
kacchapaṃ vyasanaṃ gatan ”ti.
5. Kacchapajātakaṃ.

287. Na cāyamaggi[3] tapati na sūlo sādhu tacchito,
yañca maṃ maññati[4] macchī aññaṃ so ratiyā gato.

288. So maṃ dahati rāgaggi cittaṃ cupatapeti maṃ,
jālino muñcathayirā[5] maṃ na kāme haññate kvacī ”ti.
6. Macchajātakaṃ.

289. Sabbo loko attamano ahosi
akovidā gāmadhammassa seggu,
komāriko nāma[6] tavajja dhammo
yaṃ tvaṃ gahitā pavane parodasi.

290. Yo dukkhaphuṭṭhāya bhaveyya tāṇaṃ
so me pitā dūbhi[7] vane karoti,
sā kassa kandāmi vanassa majjhe
yo tāyitā so sahasā[8] karotī ”ti.
7. Seggujātakaṃ.

291. Saṭhassa sāṭheyyamidaṃ sucintitaṃ
paccoḍḍitaṃ patikūṭassa kūṭaṃ,
phālañce adeyyuṃ[9] mūsikā
kasmā kumāraṃ kulalā no hareyyuṃ.[10]

---

[1] kacchapova pabyāharaṃ - Syā;
kacchapo so pabyāharaṃ - katthaci.
[2] naravīraseṭṭha - Syā.
[3] na māyamaggi - Ma, Syā, PTS.
[4] maññate - Ma, Syā.
[5] muñcathāyirā - Ma.
[6] komāri ko nāma - Ma.
[7] dubbhi - Ma, Syā.
[8] sahasaṃ - Ma.
[9] khādeyyuṃ - Ma, Syā.
[10] na hareyyuṃ - Ma.

285. "Quả thật, trong khi nói ra lời, con rùa đã hại chết bản thân. Khi khúc cây được giữ chặt (ở miệng), vì lời nói con rùa đã giết chết chính mình.

286. Tâu bậc tinh tấn hạng nhất ở loài người, sau khi nhìn thấy việc ấy,
nên thốt ra lời nói tốt lành, không chiếm quá nhiều thời gian.
Bệ hạ hãy nhìn xem, do việc nói nhiều,
con rùa đã đi đến sự bất hạnh."

5. Bổn Sanh Con Rùa. [215]

287. "Ngọn lửa này không gây bực bội, cọc nhọn đã được vót nhọn cũng không, mà là việc con cá cái (vợ tôi) nghĩ về tôi rằng: 'Gã đi đến với con cá cái khác vì khoái lạc.'

288. Ngọn lửa luyến ái ấy thiêu đốt tôi và khuấy rối tâm tôi. Này các ngư phủ, các ngài hãy thả tôi ra; không có trường hợp nào vì dục tình mà bị chết."

6. Bổn Sanh Con Cá. [216]

287. "Tất cả thế gian đều đã được vui sướng,
(con gái ta) Seggu không rành rẽ pháp lứa đôi.
Bản thể con hôm nay có còn gọi là trinh nữ,
là khi bị cha nắm lấy ở trong rừng, con liền òa khóc?"

290. "Người nào là nơi nương tựa của tôi khi tôi bị xúc chạm khổ đau,
người ấy là cha của tôi, kẻ lập kế hãm hại tôi ở trong khu rừng.
Tôi đây khóc lóc cho ai ở giữa khu rừng?
Người bảo vệ tôi lại là người làm điều bạo lực (đối với tôi)."[1]

7. Bổn Sanh Thôn Nữ Seggu. [217]

291. "Sự lường gạt đáp trả kẻ lường gạt, điều này khéo được suy nghĩ,
sự xảo trá đáp trả kẻ xảo trá là cách được lập ra để đối trị.
Nếu các con chuột có thể ăn được lưỡi cày,
vì sao các con diều hâu lại không thể tha đi đứa bé trai?

[1] Giống câu kệ 102 ở trang 43.

292. Kūṭassa hi santi kūṭakūṭā
bhavati cāpi[1] nikatino nikatyā,
dehi puttanaṭṭha phālanaṭṭhassa phālaṃ
mā te puttamahāsi phālanaṭṭho ”ti.
8. Kūṭavāṇijajātakaṃ.

293. Hiraññaṃ me suvaṇṇaṃ me esā rattiṃ divā kathā,
dummedhānaṃ manussānaṃ ariyadhammaṃ apassataṃ.

294. Dve dve gahapatayo gehe eko tattha amassuko,
lambatthano veṇikato atho aṅkitakaṇṇako,
kīto dhanena bahunā so taṃ vitudate janan ”ti.
9. Garahitajātakaṃ.

295. Sukhaṃ jīvitarūposi raṭṭhā vivanamāgato,
so ekako araññasmiṃ[2] rukkhamūle kapaṇo viya jhāyasi.

296. Sukhaṃ jīvitarūposmi raṭṭhā vivanamāgato
so ekako araññasmiṃ,[2]
rukkhamūle kapaṇo viya jhāyāmi
sataṃ dhammaṃ anussaran ”ti.
10. Dhammaddhajajātakaṃ.[3]

Bīraṇatthambhakavaggo[4] **sattamo**.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha bīraṇatthambhavaro ca naṭo
bharurājavaruttamapuṇṇanadī,
bahubhāṇi aggi pavane mūsikā
sahalambatthano kapaṇena dasa.

--ooOoo--

[1] bhavati paro- Syā.
[2] araññasmiṃ - itisaddo Ma potthake na dissate.
[3] dhammadhajajātakaṃ - Ma.
[4] bīraṇathambhakavaggo - Ma.

292. Bởi vì đối với sự xảo trá, có những sự xảo trá dành cho xảo trá,
và cũng có sự lừa đảo đáp trả sự lừa đảo.
Này kẻ bị mất con, ngươi hãy trả lưỡi cày cho người bị mất lưỡi cày,
chớ để người bị mất lưỡi cày mang đi đứa con trai của ngươi."

8. Bổn Sanh Thương Buôn Xảo Trá. [218]

293. "Vàng thô của tôi, vàng ròng của tôi, điều ấy là lời nói ban đêm và ban ngày của những người ngu muội không nhìn thấy pháp của bậc Thánh.

294. Trong nhà có đến hai người chủ, ở đó một người không có râu,
có vú thõng, tóc được buộc lại, rồi lỗ tai được xuyên lỗ,
được mua về bằng nhiều tài sản, kẻ ấy đay nghiến đám gia nhân ấy."

9. Bổn Sanh Bị Chê Trách. [219]

295. "Với dáng vẻ được sống sung sướng, ngài đã lìa đất nước đi vào rừng. Ngài đây, một mình trong khu rừng, ở gốc cây, trầm tư như là kẻ khốn khổ."

296. "Với dáng vẻ được sống sung sướng, ta đã lìa đất nước đi vào rừng. Ta đây, một mình trong khu rừng, ở gốc cây, ta trầm tư như là kẻ khốn khổ, trong khi nhớ lại đạo đức của những người tốt."

10. Bổn Sanh Ngọn Cờ Đạo Đức. [220]

Phẩm Đám Cỏ *Bīraṇa* là thứ bảy.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ là chuyện đám cỏ *bīraṇa*, và người vũ công,
câu chuyện hay nhất về vua Bharu, con sông đầy nước,
việc nói nhiều, ngọn lửa, ở trong rừng, các con chuột,
với người có vú thõng, với người khốn khổ, là mười.

--ooOoo--

8. KĀSĀVAVAGGO

297. Anikkasāvo kāsāvaṃ yo vatthaṃ paridahessati,[1]
apeto damasaccena na so kāsāvamarahati.

298. Yo ca vantakasāvassa sīlesu susamāhito,
upeto damasaccena sa ve kāsāvamarahatī "ti.
1. Kāsāvajātakaṃ.

299. Idaṃ tadācariyavaco pārāsariyo yadabravi,[2]
mā su tvaṃ akarā[3] pāpaṃ yaṃ tvaṃ pacchā kataṃ tape.

300. Yāni karoti puriso tāni attani passati,
kalyāṇakārī kalyāṇaṃ pāpakārī ca pāpakaṃ,
yādisaṃ vapate[4] bījaṃ tādisaṃ harate phalan "ti.
2. Cūḷanandiyajātakaṃ.[5]

301. Name namantassa bhaje bhajantaṃ
kiccānukubbassa kareyya kiccaṃ,
nānatthakāmassa kareyya atthaṃ
asambhajantampi na sambhajeyya.

302. Caje cajantaṃ vaṇathaṃ[6] na kayirā
apetacittena na sambhajeyya,
dijo dumaṃ khīṇaphalanti[7] ñatvā
aññaṃ samekkheyya mahā hi loko "ti.
3. Puṭabhattajātakaṃ.

303. Yassete caturo dhammā vānarinda yathā tava,[8]
saccaṃ dhammo dhiti cāgo diṭṭhaṃ so ativattati.

304. Yassa cete na vijjanti guṇā paramabhaddakā,
saccaṃ dhammo dhiti cāgo diṭṭhaṃ so nātivattatī "ti.
4. Kumbhīlajātakaṃ.[9]

---

[1] paridahissati - Ma, Syā.
[2] yadābravi - Syā.
[3] akari - Ma, Syā.
[4] vappate - katthaci.
[5] cullanandiyajātakaṃ - Syā, PTS.
[6] vanathaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] khīṇaphalaṃva - Syā.
[8] guṇā paramabhaddakā - Syā.
[9] kumbhilajātakaṃ - Ma.

8. PHẨM Y CA-SA

297. "Kẻ nào có uế trược chưa lìa, sẽ khoác lên tấm vải ca-sa, (mà) bỏ bê việc rèn luyện và sự chân thật, kẻ ấy không xứng với y ca-sa.

298. Còn vị nào có uế trược đã được tẩy trừ, khéo định tĩnh trong các giới, gắn bó với việc rèn luyện và chân thật, vị ấy quả nhiên xứng với y ca-sa."[1]

1. Bổn Sanh Y Ca-Sa. [221]

299. "Điều này là lời nói của vị thầy, Pārāsariya đã nói rằng: 'Ngươi chớ có làm điều ác. Sau này, ngươi sẽ nóng nảy về điều ngươi đã làm.'

300. Con người làm những việc nào, thì sẽ thấy những việc ấy ở bản thân.
Người làm lành thấy điều lành, và người làm ác thấy điều ác.
Gieo hạt giống như thế nào thì mang lại kết quả như thế ấy."

2. Bổn Sanh Con Khỉ Cūḷanandiya. [222]

301. "Nên kính lễ người kính lễ (bản thân), nên hợp tác với người đang hợp tác, nên thực hành bổn phận với người thực hành theo bổn phận, không nên làm điều lợi ích đối với người không mong muốn điều lợi ích, không nên gắn bó với người không gắn bó.

302. Nên từ bỏ người đang từ bỏ, không nên thể hiện sự tham đắm,
không nên gắn bó với tâm không chân thành.
Loài chim, sau khi biết cây hết trái,
còn trông ngóng cây khác, bởi vì thế gian là rộng lớn."

3. Bổn Sanh Gói Cơm. [223]

303. "Này khỉ chúa, người nào có bốn đức tính này, giống như ngài đã có là: chân thật, trí xét đoán, nghị lực, và xả thí, người ấy vượt trội đối thủ.[2]

304. Và người nào không có được các đức tính tốt đẹp tối thắng này là: chân thật, trí xét đoán, nghị lực, và xả thí, người ấy không vượt qua đối thủ."

4. Bổn Sanh Con Cá Sấu. [224]

---

[1] Hai câu kệ 297, 298 giống hai câu kệ 9, 10 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi* - *Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 29).
[2] Giống câu kệ 57 ở trang 25.

305. Atthi me puriso deva sabbakiccesu vyāvaṭo,
tassa ceko parādh' atthi tattha tvaṃ kinti maññasi.

306. Amhākampatthi[1] puriso ediso idha vijjati,
dullabho aṅgasampanno khanti-r-asmāka ruccatī "ti.
5. Khantivaṇṇanajātakaṃ.[2]

307. Kāle nikkhamanā sādhu nākāle sādhu nikkhamo,
akālena hi nikkhamma ekakampi bahūjano,[3]
na kiñci atthaṃ joteti[4] dhaṃkasenāva kosiyaṃ.

308. Dhīro ca vidhividhānaññū paresaṃ vivarantagū,[5]
sabbāmitte vasīkatvā kosiyova sukhī siyā "ti.
6. Kosiyajātakaṃ.

309. Sūro sūrena saṅgamma vikkantena pahārinā,
ehi nāga nivattassu kinnu bhīto palāyasi?
passantu aṅga-magadhā mama tuyhañca vikkamaṃ.

310. Na taṃ pādā vadhissāmi na dantehi na soṇḍiyā,
mīḷhena taṃ vadhissāmi pūti haññatu pūtinā "ti.
7. Gūthapāṇakajātakaṃ.[6]

311. Tayo giriṃ antaraṃ kāmayāmi
pañcālā[7] kuruyo kekake ca,
tatuttariṃ[8] brāhmaṇa kāmayāmi
tikiccha maṃ brāhmaṇa kāmanītaṃ.

312. Kaṇhāhi daṭṭhassa karonti heke
amanussavaddhassa[9] karonti paṇḍitā,
na kāmanītassa karoti koci
okkantasukkassa hi kā tikicchā "ti.
8. Kāmanītajātakaṃ.

---

[1] amhākaṃ atthi - Syā; amhākaṃ c' atthi - PTS.
[2] khantivaṇṇajātakaṃ - Ma.
[3] bahujjano - Ma, Syā.
[4] jāteti - Syā.
[5] vivarānugū - Ma, Syā.
[6] gūthapāṇajātakaṃ - Ma, PTS.
[7] pañcālo - Syā.
[8] taduttariṃ - katthaci.
[9] amanussapaviṭṭhassa - Ma; amanussaviṭṭhassa - Syā.

305. "Tâu bệ hạ, thần có một người giỏi giang về mọi công việc. Và người ấy có một lỗi lầm, trong việc này, bệ hạ nghĩ nên xử lý thế nào?"

306. "Chúng ta cũng có một người như vậy được tìm thấy ở đây. Người đầy đủ các yếu tố là khó đạt được, sự kham nhẫn được chúng ta ưa thích."

5. Bổn Sanh Ca Ngợi Sự Kham Nhẫn. [225]

307. "Việc ra đi lúc hợp thời là tốt đẹp, việc ra đi lúc phi thời là không tốt đẹp, bởi vì kẻ ra đi lúc phi thời không đem lại bất cứ lợi ích gì. Đám đông người sẽ bao vây một người, ví như bầy quạ vây đánh con chim cú.

308. Và bậc sáng trí, biết được sự xếp đặt của quy luật, khai thác điểm yếu của những kẻ khác, tựa như con chim cú có thể chế ngự mọi kẻ thù và có được sự an lạc."

6. Bổn Sanh Con Chim Cú. [226]

309. "Dũng sĩ gặp gỡ với dũng sĩ bằng sức lực, bằng cú đấm.
Này voi, hãy đến, hãy quay lại. Chẳng lẽ ngươi bỏ chạy vì khiếp sợ?
Hãy cho người dân xứ Aṅga và Magadha xem sức lực của ta và của ngươi."

310. "Ta sẽ giết chết ngươi không bằng bàn chân, không bằng hai ngà, không bằng cái vòi, ta sẽ giết chết ngươi bằng phân. Này kẻ hôi thối, ngươi hãy bị giết chết bởi vật hôi thối."

7. Bổn Sanh Bọ Rầy Uống Phân. [227]

311. "Trẫm ham muốn ba quốc độ ở trên núi:
Pañcālā, Kuruya, và Kekaka.
Này Bà-la-môn, trẫm còn ham muốn hơn thế nữa.
Này Bà-la-môn, trẫm đã bị cuốn theo dục vọng, hãy chữa trị cho trẫm."

312. "Một số thầy thuốc chữa trị cho người bị rắn cắn,
các bậc sáng suốt chữa trị cho người bị phi nhân hãm hại,
không ai chữa trị cho người đã bị cuốn theo dục vọng,
phương thức chữa trị nào dành cho kẻ đã bỏ rơi thiện pháp?"

8. Bổn Sanh Bị Cuốn Theo Dục Vọng. [228]

313. Gajaggameghehi hayaggamālihi
rathūmijātehi sarābhivassahi,[1]
tharuggahā[2]vaṭṭadaḷhappahārihi
parivāritā takkasilā samantato.

314. Abhidhāvathā ca patathā ca[3]
vividhavinaditā ca dantihi,[4]
vattatajja tumulo ghoso
yathā vijjutā[5] jaladharassa gajjato ”ti.

9. Palāsijātakaṃ.[6]

315. Dhajamaparimitaṃ anantapāraṃ
duppasahaṃ daṅkehi sāgaramiva,[7]
girimiva anilena duppasaho[8]
duppasaho ahamajja tādisena.

316. Mā bāliyaṃ vippalapi[9] na hi ’ssa tādisaṃ
viḷayhase[10] na hi labhase nisedhakaṃ,
āsajjasi gajamiva ekacārinaṃ
yo taṃ pādā[11] naḷamiva pothayissatī ”ti.

10. Dutiyapalāsijātakaṃ.[12]

Kāyāvavaggo aṭṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varavatthavacodumakhīṇaphalaṃ
caturo dhammavaraṃ purisuttama,
dhaṅkamagadhā ca tayo girināma
gajaggavaro dhajavarena dasa.

--ooOoo--

---

1 sarābhivassebhi - Ma; sarābhivassehi - PTS.
2 dhanuggahā° - Syā.
3 cūpadhāvatha ca - Ma;
cuppatathā ca - Syā.
4 vividhā vināditā vadantibhi - Ma.
5 vijjulatā - Ma.
6 palāyitajātakaṃ - Ma;
palāyijātakaṃ - Syā, PTS.
7 sāgaraṃva - Ma.
8 duppasayho - Ma.
9 vilapi - Ma.
10 viḍayhase - Ma;
vidayhase - Syā.
11 padā - Ma, Syā, PTS.
12 dutiyapalāyitajātakaṃ - Ma;
dutiyapalāyijātakaṃ - Syā, PTS.

313. "Thành Takkasilā bị bao vây xung quanh bởi những đám mây gồm các con voi tuyệt hảo, bởi những tràng hoa của những con ngựa tuyệt hảo, bởi những cỗ xe trào lên như làn sóng, bởi những cơn mưa tên, bởi những cú chém mạnh bạo xoay tròn của các chiến binh giơ cao thanh kiếm.

314. Các khanh hãy xông lên và hãy lao xuống,
và nhe răng gào thét bằng nhiều cách.
Hôm nay, âm thanh náo động hãy vận hành,
giống như những tia chớp của cơn mưa đang gào thét."
9. Bổn Sanh Kẻ Đào Thoát. [229]

315. "Với vô số cờ hiệu không có giới hạn ở phía đối diện,
tựa như biển cả là khó vượt qua bởi những con quạ,
tựa như ngọn núi là khó lay động bởi cơn gió,
với binh lực như thế ấy, hôm nay ta khó bị khuất phục."

316. "Chớ lải nhải điều ngu dốt, bởi vì binh lực ngươi không là như thế ấy.
Ngươi nóng nảy bởi vì ngươi không đạt được thế thượng phong.
Ngươi được ví như đang đối đầu với con voi độc hành,
nó sẽ dùng bàn chân dẫm đạp ngươi như là dẫm đạp cây sậy."
10. Bổn Sanh Kẻ Đào Thoát - Thứ Nhì. [230]

Phẩm Y Ca-Sa là thứ tám.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Tấm vải cao quý, lời nói (của vị thầy), cây hết trái,
bốn đức tính cao quý, hỡi con người tối thượng,
bầy quạ, những người xứ Magadha, và ba tên gọi các ngọn núi,
chuyện những con voi tuyệt hảo, với chuyện cờ hiệu, là mười.

--ooOoo--

9. UPĀHANAVAGGO

317. Yathāpi kītā purisassupāhanā
sukhassa atthāya dukhaṃ udabbahe,
ghammābhitattā talasā[1] papīḷitā
tasseva pāde[2] purisassa khādare.

318. Evameva[3] dukkulino[4] anariyo
tamhāka[5]vijjañca sutañca-m-ādiya,[6]
tameva so tattha sutena khādati
anariyo vuccati pānadūpamo ”ti.[7]
1. Upāhanajātakaṃ.

319. Ekacintitova ayamattho[8] bālo aparināyako,[9]
na hi khujjena vāmena bhoti saṅgantumarahasi.

320. Purisūsabhaṃ maññamānā ahaṃ khujjamakāmayiṃ,
soyaṃ saṅkuṭito seti chinnatanti yathā thūṇā ”ti.[10]
2. Vīṇāthūṇajātakaṃ.[11]

321. Kāmaṃ yahiṃ icchasi tena gaccha
viddhosi mammamhi vikaṇṇakena,
hatosi bhattena savāditena[12]
lolo ca[13] macche anubandhamāno.

322. Evampi lokāmisaṃ opatanto
vihaññati[14] cittavasānuvattī,
so haññati ñātisakhānamajjhe
macchānugo soriva suṃsumāro ”ti.
3. Vikaṇṇakajātakaṃ.[15]

---

[1] thalasā - Ma; talasāva - Syā.
[2] pāde tasseva - PTS.
[3] evameva yo - PTS.
[4] dukkulīno - Ma.
[5] tammāka - Ma; tumhākaṃ - Syā; tumhāka - PTS.
[6] sutañca ādiya - Ma, Syā.
[7] vuccati dupāhanūpamo ti - Ma; vuccatupāhanūpamoti - Syā.
[8] ekacintito ’yamattho - Ma; ekacintito ayamattho - Syā.
[9] apariṇāyako - Ma, Syā.
[10] viṇāti - Ma, Syā, PTS.
[11] vīṇāguṇajātakaṃ - Ma.
[12] suvāditena - Ma.
[13] lolova - Syā.
[14] vihaññatī - PTS.
[15] vikaṇṇajātakaṃ - Ma.

9. PHẨM ĐÔI GIÀY

317. "Cũng giống như đôi giày của một người đã được mua về
có thể xóa đi sự đau đớn (của bàn chân) nhằm mục đích thoải mái.
Bị cháy bỏng bởi sức nóng, bị cọ xát với lòng bàn chân,
đôi giày gây thương tích hai bàn chân của chính người ấy.

318. Tương tự y như thế, kẻ không cao thượng, thuộc gia tộc thấp kém,
sau khi tiếp thu nghề nghiệp và kiến thức của người thầy,
kẻ ấy, tại nơi ấy, gây tổn hại cho chính mình bởi kiến thức (kém cỏi);
kẻ không cao thượng được gọi là tựa như đôi giày xấu."

1. Bổn Sanh Đôi Giày. [231]

319. "Ý nghĩa này chỉ một mình con nghĩ thế, kẻ ngu si không thể là chồng, bởi vì với kẻ gù và thấp bé, này cô nương, con không phù hợp để kết hôn."

320. "Trong khi nghĩ rằng người nam như bò mộng, con đã ham muốn kẻ bị gù. Kẻ này đây nằm co quắp, giống như cây đàn bị đứt dây."

2. Bổn Sanh Cây Đàn *Vīṇā*. [232]

321. "Ngươi thích nơi nào, ngươi hãy đi đến nơi ấy như mong muốn.
Ngươi đã bị mũi tên đâm vào chỗ nhược.
Ngươi bị chết vì bữa ăn có kèm theo tiếng trống,
và là kẻ tham lam trong khi bám theo bầy cá."

322. "Cũng vậy, trong khi bị sa vào vật chất của thế gian,
kẻ nuông chiều theo mãnh lực của tâm (dục vọng) bị khốn khổ.
Kẻ ấy bị giết chết giữa bà con và thân hữu,
tựa như con cá sấu ấy với việc đuổi theo đàn cá."

3. Bổn Sanh Mũi Tên. [233]

323. Tvameva dāni makara[1] yaṃ kāmo vyagamā[2] tayi,
soyaṃ appaṭisandhiko kharāchinnaṃva[3] rerukaṃ.[4]

324. Atricchā[5] atilobhena atilobhamadena ca,
evaṃ hāyati atthamhā ahaṃva asitābhūyā ”ti.
4. Asitābhūjātakaṃ.[6]

325. Sukhā gharā vacchanakha sahiraññā sabhojanā,
yattha bhutvā ca pītvā ca[7] sayeyyātha[8] anussuko.

326. Gharā nānīhamānassa gharā nābhaṇato musā,
gharā nādinnadaṇḍassa paresaṃ anikubbato,
evaṃ chiddaṃ durabhibhavaṃ[9] ko gharaṃ paṭipajjatī ”ti.
5. Vacchanakhajātakaṃ.

327. Bhaddako vata yaṃ[10] pakkhī dvijo[11] kumudasannibho,
vūpasantehi pakkhehi mandamandova jhāyati.

328. Nāssa sīlaṃ vijānātha anaññāya pasaṃsatha,
amhe dijo na pāleti tena pakkhī na phandatī ”ti.
6. Bakajātakaṃ.

329. Ko nu kho bhagavā hetu ekacce idha puggale,
atīva hadayaṃ nibbāti cittañcāpi pasīdati.

330. Pubbeva sannivāsena paccuppannahitena vā,
evaṃ taṃ jāyate pemaṃ uppalaṃva yathodake ”ti.
7. Sāketajātakaṃ.

---

[1] tvamevadānimakari - Syā;
tvam eva dānim akara - PTS.
[2] byagamā - Ma, Syā;
vyapagamā - PTS.
[3] kharachinnaṃva - Ma;
kharā chinnaṃva - Syā, PTS.
[4] renukaṃ - Ma, Syā.
[5] atricchaṃ - Ma.
[6] asitābhujātakaṃ - Syā, PTS.
[7] bhutvā pivitvā ca - Ma, Syā.
[8] sayeyyāsi - Syā.
[9] durabhisambhavaṃ - Ma, Syā.
[10] vatayaṃ - Ma;
vatāyaṃ - Syā;
vat’ ayaṃ - PTS.
[11] dijo - Ma, Syā, PTS.

323. "Giờ đây, dục vọng (của thiếp) ở chàng đã tiêu tan, chính chàng đã tạo nên việc ấy. Điều này đây là không còn nối lại được, tựa như ngà voi đã bị cắt đứt bởi lưỡi cưa."

324. "Kẻ có sự ưa thích này nọ do tham lam quá độ, và do sự tham lam say đắm quá độ như vậy thì bỏ rơi điều lợi ích, tựa như ta bỏ rơi nàng Asitābhū."

4. Bổn Sanh Nàng Asitābhū. [234]

325. "Này Vacchanakha, đời sống gia đình là sung sướng, có vàng bạc, có thức ăn, tại đó, sau khi ăn và uống, bạn có thể nằm dài, không phải nỗ lực."

326. "Đời sống gia đình không dành cho người không năng nổ, đời sống gia đình không dành cho người không nói láo, đời sống gia đình không dành cho người không trộm cắp, không gậy gộc, không gạt gẫm những người khác; sự khiếm khuyết như vậy là khó khắc phục, ai sẽ chọn lấy đời sống gia đình?"

5. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Vacchanakha. [235]

327. "Con chim này quả thật xinh đẹp, nó là loài lưỡng sanh, giống như hoa súng trắng, với hai cánh lặng yên, vô cùng chậm chạp, như đang tham thiền."

328. "Các người không nhận biết bản tính của con vật này; không biết rõ mà các người lại ca ngợi. Con thú lưỡng sanh (này) không bảo vệ chúng ta; vì thế, con thú có cánh (này) không lay động."

6. Bổn Sanh Con Cò. [236]

329. "Bạch đức Thế Tôn, nguyên nhân nào mà trái tim lại vô cùng nguội lạnh đối với một số người ở nơi này, tuy nhiên tâm lại tin tưởng một số người khác?"

330. "Do việc sống chung trong quá khứ, hoặc do sự lợi ích trong hiện tại, như vậy sự yêu thương ấy sanh lên, giống như loài sen mọc lên ở trong nước."

7. Bổn Sanh Tại Sāketa. [237]

331. Iṅgha ekapadaṃ tāta anekatthapadanissitaṃ,[1]
kiñci saṅgāhikaṃ[2] brūhi[3] yenatthe sāvayāmase.[4]

332. Dakkheyyekapadaṃ tāta anekatthapadassitaṃ,[5]
tañca sīlena saṃyuttaṃ[6] khantiyā upapāditaṃ,
alaṃ mitte sukhāpetuṃ amittānaṃ dukhāya cā "ti.[7]
8. Ekapadajātakaṃ.

333. Āsīvisaṃ mamaṃ[8] santaṃ paviṭṭhaṃ kumināmukhaṃ,
ruccate haritā mātā yaṃ maṃ khādanti macchakā.

334. Vilumpateva puriso yāvassa upakappati,
yadā caññe vilumpanti so vilutto viluppatī "ti.[9]
9. Haritamātujātakaṃ.[10]

335. Sabbo jano hiṃsito piṅgalena
tasmiṃ mate paccayaṃ[11] vedayanti,
piyo nu te āsi akaṇhanetto
kasmā nu tvaṃ[12] rodasi dvārapāla.

336. Na me piyo āsi akaṇhanetto
bhāyāmi paccāgamanāya tassa,
ito gato hiṃseyya maccurājaṃ
so hiṃsito āneyya puna idha.

337. Daḍḍho[13] vāhasahassehi sitto ghaṭasatehi so,
parikkhatā[14] ca sā bhūmi mā bhāyi nāgamissatī "ti.
10. Mahāpiṅgalajātakaṃ.

Upāhanavaggo navamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varupāhanakhujjavikaṇṇakako
asitābhūyā pañcama vacchanakho,
dijapemavaruttama ekapadaṃ.
kumināmukhapiṅgalakena dasā "ti.

--ooOoo--

---

[1] anekatthapadassitaṃ - Ma, Syā.
[2] saṅgahitaṃ - Syā.
[3] brūsi - Ma.
[4] sādhayemase - Ma, Syā.
[5] anekatthapadanissitaṃ - PTS.
[6] saññuttaṃ - Ma.
[7] vāti - Syā.
[8] maṃ - Ma, Syā.
[9] vilumpatīti - Ma, Syā, PTS.
[10] haritamaṇḍūkajātakaṃ - Ma; haritamātajātakaṃ - Syā, PTS.
[11] paccayā - Ma.
[12] aṭṭhakathāyaṃ pana, kasmā tuvanti pāṭho.
[13] daḍḍhā - Ma.
[14] parikkhittā - Syā.

331. "Nào, thưa cha, bằng cách tổng hợp nào đó, xin cha hãy nói một từ được bao gồm với nhiều ý nghĩa, nhờ đó chúng ta có thể đạt thành mục đích."

332. "Này con, sự khéo léo (tinh tấn) là một từ được bao gồm với nhiều ý nghĩa, và điều ấy được kết hợp với giới hạnh, được thực hiện với nhẫn nại, là có thể đem lại hạnh phúc cho bạn bè và khổ đau cho các kẻ thù."

8. Bổn Sanh Một Chữ. [238]

333. "Này bạn ếch xanh, trong khi ta, là con rắn độc, đã đi vào miệng của chiếc lưới đánh cá, việc các con cá gặm nhấm ta có làm bạn vui thích?"

334. "Con người cướp đoạt cho đến khi nào (quyền lực) còn thuộc về kẻ ấy. Và đến khi những kẻ khác cướp đoạt (sau khi có được quyền lực), thì kẻ đã cướp đoạt bị cướp đoạt lại."

9. Bổn Sanh Con Ếch Xanh. [239]

335. "Tất cả dân chúng đều bị vua Piṅgala hãm hại,
khi vua ấy chết, mọi người cảm thấy hân hoan.
Chẳng lẽ vị vua có mắt vàng nâu đã được ngươi yêu mến?
Này người giữ cổng, tại sao ngươi lại khóc lóc?"

336. "Vị vua có mắt vàng nâu đã không được tôi yêu mến.
Tôi sợ hãi việc quay lại của vị ấy.
Từ đây ra đi, vua có thể hãm hại Thần Chết,
Thần chết, bị hãm hại, có thể đưa vua về lại nơi này."

337. "Vua ấy đã bị đốt cháy bởi một ngàn xe (củi), đã bị rưới ướt bởi một trăm chậu nước, và khu đất ấy đã bị đào vòng quanh; chớ sợ hãi, vua sẽ không trở lại."

10. Bổn Sanh Vua Mahāpiṅgala. [240]

Phẩm Đôi Giày là thứ chín.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Chuyện đôi giày, kẻ bị gù, và mũi tên,
với nàng Asitābhū, ẩn sĩ Vacchanakha là thứ năm,
loài lưỡng sanh, sự yêu thương là chuyện hay nhất, một chữ,
miệng của chiếc lưới đánh cá, với vua Piṅgala, là mười.

--ooOoo--

10. SIGĀLAVAGGO

338. Sigālo[1] mānatthaddhova[2] parivārena atthiko,
pāpuṇi mahatiṃ bhūmiṃ rājāsi sabbadāṭhinaṃ.

339. Evamevaṃ[3] manussesu yo hoti parivāravā,
so hi tattha mahā hoti sigālo[1] viya dāṭhinan ”ti
1. Sabbadāṭhajātakaṃ.[4]

340. Bālo vatāyaṃ sunakho yo varattaṃ na khādati,
bandhanā ca pamuñceyya[5] asito ca gharaṃ vaje.

341. Aṭṭhitaṃ me manasmiṃ me atho me hadaye kataṃ,
kālañca patikaṅkhāmi yāva passupatū jano ”ti.[6]
2. Sunakhajātakaṃ.

342. Sattatantiṃ sumadhuraṃ rāmaṇeyyaṃ avācayiṃ,
so maṃ raṅgamhi avheti saraṇaṃ me hohi kosiya.

343. Ahaṃ taṃ saraṇaṃ samma ahamācariyapūjako,
na taṃ jayisasti sisso sissamācariya jessasī ”ti.
3. Guttilajātakaṃ.

344. Yaṃ passati na taṃ icchati
yañca na passati taṃ kira icchati,[7]
maññāmi ciraṃ carissati
na hi taṃ lacchati yaṃ so[8] icchati.

---

[1] siṅgālo - Ma.
[2] mānathaddho ca - Ma, Syā.
[3] evameva - Ma, Syā.
[4] sabbadāṭhijātakaṃ - Ma, Syā.
[5] pamoceyya - Syā.
[6] pasupatujjanoti - Syā.
[7] kiricchati - Ma.
[8] sa - Ma.

10. PHẨM CHÓ RỪNG

338. Con chó rừng, kẻ tầm cầu về đồ chúng, ương ngạnh vì ngã mạn, đã chiếm được vùng đất rộng lớn, đã trở thành vị vua của tất cả các loài thú có nanh.

339. Tương tự như vậy, người nào có đồ chúng trong số loài người, chính người ấy là vĩ đại ở nơi ấy, ví như con chó rừng đối với các loài thú có nanh.

1. Bổn Sanh Mọi Loài Thú Có Nanh. [241]

340. "Con chó này ngu thật, nó không nhai đứt sợi dây da! Nó có thể thoát khỏi sự trói buộc; và không bị giữ lại, nó có thể chạy về nhà."

341. "Điều đã được tôi quyết định ở ý của tôi, rồi đã được thực hiện ở tâm của tôi, và tôi chờ đợi thời điểm cho đến khi mọi người đã ngủ say."

2. Bổn Sanh Con Chó. [242]

342. "Tôi đã dạy về đàn bảy dây vô cùng du dương, làm cho vui thích. Gã (học trò) ấy thách thức tôi về việc trình diễn. Này Kosiya, ngài hãy là nơi nương nhờ của tôi."

343. "Này bạn, ta là nơi nương nhờ của bạn, ta là người phụng sự vị thầy. Gã học trò sẽ không thắng bạn. Này vị thầy, bạn sẽ thắng gã học trò."

3. Bổn Sanh Nhạc Sĩ Guttila. [243]

344. "Cái mà gã nhìn thấy thì gã không ước muốn cái ấy,
và cái mà gã không nhìn thấy, nghe nói gã ước muốn cái ấy.
Ta nghĩ rằng gã sẽ du hành dài lâu,
bởi vì gã sẽ không đạt được cái mà gã ước muốn.

345. Yaṃ labhati na tena tussati
yaṃ pattheti[1] laddhaṃ hīḷeti,
icchā hi anantagocarā
vīticchānaṃ[2] namo karomase "ti.

4. Vīticchajātakaṃ.[3]

346. Kālo ghasati bhūtāni sabbāneva sah' attanā,
yo ca kālaghaso bhūto sa bhūtapacaniṃ paci.

347. Bahūni narasīsāni lomasāni brahāni ca,
gīvāsu paṭimukkāni kocidevettha[4] kaṇṇavā "ti.

5. Mūlapariyāyajātakaṃ.

348. Hantvā jhatvā vadhitvā ca[5] deti dānaṃ asaññato,
edisaṃ[6] bhattaṃ bhuñjamāno sa pāpena upalippati.[7]

349. Puttadārampi ce hantvā deti dānaṃ asaññato,
bhuñjamānopi sappañño na pāpena upālippatī "ti.[8]

6. Telovādajātakaṃ.[9]

350. Addhā pādañjalī sabbe paññāya atirocati,
tathā hi oṭṭhaṃ bhañjeti[10] uttariṃ nūna passati.

351. Nāyaṃ dhammaṃ adhammaṃ vā atthānatthaṃva[11] bujjhati,
aññatra oṭṭhanibbhogā nāyaṃ jānāti kiñcanantī "ti.

7. Pādañjalijātakaṃ.

352. Sabbehi kiṃsuko diṭṭho kinnvettha[12] vicikicchatha,
na hi sabbesu ṭhānesu sārathi[13] paripucchito.

353. Evaṃ sabbehi ñāṇehi yesaṃ dhammā ajānitā,
te ve dhammesu kaṅkhanti kiṃsukasmiṃva bhātaro "ti.

8. Kiṃsukopamajātakaṃ.

[1] yaṃ ca pattheti - Ma.
[2] vigaticchāna - Ma;
vigaticchānaṃ - Syā.
[3] vigaticchajātakaṃ - Ma, Syā.
[4] koci devettha - Syā;
kocid ev' ettha - PTS.
[5] hantvā chetvā vadhitvā ca - Ma;
hantvā ghatvā vadhitvā ca - Syā.
[6] īdisaṃ - Syā.
[7] sa pāpamupalimpati - Syā.
[8] na pāamupālimpatīti - Syā.
[9] bālovādajātakaṃ - Ma, Syā.
[10] bhañjati - Ma, Syā, PTS.
[11] atthānatthañca - Ma, Syā, PTS.
[12] kiṃnvettha - Ma; kinvettha - Syā.
[13] sārathī - Ma, PTS.

345. Cái mà nó đạt được, thì sẽ không được nó vui thích,
cái mà nó ước nguyện, khi đã đạt được thì nó lại khinh bỉ,
bởi vì ước muốn có phạm vi hoạt động là không giới hạn.
Tôi xin bày tỏ sự kính lễ đến các vị đã xa lìa sự ước muốn."

4. Bổn Sanh Xa Lìa Ước Muốn. [244]

346. "Thời gian gặm nhấm các chúng sanh, toàn bộ tất cả cùng với bản thân. Và kẻ nào có sự gặm nhấm thời gian là bản thể, kẻ ấy đã nung nấu sự nung nấu chúng sanh.

347. Những cái đầu của loài người là có nhiều, có tóc mọc và to lớn, được gắn vào ở những cái cổ, nơi đây, (ngoại trừ ta) ai là người có lỗ tai (trí tuệ)?"

5. Bổn Sanh Phương Pháp Căn Bản. [245]

348. "Kẻ không tự chế ngự (không giữ giới) đánh đập, đốt cháy, giết chết (sinh mạng), rồi bố thí vật thí (bữa ăn). (Người nào) trong lúc thọ dụng thức ăn như thế này, người ấy bị uế nhiễm bởi tội ác."

349. "Nếu kẻ không tự chế ngự (không giữ giới) giết chết thậm chí vợ và con, rồi bố thí vật thí (bữa ăn). Bậc có trí tuệ, mặc dầu thọ dụng thức ăn (ấy), cũng không bị uế nhiễm bởi tội ác."

6. Bổn Sanh Giáo Giới Về Dầu Ăn. [246]

350. "Chắc chắn hoàng tử Pādañjali chói sáng hơn tất cả về trí tuệ, bởi vì theo như cách ngài bĩu môi, phải chăng ngài nhìn thấy nhiều hơn?"

351. "Người này không nhận chân là đúng pháp hay là phi pháp, luôn cả việc có lợi ích hay không có lợi ích, ngoại trừ việc bĩu môi; người này không biết bất cứ điều gì!"

7. Bổn Sanh Hoàng Tử Pādañjali. [247]

352. "Cây *kiṃsuka* đã được nhìn thấy bởi tất cả các con, vậy thì các con hoài nghi gì ở đây? Bởi vì người đánh xe đã không được hỏi rõ về mọi trường hợp."

353. "Tương tự như vậy, đối với những người nào, các pháp không được nhận biết bằng tất cả các trí (minh sát), những người ấy đương nhiên nghi hoặc về các pháp, tựa như các anh em trai nghi hoặc về cây *kiṃsuka*."

8. Bổn Sanh Ví Dụ Về Cây *Kiṃsuka*. [248]

354. Ekaputtako bhavissasi
tvaṃ ca no hesassi issaro kule,
oroha dumasmā sālaka
ehi dāni gharakaṃ vajemase.

355. Nanu maṃ hadayeti maññasi[1]
yañca maṃ hanasi[2] veḷuyaṭṭhiyā,
pakkambavane ramāmase
gaccha tvaṃ gharakaṃ yathāsukhan "ti.

9. Sālakajātakaṃ.

356. Ayaṃ isī[3] upasamasaṃyame rato
santiṭṭhati[4] sisirabhayena aṭṭito,[5]
handa ayaṃ pavisatumaṃ agārakaṃ
vinetu sītaṃ darathañca kevalaṃ.

357. Nāyaṃ isī[3] upasamasaṃyame rato
kapī[6] ayaṃ dumavarasākhagocaro,[7]
so dūsako rosako cāpi jammo
sace vaje imampi dūsaye gharan "ti.[8]

10. Kapijātakaṃ.

Sigālavaggo[9] dasamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha rājāsigālavaro sunakho
tathā kosiya icchati kālaghaso,
atha dānavaroṭṭhapi sārathinā
punappavanañca sisirakapi dasa.

Dukanipāto niṭṭhito.

*****

VAGGUDDĀNAṂ

Daḷhañca vaggaṃ aparena santhavaṃ
kalyāṇavaggaṃ sadiso ca ruhakaṃ,
nataṃdaḷhaṃ bīranatthambhakaṃ puna
kāsāvupāhanasigālakena dasā "ti.

--ooOoo--

---

[1] suhadayoti maññasi - Ma, Syā;
hadaye 'timaññasi - PTS.
[2] yañca hanasi maṃ - PTS.
[3] isi - Syā.
[4] sa tiṭṭhati - Ma, Syā.
[5] addhito - Syā.
[6] kapi - Syā.
[7] dumbarasākhagocaro - Syā.
[8] sace 'vaje 'mampi dūseyyagāranti - Ma.
[9] siṅgālavaggo - Ma.

354. "Con sẽ là con trai độc nhất,
và con sẽ trở thành chủ nhân ở gia đình chúng ta.
Này Sālaka, từ trên cây con hãy leo xuống,
hãy đến, giờ đây chúng ta nên đi về nhà."

355. "Hiển nhiên là ông khi dễ tôi về tâm tánh,
và thêm việc ông đánh tôi bằng cây gậy tre?
Chúng tôi sẽ vui thích ở khu rừng xoài chín,
còn ông hãy đi về nhà một cách thoải mái."
9. Bổn Sanh Con Khỉ Sālaka. [249]

356. "Vị ẩn sĩ này thích thú sự an tịnh và tự chế ngự,
ông ta đứng yên, bị khốn khổ do nỗi sợ hãi mùa đông.
Nào, hãy cho ông này đi vào nhà,
hãy giúp ông ta xua đi sự lạnh lẽo và mọi nỗi khổ nhọc."

357. "Gã này không phải là ẩn sĩ thích thú sự an tịnh và sự tự chế ngự,
gã này là con khỉ, có phạm vi di chuyển là các cành cây.
Nó là kẻ tồi bại, quấy rối, và đáng khinh bỉ,
nếu nó đi vào, nó cũng sẽ làm nhơ bẩn căn nhà này."
10. Bổn Sanh Con Khỉ. [250]

Phẩm Chó Rừng là thứ mười.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ là chuyện chó rừng làm vua, chuyện con chó,
vị Trời Kosiya là thế ấy, ước muốn, sự gặm nhấm thời gian,
rồi chuyện bố thí, bĩu môi, với người đánh xe,
và khu rừng lần nữa, con khỉ vào mùa đông, là mười.

Nhóm Hai Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM

Phẩm cứng rắn, và sự thân thiết khác nữa,
phẩm tốt lành, sự so sánh, và quan tế tự Ruhaka,
việc ấy không chắc chắn, đám cỏ *bīraṇa* lần nữa,
y ca-sa, đôi giày, với chó rừng, là mười.

--ooOoo--

III. TIKANIPĀTO

1. SAṄKAPPAVAGGO

358. Saṅkapparāgadhotena vitakkanisitena ca,
nālaṅkatena bhaddena[1] na usukārakatena ca.[2]

359. Na kaṇṇāyatamuttena napi[3] morūpasevinā,
tenamhi hadaye viddho sabbaṅgaparidāhinā.

360. Āvedhañca na passāmi yato ruhiramassave,
yāva ayoniso cittaṃ sayaṃ me dukkhamābhatan ”ti.
1. Saṅkappajātakaṃ.[4]

361. Ajjāpi me taṃ manasi[5] yaṃ maṃ tvaṃ tilamuṭṭhiyā,
bāhāya[6] maṃ gahetvāna laṭṭhiyā anutāḷayi.[7]

362. Nanu jīvite na ramasi yenāsi brāhmaṇāgato,
yaṃ maṃ bāhaṃ[8] gahetvāna tikkhattuṃ anutāḷayī.

363. Ariyo anariyaṃ kubbānaṃ[9] yo daṇḍena nisedhati,
sāsanatthaṃ[10] na taṃ veraṃ iti naṃ paṇḍitā vidū ”ti.
2. Tilamuṭṭhijātakaṃ.

364. Mamannapānaṃ vipulaṃ uḷāraṃ
uppajjatīmassa maṇissa hetu,
taṃ te na dassaṃ atiyācakosi
na cāpi te assamaṃ āgamissaṃ.

365. Susū yathā sakkharadhotapāṇī
tāsesi maṃ selaṃ yācamāno,
taṃ te na dassaṃ atiyācakosi
na cāpi te assamaṃ āgamissaṃ.

---

[1] nālaṅkatena bhadrena - Ma; nevālaṅkatabhadrena - Syā.
[2] usukārākatena ca - Ma.
[3] nāpi - Ma, PTS.
[4] saṅkapparāgajātakaṃ - Ma, Syā.
[5] sarasi - Ma.
[6] bāhāyaṃ - Syā.
[7] anutālayi - Syā.
[8] bāhā - Ma, PTS.
[9] kubbantaṃ - Ma; kubbaṃ - Syā.
[10] sāsana taṃ - Ma; sāsanaṃ taṃ - Syā.

III. NHÓM BA KỆ NGÔN

1. PHẨM TƯ DUY

358. "Mũi tên ấy đã được tưới nước luyến ái cùng với sự tư duy (về dục), đã được nương vào sự suy tầm, không được trau chuốt, tốt đẹp, và không được tạo ra bởi người thợ làm tên.

359. Nó không được bắn ra sau khi kéo căng đến tận lỗ tai, cũng không được thực hiện với lông chim công. Ta đã bị mũi tên (ái dục) ấy đâm vào trái tim cùng với sự nóng nảy của toàn bộ thân thể.

360. Và ta không nhìn thấy chỗ bị đâm, từ đó máu có thể chảy ra. Chừng nào tâm còn hoạt động không đúng đường lối, ta còn đem đến khổ đau cho chính mình."

1. Bổn Sanh Tư Duy. [251]

361. "Hôm nay, trẫm cũng nghĩ đến điều ấy, là việc khanh phạt trẫm vì nắm hạt mè; khanh đã nắm lấy trẫm ở cánh tay và đã đánh trẫm bằng cây gậy.

362. Chẳng phải khanh không vui thích mạng sống sao? Vì việc ấy, vị Bà-la-môn đã đi đến, là việc sau khi nắm lấy cánh tay trẫm, khanh đã đánh trẫm ba lần."

363. "Vị thánh thiện, trong lúc làm việc không thánh thiện, là vị cấm đoán bằng gậy gộc, việc ấy với mục đích chỉ dạy, không phải là thù hận; các bậc sáng suốt hiểu rõ điều ấy."

2. Bổn Sanh Nắm Hạt Mè. [252]

364. "Cơm và nước của ta được dồi dào, tuyệt hảo,
được sanh lên do nhân của viên ngọc ma-ni này.
Ngươi là kẻ xin quá lố, ta không cho vật ấy,
và ta cũng sẽ không đến khu ẩn cư của ngươi nữa.[1]

365. Như là những đứa trẻ tay cầm dao mài bén,
ngươi làm ta run rẩy trong khi cầu xin viên ngọc.
Ngươi là kẻ xin quá lố, ta không cho vật ấy,
và ta cũng sẽ không đến khu ẩn cư của ngươi nữa."

---

[1] Xem điều *saṅghādisesa* thứ sáu về việc làm cốc liêu ở Tạng Luật, *Phân Tích Giới Tỳ Khưu* tập 1 (TTPV 01, các trang 378-381).

366. Na taṃ yāce yassa piyaṃ jigiṃse[1]
desso hoti atiyācanāya,
nāgo maṇiṃ yācito brāhmaṇena
adassanaṃyeva tadajjhagamā ”ti.
3. Maṇikaṇṭhajātakaṃ.

367. Bhutvā tiṇaparighāsaṃ bhutvā ācāmakuṇḍakaṃ,
etaṃ te bhojanaṃ āsi kasmādāni na bhuñjasi.

368. Yattha posaṃ na jānanti jātiyā vinayena vā,
pahū tattha[2] mahābrahme api ācāmakuṇḍakaṃ.

369. Tvañca kho maṃ pajānāsi yādisāyaṃ hayuttamo,
jānanto jānamāgamma na te bhakkhāmi kuṇḍakan ”ti.
4. Kuṇḍakakucchisindhavajātakaṃ.

370. Yāva[3] so mattamaññāsi bhojanasmiṃ vihaṅgamo,
tāva addhānamāpādi mātarañca aposayi.

371. Yato ca kho[4] bahutaraṃ bhojanaṃ ajjhupāhari,[5]
tato tattheva saṃsīdi amattaññū hi so ahu.

372. Tasmā mattaññutā sādhu bhojanasmiṃ agiddhatā,[6]
amattaññū hi sīdanti mattaññūva[7] na sīdare ”ti.
5. Sukajātakaṃ.

373. Jarūdapānaṃ[8] khaṇamānā vāṇijā udakatthikā,
ajjhagaṃsu[9] ayo lohaṃ[10] tipusīsañca vāṇijā,[11]
rajataṃ jātarūpañca muttā veḷuriyā bahū.

374. Te ca tena asantuṭṭhā bhiyyo bhiyyo akhāṇisuṃ,[12]
te tatthāsīviso ghoro tejassī[13] tejasā hani.

---

[1] jigīse - Ma.
[2] bahuṃ tattha - Ma;
pahuṃ tattha - Syā;
pahūt' attha - PTS.
[3] yāvaṃ - PTS.
[4] yato ca kho so - Syā;
yato ca so - PTS.
[5] ajjhavāhari - Ma, Syā.
[6] agiddhitā - Syā, PTS.
[7] mattaññū ca - Ma, PTS.
[8] jarudapānaṃ - PTS.
[9] ajjhaggaṃsu - Syā.
[10] ayasaṃ lohaṃ - Ma;
ayolohaṃ - Syā.
[11] māṇayo - Syā.
[12] khaṇiṃsu te - Syā.
[13] tejasī - PTS.

366. "Dầu mong được vật yêu quý của người, chớ van xin vật ấy.
Do cầu xin quá đáng trở thành bị ghét bỏ.
Con rồng bị người Bà-la-môn cầu xin ngọc ma-ni,
từ khi ấy, nó đã không còn xuất hiện nữa."

3. Bổn Sanh Rồng Chúa Maṇikaṇṭha. [253]

367. "Ngươi đã ăn thức ăn chính là cỏ, ngươi đã ăn cháo cám gạo đỏ. Vật này đã là thức ăn của ngươi, vì sao giờ đây ngươi không ăn?"

368. "Ở nơi nào số đông không nhận biết một người về sanh chủng hoặc kỹ năng, ở nơi ấy, thưa tôn ông, thậm chí cháo cám gạo đỏ cũng là nhiều.

369. Và ngài quả thật biết rõ về tôi rằng: 'Ngựa như thế này là ngựa hạng nhất.' Tôi biết, bởi vì biết thế nên tôi sẽ không ăn cám gạo đỏ của ngài."

4. Bổn Sanh Ngựa Nòi Với Bụng Cám Gạo Đỏ. [254]

370. "Cho đến chừng nào con chim ấy còn biết chừng mực về vật thực, cho đến khi ấy nó còn đạt được tuổi thọ và còn cung phụng người mẹ.

371. Và thật vậy, vào lúc nó đã thu nạp vật thực nhiều hơn trước, sau đó, nó đã bị chìm xuống ngay tại chỗ ấy, bởi vì nó đã không biết chừng mực.

372. Do đó, thật tốt đẹp thay sự biết chừng mực, sự không thèm khát về vật thực. Chính những người không biết chừng mực chìm xuống, còn những người biết chừng mực không chìm xuống."

5. Bổn Sanh Chim Két. [255]

373. "Những người thương buôn có nhu cầu về nước, trong khi đào bới cái giếng cũ, các thương buôn đã đạt được nhiều sắt, đồng, thiếc và chì, bạc và vàng, ngọc trai, ngọc bích.

374. Và bọn họ, không vừa lòng với chừng ấy, đã đào thêm, thêm nữa. Họ đã bị con rắn độc ghê rợn, có uy lực, giết chết tại nơi ấy bằng uy lực.

375. Tasmā khaṇe nātikhaṇe[1] atikhātaṃ hi pāpakaṃ,
khātena ca[2] dhanaṃ laddhaṃ atikhātena[3] nāsitan ”ti.

6. Jarūdapānajātakaṃ.[4]

376. Nāyaṃ gharānaṃ kusalo lolo ayaṃ valīmukho,
kataṃ kataṃ kho dūseyya[5] evaṃ dhammamidaṃ kulaṃ.

377. Nayidaṃ[6] cittavato lomaṃ nāyaṃ assāsiko migo,
satthaṃ[7] me janasandhena nāyaṃ kiñci vijānati.

378. Na mātaraṃ vā pitaraṃ[8] bhātaraṃ bhagiṇiṃ sakhaṃ,[9]
bhareyya tādiso poso siṭṭhaṃ[10] dasarathena me ”ti.

7. Gāmaṇicaṇḍajātakaṃ.[11]

379. Yāvatā candimasuriyā pariharanti disābhanti virocanā,
sabbeva dāsā mandhātu ye pāṇā paṭhavinissitā.[12]

380. Na kahāpaṇavassena titti kāmesu vijjati,
appassādā dukhā kāmā iti viññāya paṇḍito.

381. Api dibbesu kāmesu ratiṃ so nādhigacchati,
taṇhakkhayarato hoti sammāsambuddhasāvako ”ti.

8. Mandhātujātakaṃ.[13]

382. Nayimassa vijjāmayamatthi kiñci
na bandhavo no pana te sahāyo,
atha kena vaṇṇena tirīṭavaccho
tedaṇḍiko bhuñjati aggapiṇḍaṃ.

---

[1] nātikkhaṇe - Syā.
[2] khaṇanena - Syā.
[3] atikkhātena - Syā.
[4] jarudapānajātakaṃ - PTS.
[5] padūseyya - Syā.
[6] na idaṃ - PTS.
[7] siṭṭhaṃ - Ma.
[8] pitaraṃ vā - Ma, Syā, PTS.
[9] sakaṃ - Ma, Syā.
[10] saṭṭhaṃ - PTS.
[11] gāmaṇicandajātakaṃ - Ma, Syā.
[12] pathavissitā - Ma; paṭhavissitā - Syā.
[13] mandhāturājajātakaṃ - Syā.

375. Vì thế, nên đào, không nên đào quá, bởi vì đào bới quá lố là xấu xa. Và do đào bới, tài sản đã đạt được; do đã đào bới quá lố, tài sản bị tiêu tán."

6. Bổn Sanh Cái Giếng Cũ. [256]

376. "Gã này không thiện xảo về nhà cửa. Gã này buông lung, có khuôn mặt nhăn nhó. Nó có thể phá hỏng việc này việc khác đã làm xong, dòng dõi này có bản tính như vậy.

377. Gã có lông này không thuộc loài có trí, gã là con thú không đáng tin. Kiến thức do cha tôi Janasandha dạy rằng: 'Gã này không biết bất cứ điều gì.'

378. Cha tôi Dasaratha[1] đã dạy rằng: 'Người như thế ấy không giúp đỡ mẹ hay cha, anh em trai, chị em gái, hay bạn bè.'"

7. Bổn Sanh Người Hầu Gāmaṇicaṇḍa. [257]

379. "Những sanh mạng nào nương tựa vào trái đất, cho đến mặt trăng và mặt trời bảo hộ (núi Sineru), cùng với các tia sáng chiếu sáng các phương, toàn bộ tất cả đều là nô lệ của Chuyển Luân Vương Mandhātu.

380. Không phải do trận mưa tiền vàng mà sự thỏa mãn ở các dục được tìm thấy. Bậc sáng suốt đã biết rằng: 'Các dục là khổ đau, có ít khoái lạc.'[2]

381. Thậm chí vị ấy cũng không đạt đến sự vui thích trong các dục thuộc cõi trời. Vị Thinh Văn đệ tử của đấng Chánh Đẳng Giác vui thích ở sự cạn kiệt tham ái."

8. Bổn Sanh Vua Chuyển Luân Mandhātu. [258]

382. "Người này không có bất cứ sự hiểu biết nào,
không là thân quyến, hơn nữa không phải là bạn bè của bệ hạ.
Vậy thì bởi lý do gì mà ẩn sĩ Tirīṭavaccha,
kẻ có ba cây gậy, thọ dụng thực phẩm cao quý?"

[1] Dasaratha và Janasandha đều là tên người cha của Bồ Tát (JaA. ii, 299).
[2] Câu kệ 380 giống câu kệ 186 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 73).

383. Āpāsu me yuddhaparājitassa
ekassa katvā vivanasmi ghore,
pasārayī[1] kicchagatassa pāṇiṃ
tenūdatāriṃ dukhasampareto.

384. Etassa kiccena idhānupatto
vesāyino[2] visayā jīvaloke,
lābhāraho tāta tirīṭavaccho[3]
dethassa bhogaṃ yajatañca[4] yaññan "ti.
9. Tirīṭavacchajātakaṃ.[5]

385. Yassatthā dūramāyanti amittamapi yācituṃ,
tassūdarassahaṃ dūto mā me kujjhi[6] rathesabha.

386. Yassa divā ca ratto ca vasamāyanti māṇavā,
tassūdarassahaṃ dūto mā me kujjhi[6] rathesabha.

387. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṃ
gavaṃ sahassaṃ saha puṅgavena,
dūto hi dūtassa kathaṃ na dajjaṃ[7]
mayampi tasseva bhavāma dūtā "ti.
10. Dūtajātakaṃ.

Saṅkappavaggo paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Usukāravaro tilamuṭṭhimaṇi
hayarājavihaṅgamaāsīviso,
janasandhakahāpaṇavassa puna
tirīṭa puna dūtavarena dasa.

--ooOoo--

[1] pasārayi -Syā, PTS.
[2] veyyāsino - Syā.
[3] tirītivaccho - Syā.
[4] yajathañca - Ma; yajitañca - Syā.
[5] tirītivacchajātakaṃ - Syā.
[6] kujjha - Ma, Syā.
[7] dajjā - PTS.

383. Khi trẫm bị thua trận, ở vào các cảnh hiểm nghèo,
chỉ còn một mình, trẫm đã ở trong khu rừng ghê rợn.
Vị này đã đưa bàn tay ra cho trẫm, kẻ bị lâm cảnh khó khăn.
Nhờ vào vị ấy, trẫm đã vượt lên, dầu bị dày vò đau khổ.

384. Với sự giúp đỡ của vị này, trẫm đã đạt đến nơi đây,
ở thế giới của sống còn, khỏi phạm vi của Thần Chết.
Này con, vị Tirīṭavaccha là xứng đáng với bổng lộc,
hãy ban tặng của cải và hãy cống hiến phẩm vật đến vị này."
9. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Tirīṭavaccha. [259]

385. "Vì nhu cầu của cái bụng, người ta đi đến nơi xa xôi để cầu xin ngay cả kẻ thù. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, thần là sứ giả của cái bụng. Xin ngài chớ giận dữ với thần.

386. Ngày và đêm, các chàng thanh niên đi theo quyền lực của cái bụng. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, thần là sứ giả của cái bụng. Xin ngài chớ giận dữ với thần."

387. "Này Bà-la-môn, trẫm ban cho khanh một ngàn bò cái màu hung đỏ với một con bò mộng. Bởi vì là người sứ giả, tại sao trẫm lại không ban tặng cho người sứ giả? Chúng ta cũng đều là sứ giả của chính cái bụng."
10. Bổn Sanh Sứ Giả. [260]

Phẩm Tư Duy là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Chuyện người thợ làm tên, nắm hạt mè, và ngọc ma-ni,
con ngựa đầu đàn, con chim, con rắn độc,
cha tôi Janasandha, thêm trận mưa tiền vàng,
thêm ẩn sĩ Tirīṭavaccha, với chuyện sứ giả, là mười.

--ooOoo--

2. PADUMAVAGGO

388. Yathā kesā ca massū[1] ca chinnaṃ chinnaṃ virūhati,
evaṃ rūhatu te nāsā padumaṃ dehi yācito.

389. Yathā sāradikaṃ bījaṃ khette vuttaṃ virūhati,
evaṃ rūhatu te nāsā padumaṃ dehi yācito.

390. Ubhopi palapante 'te[2] api padumāni[3] dassati,
vajjuṃ[4] vā te na vā vajjuṃ[4] natthi nāsāya rūhanā,
dehi samma padumāni ahaṃ yācāmi yācito "ti.[5]
1. Padumajātakaṃ.

391. Pāṇi ce muduko cassa nāgo cassa sukārito,
andhakāro ca vasseyya atha nūna tadā siyā.

392. Analā mudusambhāsā duppūrā tā[6] nadīsamā,
sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

393. Yaṃ etā upasevanti chandasā vā dhanena vā,
jātavedova saṇṭhānaṃ khippaṃ anudahanti nan "ti.
2. Mudupāṇijātakaṃ.

394. Abhijjamāne vārismiṃ sayaṃ āgamma iddhiyā,
missībhāv' itthiyā gantvā saṃsīdasi mahaṇṇave.

395. Āvaṭṭanī mahāmāyā brahmacariyavikopanā,
sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

396. Yaṃ etā upasevanti chandasā vā dhanena vā,
jātavedova saṇṭhānaṃ khippaṃ anudahanti nan "ti.
3. Cullapalobhanajātakaṃ.[7]

397. Paṇādo[8] nāma so rājā yassa yūpo suvaṇṇayo,[9]
tiriyaṃ soḷasa pabbedho[10] uccamāhu[11] sahassadhā.

398. Sahassakaṇḍaṃ satabheṇḍuṃ[12] dhajālū haritāmayo,
anaccuṃ tattha gandhabbā chasahassāni sattadhā.

---

[1] massu - Syā, PTS.
[2] vilapantete - Syā.
[3] paddhāni - Ma; padmāni - Syā.
[4] vajju - PTS.
[5] padmā me dehi yācito ti - Syā; amhehi pi yācito ti - PTS.
[6] duppurattā - katthaci.
[7] cūḷapalobhanajātakaṃ - Ma.
[8] panādo - Ma, Syā, PTS.
[9] suvaṇṇiyo - Syā.
[10] soḷasubbedho - Ma, Syā.
[11] uddhamāhu - Ma.
[12] sahassakaṇḍo satageṇḍu - Ma; sahassakaṇḍū satabhedo - PTS.

2. PHẨM HOA SEN

388. "Giống như tóc và râu mỗi lần được cắt thì sẽ mọc lên, tương tự như vậy, cầu cho mũi của ông hãy mọc lại. Đã được thỉnh cầu, xin ông hãy cho hoa sen."

389. "Giống như vào mùa thu, hạt giống được gieo ở ruộng thì sẽ mọc lên, tương tự như vậy, cầu cho mũi của ông hãy mọc lại. Đã được thỉnh cầu, xin ông hãy cho hoa sen."

390. "Cả hai người này đều nói nhảm (nghĩ rằng): 'Ông ta sẽ cho các hoa sen.' Dầu họ đã nói hay không nói, không có việc mọc lại của cái mũi. Này bạn, tôi cầu xin các hoa sen. Đã được thỉnh cầu, xin ông hãy cho."

1. Bổn Sanh Hoa Sen. [261]

391. "Nếu có được bàn tay mềm mại, và có được con voi đã khéo được huấn luyện, trời tối, và có thể mưa, như vậy chắc chắn khi ấy là có thể."

392. "Các nàng ấy có lối nói mềm mỏng, không hề biết đủ, tựa như dòng sông, khó làm cho tràn đầy, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.

393. Các nàng hầu hạ người nào, dầu do sự mong muốn hay vì tài sản, các nàng thiêu hủy người ấy một cách mau chóng, tựa như ngọn lửa đốt cháy nhiên liệu."

2. Bổn Sanh Bàn Tay Mềm Mại. [262]

394. "Sau khi tự mình đi đến bằng thần thông ở mặt nước không bị xao động, sau khi đi đến trạng thái chung chạ cùng với phụ nữ, ngài chìm xuống ở đại dương.

395. Có sức quyến rũ, có nhiều xảo trá, có sự làm tổn hại Phạm hạnh, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.

396. Các nàng hầu hạ người nào, dầu do sự mong muốn hay vì tài sản, các nàng thiêu hủy người ấy một cách mau chóng, tựa như ngọn lửa đốt cháy nhiên liệu."[1]

3. Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Nhỏ. [263]

397. "Vị vua ấy tên là Paṇāda, tòa lâu đài của vị ấy có nhiều màu sắc đẹp, chiều ngang mười sáu tầm tên bắn, chiều cao đã là mười sáu phần.

398. Một trăm tầng lầu gồm một ngàn đơn vị, được trang hoàng cờ xí và làm bằng ngọc lục. Tại nơi ấy, sáu ngàn vũ công đã nhảy múa ở bảy địa điểm.

[1] Giống câu kệ 393 ở trên.

399. Evametaṃ tadā āsi yathā bhāsasi bhaddaji,
sakko ahaṃ tadā āsiṃ veyyāvaccakaro tavan ”ti.[1]

4. Mahāpanādajātakaṃ.

400. Disvā khurappe dhanuveganunne
khagge gahīte tikhiṇe teladhote,
tasmiṃ bhayasmiṃ maraṇe viyūḷhe
kasmā nu te nāhu chambhitattanti.

401. Disvā khurappe dhanuveganunne
khagge gahīte tikhaṇe teladhote,
tasmiṃ bhayasmiṃ maraṇe viyūḷhe
vedaṃ alatthaṃ vipulaṃ uḷāraṃ.

402. So vedajāto ajjhabhaviṃ amitte
pubbeva me jīvitamāsi cattaṃ,
na hi jīvite ālayaṃ kubbamāno
sūro kayirā sūrakiccaṃ kadācī ”ti.

5. Khurappajātakaṃ.

403. Yenāsi kisiyā[2] paṇḍu yena bhattaṃ na ruccati,
ayaṃ so āgato tāto[3] kasmādāni palāyasi.

404. Sace[4] panādikeneva santhavo nāma jāyati,
yaso hāyati itthīnaṃ tasmā tāta palāyahaṃ.[5]

405. Yasassīnaṃ[6] kule jātaṃ āgataṃ[7] yā na icchati,
socati cirarattāya vātaggamiva kundalī ”ti.[8]

6. Vātaggajātakaṃ.[9]

406. Siṅgī migo āyatacakkhunetto
aṭṭhittaco vārisayo alomo,
tenābhibhūto kapaṇaṃ rudāmi
mā heva maṃ pāṇasamaṃ jaheyya.

407. Ayya taṃ na[10] jahissāmi kuñjara saṭṭhihāyana,[11]
pathavyā cāturantāya suppiyo hosi me tuvaṃ.

408. Ye kuḷirā[12] samuddasmiṃ gaṅgāya nammadāya[13] ca,
tesaṃ tvaṃ vārijo seṭṭho muñca rodantiyā patin ”ti.

7. Kakkaṭakajātakaṃ.[14]

---

[1] tavāti - Ma, Syā.
[2] kīsiyā - Syā.
[3] bhattā - Ma; bhatto - Syā.
[4] nukho - Syā.
[5] palāyihaṃ - Syā.
[6] yassassinaṃ - Ma; yasassinaṃ - Syā, PTS.
[7] ābhataṃ - Syā.
[8] bhaddalīti - Ma; gadrabhīti - Syā.
[9] vātaggasindhavajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] ayya na taṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] kuñjaraṃ saṭṭhihāyanaṃ - Ma, Syā.
[12] kuḷīrā - Ma, Syā, PTS.
[13] yamunāya - Ma, Syā.
[14] suvaṇṇakakkaṭakajātakaṃ - Syā; kuḷīrajātakaṃ - katthaci.

399. Khi ấy, điều này đã là như vậy, giống như Bhaddaji nói. Khi ấy, ta đã là Thiên Chủ Sakka, người làm công việc phục dịch cho ngươi."

4. Bổn Sanh Vua Mahāpanāda. [264]

400. "Sau khi nhìn thấy những mũi tên đã được bắn ra bằng lực đẩy của những cây cung, và những thanh gươm sắc bén có bôi dầu đã được nắm chặt, trong sự hiểm nguy khi thần chết hiện diện ấy, tại sao ông đã không có trạng thái khiếp đảm?"

401. "Sau khi nhìn thấy những mũi tên đã được bắn ra bằng lực đẩy của những cây cung, và những thanh gươm sắc bén có bôi dầu đã được nắm chặt, trong sự hiểm nguy khi thần chết hiện diện ấy, tôi đã có được sự hân hoan bao la và cao cả.

402. Với niềm hân hoan sanh khởi, tôi đây đã khuất phục những kẻ thù. Ngay trước đó, mạng sống đã được tôi buông bỏ. Bởi vì trong khi không thể hiện sự bám víu vào mạng sống, người dũng sĩ có thể thực hiện phận sự dũng sĩ bất cứ lúc nào."

5. Bổn Sanh Mũi Tên. [265]

403. "Người tình khiến mẹ ốm o, vàng vọt, lý do khiến thức ăn không còn được thích thú, người tình ấy đã đi đến, vì sao giờ đây mẹ lại thoái lui?"

404. "Vả lại, nếu ngay từ lúc đầu, điều gọi là sự thân mật sanh khởi, thì danh dự của hàng phụ nữ bị mất mát, này con, vì thế mẹ đã thoái lui."

405. "Người nữ nào không ưa thích người nam sanh ở gia tộc của những người có danh tiếng đã đi đến (với mình), thì sẽ sầu muộn thời gian dài, tựa như con lừa cái Kundalī và con ngựa Vātagga."

6. Bổn Sanh Con Ngựa Vātagga. [266]

406. "Con thú có màu vàng sẫm, có cặp mắt lồi ra,
có lớp vỏ bằng xương, sống trong nước, không có lông.
Bị nó chế ngự, tôi khóc lóc một cách khốn khổ,
Nàng chớ bao giờ từ bỏ tôi, người sánh bằng mạng sống của nàng."

407. "Chàng ơi, thiếp sẽ không từ bỏ chàng, hỡi chàng voi với sự suy nhược ở tuổi sáu mươi. Khắp bốn phương ở trên trái đất, chàng là người vô cùng yêu quý của thiếp."

408. "Trong số các con cua ở biển cả, ở sông Gaṅgā, và sông Nammadā, ngài là loài thủy tộc hạng nhất, xin ngài hãy phóng thích người chồng của thiếp, kẻ đang khóc lóc (van xin cho chồng)."

7. Bổn Sanh Con Cua. [267]

409. Yo ve sabbasametānaṃ[1] ahuvā seṭṭhasammato,
tassāyaṃ edisī paññā kimeva itarā pajā.

410. Evameva tuvaṃ brahme anaññāya vinindasi,
kathaṃ mūlaṃ adisvāna[2] rukkhaṃ jaññā patiṭṭhitaṃ.

411. Nāhaṃ tumhe vinindāmi ye caññe[3] vānarā vane,
vissasenova gārayho yassatthā rukkharopakā ”ti.
8. Ārāmadūsakajātakaṃ.

412. Na hi vaṇṇena sampannā mañjukā piyadassanā,
kharavācā piyā honti asmiṃ loke paramhi ca.

413. Nanu passasimaṃ kāḷiṃ dubbaṇṇaṃ tilakāhataṃ,
kokilaṃ saṇhabhāṇena[4] bahunnaṃ[5] pāṇinaṃ piyaṃ.

414. Tasmā sakhilavācassa mantabhāṇī anuddhato,
atthaṃ dhammañca dīpeti madhuraṃ tassa bhāsitan ”ti.
9. Sujātajātakaṃ.

415. Sabbehi kira ñātīhi kosiyo issaro kato,
sace ñātīh’ anuññāto[6] bhaṇeyyāhaṃ ekavāciyaṃ.[7]

416. Bhaṇa samma anuññāto atthaṃ dhammañca kevalaṃ,
santi hi daharā pakkhī paññāvanto[8] jutindharā.

417. Na me ruccati bhaddaṃ vo ulūkassābhisecanaṃ,
akuddhassa[9] mukhaṃ passa kathaṃ kuddho karissatī ”ti.
10. Ulūkajātakaṃ.

Padumavaggo dutiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Padumuttamanāgasirivhayano
samahaṇṇavayūpakhurappavaro,
atha kundalikuñjararukkha puna
kharavāca-ulūkavarena dasā ”ti.

--ooOoo--

---

[1] yomesañca sametānaṃ - Syā.
[2] kathaṃ hi mūlaṃ adisvā - Syā, PTS.
[3] ye cettha - Syā.
[4] saṇhavācena - Ma, Syā.
[5] bahūnaṃ - Ma, Syā.
[6] ñātīhi anuññāto - Ma, Syā.
[7] ekavācikaṃ - Ma, Syā.
[8] paññavanto - Ma, Syā.
[9] akkuddhassa - Ma, Syā.

409. "Gã này hẳn nhiên đã được công nhận là hạng nhất trong tất cả bọn này. Trí tuệ của gã là như thế này, còn các gã khác sẽ là cái gì nữa đây?"

410. "Thưa Bà-la-môn, ngài không biết rõ nên mới chê bai như vậy. Không nhìn thấy cái rễ, làm thế nào có thể biết được cây đã phát triển như thế nào?"

411. "Ta không chê bai ngươi và những con khỉ khác ở trong rừng. Chính đức vua Vissasena mới đáng chê trách, vì ngài sử dụng những kẻ trồng cây (như các ngươi)."

8. Bổn Sanh Kẻ Làm Hỏng Khu Vườn. [268]

412. "Người được thành tựu sắc đẹp, có giọng nói du dương, có dáng vẻ đáng yêu, nhưng có lời nói thô lỗ thì không được yêu mến ở đời này và đời khác.

413. Chẳng phải mẹ nhìn thấy con chim cu cu đen đủi, có màu sắc xấu xí, lốm đốm các chấm hạt mè, được yêu mến bởi nhiều sinh vật nhờ vào tiếng kêu êm dịu.

414. Vì thế, nên có lời nói tử tế, có cách nói khôn khéo, không cao ngạo, làm sáng tỏ ý nghĩa và Giáo Pháp; lời nói của vị ấy là ngọt ngào."

9. Bổn Sanh Nàng Sujātā. [269]

415. "Nghe nói chim cú được các bà con lập làm chúa tể, nếu được bà con cho phép, tôi xin phát biểu một lời."

416. "Này bạn, hãy nói, bạn được phép nói lời có ý nghĩa và thật sự hợp lý lẽ, bởi vì còn có những con chim còn trẻ, có trí tuệ, sáng láng."

417. "Việc phong vương cho chim cú của các vị không làm tôi thích thú. Mong rằng điều tốt lành sẽ đến với các vị. Hãy nhìn xem khuôn mặt của gã khi không giận dữ, khi giận dữ gã sẽ làm thế nào?"

10. Bổn Sanh Con Chim Cú. [270]

Phẩm Hoa Sen là thứ nhì.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Hoa sen tối thượng, con voi có tên may mắn,
với đại dương, tòa lâu đài, và chuyện mũi tên,
rồi lừa cái Kundalī, con voi đực, lại cây cối nữa,
lời nói thô lỗ, với chuyện chim cú, là mười.

--ooOoo--

3. ARAÑÑAVAGGO[1]

418. Āraññakassa[2] isino cirarattatapassino,[3]
kiccā kataṃ udapānaṃ kathaṃ samma avāhasi.[4]

419. Esa dhammo sigālānaṃ[5] yampītvā[6] ohadāmase,
pitupitāmahaṃ dhammo na naṃ[7] ujjhātumarahasi.

420. Yesaṃ vo ediso dhammo adhammo pana kīdiso,
mā vo dhammaṃ adhammaṃ vā addasāma kudācanan "ti.
1. Udapānadūsakajātakaṃ.

421. Yena mittena saṃsaggā yogakkhemo vihiṃsati,[8]
pubbevajjhābhavantassa rakkhe akkhīva[9] paṇḍito.

422. Yena mittena saṃsaggā yogakkhemo pavaḍḍhati,
kareyyattasamaṃ vuttiṃ sabbakiccesu paṇḍito.

423. Etha vyagghā nivattavho paccametha[10] mahāvanaṃ,
mā vanaṃ[11] chindi nivyagghaṃ vyagghā māhesu nibbanā "ti.
2. Vyagghajātakaṃ.

424. Ko nu udditabhattova[12] pūrahatthova brāhmaṇo,
kahannu bhikkhaṃ acari kaṃ saddhaṃ upasaṅkami.

425. Ahaṃ kapismi dummedho anāmāsāni āmasiṃ,
tvaṃ maṃ mocaya bhaddante mutto gaccheyya pabbataṃ.

426. Kacchapā kassapā honti koṇḍaññā honti makkaṭā,
muñca kassapa koṇḍaññaṃ kataṃ methunakaṃ tayā "ti.
3. Kacchapajātakaṃ.

---

1 udapānavagga - Ma.
2 āraññikassa - Ma.
3 ciraṃ rattaṃ tapassino - Syā.
4 avāhayi - Ma, PTS; apāhasi - Syā.
5 siṅgālānaṃ - Ma.
6 yaṃ pitvā - Ma; yaṃ pivitvā - Syā.
7 taṃ - Ma, Syā.
8 vihiyyati - Ma; vihīyati - Syā.
9 akkhiṃva - Ma, Syā.
10 paccupetha - Ma, Syā.
11 mā no vanaṃ - Syā.
12 uddhitabhattova - Ma, PTS; vaḍḍhitabhattova - Syā.

3. PHẨM KHU RỪNG

418. "Giếng nước đã được thực hiện một cách khó khăn dành cho các vị ẩn sĩ tu trong rừng và các đạo sĩ trường kỳ khổ hạnh, này bạn, tại sao bạn lại làm nhơ bẩn?"

419. "Điều ấy là tập quán của các con chó rừng, chúng tôi đại tiện sau khi uống nước, là thói quen của cha ông, bạn không xứng đáng để lên án điều ấy."

420. "Việc như thế này đối với các bạn đây là điều hợp pháp, thế thì việc như thế nào là điều phi pháp? Chớ để chúng tôi nhìn thấy điều hợp pháp hay phi pháp của các bạn vào bất cứ lúc nào."

1. Bổn Sanh Kẻ Làm Bẩn Giếng Nước. [271]

421. "Do sự tiếp xúc với người bạn nào khiến sự an toàn đối với các trói buộc bị tổn giảm, thì nên duy trì sự khống chế đối với kẻ ấy giống như trước đây, tựa như người sáng suốt bảo vệ cặp mắt.

422. Do sự tiếp xúc với người bạn nào khiến sự an toàn đối với các trói buộc được tăng trưởng, người sáng suốt nên thực hiện sự đối xử bình đẳng như là đối với bản thân trong tất cả các công việc."

423. "Này các ông cọp, xin các ông hãy đi đến, xin các ông hãy quay lại, xin các ông hãy trở về khu rừng lớn. Chớ để người ta chặt phá khu rừng không có cọp. Mong rằng các ông cọp chớ lìa khỏi khu rừng."

2. Bổn Sanh Con Cọp. [272]

424. "Ai giống như là người có bữa ăn thịnh soạn, ai tựa như vị Bà-la-môn với hai tay được chất đầy? Vậy đã đi khất thực nơi đâu, đã đi đến tín đồ nào?"

425. "Tôi là con khỉ ngu muội. Tôi đã sờ vào những chỗ không nên sờ đến. Xin ngài hãy cứu thoát tôi. Thưa ngài, được tự do, tôi sẽ đi đến ngọn núi."

426. "Loài rùa là dòng họ Kassapa, loài khỉ là dòng họ Koṇḍañña. Này Kassapa, hãy phóng thích Koṇḍañña. Ngươi đã làm việc có tính chất đôi lứa."

3. Bổn Sanh Con Rùa. [273]

427. Kāyaṃ balākā sikhinī corī laṅghipitāmahā,[1]
oraṃ balāke āgaccha caṇḍo me vāyaso sakhā.

428. Nāhaṃ balākā sikhinī ahaṃ lolosmi vāyaso,
akatvā vacanaṃ tuyhaṃ passa lūnosmi āgato.

429. Puna pāpajjasi[2] samma sīlaṃ hi tava tādisaṃ,
na hi mānusakā bhogā subhuñjā honti pakkhinā ”ti.

4. Lolajātakaṃ.

430. Kāyaṃ balākā rucirā kākanīḷasmiṃ[3] acchati,[4]
caṇḍo kāko sakhā mayhaṃ tassa[5] cetaṃ kulāvakaṃ.

431. Nanu maṃ samma jānāsi dija sāmākabhojana,[6]
akatvā vacanaṃ tuyhaṃ passa lūnosmi āgato.

432. Puna pāpajjasi[2] samma sīlaṃ hi tava tādisaṃ,
na hi mānusakā[7] bhogā subhuñjā honti pakkhinā ”ti.

5. Rucirajātakaṃ.

433. Tava saddhañca sīlañca viditvāna janādhipa,
vaṇṇaṃ añjanavaṇṇena kāliṅgasmiṃ nimimhase.[8]

434. Annabhaccā ca bhaccā[9] ca yodha uddissa gacchati,
sabbe te appaṭikkhippā[10] pubbācariyavaco idaṃ.

---

1 laṅghīpitāmahā - Syā, PTS.
2 pāpajjasī - Ma, Syā, PTS.
3 kākaniṇḍasmi - Syā; kākānīḷasmi - PTS.
4 macchati - Syā.
5 yassa - Ma, Syā.
6 sāmakabhojanaṃ - Syā.
7 mānusikā - Syā.
8 vinimahase - Syā.
9 c’ abhaccā - Ma, PTS.
10 apaṭikkhippā - Ma.

427. "Này hạc nâu có chỏm lông, này thứ trộm cắp, này tổ tiên của loài cò, ai đây nhỉ? Này hạc nâu, hãy đi đến nơi khác, con quạ bạn của tôi là dữ tợn."

428. "Tôi không phải là con hạc nâu có chỏm lông, tôi là con quạ tham lam. Sau khi không làm theo lời nói của bạn, bạn hãy nhìn xem tôi đã đi đến tình trạng bị vặt trụi lông."

429. "Này bạn, bạn lại phạm vào điều ác, bởi vì bản chất của bạn là như thế ấy, bởi vì của cải thuộc con người là không dễ gì thọ dụng bởi loài chim."

4. Bổn Sanh Con Chim Tham Lam. [274]

430. "Con hạc nâu xinh xắn này là ai mà ngụ ở trong ổ của con quạ? Con quạ bạn của tôi là dữ tợn, và cái tổ này là của nó."

431. "Này bạn, chẳng lẽ bạn không biết tôi? Này chim (bồ câu), này loài có thức ăn là hạt kê, sau khi không làm theo lời nói của bạn, bạn hãy nhìn xem tôi đã đi đến tình trạng bị vặt trụi lông."

432. "Này bạn, bạn lại phạm vào điều ác, bởi vì bản chất của bạn là như thế ấy, bởi vì của cải thuộc con người là không dễ gì thọ dụng bởi loài chim."

5. Bổn Sanh Con Chim Xinh Xắn. [275]

433. "Tâu quân vương, biết được đức tin và giới hạnh của ngài, chúng tôi, thay mặt vua xứ Kāliṅga, xin trao đổi vàng bạc lấy con voi Añjanavaṇṇa."

434. "Người nào đi đến nơi này vì miếng ăn và sinh kế hay không vì sinh kế, tất cả bọn họ đều không bị xua đuổi; điều này là lời dạy của những vị thầy đầu tiên (các bậc cha mẹ)."

435. Dadāmi vo brāhmaṇā nāgametaṃ
rājārahaṃ rājabhoggaṃ[1] yasassinaṃ,
alaṅkataṃ hemajālābhichannaṃ
sasārathiṃ[2] gacchatha yena kāman "ti.

6. Kurudhammajātakaṃ.[3]

436. Vassāni paññāsa samādhikāni
vasimha[4] selassa guhāya romaka,
asaṅkamānā abhinibbutattā[5]
hatthattamāyanti[6] mamaṇḍajā pure.

437. Tedāni vakkaṅga[7] kimatthamussukā
bhajanti[8] aññaṃ girikandaraṃ dijā,
na nūna[9] maññanti mamaṃ yathā pure
cirappavuttā[10] athavā na te ime.

438. Jānāma taṃ na mayamsma mūḷhā[11]
soyeva[12] tvante mayamasma nāññe,[13]
cittañca te asmiṃ[14] jane paduṭṭhaṃ
ājīvaka[15] tena taṃ uttasāmā "ti.

7. Romakajātakaṃ.[16]

439. Kamatthamabhisandhāya[17] lahucittassa dūbhino,[18]
sabbakāmaduhasseva[19] idaṃ[20] dukkhaṃ titikkhasi.

440. Siṅgena nihanāhetaṃ[21] padasā ca adhiṭṭhaha,
bhīyo[22] bālā pakujjheyyuṃ[23] no cassa paṭisedhako.

441. Mamevāyaṃ maññamāno aññampevaṃ[24] karissati,
te taṃ[25] tattha vadhissanti sā me mutti bhavissatī "ti.

8. Mahisajātakaṃ.[26]

---

[1] rājabhogaṃ - Syā.
[2] sasārathī - Syā.
[3] garudhammajātakaṃ - Ma.
[4] vāsimhi - Syā.
[5] abhinibbutacittā - Syā.
[6] hatthatthamāyanti - Syā.
[7] vaṅkaṅga - Syā.
[8] vajanti - PTS.
[9] nanu na - Syā; nanū na - PTS.
[10] cirappavutthā - Ma, PTS; cirampavuṭṭhā - Syā.
[11] mayaṃ sampamūḷhā - Ma; mayaṃ sammuḷhā - Syā.
[12] sveva - Syā.
[13] naññe - Syā.
[14] asmi - Syā.
[15] ājīvikā - Ma; ājīvika - PTS.
[16] romajātakaṃ - Syā.
[17] kimatthamabhisandhāya - Ma, Syā.
[18] dubbhino - Ma, Syā.
[19] sabbakāmadadasseva - Ma.
[20] imaṃ - Ma, PTS.
[21] nīharāsetaṃ - Syā.
[22] bhiyyo - Ma, Syā, PTS.
[23] pakuṭṭeyyuṃ - Syā.
[24] aññepevaṃ - Ma; aññampeva - PTS.
[25] naṃ - Ma, Syā.
[26] mahiṃsarājajātakaṃ - Ma.

435. "Này các Bà-la-môn, trẫm sẽ ban cho các khanh con voi ấy,
(là con voi) có danh tiếng, xứng đáng với vua, thuộc sở hữu của vua,
(con voi) đã được trang điểm, đã được choàng lên bằng tấm lưới vàng,
cùng với viên quản tượng. Các khanh hãy ra đi theo như ý thích."

6. Bổn Sanh Tập Quán Xứ Kuru. [276]

436. "Sánh bằng hoặc hơn năm mươi năm,
chúng ta đã sống ở hang đá, này Romaka.
Trong khi không nghi ngờ, có trạng thái tĩnh lặng,
các con chim (bồ câu), trước đây, đi đến với ta trong khoảng tầm tay.

437. Này Vakkaṅga, giờ đây, chúng vì lý do gì mà có vẻ chộn rộn?
Các con chim rủ nhau đi đến hang núi khác;
phải chăng chúng nghĩ rằng ta không còn giống như trước đây,
hay những con này không phải là chúng, khi sống xa cách đã lâu?"

438. "Chúng tôi biết ông, chúng tôi không phải là khờ dại,
ông vẫn y như thế, chúng tôi cũng vậy, không phải những ai khác,
nhưng tâm của ông là độc ác với lũ chim chúng tôi.
Này gã tu khổ hạnh, vì thế chúng tôi khiếp sợ ông."

7. Bổn Sanh Bồ Câu Romaka. [277]

439. "Đối với con khỉ, kẻ có tâm thay đổi, bội bạc, có thái độ như là của người ban cho mọi điều ước muốn (có thái độ như là của chủ nhân), liên quan đến lợi ích gì mà ngài chịu đựng khổ đau này?

440. Bạn hãy quật ngã con thú này bằng sừng và hãy dẫm đạp nó bằng bàn chân. Và nếu không có người ngăn chặn, những kẻ ngu dốt có thể quậy phá nhiều hơn nữa."

441. "Nó cũng sẽ làm với kẻ khác như vậy, trong khi nghĩ rằng kẻ này chính là ta. Trong trường hợp ấy, chúng sẽ giết chết nó, sự giải thoát (khỏi việc) ấy sẽ có cho ta."

8. Bổn Sanh Con Trâu. [278]

442. Yathā māṇavako panthe sigāliṃ[1] vanagocariṃ,
atthakāmaṃ pavedentiṃ[2] anatthakāmāti maññati,
anatthakāmaṃ satapattaṃ atthakāmoti maññati.

443. Evameva idhekacco puggalo hoti tādiso,
hitehi vacanaṃ vutto patigaṇhāti[3] vāmato.

444. Ye ca kho naṃ pasaṃsanti bhayā ukkaṃsayanti ca,[4]
tañhi so maññate mittaṃ satapattaṃva māṇavo "ti.
9. Satapattajātakaṃ.

445. Addhā hi nūna migarājā puṭakammassa[5] kovido,
tathāhi puṭaṃ[6] dūseti aññaṃ nūna karissati.

446. Na me pitā vā mātā vā[7] puṭakammassa[5] kovido,[8]
kataṃ kataṃ kho dūsema evaṃ dhammamidaṃ kulaṃ.

447. Yesaṃ vo ediso dhammo adhammo pana kīdiso,
mā vo dhammaṃ adhammaṃ vā addasāma kudācanan "ti.
10. Puṭadūsakajātakaṃ.[9]

Araññavaggo[10] tatiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Udapānavaraṃ vanabyagghakapi
sikhinī ca balākaruciravaro,
sujanādhiparomakadūsa puna
satapattavaro puṭakamma dasā "ti.

--ooOoo--

[1] siṅgāliṃ - Ma.
[2] pavedenti - Syā;
pavadantiṃ - PTS.
[3] paṭigaṇhāti - Ma;
paṭiggaṇhati - Syā.
[4] vā - Ma, Syā.
[5] pūṭakammassa - Syā.
[6] pūṭaṃ - Syā.
[7] mātā vā pitā vā - Ma.
[8] kovidā - Syā.
[9] pūṭadūsakajātakaṃ - Syā.
[10] udapānavaggo - Ma, Syā.

442. "Giống như chàng trai trẻ trên đường đi nghĩ rằng con chó rừng cái – đi kiếm ăn ở khu rừng, có ý định tốt, đang (tìm cách) thông báo (tai họa) – là 'kẻ có ý định không tốt,' và nghĩ rằng con chim gõ kiến – có ý định không tốt – là 'kẻ có ý định tốt.'

443. Tương tự y như vậy, một người nào đó, ở đây, là thuộc hạng người như vậy, khi được nói lời nói với những điều lợi ích, thì tiếp thu ngược lại.

444. Và thật vậy, những người nào khen ngợi và tán dương kẻ ấy do sự sợ hãi, kẻ ấy nghĩ rằng chính người kia là bạn bè, tựa như chàng trai trẻ nghĩ về con chim gõ kiến."

9. Bổn Sanh Con Chim Gõ Kiến. [279]

445. "Có lẽ vua loài thú đương nhiên là rành rẽ về việc làm giỏ. Bởi vì, gã làm hỏng cái giỏ như thế này, có lẽ gã sẽ làm cái khác."

446. "Cha tôi hoặc mẹ tôi là không rành rẽ về việc làm giỏ. Chúng tôi quả thật làm hỏng từng cái giỏ đã được làm ra; gia tộc này có tập quán như vậy."

447. "Việc như thế này đối với các bạn đây là tập quán, thế thì việc như thế nào là phi tập quán? Chớ để chúng tôi nhìn thấy tập quán hay phi tập quán của các bạn vào bất cứ lúc nào."

10. Bổn Sanh Kẻ Làm Hỏng Cái Giỏ. [280]

Phẩm Khu Rừng là thứ ba.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Chuyện giếng nước, khu rừng và con cọp, con khỉ,
và con hạc nâu có chỏm lông, chuyện con chim xinh xắn,
vị quân vương tốt, bồ câu Romaka, thêm nữa kẻ làm hại,
chuyện con chim gõ kiến, công việc làm giỏ, là mười.

--ooOoo--

4. ABBHANTARAVAGGO

448. Abbhantaraṃ[1] nāma dumo yassa dibbamidaṃ[2] phalaṃ,
bhutvā dohaḷinī nārī cakkavattiṃ vijāyati.

449. Tañca[3] bhadde mahesīsi sā cāsi[4] patino piyā,
āharissati te rājā idaṃ abbhantaraṃ phaḷaṃ.

450. Bhatturatthe parakkanto yaṃ ṭhānamadhigacchati,
sūro attapariccāgī labhamāno bhavāmahan ”ti.
1. Abbhantarajātakaṃ.

451. Seyyaṃso seyyaso hoti yo seyyamupasevati,
ekena sandhiṃ katvāna sataṃ vajjhe amocayiṃ.

452. Tasmā sabbena lokena sandhiṃ katvāna ekako,[5]
pecca saggaṃ nigaccheyya[6] idaṃ suṇotha kāsayo.[7]

253. Idaṃ vatvā mahārājā kaṃso bārāṇasiggaho,
dhanuṃ tūṇiñca[8] nikkhippa saṃyamaṃ ajjhupāgamī ”ti.
2. Seyyaṃsajātakaṃ.[9]

454. Varaṃ varaṃ tvaṃ nihanaṃ pure cari
asmiṃ padese abhibhuyya sūkare,
sodāni eko vyapagamma[10] jhāyasi
balannu te vyaggha na cajja vijjati.

455. Ime sudaṃ[11] yanti disodisaṃ pure
bhayaṭṭitā[12] leṇagavesino[13] puthu,[14]
te dāni saṃgamma rasanti[15] ekato
yattha ṭhitā[16] duppasahajja me[17] mayā.

---

[1] abbhantaro - Ma, Syā.
[2] dibyamidaṃ - Ma, Syā.
[3] tvampi - Ma, Syā;
tvañca - PTS.
[4] cāpi - Ma, Syā.
[5] ekato - Ma.
[6] na gaccheyya - PTS.
[7] suṇātha kāsiyā - Ma, Syā.
[8] kaṇḍañca - Ma; tuṇḍiñca - Syā.
[9] seyyajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] byaggha pagamma - Syā.
[11] imassutā - Syā.
[12] bhayaddhitā - Syā;
bhayadditā - PTS.
[13] lenagavesino - PTS.
[14] puthū - Ma, Syā.
[15] vasanti - Ma, Syā.
[16] yatthaṭṭhitā - Ma, Syā, PTS.
[17] duppasah’ ajja ’me - Ma, PTS;
duppasahajjime - Syā.

4. PHẨM CHÍNH GIỮA

448. "Có loại cây tên là Chính Giữa, trái của nó thuộc về cõi trời. Sau khi ăn vào, người đàn bà ốm nghén (sẽ) hạ sanh vị vua chuyển luân.

449. Tâu lệnh bà, lệnh bà là chánh cung hoàng hậu. Và lệnh bà đây được chồng yêu quý; đức vua sẽ mang lại trái Chính Giữa này cho lệnh bà."

450. "Quyền lợi nào mà người dũng sĩ đạt được trong lúc nỗ lực cho những mục đích của chủ nhân, trong khi nhận lãnh (thứ ấy), tôi là người dũng sĩ, có sự buông bỏ bản thân."

1. Bổn Sanh Chính Giữa. [281]

451. "Người thân cận với người tốt là tốt hơn, là tốt hơn một phần. Sau khi tạo sự kết giao với một người (bằng tâm từ ái), ta đã cứu thoát một trăm người khỏi phải chết.

452. Vì thế, này các cư dân xứ Kāsi, các người hãy lắng nghe điều này. Sau khi tạo sự kết giao với tất cả thế gian (bằng tâm từ ái), mỗi một cá nhân có thể sanh về cõi trời sau khi chết."

453. "Đại vương Kaṃsa, người cai trị thành Bārāṇasī, đã nói lời này: 'Sau khi quăng bỏ cây cung và túi tên, ta đã đạt đến sự tự chế ngự (thiền chứng).'"

2. Bổn Sanh Tốt Hơn Một Phần. [282]

454. "Trước đây, sau khi đã khuất phục các con heo rừng ở khu vực này, ông đã thực hiện việc giết chết con heo nào mập nhất, ngon nhất. Bây giờ, ông đây, chỉ một mình, phải trốn chạy và bực bội. Này ông cọp, phải chăng hôm nay sức mạnh của ông không hiện hữu?"

455. "Trước đây, những con heo này chạy tứ tán. Bị khốn khổ vì sợ hãi, chúng tìm kiếm nơi nương náu một cách riêng rẽ. Giờ đây, chúng kết hợp lại, cùng nhau gào thét. Hôm nay, ta khó áp chế được chúng ở nơi chúng sinh sống."

456. Namatthu saṅghānaṃ[1] samāgatānaṃ
disvā sayaṃ sakhyaṃ[2] vadāmi abbhutaṃ,
vyagghaṃ migā yattha jiniṃsu dāṭhino
sāmaggiyā dāṭhabalesu muccare ”ti.
3. Vaḍḍhakīsūkarajātakaṃ.

457. Yaṃ ussukā saṅgharanti alakkhikā bahuṃ dhanaṃ,
sippavanto asippā ca[3] lakkhivā tāni bhuñjati.[4]

458. Sabbattha katapuññassa aticcaññeva[5] pāṇino,
uppajjanti bahū bhogā appanāyatanesupi.[6]

459. Kukkuṭamaṇayo[7] daṇḍā[8] thiyo ca puññalakkhaṇā,
uppajjanti apāpassa katapuññassa jantuno ”ti.
4. Sirijātakaṃ.

460. Dariyā sattavassāni tiṃsamattā vasāmase,
hañjema[9] maṇino ābhaṃ iti no mantitaṃ[10] ahu.

461. Yāva yāva nighaṃsāma[11] bhiyyo vodāyate maṇi,
idañcadāni[12] pucchāma kiṃ kiccaṃ idha maññasi.

462. Ayaṃ maṇi veḷuriyo akāco vimalo subho,
nāssa sakkā siriṃ gantuṃ[13] apakkamatha sūkarā ”ti.
5. Maṇisūkarajātakaṃ.

---

[1] saṅghāna - Ma, Syā.
[2] sakhya - Ma, PTS;
saṃkhya - Syā.
[3] asippā vā - Syā.
[4] lakkhikā tāni bhuñjare - Syā;
lakkhīva tāni bhuñjati - PTS.
[5] atīv' aññe va - PTS.
[6] api nāyatanesupi - Syā;
appanāyatanesu pīti - PTS.
[7] kukkuṭo maṇayo - Ma, Syā.
[8] daṇḍo - Ma, Syā, PTS.
[9] haññāma - Ma, Syā;
hañchema - PTS.
[10] mantanaṃ - Ma.
[11] yāvatā maṇiṃ ghaṃsāma - Ma;
yāvatā maṇi ghaṃsāma - Syā.
[12] idañca dāni - Ma;
idañcidāni - Syā;
brāhmaṇaṃ tveva - PTS.
[13] hantuṃ - Ma, Syā.

456. “Hãy tỏ sự kính nể đến các hội chúng đã được tập hợp lại, ta nói về tình bằng hữu phi thường sau khi tự thân nhìn thấy. Nơi ấy, những con thú có răng nanh đã chiến thắng con cọp. Do sự hợp nhất giữa các con heo rừng mà chúng được tự do.”

3. Bổn Sanh Con Heo Rừng Của Người Thợ Mộc. [283]

457. “Những người siêng năng gom góp được nhiều tài sản không do vận may, còn những người có nghề nghiệp hoặc không có nghề nghiệp, có vận may, thì thọ hưởng chúng.

458. Ở tất cả các nơi, nhiều của cải sanh lên cho người (trước đây) đã có tạo phước vượt trội những chúng sinh khác, thậm chí trong một số ít trường hợp (sanh lên cho đối tượng không thích hợp).”

459. “Con gà trống, các viên ngọc ma-ni, các cây gậy, và những người phụ nữ có phước tướng sanh lên cho người không ác độc, đã có tạo phước (trước đây).”

4. Bổn Sanh Sự May Mắn. [284]

460. “Chúng tôi gồm ba mươi mạng sống ở hang được bảy năm. Chúng tôi đã có suy nghĩ rằng: ‘Chúng ta hãy hủy ánh sáng của ngọc ma-ni.’

461. Chúng tôi càng chà xát chừng nào thì ngọc ma-ni càng trong sáng thêm. Vậy giờ đây, chúng tôi hỏi điều này: ‘Ở đây, ông nghĩ việc nên làm là việc gì?’”

462. “Ngọc ma-ni này là ngọc bích, không tì vết, không vết nhơ, chói sáng, các ngươi không thể nào hủy được sự chói sáng. Bọn heo rừng các ngươi hãy tránh xa.”

5. Bổn Sanh Ngọc Ma-ni Và Heo Rừng. [285]

463. Mā sālukassa[1] pihayi āturannāni bhuñjati,
appossukko bhusaṃ khāda etaṃ dīghāyulakkhaṇaṃ.

464. Idāni so idhāgantvā atithi[2] yuttasevako,
atha dakkhisi sālukaṃ sayantaṃ musaluttaraṃ.[3]

465. Vikantaṃ sūkaraṃ disvā sayantaṃ musaluttaraṃ,[3]
jaraggavā vicintesuṃ[4] varamhākaṃ bhusāmivā "ti.

6. Sālukajātakaṃ.

466. Nānummatto nāpisuno[5] nānaṭo nākutūhalo,
mūḷhesu labhate lābhaṃ esā te anusāsanī.

467. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ dhanalābhañca brāhmaṇa,
yā vutti vinipātena adhammacariyāya vā.[6]

468. Api ce pattamādāya anāgāro[7] paribbaje,
esāva jīvikā seyyo[8] yā cādhammena esanā "ti.

7. Lābhagarahajātakaṃ.[9]

469. Agghanti macchā adhikaṃ sahassaṃ
na so atthi yo imaṃ saddaheyya,
mayhañca assu[10] idha satta māsā
ahampi taṃ macchuddānaṃ[11] kiṇeyyaṃ.

470. Macchānaṃ bhojanaṃ datvā mama dakkhiṇamādisi,
taṃ dakkhiṇaṃ sarantiyā kataṃ apacitiṃ tayā.

---

[1] sālūkassa - Ma, PTS.
[2] atithī - Ma.
[3] mūsaluttaraṃ - Syā.
[4] jaraggavāsā cintesuṃ - Ma; jaraggavā acintesuṃ - Syā.
[5] nāpisuṇo - Ma, Syā, PTS.
[6] adhammacaraṇena vā - Ma, PTS.
[7] anagāro - Ma.
[8] seyyā - PTS.
[9] lābhagarahikajātakaṃ - Syā.
[10] assū - Syā, PTS.
[11] macchadānaṃ - Syā.

463. "Chớ mong cầu (cuộc sống) của Sāluka, nó ăn thức ăn (vỗ béo) của kẻ sắp bị giết. Em hãy ít đòi hỏi, hãy nhai rơm rạ; điều ấy là dấu hiệu của cuộc sống thọ.

464. Giờ đây, người khách ấy, sau khi đi đến nơi này, là người phục vụ đã được giao phó. Rồi em sẽ nhìn thấy Sāluka (bị giết chết) nằm dài với phần môi phía trên."

465. "Sau khi nhìn thấy con heo bị xẻ banh, nằm dài với phần môi phía trên, hai con bò già đã cân nhắc rằng: 'Chỉ có rơm rạ là tuyệt vời cho chúng ta.'"

6. Bổn Sanh Con Heo Sāluka. [286]

466. "Trong số những người bị mê mờ, kẻ nhận được lợi lộc không phải là kẻ không bị điên, không phải là kẻ không nói đâm thọc, không phải là kẻ không nhảy múa, không phải là kẻ không nói lung tung; sự giáo huấn này là dành cho ngươi."

467. "Thưa Bà-la-môn, thật xấu hổ thay việc đạt được danh vọng và đạt được tài sản theo lối hành xử với việc hủy hoại hoặc với việc làm sai pháp.

468. Và hơn nữa, vị (xuất gia) không nhà nên cầm lấy bình bát hành hạnh du sĩ, chính sự nuôi mạng ấy là tốt hơn việc tầm cầu sai pháp."

7. Bổn Sanh Chê Trách Lợi Lộc. [287]

469. "Những con cá trị giá hơn một ngàn,
không có người nào có thể tin chuyện này.
Còn đối với tôi, ở đây đã là bảy xu,
tôi cũng đã mua phần cá dành riêng ấy."

470. "Sau khi cho thức ăn đến những con cá, ngài đã đề cập đến việc cúng dường đến ta. Trong khi ta nhớ lại sự cúng dường ấy, sự nể vì đã được ta thực hiện.

471. Paduṭṭhacittassa na phāti hoti
na cāpi naṃ[1] devatā pūjayanti,
yo bhātaraṃ pettikaṃ sāpateyyaṃ
avañcayī dukkatakammakārī ”ti.[2]
8. Macchuddānajātakaṃ.[3]

472. Nānācchandā[4] mahārāja ekāgāre vasāmase,
ahaṃ gāmavaraṃ icche brāhmaṇī ca gavaṃ sataṃ.

473. Chatto ca[5] ājaññarathaṃ[6] kaññā ca maṇikuṇḍalaṃ,
yā cesā puṇṇikā[7] jammī udukkhalaṃ abhikaṅkhati.[8]

474. Brāhmaṇassa gāmavaraṃ detha brāhmaṇiyā gavaṃ sataṃ,
puttassa[9] ājaññarathaṃ kaññāya maṇikuṇḍalaṃ,
yañcetaṃ puṇṇikaṃ[10] jammiṃ paṭiyādetha udukkhalan ”ti.[11]
9. Nānācchandajātakaṃ.[12]

475. Sīlaṃ kireva kalyāṇaṃ sīlaṃ loke anuttaraṃ,
passa ghoraviso nāgo sīlavāti na haññati.

476. Sohaṃ sīlaṃ samādissaṃ loke anumataṃ sivaṃ,
ariyavuttisamācāro yena vuccati sīlavā.

477. Ñātīnañca piyo hoti mittesu ca virocati,
kāyassa bhedā sugatiṃ upapajjati sīlavā ”ti.
10. Sīlavīmaṃsajātakaṃ.[13]

Abbhantaravaggo catuttho.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Dumakaṃsavaruttamabyagghamigā
maṇiyo maṇi sālukamavhayano,
anusāsaniyopi ca macchavaro
maṇikuṇḍalakena kirena dasā ”ti.

--ooOoo--

[1] taṃ - Ma, PTS.
[2] dukkaṭakammakārīti - Ma, Syā.
[3] macchadānajātakaṃ - Syā.
[4] nānāchandā - Ma, Syā.
[5] putto ca - Ma; putto - Syā.
[6] ājaññakaṃ rathaṃ - Syā.
[7] puṇṇakā - Syā.
[8] udukkhalamabhikaṅkhati - Ma.
[9] chattassa - PTS.
[10] puṇṇakaṃ - Syā.
[11] paṭipādethudukkhalanti - Ma, Syā; paṭipādetha udukkhalanti - PTS.
[12] nānāchandajātakaṃ - Ma, Syā.
[13] sīlavīmaṃsakajātakaṃ - Ma.

471. Không có sự hưng thịnh dành cho kẻ có tâm xấu xa,
và các thiên thần cũng không cúng dường kẻ ấy,
kẻ đã lừa gạt, đã làm hành động sái quấy
đối với người anh trai về tài sản (thừa kế) của cha."

8. Bổn Sanh Phần Cá Dành Riêng. [288]

472. "Tâu đại vương, chúng tôi sống trong một ngôi nhà với những mong muốn khác nhau, tôi thích ân huệ là ngôi làng, còn người vợ Bà-la-môn thích một trăm bò sữa.

473. Con trai thích cỗ xe kéo bởi ngựa thuần chủng, con gái thích bông tai ngọc ma-ni, còn đứa tớ gái Puṇṇikā hèn hạ ấy mong mỏi cái cối giã."

474. "Trẫm ban cho người Bà-la-môn ân huệ là ngôi làng, cho người vợ Bà-la-môn một trăm bò sữa, cho người con trai cỗ xe kéo bởi ngựa thuần chủng, cho người con gái bông tai ngọc ma-ni, và trẫm thí cho đứa tớ gái Puṇṇikā hèn hạ ấy cái cối giã."

9. Bổn Sanh Các Mong Muốn Khác Nhau. [289]

475. "Nghe rằng giới quả thật là tốt đẹp, giới là vô thượng ở thế gian. Hãy nhìn xem, con rắn có chất độc dữ dội (không cắn người) được khen là 'có giới,' nó không bị giết chết.[1]

476. Tôi đây sẽ thọ trì giới, sự an toàn đã được chứng thực ở thế gian. Người có sự thực hành lối sống của bậc Thánh được gọi là 'người có giới.'

477. Người có giới được các thân nhân yêu quý, và chói sáng trong số những bạn bè, do sự hoại rã của thân, sẽ tái sanh vào cảnh giới an vui."

10. Bổn Sanh Suy Xét Về Giới. [290]

Phẩm Chính Giữa là thứ tư.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Cây cối, chuyện vua Kaṃsa hay nhất, cọp và thú (có nanh),
các viên ngọc ma-ni, ngọc ma-ni, con heo tên Sāluka,
các lời giáo huấn, và chuyện các con cá,
với bông tai ngọc ma-ni, với việc nghe nói, là mười.

--ooOoo--

[1] Giống câu kệ 86 ở trang 37.

5. KUMBHAVAGGO

478. Sabbakāmadadaṃ kumbhaṃ kuṭaṃ[1] laddhāna dhuttako,
yāva so[2] anupāleti tāva so sukhamedhati.

479. Yadā matto ca ditto ca pamādā kumbhamabbhidā,
tato[3] naggo ca pottho ca pacchā bālo vihaññati.

480. Evameva yo dhanaṃ laddhā amattā[4] paribhuñjati,
pacchā tapati[5] dummedho kuṭaṃ[1] bhinnova[6] dhuttako "ti.

1. Bhadraghaṭajātakaṃ.[7]

481. Bārāṇassaṃ[8] mahārāja kākarājā nivāsiko,[9]
asītiyā sahassehi supatto parivārito.

482. Tassa dohaḷinī bhariyā suphassā[10] macchamicchati,[11]
rañño mahānase pakkaṃ paccagghaṃ rājabhojanaṃ.

483. Tesāhaṃ pahito dūto rañño camhi idhāgato,
bhattu apacitiṃ kummi nāsāyamakaraṃ vaṇan "ti.

2. Supattajātakaṃ.

484. Phuṭṭhassa me aññatarena vyādhinā[12]
rogena bāḷhaṃ dukhitassa ruppato,
parisussati khippamidaṃ kaḷebaraṃ
pupphaṃ yathā paṃsuni ātape kataṃ.

485. Ajaññaṃ jaññasaṅkhātaṃ asuciṃ sucisammataṃ,
nānākuṇapaparipūraṃ jaññarūpaṃ apassato.

486. Dhiratthu taṃ[13] āturaṃ pūtikāyaṃ
jegucchiyaṃ asuciṃ[14] byādhidhammaṃ,
yatthappamattā adhimucchitā pajā
hāpenti maggaṃ sugatūpapattiyā "ti.

3. Kāyavicchandajātakaṃ.[15]

---

[1] kūṭaṃ - Syā.
[2] naṃ - Ma, Syā.
[3] tadā - Ma, PTS.
[4] pamatto - Ma, Syā; amatto - PTS.
[5] tappati - PTS.
[6] bhitvāva - Ma, Syā.
[7] surāghaṭajātakaṃ - Ma; bhadraghaṭabhedakajātakaṃ - Syā.
[8] bārāṇasyaṃ - Ma, Syā.
[9] nivāsako - Ma, Syā.
[10] supassā - Syā.
[11] bhakkhitumicchati - Ma, Syā.
[12] byādhinā - Ma, Syā.
[13] dhiratthumaṃ - Ma, Syā.
[14] assuciṃ - Ma.
[15] kāyanibbindajātakaṃ - Ma, Syā; kāyavicchindajātakaṃ - PTS.

5. PHẨM CÁI HŨ

478. "Gã vô lại đã nhận được cái chậu, cái hũ ban cho mọi điều ước muốn. Ngày nào gã còn gìn giữ cái hũ thì ngày ấy gã còn thành tựu hạnh phúc.

479. Vào lúc bị say sưa và kiêu ngạo, do xao lãng, gã đã làm vỡ cái hũ. Từ đó, gã sống lõa lồ và rách rưới. Về sau, gã ngu si bị khốn khổ.

480. Tương tự y như vậy, người nào sau khi đạt được tài sản rồi thọ dụng không chừng mực, về sau kẻ ngu muội ấy bị sầu muộn, tựa như gã vô lại đã làm vỡ cái chậu."

1. Bổn Sanh Cái Bình Tốt Lành. [291]

481. "Tâu đại vương, quạ vương tên Supatta thường trú ở Bārāṇasī được tùy tùng bởi tám mươi ngàn con quạ.

482. Vợ của quạ vương là Suphassā bị ốm nghén, và muốn ăn cá là món ăn đắt giá của đức vua, được nấu ở bếp của đức vua.

483. Được bọn họ phái đi, tôi là sứ giả của đức vua, và tôi đã đi đến nơi này. Tôi thể hiện sự kính nể đến chủ nhân, tôi đã gây nên vết thương ở mũi (người đầu bếp của vua)."

2. Bổn Sanh Quạ Vương Supatta. [292]

484. "Lúc tôi bị tác động bởi một cơn bệnh nào đó,
tôi bị khổ sở, bị hành hạ một cách dữ dội bởi sự ốm đau,
thân xác này của tôi bị tàn tạ một cách nhanh chóng,
giống như bông hoa được đặt trên mặt đất ở nơi nắng nóng, bị héo úa.

485. Đối với người không nhìn thấy sắc thân mỹ miều chứa đầy các vật ghê tởm khác loại, thì vật không mỹ miều được xem là mỹ miều, vật không trong sạch được gọi là trong sạch.

486. Thật xấu hổ thay cái thân xác hôi thối ốm đau, đáng ghê tởm, không trong sạch, có bản chất bệnh hoạn ấy! Bị say đắm, bị mê mẩn thân xác này, chúng sanh bỏ quên đạo lộ đưa đến việc tái sanh ở cảnh giới an vui."

3. Bổn Sanh Không Còn Mong Muốn Ở Thân. [293]

487. Koyaṃ bindussaro vaggu pavadantānam[1]uttamo,
accuto jambusākhāya moracchāpova kūjati.[2]

488. Kulaputtova jānāti[3] kulaputte[4] pasaṃsituṃ,
vyagghacchāpasarīvaṇṇo[5] bhuñja samma dadāmi te.

489. Cirassaṃ vata passāmi musāvādī samāgate,
vantādaṃ kuṇapādañca aññamaññaṃ pasaṃsake ”ti.
4. Jambukhādakajātakaṃ.

490. Usabhasseva te khandho sīhasseva vijambhitaṃ,
migarāja namo tyatthu api kiñci labhāmase.

491. Kulaputtova jānāti[3] kulaputte[4] pasaṃsituṃ,
mayūragīvasaṅkāsa ito pariyāhi vāyasa.

492. Migānaṃ kotthuko[6] anto pakkhīnaṃ pana vāyaso,
eraṇḍo anto rukkhānaṃ tayo antā samāgatā ”ti.
5. Antajātakaṃ.

493. Konāyaṃ[7] loṇatoyasmiṃ samantā paridhāvati,
macche makare ca vāreti ūmīsu ca vihaññati.

494. Anantapāyī sakuṇo atittoti disāsuto,
samuddaṃ pātumicchāmi sāgaraṃ saritaṃ patiṃ.[8]

495. Svāyaṃ[9] hāyati ceva pūrate ca[10] mahodadhi,
nāssa nāyati pītanto[11] apeyyo kira sāgaro ”ti.
6. Samuddajātakaṃ.

---

[1] saravantānam - Ma, Syā.
[2] kujjati - Syā.
[3] kulaputto pajānāti - Syā.
[4] kulaputtaṃ - Ma, Syā.
[5] byagghacchāpasarīvaṇṇa Ma; byagghacchāpasadisavaṇṇa - Syā; vyagghacchāpasarīvaṇṇa - PTS.
[6] siṅgālo - Ma; koṭṭhako - Syā.
[7] ko nvāyaṃ - Syā.
[8] saritappatiṃ - Syā.
[9] so ayaṃ - Ma, PTS; soyaṃ - Syā.
[10] pūrateva - Syā, PTS.
[11] pītatto - PTS.

487. "Người này là ai mà có giọng hót tròn trịa, có âm thanh ngọt ngào, hạng nhất trong số những loài có tiếng hót, đang đậu ở cành cây đào đỏ, tựa như con công trẻ kêu líu lo?"

488. "Chỉ con nhà danh giá mới biết ca ngợi những người con nhà danh giá. Này bạn, với vóc dáng tựa như cọp con, bạn hãy ăn đi, ta tặng cho bạn."

489. "Thật vậy, cuối cùng ta nhìn thấy những kẻ nói lời dối trá gặp gỡ nhau, con quạ chuyên ăn vật ói mửa và con chó rừng ăn thịt xác chết, những kẻ ca ngợi lẫn nhau."

4. Bổn Sanh Kẻ Nhai Trái Đào Đỏ. [294]

490. "Thân hình của ngài tựa như con bò mộng, sự vươn vai của ngài tựa như loài sư tử. Thưa vị vua của loài thú, xin kính lễ ngài! Chúng tôi có nhận được một vật gì đó không?"

491. "Chỉ con nhà danh giá mới biết ca ngợi những người con nhà danh giá. Này quạ, kẻ (có cái cổ) giống như cổ của chim công, bạn hãy đi loanh quanh ở nơi đây (để ăn thịt xác chết)."

492. "Chó rừng là hạng chót trong số các loài thú, thêm nữa, con quạ là hạng chót trong số các loài chim, cây *eraṇḍa* là hạng chót trong số các giống cây, ba kẻ hạng chót gặp gỡ nhau."

5. Bổn Sanh Kẻ Hạng Chót. [295]

493. "Kẻ này là ai mà chạy loanh quanh khắp các nơi ở vùng nước mặn, ngăn cản các loài cá và các con cá kiếm, rồi bị khốn khổ về những làn sóng?"

494. "Tôi được nổi tiếng khắp bốn phương là 'con chim không được thỏa mãn tên Anantapāyī (uống không giới hạn).' Tôi muốn uống cạn biển lớn, biển cả, chúa tể của các con sông."

495. "Đại dương này đây tự cạn xuống và đầy lên (thủy triều lên xuống). Không nhận ra mức nước đã được uống của biển cả; nghe nói biển cả không thể bị uống cạn."

6. Bổn Sanh Biển Cả. [296]

496. Ucce sakuṇa ḍemāna[1] pattayāna vihaṅgama,
vajjāsi kho tvaṃ vāmūruṃ[2] ciraṃ kho sā karissati.

497. Idaṃ kho sā na jānāti asiṃ sattiñca oḍḍitaṃ,
sā caṇḍī kāhati kodhaṃ taṃ me tapati[3] no idha.[4]

498. Esa uppalasannāho nikkhamussīsake[5] kataṃ,
kāsikañca[6] muduṃ vatthaṃ tappatu[7] dhanakāmikā ”ti.[8]

7. Kāmavilāpajātakaṃ.

499. Udumbarā cime pakkā nigrodhā ca kapitthanā,
ehi nikkhama[9] bhuñjassu kiṃ jighacchāya mīyasi.[10]

500. Evaṃ so suhito hoti yo vaddhamapacāyati,[11]
yathāhamajja suhito dumapakkāni-m-āsito.

501. Yaṃ vanejo vanejassa vañceyya kapino kapi,
daharopi taṃ na saddheyya[12] na hi jiṇṇo jarākapī ”ti.

8. Udumbarajātakaṃ.

502. Pure tuvaṃ sīlavataṃ sakāse
okkandikaṃ[13] kīḷasi assamamhi,
karohare makkaṭiyāni makkaṭa
na taṃ mayaṃ sīlavataṃ ramāma.

503. Sutā hi mayhaṃ paramā visuddhi
komāyaputtassa[14] bahussutassa,
mādāni maṃ maññi tuvaṃ yathā pure
jhānānuyuttā[15] viharāma[16] āvuso.

---

[1] omāna - Ma.
[2] vāmuruṃ - PTS.
[3] tappati - Syā.
[4] idaṃ - Ma.
[5] nikkhañcussīsakohitaṃ - Ma; nikkhañcussīsake - Syā.
[6] kāsiyañca - PTS.
[7] tappetu - Ma, Syā.
[8] dhanikā piyāti - Ma; dhanikāmiyāti - Syā, PTS.
[9] nikkhamma - Syā.
[10] miyyati - Ma.
[11] yo vuḍḍhamapacāyati - Ma, Syā.
[12] daharo kapi saddheyya - Ma; daharopi na saddheyya - Syā.
[13] okkantikaṃ - Ma.
[14] komāraputtassa - Ma; komāriyaputtassa - Syā.
[15] jhānānuyutto - Ma; jhānābhiyuttā - Syā; jhānāniyuttā - PTS.
[16] viharāmi - Ma.

496. "Này chim, trong khi di chuyển ở trên cao, này loài di chuyển bằng đôi cánh, này loài đi lại ở hư không, bạn có thể nói cho người vợ có cặp đùi xinh đẹp của tôi không? Đã quá lâu, nàng ấy sẽ thể hiện sự giận dữ!

497. Nàng ấy thật sự không biết điều này, là việc gươm và giáo đã được bày ra. Nàng ấy tàn nhẫn, sẽ thể hiện sự giận dữ; điều ấy làm tôi bực bội, không phải sự việc (tôi bị hành hạ) ở đây.

498. Chiếc áo giáp màu xanh ấy, chiếc cà rá được đặt ở gối, và loại vải mềm mại của xứ Kāsi, hãy làm thỏa mãn cô nàng mong muốn tài sản."

7. Bổn Sanh Lời Than Vãn Về Điều Mong Muốn. [297]

499. "Các cây sung, các cây đa, và các cây vú sữa này đã chín tới. Này bạn hãy đến, hãy đi ra ngoài, hãy ăn, việc gì bạn phải chết vì đói?"

500. "Như vậy, người nào tôn kính bậc trưởng thượng, người ấy được lợi ích tốt đẹp, giống như tôi hôm nay, được lợi ích tốt đẹp, được ăn những trái cây chín."

501. "Việc một con khỉ sanh ra ở rừng lường gạt một con khỉ khác cũng sanh ra ở rừng, ngay cả con khỉ nhỏ còn không thể tin vào điều ấy, thì con khỉ già cả, lão niên, càng không thể tin."

8. Bổn Sanh Cây Sung. [298]

502. "Trước đây, khi ngươi ở gần các vị có giới hạnh,
ngươi thường xuyên chơi đùa ở khu ẩn cư.
Ồ, này khỉ, ngươi hãy làm các trò khỉ,
chúng ta không vui thích giới và phận sự ấy."

503. "Bởi vì tôi đã được nghe về sự thanh tịnh tuyệt đối
của vị đa văn tên Komāyaputta.
Giờ đây, xin ông chớ nghĩ về tôi giống như trước đây,
chúng tôi sống gắn bó với thiền, thưa đạo hữu."

504. Sacepi selasmiṃ[1] vapeyya[2] bījaṃ
devo ca vasse neva hi[3] taṃ ruheyya,[4]
sutā hi te sā[5] paramā visuddhi
ārā tuvaṃ makkaṭa jhānabhūmiyā ”ti.[6]

9. Komāyaputtajātakaṃ.[7]

505. Parapāṇarodhā[8] jīvanto maṃsalohitabhojano,
vako[9] vataṃ samādāya[10] upapajji uposathaṃ.

506. Tassa sakko vataññāya[11] ajarūpenupāgami,
vītatapo ajjhappatto[12] bhañji lohitapo tapaṃ.

507. Evamevaṃ[13] idhekacce[14] samādānasmiṃ[15] dubbalā,[16]
lahuṃ karonti[17] attānaṃ vako[9]va ajakāraṇā ”ti.

10. Vakajātakaṃ.[18]

Kumbhavaggo pañcamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varakumbhasupattasirivahayano
sucisammatabinduvaro cūsabho,
saritaṃpaticaṇḍijarākapinā
atha makkaṭiyā vakakena dasā ”ti.

Tikanipāto niṭṭhito.

*****

VAGGUDDĀNAṂ

Saṅkappo padumo ceva udapānena tatiyaṃ,
abbhantaraṃ ghaṭabhedaṃ tikanipātamhi ’laṅkatan ”ti.

--ooOoo--

[1] selasmi - Ma, Syā.
[2] vapeyyu - PTS.
[3] na hi - Ma, Syā.
[4] virūḷhe - Ma, Syā.
[5] tayā - PTS.
[6] jhānabhūmyāti - Syā.
[7] komāraputtajātakaṃ - Ma; komāriyaputtajātakaṃ - Syā.
[8] parapāṇaghāte - Syā.
[9] bako - Syā.
[10] samādiyi - PTS.
[11] vataṃ ñāya - PTS.
[12] ajjhapatto - Syā.
[13] evameva - Ma.
[14] idhekacco - Syā.
[15] samādānamhi - Ma.
[16] dubbalo - Syā.
[17] karoti - Syā.
[18] bakajātakaṃ - Syā.

504. "Nếu người ta gieo hạt giống ở trên đá,
và trời đổ mưa, nhưng hạt ấy chẳng bao giờ có thể mọc lên.
Dầu ngươi đã được nghe về sự thanh tịnh tuyệt đối ấy,
này khỉ, ngươi vẫn cách xa lĩnh vực của thiền."

9. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Komāyaputta. [299]

505. "Trong khi sống nhờ vào sự giết hại mạng sống kẻ khác, có thức ăn là thịt và máu tươi, con chó sói đã thọ trì phận sự và đã thực hành ngày Trai giới.

506. Biết được sự thọ trì của nó, Thiên Chủ Sakka đã đi đến với hình dáng con dê. Lìa bỏ khổ hạnh, con chó sói đã lao vào (con dê); kẻ uống máu tươi đã phá vỡ sự khổ hạnh.

507. Tương tự y như vậy, ở đây, một số người xem nhẹ bản thân do có năng lực yếu đuối trong việc thọ trì, tựa như con chó sói với chuyện con dê."

10. Bổn Sanh Con Chó Sói. [300]

Phẩm Cái Hũ là thứ năm.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Chuyện cái hũ, tên gọi tốt lành Supatta,
được gọi là trong sạch, chuyện giọng hót tròn trịa, và con bò mộng,
chúa tể của các con sông, tàn nhẫn, với con khỉ già nua,
rồi các trò khỉ, với con chó sói, là mười.

Nhóm Ba Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM

Phẩm tư duy, và hoa sen nữa, với giếng nước là thứ ba,
chính giữa, làm bể cái chậu, đã được tô điểm ở Nhóm Ba Kệ Ngôn.

--ooOoo--

IV. CATUKKANIPĀTO

1. VIVARAVAGGO[1]

508. Vivaratha imāsaṃ[2] dvāraṃ nagaraṃ pavisituṃ mayā,[3]
aruṇarājassa sīhena susiṭṭhena[4] surakkhitaṃ nandisenena.

509. Jayo kaliṅgānaṃ asayhasāhinaṃ
parājayo anayo[5] assakānaṃ,
icceva[6] te bhāsitaṃ brahmacārī[7]
na ujjubhūtā vitathaṃ bhaṇanti.

510. Devā musāvādamupātivattā
saccaṃ dhanaṃ paramaṃ tesu sakka,[8]
taṃ te musābhāsitaṃ devarāja
kiṃ vā paṭicca maghavā mahinda.

511. Nanu te sutaṃ brāhmaṇa bhaññamāne
devā na issanti purisaparakkamassa,
damo samādhi manaso adejjho[9]
avyaggatā[10] nikkhamanañca[11] kāle,
daḷhañca viriyaṃ purisaparakkamo ca
teneva āsi vijayo assakānan "ti.

1. Cullakāliṅgajātakaṃ.[12]

512. Adeyyesu dadaṃ dānaṃ deyyesu nappavecchati,
āpāsu vyasanaṃ patto sahāyaṃ nādhigacchati.

513. Nādeyyesu dadaṃ[13] dānaṃ deyyesu yo pavecchati,
āpāsu vyasanaṃ patto sahāyamadhigacchati.

---

[1] kāliṅgavaggo - Ma, Syā.
[2] vivarathimāsaṃ - Ma;
vivaratha imāsaṃ - Syā, PTS.
[3] nagaraṃ pavisantu - Ma, PTS;
nagarantaṃ pavīsituṃ - Syā.
[4] susatthena - PTS.
[5] ajayo - Syā.
[6] iccevaṃ - Syā.
[7] brahmacāri - Ma, Syā, PTS.
[8] saccaṃ tathaṃ paramaṃ karaṃ nu sakka - Syā.
[9] abhejjo - Ma, Syā.
[10] abyaggatā - Ma;
abyattatā - Syā.
[11] nikkamanañca - Ma, PTS.
[12] cūḷakāliṅgajātakaṃ - Ma.
[13] adeyyesu adadaṃ - Syā.

IV. NHÓM BỐN KỆ NGÔN

1. PHẨM HÃY MỞ RA

508. "Các ngươi hãy mở cổng thành cho các nàng này đi vào thành phố đã khéo được bảo vệ bởi ta là Nandisena, dũng cảm như sư tử, đã khéo được huấn luyện của đức vua Aruṇa.

509. "'Chiến thắng là thuộc về quân của vua Kaliṅga có sức chịu đựng điều không thể chịu đựng; và sự chiến bại, sự thiệt thòi, là thuộc về quân của vua Assaka,' y như lời đã nói của ngài. Các bậc hành Phạm hạnh là những người ngay thẳng, không nói sai sự thật."

510. "Chư Thiên đã đạt đến và vượt qua việc nói lời dối trá.
Thưa Sakka, chân thật là tài sản tối thượng của các vị ấy.
Thưa vị Chúa của chư Thiên, điều ấy của ngài đã được nói dối trá
là bởi vì lý do gì, thưa vị Đại Thiên Chủ Maghavā?"

511. "Này Bà-la-môn, chẳng phải ông đã nghe điều được nói rằng:
'Chư Thiên không ganh tỵ đối với sự gắng sức của con người'?
Sự tinh luyện, sự tập trung, tâm ý không bị phân tán,
trạng thái không nao núng và sự xuất quân đúng thời điểm,
sự vững chãi, sự tinh tấn, và sự gắng sức của con người,
chính vì thế, sự thắng trận đã có cho quân của vua Assaka."

1. Bổn Sanh Vua Cullakāliṅga. [301]

512. "Trong khi cho vật thí ở những người không đáng cho, và không cho ở những người đáng cho, trong những lúc rủi ro, bị lâm vào cảnh bất hạnh, sẽ không đạt được người giúp đỡ.

513. Trong khi không cho vật thí ở những người không đáng cho, và người nào cho ở những người đáng cho, trong những lúc rủi ro, bị lâm vào cảnh bất hạnh, sẽ đạt được người giúp đỡ.

514. Saññogasambhogavisesadassanaṃ
anariyadhammesu saṭhesu nassati,
katañca ariyesu ca añjasesu[1] ca
mahapphalaṃ hoti aṇumpi tādisu.

515. Yo pubbe katakalyāṇo akā loke sudukkaraṃ,
pacchā kayirā[2] na vā kayirā accantaṃ pūjanāraho ”ti.
2. Mahā-assārohajātakaṃ.

516. Anuttare kāmaguṇe samiddhe
bhutvāna pubbe vasi[3] ekarājā,[4]
sodāni dugge narakamhi khitto
nappajahe[5] vaṇṇabalaṃ purāṇaṃ.

517. Pubbeva khantī ca tapo ca mayhaṃ
sampatthitā dabbasenā[6] ahosi,
taṃdāni laddhāna kathannu rāja
jahe ahaṃ vaṇṇabalaṃ purāṇaṃ.

518. Sabbaṃ kireva[7] pariniṭṭhitāni
yasassinaṃ paññavantaṃ[8] visayha,
yaso ca laddhā purimaṃ uḷāraṃ
nappajahe[4] vaṇṇabalaṃ purāṇaṃ.

519. Panujja dukkhena sukhaṃ janinda
sukhena vā dukkhamasayhasāhi,
ubhayattha santo[9] abhinibbutattā
sukhe ca dukkhe ca bhavanti tulyā ”ti.
3. Ekarājajātakaṃ.

520. Imāni maṃ daddara tāpayanti
vācāduruttāni manussaloke,
maṇḍūkabhakkhā udakantasevī
āsīvisaṃ maṃ avisā sapanti.

---

[1] ajjavesu - Ma;
añjayesu - PTS.
[2] kayira - PTS.
[3] vasī - Ma.
[4] ekarāja - Ma.
[5] nappajjahe - Ma, Syā.
[6] dubbhisena - Ma, Syā.
[7] sabbā kirevaṃ - Ma;
sabbā kireva - Syā;
sabbaṃ kirevaṃ - PTS.
[8] paññavataṃ - PTS.
[9] sattā - PTS.

514. Sự gắn bó, sự thọ hưởng chung, sự đánh giá cao ở những kẻ không có tính chất thánh thiện, ở những kẻ xảo trá, sẽ bị tiêu hoại. Và việc đã được làm ở những người thánh thiện, ở những người chính trực, ở những người như thế ấy, dầu nhỏ bé cũng có quả báu lớn lao.

515. Người đã tạo việc thiện trước đây là người đã làm công việc vô cùng khó làm ở thế gian, về sau, dầu có làm hay không làm, người ấy vẫn xứng đáng sự cúng dường tuyệt đối."

2. Bổn Sanh Vị Đại Kỵ Sĩ. [302]

516. "Này Ekarāja, trước đây ngài đã sống, và đã thọ hưởng các loại dục vô thượng đã được thành tựu cho bản thân. Bây giờ, ngài đây đã bị ném vào cảnh giam cầm khó di chuyển, ngài vẫn không đánh mất vẻ đẹp và sức mạnh trước kia."

517. "Ngay trước đây, sự nhẫn nại và khổ hạnh đã được ta mong ước, này Dabbasena. Bây giờ, sau khi đã đạt được điều ấy, này đức vua, làm thế nào ta lại có thể đánh mất vẻ đẹp và sức mạnh trước kia?

518. Quả thật thế, tất cả đều được hoàn thành sau khi đã chứng tỏ là người có danh tiếng, có trí tuệ. Và sau khi đã đạt được danh vọng cao cả chưa đạt được trước đây, ta không thể nào đánh mất vẻ đẹp và sức mạnh khi xưa.

519. Này vị chúa của loài người, sau khi đổi thay hạnh phúc bằng khổ đau, hoặc khổ đau bằng hạnh phúc, hãy chịu đựng điều không thể chịu đựng. Ở cả hai trường hợp, những người an tịnh, có bản thân tịch tịnh, đều thản nhiên ở hạnh phúc và ở khổ đau."

3. Bổn Sanh Vua Ekarāja. [303]

520. "Này anh Daddara, những lời nói lăng mạ này ở thế giới loài người làm em bực bội: 'Những kẻ có thức ăn là ếch, những kẻ lai vãng ở mép nước.' Những kẻ không có nọc độc chưởi rủa em là rắn độc."

521. Sakā raṭṭhā pabbājito[1] aññaṃ janapadaṃ gato,
mahantaṃ koṭṭhaṃ kayirātha duruttānaṃ nidhetave.

522. Yattha posaṃ na jānanti jātiyā vinayena vā,
na tattha mānaṃ kayirātha vasamaññātake jane.

523. Videsavāsaṃ vasato jātavedasamenapi,
khamitabbaṃ sapaññena api dāsassa tajjitan ”ti.

4. Daddarajātakaṃ.

524. Natthi loke raho nāma pāpakammaṃ pakubbato,
passanti vanabhūtāni taṃ bālo maññatī[2] raho.

525. Ahaṃ raho na passāmi suññaṃ vāpi na vijjati,
yattha aññaṃ[3] na passāmi asuññaṃ hoti taṃ mayā.

526. Dujjacco ca sujacco[4] ca nando ca sukhavacchako,[5]
vejjo[6] addhuvasīlo ca te dhammaṃ jahumatthikā.

527. Brāhmaṇe[7] ca kathaṃ jahe sabbadhammānapāragū,
yo dhammamanupāleti dhitimā saccanikkamo ”ti.[8]

5. Sīlavīmaṃsajātakaṃ.[9]

528. Kiṃ aṇḍakā ime deva nikkhittā kaṃsamallake,
upalohitakā vaggu[10] taṃ me[11] akkhāhi pucchito.

529. Yāni pure tvaṃ[12] devi bhaṇḍu nantakavāsinī,
ucchaṅgahatthā pacināsi tassā te koliyaṃ phalaṃ.

530. Uḍḍayhate[13] na ramati bhogā vippajahanti taṃ,
tatthevimaṃ paṭinetha yattha kolaṃ pacissati.

---

[1] pabbajito - PTS.
[2] maññate - Syā.
[3] suññaṃ - Syā.
[4] ajacco - PTS.
[5] sukhavaḍḍhito - Ma; sukhavacchano - Syā, PTS.
[6] vajjho - Syā, PTS.
[7] brāhmaṇo - Ma, Syā, PTS.
[8] saccanikamo ti - PTS.
[9] sīlavīmaṃsajātakaṃ - Ma, PTS.
[10] vaggū - Ma, PTS.
[11] te me - PTS.
[12] tuvaṃ - Syā, PTS.
[13] udayhate - Syā; uḍayhate - PTS.

521. "Người bị trục xuất khỏi đất nước của mình và đi đến một xứ sở khác, nên tạo ra một kho chứa lớn để chứa đựng những lời nói lăng mạ.

522. Ở nơi nào người ta không biết về dòng dõi hoặc về tư cách của mình, ở nơi ấy, không nên tỏ ra ngã mạn trong khi sống với người không biết về mình.

523. Người đang sống lưu trú ở nước ngoài, dầu là (chói sáng) như là ngọn lửa, với trí tuệ của mình cũng nên nhẫn nhịn sự công kích của kẻ hạ cấp."

4. Bổn Sanh Con Rắn Daddara. [304]

524. "Không có việc gọi là kín đáo ở thế gian đối với kẻ đang làm việc ác. Các sinh linh ở trong rừng nhìn thấy việc mà kẻ ngu nghĩ là kín đáo.

525. Con không nhìn thấy nơi nào kín đáo, hoặc nơi trống vắng cũng không tìm thấy. Nơi nào con không nhìn thấy người nào khác, nơi ấy là không trống vắng bởi vì con (có mặt ở đó)."

526. "Dujjacca, Sujacca, Nanda, Sukhavacchaka, Vejja, và Addhuvasīla, tất cả bọn chúng, với mục đích (đạt được vợ), đã từ bỏ nguyên tắc đạo đức.

527. Và làm thế nào vị Bà-la-môn, là người đã đi đến bờ kia đối với tất cả các pháp, là người gìn giữ nguyên tắc đạo đức, có nghị lực, có sự nỗ lực vì chân lý, có thể từ bỏ (mục đích đạt được vợ)?"

5. Bổn Sanh Suy Xét Về Giới. [305]

528. "Tâu bệ hạ, những trái này, như những quả trứng, có tên là gì? Chúng được đặt ở mâm đồng, có màu đỏ tựa máu, xinh tươi. Được hỏi, xin bệ hạ hãy giải thích điều ấy cho thiếp."

529. "Này hoàng hậu, nàng trước kia, đầu cạo, mặc y phục tàn tạ, dùng cánh tay thu gom chúng vào lòng, là trái táo của nàng đấy.

530. 'Nàng này kiêu ngạo, không vui thích (hưởng thụ); các của cải rời bỏ nàng ấy.' Các ngươi hãy đưa nàng này về lại đúng nơi mà nàng sẽ thu gom trái táo."

531. Honti hete mahārāja iddhippattāya nāriyā,
khama deva sujātāya māssā kujjhi[1] rathesabhā ”ti.

6. Sujātājātakaṃ.[2]

532. Acetanaṃ brāhmaṇa assuṇantaṃ
jāno ajānantamimaṃ palāsaṃ,
āraddhaviriyo dhuvaṃ appamatto
sukhaseyyaṃ pucchasi kissa hetu.

533. Dūre suto ceva brahā ca rukkho
dese ṭhito bhūtanivāsarūpo,
tasmā namassāmi imaṃ palāsaṃ
ye cettha bhūtā te ca[3] dhanassa hetu.

534. So te karissāmi yathānubhāvaṃ
kataññutaṃ brāhmaṇa pekkhamāno,
kathaṃ hi āgamma sataṃ sakāse
moghāni[4] te assu pariphanditāni.

535. Yo tindurukkhassa[5] paro pilakkhū[6]
parivārito pubbayañño uḷāro,
tasseva[7] mūlasmiṃ nidhī[8] nikhāto
ādāyādo[9] gaccha taṃ[10] uddharāhī ”ti.

7. Palāsajātakaṃ.

536. Akaramhasa[11] te kiccaṃ yaṃ balaṃ ahuvamhase,
migarāja namo tyatthu api kiñci labhāmase.

537. Mama lohitabhakkhassa niccaṃ ḷuddāni kubbato,
dantantaragato santo taṃ bahuṃ yampi[12] jīvasi.

538. Akataññumakattāraṃ katassa appatikārakaṃ,[13]
yasmiṃ kataññutā natthi niratthā tassa sevanā.

539. Yassa[14] sammukhaciṇṇena[15] mittadhammo na labbhati,
anusuyyam[16]anakkosaṃ saṇikaṃ[17] tamhā apakkame ”ti.

8. Javasakuṇajātakaṃ.[18]

---

[1] kujjha - Ma.
[2] sujātajātakaṃ - Ma, PTS.
[3] te - Ma, Syā.
[4] moghā - Syā, PTS.
[5] tindukarukkhassa - Ma.
[6] paro pilakkho - Ma, Syā;
paro pilakkhu- Syā, PTS.
[7] tassesa - Ma, PTS.
[8] nidhi - Ma, Syā.
[9] adāyādo - Ma, Syā, PTS.
[10] naṃ - Syā.
[11] akaramhāva - Syā.
[12] yaṃ hi - PTS.
[13] appaṭikārakaṃ - Ma, Syā.
[14] yattha - Syā.
[15] samukhaciṇṇena - Syā.
[16] anusūyam - Ma;
anussūyam - Syā;
anusuyyam - PTS.
[17] sanikaṃ - PTS.
[18] sakuṇajātakaṃ - Ma.

531. "Tâu đại vương, những người phụ nữ này quả là do đã đạt được uy quyền. Tâu bệ hạ, xin hãy tha thứ cho nàng Sujātā. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin ngài chớ nổi giận đối với nàng ấy."

6. Bổn Sanh Nàng Sujātā. [306]

532. "Này Bà-la-môn, trong khi biết rằng cây *palāsa* này là không có tâm tư, không nghe được, không nhận biết, có sự ngủ nghê thoải mái, ngươi vẫn nỗ lực ra sức, thường xuyên, không xao lãng hỏi han nó, vậy điều gì là nguyên nhân?"

533. "Được nghe tiếng là ở nơi xa xôi và to lớn, cây này đứng thẳng ở khu đất bằng, có vẻ là nơi trú ngụ của chư Thiên. Vì thế, tôi kính lễ cây *palāsa* này, và tài sản của chư Thiên ngụ ở nơi này là nguyên nhân."

534. "Này Bà-la-môn, trong khi xem xét trạng thái biết ơn, ta đây sẽ làm cho ngươi tùy theo năng lực. Bởi vì làm thế nào để ngươi sau khi đi đến gần bên những người tốt, những việc làm thành tín của ngươi chẳng phải rỗng không?

535. Ở phía trước của cây *tindu*, có cây sung nào to lớn, đã được rào quanh, trước đây có cuộc tế lễ, ở ngay gốc cây ấy có của cải cất giữ đã được chôn giấu, không có người thừa tự, ngươi hãy đi đến và lấy của cải ấy lên."

7. Bổn Sanh Cây *Palāsa*. [307]

536. "Chúng tôi đã làm phận sự đối với ngài, việc ấy là khả năng của chúng tôi. Thưa chúa tể của loài thú, xin kính lễ đến ngài. Mong rằng chúng tôi cũng nhận được vật gì đó."

537. "Trong khi đi vào bên trong hàm răng của ta, – kẻ có thức ăn vấy máu, thường xuyên gây nên các việc tàn bạo, – việc bạn vẫn sống còn là (đã nhận được) nhiều rồi đấy."

538. "Không có sự đền đáp cho người đã ra sức đến kẻ không biết tri ân, đến kẻ không chịu làm việc. Ở kẻ nào không có sự tri ân, phục vụ kẻ ấy thì không có lợi ích.

539. Với công đức đã làm trực tiếp đến kẻ nào, mà pháp thân hữu không đạt được, thì nên mau chóng rời xa kẻ ấy, không phật lòng, không sỉ vả."

8. Bổn Sanh Chim Gõ Kiến. [308]

540. Sabbamidaṃ carimavataṃ[1] ubho dhammaṃ na passare,[2]
ubho pakatiyā cutā yo cāyaṃ sajjhāpayati,[3]
yo ca dhammaṃ adhīyati.[4]

541. Sālīna bhojanaṃ[5] bhuñje suciṃ maṃsūpasevanaṃ,[6]
tasmā etaṃ na sevāmi dhammaṃ isīhi sevitaṃ.

542. Paribbaja mahā loko pacantaññepi pāṇino,
mā taṃ[7] adhammo ācarito asmā[8] kumbhamivābhidā.[9]

543. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ dhanalābhañca brāhmaṇa,
yā vutti vinipātena adhammacaraṇena vā ”ti.

9. Chavakajātakaṃ.[10]

544. Sasamuddapariyāyaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
na icche sahanindāya evaṃ sayha[11] vijānahi.

545. Dhiratthu taṃ[12] yasalābhaṃ dhanalābhañca brāhmaṇa,
yā vutti vinipātena adhammacaraṇena vā.

546. Api ce pattamādāya anāgāro[13] paribbaje,
sāyeva[14] jīvikā seyyo yā cādhammena esanā.

547. Api ce pattamādāya anāgāro[13] paribbaje,
aññaṃ ahiṃsayaṃ loke api rajjena taṃ varan ”ti.

10. Sayhajātakaṃ.[15]

Vivaravaggo[16] paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Vivarañca adeyyasamiddhavaraṃ
atha daddarapāpamahātiraho,
atha kolipalāsavarañca kara
carimaṃ sasamuddavarena dasa.

--ooOoo--

---

[1] sabbamidaṃ carimaṃ kataṃ - Ma; sabbaṃ idañca marikataṃ - Syā.
[2] passati - PTS.
[3] mantejjhāpeti - Ma; mante jhāpeti - Syā.
[4] yo ca mantaṃ adhīyati - Ma, Syā.
[5] sālīnaṃ odanaṃ - Ma, Syā; sālīnaṃ bhojanaṃ - PTS.
[6] maṃsūpasecanaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] mā tvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] tasmā - Syā.
[9] ivābhida - PTS.
[10] chavajātakaṃ - Syā.
[11] seyya - Ma.
[12] naṃ - PTS.
[13] anagāro - Ma.
[14] sā eva - Syā, PTS.
[15] seyyajātakaṃ - Ma.
[16] kāliṅgavaggo - Ma, Syā.

540. "Toàn bộ việc này là sự thọ trì thời cận đại, cả hai không nhìn thấy pháp, cả hai đã bị lệch ra khỏi lề thói, người này dạy (ngồi chỗ thấp), và người học pháp (ngồi chỗ cao)."

541. "Ta thọ thực bữa ăn với gạo *sāli*, có trộn lẫn thịt tinh khiết. Vì thế, ta không thực hành việc ấy, là pháp mà các vị ẩn sĩ phụng sự."

542. "Ngài hãy ra đi, thế gian là rộng lớn, dầu cho các sinh mạng khác bị đọa đày. Ngài chớ thực hành việc phi pháp, tựa như hòn đá làm vỡ cái chum.

543. Này Bà-la-môn, thật xấu hổ thay sự đạt được danh vọng và sự đạt được tài sản ấy, đó là hành vi với sự bị rơi vào đọa xứ (trong tương lai) hoặc với sự thực hành sai trái (trong hiện tại)."[1]

9. Bổn Sanh Kẻ Cùng Đinh. [309]

544. "Ta không mong muốn vùng đất có sự bao quanh của biển cả, có biển là vòng đai, cùng với lời chê bai. Này Sayha, ông hãy nhận biết như vậy.[2]

545. Này Bà-la-môn, thật xấu hổ thay sự đạt được danh vọng và sự đạt được tài sản ấy, đó là hành vi với sự bị rơi vào đọa xứ (trong tương lai), hoặc với sự thực hành sai trái (trong hiện tại).

546. Hơn nữa, nếu có thể cầm lấy bình bát, ra đi, sống không nhà, chính sự nuôi mạng ấy là tốt hơn việc tầm cầu không đúng pháp.

547. Hơn nữa, nếu có thể cầm lấy bình bát, ra đi, sống không nhà, trong khi không hãm hại người khác ở thế gian, thậm chí điều ấy còn cao quý hơn cả vương quốc."

10. Bổn Sanh Quan Đại Thần Sayha. [310]

Phẩm Hãy Mở Ra là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Việc mở ra, người không đáng cho, và chuyện đã được thành tựu,
rồi con rắn Daddara, nơi vô cùng kín đáo cho việc làm ác,
rồi trái táo, và chuyện cây *palāsa*, chúng tôi đã làm,
thời cận đại, với chuyện có biển cả bao quanh, là mười.

--ooOoo--

[1] Xem *Phân Tích Giới Tỳ Khưu* tập 2 (TTPV tập 02, trang 549).
[2] Xem *Milinda Vấn Đạo* (TTPV tập 45, trang 367).

2. PUCIMANDAVAGGO

548. Uṭṭhehi cora kiṃ sesi ko attho supinena[1] te,
mā taṃ gahesuṃ[2] rājāno gāme kibbisakārakaṃ.

549. Yannu[3] coraṃ gahessanti gāme kibbisakārakaṃ,
kiṃ tattha pucimandassa vane jātassa tiṭṭhato.

550. Na tvaṃ assattha jānāsi mama corassa c' antaraṃ,
coraṃ gahetvā rājāno gāme kibbisakārakaṃ,
appenti[4] nimbasūlasmiṃ tasmiṃ me saṅkate mano.

551. Saṅkeyya saṅkitabbāni rakkheyyānāgataṃ bhayaṃ,
anāgatabhayā dhīro ubho loke avekkhatī "ti.
1. Pucimandajātakaṃ.

552. Api kassapa mandiyā yuvā sapati hanti vā,
sabbantaṃ khamate dhīro paṇḍito taṃ titikkhati.

553. Sacepi santo vivadanti khippaṃ sandhīyare[5] puna,
bālā pattāva bhijjanti na te samathamajjhagū.

554. Ete bhūyyo[6] samāyanti sandhi tesaṃ na jīrati,
yo cādhipannaṃ jānāti yo ca jānāti desanaṃ.

555. Eso hi uttaritaro bhāravāho[7] dhurandharo,[8]
yo paresādhipannānaṃ sayaṃ sandhātumarahatī "ti.
2. Kassapamandiyajātakaṃ.

556. Yo te hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca chedayi,
tassa kujjha mahāvīra mā raṭṭhaṃ vinassā[9] idaṃ.

557. Yo me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca chedayi,
ciraṃ jīvatu so rājā na hi kujjhanti mādisā.

558. Ahū[10] atītamaddhānaṃ[11] samaṇo khantidīpano,
taṃ khantiyāyeva ṭhitaṃ[12] kāsirājā achedayi.

---

[1] supanena - Ma, Syā.
[2] gahesu - Syā; gaṇheyyuṃ - katthaci.
[3] nanu - Syā.
[4] accenti - Syā.
[5] sandhiyare - Syā.
[6] bhiyyo - Ma, Syā, PTS.
[7] bhāravaho - Ma; bhārāvaho - Syā.
[8] dhuraddharo - Ma.
[9] vinasā - Ma, PTS; vinassa - Syā.
[10] ahu - Syā, PTS.
[11] atītamaddhāne - Syā, PTS.
[12] ṭhitaṃ - Ma; Syā; hitaṃ - PTS.

2. PHẨM CÂY *PUCIMANDA*

548. "Này kẻ trộm, hãy đứng lên. Sao ngươi lại nằm? Lợi ích gì cho ngươi với việc ngủ mơ? Chớ để những người của vua bắt được ngươi, kẻ gây ra tội ác ở trong làng?"

549. "Phải chăng họ sẽ bắt được kẻ trộm, kẻ gây ra tội ác ở trong làng? Trong trường hợp ấy, việc gì đến cây *pucimanda* đã được sanh ra và tồn tại ở trong rừng?"

550. "Này Thần cây *Assattha*, ngài không biết về kết cuộc của tôi và của kẻ trộm: Sau khi bắt được kẻ trộm, kẻ gây ra tội ác ở trong làng, những người của vua đem treo gã ở cọc cây *nimba* vót nhọn; ý của tôi lo ngại về điều ấy.

551. Nên lo ngại về những điều đáng lo ngại, nên phòng ngừa nỗi nguy hiểm ở tương lai. Vì sự nguy hiểm trong tương lai, người sáng trí xem xét cả hai đời (đời này và đời sau)."

1. Bổn Sanh Cây *Pucimanda*. [311]

552. "Này Kassapa, cũng vì khờ dại mà người trẻ tuổi chươi rủa hoặc đánh đập. Bậc sáng trí tha thứ mọi điều ấy, bậc sáng suốt nhẫn nhịn điều ấy.

553. Thêm nữa, nếu những người tốt tranh cãi, họ cũng mau chóng hàn gắn lại. Còn những kẻ ngu bị tan rã, tựa như các bình bát đất, chúng không đạt đến sự hòa giải.

554. Người biết lỗi đã vi phạm và người biết sự sám hối tội, những người này gặp gỡ nhau nhiều hơn thì sự liên kết giữa bọn họ không bị hư hoại.

555. Người có khả năng tự mình hòa giải các sự va chạm của những người khác, chính người ấy là tốt hơn, với sự mang đi gánh nặng và sự nhận lãnh trách nhiệm."

2. Bổn Sanh Kassapa Và Kẻ Khờ Dại. [312]

556. "Thưa vị đại dũng sĩ, người nào đã ra lệnh chặt đứt hai tay, hai chân, tai và mũi của ngài, thì ngài hãy nổi giận với người ấy, xin ngài chớ hủy diệt đất nước này."

557. "Người nào đã ra lệnh chặt đứt hai tay, hai chân, tai và mũi của ta, mong rằng vị vua ấy sống lâu, bởi vì những người như ta không nổi giận."

558. "Vào thời quá khứ, đã có vị Sa-môn với lời khen về kham nhẫn. Vua xứ Kāsi đã ra lệnh chém vị đã trú vững ở chính sự kham nhẫn ấy.

559. Tassa kammassa pharusassa[1] vipāko kaṭuko ahu,
yaṃ kāsirājā vedesi nirayamhi samappito ”ti.
3. Khantivādijātakaṃ.

560. Dujjīvitaṃ ajīvimha ye sante na dadamhase,[2]
vijjamānesu bhogesu dīpaṃ nākamha attano.

561. Saṭṭhi[3] vassasahassāni paripuṇṇāni sabbaso,
niraye paccamānānaṃ kadā anto bhavissati.

562. Natthi anto kuto anto na anto patidissati,[4]
tadā hi pakataṃ pāpaṃ mamaṃ[5] tuyhañca mārisā.[6]

563. Sohaṃ[7] nūna ito gantvā yoniṃ laddhāna mānusiṃ,
vadaññū sīlasampanno kāhāmi kusalaṃ bahun ”ti.
4. Lohakumbhijātakaṃ.

564. Pharusā vata te vācā maṃsaṃ yācanako asi,[8]
kilomasadisī[9] vācā kilomaṃ samma dadāmi[10] te.

565. Aṅgametaṃ manussānaṃ bhātā loke pavuccati,
aṅgassa sadisī vācā aṅgaṃ samma dadāmi te.

566. Tātāti putto vadamāno kampeti hadayaṃ pitu,
hadayassa sadisī vācā hadayaṃ samma dadāmi[8] te.

567. Yassa gāme sakhā natthi yathāraññaṃ tatheva taṃ,
sabbassa sadidī vācā sabbaṃ samma dadāmi te ”ti.
5. Maṃsajātakaṃ.[11]

568. Satta me rohitā macchā udakā thalamubbhatā,
idaṃ brāhmaṇa me atthi etaṃ bhutvā vane vasa.

569. Dussa me khettapālassa rattibhattaṃ[12] apābhataṃ,
maṃsasūlā ca dve godhā ekañca dadhivārakaṃ,
idaṃ brāhmaṇa me atthi etaṃ bhutvā vane vasa.

---

[1] kammapharusassa - Ma, Syā.
[2] yesanno na dadāmase - Syā.
[3] saṭṭhiṃ - Syā.
[4] paṭidissati - Ma, Syā.
[5] mama - Ma, Syā, PTS.
[6] mārisa - Syā.
[7] so hi - PTS.
[8] samma yācanako c’ asi - PTS.
[9] kilomassa sadisī - PTS.
[10] dammi - Ma, Syā.
[11] sabbamaṃsalābhajātakaṃ - Ma.
[12] rattiṃ bhattaṃ - Syā.

559. Quả thành tựu của hành động thô bạo ấy đã là cay đắng, vua xứ Kāsi đã cảm thọ điều ấy khi bị đọa vào địa ngục.”

3. Bổn Sanh Vị Thuyết Về Nhẫn Nại. [313]

560. “Chúng tôi đã sống cuộc sống xấu xa, là trong khi hiện hữu, chúng tôi đã không bố thí. Trong khi có các của cải, chúng tôi đã không xây dựng hòn đảo (nơi nương tựa) cho bản thân.”

561. “Trong khi bị nung nấu ở địa ngục với mọi hình thức, tròn đủ sáu chục ngàn năm, khi nào sẽ là sự chấm dứt (cho chúng tôi)?”

562. “Không có sự chấm dứt. Do đâu có sự chấm dứt? Sự chấm dứt không được nhìn thấy. Này các ông, bởi vì khi ấy, tội ác của tôi và của ông đã được làm ra.”

563. “Chắc chắn rằng tôi đây, sau khi từ nơi này ra đi nhập vào tử cung của người nữ, tôi sẽ là người rộng lượng, có đầy đủ giới hạnh, và sẽ làm nhiều việc thiện.”

4. Bổn Sanh Địa Ngục Chậu Đồng. [314]

564. “Lời nói của bạn quả thật là thô lỗ, và bạn là người xin thịt. Lời nói có sự tương đương với miếng bạc nhạc, này bạn, ta cho bạn miếng bạc nhạc.”

565. “Tay chân này là thuộc về con người, ở thế gian gọi là anh em. Lời nói có sự tương đương với tay chân, này bạn, ta cho bạn phần thịt đùi.”

566. “Người con trai trong khi nói ‘cha ơi’ làm rung động trái tim người cha. Lời nói có sự tương đương với trái tim, này bạn, ta cho bạn trái tim.”

567. “Đối với người nào không có bạn bè ở trong làng, nơi ấy giống y như khu rừng. Lời nói có sự tương đương với tất cả, này bạn, ta cho bạn tất cả.”

5. Bổn Sanh Miếng Thịt. [315]

568. “Bảy con cá hồng của tôi đã được vớt từ dưới nước lên đất liền. Này Bà-la-môn, cái này là phần tôi có. Ngài hãy ăn cái ấy rồi sống ở trong rừng.”

569. “Tôi đã lấy đi bữa ăn tối của người giữ ruộng ấy gồm có hai xiên thịt nướng, một con kỳ đà, và một bình sữa. Này Bà-la-môn, cái này là phần tôi có. Ngài hãy ăn cái ấy rồi sống ở trong rừng.”

570. Ambapakkodakaṃ[1] sītaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,[2]
idaṃ brahmaṇa me atthi etaṃ bhutvā vane vasa.

571. Na sasassa tilā atthi na muggā na pi taṇḍulā,
iminā agginā pakkaṃ mamaṃ bhutvā vane vasā ”ti.
6. Sasajātakaṃ.[3]

572. Matamatameva[4] rodatha
na hi taṃ rodatha yo marissati,
sabbeva[5] sarīradhārino
anupubbena jahanti jīvitaṃ.

573. Devamanussā[6] catuppadā
pakkhigaṇā uragā ca bhogino,
samhi[7] sarīre anissarā
ramamānāva jahanti jīvitaṃ.

574. Evañcalitaṃ asaṇṭhitaṃ
sukhadukkhaṃ manujesu apekkhiya,[8]
kanditaruditaṃ[9] niratthakaṃ
kiṃ vo sokagaṇābhikīrare.

575. Dhuttā soṇḍā[10] akatā
bālā sūrā[11] ayogino,
dhīraṃ maññanti bāloti
ye dhammassa akovidā ”ti.
7. Matarodanajātakaṃ.

576. Yantaṃ vasantasamaye kaṇaveresu bhānusu,[12]
sāmaṃ bāhāya pīḷesi sā taṃ ārogyamabravi.[13]

577. Ambho na kira saddheyyaṃ yaṃ vāto pabbataṃ vahe,
pabbatañce vahe vāto sabbampi paṭhaviṃ vahe,
yattha sāmā kālakatā sā maṃ[14] ārogyamabravi.[13]

578. Na ceva sā kālakatā na ca sā aññamicchati,
ekabhattā kira[15] sāmā tameva abhikaṅkhati.

---

[1] ambapakkaṃ dakaṃ - Ma, Syā.
[2] sītacchāyā manoramā - Ma.
[3] sasapaṇḍitajātakaṃ - Ma, Syā.
[4] mataṃ mataṃ eva - Ma.
[5] sabbepi - Ma.
[6] devā manussā - Syā.
[7] yamhi - Syā; asmiṃ - PTS.
[8] manujesvapekkhiya - Ma; manujesu apekkhiyaṃ - Syā.
[9] kanditaṃ ruṇataṃ - Syā.
[10] dhuttā ca soṇḍā - Ma; dhuttā soṇḍā ca - Syā.
[11] bālā sūrā vīrā - PTS.
[12] bhāṇusu - Ma, Syā.
[13] abruvi - PTS.
[14] sāmaṃ - Syā, PTS.
[15] ekabhattikinī - Ma; ekabhattakinī - PTS.

570. "Xoài chín, nước lạnh, bóng cây râm mát làm thích ý. Này Bà-la-môn, cái này là phần tôi có. Ngài hãy ăn cái ấy rồi sống ở trong rừng."

571. "Thỏ tôi không có mè, không có đậu, cũng không có gạo. Ngài hãy ăn thịt tôi đã được nướng chín bằng ngọn lửa này, rồi sống ở trong rừng."

6. Bổn Sanh Con Thỏ. [316]

572. "Quý vị khóc người đã chết và chỉ mỗi người đã chết,
bởi vì quý vị không khóc cho người chưa chết.
Toàn bộ tất cả những loài có thân xác
đều từ bỏ mạng sống theo tuần tự.

573. Chư Thiên, nhân loại, loài bốn chân,
các loài chim, và các loài bò sát có thân hình to lớn,
đều không có quyền hành về thân xác của mình,
chúng từ bỏ mạng sống ngay trong lúc đang còn vui thích.

574. Như vậy, hạnh phúc hay khổ đau ở loài người
là bị dao động, không được ổn định, không thể trông đợi,
rên rỉ và khóc lóc là không có lợi ích,
tại sao quý vị lại gieo rắc lắm nỗi sầu muộn?

575. Những kẻ vô lại, những kẻ nghiện ngập, những kẻ vô học,
những kẻ ngu si, những kẻ võ biền, những kẻ không rèn luyện,
chúng nghĩ rằng người sáng trí là 'kẻ ngu si,'
chúng là những kẻ không rành rẽ về các pháp (thế gian)."

7. Bổn Sanh Khóc Người Chết. [317]

576. "Vào tiết mùa xuân, khi những bông hoa *kaṇavera* chói sáng, chàng đã ghì chặt Sāmā bằng cánh tay, nàng ấy đã nói rằng nàng vẫn khỏe mạnh."

577. "Này ông, tôi thật sự không thể tin rằng gió có thể dời đi ngọn núi, nếu gió có thể dời đi ngọn núi thì gió có thể dời đi toàn bộ trái đất; và trường hợp nàng Sāmā đã qua đời mà nàng ấy đã nói rằng nàng vẫn khỏe mạnh."

578. "Nàng ấy chẳng những chưa qua đời mà nàng ấy còn không ưa thích người đàn ông khác. Nghe nói Sāmā chỉ ăn một bữa và mong mỏi chỉ mỗi ông thôi."

579. Asanthutaṃ maṃ cirasanthutena
nimini[1] sāmā adhuvaṃ dhuvena,
mayāpi sāmā nimineyya aññaṃ
ito ahaṃ dūrataraṃ gamissan ”ti.

8. Kaṇaverajātakaṃ.

580. Susukhaṃ vata jīvāmi labhāmi ceva bhuñjituṃ,
paripanthe ca[2] tiṭṭhāmi kānu[3] bhante gati mama.

581. Mano ce te na panamati[4] pakkhi pāpassa kammuno,
avyāvaṭassa bhadrassa na pāpamupalippati.[5]

582. Ñātako no nisinnoti bahu āgacchate jano,
paṭicca kammaṃ phusati tasmiṃ me saṅkate mano.

583. Paṭicca kammaṃ na phusati[6] mano ce nappadussati,
appossukkassa bhadrassa na pāpamupalippatī[5] ”ti.

9. Tittirajātakaṃ.

584. Succajaṃ vata naccaji vācāya adadaṃ giriṃ,
kimhi tassaṃ cajantassa[7] vācā[8] adada pabbataṃ.

585. Yaṃ hi kayirā taṃ hi vade yaṃ na kayirā na taṃ vade,
akarontaṃ bhāsamānaṃ parijānanti paṇḍitā.

586. Rājaputta namo tyatthu sacce dhamme ṭhitovasi,[9]
yassa te vyasanaṃ patto saccasmiṃ ramate mano.

587. Yā daḷiddī daḷiddassa aḍḍhā aḍḍhassa kittimā,[10]
sā hissa paramā bhariyā sahiraññassa[11] itthiyo ”ti.

10. Succajajātakaṃ.

Pucimandavaggo dutiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha corasakassapakhantivaro
dujjīvitatā ca varāpharusā,
atha sasamatañca vasantasukhaṃ
succajaṃ vata navacajinā ca dasa.

--ooOoo--

[1] nimīni - Ma.
[2] va - Ma, Syā.
[3] kā nu - Ma, Syā; kā su - PTS.
[4] nappaṇamati - Ma, Syā, PTS.
[5] pāpamupalimpati - Ma, Syā.
[6] na paṭicca kammaṃ phusati - Ma, Syā.
[7] kiṃ hitassa cajantassa - Ma; kiñci tassa cajantassa - Syā; kiṃ hi tass’ acajantassa - PTS.
[8] vācāya adada - Ma, PTS; vācāya adadaṃ - Syā.
[9] ṭhito casi - Ma, PTS.
[10] kittima - Ma.
[11] tā hi raññassa - PTS.

579. "Sāmā đã chọn lấy tôi, kẻ không thân thiết thay vì người tình thân thiết lâu dài, đã chọn lấy kẻ không chung thủy thay vì người chung thủy, Sāmā cũng có thể chọn lấy người khác thay vì tôi; từ nơi này, tôi sẽ ra đi xa hơn nữa."

8. Bổn Sanh Hoa *Kaṇavera*. [318]

580. "Quả thật, tôi sống vô cùng sung sướng, và tôi còn nhận được thức ăn. Nhưng tôi tồn tại trong sự hiểm nguy, thưa ngài, phần số tương lai của tôi thế nào?"

581. "Này chim, nếu tâm ý của ngươi không thiên về hành động xấu xa, sự xấu xa không làm ô nhiễm người hiền thiện, không chủ động (làm ác)."

582. "'Quyến thuộc của chúng ta ngồi kia,' nghĩ vậy, nhiều kẻ kéo đến, rồi phạm vào nghiệp liên đới; ý của tôi lo ngại về điều ấy."

583. "Không phạm vào nghiệp liên đới, nếu tâm ý không sái quấy, sự xấu xa không làm ô nhiễm người hiền thiện, ít đòi hỏi."

9. Bổn Sanh Chim Đa Đa. [319]

584. "Quả thật, vua đã không thí bỏ vật dễ thí bỏ, trong khi không ban cho ngọn núi bằng lời nói. Kẻ đã không ban cho ngọn núi bằng lời nói, kẻ ấy còn có thể xả bỏ cái gì?"

585. "Có thể làm điều gì thì nên nói điều ấy, không thể làm điều gì thì không nên nói điều ấy. Các bậc sáng suốt biết rõ người nói mà không làm."

586. "Tâu thái tử, xin kính lễ ngài. Ngài quả đã đứng vững ở pháp chân thật. Đã bị lâm vào cảnh bất hạnh, tâm ý của ngài đây vẫn vui thích ở sự chân thật."

587. "Người nữ nào nghèo khó khi chồng nghèo khó, giàu có khi chồng giàu có, tâu bậc có danh tiếng, chính nàng ấy là người vợ hạng nhất của ngài, còn các phụ nữ khác là thuộc về đức vua, không xứng đáng."

10. Bổn Sanh Vật Dễ Thí Bỏ. [320]

Phẩm Cây *Pucimanda* là thứ hai.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ kẻ trộm, với vị Kassapa, và chuyện nhẫn nại,
tình trạng cuộc sống xấu xa, và các chuyện về thô lỗ,
rồi con thỏ, và người đã chết, mùa xuân, và sung sướng,
thật sự dễ thí bỏ và đã không thí bỏ, là mười.

--ooOoo--

3. KUṬIDŪSAKAVAGGO

588. Manussasseva te sīsaṃ hatthapādā ca vānara,
atha kena nu vaṇṇena agāraṃ te na vijjati.

589. Manussasseva me sīsaṃ hatthapādā ca siṅgila,
yāhu seṭṭhā manussesu sā me paññā na vijjati.

590. Anavaṭṭhitacittassa lahucittassa dubbhino,[1]
niccaṃ addhuvasīlassa sucibhāvo[2] na vijjati.

591. So karassu anubhāvaṃ[3] vītivattassu sīliyaṃ,
sītavātaparittāṇaṃ karassu kuṭikaṃ[4] kapī ”ti.
1. Kuṭidūsakajātakaṃ.

592. Daddabhāyati[5] bhaddante yasmiṃ dese vasāmahaṃ,
ahampetaṃ na jānāmi kimetaṃ daddabhāyati.[5]

593. Beluvaṃ patitaṃ[6] sutvā daddabhanti[7] saso javi,
sasassa vacanaṃ sutvā santattā migavāhinī.

594. Appatvā[8] padaviññāṇaṃ paraghosānusārino,
pamāda[9]paramā bālā te honti parapattiyā.

595. Ye ca sīlena sampannā paññāyupasame[10] ratā,
ārakā[11] viratā dhīrā na honti parapattiyā ”ti.
2. Daddabhajātakaṃ.[12]

596. Dvayaṃ yācanako rāja brahmadatta nigacchati,
alābhaṃ dhanalābhaṃ vā evaṃ dhammā hi yācanā.

597. Yācanaṃ rodanaṃ āhu pañcālānaṃ rathesabha,
yo yācanaṃ[13] paccakkhāti tamāhu paṭirodanaṃ.

598. Mā maddasaṃsu[14] rodantaṃ pañcālā susamāgatā,
tuvaṃ[15] vā paṭirodantaṃ tasmā icchāmahaṃ raho.

---

[1] dūbhino - PTS.
[2] sukhabhāvo - Ma, Syā, PTS.
[3] ānubhāvaṃ - Ma, PTS.
[4] kuṭavaṃ - Ma, PTS.
[5] duddubhāyati - Ma, Syā.
[6] veluvaṃ patitaṃ - Syā; bellaṃ nipatitaṃ - PTS.
[7] duddubhanti - Ma, Syā; dabhakkanti - PTS.
[8] appattā - PTS.
[9] panāda - Ma.
[10] paññāyūpasame - Ma, Syā, PTS.
[11] āratā - PTS.
[12] duddubhajātakaṃ - Ma.
[13] yo ca naṃ - PTS.
[14] maṃ māddasaṃsu - Syā.
[15] tavaṃ - PTS.

3. PHẨM KẺ PHÁ HOẠI CỐC LIÊU

588. "Này khỉ, đầu, và tay chân của ngươi đúng là của loài người. Vậy thì lý do gì, nhà của ngươi lại không có?"

589. "Này chim Siṅgila, đầu, và tay chân của ta đúng là của loài người. Họ đã nói rằng cái nào là hạng nhất ở loài người, cái trí tuệ ấy ở ta lại không có."

590. "Đối với kẻ có tâm không ổn định, có tâm thay đổi, bội bạc, thường xuyên có giới không bền vững, bản tính trong sạch không tồn tại.

591. Này khỉ, ngươi đây hãy thể hiện năng lực, hãy vượt qua bản chất xấu xa, hãy xây dựng chỗ ở nhằm bảo vệ khỏi bị gió lạnh."

1. Bổn Sanh Kẻ Phá Hoại Cốc Liêu. [321]

592. "Thưa đức ông, có tiếng động ầm ầm ở khu vực tôi sống. Tôi cũng không biết gì về việc ấy, cái gì gây nên tiếng động ầm ầm ấy?"

593. "Sau khi nghe trái cây *beluva* rơi xuống, (nghĩ rằng): 'Là tiếng động ầm ầm!' con thỏ đã phóng chạy. Sau khi nghe lời con thỏ, bầy thú rừng bị hoảng hốt.

594. Chưa đạt đến sự nhận biết căn bản, chúng có sự thuận theo lời nói của người khác; những kẻ ngu si nổi bật ở sự xao lãng, chúng có sự dựa dẫm vào người khác.

595. Và những vị nào được thành tựu về giới, được vui thích ở tuệ và sự an tịnh, là các bậc sáng trí đã lìa khỏi, đã lánh xa (ác pháp), (những vị ấy) không có sự dựa dẫm vào người khác."

2. Bổn Sanh Tiếng Động Ầm Ầm. [322]

596. "Tâu đức vua Brahmadatta, người cầu xin trải qua hai trường hợp: không nhận được hoặc nhận được tài sản, bởi vì việc cầu xin có bản chất như thế.

597. Tâu đấng thủ lãnh xa binh của xứ Pañcāla, người đời đã nói sự cầu xin có sự khóc lóc, và người nào từ chối sự cầu xin, người ấy có sự khóc lóc đáp trả.

598. Chớ để những người xứ Pañcāla đã đến đông đủ nhìn thấy thần đang khóc lóc, hoặc bệ hạ đang khóc lóc đáp trả; vì thế, thần muốn được kín đáo."

599. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṃ
gavaṃ sahassaṃ saha puṅgavena,
ariyo hi ariyassa kathaṃ na dajje[1]
sutvāna gāthā tava dhammayuttā ”ti.

3. Brahmadattajātakaṃ.

600. Kalyāṇarūpo vatayaṃ catuppado
subhaddako ceva supesalo ca,
yo brāhmaṇaṃ jātimantapapannaṃ[2]
apacāyati meṇḍavaro yasassī.

601. Mā brāhmaṇa ittaradassanena
vissāsamāpajji catuppadassa,
daḷhappahāraṃ abhikaṅkhamāno[3]
apasakkati[4] dassati suppahāraṃ.

602. Ūraṭṭhi[5] bhaggaṃ[6] patito[7] khāribhāro
sabbaṃ bhaṇḍaṃ brāhmaṇassīdhabhinnaṃ,[8]
bāhā[9] paggayha[10] kandati
abhidhāvathā haññate brahmacārī.[11]

603. Evaṃ so nihato seti yo apūjaṃ namassati,[12]
yathāhamajja pahaṭo[13] hato meṇḍena dummatī ”ti.

4. Cammasāṭakajātakaṃ.

604. Samaṇaṃ taṃ maññamāno upagacchiṃ asaññataṃ,
so maṃ daṇḍena pāhāsi yathā assamaṇo tathā.

605. Kiṃ te jaṭāhi dummedha kiṃ te ajinasāṭiyā,
abbhantaraṃ te gahanaṃ bāhiraṃ parimajjasi.

606. Ehi godha nivattassu bhuñja sālīnamodanaṃ,
telaṃ loṇañca me atthi pahūtaṃ mayha pipphali.[14]

607. Esa bhiyyo pavekkhāmi vammikaṃ sataporisaṃ,
telaṃ loṇañca kittesi[15] ahitaṃ mayha pipphalī ”ti.[16]

5. Godhajātakaṃ.

---

[1] dajjā - Ma, Syā, PTS.
[2] jātimantūpapannaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] abhikattumāno - Syā, PTS.
[4] avasakkatī - Ma, PTS; avasakkati - Syā.
[5] ūruṭṭhi - Ma; ūruṭṭhī - Syā; satthi - PTS.
[6] bhaggā - Syā, PTS.
[7] pavaṭṭito - Ma, PTS.
[8] sabbañca bhaṇḍaṃ brāhmaṇassa bhinnaṃ - Ma; sabbaṃ bhaṇaḍaṃ brahmaṇasseva bhinnaṃ - Syā.
[9] ubhopi bāhā - Ma, Syā.
[10] paggayheva - Syā.
[11] abhidhāvatha haññate brahmacārī - Ma, PTS; abhidhāvataṃ haññati brahmacāriṃ - Syā.
[12] pasaṃsati - Ma, Syā.
[13] pahato - Ma, Syā, PTS.
[14] mayhaṃ pipphali - Syā; mayha pipphalin ti - PTS.
[15] kintesi - Syā; kin te si - PTS.
[16] mayhaṃ pipphalīti - Syā; mayha pipphalin ti - PTS.

599. "Này Bà-la-môn, trẫm ban cho khanh một ngàn bò cái màu hung đỏ với một con bò mộng. Bởi vì là người thánh thiện, tại sao trẫm lại không ban tặng cho người thánh thiện, sau khi đã lắng nghe các kệ ngôn gắn liền với lý lẽ của khanh?"

3. Bổn Sanh Vua Brahmadatta. [323]

600. "Con thú bốn chân này quả thật có bản chất tốt lành,
không những vô cùng hiền thiện mà còn vô cùng đáng yêu,
là con cừu cao quý, có tiếng tăm, nó tôn kính
vị Bà-la-môn thành tựu về dòng dõi và các chú thuật."

601. "Này Bà-la-môn, mới xem qua,
chớ đặt niềm tin vào con thú bốn chân.
Trong lúc mong muốn cú húc mạnh bạo,
nó bước lui, và nó sẽ giáng cho cú húc chí mạng."

602. "Xương đùi bị gãy, túi mang vai bị bật tung,
tất cả vật dụng của vị Bà-la-môn bị bể nát tại nơi này.
Vị Bà-la-môn đưa hai tay lên, kêu than:
'Quý vị mau chạy đến, có người hành Phạm hạnh bị hãm hại.'"

603. "Như vậy, tôi đây bị ngã gục, nằm dài. Kẻ nào ca ngợi người không xứng đáng sự tôn vinh, là kẻ có trí tồi, giống như tôi hôm nay bị húc ngã, bị giết chết bởi con cừu."

4. Bổn Sanh Tấm Choàng Da Thú. [324]

604. "Trong khi nghĩ rằng kẻ ấy là Sa-môn, tôi đã đi đến gần kẻ không tự chế ngự. Kẻ ấy đã đánh tôi bằng cây gậy, như thế không phải là Sa-môn.

605. Này kẻ ngu muội, có ích gì với những búi tóc bện của ngươi? Có ích gì với y phục bằng da dê của ngươi? Ngươi đánh bóng bên ngoài, bên trong của ngươi là rừng rậm (ô nhiễm)."[1]

606. "Này con kỳ đà, hãy đến, hãy quay lại, hãy ăn cơm gạo *sāli*. Ta có dầu và muối, ta có nhiều hạt *pipphalī*."

607. "Điều ấy là quá thừa thãi, ta sẽ đi vào gò mối có chiều cao bằng một trăm người. Ngươi cứ việc ca ngợi dầu, và muối, hạt *pipphalī* là không có lợi ích đối với ta."

5. Bổn Sanh Con Kỳ Đà. [325]

---

[1] Giống câu kệ 394 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 123).

608. Kāyena yo nāvahare vācāya na musā bhaṇe,
yaso laddhā na majjeyya sa ve kakkārumarahati.

609. Dhammena vittameseyya na nikatyā dhanaṃ hare,
bhoge laddhā na majjeyya sa ve kakkārumarahati.

610. Yassa cittaṃ ahāliddaṃ saddhā ca avirāginī,
eko sāduṃ na bhuñjeyya sa ve kakkārumarahati.

611. Sammukhā vā parokkhā vā[1] yo sante na paribhāsati,
yathāvādī tathākārī sa ve kakkārumarahatī ”ti.

6. Kakkārujātakaṃ.

612. Vāti cāyaṃ tato gandho yattha me vasatī piyā,
dūre ito hi kākātī[2] yattha me nirato mano.

613. Kathaṃ samuddamatari[3] kathaṃ atari[4] kebukaṃ,[5]
kathaṃ satta samuddāni kathaṃ simbalimāruhi.

614. Tayā samuddamatariṃ tayā atari kebukaṃ,[4]
tayā satta samuddāni tayā simbalimāruhiṃ.

615. Dhiratthu maṃ[6] mahākāyaṃ dhiratthu maṃ[6] acetanaṃ,
yattha jāyāyahaṃ jāraṃ āvahāmi vahāmi cā ”ti.

7. Kākātijātakaṃ.[7]

616. Bahunnaṃ vijjati[8] bhotī tehi kimme bhavissati,[9]
tasmā etaṃ na socāmi piyaṃ sammillabhāsiniṃ.[10]

617. Taṃ tañce anusoceyya yaṃ yaṃ tassa na vijjati,
attānamanusoceyya sadā maccuvasaṃ gataṃ.[11]

618. Na heva ṭhitaṃ nāsīnaṃ na sayānaṃ na paddhaguṃ,[12]
yāva pāti nimmisati[13] tatrāpi saratī[14] vayo.

619. Tatthattani vatappaddhe[15] vinābhāve asaṃsaye,
bhūtaṃ sesaṃ[16] dayitabbaṃ vītaṃ[17] ananusociyan ”ti.[18]

8. Ananusociyajātakaṃ.

---

[1] tirokkhā vā - Ma, Syā.
[2] kākavatī - Ma; kākāti - Syā, PTS.
[3] samuddamatarī - Ma; samuddaṃ patari - PTS.
[4] patari - PTS.
[5] kepukaṃ - Ma, Syā.
[6] dhiratthumaṃ - Ma.
[7] kākavatījātakaṃ - Ma.
[8] bahūnaṃ vijjatī - Ma, Syā.
[9] tehi me kiṃ bhavissati - Ma, Syā.
[10] sammillahāsiniṃ - Ma, Syā.
[11] pataṃ - Ma; pattaṃ - Syā.
[12] patthaguṃ - Syā.
[13] yāva byāti nimisati - Ma; yāvuppatti nimisati - Syā; yāva pāti nimisati - PTS.
[14] rasatī vayo - Ma; sarati-bbayo - PTS.
[15] vatappanthe - Syā.
[16] sesaṃ sesaṃ - PTS.
[17] cavitaṃ - Syā.
[18] ananusocitan ti - PTS.

608. "Người nào không trộm cắp bằng thân, không nói lời dối trá bằng khẩu, sau khi đạt được danh vọng không bị say đắm, người ấy thật sự xứng đáng hoa *kakkāru* (của cõi trời)."

609. "Người nào tầm cầu của cải một cách chân chánh, không lấy đi tài sản bằng cách lường gạt, sau khi đạt được các vật sở hữu, không bị say đắm, người ấy thật sự xứng đáng hoa *kakkāru* (của cõi trời)."

610. "Người nào có tâm không thay đổi và đức tin không bị phai nhạt, một người không thọ dụng thức ăn ngon ngọt, người ấy thật sự xứng đáng hoa *kakkāru* (của cõi trời)."

611. "Người nào không mắng nhiếc những người tốt, có mặt hay vắng mặt, là người nói như thế nào thì làm như thế ấy, người ấy thật sự xứng đáng hoa *kakkāru* (của cõi trời)."

6. Bổn Sanh Hoa *Kakkāru*. [326]

612. "Mùi hương này thổi đến từ nơi ấy, nơi người yêu dấu của tôi cư ngụ. Nàng Kākātī ở xa nơi này, tâm ý của tôi vương vấn ở nơi nàng."

613. "Làm thế nào vượt qua biển cả? Làm thế nào vượt qua sông Kebukā? Làm thế nào vượt qua bảy biển cả? Làm thế nào leo lên cây *simbalī*?"

614. "Nhờ ngài, tôi đã vượt qua biển cả. Nhờ ngài, tôi đã vượt qua sông Kebukā. Nhờ ngài, tôi đã vượt qua bảy biển cả. Nhờ ngài, tôi đã leo lên cây *simbalī*."

615. "Thật xấu hổ thay cái thân xác to lớn của ta! Thật xấu hổ thay sự vô ý của ta! Bởi vì ta mang tình nhân đến cho người vợ của ta, rồi ta lại mang đi."

7. Bổn Sanh Hoàng Hậu Kākātī. [327]

616. "Hiền thê được tìm thấy trong số nhiều người (khác đã chết), với họ tôi sẽ có được điều gì? Vì thế, tôi không sầu muộn về nàng Sammillabhāsinī yêu dấu ấy.

617. Người nào sầu tư về một ai đó không còn hiện hữu đối với người ấy nữa, người ấy sầu tư về chính bản thân mình, là kẻ luôn luôn bị rơi vào quyền lực của Thần Chết.

618. Bởi vì, không chỉ đối với người đang đứng, đang ngồi, đang nằm, hay đang đi tới lui, mà chỉ trong khoảnh khắc mở mắt nhắm mắt, tuổi thọ chấm dứt thậm chí ngay khi ấy.

619. Thật vậy, trong trường hợp ấy, khi bản thân đang còn tuổi thọ, khi sự chia cách là không còn nghi ngờ, thì nên yêu thương sinh linh đang còn tồn tại, không nên sầu tư về người đã chết."

8. Bổn Sanh Không Nên Sầu Tư. [328]

620. Yaṃ annapānassa pure labhāma
taṃdāni sākhāmigameva gacchati,
gacchāmadāni vanameva rādha
asakkatā casma[1] dhanañjayāya.

621. Lābho alābho ayaso yaso ca[2]
nindā pasaṃsā ca sukhañca dukkhaṃ,
ete aniccā manujesu dhammā
mā soci kiṃ socasi poṭṭhapāda.

622. Addhā tuvaṃ paṇḍitakosi rādha
jānāsi atthāni anāgatāni,
kathannu sākhāmigaṃ dakkhisāma[3]
niddhāpitaṃ[4] rājakulatova jammaṃ.

623. Cāleti kaṇṇaṃ bhakuṭiṃ karoti
muhuṃ muhuṃ bhāyayate[5] kumāre,
sayameva taṃ kāhati kāḷabāhu
yenārakā ṭhassati annapānā ”ti.

9. Kāḷabāhujātakaṃ.[6]

624. Sīlaṃ kireva kalyāṇaṃ sīlaṃ loke anuttaraṃ,
passa ghoraviso nāgo sīlavāti na haññati.

625. Yāvadevassahu[7] kiñci tāvadeva akhādisuṃ,[8]
saṅgamma kuḷalā[9] loke na hiṃsanti akiñcanaṃ.

626. Sukhaṃ nirāsā supati āsā phalavatī sukhā,
āsaṃ nirāsaṃ katvāna sukhaṃ supati piṅgalā.

627. Na samādhiparo atthi asmiṃ loke paramhi ca,
na paraṃ nāpi attānaṃ vihiṃsati samāhito ”ti.

10. Sīlavīmaṃsajātakaṃ.

Kuṭidūsakavaggo tatiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Samanussa sadaddabha yācanako
atha meṇḍavaruttama godhavaro,
atha kāya sakebuka bhotivaro
atha rādha susīlavarena dasa.

--ooOoo--

[1] asakkatāvamha - Syā;
asakkatā v’ amhā - PTS.
[2] yaso ayaso ca - Ma, Syā.
[3] kataṃ nu kho sākhamigaṃ dakkhāma - Syā.
[4] niddhāvitaṃ - Ma; nibbāpitaṃ - PTS.
[5] bhāyate - Syā.
[6] kālabāhujātakaṃ - PTS.
[7] yāvadevassahū - Ma, Syā, PTS.
[8] akhādisu - PTS.
[9] kulalā - Ma, Syā, PTS.

620. "Phần cơm nước của vua mà chúng ta nhận được trước đây,
phần ấy giờ đây giao cho chỉ mỗi con khỉ.
Này Rādha, giờ đây chúng ta hãy đi vào rừng thôi,
chúng ta không có khả năng trong việc chiến thắng tài sản."

621. "Lợi lộc, không lợi lộc, không danh tiếng, và có danh tiếng,
sự chê bai, và sự ca ngợi, hạnh phúc, và khổ đau,
các pháp này là không bền vững ở con người,
chớ sầu muộn, này Poṭṭhapāda, em sầu muộn việc gì?"

622. "Này Rādha, hiển nhiên anh là người sáng suốt,
anh biết được các sự việc còn chưa xảy ra.
Làm thế nào chúng ta sẽ nhìn thấy được con khỉ
đáng khinh bỉ, bị tống ra khỏi hoàng cung?"

623. "Nó nhúc nhích lỗ tai, nó làm mặt nhăn nhó,
nó mau chóng làm cho các vương tử sợ hãi,
Kāḷabāhu sẽ đích thân làm điều ấy,
vì thế, nó sẽ sống xa lìa phần cơm nước."

9. Bổn Sanh Con Khỉ Kāḷabāhu. [329]

624. "Nghe rằng giới quả thật là tốt đẹp, giới là vô thượng ở thế gian. Hãy nhìn xem, con rắn có chất độc dữ dội (không cắn người) được khen là 'có giới,' nó không bị giết chết.[1]

625. Cho đến khi nào kẻ này còn có vật gì, cho đến khi ấy chúng đã còn cấu xé. Lũ diều hâu ở thế gian, sau khi tụ tập lại, không hãm hại kẻ không có bất cứ vật gì.

626. Không mong mỏi, nàng ngủ an lạc. Điều mong mỏi có được kết quả là hạnh phúc. Sau khi không còn mong mỏi điều mong mỏi, nàng Piṅgalā ngủ an lạc.

627. Không có sự an lạc nào khác ngoài định, ở đời này và đời sau. Người đã được định tĩnh không hãm hại người khác, cũng không hãm hại bản thân."

10. Bổn Sanh Suy Xét Về Giới. [330]

Phẩm Kẻ Phá Hoại Cốc Liêu là thứ ba.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Với loài người, với tiếng động ầm ầm, người cầu xin,
rồi chuyện con cừu là hạng nhất, chuyện con kỳ đà,
rồi (trộm cắp) bằng thân, với sông Kebukā, chuyện hiền thê,
rồi con vẹt Rādha, với chuyện giới hạnh tốt, là mười.

--ooOoo--

[1] Giống câu kệ 86 ở trang 37 và câu kệ 475 ở trang 153.

4. KOKĀLIKAVAGGO[1]

628. Yo ve kāle asampatte ativelaṃ pabhāsati,
evaṃ so nihato seti kokilāyiva[2] atrajo.

629. Na hi satthaṃ sunisitaṃ visaṃ halāhalaṃ iva,[3]
evaṃ nikaṭṭhe[4] pāteti vācā dubbhāsitā yathā.

630. Tasmā kāle akāle ca[5] vācaṃ rakkheyya paṇḍito,
nātivelaṃ pabhāseyya api attasamamhi vā.[6]

631. Yo ca kāle mitaṃ bhāse matipubbo vicakkhaṇo,
sabbe amitte ādeti supaṇṇo uragaṃ ivā "ti.[7]
1. Kokālikajātakaṃ.[8]

632. Api hantvā hato brūti jetvā jitoti[9] bhāsati,
pubbamakkhāyino[10] rāja ekadatthuṃ[11] na saddahe.

633. Tasmā paṇḍitajātiyo[12] suṇeyya itarassa pi,
ubhinnaṃ vacanaṃ sutvā yathā dhammo tathā kare.

634. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu
asaññato pabbajito na sādhu,
rājā na sādhu anisammakārī
yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.

635. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma disampati,
nisamma kārino rāja[13] yaso kitti[14] ca vaḍḍhatī "ti.
2. Rathalaṭṭhijātakaṃ.

636. Tadeva me tvaṃ vidito vanamajjhe rathesabha,[15]
yassa te khaggabaddhassa[16] sannaddhassa tirīṭino,
assatthadumasākhāya pakkā godhā[17] palāyatha.

637. Name namantassa bhaje bhajantaṃ
kiccānukubbassa kareyya kiccaṃ,
nānatthakāmassa kareyya atthaṃ
asambhajantampi na sambhajeyya.

---

[1] kokilavaggo - Ma, Syā, PTS.
[2] kokilāyeva - Syā, PTS.
[3] halāhalāmiva - Ma;
halāhalammiva - Syā.
[4] nikkaḍhe - Syā.
[5] vā - Ma, PTS.
[6] ca - PTS.
[7] uragāmivāti - Ma;
uragammivāti - Syā.
[8] kokilajātakaṃ - Ma.
[9] jinoti - PTS.
[10] pubbavakkhāyino - Ma;
pubb' ev' akkhāyino - PTS.
[11] aññadatthu - Ma;
etadatthuṃ - Syā;
ekadatthu - PTS.
[12] paṇḍita jātiso - PTS.
[13] rañño - Syā.
[14] kittī - PTS.
[15] rathesabho - Syā.
[16] khaggabandhassa - Syā.
[17] pakkagodhā - PTS.

4. PHẨM KOKĀLIKA

628. "Thật vậy, kẻ nào, khi thời điểm chưa đến, phát biểu quá thời hạn cho phép, như vậy, kẻ ấy bị giết chết nằm dài, tựa như chim cu cu con.

629. Bởi vì, con dao đã khéo được mài bén, tựa như thuốc độc cực mạnh, không quật ngã mau chóng như vậy, giống như lời nói đã được nói vụng về.

630. Vì thế, vào lúc hợp thời hoặc không hợp thời, bậc sáng suốt nên gìn giữ lời nói; không nên phát biểu quá thời hạn cho phép, hay trong trường hợp với người thân tín cũng thế.

631. Và người nào nói đúng thời, vừa phải, có suy xét trước, khôn ngoan, người ấy thâu phục tất cả những kẻ thù địch, tựa như con linh điểu nắm giữ con rắn."

1. Bổn Sanh Kokālika. [331]

632. "Thậm chí sau khi đánh người lại nói là 'bị đánh,' sau khi đánh bại người lại nói là 'bị đánh bại.' Tâu bệ hạ, trước tiên, không nên tin vào quan điểm một phía của người thuật chuyện.

633. Vì thế, người có bản tánh sáng suốt nên lắng nghe luôn cả của phía bên kia. Sau khi lắng nghe lời nói của cả hai bên, công lý như thế nào thì nên hành động như thế ấy.

634. Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt,
bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt,
vị vua có hành động không suy xét, là không tốt,
người sáng suốt có sự phẫn nộ, việc ấy là không tốt.

635. Vị Sát-đế-lỵ nên hành động sau khi suy xét. Bậc chúa tể một phương không thể không suy xét. Tâu bệ hạ, người hành động sau khi suy xét có danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng."

2. Bổn Sanh Gậy Điều Khiển Xe Ngựa. [332]

636. "Tâu đấng thủ lãnh xa binh, chính vào lúc ấy, ở giữa cánh rừng, thiếp đã hiểu được bệ hạ. Vào lúc bệ hạ đây mặc áo vỏ cây đã được nai nịt, đã buộc chặt gươm, thế mà từ nơi cành cây sung, con kỳ đà được nướng chín đã tẩu thoát."

637. "Nên cúi chào lại người đang cúi chào, nên hợp tác với người đang hợp tác, nên thực hành phận sự đối với người đang thực hành phận sự, không nên làm điều lợi ích đến người không mong mỏi điều lợi ích, không nên gắn bó với người không gắn bó.

638. Caje cajantaṃ vanathaṃ na kayirā
apetacittena na sambhajeyya,
dvijo[1] dumaṃ khīṇaphalanti[2] ñatvā
aññaṃ samekkheyya mahā hi loko.

639. So te karissāmi yathānubhāvaṃ
kataññutaṃ khattiye[3] pekkhamāno,
sabbañca te issariyaṃ dadāmi
yassicchasī tassa tuvaṃ dadāmī ”ti.[4]

3. Pakkagodhajātakaṃ.[5]

640. Gavañce taramānānaṃ jimhaṃ gacchati puṅgavo,
sabbā tā jimhaṃ gacchanti[6] nette jimhaṃ gate[7] sati.

641. Evameva manussesu yo hoti seṭṭhasammato,
so ce adhammaṃ carati pageva itarā pajā,
sabbaṃ raṭṭhaṃ dukhaṃ[8] seti rājā ce hoti adhammiko.

642. Gavañce taramānānaṃ ujuṃ gacchati puṅgavo,
sabbā tā ujuṃ gacchanti[9] nette ujugate[10] sati.

643. Evameva manussesu yo hoti seṭṭhasammato,
so cepi[11] dhammaṃ carati pageva itarā pajā,
sabbaṃ raṭṭhaṃ sukhaṃ seti rājā ce hoti dhammiko ”ti.

4. Rājovādajātakaṃ.

644. Brahā pavaḍḍhakāyo[12] so dīghadāṭho ca[13] jambuka,
na tvaṃ tamhi[14] kule jāto yattha gaṇhanti kuñjaraṃ.

645. Asīho sīhamānena yo attānaṃ vikubbati,
kotthuva[15] gajamāsajja seti bhūmyā[16] anutthunaṃ.

646. Yasassino uttamapuggalassa
sañjātakhandhassa mahabbalassa,
asamekkhiya thāmabalūpapattiṃ
sa seti nāgena hatova[17] jambuko.

647. Yo cidha[18] kammaṃ kurute pamāya
thāmabalaṃ[19] attani saṃviditvā,
jappena[20] mantena subhāsitena
parikkhavā so vipulaṃ jinātī ”ti.

5. Jambukajātakaṃ.

---

[1] dijo - Ma, Syā, PTS.
[2] khīṇaphalaṃva - Syā.
[3] khattiyo - Syā.
[4] dadāhīti - PTS.
[5] godhajātakaṃ - PTS.
[6] sabbā gāvī jimhaṃ yanti - Syā.
[7] jimhagate - PTS.
[8] dukkhaṃ - Syā, PTS.
[9] sabbā gāvī ujuṃ yanti - Ma.
[10] ujuṃ gate - Ma, Syā, PTS.
[11] so sace - Ma.
[12] pavaddhakāyo - PTS.
[13] va - Syā; hi - PTS.
[14] tattha - Ma.
[15] kotthūva - Ma; kutthuva - Syā; kutthuṃva - PTS.
[16] bhumyā - PTS.
[17] hatoyaṃ - Ma, Syā.
[18] cīdha - Ma, Syā, PTS.
[19] thāmabbalaṃ - Ma.
[20] japena - PTS.

638. Nên từ bỏ người đang từ bỏ ta, không nên thể hiện sự yêu thương,
không nên gắn bó với người có tâm hờ hững.
Con chim, sau khi biết cây đã hết trái,
thì tìm kiếm cây khác, bởi vì thế gian là rộng lớn."

639. "Này nữ Sát-đế-lỵ, trong khi xem xét lòng biết ơn,
trẫm đây sẽ làm cho nàng theo như năng lực của trẫm.
Và trẫm ban cho nàng tất cả quyền uy,
nàng ước muốn điều gì, trẫm ban cho nàng điều ấy."

3. Bổn Sanh Con Kỳ Đà Nướng Chín. [333]

640. "Trong khi đàn bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi quanh co, tất cả các con bò cái sẽ đi quanh co khi con bò dẫn đường đi quanh co.

641. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành không đúng pháp, không phải đề cập đến những người khác, toàn bộ đất nước sẽ bị lầm than nếu đức vua là kẻ không công chính.

642. Trong khi đàn bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi ngay thẳng, tất cả các con bò cái sẽ đi ngay thẳng khi con bò dẫn đường đi ngay thẳng.

643. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành đúng pháp, không phải đề cập đến những người khác, toàn bộ đất nước sẽ được hạnh phúc nếu đức vua là người công chính."

4. Bổn Sanh Giáo Huấn Đức Vua. [334]

644. "Này chó rừng, nó to lớn, có thân vươn cao, và có ngà dài. Ngươi không sanh ra từ dòng dõi bắt voi."

645. "Kẻ nào không phải là loài sư tử, tự đánh tráo bản thân với ngã mạn của loài sư tử, tựa như con chó rừng nằm dài trên mặt đất than vãn, sau khi chạm trán với con voi.

646. Sau khi không suy xét về việc đạt đến sức mạnh và trí lực
của hạng người tối thượng, có danh tiếng,
có thân hình được hình thành với sức mạnh vĩ đại,
con chó rừng ấy đã bị giết chết bởi con voi.

647. Và ở đây, người nào làm công việc sau khi đã lượng sức,
sau khi tự nhận biết sức mạnh và trí lực của bản thân,
với tri thức, nhờ vào sự tham vấn, bằng lời khéo nói,
có sự khôn khéo, người ấy chiến thắng kẻ thù to lớn."

5. Bổn Sanh Con Chó Rừng. [335]

648. Tiṇaṃ tiṇanti lapasi ko nu te tiṇamāhari,
kinnu te tiṇakiccatthi tiṇameva pabhāsasi.

649. Idhāgamā brahmācārī brahā chatto bahussuto,
so me sabbaṃ samādāya tiṇaṃ nikkhippa gacchati.

650. Evetaṃ hoti kattabbaṃ appena bahumicchatā,
sabbaṃ sakassa ādānaṃ anādānaṃ tiṇassa ca,
cāṭīsu pakkhipitvāna tattha kā paridevanā. [1]

651. Sīlavanto na kubbanti bālo sīlāni kubbati,
aniccasīlaṃ dussīlyaṃ[2] kiṃ paṇḍiccaṃ karissatī "ti.
6. Brahāchattajātakaṃ.

652. Na te pīṭhamadāyimhā[3] na pānaṃ napi bhojanaṃ,
brahmacāri[4] khamassu me etaṃ passāma[5] accayaṃ.

653. Nevābhisajjāmi na cāpi kuppe
na cāpi me appiyamāsi kiñci,
athopi me āsi manovitakko
etādiso nūna kulassa dhammo.

654. Esasmākaṃ kule dhammo pitupitāmaho sadā,
āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ sabbetaṃ nipadāmase.

655. Esasmākaṃ kule dhammo pitupitāmaho sadā,
sakkaccaṃ upatiṭṭhāma[6] uttamaṃ viya ñātakan "ti.
7. Pīṭhajātakaṃ.

656. Viditaṃ thusaṃ undurānaṃ viditaṃ pana taṇḍulaṃ,
thusaṃ thūlaṃ[7] vivajjetvā[8] taṇḍulaṃ pana khādare.

657. Yā mantanā araññasmiṃ yā ca gāme nikaṇṇikā,
yañcetaṃ iticītica[9] etampi viditaṃ mayā.

658. Dhammena kira jātassa pitā puttassa makkaṭo,
daharasseva santassa dantehi phalamacchidā.

659. Yametaṃ parisappasi ajakāṇova[10] sāsape,
yopāyaṃ heṭṭhato sesi[11] etampi viditaṃ mayā "ti.
8. Thusajātakaṃ.

---

[1] tiṇassa cāṭīsu gato tattha kā paridevanā - Syā;
itipāṭho Ma, PTS potthakesu na dissate.
[2] dussīlaṃ - PTS.
[3] adāsimha - Syā, PTS.
[4] brahmacārī - Syā.
[5] passāmi - Ma, Syā, PTS.
[6] sakkacca taṃ upaṭṭhahāma - PTS.
[7] thusaṃ thusaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] vivajjitvā - Syā.
[9] iti cīti ca - Ma;
iti cintī ca - Syā;
iti c' īti ca - PTS.
[10] ajā kāṇā va - PTS.
[11] seti - Ma, PTS, Syā.

648. "Bệ hạ nói lảm nhảm: 'Cỏ, cỏ,' vậy người nào đã mang cỏ lại cho bệ hạ? Bệ hạ chỉ nói về cỏ mà thôi, vậy bệ hạ có việc gì cần làm với cỏ?"

649. "Vị thực hành Phạm hạnh vĩ đại, nổi tiếng, tên Chatta đã đi đến đây. Vị ấy đã lấy tất cả (của cải) của trẫm, để lại cỏ, rồi ra đi."

650. "Như vậy, điều ấy là nên làm, là việc muốn nhiều so với ít.
Việc lấy tất cả cho bản thân, và việc không lấy đối với cỏ,
sau khi đã để cỏ trong những cái hũ, trường hợp ấy, có sự than vãn gì?"

651. "Những người có giới hạnh không làm thế, kẻ ngu còn thực hành các giới. Giới không bền vững là giới tồi, cái gì sẽ tạo nên sự sáng suốt?"

6. Bổn Sanh Vị Chatta Vĩ Đại. [336]

652. "Chúng tôi đã không mời ghế ngồi đến ngài, không nước uống, vật thực cũng không. Thưa bậc hành Phạm hạnh, xin ngài hãy tha thứ cho tôi; chúng tôi nhìn thấy lỗi lầm ấy."

653. "Tôi chẳng vướng mắc chút gì, cũng không bị bực bội,
cũng chẳng có điều gì ghét bỏ ở tôi,
tuy nhiên, cũng đã có ý nghĩ khởi lên ở tôi rằng:
'Có lẽ tập quán của gia đình là như thế ấy?'"

654. "Điều này là tập quán của gia đình chúng tôi, thường xuyên từ thời cha ông: chỗ ngồi, nước rửa chân, dầu thoa chân, chúng tôi dâng mọi thứ ấy.

655. Điều này là tập quán của gia đình chúng tôi, thường xuyên từ thời cha ông: chúng tôi phục vụ một cách trân trọng tựa như thân nhân bậc trên."

7. Bổn Sanh Ghế Ngồi. [337]

656. "Đối với những con chuột, vỏ trấu được nhận biết, hạt cơm lại càng được nhận biết. Sau khi loại bỏ vỏ trấu thô cứng, chúng ăn toàn hạt cơm.

657. Lời bàn bạc nào ở trong vườn, và lời thủ thỉ nào ở trong làng, hành động nào là như vầy và như vầy, việc ấy cũng được trẫm biết nữa.

658. Nghe nói rằng khỉ cha, theo bản năng, đã dùng những cái răng cắn đứt tinh hoàn của khỉ đực con đã được sanh ra, trong khi nó hãy còn rất trẻ.

659. Việc ngươi bò trườn quanh, tựa như con dê chột mắt chạy lạc ở cánh đồng mù-tạt, kẻ nào là người nằm ở bên dưới, điều này cũng đã được trẫm biết rồi."

8. Bổn Sanh Vỏ Trấu. [338]

660. Adassanena morassa sikhino mañjubhāṇino,
kākaṃ tattha apūjesuṃ maṃsena ca phalena ca.

661. Yadā ca sarasampanno moro bāverumāgamā,
atha lābho ca sakkāro vāyasassa ahāyatha.

662. Yāva nupajjati buddho dhammarājā pabhaṅkaro,
tāva aññe apūjesuṃ puthū samaṇabrāhmaṇe.

663. Yadā ca sarasampanno buddho dhammamadesayi,
atha lābho ca sakkāro titthiyānaṃ ahāyathā ”ti.
9. Bāverujātakaṃ.

664. Adāsi dānāni pure visayha
dadato ca te khayadhammo ahosi,
ito parañce na dadeyya dānaṃ
tiṭṭheyyuṃ te saññamantassa bhogo.[1]

665. Anariyamariyena sahassanetta
suduggatenāpi akiccamāhu,
mā vo dhanaṃ taṃ janinda ahuvā[2]
yambhogahetu vijahema[3] saddhaṃ.

666. Yena eko ratho yāti yāti tena paro[4] ratho,
porāṇaṃ nihitaṃ vattaṃ vattataññeva[5] vāsava.

667. Yadi hessati dassāma asante kiṃ dadāmase,
evaṃ bhūtāpi dassāma mā dānaṃ pamadāmhase ”ti.[6]
10. Visayhajātakaṃ.

Kokālikavaggo[7] catuttho.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Ativelaṃ pabhāsati jinavaro
vanamajjherathesabhajimhagamo,
atha jambutiṇāsanapīṭhavaraṃ
atha taṇḍula mora visayha dasa.

--ooOoo--

[1] saṃyamantassa bhogā - Ma, Syā;
saṃñamantassa bhogā - PTS.
[2] taṃ ahu devarāja - Ma;
taṃ ahu vā janinda - Syā, PTS.
[3] vijahemu - Ma, Syā, PTS.
[4] tenāparo - Ma, PTS.
[5] vaḍḍhaṃ vaḍḍhataññeva - PTS.
[6] pamadamhaseti - Ma, PTS.
[7] kokilavaggo - Ma, Syā, PTS.

660. "Do chưa nhìn thấy con công, có chỏm lông, có tiếng kêu ngọt ngào, ở nơi ấy người ta đã cung phụng con quạ với thịt và trái cây.

661. Và khi con công có âm giọng đã đến xứ Bāveru, khi ấy lợi lộc và sự trân trọng đối với con quạ đã bị bỏ quên.

662. Cho đến khi nào đức Phật, bậc Pháp Vương, đấng Mặt Trời còn chưa hiện khởi, cho đến khi ấy người ta đã còn cúng dường các Sa-môn và Bà-la-môn phàm phu khác.

663. Và khi đức Phật, có âm giọng của Phạm Thiên, đã thuyết giảng Giáo Pháp, khi ấy lợi lộc và sự trân trọng đối với các ngoại đạo đã bị bỏ quên."

9. Bổn Sanh Xứ Bāveru. [339]

664. "Này Visayha, trước đây ngài đã bố thí nhiều vật thí,
và trong khi ngài bố thí, tình trạng khánh kiệt đã xảy ra cho ngài.
Nếu từ nay về sau, ngài không bố thí vật thí nữa,
trong khi ngài tự kiềm chế, các của cải sẽ tồn tại cho ngài."

665. "Thưa vị Nghìn Mắt, chư Thánh nhân đã nói việc không cao thượng là việc không nên làm bởi người cao thượng, mặc dầu vô cùng nghèo khổ. Thưa vị chúa của loài người, nếu vì nguyên nhân thọ dụng của cải mà chúng tôi lìa bỏ niềm tin bố thí, thì của cải ấy chớ có cho chúng tôi.

666. Chiếc xe trước đi bằng con đường nào, thì chiếc xe sau cũng đi bằng chính con đường ấy. Thưa Thiên Chủ, hãy để cho công việc đã được lập ra trước đây được tiếp tục (chớ ngăn lại).

667. Nếu chúng tôi còn sống, chúng tôi sẽ bố thí, khi không còn sống thì chúng tôi bố thí cái gì? Mặc dầu chúng tôi là (người cắt cỏ) như vầy, chúng tôi cũng sẽ bố thí, chớ để chúng tôi xao lãng việc bố thí."

10. Bổn Sanh Trưởng Giả Visayha. [340]

Phẩm Kokālika là thứ tư.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Kẻ phát biểu quá thời hạn, chuyện đánh bại người,
đấng thủ lãnh xa binh ở giữa cánh rừng, việc đi quanh co,
rồi chó rừng, cỏ, chuyện chỗ ngồi và ghế ngồi,
rồi hạt cơm, con công, và trưởng giả Visayha, là mười.

--ooOoo--

5. CŪḶAKUṆĀLAVAGGO[1]

668. Narānamārāmakarāsu nārisu[2]
anekacittāsu aniggahāsu ca,
sabbattanāpītikarāpi ce siyā[3]
na vissase titthasamā hi nāriyo.

669. Yaṃ ve[4] disvā kaṇḍarī kinnarānaṃ[5]
sabbitthiyo na ramanti agāre,
taṃ tādisaṃ maccaṃ[6] cajitvā bhariyā
aññaṃ disvā purisaṃ pīṭhasappiṃ.

670. Bakassa ca pāvārikassa[7] rañño
accantakāmānugatassa bhariyā,
avācarī[8] baddhavasānugassa[9]
kaṃ vā[10] itthī nāticare tadaññaṃ.

671. Piṅgiyāni sabbalokissarassa
rañño piyā brahmadattassa bhariyā,
avācarī[8] baddhavasānugassa[9]
taṃ vāpi sā nājjhagā kāmakāminī "ti.

1. Kinnarījātakaṃ.[11]

672. Asakkhiṃ vata attānaṃ uddhātuṃ[12] udakā thalaṃ,
na dānāhaṃ[13] puna tuyhaṃ vasaṃ gacchāmi vārija.

673. Alametehi ambehi jambūhi panasehi ca,
yāni pāraṃ samuddassa varaṃ mayhaṃ udumbaro.

674. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ na khippamanubujjhati,
amittavasamanveti pacchā ca anutappati.[14]

675. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ khippameva nibodhati,
muccate sattusambādhā na ca pacchānutappatī "ti.

2. Vānarajātakaṃ.

---

[1] cullakuṇālavagga - Syā, PTS.
[2] nārīsu - Syā.
[3] sabbattha nāpītikarāpi ce siyā - Ma, PTS; sabbattanā pītikarāpi ce siyuṃ - Syā.
[4] yañca - Syā.
[5] kaṇḍarīkinnarānaṃ - Ma, PTS; kinnarakinnarīnaṃ - Syā.
[6] sāmikaṃ - Syā.
[7] bāvarikassa - Ma, Syā, PTS.
[8] accācarī - Syā.
[9] paṭṭhavasānugassa - Ma, PTS.
[10] kaṃ vāpi - Ma, PTS; kiṃ vā - Syā.
[11] kaṇḍarījātakaṃ - Ma; kuṇḍalikajātakaṃ - Syā; kaṇḍarijātakaṃ - PTS.
[12] uṭṭhātuṃ - Syā, PTS.
[13] idān' āhaṃ - PTS.
[14] ca-m-anutappati - PTS.

5. PHẨM TIỂU KUṆĀLA

668. "Các nữ nhân là những người tạo ra sự khoái lạc cho các nam nhân, các nàng có tâm thất thường, và không có khả năng kiềm chế. Dầu cho nàng là người tạo ra niềm vui cho bản thân một cách trọn vẹn, cũng không nên tin tưởng nàng, bởi vì các nữ nhân là tương tự như những bến tắm (ai cũng có thể đến tắm).

669. Điều đã thấy ở câu chuyện của vua Kaṇḍarī và hoàng hậu Kinnarā là: Tất cả các nữ nhân đều không thích thú (ông chồng của mình) ở gia đình. Người vợ (hoàng hậu) từ bỏ chồng là người đàn ông như vị vua Kaṇḍarī ấy, sau khi gặp gỡ người đàn ông khác là kẻ bị què quặt.

670. Nàng Pañcapāpī là vợ của vua Baka và vua Pāvārika, hai vị vua đeo đuổi dục lạc tột đỉnh. Nàng đã làm điều tà hạnh với kẻ thuộc quyền sai khiến của chồng, vậy còn người nam nào khác nữa mà nữ nhân sẽ không cư xử vượt quá giới hạn?

671. Nàng Piṅgiyānī là người vợ yêu dấu của đức vua Brahmadatta, vị chúa tể của tất cả thế gian. Nàng đã làm điều tà hạnh với kẻ thuộc quyền sai khiến của chồng, người nữ có ham muốn dục vọng ấy đã không đạt được người đàn ông ấy (luôn cả địa vị hoàng hậu)."

1. Bổn Sanh Hoàng Hậu Kinnarī. [341]

672. "Này cá sấu, hiển nhiên ta đã có thể nâng đỡ bản thân từ trong nước lên đất liền, giờ đây, ta sẽ không rơi vào quyền lực của ngươi lần nữa.

673. Quá đủ với những trái xoài, với những trái mận, và với những trái mít ấy, là các thứ ở bên bờ kia của đại dương, cái quý giá đối với ta là cây sung.[1]

674. Và kẻ nào không mau chóng nhận ra cơ hội đã được sanh lên, rồi đi theo quyền lực của kẻ thù, sau này sẽ hối tiếc.

675. Và người nào mau chóng biết được cơ hội đã được sanh lên, rồi được thoát khỏi sự áp bức của kẻ thù, sau này sẽ không bị ân hận."

2. Bổn Sanh Con Khỉ. [342]

[1] Tương tự câu kệ 274 ở trang 99.

676. Avasimhā[1] tavāgāre niccaṃ sakkatapūjitā,
tvameva dāni c' akari[2] handa rāja vajāmahaṃ.

677. Yo ve kate paṭikate kibbise paṭikibbise,
evaṃ taṃ sammati[3] veraṃ vasa kuntini[4] māgamā.[5]

678. Na katassa ca kattā ca metti[6] sandhīyate puna,
hadayaṃ nānujānāti gacchaññeva rathesabha.

679. Katassa ceva kattā ca metti[6] sandhīyate puna,
dhīrānaṃ no ca bālānaṃ vasa kuntini[4] māgamā[5] "ti.

3. Kuntinījātakaṃ.[7]

680. Yo nīliyaṃ[8] maṇḍayati saṇḍāsena vihaññati,
tassa sā vasamanvetu yā te ambe avāhari.

681. Vīsaṃ vā pañcavīsaṃ[9] vā ūnatiṃsaṃva jātiyā,
tādisā patimāladdhā[10] yā te ambe avāhari.

682. Dīghaṃ gacchatu addhānaṃ ekikā abhisāriyā,[11]
saṅkete pati māddasa[12] yā te ambe avāhari.

683. Alaṅkatā suvasanā mālinī candanussadā,
ekikā sayane setu[13] yā te ambe avāharī "ti.

4. Ambacorajātakaṃ.[14]

---

[1] avasimha - Ma, Syā, PTS.
[2] dānimakari - Ma, Syā; dānimakara - PTS.
[3] sammatī - Ma, PTS.
[4] kuntani - PTS.
[5] mā gamā - Syā, PTS.
[6] mettī - Ma, PTS; mitti - Syā.
[7] kuntanijātakaṃ - PTS.
[8] niliyaṃ - Syā.
[9] paṇṇuvīsaṃ - PTS.
[10] pati mā laddhā - Ma, Syā; patiṃ mā laddhā - PTS.
[11] abhisārikā - Ma.
[12] pati mā adda - Ma; patiṃ mā addasa - PTS.
[13] sayatu - PTS.
[14] ambajātakaṃ - Ma, Syā.

676. "Tôi đã sống ở nhà của bệ hạ, thường xuyên được tôn vinh trân trọng. Và giờ đây, chính bệ hạ đã làm quấy. Tâu bệ hạ, vậy tôi phải ra đi."

677. "Thật vậy, người nào, khi tội ác đã được gây ra, và hành động báo thù đã được đáp trả; như vậy, hận thù ấy đã được lặng yên, này chim dẽ cái, hãy ở lại, chớ bỏ đi."

678. "Tình thân hữu giữa người bị hại và kẻ gây hại không thể kết nối lại được nữa. Tôi không thể mềm lòng, tâu đấng thủ lãnh xa binh, tôi nhất định ra đi."

679. "Tình thân hữu giữa người bị hại và kẻ gây hại có thể kết nối lại được giữa các bậc sáng trí, và không thể giữa những kẻ ngu si; này chim dẽ cái, hãy ở lại, chớ bỏ đi."

3. Bổn Sanh Chim Dẽ Cái. [343]

680. "Cô nào đã trộm những trái xoài của ông, cầu cho nàng ấy hãy rơi vào quyền lực của người đàn ông trang điểm tóc nhuộm đang khổ sở vì cái nhíp nhổ tóc."

681. "Cô nào đã trộm những trái xoài của ông, người như nàng ấy chớ có kiếm được chồng cho đến hai mươi, hoặc hai mươi lăm, hoặc xấp xỉ ba mươi tuổi."

682. "Cô nào đã trộm những trái xoài của ông, cầu cho nàng ấy phải lặn lội đường xá xa xôi, đơn độc một mình, đi gặp người yêu, và chẳng gặp được người tình ở điểm hẹn."

683. "Cô nào đã trộm những trái xoài của ông, cầu cho nàng ấy đã được trang điểm, mặc y phục đẹp, có tràng hoa, thoa nhiều trầm hương, nằm ngủ đơn độc một mình ở trên giường."

4. Bổn Sanh Kẻ Trộm Xoài. [344]

684. Vanaṃ yadaggi dahati pāvako kaṇhavattanī,
kathaṃ karosi pacalaka evaṃ dandhaparakkamo.

685. Bahūni rukkhachiddāni pathavyā[1] vivarāni ca,
tāni ce nābhisambhoma hoti no kālapariyāyo.

686. Yo dandhakāle tarati taraṇīye ca dandhati,
sukkhapaṇṇaṃva akkamma atthaṃ bhañjati attano.

687. Yo dandhakāle dandheti[2] taraṇīye ca tārayi,
sasīva rattiṃ vibhajaṃ tassattho paripūratī "ti.
5. Gajakumbhajātakaṃ.

688. Manussindaṃ jahitvāna sabbakāmasamiddhinaṃ,
kathaṃ nu bhagavā kesi[3] kappassa ramati assame.

689. Sādhūni[4] ramaṇīyāni santi vakkhā[5] manoramā,
subhāsitāni kappassa nārada ramayanti maṃ.

690. Sālīnaṃ odanaṃ bhuñje sucimaṃsūpasecanaṃ,[6]
kathaṃ sāmākanīvāraṃ aloṇaṃ chādayanti taṃ.

691. Asāduṃ yadi vā sāduṃ[7] appaṃ vā yadi vā bahuṃ,
vissattho yattha bhuñjeyya vissāsaparamā rasā "ti.
6. Kesavajātakaṃ.

692. Sabbāyasaṃ kūṭamatippamāṇaṃ
paggayha so[8] tiṭṭhati[9] antalikkhe,
rakkhāya me tvaṃ vihito nusajja
udāhu me vāyamase[10] vadhāya.

693. Dūto ahaṃ rājidha[11] rakkhasānaṃ
vadhāya tuyhaṃ pahitohamasmi,
indo ca taṃ rakkhati devarājā
tenuttamaṅgaṃ na te phālayāmi.[12]

---

[1] pathabyā - Ma, Syā.
[2] dandhati - PTS.
[3] kesī - Ma, PTS.
[4] sādūnī - Ma;
sādūni - PTS.
[5] rakkhā - PTS.
[6] suciṃ maṃsūpasecanaṃ - PTS.
[7] sāduṃ vā yadi vāsāduṃ - Ma;
sādhuṃ vā yadivāsādhuṃ - Syā.
[8] yo - Ma, Syā.
[9] tiṭṭhasi - Ma.
[10] cetayase - Ma.
[11] dūto 'haṃ rājā idha - PTS.
[12] na hi phālayāmi - PTS.

684. "Vào lúc ngọn lửa, thần hỏa với sự làm thành tối đen, thiêu đốt khu rừng, này rùa, với sự ra sức chậm chạp như vậy, ngươi sẽ làm thế nào?"

685. "Có nhiều lỗ hổng ở các cây và nhiều khe nứt ở mặt đất, nếu chúng tôi không đến được các nơi ấy, thì chúng tôi sẽ chấm dứt cuộc đời."

686. "Người nào vội vã vào thời điểm chậm rãi và chậm rãi vào lúc nên vội vã, người ấy phá vỡ mục đích của bản thân tựa như giẫm đạp chiếc lá khô.

687. Người nào chậm rãi vào thời điểm chậm rãi và vội vã vào lúc nên vội vã, mục đích của người ấy được tròn đầy tựa như mặt trăng được tròn dần trong lúc chiếu sáng vào ban đêm."

5. Bổn Sanh Con Rùa. [345]

688. "Sau khi rời bỏ vị chúa của nhân loại, vị có sự thành tựu tất cả các dục, làm thế nào mà bậc hữu phần Kesava lại vui thích ở khu ẩn cư của Kassapa?"

689. "Này Nārada, có những cây làm thích ý, và những lời khéo nói, ngọt ngào, đáng mến của Kassapa làm ta vui thích."

690. "Ngài thọ thực bữa ăn với gạo *sāli*, có trộn lẫn thịt tinh khiết, làm thế nào mà ngài ưa thích cơm lúa miến và hạt kê không muối ấy?"

691. "Dầu là không ngon ngọt hay là ngon ngọt, dầu là ít hay là nhiều, nơi nào có thể thọ thực với niềm tin, các hương vị có sự tin tưởng là nhất hạng."

6. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Kesava. [346]

692. "Ngươi đứng ở hư không giơ lên
cây búa hoàn toàn làm bằng sắt, có kích thước quá cỡ.
Hôm nay, có phải ngươi tính toán để bảo vệ ta,
hay ngươi ra sức để giết chết ta?"

693. "Tâu đức vua, ở đây tôi là sứ giả của các loài quỷ sứ,
tôi được phái đến để giết ngài,
nhưng vị Thiên Vương Inda hộ trì ngài,
vì thế, tôi không chẻ đôi cái đầu của ngài được."

694. Sace ca maṃ rakkhati devarājā
devānamindo maghavā sujampati,
kāmaṃ pisācā kandantu[1] sabbe
na santase rakkhasiyā pajāya.

695. Kāmaṃ kandantu[2] kumbhaṇḍā sabbe paṃsupisācakā,
nālaṃ pisācā yuddhāya mahatī sā vibhiṃsikā "ti.[3]

7. Ayakūṭajātakaṃ.

696. Araññā gāmamāgamma kiṃ sīlaṃ kiṃ vataṃ ahaṃ,
purisaṃ tāta seveyyaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.

697. Yo taṃ vissāsaye tāta vissāsañca khameyya te,
sussūsī ca titikkhī ca taṃ bhajehi ito gato.

698. Yassa kāyena vācāya manasā natthi dukkaṭaṃ,
orasiva[4] patiṭṭhāya taṃ bhajehi ito gato.

699. Haḷiddarāgaṃ[5] kapicittaṃ purisaṃ rāgavirāginaṃ,
tādisaṃ tāta mā sevi nimmanussampi ce siyā "ti.

8. Āraññajātakaṃ.

700. Neva itthīsu sāmaññaṃ napi[6] bhakkhesu sārathi,
athassa sandhibhedassa passa yāva sucintitaṃ.

701. Asi tikkhova maṃsamhi pesuññaṃ parivattati,
yatthūsabhañca sīhañca bhakkhayanti migādhamā.

702. Imaṃ so sayanaṃ seti yayimaṃ[7] passasi sārathi,
yo vācaṃ sandhibhedassa pisunassa[8] nibodhati.

---

[1] vinadantu - Ma, Syā, PTS.
[2] kaṇḍantu - Syā.
[3] vibhesikā ti - Syā;
vihesikā ti - PTS.
[4] urasīva - Ma, Syā, PTS.
[5] haliddirāgaṃ - Ma, PTS;
haliddarāgaṃ - Syā.
[6] nāpi - Ma, Syā.
[7] yamimaṃ - Ma, Syā.
[8] pisuṇassa - Ma, Syā.

694. "Và nếu vị hộ trì ta là đấng Thiên Vương,
chúa tể của chư Thiên, vị Trời Đế Thích, chồng của nàng Sujā,
thì hãy để cho tất cả yêu tinh kêu gào theo ý thích,
ta không run sợ dòng dõi của loài quỷ sứ.

695. Hãy để cho tất cả các Dạ-xoa bụng bự, các yêu tinh ở bãi rác kêu gào theo ý thích. Các yêu tinh không đủ khả năng để chiến đấu với ta, mặc dù chúng lớn xác và có vẻ khủng khiếp."

7. Bổn Sanh Cái Búa Sắt. [347]

696. "Thưa cha, sau khi từ rừng đi vào làng, con nên thân cận người có giới thế nào, có sự hành trì thế nào? Được hỏi, xin cha hãy giải thích điều ấy cho con."

697. "Này con, người nào có thể tin tưởng con và có thể đạt được sự tin tưởng của con, có sự lắng nghe và có sự nhẫn nhịn (lời nói của con), con hãy thân cận người ấy khi con ra đi khỏi nơi này.

698. Đối với người nào không có việc làm sai trái bằng thân, bằng khẩu, bằng ý, con hãy thân cận người ấy khi con ra đi khỏi nơi này, tựa như (đứa bé trai) nằm yên ở trên ngực (người mẹ).

699. Này con, với người có tâm không chắc chắn, như màu của củ nghệ, như tâm của loài khỉ, mau chóng thay đổi, con chớ phục vụ người như thế ấy, dẫu cho không có người nào khác."

8. Bổn Sanh Khu Rừng. [348]

700. "Này người đánh xe, (giữa sư tử và bò mộng) chẳng những không có sự tương đồng về nữ giới, mà còn không có sự giống nhau về thức ăn nữa, giờ ngươi hãy nhìn xem sự suy nghĩ khôn khéo trong việc phá vỡ mối liên kết này (giữa hai con thú).

701. Việc nói đâm thọc tác động tựa như cây gươm bén chia cắt miếng thịt, ở câu chuyện này, các con thú tồi tệ xơi thịt con bò mộng và con sư tử.

702. Này người đánh xe, ngươi hãy nhìn thấy điều này: Kẻ nào nghe theo lời nói đâm thọc chia rẽ mối liên kết, kẻ ấy lâm vào hoàn cảnh này (bị chết như hai con thú kia).

703. Te janā sukhamedhanti narā saggagatāriva,
yo[1] vācaṃ sandhibhedassa nāva bodhenti[2] sārathī ”ti.
9. Sandhibhedajātakaṃ.

704. Hanti hatthehi pādehi mukhañca parisumbhati,
sa ve rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.[3]

705. Akkosati yathākāmaṃ āgamañcassa na icchati,[4]
sa ve rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.[3]

706. Abbhakkhāti abhūtena alikenamabhisāraye,[5]
sa ve rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.[3]

707. Haraṃ annañca pānañca vatthasenāsanāni ca,
aññadatthu harā santā te ve rāja piyā honti,
kaṃ tenamabhipassasī ”ti.[6]
10. Devatāpañhajātakaṃ.

Cūḷakuṇālavaggo[7] **pañcamo**.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Narānaṃ asakkhivasimhavaro
nīliyamaggivarañca puna,
puna rasāyasakūṭavaro
tathāraññasārathi hanti dasa.

Catukkanipāto niṭṭhito.

*****

TATRA VAGGUDDĀNAṂ

Vivaraṃ pucimandañca
kuṭidūsaṃ bahūbhāṇakaṃ,
cūḷakuṇālavaggo so
pañcamo suppakāsito ”ti.

--ooOoo--

[1] ye - Ma, Syā, PTS.
[2] nāvabodhanti - Ma, Syā, PTS.
[3] tena tvābhipassasi - Ma, Syā.
[4] icchati - Ma, PTS; necchati - Syā.
[5] alikenābhisāraye - Ma.
[6] tena tvābhipassasī ti - Ma, Syā.
[7] cullakuṇālavaggo - Syā, PTS.

703. Này người đánh xe, những người nào không tiếp thu lời nói chia rẽ mối liên kết, những người ấy đạt được sự an lạc, tựa như những người đã đi đến cõi trời."

9. Bổn Sanh Chia Rẽ Mối Liên Kết. [349]

704. "Gã ấy đánh bằng những cánh tay, bằng những bàn chân, và gã ấy đấm vào mặt. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"

705. "Người si vả gã ấy tùy theo ý thích, nhưng người lại mong muốn sự quay về của gã ấy. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"

706. "Người trách móc gã ấy với việc không có thật, người buộc tội với chuyện giả dối. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"

707. "Trong khi lấy mang đi cơm, nước, y phục, và chỗ trú ngụ, thật vậy, những người lấy mang đi là những người tốt. Tâu bệ hạ, những người ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có những ai đáng yêu hơn những người ấy?"

10. Bổn Sanh Các Câu Hỏi Của Vị Thiên Nhân. [350]

Phẩm Tiểu Kuṇāla là thứ năm.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Đối với các nam nhân, ta đã có thể, và chuyện tôi đã sống,
tóc nhuộm, rồi lại chuyện ngọn lửa,
thêm nữa là chuyện các vị nếm, và cái búa bằng sắt,
tương tự là khu rừng, người đánh xe, và gã ấy đánh, là mười.

Nhóm Bốn Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM Ở NHÓM NÀY

Hãy mở ra, và cây *Pucimanda*,
kẻ phá hoại cốc liêu, kẻ nói nhiều,
phẩm Tiểu Kuṇāla ấy,
là thứ năm, đã khéo được giảng giải.

--ooOoo--

V. PAÑCAKANIPĀTO

1. MAṆIKUṆḌALAVAGGO

708. Jīno[1] rathassa[2]maṇikuṇḍale[3] ca
putte ca dāre ca tatheva jīno,[1]
sabbesu bhogesu asesitesu[4]
kasmā na santappasi sokakāle.

709. Pubbe va maccaṃ vijahanti bhogā
macco vā te[5] pubbataraṃ jahāti,
asassatā bhogino kāmakāmī[6]
tasmā na socāmahaṃ sokakāle.

710. Udeti āpūrati veti[7] cando
atthaṃ tapetvāna[8] paleti suriyo,
viditā[9] mayā sattuka lokadhammā
tasmā na socāmahaṃ sokakāle.

711. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu
asaññato pabbajito na sādhu,
rājā na sādhu anisammakārī
yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.

712. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma disampati,
nisamma kārino rañño[10] yaso kitti ca vaḍḍhatī ”ti.
1. Maṇikuṇḍalajātakaṃ.

713. Kinnu santaramānova lāyitvā haritaṃ tiṇaṃ,
khāda khādāti vilapi[11] gatasattaṃ jaraggavaṃ.

714. Na hi annena pānena mato goṇo samuṭṭhahe,
tvañca[12] tucchaṃ vilapasi yathā taṃ dummatī tathā.

715. Tatheva tiṭṭhati sīsaṃ hatthapādā ca vāḷadhi,[13]
sotā tatheva tiṭṭhanti maññe goṇo samuṭṭhahe.

---

[1] jinno - Syā.
[2] rathassaṃ - Ma;
raṭṭhassa - Syā.
[3] maṇikuṇḍalā - PTS.
[4] asesakesu - Ma, Syā.
[5] macco ca ne - PTS.
[6] kāmakāmi - Ma, Syā, PTS.
[7] pūreti khīyati - Syā.
[8] atthaṅgametvāna - Ma, Syā.
[9] vijitā - Syā.
[10] rāja - Ma, PTS.
[11] lapasi - Ma, Syā.
[12] tañ ca - PTS.
[13] vāladhi - Ma, Syā, PTS.

V. NHÓM NĂM KỆ NGÔN

1. PHẨM BÔNG TAI NGỌC MA-NI

708. "Bị tước đoạt cỗ xe, ngựa, và các bông tai ngọc ma-ni,
tương tự y như thể, bị tước đoạt các con và những người vợ,
khi tất cả các của cải không còn tồn tại,
vì sao ngài không bực bội vào thời điểm sầu muộn?"

709. "Các của cải lìa bỏ con người trước,
hoặc là con người từ bỏ chúng trước đó,
là tính chất không trường tồn của tài sản, này kẻ ước ao dục vọng,
vì thế ta không bực bội vào thời điểm sầu muộn.

710. Mặt trăng mọc lên, tròn dần, rồi khuyết,
mặt trời sau khi đốt nóng bầu trời rồi rút lui,
này kẻ thù địch, các pháp thế gian đã được ta nhận biết,
vì thế, ta không bực bội vào thời điểm sầu muộn.

711. Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt,
bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt,
vị vua có hành động không cân nhắc, là không tốt,
người sáng suốt có sự phẫn nộ, việc ấy là không tốt.[1]

712. Vị Sát-đế-lỵ nên hành động sau khi suy xét. Bậc chúa tể một phương không thể không suy xét. Tâu bệ hạ, người hành động sau khi suy xét có danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng."

1. Bổn Sanh Bông Tai Ngọc Ma-ni. [351]

713. "Tại sao con lại phải vội vàng đi cắt cỏ xanh tươi và nói lảm nhảm với con bò già có mạng sống đã lìa rằng: 'Hãy ăn đi, hãy ăn đi.'

714. Bởi vì con bò đã chết không thể nào sống lại nhờ vào cơm ăn nước uống. Và con nói lảm nhảm một cách vô ích như là kẻ điên khùng."

715. "Đầu, các chân trước sau, và đuôi tồn tại y như thế, hai lỗ tai tồn tại y như thế, con nghĩ rằng con bò có thể sống lại được.

[1] Hai câu kệ 711, 712 tương tự hai câu kệ 634, 635 ở trang 189.

716. Nevayyakassa sīsaṃ vā[1] hatthapādā na[2] dissare,
rudaṃ mattikathūpasmiṃ nanu tvaññeva dummati.

717. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghatasittaṃva pāvakaṃ,
vārinā viya osiñcaṃ sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.

718. Abbūḷhaṃ[3] vata me sallaṃ sokaṃ hadayanissitaṃ,[4]
yo me sokaparetassa pitusokaṃ apānudi.

719. Sohaṃ abbūḷhasallosmi vītasoko anāvilo,
na socāmi na rodāmi tava sutvāna māṇava.

720. Evaṃ karonti sappaññā ye honti anukampakā,
vinivattayanti[5] sokamhā sujāto pitaraṃ yathā "ti.

2. Sujātajātakaṃ.

721. Nayidaṃ niccaṃ bhavitabbaṃ brahmadatta
khemaṃ subhikkhaṃ sukhatā ca[6] kāye,
atthaccaye mā ahu sampamūḷho[7]
bhinnaplavo sāgarasseva majjhe.

722. Yāni karoti puriso tāni attani passati,
kalyāṇakārī[8] kalyāṇaṃ pāpakārī[9] ca pāpakaṃ,
yādisaṃ vapate bījaṃ tādisaṃ harate[10] phalaṃ.

723. Idaṃ tadācariyavaco pārāsariyo[11] yadabravi,
māssu[12] tvaṃ akarā[13] pāpaṃ yaṃ taṃ pacchā kataṃ tape.

724. Ayameva so piṅgiya[14] dhonasākho[15]
yamhi[16] ghātayiṃ khattiyānaṃ sahassaṃ,
alaṅkate candanasāralitte[17]
tameva dukkhaṃ paccāgataṃ mamaṃ.[18]

725. Sāmāpi[19] kho candanalittagattā[20]
siṅguva[21] sobhañjanakassa uggatā,
adisvāva[22] kālaṃ karissāmi ubbariṃ
taṃ me tato[23] dukkhataraṃ bhavissatī "ti.

3. Dhonasākhajātakaṃ.[24]

---

[1] sīsañca - Ma.
[2] ca - Ma, PTS; va - Syā.
[3] abbahī - Ma.
[4] yamāsi hadayassitaṃ - Ma;
yam āsi hadayanissitaṃ - PTS.
[5] vinavattenti - Ma, Syā.
[6] suhatā va - PTS.
[7] mā hu sammūḷho - PTS.
[8] kalyāṇakāri - PTS.
[9] pāpakāri - PTS.
[10] ruhate - Syā.
[11] pārācariyo - Syā.
[12] mā su - Ma.
[13] akari - Ma, Syā.
[14] so piṅgiyo - Syā.
[15] venasākho - Ma, Syā.
[16] yahiṃ - PTS.
[17] candanasārānulitte - Ma.
[18] mamā ti - PTS.
[19] sāmā ca - Ma, PTS.
[20] candanalittagattī - Syā, PTS.
[21] laṭṭhīva - Ma, PTS;
siṅgūva - Syā.
[22] adisvā - Ma, Syā, PTS.
[23] ito - Ma, Syā.
[24] venasākhajātakaṃ - Ma, Syā.

716. Cái đầu hay các tay chân của ông nội không còn được nhìn thấy, trong khi khóc lóc ở tháp thờ bằng đất sét, có lẽ cha mới là điên khùng?”

717. “Quả thật, trong khi ta đang bị thiêu đốt tựa như ngọn lửa được rưới bơ lỏng, con có thể dập tắt tất cả nỗi buồn bực như là đang rưới nước xuống.

718. Khi ta bị sầu muộn, người nào đã xua đi nỗi sầu muộn về người cha của ta, người ấy quả thật đã rút ra mũi tên sầu muộn đã cắm vào trái tim của ta.

719. Ta đây, có mũi tên đã được rút ra, có sự sầu muộn đã được xa lìa, không bị vẩn đục. Này người thanh niên, sau khi lắng nghe con, ta không sầu muộn, không khóc lóc.”[1]

720. “Những vị có trí tuệ hành động như vậy, họ là những người có lòng bi mẫn, họ giúp cho vượt qua nỗi sầu muộn, giống như Sujāta đã giúp cho người cha.”

2. Bổn Sanh Thanh Niên Sujāta. [352]

721. “Này Brahmadatta, điều này không thể là mãi mãi,
sự an toàn, sự dễ dàng về vật thực, và sự thoải mái ở cơ thể,
khi đã hết thời kỳ tốt đẹp, chớ trở nên hốt hoảng,
tựa như chiếc bè bị vỡ ở giữa biển khơi.

722. Người ta làm những điều gì thì nhìn thấy những điều ấy ở bản thân,
người làm thiện nhìn thấy điều thiện, và người làm ác nhìn thấy điều ác,
gieo hạt giống như thế nào thì mang lại kết quả như thế ấy.”

723. “Điều này là lời nói của thầy dạy học, thầy Pārāsariya đã nói điều ấy: ‘Con chớ làm việc ác, sau này con sẽ hối hận về việc ác đã làm ấy.’

724. Này Piṅgiya, chính là cây này, nó có cành cây tỏa rộng,
ở nơi này ta đã giết chết một ngàn vị Sát-đế-ly,
ở nơi này đã được trang hoàng, đã được bôi tinh dầu trầm hương,
chính nỗi khổ đau ấy đã quay trở lại với ta.

725. Nàng có làn da màu vàng, có thân thể được bôi trầm hương,
tựa như nhánh non của cây *sobhañjana* đã được vươn lên,
ta sẽ qua đời không được nhìn thấy nàng Ubbarī,
điều ấy sẽ làm cho ta đau khổ hơn là cái chết.”

3. Bổn Sanh Cành Cây Tỏa Rộng. [353]

[1] Ba câu kệ 717, 718, 719 tương tự ba câu kệ 1216, 1217, 1218 của tập Kinh *Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (TTPV tập 30, trang 201).

726. Uragova tacaṃ jiṇṇaṃ hitvā gacchati saṃ tanuṃ,[1]
evaṃ sarīre nibbhoge pete kālakate[2] sati.

727. Ḍayhamāno na jānāti ñātīnaṃ paridevitaṃ,
tasmā etaṃ na socāmi gato so tassa yā gati.

728. Anabbhito[3] tato āga[4] ananuññāto[5] ito gato,
yathā gato[6] tathā gato tattha kā paridevanā.

729. Ḍayhamāno na jānāti ñātīnaṃ paridevitaṃ,
tasmā etaṃ na socāmi gato so tassa yā gati.

730. Sace rode kisā[7] assaṃ tassā me kiṃ phalaṃ siyā,
ñātimittasuhajjānaṃ bhiyyo no aratī siyā.

731. Ḍayhamāno na jānāti ñātīnaṃ paridevitaṃ,
tasmā etaṃ na socāmi gato so tassa yā gati.

732. Yathāpi dārako candaṃ gacchantamanurodati,
evaṃ sampadamevetaṃ yo petamanusocati.

733. Ḍayhamāno na jānāti ñātīnaṃ paridevitaṃ,
tasmā etaṃ na socāmi gato so tassa yā gati.

734. Yathāpi udakakumbho bhinno appaṭisandhiyo,
evaṃ sampadamevetaṃ yo petamanusocati.

735. Ḍayhamāno na jānāti ñātīnaṃ paridevitaṃ,
tasmā etaṃ na socāmi gato so tassa yā gatī ”ti.

4. Uragajātakaṃ.

736. Aññe socanti rodanti aññe assumukhā janā,[8]
pasannamukhavaṇṇosi kasmā ghata[9] na socasi.

---

[1] santanuṃ - Syā;
san tanuṃ - PTS.
[2] kālaṅkate - Ma.
[3] anavhito - Ma;
anavhāto - PTS.
[4] āgā - Ma, Syā, PTS.
[5] nānuññāto - Syā.
[6] yathāgato - Ma, PTS.
[7] kīsā - Syā;
kisī - PTS.
[8] añño assumukho jano - PTS.
[9] ghaṭa - Ma, Syā.

726. "Giống như con rắn từ bỏ lớp vỏ già cỗi, phần thân thể của mình, rồi ra đi, tương tự như thế ấy, khi thân xác không còn lợi ích, khi là người đã ra đi, đã từ trần.

727. Người đang bị đốt cháy không hay biết việc than khóc của các thân quyến; do đó tôi không sầu muộn về việc này, người ấy đã đi đến cảnh giới dành cho người ấy."[1]

728. "Không được gọi, từ nơi kia nó đã đi đến; chưa được phép, từ nơi này nó đã ra đi. Nó đã đi đến như thế nào thì nó đã ra đi như thế ấy, trong trường hợp ấy sự than vãn có lợi ích gì?

729. Người đang bị đốt cháy không hay biết việc than khóc của các thân quyến; do đó tôi không sầu muộn về việc này, người ấy đã đi đến cảnh giới dành cho người ấy."

730. "Nếu tôi khóc, tôi sẽ trở nên tiều tụy; trong trường hợp ấy liệu có được kết quả gì cho tôi? (Việc ấy) còn có thể làm tăng thêm sự ưu sầu cho quyến thuộc bạn bè thân hữu của chúng tôi.

731. Người đang bị đốt cháy không hay biết việc than khóc của các thân quyến; do đó tôi không sầu muộn về việc này, người ấy đã đi đến cảnh giới dành cho người ấy."

732. "Cũng giống như đứa bé trai khóc lóc đòi mặt trăng đang di chuyển, người sầu tư về kẻ đã quá vãng có sự thành tựu y như vậy.

733. Người đang bị đốt cháy không hay biết việc than khóc của các thân quyến; do đó tôi không sầu muộn về việc này, người ấy đã đi đến cảnh giới dành cho người ấy."

734. "Này người Bà-la-môn, cũng giống như lọ nước đã bị vỡ, không thể hàn gắn lại, người sầu tư về kẻ đã quá vãng có sự thành tựu y như vậy.

735. Người đang bị đốt cháy không hay biết việc than khóc của các thân quyến; do đó tôi không sầu muộn về việc này, người ấy đã đi đến cảnh giới dành cho người ấy."

4. Bổn Sanh Con Rắn. [354]

736. "Những người khác sầu muộn, khóc lóc, những người khác có khuôn mặt đẫm nước mắt. Còn ông có vẻ mặt trầm tĩnh, này Ghata, tại sao ông không sầu muộn?"

[1] Bổn Sanh này tương tự câu chuyện Ngạ Quỷ Rắn ở tập Kinh *Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (TTPV tập 30, các trang 18-21). Hai câu kệ 726-727 là lời của người cha, hai câu kệ kế tiếp là lời của người mẹ, sau đó là lời của người em gái, của người vợ góa, và cuối cùng là lời của người tớ gái (PvA, 61-66).

737. Nābbhatītaharo soko nānāgatasukhāvaho,
tasmā dhaṃka[1] na socāmi natthi soko[2] dutīyatā.[3]

738. Socaṃ paṇḍu kiso hoti[4] bhattañcassa na ruccati,
amittā sumanā honti sallaviddhassa na ruccati.[5]

739. Gāme vā yadi vāraññe ninne vā yadi vā thale,
ṭhitaṃ maṃ nāgamissati[6] evaṃ diṭṭhapado ahaṃ.

740. Yassattā nālamekova[7] sabbakāmarasāraho,[8]
sabbāpi paṭhavī[9] tassa na sukhaṃ āvahissatī "ti.

5. Ghatajātakaṃ.[10]

741. Eko araññe girikandarāyaṃ[11]
paggayha paggayha silaṃ pavecchasi,[12]
punappunaṃ santaramānarūpo
kāraṇḍiya[13] ko nu tava yidhattho.[14]

742. Ahaṃ himaṃ sāgarasevitantaṃ
samaṃ karissāmi yathāpi pāṇiṃ,[15]
vikiriya[16] sānūni ca pabbatāni ca
tasmā silaṃ dariyā[17] pakkhipāmi.

743. Nayimaṃ[18] mahiṃ arahati pāṇikappaṃ
samaṃ manusso karaṇāyameko,
maññāmimaññeva dariṃ jigiṃsaṃ[19]
kāraṇḍiya hāyasi[20] jīvalokaṃ.

744. Sace ayaṃ bhūtadharaṃ na sakko[21]
samaṃ manusso karaṇāyameko,
evameva tvaṃ brahme ime manusse
nānādiṭṭhike nānayissasi te.

745. Saṅkhittarūpena bhavaṃ mamatthaṃ
akkhāsi kāraṇḍiya evametaṃ,
yathā na sakkā paṭhavī samāyaṃ
kātuṃ[22] manussena tathā manussā "ti.

6. Kāraṇḍiyajātakaṃ.[23]

---

[1] vaṃka - PTS.
[2] soke - Ma, Syā, PTS.
[3] dutiyyatā - PTS.
[4] paṇḍukisīhoti - PTS.
[5] sallaviddhassa ruppato - Ma, Syā, PTS.
[6] na man taṃ āgamissati - PTS.
[7] nālam eko - PTS.
[8] sabbakāmarasāharo - Ma, Syā, PTS.
[9] pathavī - Ma.
[10] ghaṭajātakaṃ - Ma; dhaṅkajātakaṃ - Syā.
[11] girikandarāya - PTS.
[12] paggayha mahantaselaṃ pavejjhasi - Syā.
[13] koraṇḍiya - Ma
[14] tava idh' attho - PTS.
[15] pāṇi - Ma.
[16] vikīriya - Ma.
[17] selaṃ kandarāyaṃ - Syā.
[18] na imaṃ - PTS.
[19] jigīsaṃ - Ma.
[20] hāhasi - Ma, PTS.
[21] sakkā - Ma; sattho - PTS.
[22] kattuṃ - Ma.
[23] koraṇḍiyajātakaṃ - Ma.

737. "Sầu muộn không đem lại việc đã qua, không mang đến hạnh phúc ở tương lai. Vì thế, này Dhaṃka, ta không sầu muộn; sầu muộn không phải là người bạn.

738. Trong khi sầu muộn thì trở nên vàng vọt, ốm o, đối với người này thức ăn không được ưa thích. Các kẻ thù trở nên mừng rỡ, là điều không được ưa thích đối với người bị mũi tên (sầu muộn) đâm thủng.

739. (Sầu muộn) sẽ không xảy đến cho ta dầu ta ở làng hoặc ở rừng, dầu ta ở đất trũng hoặc ở đất bằng; điều căn bản đã được ta nhận thức như vậy.

740. Bản thân người nào, chỉ một mình, không đủ khả năng để đem lại mọi hỷ lạc của thiền, thì toàn bộ trái đất cũng sẽ không mang đến hạnh phúc cho người ấy."

5. Bổn Sanh Vua Ghata. [355]

741. "Một mình con lần lượt bê từng tảng đá bỏ vào hang núi ở trong rừng, với dáng vẻ vội vã lặp đi lặp lại, này Kāraṇḍiya, ở đây có lợi ích gì cho con?"

742. "Chính con sẽ làm cho trái đất bốn bề giáp với biển cả này bằng phẳng, thậm chí giống như bàn tay, sau khi đã san bằng các đồi và các ngọn núi; vì thế, con ném đá vào hang động."

743. "Một người sử dụng bàn tay không đủ khả năng để làm công việc san bằng trái đất này. Này Kāraṇḍiya, ta nghĩ rằng trong lúc cố gắng lấp đầy chỉ một hang động này, con sẽ từ bỏ mạng sống."

744. "Nếu một người không có thể làm công việc san bằng quả địa cầu này, thưa vị Bà-la-môn, tương tự y như vậy, với những người này, là những người có quan điểm khác biệt, thầy sẽ không hướng dẫn họ được."

745. "Này ông, ông đã nói ý nghĩa cho ta bằng hình thức tóm tắt. Này Kāraṇḍiya, điều ấy là như vậy. Giống như trái đất này bằng phẳng là không thể được, những con người với con người là tương tự như thế."

6. Bổn Sanh Thanh Niên Kāraṇḍiya. [356]

746. Vandāmi taṃ kuñjara[1] saṭṭhihāyanaṃ
āraññakaṃ yūthapatiṃ yasassiṃ,
pakkhehi taṃ pañjalikaṃ karomi
mā me vadhī[2] puttake dubbalāya.

747. Vandāmi taṃ kuñjara[1] ekacāriṃ
āraññakaṃ pabbatasānugocaraṃ,
pakkhehi taṃ pañjalikaṃ karomi
mā me vadhī puttake dubbalāya.

748. Vadhissāmi[3] te laṭukike puttakāni
kiṃ me tuvaṃ[4] kāhasi dubbalāsi,
sataṃ sahassānipi[5] tādisīnaṃ
vāmena pādena papothayeyya.[6]

749. Na heva sabbattha balena kiccaṃ
balaṃ hi bālassa vadhāya hoti,
karissāmi te nāgarājā[7] anatthaṃ
yo me vadhī puttake dubbalāya.

750. Kākañca passa laṭukikaṃ maṇḍūkaṃ nīlamakkhikaṃ,
ete nāgaṃ aghātesuṃ passa verassa verinaṃ,
tasmā[8] veraṃ na kayirātha appiyena ca[9] kenacī "ti.

7. Laṭukikajātakaṃ.

751. Ahameva dūsiyā bhūnahatā rañño mahāpatāpassa,
etaṃ muñcatu[10] dhammapālaṃ hatthe me deva chedehi.[11]

752. Ahameva dūsiyā bhūnahatā rañño mahāpatāpassa,
etaṃ muñcatu[10] dhammapālaṃ pāde me deva chedehi.[11]

753. Ahameva dūsiyā bhūnahatā rañño mahāpatāpassa,
etaṃ muñcatu[10] dhammapālaṃ sīsaṃ me deva chedehi.[11]

754. Nahanūnimassa[12] rañño mittāmaccā ca vijjare suhadā,
ye na vadanti rājānaṃ mā ghātayi orasaṃ puttaṃ.

755. Nahanūnimassa rañño mittā ñātī ca[13] vijjare suhadā,
ye na vadanti rājānaṃ mā ghātayi atrajaṃ puttaṃ.

756. Candanarasānulittā[14] bāhā chijjanti dhammapālassa,
dāyādassa pathavyā[15] pāṇā me deva rujjhantī "ti.

8. Culladhammapālajātakaṃ.[16]

---

[1] kuñjaraṃ - Syā.
[2] vadhi - Syā, evaṃ sabbattha.
[3] vamissāmi - Ma.
[4] tvaṃ = Syā.
[5] satasahassānipi - Syā.
[6] papothayeyyaṃ - Ma, PTS; pappothayeyyaṃ - Syā.
[7] nāgarāja - Syā.
[8] tasmā hi - Ma, Syā, PTS.
[9] appiyenapi - Ma, Syā; api yena ca - PTS.
[10] pamuñcatu - PTS.
[11] chedahi - Syā.
[12] na hi nūnimassa - Ma; naha nūnimassa - Syā; na ha nūnimassa - PTS.
[13] ñātī mittā ca - Ma.
[14] candanasārānulittā - Ma, Syā, PTS.
[15] paṭhabyā - Syā.
[16] cūḷadhammapālajātakaṃ - Ma.

746. “Thưa ông voi, tôi xin đảnh lễ ngài, vị có sáu mươi năm tuổi,
ở trong rừng, chúa bầy, có danh vọng.
Tôi chắp hai cánh lại làm lễ ngài.
Xin ngài chớ hại chết những chim con yếu ớt của tôi.”

747. “Thưa ông voi, tôi xin đảnh lễ ngài, vị độc hành,
ở trong rừng, đi kiếm ăn ở vùng núi đồi.
Tôi chắp hai cánh lại làm lễ ngài.
Xin ngài chớ hại chết những chim con yếu ớt của tôi.”

748. “Ta sẽ giết hại những chim cút con của ngươi.
Ngươi là loài yếu ớt, ngươi sẽ làm gì ta?
Đối với một trăm ngàn chim cút như thế ấy,
ta có thể dẫm nát với bàn chân trái.”

749. “Không hẳn ở mọi nơi đều có việc phải làm với sức mạnh,
chính sức mạnh đem lại sự chết chóc cho kẻ ngu.
Này voi chúa, ta sẽ làm điều bất lợi đối với ngươi,
kẻ đã giết hại những chim con yếu ớt của ta.”

750. “Hãy nhìn xem con quạ, con chim cút, con ếch, và con nhặng xanh. Những con vật này đã giết chết con voi. Hãy nhìn xem người có thù hận đưa đến sự thù hận; vì thế, không nên tạo ra sự thù hận với kẻ không yêu mến và với bất cứ người nào.”

7. Bổn Sanh Chim Cút. [357]

751. “Chính Thiếp là nữ tiện nhân, là người phá hoại sự thăng tiến của đức vua Mahāpatāpa. Xin hãy thả tự do cho đứa bé Dhammapāla này. Tâu bệ hạ, xin ngài hãy ra lệnh chặt hai cánh tay của thiếp.

752. Chính Thiếp là nữ tiện nhân, là người phá hoại sự thăng tiến của đức vua Mahāpatāpa. Xin hãy thả tự do cho đứa bé Dhammapāla này. Tâu bệ hạ, xin ngài hãy ra lệnh chặt hai bàn chân của thiếp.

753. Chính Thiếp là nữ tiện nhân, là người phá hoại sự thăng tiến của đức vua Mahāpatāpa. Xin hãy thả tự do cho đứa bé Dhammapāla này. Tâu bệ hạ, xin ngài hãy ra lệnh chặt cái đầu của thiếp.”

754. “Chẳng lẽ vị vua này không có các bạn bè, các quan cố vấn, và các thân hữu? Và họ không nói với đức vua rằng: ‘Xin bệ hạ chớ giết chết đứa con trai ruột của mình.’

755. Chẳng lẽ vị vua này không có các bạn bè, các bà con, và các thân hữu? Và họ không nói với đức vua rằng: ‘Xin bệ hạ chớ giết chết đứa con trai ruột của mình.’

756. Hai cánh tay được bôi tinh dầu trầm hương của Dhammapāla, người thừa kế lãnh thổ, bị chặt đứt, tâu bệ hạ, hơi thở của thiếp bị tắc nghẹn.”

8. Tiểu Bổn sanh Dhammapāla. [358]

757. Vikkama re mahāmiga vikkama re harīpada,[1]
chinda vārattikaṃ[2] pāsaṃ nāhaṃ ekā vane rame.
758. Vikkamāmi na pāremi bhūmiṃ sumbhāmi[3] vegasā,
daḷho vārattiko[4] pāso pādaṃ me parikantati.
759. Attharassu palāsāni asiṃ nibbāha[5] luddaka,
paṭhamaṃ maṃ hanitvāna[6] hana pacchā mahāmigaṃ.
760. Na me sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā bhāsantiṃ mānusiṃ migiṃ,
tvañca bhadde sukhī hohi eso cāpi mahāmigo.
761. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātihi,
yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā mahāmigan ”ti.

9. Suvaṇṇamigajātakaṃ.

762. Vāti gandho timirānaṃ kusamuddo ca[7] ghosavā,
dūre ito hi susandhi[8] tambakāmā tudanti maṃ.
763. Kathaṃ samuddamatari kathaṃ addakkhi serumaṃ,[9]
kathaṃ tassā ca tuyhañca ahu[10] saggasamāgamo.[11]
764. Bharukacchā[12] payātānaṃ vāṇijāna dhanesinaṃ,[13]
makarehambhidā[14] nāvā phalakenāhamaplaviṃ.[15]
765. Sā maṃ saṇhena mudunā niccaṃ candanagandhinī,
aṅkena[16] uddharī bhaddā mātā puttaṃva orasaṃ.
766. Sā maṃ annena pānena vatthena sayanena ca,
attanāpi ca maddakkhī[17] evaṃ tamba vijānahī ”ti.[18]

10. Susandhijātakaṃ.[19]

Maṇikuṇḍalavaggo paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Athajinavaroharitaṃ tiṇako
athabhinnaplavo uragovaghato,
dariyā puna kuñjara bhūnahatā
migaputtamasaggavarena dasa.

--ooOoo--

[1] vikkama re haripāda vikkama re mahāmiga - Ma.
[2] varattikaṃ - Syā.
[3] sumhāmi - PTS.
[4] varattiko - Syā.
[5] nibbaha - PTS.
[6] vadhitvāna - Ma, Syā.
[7] va - Syā, PTS.
[8] ito suyonandī - Ma; ito hi susandhī - Syā; ito pi sussondī - PTS.
[9] sedumaṃ - Ma.
[10] ahū - PTS.
[11] sagga samāgamo - Ma, PTS; aggasamāgamo - Syā.
[12] kurukacchā - Ma; bharukaccha - PTS.
[13] vāṇijānaṃ dhanesinaṃ - Ma, Syā, PTS.
[14] makarehi abhidā - Ma; maṅkarehi bhidā - Syā; makarehi bhinnā - PTS.
[15] phalakena mahaṇṇavaṃ - Syā; phalaken’ aham aplaviṃ - PTS.
[16] aṅgena - Ma, Syā.
[17] mandakkhī - Ma, Syā, PTS.
[18] vijānāhī ti - Ma.
[19] suyonandījātakaṃ - Ma; susandhijātakaṃ - Syā; sussondijātakaṃ - PTS.

757. "Hỡi nai lớn, chàng hãy cố gắng. Hỡi chân vàng, chàng hãy cố gắng. Chàng hãy giựt đứt lưới bẫy với đai da. Một mình, thiếp sẽ không vui thích ở khu rừng."

758. "Ta cố gắng nhưng không thoát được. Ta tống mạnh vào mặt đất. Lưới bẫy với đai da cứng rắn cứa đứt bàn chân của ta."

759. "Này người thợ săn, ông hãy trải rộng các lá cây, rồi hãy rút gươm ra. Ông hãy giết chết tôi trước, rồi giết chết con nai lớn sau."

760. "Ta chưa từng được nghe hay được thấy con nai cái nói tiếng người. Này nai hiền, cầu cho ngươi và luôn cả con nai lớn ấy được an lành."

761. "Này người thợ săn, mong rằng ông cùng với tất cả thân quyến được vui mừng như vầy, giống như tôi hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy con nai lớn được cứu thoát."

9. Bổn Sanh Con Nai Vàng. [359]

762. "Mùi hương của các hoa *timira* thoảng đến, và vùng biển nhỏ có âm thanh vang dội. Nàng Susandhi ở xa nơi này lắm, sự mong muốn của đức vua Tamba thúc giục tôi."

763. "Làm thế nào ngươi đã vượt qua biển cả, làm thế nào ngươi đã nhìn thấy hòn đảo Seruma? Này Sagga, làm thế nào đã có sự gặp gỡ giữa nàng và ngươi được?"

764. "Chiếc thuyền của các thương buôn tầm cầu tài sản khởi hành từ Bharukaccha đã bị vỡ tan bởi các con hải quái, tôi đã trôi nổi nhờ vào tấm ván gỗ.

765. Công nương ấy, luôn có mùi thơm của trầm hương, đã nâng tôi dậy bằng cơ thể mịn màng, mềm mại, tựa như người mẹ bồng ẵm đứa con trai ruột.

766. Nàng ấy đã làm tôi thỏa mãn với cơm, nước, y phục, và chỗ nằm, và đích thân nàng cũng đã chăm sóc tôi. Tâu đức vua Tamba, ngài hãy nhận biết như vậy."

10. Bổn Sanh Hoàng Hậu Susandhi. [360]

Phẩm Bông Tai Ngọc Ma-ni là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ chuyện bị tước đoạt, người có cỏ xanh tươi,
rồi chiếc bè bị vỡ, giống như con rắn, vua Ghata,
ở hang động, thưa ông voi, người phá hoại sự thăng tiến,
con nai, với chuyện Sagga cao quý, là mười.

--ooOoo--

2. VAṆṆĀROHAVAGGO

767. Vaṇṇārohena jātiyā balanikkamaṇena ca,[1]
subāhu na mayā seyyo sudāṭha[2] iti bhāsati.

768. Vaṇṇārohena jātiyā balanikkamaṇena ca,[1]
sudāṭho na mayā seyyo subāhu iti bhāsati.

769. Evañce maṃ viharantaṃ subāhu samma dubbhasi,
nadānāhaṃ tayā saddhiṃ saṃvāsamabhirocaye.

770. Yo paresaṃ vacanāni saddahetha[3] yathātathaṃ,
khippaṃ bhijjetha mittasmiṃ verañca pasave bahuṃ.

771. Na so mitto yo sadā appamatto
bhedāsaṅkī randhamevānupassī,
yasmiñca seti[4] urasīva putto
sa ve mitto yo abhejjo parehī ”ti.
1. Vaṇṇārohajātakaṃ.

772. Sīlaṃ seyyo sutaṃ seyyo iti me saṃsayo ahū,[5]
sīlameva sutā seyyo iti me natthi saṃsayo.

773. Moghā jāti ca vaṇṇo ca sīlameva kiruttamaṃ,
sīlena anupetassa sutenattho na vijjati.

774. Khattiyo ca adhammaṭṭho vesso cādhammanissito,
te pariccajjubho loke upapajjanti duggatiṃ.

775. Khattiyā brāhmaṇā vessā suddā caṇḍālapukkusā,
idha dhammaṃ caritvāna bhavanti tidive samā.

776. Na vedā saṃparāyāya na jāti nopi[6] bandhāvā,
sakañca sīlaṃ saṃsuddhaṃ[7] samparāyasukhāvahan ”ti.[8]
2. Sīlavīmaṃsajātakaṃ.

---

[1] balanikkamanena ca - Ma, Syā;
balā nikkamanena ca - PTS.
[2] sudāṭho - Syā.
[3] saddaheyya - Ma.
[4] setī - Ma, PTS.
[5] ahu - Ma, Syā.
[6] nāpi - Ma; napi - Syā.
[7] sīlasaṃsuddhaṃ - Syā.
[8] samparāyāya sukhāya cāti - Ma;
samparāyasukhāya cā ti - PTS.

2. PHẨM MÀU DA VÀ DÁNG VÓC

767. "Có nghe sư tử Sudāṭha nói rằng: 'Cọp Subāhu không hơn ta về màu da và dáng vóc, về dòng dõi, về sức mạnh, và về sự dũng cảm,' có đúng không?"

768. "Có nghe cọp Subāhu nói rằng: 'Sư tử Sudāṭha không hơn ta về màu da và dáng vóc, về dòng dõi, về sức mạnh, và về sự dũng cảm,' có đúng không?

769. Này bạn Subāhu, trong khi tôi sống như vậy nếu bạn muốn phản bội tôi, thì từ nay, tôi sẽ không thích thú việc cộng trú với bạn nữa.

770. Kẻ nào tin các lời nói của những người khác là sự thật, thì có thể bị sứt mẻ tình bạn một cách mau chóng và tạo ra sự thù hận với nhiều người.

771. Kẻ nào luôn cảnh giác, ngờ vực sự chia rẽ, có sự soi mói khuyết điểm, kẻ ấy không phải là bạn. Người nào không bị chia cắt bởi những kẻ khác, và ở người nào (có thể) trông cậy được (không có sự nghi ngờ, không có sự sợ hãi), tựa như đứa con trai nằm dựa vào ngực (mẹ), người ấy quả thật là bạn."[1]

1. Bổn Sanh Màu Da và Dáng Vóc. [361]

772. "Thần đã có hoài nghi rằng: 'Giới hạnh là tốt hơn, hay kiến thức là tốt hơn.' Hoài nghi của thần không còn nữa: 'Giới hạnh là tốt hơn kiến thức.'

773. Dòng dõi và sắc đẹp là vô ích, nghe nói chỉ có giới hạnh là tối thượng. Đối với người không thành tựu giới hạnh, lợi ích do kiến thức không tồn tại.

774. Vị Sát-đế-lỵ duy trì phi pháp và thương nhân nương tựa phi pháp, những kẻ ấy tái sanh vào khổ cảnh sau khi lìa bỏ cả hai thế giới (người và trời).

775. Các Sát-đế-lỵ, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô bộc, các người hạ tiện, và các người hốt rác, sau khi thực hành đức hạnh ở nơi này, sẽ được bình đẳng ở cõi trời.

776. Các kiến thức không đưa đến tương lai, dòng dõi cũng không, các thân quyến cũng không, và giới hạnh hoàn toàn trong sạch của bản thân là nguồn đem lại hạnh phúc ở tương lai."

2. Bổn Sanh Suy Xét Về Giới. [362]

---

[1] Giống câu kệ 257 của *Suttanipātapāḷi - Kinh Tập* (TTPV tập 29, trang 79).

777. Hiriṃ tarantaṃ vijigucchamānaṃ
tavāhamasmiṃ[1] iti bhāsamānaṃ,
seyyāni kammāni anādiyantaṃ
neso mamanti iti taṃ[2] vijaññā.

778. Yaṃ hi kayirā taṃ hi vade yaṃ na kayirā na taṃ vade,
akarontaṃ bhāsamānaṃ parijānanti paṇḍitā.

779. Na so mitto yo sadā appamatto
bhedāsaṅkī randhamevānupassī,
yasmiñca seti[3] urasīva putto
sa ve mitto yo abhejjo parehi.

780. Pāmojjakaraṇaṃ[4] ṭhānaṃ pasaṃsāvahanaṃ sukhaṃ,
phalānisaṃso bhāveti vahanto porisaṃ dhuraṃ.

781. Pavivekarasaṃ pītvā[5] rasaṃ upasamassa ca,[6]
niddaro hoti nippāpo dhammapītirasaṃ pivan "ti.

3. Hirijātakaṃ.

782. Ko nu santamhi pajjote aggipariyesanaṃ caraṃ,
addakkhi rattiṃ[7] khajjotaṃ jātavedaṃ amaññatha.

783. Svāssa[8] gomayacuṇṇāni abhimatthaṃ tiṇāni ca,
viparītāya saññāya nāsakkhi pajjaletave.[9]

784. Evampi anupāyena atthaṃ na labhate mago,[10]
visāṇato gavaṃ dohaṃ yattha khīraṃ na vindati.

785. Vividhehi upāyehi atthaṃ papponti māṇavā,
niggahena amittānaṃ mittānaṃ paggahena ca.

786. Seṇimokkho palābhena[11] vallabhānaṃ nayena ca,
jagatiṃ jagatīpālā[12] āvasanti vasundharan "ti.

4. Khajjopaṇakapañho.[13]

---

[1] tavāhamasmī - Ma, PTS;
tavāhamasmi - Syā.
[2] naṃ - Ma, Syā.
[3] setī - Ma.
[4] pāmujjakaraṇaṃ - PTS.
[5] pitvā - Ma, Syā.
[6] upasamessa ca - PTS.
[7] ratti - Ma.
[8] svassa - Ma.
[9] sañjaletave - PTS.
[10] migo - Ma;
mūgo - Syā.
[11] senāmokkhapalābhena - Ma;
seṇīmokkhūpalābhena - Syā.
[12] jagatipālā - Ma.
[13] khajjopanakapañho - Ma, Syā, PTS.

777. "Người vượt qua liêm sỉ, xem thường (tình bạn),
người nói rằng: 'Tôi là thuộc về bạn,'
người không chọn lấy các công việc tốt hơn,
nên biết rõ về kẻ ấy rằng: 'Người này không phải là bạn của ta.'

778. Có thể làm điều gì thì nên nói điều ấy, không thể làm điều gì thì không nên nói điều ấy. Các bậc sáng suốt biết rõ người nói mà không làm.[1]

779. Kẻ nào luôn cảnh giác, ngờ vực sự chia rẽ, có sự soi mói khuyết điểm, kẻ ấy không phải là bạn. Người nào không bị chia cắt bởi những kẻ khác, và ở người nào (có thể) trông cậy được (không có sự nghi ngờ, không có sự sợ hãi), tựa như đứa con trai nằm dựa vào ngực (mẹ), người ấy quả thật là bạn."[2]

780. Trong khi thực hành phận sự của con người, người cân nhắc về kết quả và sự lợi ích làm tăng trưởng (tình bạn thông qua) việc tạo ra sự vui thích, sự nâng đỡ, sự đem lại lời khen tặng, sự thoải mái.

781. Sau khi đã uống hương vị của sự ẩn cư và hương vị của sự an tịnh, người uống hương vị hoan hỷ của Giáo Pháp trở nên không còn buồn bực, không còn ác xấu."[3]

3. Bổn Sanh Sự Liêm Sỉ. [363]

782. "Người nào, trong khi có cây đèn, trong khi đi tìm kiếm ngọn lửa, đã nhìn thấy con đom đóm lúc ban đêm và đã nghĩ là ngọn lửa?

783. Kẻ ấy, trong khi nghiền nát bụi phân bò và các cỏ khô ở con đom đóm (để nhóm lửa), do hiểu biết sai lệch, đã không thể làm bùng cháy ngọn lửa.

784. Cũng như vậy, bằng cách thức sai trái, kẻ ngu không đạt được sự lợi ích trong khi vắt sữa bò cái từ sừng bò, là nơi không tìm thấy sữa.

785. Con người nhận được lợi ích theo nhiều cách thức, nhờ vào sự quở trách của những kẻ thù và nhờ vào sự nâng đỡ của các thân hữu.

786. Nhờ việc thu phục các tướng lãnh của quân đội, và nhờ vào kế hoạch của các cận thần, các vị chúa tể trái đất cư ngụ ở trái đất, nơi cất giữ nhiều của cải."

4. Bổn Sanh Con Đom Đóm. [364]

---

[1] Giống câu kệ 585 ở trang 179.
[2] Giống câu kệ 257 của *Suttanipātapāḷi - Kinh Tập* (TTPV tập 29, trang 79) và câu kệ 771 của tập Kinh này.
[3] Giống câu kệ 205 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 77).

787. Dhuttomhi[1] samma sumukha jūte akkhaparājito,
harehi[2] ambapakkāni viriyante[3] bhakkhayāmase.

788. Alikaṃ vata maṃ samma abhūtena pasaṃsasi,[4]
ko te suto vā diṭṭho vā sumukho nāma makkaṭo.

789. Ajjāpi me tvaṃ[5] manasi yaṃ maṃ tvaṃ ahituṇḍika,[6]
dhaññāpaṇaṃ pavisitvā matto chātaṃ hanāsi maṃ.

790. Tāhaṃ saraṃ dukkhaseyyaṃ api rajjampi kāraye,
nevāhaṃ[7] yācito dajjaṃ tathā hi bhayatajjito.

791. Yañca jaññā kule jātaṃ gabbhe tittaṃ amacchariṃ,
tena sakhiñca mittañca dhīro sandhātumarahatī "ti.

5. Ahituṇḍikajātakaṃ.[8]

792. Madhuvaṇṇaṃ madhurasaṃ madhugandhaṃ visaṃ ahu,
gumbiyo ghāsamesāno araññe odahī visaṃ.

793. Madhu iti[9] maññamānā ye taṃ visamasāyisuṃ,[10]
tesaṃ taṃ kaṭukaṃ āsi maraṇaṃ tenupāgamuṃ.

794. Ye ca kho paṭisaṅkhāya visaṃ taṃ[11] parivajjayuṃ,
te āturesu sukhitā ḍayhamānesu nibbutā.

795. Evameva manussesu visaṃ kāmā[12] samohitā,
āmisaṃ bandhanaṃ cetaṃ maccuvaso[13] guhāsayo.

796. Evameva ime kāme āturā paricārake,[14]
ye sadā parivajjenti[15] saṅgaṃ loke upaccagun "ti.

6. Gumbiyajātakaṃ.

---

[1] vuttomhi - PTS.
[2] sevehi - PTS.
[3] vīriyaṃ te - Ma; vīriyante - Syā.
[4] pasaṃsayi - PTS.
[5] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] ahiguṇḍika - PTS.
[7] neva taṃ - PTS.
[8] ahiguṇḍikajātakaṃ - PTS.
[9] madhū ti - PTS.
[10] visamakhādisuṃ - Ma, Syā; visaṃ samāsāsisuṃ - PTS.
[11] visanti - Syā.
[12] visakāmā - Syā.
[13] maccuveso - Ma, PTS.
[14] paricārike - Ma, Syā.
[15] parivajjanti - Syā.

787. "Này anh bạn có khuôn mặt đẹp, ta là kẻ đánh bạc, bị thua vì những con xúc xắc ở sòng bạc. Bạn hãy ném xuống những trái xoài chín, chúng ta sẽ thọ hưởng sự nỗ lực của bạn."

788. "Này ông bạn, quả thật ông ca ngợi không đúng về ta bằng điều dối trá; ông đã nghe hoặc đã thấy con khỉ nào được gọi là có khuôn mặt đẹp?

789. Này người bắt rắn, hôm nay vẫn còn trong trí của ta về việc ông đối xử với ta, sau khi đi vào tiệm bán ngũ cốc, ông bị say rượu, đã đánh đập ta lúc ta đang bị đói khát.

790. Trong khi ta nhớ lại việc nằm dài khổ sở, thậm chí ông có cho ta làm vua, ta sẽ không bao giờ ban thưởng (xoài) cho ông dầu được cầu xin, bởi vì ta đã bị kinh hoàng vì sợ hãi như thế ấy.

791. Và nếu biết người nào đã được sanh ra trong gia đình danh giá, được nuôi dưỡng đầy đủ lúc ở bào thai, không bỏn xẻn, bậc sáng trí có thể kết giao bạn bè và thân hữu với người ấy."

5. Bổn Sanh Người Bắt Rắn. [365]

792. "Chất độc có màu sắc của mật ong, có vị của mật ong, có hương của mật ong. Dạ-xoa Gumbiya, với sự tìm kiếm thực phẩm, đã đặt để chất độc ở trong rừng.

793. Những kẻ nào nghĩ rằng: 'Mật ong' rồi đã ăn vào chất độc ấy. Đối với những kẻ ấy, chất ấy có vị cay. Họ đã đi đến cái chết vì chất độc ấy.

794. Và quả thật những người nào, sau khi xem xét, đã lánh xa chất độc ấy, những người ấy được an lạc, được thoát khỏi các cơn bệnh đang thiêu đốt.

795. Tương tự y như thế ở loài người, chất độc là các dục đã được phô bày, và vật chất này là sự trói buộc, quyền lực của thần chết có sự trú ngụ ở thân xác này.

796. Tương tự y như thế, những người nào luôn luôn lánh xa các dục, các bệnh tật, các sự trói buộc này, những người ấy vượt qua sự quyến luyến ở thế gian."

6. Bổn Sanh Dạ-xoa Gumbiya. [366]

797. Yvāyaṃ[1] sāḷiya[2]chāpoti kaṇhasappaṃ agāhayi,
tena sappenayaṃ daṭṭho hato pāpānusāsako.

798. Ahanantamahantāraṃ[3] yo naro hantumicchati,
evaṃ so nihato seti yathāyaṃ puriso hato.

799. Ahanantamaghātentaṃ[4] yo naro hantumicchiti,
evaṃ so nihato seti yathāyaṃ puriso hato.

800. Yathā paṃsumuṭṭhiṃ puriso paṭivātaṃ paṭikkhipe,
tameva so rajo hanti tathāyaṃ[5] puriso hato.

801. Yo appaduṭṭhassa narassa dussati
suddhassa posassa anaṅgaṇassa,
tameva bālaṃ pacceti pāpaṃ
sukhumo rajo paṭivātaṃva khitto ”ti.

7. Sāḷiyajātakaṃ.[6]

802. Amittahatthatthagatā tacasārasamappitā,
pasannamukhavaṇṇattha[7] kasmā tumhe na socatha.

803. Na socanāya paridevanāya
attho ca labbhā[8] api appakopi,
socantamenaṃ dukhitaṃ viditvā
paccatthikā attamanā bhavanti.

804. Yato ca kho paṇḍito āpadāsu
na vedhati atthavinicchayaññū,
paccatthikāssa dukhitā[9] bhavanti
disvā mukhaṃ avikāraṃ purāṇaṃ.

805. Jappena[10] mantena subhāsitena
anuppadānena paveṇiyā vā,
yathā yathā yattha labhetha atthaṃ
tathā tathā tattha parakkameyya.

806. Yato ca jāneyya alabbhaneyyo
mayāva[11] aññena vā esa attho,
asocamāno adhivāsayeyya
kammaṃ daḷhaṃ kinti karomidānī ”ti.

8. Tacasārajātakaṃ.

---

1 yo ’yaṃ - PTS.
2 sāliya° - Syā, PTS.
3 ahantāramahantāraṃ - Ma;
ahantaramahantāraṁ - Syā.
4 ahantāramaghātentaṃ - Ma.
5 yathāyaṃ - Syā, PTS.
6 sāliyajātakaṃ - Syā, PTS.
7 pasannamukhavaṇṇāttha - Ma, Syā;
pasannamukhavaṇṇātha - PTS.
8 atthova labbho - Ma, PTS.
9 dukkhitā - PTS.
10 japena - PTS.
11 mayā vā - Syā.

797. "Kẻ này đã bảo đứa trẻ nắm lấy con rắn độc màu đen bảo là 'con chim sáo con,' kẻ này đã bị con rắn ấy cắn; kẻ chỉ dạy điều ác đã bị giết chết.

798. Kẻ nào muốn giết chết người không đánh đập và không phải là kẻ sát nhân, kẻ ấy bị giết chết nằm dài như vậy, giống như người đàn ông bị giết chết (bởi con rắn).

799. Kẻ nào muốn giết chết người không đánh đập và không giết hại, kẻ ấy bị giết chết nằm dài như vậy, giống như người đàn ông bị giết chết (bởi con rắn).

800. Giống như người tung ra nắm bụi đất ngược chiều gió, bụi bặm ấy hãm hại chính kẻ ấy, tương tự như người đàn ông bị giết chết (bởi con rắn).

801. Kẻ nào làm điều xấu xa đến người không làm điều xấu xa,
đến người trong sạch, không có ô nhiễm,
điều ác xấu sẽ nung nấu chính kẻ ngu ấy,
tựa như bụi bặm li ti được tung ra ngược chiều gió."

7. Bổn Sanh Con chim Sáo. [367]

802. "Bị rơi vào trong tay của kẻ thù, bị trói buộc bởi cật của cây tre, các ngươi vẫn có sắc mặt điềm tĩnh, tại sao các ngươi không sầu muộn?"

803. "Lợi ích không thể nào đạt được do sầu muộn, do than vãn, thậm chí chỉ là chút ít. Sau khi biết kẻ ấy đang sầu muộn, bị khổ sở, các địch thủ trở nên hoan hỷ.

804. Và thật vậy, bởi vì người sáng suốt trong những lúc rủi ro,
không run rẩy, biết cách phán quyết tình huống.
Các địch thủ của người này bị đau khổ,
sau khi nhìn thấy khuôn mặt như cũ, không thay đổi.

805. Do việc lẩm bẩm (cầu nguyện), do chú thuật, do việc khéo nói,
do việc hối lộ, hoặc do dòng dõi gia tộc,
ở nơi nào có thể đạt được lợi ích theo cách này hay cách khác,
thì ở nơi ấy nên nỗ lực theo cách thức như thế ấy.

806. Và khi có thể biết được rằng lợi ích ấy là không thể đạt được bởi chính ta hoặc bởi người khác, không nên sầu muộn và nên chịu đựng (nghĩ rằng): 'Nghiệp là chắc chắn, ta làm gì giờ đây?'"

8. Bổn Sanh Cật Của Cây Tre. [368]

807. Kyāhaṃ devānamakaraṃ kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā,
yamme sirasmiṃ ohacca[1] cakkaṃ bhamati matthake.

808. Atikkamma ramaṇakaṃ sadāmattañca dūbhakaṃ,
brahmatarañca[2] pāsādaṃ kenaṭṭhena[3] idhāgato.

809. Ito bahutarā bhogā atra maññe bhavissare,
iti etāya saññāya passa maṃ vyasanaṃ gataṃ.

810. Catubbhi aṭṭhajjhagamā aṭṭhakāhi ca soḷasa,[4]
soḷasāhi ca battiṃsa[5] atricchaṃ cakkamāsado,
icchāhatassa posassa cakkaṃ bhamati matthake.

811. Upari visālā duppūrā[6] icchā visadagāminī,[7]
ye taṃ[8] anugijjhanti te honti cakkadhārino "ti.

9. Mittavindakajātakaṃ.[9]

812. Haṃso palāsamavaca nigrodho samma jāyati,
aṅkasmiṃ te nisinnova so te mammāni checchati.[10]

813. Vaḍḍhatumeva[11] nigrodho patiṭṭhassa bhavāmahaṃ,
yathā pitā ca mātā ca[12] evameso[13] bhavissati.

814. Yaṃ tvaṃ aṅkasmiṃ vaḍḍhesi khīrarukkhaṃ bhayānakaṃ,
āmanta kho taṃ gacchāma vuḍḍhimassa[14] na ruccati.

815. Idāni kho maṃ bhāyati[15] mahāneru nidassanaṃ,
haṃsassa anabhiññāya mahā me bhayamāgataṃ.

816. Na tassa vuḍḍhi[16] kusalappasatthā
yo vaḍḍhamāno ghasate patiṭṭhaṃ,
tassūparodhaṃ parisaṅkamāno
patārayī mūlavadhāya dhīro "ti.

10. Palāsajātakaṃ.

Vaṇṇārohavaggo dutiyo.

---

[1] ūhacca -PTS.
[2] brahmattarañca - Ma, PTS.
[3] kenatthena - Ma, Syā, PTS.
[4] aṭṭhāhipi ca soḷasa - Ma, PTS; aṭṭhābhi cāpi soḷasa - Syā.
[5] bāttiṃsa - Ma; dvattiṃsa - Syā.
[6] uparivisālaṃ duppūraṃ - PTS.
[7] icchā visaṭagāminī - Ma; icchāvisaṭagāminiṃ - PTS.
[8] ye ca taṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] mittavindukajātakaṃ - Syā; mittavindajātakaṃ - PTS.
[10] chejjati - Syā.
[11] vaḍḍhatāmeva - Ma, Syā, PTS.
[12] pitā vā mātā vā - PTS.
[13] evaṃ me so - Ma.
[14] vaḍḍhi-m-assa - PTS.
[15] bhāyeti - Ma.
[16] vaḍḍhi - PTS.

807. "Tôi đã làm điều gì đối với chư Thiên, điều ác gì đã được tạo ra bởi tôi khiến bánh xe giáng xuống đầu và quay tròn ở trên đỉnh đầu (của tôi)?"

808. "Sau khi đã vượt qua lâu đài pha-lê, lâu đài bạc, lâu đài ngọc ma-ni, và lâu đài vàng, vì mục đích gì mà ngươi đã đi đến nơi này?"

809. "Tôi nghĩ rằng các của cải nơi kia sẽ nhiều hơn nơi này, như vậy, do ý nghĩ này, ngài hãy nhìn xem tôi đã đi đến sự bất hạnh."

810. "Với bốn (nữ nhân), gã đã đi đến tám, và với tám rồi mười sáu, và với mười sáu rồi ba mươi hai (nữ nhân), trong khi ước muốn quá lố, gã nhận lấy bánh xe. Bánh xe quay tròn ở trên đầu của kẻ bị hành hạ bởi ước muốn.[1]

811. Các ước muốn quá to lớn là khó được làm cho đầy đủ, chúng có khuynh hướng lan tỏa rộng ra. Những kẻ nào thèm muốn điều ấy, những kẻ ấy trở thành những người mang bánh xe (ở trên đầu)."

9. Bổn Sanh Mittavindaka. [369]

812. "Con thiên nga đã nói với vị thần ở cây *palāsa* rằng: 'Này bạn, cây đa sanh ra và mọc rễ ở nơi chạng ba của bạn. Nó sẽ cắt đứt mạng sống của bạn."

813. "Hãy để cho cây đa lớn lên. Ta sẽ là chỗ nương tựa cho nó giống như người cha và người mẹ, nó sẽ là như vậy đối với ta."

814. "Việc bạn để cho cây con, mầm gây nguy hiểm, lớn lên ở chạng ba, chúng tôi đã nói điều ấy và chúng tôi ra đi; việc lớn lên của nó không làm chúng tôi thích thú."

815. "Giờ đây, nó quả thật làm tôi sợ hãi. Sau khi hiểu rõ lời chỉ dạy vĩ đại như ngọn núi Neru của chim thiên nga, nỗi sợ hãi to lớn đã đến với tôi."

816. "Cái gì hủy hoại nơi nương tựa trong khi lớn lên,
sự phát triển của cái ấy không được các bậc thiện nhân khen ngợi.
Trong khi nghi ngờ sự phá hoại của nó,
bậc sáng trí đã giải quyết bằng sự tiêu diệt tận gốc rễ."

10. Bổn Sanh Cây *Palāsa*. [370]

Phẩm Màu Da Và Dáng Vóc là thứ nhì.

[1] Giống câu kệ 104 ở trang 43.

3. AḌḌHAVAGGO

817. Evambhūtassa te rāja āgatassa vase[1] mamaṃ,[2]
atthi nu koci pariyāyo yo taṃ dukkhā pamocaye.

818. Evambhūtassa me tāta āgatassa vase[1] tava,
natthi no koci pariyāyo yo maṃ dukkhā pamocaye.

819. Nāññaṃ sucaritaṃ rāja nāññaṃ rāja subhāsitaṃ,
tāyate maraṇakāle evamevitaraṃ dhanaṃ.

820. Akkocchi maṃ avadhi maṃ ajini maṃ ahāsi me,
ye taṃ[3] upanayhanti veraṃ tesaṃ na sammati.

821. Akkocchi maṃ avadhi maṃ ajini maṃ ahāsi me,
ye taṃ na upanayhanti[4] veraṃ tesūpasammati.

822. Nahi verena verāni sammantīdha kudācanaṃ,
averena ca sammanti esa dhammo sanantano "ti.
1. Dīghitikosalajātakaṃ.[5]

823. Agārā paccupetassa anāgārassa[6] te sato,
samaṇassa na taṃ sādhu yaṃ petamanusocasi.

824. Saṃvāsena have sakka manussassa migassa vā,
hadaye jāyate pemaṃ taṃ na[7] sakkā asocituṃ.

825. Mataṃ marissaṃ rodanti ye rudanti lapanti ca,
tasmā tvaṃ isi mā rodi[8] roditaṃ moghamāhu santo.

826. Roditena have brahme mato peto samuṭṭhahe,
sabbe saṅgamma rodāma aññamaññassa ñātake.

827. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghatasittaṃva pāvakaṃ,
vārinā viya osiñcaṃ sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.

828. Abbahī[9] vata me sallaṃ yamāsi hadayanissitaṃ,[10]
yo me sokaparetassa puttasokaṃ apānudi.

---

[1] vaso - PTS.
[2] mama - Ma, Syā, PTS.
[3] ye ca taṃ - Ma, Syā.
[4] ye ca taṃ nupanayhanti - Ma; ye ca taṃ nūpanayhanti - Syā.
[5] dīghītikosalajātakaṃ - Ma, Syā.
[6] anagārassa - Ma.
[7] na taṃ - Ma.
[8] rudi - PTS.
[9] abbūḷhaṃ - Syā.
[10] yamāsi hadayassitaṃ - Ma, Syā.

3. PHẨM MỘT NỬA

817. "Tâu bệ hạ, khi bệ hạ đã trở thành như vầy, đã rơi vào quyền lực của thần, có cách thức nào đó có thể giúp cho bệ hạ thoát khỏi khổ đau chăng?"

818. "Này khanh, khi trẫm đã trở thành như vầy, đã rơi vào quyền lực của khanh, chẳng có cách thức nào có thể giúp cho trẫm thoát khỏi khổ đau cả."

819. "Tâu bệ hạ, không có cái gì khác ngoài tánh nết tốt đẹp, tâu bệ hạ, không có cái gì khác ngoài lời nói tốt đẹp có thể hộ trì (bệ hạ) vào thời điểm từ trần, tài sản khác là tương tự y như vậy.

820. Nó đã sỉ vả tôi, nó đã đánh đập tôi, nó đã chế ngự tôi, nó đã tước đoạt của tôi. Những người nào ấp ủ điều ấy, sự thù hận của những người ấy không được lặng yên.

821. Nó đã sỉ vả tôi, nó đã đánh đập tôi, nó đã chế ngự tôi, nó đã tước đoạt của tôi. Những người nào không ấp ủ điều ấy, sự thù hận ở những người ấy được lặng yên.

822. Ở thế gian này, các sự thù hận không bao giờ được lặng yên bởi sự hận thù, và chúng được lặng yên bởi sự không thù hận; điều này là quy luật cổ xưa." [1]

1. Bổn Sanh Vua Dīghiti Xứ Kosala. [371]

823. "Ông là người đã rời khỏi gia đình, sống không nhà, là người tốt, là vị Sa-môn, đối với ông việc ấy là không tốt, là việc ông sầu tư về người đã từ trần.

824. "Thật vậy, thưa Thiên Chủ Sakka, do việc sống chung với con người hay con thú, sự yêu thương sanh khởi trong tim; không thể nào không sầu muộn về người (hay thú) ấy."

825. "Những người nào khóc lóc người đã chết và người sẽ chết, những người ấy sẽ mãi khóc lóc và than vãn. Này ẩn sĩ, vì thế, ông chớ khóc lóc. Các thiện nhân đã nói việc khóc lóc là vô ích.

826. Thật vậy, này Bà-la-môn, nếu người đã chết, người đã qua đời có thể sống lại nhờ việc khóc lóc, thì tất cả chúng ta hãy tụ hội lại và khóc lóc cho các thân quyến của người này người khác."

827. "Quả thật, trong khi tôi đang bị thiêu đốt tựa như ngọn lửa được rưới bơ lỏng, ngài có thể dập tắt tất cả nỗi buồn bực như là đang rưới nước xuống.

828. Khi tôi bị sầu muộn chế ngự, người nào đã xua đi nỗi sầu muộn về người con trai của tôi, người ấy quả thật đã rút ra mũi tên đã cắm vào trái tim của tôi.

---

[1] Các câu kệ 820, 821, 822 giống các câu kệ 3, 4, 5 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 27).

829. Sohaṃ abbūḷhasallosmi vītasoko anāvilo,
na socāmi na rodāmi tava sutvāna vāsavā ”ti.
2. Migapotajātakaṃ.[1]

830. Kuhiṃ gatā kattha gatā iti lālappatī jano,
ahameva eko[2] jānāmi udapāne mūsikā hatā.

831. Yathetaṃ[3] iti cīti ca[4] gadrabhova nivattasi,
udapāne mūsikaṃ hantvā yavaṃ bhakkhetum[5]icchasi.

832. Daharo cāsi[6] dummedha paṭhamuppattiko[7] susu,
dīghametaṃ samāsajja[8] na te dassāmi jīvitaṃ.

833. Nāntalikkhabhavanenāhaṃ[9] nāṅgaputtasirena vā,[10]
puttena hi patthayito silokehi pamocito.

834. Sabbaṃ sutamadhīyetha hīnamukkaṭṭhamajjhimaṃ,
sabbassa atthaṃ jāneyya na ca sabbaṃ payojaye,
hoti tādisako kālo yattha atthāvahaṃ sutan ”ti.
3. Mūsikajātakaṃ.

835. Sabbaṃ bhaṇḍaṃ samādāya pāraṃ tiṇṇosi brāhmaṇa,
paccāgaccha lahuṃ khippaṃ mampi tārehidānito.[11]

836. Asanthukaṃ[12] maṃ cirasanthutena
niminni bhotī[13] adhuvaṃ[14] dhuvena,
mayāpi bhotī nimineyya aññaṃ
ito ahaṃ dūrataraṃ gamissaṃ.

837. Kāyaṃ eḷagalāgumbe[15] karoti ahuhāsiyaṃ,[16]
nayidha naccaṃ vā gītaṃ vā[17] tālaṃ vā susamāhitaṃ,
anamhi kāle[18] sussoṇi[19] kinnu jagghasi sobhane.

838. Sigāla[20] bāla dummedha appapaññosi[21] jambuka,
jino[22] macchañca pesiñca kapaṇo viya jhāyasi.

839. Sudassaṃ vajjaṃ aññesaṃ attano pana duddasaṃ,
jinā[23] patiñca jārañca mampi tvaññeva[24] jhāyasi.

---

[1] migapotakajātakaṃ - PTS.
[2] ahameveko - Ma, Syā.
[3] yañcetaṃ - Ma, Syā.
[4] iti cintī ca - Syā.
[5] bhakkhitum - Syā.
[6] casi - PTS.
[7] paṭhamuppattito - PTS.
[8] dīghañcetaṃ samāsajja - Ma;
dīghañcetaṃ samāpajja - Syā.
[9] nāntalikkhabhavanena - Ma, Syā, PTS.
[10] nāṅgaputtapinena vā - Ma;
n’ aṅgaputtapinena - PTS.
[11] tārehi dānito - Ma, PTS;
tārehidāni bho - Syā.
[12] asanthutaṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] nimīni bhotī - Ma;
nimini bhotī - Syā.
[14] addhuvaṃ - Ma.
[15] eḷagaṇigumbe - Syā.
[16] ahuhāliyaṃ - PTS.
[17] nayīdha naccagītaṃ vā - Ma.
[18] anamhikāle - Ma, Syā;
anamhakāle - PTS.
[19] susoṇi - Ma.
[20] siṅgāla - Ma.
[21] appaññosi - PTS.
[22] jīno - Ma, PTS; jinno - Syā.
[23] jīnā - Ma, PTS; jinnā - Syā.
[24] maññe tvaññeva - Ma;
tvam pi maññe va - PTS.

829. Tôi đây, có mũi tên đã được rút ra, có sự sầu muộn đã được xa lìa, không bị vẩn đục. Thưa Thiên Chủ, sau khi lắng nghe ngài, tôi không sầu muộn, không khóc lóc.” [1]

2. Bổn Sanh Nai Con. [372]

830. “‘Nó đã đi đâu? Nó đã đi nơi nào?’ người ta lải nhải như thế. Chỉ một mình trẫm biết, con chuột[2] đã bị chết ở trong giếng nước.”

831. “Giống như việc ngươi đi tới đi lui chỗ này và chỗ khác tựa như con lừa, sau khi đã giết chết con chuột ở trong giếng nước, có phải ngươi muốn nhai lúa mạch?”

832. “Này kẻ ngu muội, ngươi là con nít, còn non trẻ, ở giai đoạn đầu của cuộc đời. Sau khi cầm lấy vật có cán dài này, ta sẽ không cho ngươi toàn mạng sống.”

833. “Ta chưa ngự đến cung điện ở cõi trời, hoặc chưa thoát khỏi sự liên hệ với thân thể của ta hoặc với đứa con trai, tuy nhiên, ta bị chính đứa con trai cầu mong cho chết và ta được thoát chết nhờ những bài thơ.

834. Nên học tập mọi loại kiến thức thấp thỏi, cao siêu, và trung bình.
Nên hiểu biết ý nghĩa của tất cả và không nên gắn bó với tất cả.
Vào thời điểm như thế ấy, kiến thức là có sự đem lại lợi ích.”

3. Bổn Sanh Con Chuột. [373]

835. “Này Bà-la-môn, sau khi cầm lấy tất cả hành lý, chàng đã vượt đến bờ kia. Chàng hãy mau quay trở lại, và cấp tốc đưa luôn cả thiếp vượt khỏi nơi này liền bây giờ.”

836. “Nàng ơi, nàng đã chọn ta là người không thân thiết thay thế người chồng thân thiết lâu nay, là người không chung thủy thay thế người chồng chung thủy. Nàng hỡi, nàng cũng có thể chọn người khác thay thế ta. Từ nơi này, ta sẽ đi xa hơn nữa.”

837. “Cô nàng nào cười lớn tiếng ở bụi cây bã đậu? Ở đây, không có nhảy múa, hoặc ca hát, hoặc vỗ tay theo nhịp. Này cô nàng có mông đẹp, vào thời điểm của sự khóc lóc, này người đẹp, vì sao nàng lại cười giỡn?”

838. “Này chó rừng ngu si, ngu muội, này sơn cẩu, ngươi là kẻ thiểu trí. Ngươi đã mất con cá và miếng thịt. Ngươi bị bứt rứt như là kẻ khốn khổ.”

839. “Lỗi của những người khác thì dễ nhìn thấy, trái lại của bản thân thì khó nhìn thấy. Nàng đã bị mất người chồng và người tình, chính nàng còn bị bứt rứt hơn ta nữa.”

[1] Ba câu kệ 827, 828, 829 tương tự ba câu kệ 1216, 1217, 1218 của tập Kinh *Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (TTPV tập 30, trang 201), và ba câu kệ 717, 718, 719 ở trang 209.

[2] Ở đây có sự chơi chữ, từ *mūsikā* có nghĩa là con chuột, vừa là tên người nữ tỳ trong câu chuyện. Vua cha nói đến ‘con chuột’ bị giết chết, nhưng vị hoàng tử lầm tưởng rằng vua cha đã biết việc vị hoàng tử ấy giết chết cô nữ tỳ Mūsikā (ND).

840. Evametaṃ migarāja yathā bhāsasi jambuka,
sā nūnāhaṃ ito gantvā bhattu hessaṃ vasānugā.
841. Yo hare mattikaṃ thālaṃ[1] kaṃsathālampi so hare,
kataṃyeva[2] tayā pāpaṃ punapevaṃ karissasī ”ti.
4. Culladhanuggahajātakaṃ.[3]

842. Idāni khomhi sukhito arogo
nikkaṇṭako nippatito kapoto,
kāhāmidāni hadayassa tuṭṭhiṃ
tathāhi maṃ maṃsasākaṃ baleti.
843. Kāyaṃ balākā sikhinī[4] corī laṅghipitāmahā,[5]
oraṃ balāke āgaccha caṇḍo me vāyaso sakhā.
844. Alaṃ hi te jagghitāye mamaṃ disvāna edisaṃ,
vilūnaṃ sūdaputtena piṭṭhimaddena[6] makkhitaṃ.
845. Sunhāto suvilittosi annapānena tappito,
kaṇṭho[7] ca te veḷuriyo agamā nu[8] kajaṅgalaṃ.
846. Mā te mitto amitto vā agamāsi kajaṅgalaṃ,
piñchāni[9] tattha lāyitvā kaṇṭhe bandhanti vaṭṭanaṃ.[10]
847. Puna pāpajjasī samma sīlaṃ hi tava tādisaṃ,
na hi mānusakā bhogā subhuñjā honti pakkhinā ”ti.[11]
5. Kapotajātakaṃ.

Aḍḍhavaggo tatiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha vaṇṇā sasīla hiri labhate
sumukhāmisasāliyamittavaro,
atha cakka palāsa sarāja sato
yavabālakapotakaṃ paṇṇarasā ”ti.

Pañcakanipāto niṭṭhito.

*****

TATRA VAGGUDDĀNAṂ

Jinañca vaṇṇaṃ asamaṃ vaggupari
sudesitā jātakanti pañca vīsati,
mahesino brahmacarittamuttama
mavoca gāthā atthavatī subyañjanā ”ti.

--ooOoo--

[1] mattikāthālaṃ - PTS.
[2] katañceva - Syā.
[3] cūḷadhanuggahajātakaṃ - Ma.
[4] sikhino - Ma.
[5] laṅghīpitāmahā - Syā, PTS.
[6] piṭṭhamaṇḍena - Ma; piṭṭhamaṭṭhena - Syā.
[7] kaṇṭhe - Ma, Syā, PTS.
[8] agamāsi - Syā.
[9] piñjāni - Syā, PTS.
[10] vaḍḍhanaṃ - PTS.
[11] pakkhino ti - Syā.

840. "Này chúa tể của loài thú, này sơn cẩu, điều ấy là như vậy, giống như ngươi nói. Chắc chắn ta đây, sau khi đi khỏi nơi này, sẽ là người vợ phục tùng chồng."

841. "Kẻ nào có thể lấy trộm cái đĩa bằng đất sét, kẻ ấy có thể lấy trộm cái đĩa bằng đồng. Nàng đã dám làm việc xấu xa, thì nàng sẽ còn làm như vậy nữa."

4. Bổn Sanh Tiểu Xạ Thủ. [374]

842. "Bây giờ, ta quả thật an vui, không bệnh tật,
không kẻ ngăn chặn, chim bồ câu đã đi ra ngoài.
Giờ đây, ta sẽ làm điều vui thích ở trong lòng,
đúng như thế, món thịt và rau tươi làm cho ta khỏe mạnh."

843. "Này hạc nâu có chỏm lông, này thứ trộm cắp, này tổ tiên của loài cò, ai đây nhỉ? Này hạc nâu, hãy đi đến nơi khác, con quạ bạn của tôi là dữ tợn."[1]

844. "Thôi đi với việc cười giỡn của bạn, sau khi nhìn thấy tôi ở tình trạng như thế này! Tôi đã bị người con trai của đầu bếp vặt lông và bôi trét bột ở thân"

845. "Bạn đã được tắm rửa kỹ càng, đã được thoa dầu kỹ lưỡng, đã được thỏa mãn với cơm ăn và nước uống. Và cổ của bạn có hạt ngọc bích, phải chăng bạn đã đi đến Kajaṅgala?"

846. "Chớ để bạn hay thù của bạn đi đến Kajaṅgala. Tại nơi ấy, chúng đã nhổ các lông của tôi và buộc mảnh sành vào ở cổ."

847. "Này bạn, bạn lại phạm vào điều ác, bởi vì bản chất của bạn là như thế ấy, bởi vì của cải thuộc con người là không dễ gì thọ dụng bởi loài chim."[2]

5. Bổn Sanh Chim Bồ Câu. [375]

Phẩm Một Nửa là thứ ba.

*****

TÓM LƯỢC (HAI) PHẨM NÀY

Giờ là màu da, có giới hạnh, sự liêm sỉ, người đạt được (lợi ích),
khuôn mặt đẹp, vật chất, con chim sáo, chuyện kẻ thù,
rồi bánh xe, cây *palāsa*, với đức vua, đối với người tốt,
lúa mạch, loài ngu si, và chim bồ câu là thứ mười lăm.

Nhóm Năm Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM Ở NHÓM NÀY

Bị tước đoạt, và màu da, không bằng phẩm ở phía trên,
đã khéo được thuyết giảng, hai mươi lăm chuyện Bổn Sanh,
về sự thực hành Phạm hạnh tối thượng của bậc Đại Ẩn Sĩ,
Ngài đã nói những câu kệ ngôn có ý nghĩa, có văn tự khéo léo.

--ooOoo--

[1] Giống câu kệ 427 ở trang 141.

[2] Giống câu kệ 432 ở trang 141.

VI. CHAKKANIPĀTO

1. AVĀRIYAVAGGO

848. Māssu kujjhi[1] bhūmipati māssu kujjhi[1] rathesabha,
kuddhaṃ appaṭikujjhanto rājā raṭṭhassa pūjito.

849. Gāme vā yadi vāraññe ninne vā yadi vā thale,
sabbattha-m-anusāsāmi[2] māssu kujjhi[1] rathesabha.

850. Avāriyapitā nāma ahu gaṅgāya nāviko,
pubbe janaṃ tārayitvā[3] pacchā yācati vetanaṃ,
tenassa bhaṇḍanaṃ hoti na ca bhogehi vaḍḍhati.

851. Atiṇṇaṃyeva yācassu apāraṃ tāta nāvika,
añño hi tiṇṇassa mano añño hoti taresino.[4]

852. Gāme vā yadi vāraññe ninne vā yadi vā thale,
sabbatthamanusāsāmi[2] māssu kujjhi[1] nāvika.

853. Yāyevānusāsaniyā[5] rājā gāmavaraṃ adā,
tāyevānusāsaniyā[6] nāviko paharī mukhaṃ.[7]

854. Bhattaṃ bhinnaṃ hatā bhariyā gabbho ca[8] patito chamā,
migova jātarūpena na tenatthaṃ avaḍḍhitun "ti.[9]

1. Avāriyajātakaṃ.

855. Mā tāta kujjhi na hi sādhu kodho
bahumpi te adiṭṭhaṃ assutañca,
mātā pitā disatā[10] setaketu
ācariyamāhu disataṃ pasatthā.

856. Agārino annadapānavatthadā[11]
avhāyikā tampi disaṃ vadanti,
esā disā paramā setaketu
yaṃ patvā dukkhī sukhino bhavanti.

857. Kharājinā jaṭilā paṅkadantā
dumukkharūpā[12] ye me japanti[13] mante,
kacci nu te mānusike[14] payoge
idaṃ vidū parimuttā apāyā.

---

[1] māsu kujjha - Ma, Syā.
[2] sabbattha anusāsāmi - Ma.
[3] tāretvāna - Ma, PTS.
[4] pāresino - Ma; tiresino - Syā.
[5] yāy' eva anusāsaniyā - Syā, PTS.
[6] tāy' eva anusāsaniyā - Syā, PTS.
[7] pahari mukhe - PTS.
[8] va - PTS.
[9] abandhi sūti - Ma, PTS.
[10] disā tāta - Syā; disā tā - PTS.
[11] annapānavatthadā - Syā.
[12] dummakkharūpā - Ma;
dummukkharūpā - PTS.
[13] yeme jappanti - Ma;
ye 'me japanti - PTS.
[14] mānusake - Ma, Syā, PTS.

VI. NHÓM SÁU KỆ NGÔN

1. PHẨM GÃ CHÈO ĐÒ

848. "Tâu vị chúa tể của trái đất, xin bệ hạ chớ nóng giận. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin bệ hạ chớ nóng giận. Trong khi không nóng giận lại với kẻ đã nổi nóng, đức vua được đất nước tôn vinh.

849. Dầu ở làng hoặc ở rừng, dầu ở đất trũng hoặc ở đất bằng, ở tất cả mọi nơi, thần khuyên bảo rằng, tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin bệ hạ chớ nóng giận."

850. "Người cha của nàng Avāriyā đã là người chèo đò ở sông Gaṅgā.
Gã đưa người qua sông trước, sau đó mới đòi hỏi tiền công.
Vì thế, có sự cãi lộn dành cho gã, và gã không làm gia tăng các của cải.

851. Này người chèo đò thân mến, ông hãy đòi hỏi khi người ta còn chưa qua đến bờ bên kia. Bởi vì, người đã qua sông có ý nghĩ khác, người tầm cầu sự qua sông có ý nghĩ khác.

852. Dầu ở làng hoặc ở rừng, dầu ở đất trũng hoặc ở đất bằng, ở tất cả mọi nơi, ta khuyên bảo rằng, này người chèo đò, xin ông chớ nóng giận."

853. "Chỉ với lời khuyên bảo, đức vua đã ban cho ân huệ một ngôi làng; với chính lời khuyên bảo ấy, người chèo đò đã đánh vào mặt.

854. Bữa ăn bị vỡ tan, người vợ bị đánh, và bào thai bị sẩy rơi ở mặt đất. Tựa như con thú với khối vàng, gã chèo đò không làm tăng trưởng lợi ích với lời khuyên bảo ấy."

1. Bổn Sanh Gã Chèo Đò. [376]

855. "Này con, chớ nóng giận, bởi vì sự giận dữ là không tốt,
cũng có nhiều việc con chưa được thấy và chưa được nghe.
Này Setaketu, mẹ cha là phương hướng,
các bậc xuất chúng đã nói thầy dạy học là phương hướng.

856. Các gia chủ, những người cho cơm ăn, cho nước uống và vải mặc,
các bậc Thánh nhân nói hạng người ấy cũng là phương hướng.
Này Setaketu, phương hướng kia là tuyệt đối (Niết Bàn),
sau khi đạt đến nơi ấy, những kẻ khổ đau trở nên an lạc."

857. "Có y da dê thô cứng, tóc bện, có răng bị đóng bợn, có bộ dạng lấm lem dơ bẩn, các vị này lẩm nhẩm các chú thuật, phải chăng các vị ấy, trong sự rèn luyện thuộc về nhân gian, là những vị hiểu biết thế gian này, và đã được hoàn toàn thoát khỏi các đọa xứ?"

858. Pāpāni kammāni karitva[1] rāja
bahussuto neva[2] careyya dhammaṃ,
sahassavedāpi[3] na taṃ paṭicca
dukkhā pamuñce caraṇaṃ apatvā.

859. Sahassavedopi na taṃ paṭicca
dukkhā pamuñce caraṇaṃ apatvā,
maññāmi vedā aphalā bhavanti
sasaññamaṃ[4] caraṇaññeva[5] saccaṃ.

860. Na heva vedā aphalā bhavanti
sasaṃyamaṃ caraṇañceva[6] saccaṃ,
kittiṃ hi[7] pappoti adhicca vede
santaṃ punoti[8] caraṇena danto "ti.

2. Setaketujātakaṃ.

861. Paṅko ca kāmā palipo ca[9] kāmā
bhayañca metaṃ timūlaṃ pavuttaṃ,
rajo ca dhūmo ca mayā pakāsitā
hitvā tuvaṃ pabbaja brahmadatta.

862. Gathito[10] ca ratto adhimucchito ca
kāmesvāhaṃ[11] brāhmaṇa bhiṃsarūpaṃ,
taṃ nussahe jīvikattho pahātuṃ
kāhāmi puññāni anappakāni.

863. Yo atthakāmassa hitānukampino
ovajjamāno na karoti sāsanaṃ,
idameva seyyo iti maññamāno
punappunaṃ gabbhamupeti mando.

864. So ghorarūpaṃ nirayaṃ upeti
subhāsubhaṃ muttakarīsapūraṃ,
sattā sakāye na jahanti giddhā
ye honti kāmesu avītarāgā.

865. Mīḷhena littā ruhirena makkhitā
semhena littā upanikkhamanti,
yaṃ yaṃ hi kāyena phusanti tāvade
sabbaṃ asātaṃ dukkhameva[12] kevalaṃ.

---

[1] katvāna - Ma; karitvā - Syā; karitvāna - PTS.
[2] ce na - Ma, PTS.
[3] sahassavedopi - Ma, Syā, PTS.
[4] sasaṃyamaṃ - Ma, Syā.
[5] caraṇameva - Ma; caraṇaṃ ñeva - PTS.
[6] caraṇaṃ yeva - PTS.
[7] kittiñca - Syā.
[8] santiṃ puṇeti - Ma, Syā, PTS.
[9] palipā ca - PTS.
[10] gadhito - Ma, Syā; gatito - PTS.
[11] kāmesvahaṃ - Ma.
[12] dukhameva - Ma.

858. “Tâu bệ hạ, sau khi làm các hành động xấu xa, người có nhiều kiến thức còn có thể không thực hành thiện pháp. Người đã không đạt được sự thực hành, dầu có một ngàn sự hiểu biết, không vì điều ấy mà có thể thoát khỏi khổ đau.”

859. “Người đã không đạt được sự thực hành, dầu có một ngàn sự hiểu biết, không vì điều ấy mà có thể thoát khỏi khổ đau. Ta nghĩ rằng các sự hiểu biết là không có kết quả, chính sự thực hành với sự tự chế ngự là chân lý.

860. “Các sự hiểu biết không hẳn là không có kết quả, chính sự thực hành với sự tự chế ngự là chân lý. Bởi vì người sau khi học tập các sự hiểu biết thì đạt được danh tiếng, còn với sự thực hành, người đã được huấn luyện đạt đến sự an tịnh.”

2. Bổn Sanh Bà-la-môn Setaketu. [377]

861. “Các dục là bùn nhơ, và các dục là bãi lầy,
và sự sợ hãi với ba gốc rễ này đã được ta nói đến,
bụi bặm và khói mù đã được ta giảng giải,
sau khi từ bỏ, này Brahmadatta, xin đức vua hãy xuất gia.”

862. “Này Bà-la-môn, trẫm bị vướng mắc, bị luyến ái, bị mê đắm trong các dục. Là người tầm cầu mạng sống, trẫm không có khả năng để dứt bỏ dục có dáng vẻ hung tợn ấy. Trẫm sẽ làm không ít các phước thiện.”

863. “Trong khi được giáo huấn bởi người có lòng thương tưởng đến điều lợi ích, bởi người có lòng mong muốn sự tiến bộ, kẻ nào không làm theo lời giáo huấn, trong khi nghĩ rằng: ‘Chính điều này là tốt hơn,’ kẻ ngu muội đi đến bào thai lần này đến lần khác.

864. Kẻ ấy đi đến bào thai, ví như địa ngục, có dáng vẻ ghê rợn, nơi không đẹp đẽ đối với những người tốt lành, bị ngập tràn bởi nước tiểu và phân. Những kẻ nào có sự luyến ái chưa được xa lìa khỏi các dục, những kẻ ấy bị dính mắc, bị thèm khát, chúng không từ bỏ bụng mẹ.

865. Chúng chào đời, bị lấm lem bởi phân, bị bôi trét bởi máu, bị lấm lem bởi đàm. Vào khi ấy, bất cứ cái gì chúng chạm đến bằng thân, tất cả đều không có khoái lạc, toàn bộ chỉ là khổ đau.”

866. Disvā vadāmi nahi aññato savaṃ
pubbenivāsaṃ bahukaṃ sarāmi,
citrāhi gāthāhi subhāsitāhi
darīmukho nijjhāpayī sumedhan ”ti.
3. Darīmukhajātakaṃ.

867. Kākoḷā[1] kākasaṅghā ca mayañca patataṃ varā,
sabbeva sadisā homa imaṃ āgamma pabbataṃ.

868. Idha sīhā ca vyagghā ca sigālā[2] ca migādhamā,
sabbeva sadisā honti ayaṃ ko nāma pabbato.

869. Imaṃ nerunti[3] jānanti manussā pabbatuttamaṃ,
idha vaṇṇena sampannā vasanti sabbapāṇino.

870. Amānanā yattha siyā santānaṃ[4] vā vimānanā,
hīnasammānanā vā ’pi na tattha vasatiṃ vase.[5]

871. Yatthālaso ca[6] dakkho ca sūro bhīru ca pūjiyā,
na tattha santo nivasanti[7] avisesakare nage.[8]

872. Nāyaṃ neru vibhajati hīnamukkaṭṭhamajjhime,[9]
avisesakaro neru handa neruṃ jahāmase ”ti.
4. Nerujātakaṃ.

873. Āsāvatī nāma latā jātā cittalatāvane,
tassā vassasahassena ekaṃ nibbattate phalaṃ,
taṃ devā payirupāsanti tāva dūraphalaṃ satiṃ.[10]

874. Āsiṃseva[11] tuvaṃ rāja āsā phalavatī sukhā,
āsiṃsetheva[12] so pakkhī āsiṃsetheva[12] so dijo.

875. Tassa cāsā[13] samijjhittha[14] tāva dūragatā satī,[15]
āsiṃseva[11] tuvaṃ rāja āsā phalavatī sukhā.

---

[1] kākolā - Ma, Syā.
[2] siṅgālā - Ma; sakuṇā - Syā.
[3] nerūti - Ma, PTS.
[4] santāna - PTS.
[5] vasatī vase - Syā; vasa divase - PTS.
[6] yattha alaso ca - PTS.
[7] vasanti - Ma, Syā.
[8] nare - Ma.
[9] hīnaukkaṭṭhamajjhime - Ma, Syā.
[10] dūraphale sati - Syā.
[11] āsīseva - Ma.
[12] āsīsateva - Ma; āsiṃsatheva - Syā.
[13] tassevāsā - Syā.
[14] samijjhati - Ma; samijjhattha - Syā.
[15] sati - Syā.

866. "Ta nói, sau khi nhìn thấy, không phải trong khi nghe từ người khác. Ta nhớ lại vô số kiếp sống trước đây. Với những kệ ngôn phong phú đã được khéo nói, đức Phật Độc Giác Darīmukha đã giúp cho vị vua khôn ngoan thấu hiểu."

3. Bổn Sanh Bà-la-môn Darīmukha. [378]

867. "Các con quạ đen, các bầy quạ thông thường, và chúng ta là cao quý trong số các loài có cánh; toàn bộ tất cả chúng ta trở nên giống nhau về màu sắc sau khi đi đến ngọn núi này.

868. Ở nơi này, các con sư tử, các con hổ, và các con chó rừng là thấp kém trong số các loài thú; toàn bộ tất cả chúng ta trở nên giống nhau về màu sắc. Ngọn núi này có tên là gì?"

869. "Mọi người đều biết ngọn núi tên Neru này là ngọn núi hạng nhất. Tất cả các sinh vật sống ở nơi này đều có màu sắc vàng."

870. "Nơi nào có sự không kính trọng hoặc có sự xem thường đối với những người tốt, hoặc thậm chí có sự kính nể đối với những kẻ hạ liệt, không nên sống ở nơi ấy.

871. Nơi nào kẻ lười biếng và người tài ba, bậc dũng cảm và kẻ nhút nhát đều được tôn vinh, những người tốt không sống nơi đó, ở ngọn núi có sự hành xử không phân biệt.

872. Núi Neru này không phân loại hạ liệt, ưu tú, hay trung bình. Núi Neru có sự hành xử không phân biệt. Nào, chúng ta nên lìa bỏ núi Neru."

4. Bổn Sanh Núi Neru. [379]

873. "Dây leo tên *āsāvatī* mọc ở khu vườn Cittalatāvana (thuộc cõi Trời), một ngàn năm, nó chỉ sanh ra một trái. Chư Thiên trông chừng cây ấy cho đến khi có được trái cây lâu năm (mới ra quả ấy).

874. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy luôn hy vọng. Niềm hy vọng có được sự kết trái là hạnh phúc. Loài chim ấy cũng luôn hy vọng, loài lưỡng sanh ấy cũng luôn hy vọng.

875. Và niềm ao ước của con chim đã được thành tựu dầu cho đã đi đến nơi xa xôi. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy luôn hy vọng. Niềm hy vọng có được sự kết trái là hạnh phúc."

876. Sampesi kho maṃ vācāya na ca sampesi kammunā,[1]
mālā sereyyakasseva vaṇṇavantā agandhikā.

877. Aphalaṃ madhuraṃ vācaṃ yo mittesu pakubbati,
adadaṃ avissajaṃ bhogaṃ sandhi tenassa jīrati.

878. Yaṃ hi kayirā taṃ hi vade yaṃ na kayirā na taṃ vade,
akarontaṃ bhāsamānaṃ parijānanti paṇḍitā.

879. Balañca vata me khīṇaṃ pātheyyañca na vijjati,
saṅke pāṇūparodhāya handandāni[2] vajāmahaṃ.

880. Etadeva hi me nāmaṃ yaṃ nāmasmiṃ[3] rathesabha,
āgamehi mahārāja pitaraṃ āmantayāmahan "ti.

5. Āsaṅkajātakaṃ.

881. Na me rucci[4] migālopa yassa te tādisā gati,[5]
atuccaṃ tāta patasi[6] abhūmiṃ tāta sevasi.

882. Catukkaṇṇaṃva kedāraṃ yadā[7] te paṭhavī[8] siyā,
tato tāta nivattassu māssu[9] etto paraṃ gami.

883. Santi aññepi sakuṇā pattayānā vihaṅgamā,
akkhittā[10] vātavegena naṭṭhā te sassatīsamā.

884. Akatvā aparaṇṇassa[11] pitu vuddhassa[12] sāsanaṃ,[13]
kāḷe vāte[14] atikkamma verambānaṃ[15] vasaṃ gato.[16]

885. Tassa puttā ca dārā ca ye caññe anujīvino,
sabbe vyasanamāpāduṃ anovādakare dije.

886. Evampi idha vuddhānaṃ[17] yo vākyaṃ nāvabujjhati,
atisīmaṃ caro[18] ditto gijjhovātītasāsano,
sabbe saṃkhya napapponti[19] akatvā buddha[20]sāsanan "ti.

6. Migālopajātakaṃ.

---

[1] kammanā - PTS.
[2] handa dāni - Ma, Syā, PTS.
[3] nāmasmi - Ma, PTS.
[4] ruci - Syā; ruccaṃ - PTS.
[5] tādisī gatī - Ma.
[6] gacchasi - Syā.
[7] yathā - Syā.
[8] pathavī - Ma.
[9] māsu - Syā.
[10] ukkhittā - Syā.
[11] apanandassa - Ma.
[12] vuḍḍhassa - Syā; vaddhassa - PTS.
[13] bhāsanaṃ - PTS.
[14] kālavāte - Ma, Syā, PTS.
[15] verambhānaṃ - Ma, Syā.
[16] agā - Ma, Syā.
[17] vuḍḍhānaṃ - Syā; vaddhānaṃ - PTS.
[18] atisīmacaro - Ma, PTS.
[19] byasanaṃ papponti - Ma, Syā; vyasanaṃ papponti - PTS.
[20] vaddha - PTS.

876. "Nàng quả thật đã làm ta hài lòng với lời nói, nhưng chưa làm hài lòng bằng hành động, tựa như tràng hoa *sereyyaka* có sắc không hương.

877. Người nào bày tỏ lời nói ngọt ngào với các bạn bè nhưng không có kết quả, không bố thí, không ban phát của cải, sự liên kết về tình bạn với người ấy bị phai nhạt.

878. Có thể làm điều gì thì nên nói điều ấy, không thể làm điều gì thì không nên nói điều ấy. Các bậc sáng suốt biết rõ người nói mà không làm.[1]

879. Sức lực của trẫm quả thật đã bị cạn kiệt, và lương thực dự trữ không còn, trẫm hoài nghi về sự tiêu hoại của mạng sống. Nào, giờ đây, trẫm ra đi."

880. "Tâu đấng thủ lãnh xa binh, chính tiếng ấy đúng là tên của thiếp, thiếp có tên ấy. Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy đi đến gặp cha, thiếp xin thỉnh mời."

5. Bổn Sanh Nàng Āsaṅkā. [380]

881. "Này Migālopa, đường bay của con như thế ấy không làm cho cha ưa thích. Này con, con bay quá cao. Này con, con bay lượn ra ngoài địa phận.

882. Khi nào đối với con, quả đất trở thành tựa như khoảnh đất hình vuông, này con, từ nơi ấy con nên quay trở lại, chớ bay cao hơn nơi ấy.

883. Cũng có những loài chim khác có sự di chuyển bằng cặp cánh, có sự đi lại ở không trung, bị cuốn đi bởi sức mạnh của gió, chúng bị bỏ mạng, trong lúc nghĩ rằng mình là trường cửu."

884. "Chim kên kên Migālopa đã không làm theo lời dạy của con chim cha già cả tên Aparaṇṇa. Nó đã vượt quá làn gió đen và đã đi vào vùng tác động của các luồng gió Veramba.

885. Các chim con, các con chim mái, và những những con chim khác sống phụ thuộc vào nó, tất cả đều gánh chịu điều bất hạnh khi con chim kên kên Migālopa không làm theo lời giáo huấn (của chim cha).

886. Cũng y như vậy, ở đây người nào không nhận chân được lời nói của các bậc trưởng thượng, kẻ ấy có sự hành xử vượt quá giới hạn, cao ngạo, tựa như con chim kên kên đã vượt qua lời chỉ dạy. Sau khi không thực hành lời dạy của đức Phật, tất cả không đạt được sự hiểu biết."

6. Bổn Sanh Kên Kên Migālopa. [381]

---

[1] Giống câu kệ 585 ở trang 179 và 778 ở trang 221 (ND).

887. Kā nu kāḷena vaṇṇena na cāsi[1] piyadassanā,
kā vā tvaṃ kassa vā dhītā kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

888. Mahārājassahaṃ dhītā virūpakkhassa caṇḍiyā,
ahaṃ kāḷī alakkhikā kāḷakaṇṇīti maṃ vidū,
okāsaṃ yācito dehi vasemu tava santike.

889. Kiṃ sīle kiṃ samācāre purise nivisase[2] tuvaṃ,
puṭṭhā me kāḷi[3] akkhāhi yathā[4] jānemu taṃ mayaṃ.

890. Makkhī paḷāsī[5] sārambhī issukī maccharī saṭho,
so mayhaṃ puriso kanto laddhaṃ yassa vinassati.

891. Kodhano upanāhī ca pisuno[6] ca[7] vibhedako,
kaṇṭakavāco[8] pharuso so me kantataro tato.

892. Ajjasuveti[9] puriso sadatthaṃ nāvabujjhati,
ovajjamāno kuppati seyyaso[10] atimaññati.

893. Davappaluddho[11] puriso sabbamittehi dhaṃsati,
so mayhaṃ puriso kanto tasmiṃ homi anāmayā.

894. Apehi etto tvaṃ kāḷi[3] netaṃ amhesu vijjati,
aññaṃ janapadaṃ gaccha nigame rājadhāniyo.

895. Ahampi kho taṃ jānāmi netaṃ tumhesu vijjati,
santi loke alakkhikā saṅgharanti bahuṃ dhanaṃ,
ahaṃ devo ca me bhātā ubho naṃ vidhamāmase.[12]

896. Kā nu dibbena vaṇṇena pathabyā[13] suppatiṭṭhitā,[14]
kā vā tvaṃ kassa vā dhītā kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

---

[1] cāpi - Ma, Syā, PTS.
[2] nivise - Syā; nivase - PTS.
[3] kāli - PTS.
[4] kathaṃ - Ma, Syā.
[5] palāsī - PTS.
[6] pisuṇo - Ma, Syā.
[7] hi - PTS.
[8] kaṇḍakavāco - Ma; aṇḍakavāco - PTS.
[9] ajja suveti - Ma. Syā; ajja-ssuve ti - PTS.
[10] seyyaṃ so - Ma, PTS.
[11] davappaladdho puriso - PTS.
[12] vidhamemasi - PTS.
[13] paṭhabyā - Syā; pathavyā - PTS.
[14] supatiṭṭhitā - Ma, Syā.

887. “Nàng nào có màu da đen, và không có vẻ đáng mến? Nàng là ai, hoặc là con gái của ai, làm thế nào chúng tôi có thể biết về nàng?”

888. “Thiếp là con gái của đại vương Virūpakkha có tánh dữ tợn. Thiếp là Kāḷī, là người nữ bất hạnh. Người ta biết rõ thiếp là Kāḷakaṇṇī. Được yêu cầu về chỗ ngụ, xin ngài hãy ban cho. Hãy để cho bọn thiếp cư ngụ bên cạnh ngài.”

889. “Nàng để ý đến người nam có giới đức gì, có tánh hạnh gì? Này Kāḷī, được tôi hỏi, xin nàng hãy giải thích cho chúng tôi có thể biết về nàng.”

890. “Người nam nào có sự gièm pha, ác ý, hung hăng, ganh tỵ, bỏn xẻn, lường gạt, kẻ ấy, đối với thiếp, là người nam đáng yêu; (thiếp sẽ làm cho) phần tài sản của cải đã đạt được của kẻ ấy bị tiêu hoại.

891. Người nam nào giận dữ, thù hằn, đâm thọc, và là kẻ ly gián, có lời nói xóc xỉa, thô lỗ, kẻ ấy, đối với thiếp, là người nam đáng yêu hơn người kia.

892. Người nam không nhận chân được việc có lợi ích (nghĩ rằng): ‘Việc hôm nay, hãy để đến ngày mai,’ là kẻ bị bực tức trong khi được giáo huấn, khi dễ người vượt trội mình.

893. Người nam bị dính mắc vào các thú vui, bị các bạn bè ruồng bỏ, kẻ ấy, đối với thiếp, là người nam đáng yêu; thiếp không phải sầu khổ với kẻ ấy.”

894. “Này Kāḷī, nàng hãy đi khỏi đây, các điều ấy không tìm thấy ở chúng tôi. Nàng hãy đi đến xứ sở khác, đến các thị trấn, đến các kinh thành.”

895. “Quả thật, thiếp cũng biết được chàng, các điều ấy không tìm thấy ở chàng. Ở thế gian có những kẻ không may mắn, họ gom góp được nhiều tài sản, thiếp và vị Thiên nhân anh trai của thiếp, cả hai người thiếp có thể làm tiêu tan tài sản ấy.”

896. “Nàng nào đã khéo hiện ra ở trái đất với màu sắc thuộc cõi trời? Nàng là ai, hoặc là con gái của ai, làm thế nào chúng tôi có thể biết về nàng?”

897. Mahārājassahaṃ dhītā dhataraṭṭhassa sirīmato,[1]
ahaṃ sirī ca lakkhī ca bhūripaññāti maṃ vidū,
okāsaṃ yācito dehi vasemu tava santike.

898. Kiṃ sīle kiṃ samācāre purise nivisase[2] tuvaṃ,
puṭṭhā me lakkhi akkhāhi yathā[3] jānemu taṃ mayaṃ.

899. Yo cāpi sīte athavāpi uṇhe
vātātape ḍaṃsasiriṃsape[4] ca,
khudaṃ[5] pipāsaṃ abhibhuyya sabbaṃ
rattindivaṃ[6] yo satataṃ niyutto,
kālāgatañca na hāpeti atthaṃ
so me manāpo nivaseva tamhi.[7]

900. Akkodhano mittavā cāgavā ca
sīlūpapanno asaṭhojubhūto,[8]
saṅgāhako sakhilo saṇhavāco
mahattapattopi nivātavutti.

901. Tasmāhaṃ[9] pose vipulā bhavāmi
ummī[10] samuddassa yathāpi vaṇṇaṃ,
yo cāpi[11] mitte athavā amitte
seṭṭhe sarikkhe athavāpi hīne.

902. Atthaṃ carantaṃ athavā anatthaṃ
āvī raho saṅgahameva vatte,[12]
vācaṃ na vajjā pharusaṃ kadāci
matassa jīvassa ca tassa homi.

903. Etesa[13] yo aññataraṃ labhitvā
kantā sirī[14] majjati appapañño,
taṃ dittarūpaṃ visamaṃ carantaṃ
karīsajātaṃ va[15] vivajjayāmi.

904. Attanā kurute lakkhiṃ alakkhiṃ kurutattanā,
na hi lakkhiṃ alakkhiṃ vā añño aññassa kārako "ti.

7. Sirikālakaṇṇijātakaṃ.[16]

---

[1] dhataraṭṭhasirīmato - Syā.
[2] nivise - Syā; nivase - PTS.
[3] kathaṃ - Ma.
[4] ḍaṃsasirīsape - Ma.
[5] khuddaṃ - Ma; khudda - Syā.
[6] rattintivaṃ - Ma.
[7] nivise ca tamhi - Ma; nivise vatamhi - Syā; nivase ca tamhi - PTS.
[8] asaṭho ujjubhūto - PTS.
[9] tasmiṃhaṃ - Ma; tasmiṃha - Syā.
[10] ūmi - Ma; ūmī - PTS.
[11] vāpi - PTS.
[12] vatto - Syā.
[13] etesaṃ - Ma, PTS.
[14] kantaṃ siriṃ - Syā.
[15] karīsaṭhānaṃ va - Ma; karīsavācaṃ va - PTS.
[16] sirikāḷakaṇṇijātakaṃ - Ma, Syā.

897. "Thiếp là con gái của đại vương Dhataraṭṭha có sự vinh quang. Thiếp là Sirī, và là người nữ may mắn. Người ta biết rõ thiếp là Bhūripaññā. Được yêu cầu về chỗ ngụ, xin ngài hãy ban cho. Hãy để cho chúng tôi cư ngụ bên cạnh ngài."

898. "Nàng để ý đến người nam có giới đức gì, có tánh hạnh gì? Này người nữ may mắn, được tôi hỏi, xin nàng hãy giải thích cho chúng tôi có thể biết về nàng."

899. "Người nam nào chịu đựng tất cả các sự lạnh hoặc là nóng, gió và nắng, ruồi và các loài bò sát, đói, khát, người nam nào đêm ngày thường xuyên gắn bó (với bổn phận), và không bê trễ việc lợi ích khi thời điểm đến, người ấy là hợp ý đối với thiếp; thiếp để ý đến người ấy.

900. Người nam nào không giận dữ, có sự thân thiện, và có sự xả thí,
có giới hạnh, không lường gạt, có bản tính ngay thẳng,
là người hào phóng, nói năng tử tế, có lời nói mềm mỏng,
dầu đạt được địa vị lớn lao, cũng vẫn có thái độ khiêm tốn.

901. 902. Vì thế, ở nơi người nam ấy, thiếp trở nên không còn nhỏ bé, cũng giống như đối với những người đang quan sát màu sắc của biển cả, thì các làn sóng đang tiến đến chồng lên nhau dường như có vẻ đồ sộ. Và người nam nào, đối với bạn hay thù, đối với người xuất sắc, tương đương, hoặc kém cỏi, trong lúc thực hành điều lợi ích hay là không lợi ích, có thể vận hành sự tiếp độ trực tiếp hay gián tiếp, không nói lời thô lỗ bất cứ lúc nào, thiếp là thuộc về người nam ấy, dầu đã chết hay còn sống.

903. Người nam nào đã đạt được một đức tính nào đó trong số các đức tính này, là kẻ thiểu trí (nghĩ rằng): 'Nàng Sirī đáng yêu say mê ta,' thiếp tránh xa kẻ có bản chất ngạo mạn, đang hành xử không nhất quán ấy, tựa như tránh xa đống phân.

904. Mỗi người tự bản thân tạo ra sự may mắn, tự bản thân tạo ra sự bất hạnh, bởi vì không ai là người tạo ra may mắn hay bất hạnh cho người khác."

7. Bổn Sanh Tiên Nữ Sirī Và Kālakaṇṇī. [382]

905. Sucittapattacchadana[1] tambacūḷa vihaṅgama,[2]
oroha dumasākhāya mudhā bhariyā bhavāmi te.

906. Catuppadī[3] tvaṃ kalyāṇi dvipadāhaṃ[4] manorame,
migī pakkhī asaṃyuttā aññaṃ pariyesa sāmikaṃ.

907. Komārikā te hessāmi mañjukā piyabhāṇinī,
vinda maṃ ariyena vedena sāvayā maṃ yadicchasi.[5]

908. Sakuṇādini[6] lohitape cori kukkuṭapothini,
na tvaṃ ariyena vedena mamaṃ bhattāramicchasi.

909. Evampi caturā[7] nārī disvāna pavaraṃ[8] naraṃ,
nenti saṇhāhi vācāhi biḷārī viya kukkuṭaṃ.

910. Yo ve[9] uppatitaṃ atthaṃ na khippamanubujjhati,
amittavasamanveti pacchā ca-m-anutappati.[10]

911. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ khippameva nibodhati,
muccate sattusambādhā kukkuṭova biḷariyā ”ti.

8. Kukkuṭajātakaṃ.

912. Dhammaṃ caratha ñātayo dhammaṃ caratha bhaddaṃ vo,[11]
dhammacārī sukhaṃ seti asmiṃ loke paramhi ca.

913. Bhaddako vatayaṃ[12] pakkhī dijo paramadhammiko,
ekapādena tiṭṭhanto dhammamevānusāsati.

914. Nāssa sīlaṃ vijānātha anaññāya pasaṃsatha,
bhutvā aṇḍañca chāpe ca[13] dhammo dhammoti bhāsati.

915. Aññaṃ bhaṇati vācāya aññaṃ kāyena kubbati,
vācāya no ca kāyena na taṃ dhammaṃ adhiṭṭhito.

916. Vācāya sakhilo manoviduggo[14]
channo kūpasayova kaṇhasappo,
dhammadhajo gāmanigamāsu sādhu[15]
sammato dujjāno[16] purisena bāḷisena.

---

[1] sucittapattacchādana - Syā.
[2] lambacūlavihaṅgama - PTS.
[3] catuppadā - PTS.
[4] dipadāhaṃ - PTS.
[5] kalyāṇiṃ brahmacāriniṃ - Syā.
[6] kuṇapādini - Ma; kuṇapādi - Syā; sakuṇakhādini - PTS.
[7] cāturā - Syā.
[8] sadhanaṃ - Ma.
[9] yo ca - Syā.
[10] ca anutappati - Ma, Syā.
[11] bhadda vo - Syā.
[12] vatāyaṃ - Syā.
[13] potañca - Ma, PTS.
[14] vācāya sakhilo hoti manopaviduggo siyā
paṭicchanno kūpassayo kaṇhasappova dhammaddhajo
gāmanigamāsu sādhu sammato dujjāno
ayaṁ dhammaddhajo gāmanigamāsu
sādhu dujjāno purisena bālisena - Syā.
[15] gāmanigamāsusādhu - Ma;
gāmanigamasādhu PTS.
[16] dujjāno - Ma;
bhaddako dujjāno - PTS.

905. "Hỡi loài chim có lớp vỏ bọc bằng lông với màu sắc sặc sỡ, có mào đỏ chói, từ cành cây chàng hãy đáp xuống, thiếp sẽ là người vợ không sính lễ của chàng."

906. "Này mỹ nữ, nàng có bốn chân. Này cô nàng quyến rũ, ta có hai chân. Loài thú và loài chim không kết hợp được, nàng hãy tìm kẻ khác làm chồng."

907. "Thiếp sẽ là người vợ trinh nguyên của chàng, có giọng nói ngọt ngào, có lời nói đáng yêu. Chàng hãy tiếp nhận thiếp với niềm vui thánh thiện, nếu chàng muốn, chàng có thể tuyên bố thiếp là nữ tỳ."

908. "Này cô nàng hút máu các loài chim, này nữ tặc, này cô nàng sát hại gà trống, nàng muốn ta làm chồng không vì niềm vui thánh thiện."

909. "Cũng tương tự như vậy, những người nữ khôn lanh, sau khi nhìn thấy người nam cao quý, thì dụ dỗ bằng những lời nói mềm mỏng, ví như con mèo cái dụ dỗ con gà trống.

910. Thật vậy, người nào không mau chóng nhận biết sự việc đã sanh khởi, rồi đi theo sự khống chế của kẻ thù, về sau sẽ hối tiếc.

911. Và người nào mau chóng nhận chân sự việc đã sanh khởi, người ấy thoát khỏi sự áp bức của kẻ thù, tựa như con gà trống với con mèo cái vậy."

8. Bổn Sanh Con Gà Trống. [383]

912. "Hãy thực hành đạo đức, này các bà con. Hãy thực hành đạo đức, điều tốt lành sẽ đến với quý vị. Người thực hành đạo đức nằm ngủ thoải mái ở đời này và đời sau."

913. "Con chim này quả thật là bậc hiền thiện, loài lưỡng sanh, bậc đạo đức cao tột. Trong khi đứng bằng một chân, gã giảng dạy thuần về đạo đức."

914. "Các người không nhận biết bản tính của con thú này, đã không biết các ngươi lại ca ngợi. Sau khi ăn trứng và các chim con, nó luôn nói: 'Đạo đức! Đạo đức!'

915. Nó nói điều khác bằng lời nói, nó làm bằng thân điều khác. Bằng lời nói chứ không bằng thân, nó không đứng vững ở đạo đức ấy.

916. Nó có sự tử tế về lời nói, có sự khúc mắc về tâm ý,
tựa như con rắn độc màu đen ẩn nấp ở trong hang hốc,
có biểu hiện đạo đức, là người tốt lành ở trong làng và thị trấn,
được công nhận là khó có thể biết được bởi người thiểu trí.

917. Imaṃ tuṇḍehi pakkhehi pādā cimaṃ viheṭhatha,[1]
chavaṃ himaṃ vināsetha nāyaṃ saṃvāsanāraho ”ti.

9. Dhammadhajajātakaṃ.

918. Sace brāhmaṇa gacchasi[2] sāketaṃ[3] añjanāvanaṃ,[4]
vajjāsi nandiyaṃ nāma puttaṃ asmāka-orasaṃ,[5]
mātā pitā ca te vuddhā[6] te taṃ icchanti passituṃ.

919. Bhuttā mayā nivāpāni[7] rājino pāṇabhojanaṃ,
taṃ rājapiṇḍaṃ avabhottuṃ nāhaṃ brāhmaṇamussahe.

920. Odahissāmahaṃ passaṃ khurappāṇissa[8] rājino,
tadāhaṃ sukhito mutto api passeyya mātaraṃ.[9]

921. Migarājā pure āsiṃ kosalassa niketave,[10]
nandiyo nāma nāmena abhirūpo catuppado.

922. Taṃ maṃ vadhitumāgañji[11] dāyasmiṃ añjanāvane,[12]
dhanuṃ adejjhaṃ katvāna usuṃ sandhāya kosalo.[13]

923. Tassāhaṃ odahiṃ passaṃ khurappāṇissa[11] rājino,
tadāhaṃ sukhito mutto mātaraṃ daṭṭhumāgato ”ti.

10. Nandiyamigajātakaṃ.[14]

Avāriyavaggo paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha kujjharathesabhaketuvaro
darīmukhasanerutā ca puna,
āsānandasirī ca sucittavaro
athadhammikanandi migena dasa.

--ooOoo--

---

[1] vipothatha - PTS.
[2] gacchesi - Ma.
[3] sākete - Ma, PTS.
[4] ajjunaṃ vanaṃ - Ma; añjanaṃvanaṃ - Syā, PTS.
[5] asmākamorasaṃ - Ma, Syā; asmākam orasaṃ - PTS.
[6] vuḍḍhā - Syā.
[7] nivāpā - PTS
[8] khurappānissa - Ma, Syā; khurapāṇissa - PTS.
[9] Dānaṃ sīlaṃ pariccāgaṃ ajjavaṃ maddavaṃ tapaṃ
akkodhaṃ avihiṃsā ca khantī ca avirodhanaṃ.
Icc-ete kusale dhamme ṭhite passāmi attani,
tato me jāyate pīti somansassañ c’ anappakan ti - dve gāthāyo PTS potthake dissate.
[10] niketane - Ma.
[11] vadhitumāgacchi - Ma, Syā; vadhituṃ āgañchi - PTS.
[12] ajjune vane - Ma; añjanāvane - Syā, PTS.
[13] dhanuṃ ārajjaṃ katvāna usuṃ sannayha kosalo - Ma;
dhanuṃ ārajjaṃ katvāna usuṃ sandhāya kosalo - Syā.
[14] nandiyamigarājajātakaṃ - Ma, Syā.

917. Hãy tấn công con chim này với các mỏ, với các cánh, và bằng các bàn chân. Hãy tiêu diệt loài tệ hại này. Hạng này không xứng đáng sống chung với chúng ta."

9. Bổn Sanh Biểu Hiện Đạo Đức. [384]

918. "Này Bà-la-môn, nếu ngài đi đến khu rừng Añjanā ở Sāketa,
xin ngài nói với con trai ruột của chúng tôi tên là Nandiya rằng:
'Mẹ và cha của ngươi đã già, các vị ấy mong muốn được gặp ngươi.'"

919. "Tôi đã thọ dụng các vật nuôi dưỡng, nước uống và thức ăn của đức vua, này Bà-la-môn, tôi không thể ăn không vật thực ấy của đức vua mà không đền đáp.

920. Tôi sẽ phô bày phần bên hông về phía cung tên của đức vua, khi ấy tôi được tự do, thoải mái, và tôi có thể gặp gỡ mẹ của tôi."

921. "Trước đây, ta đã là con nai chúa ở Niketava thuộc xứ Kosala, tên là Nandiya, là loài bốn chân có vóc dáng xinh đẹp.

922. Vị vua xứ Kosala đã đi đến để giết chết ta đây ở vườn nai thuộc khu rừng Añjanā. Vị vua đã kéo căng dây cung và kết hợp với mũi tên.

923. Ta đã phô bày phần bên hông về phía cung tên của vị vua ấy, khi ấy ta được tự do, thoải mái, ta đã đi đến gặp gỡ mẹ của ta."

10. Bổn Sanh Con Nai Nandiyamiga. [385]

Phẩm Gã Chèo Đò là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ chuyện đấng thủ lãnh xa binh nóng giận, chuyện Setaketu,
Bà-la-môn Darīmukha, và núi Neru lần nữa,
niềm ao ước, không hoan hỷ, tiên nữ Sirī, và chuyện màu sắc sặc sỡ,
rồi bậc đạo đức cao tột, với con nai Nandiya, là mười.

--ooOoo--

2. SENAKAVAGGO

924. Saccaṃ kirevamāhaṃsu bhastaṃ[1] bāloti paṇḍitā,
passa bālo rahokammaṃ āvikubbaṃ na bujjhati.

925. Tvaṃ nu kho[2] samma bālosi kharaputta vijānahi,
rajjuyā hi[3] parikkhitto vaṅkoṭṭho ohito mukho.

926. Aparampi samma te bālyaṃ[4] yo mutto na palāyasi,
so ca bālataro samma yaṃ tvaṃ vahasi senakaṃ.

927. Yannu samma ahaṃ bālo ajarāja vijānahi,
atha kena senako bālo taṃ me akkhāhi pucchito.

928. Uttamatthaṃ labhitvāna bhariyāya yo padassati,[5]
tena jahissatattānaṃ sā cevassa na hessati.

929. Na ve piyaṃ meti janinda tādiso
attaṃ niraṃ katvā piyāni sevati,
attāva seyyo paramāva[6] seyyo
labbhā piyā ocitatthena[7] pacchā "ti.

1. Kharaputtajātakaṃ.

930. Akakkasaṃ apharusaṃ kharadhotaṃ supāsiyaṃ,
sukhumaṃ tikhiṇaggañca ko sūciṃ ketumicchati.

931. Sumajjañca supāsañca anupubbaṃ suvattitaṃ,[8]
ghanaghātimaṃ paṭitthaddhaṃ[9] ko sūciṃ ketumicchati.

932. Itodāni patāyanti sūciyo baḷisāni[10] ca,
koyaṃ kammāragāmasmiṃ sūciṃ[11] vikketumicchati.

933. Ito satthāni gacchanti kammantā vividhā puthū,
koyaṃ kammāragāmasmiṃ sūciṃ[11] vikketumarahati.

---

[1] vastaṃ - Ma; kalakaṃ - Syā.
[2] tvaṃ khopi - Ma; tvaṃ ca kho - PTS.
[3] rajjuyāsi - PTS.
[4] balyaṃ - PTS.
[5] bhariyā yo padassati - PTS.
[6] paramā ca - Ma.
[7] ocitattena - Syā.
[8] anupubbaṃ suvaṭṭitaṃ - Ma; anupubbasuvattitaṃ - Syā.
[9] paṭithaddhaṃ - Ma.
[10] balisāni - PTS.
[11] sūcī - PTS.

2. PHẨM VUA SENAKA

924. "Nghe nói sự thật là như vầy: Các bậc sáng suốt đã nói rằng: 'Loài dê là ngu dốt.' Hãy nhìn xem kẻ ngu dốt không biết rằng mình đang làm một cách lộ liễu cái việc phải làm kín đáo."

925. "Này bạn, bạn thật là ngu si. Này lừa, bạn hãy biết thế. Bởi vì bạn bị buộc quanh bởi sợi dây thừng, cái hàm bị vặn vẹo, cái miệng bị bịt lại.

926. Này bạn, bạn còn có sự ngu dốt khác nữa là bạn không tẩu thoát khi được tự do. Và này bạn, gã Senaka mà bạn chở đi còn ngu dốt hơn bạn nữa."

927. "Này bạn, việc tôi là ngu dốt, này dê chúa, bạn biết rồi. Còn vì sao vua Senaka là ngu dốt? Được hỏi, xin bạn hãy giải thích điều ấy cho tôi."

928. "Sau khi nhận được chú thuật có lợi ích tối cao, vua Senaka sẽ ban tặng cho vợ. Vì thế, vua sẽ mất mạng sống, còn hoàng hậu sẽ không thuộc về vua nữa."

929. "Tâu vị chúa của loài người, thật sự người như bệ hạ đây không nên nghĩ rằng: 'Đây là vật yêu quý của ta,' rồi xem nhẹ bản thân và phục vụ các vật yêu quý ấy. Chính bản thân là tốt hơn, và tốt hơn vật yêu quý khác, bởi vì vật yêu quý là có thể đạt được sau này bằng cách tuyển chọn."

1. Bổn Sanh Con Lừa. [386]

930. "Người nào muốn mua cây kim không sần sùi, không thô, được mài với đá mài, có thể xuyên thủng dễ dàng, mảnh mai, và có mũi nhọn hoắt?

931. Người nào muốn mua cây kim khéo được mài bóng, và có sự xuyên thủng suôn sẻ, được di chuyển nhẹ nhàng theo tuần tự, đâm thủng được vật cứng, và rắn chắc?"

932. "Hiện nay, các loại kim và các loại lưỡi câu đều được bán ra từ nơi này. Người này là ai mà muốn bán kim ở ngôi làng của các thợ rèn?

933. Từ nơi này, sản xuất ra các vũ khí, các dụng cụ nhiều loại khác nhau. Người này là ai mà muốn bán kim ở ngôi làng của các thợ rèn?"

934. Sūciṃ[1] kammāragāmasmiṃ vikketabbā pajānatā,
ācariyāva jānanti[2] kammaṃ sukatadukkataṃ.[3]

935. Imañca[4] te pitā bhadde sūciṃ jaññā mayā kataṃ,
tayā ca maṃ nimanteyya yañcatthaññaṃ ghare dhanan ”ti.
2. Sūcijātakaṃ.

936. Navachandakedāni[5] dīyati[6]
puṇṇāyaṃ doṇi suvāminī ṭhitā,
bahuke jane pāsapāṇike[7]
no ca kho me paṭibhāti bhuñjituṃ.

937. Tasasi bhamasi leṇamicchasi
attāṇosi[8] kuhiṃ gamissasi,
appossukko bhuñja tuṇḍila
maṃsatthāya hi[9] posiyāmase.[10]

938. Ogaha rahadaṃ akaddamaṃ
sabbaṃ sedamalaṃ pavāhaya,
gaṇhāhi navaṃ vilepanaṃ
yassa gandho na kadāci chijjati.

939. Katamo[11] rahado akaddamo
kiṃsu sedamalanti vuccati,
katamañca navaṃ vilepanaṃ
kassa[12] gandho na kadāci chijjati.

940. Dhammo rahado akaddamo
pāpaṃ sedamalanti vuccati,
sīlañca navaṃ vilepanaṃ
tassa gandho na kadāci chijjati.

941. Nandanti sarīraghātino
na ca nandanti sarīradhārino,
puṇṇāya ca[13] puṇṇamāsiyā
ramamānāva jahanti jīvitan ”ti.
3. Tuṇḍilajātakaṃ.

---

[1] sūci - Syā.
[2] ācariyā pajānanti - Syā;
ācariyā va sañjānanti - PTS.
[3] sukatadukkaṭaṃ - Ma, Syā.
[4] imaṃ ce - Ma.
[5] navachannake dāni - Ma;
navacchaddake dāni - Syā.
[6] diyyati - Ma, syā, PTS.
[7] bahuko jano pāsapāṇiko - Syā.
[8] atāṇosi - Syā.
[9] maṃsatthāya - Syā.
[10] positāmhase - Ma.
[11] katamo nu - Syā.
[12] yassa - Ma, PTS.
[13] puṇṇāya - Syā.

934. "Người có tài trí nên bán kim ở ngôi làng của các thợ rèn. Chính các bậc thầy biết được sản phẩm đã được làm tốt hay làm vụng.

935. Này người nữ hiền thục, nếu cha của nàng biết được cây kim này đã được tôi làm, ông sẽ gã nàng cho tôi cùng với các tài sản khác có ở trong nhà."

2. Bổn Sanh Cây Kim. [387]

936. "Giờ đây, được cho ăn cách thức mới,
cái máng thức ăn thì đầy ắp, bà chủ thì đứng gần,
có nhiều người với bẫy thú ở bàn tay,
và em thật sự không có hứng thú để ăn."

937. "Em run rẩy, em đi loanh quanh, em tìm nơi trú ẩn,
em không có sự nương tựa, vậy em sẽ đi đâu?
Này heo Tuṇḍila, em hãy ít đòi hỏi, em hãy ăn đi,
chúng ta được nuôi dưỡng chỉ vì mục đích lấy thịt.

938. Em hãy lội xuống hồ nước không có bùn.
Em hãy tẩy sạch tất cả mồ hôi và cáu bẩn.
Em hãy lấy dầu thoa mới,
loại dầu có mùi thơm không bao giờ bị phai nhạt."

939. "Hồ nước nào là không có bùn?
Cái gì được gọi là mồ hôi và cáu bẩn?
Và dầu thoa mới loại nào,
mùi thơm của cái gì không bao giờ bị phai nhạt?"

940. "Giáo Pháp là hồ nước không có bùn.
Việc xấu xa nói đến mồ hôi và cáu bẩn.
Và giới hạnh là dầu thoa mới,
mùi thơm của giới hạnh không bao giờ bị phai nhạt.

941. Những kẻ có sự hủy hoại mạng sống vui mừng, và những kẻ có sự duy trì mạng sống không vui mừng. Những người thật sự vui thích với sự đầy đủ về giới hạnh buông bỏ mạng sống vào những ngày trai giới."

3. Bổn Sanh Con Heo Tuṇḍila. [388]

942. Siṅgī migo āyatacakkhunetto
aṭṭhittaco vārisayo alomo,
tenābhibhūto kapaṇaṃ rudāmi
hare sakhā kissa nu maṃ jahāsi.

943. So passasanto[1] mahatā phaṇena
bhujaṅgamo kakkaṭamajjhapatto,[2]
sakhā sakhāraṃ paritāyamāno
bhujaṅgamaṃ kakkaṭako gahesi.[3]

944. Na vāyasaṃ no pana sapparājaṃ[4]
ghāsatthiko kakkaṭako adeyya,
pucchāmi taṃ āyatacakkhunetta[5]
atha kissa hetumha ubho gahītā.

945. Ayaṃ puriso mama atthākāmo
yo maṃ gahetvāna dakāya[6] neti,
tasmiṃ mate dukkhamanappakaṃ me
ahañca eso ca ubho na homa.

946. Mamañca disvāna pavaḍḍhakāyaṃ[7]
sabbo jano hiṃsitumeva micche,
sāduñca thullañca[8] muduñca maṃsaṃ
kākāpi maṃ disvā[9] viheṭhayeyyuṃ.

947. Sace tassa[10] hetumha[4] ubho gahītā
uṭṭhātu poso visamācamāmi,[11]
mamañca kākañca pamuñca khippaṃ
pure visaṃ gāḷhamupeti maccaṃ.

948. Sappaṃ pamokkhāmi na tāva kākaṃ
paṭibaddhako[12] hohiti[13] tāva kāko,
purisañca disvāna sukhiṃ arogaṃ
kākaṃ pamokkhāmi yatheva sappaṃ.

949. Kāko tadā devadatto ahosi
māro[14] pana kaṇhasappo ahosi,
ānandabhaddo kakkaṭako ahosi
ahaṃ tadā brāhmaṇo homi satthā ”ti.

4. Suvaṇṇakakkaṭakajātakaṃ.[15]

---

[1] assasanto - Syā.
[2] kakkaṭakajjhapatto - Syā; kakkaṭaṃ ajjhapatto - PTS.
[3] aggahesi - Syā.
[4] kaṇhasappaṃ - Ma.
[5] āyatanettacakkhu - PTS.
[6] gahetvā udakāya - Syā.
[7] pavaddhakāyaṃ - Ma, PTS.
[8] thūlañca - Ma, Syā.
[9] disvāna - Ma, Syā; disva - PTS.
[10] sacetassa - Ma, PTS.
[11] visamāvamāmi - Ma, Syā.
[12] paṭibandhako - Ma.
[13] hoti hi - Syā.
[14] vāraṇo - Syā.
[15] suvaṇṇakakkaṭajātakaṃ - Ma.

942. "Con vật có càng, có mắt lồi,
có lớp vỏ cứng, sống ở trong nước, không có lông.
Bị nó chế ngự, tôi khóc lóc thảm thương.
Nè, này bạn, tại sao bạn lại bỏ rơi tôi?"

943. "Là bạn bè đang bảo vệ bạn bè, con rắn ấy, trong lúc thở phì phì bằng cái mang lớn, đã lao đến con cua. Con cua đã kẹp lấy con rắn."

944. "Con cua đã kẹp lấy con quạ và luôn cả con rắn chúa không phải vì mục đích thức ăn. Này con thú có mắt lồi, ta hỏi ông rằng: Vì nguyên nhân gì mà cả hai chúng tôi bị ông kìm kẹp?"

945. "Người này có sự mong muốn điều lợi ích cho tôi;
vị này đã vớt tôi lên và đưa ra khỏi hồ nước.
Nếu vị ấy chết đi, khổ đau sẽ có cho tôi không phải là ít.
Tôi và vị này không phải là hai người.

946. Và sau khi nhìn thấy tôi có thân thể phát triển,
tất cả mọi người đều mong muốn giết chết tôi ngay,
(nghĩ rằng) thịt con cua này ngọt, béo, và mềm mại.
Các con quạ cũng vậy, sau khi nhìn thấy, cũng sẽ hãm hại tôi."

947. "Nếu cả hai chúng tôi bị ông kìm kẹp vì nguyên nhân người ấy,
thì hãy giải độc cho người ấy, tôi sẽ hút ra chất độc.
Và hãy lập tức phóng thích tôi và con quạ,
trước khi chất độc ngấm sâu vào trong người ấy."

948. "Tôi sẽ phóng thích con rắn, nhưng con quạ thì chưa;
hãy để con quạ là vật được giữ lại làm con tin.
Và sau khi nhìn thấy người ấy khỏe khoắn, không bệnh,
tôi sẽ phóng thích con quạ, giống y như con rắn vậy."

949. "Khi ấy, con quạ đã là Devadatta,
còn Ma Vương đã là con rắn độc màu đen,
Ānanda hiền thiện đã là con cua,
khi ấy, ta đã là vị đạo sư Bà-la-môn."

4. Bổn Sanh Con Cua Vàng. [389]

950. Sakuṇo mayhako nāma girisānudarīcaro,
pakkaṃ pipphalim[1]āruyha mayhaṃ mayhanti[2] kandati.

951. Tassevaṃ[3] vilapantassa dijasaṅghā samāgatā,
bhutvāna pipphaliṃ yanti vilapitveva[4] so dijo.

952. Evameva idhekacco saṅgharitvā bahuṃ dhanaṃ,
nevattano na ñātīnaṃ yathodhiṃ paṭipajjati.

953. Na so acchādanaṃ bhattaṃ na mālaṃ na vilepanaṃ,
anubhoti[5] sakiṃ kiñci na saṅgaṇhāti ñātake.

954. Tassevaṃ[3] vilapantassa mayhaṃ mayhanti[2] rakkhato,
rājāno athavā corā dāyādāyeva[6] appiyā,
dhanamādāya gacchanti vilapitveva[4] so naro.

955. Dhīro ca bhoge[7] adhigamma saṅgaṇhāti ca ñātake,
tena so kittiṃ pappoti pecca sagge ca modatī "ti.[8]

5. Mayhakajātakaṃ.[9]

956. Dubbaṇṇarūpaṃ tuvam[10]ariyavaṇṇī
purakkhatvā[11] pañjaliko namassasi,
seyyo nu te so udavā[12] sarikkho
nāmaṃ parassattano cāpi brūhi.

957. Na nāmagottaṃ gaṇhanti rāja
sammaggatānujjugatāna[13] devā,
ahañca te nāmadheyyaṃ vadāmi
sakkohamasmī tidasānamindo.

958. Yo disvā bhikkhuṃ caraṇūpapannaṃ
purakkhatvā[11] pañjaliko[14] namassati,
pucchāmi taṃ devarājetamatthaṃ
ito cuto kiṃ labhate sukhaṃ so.

959. Yo disvā bhikkhuṃ caraṇūpapannaṃ
purakkhatvā[11] pañjaliko namassati,
diṭṭheva dhamme labhate pasaṃsaṃ
saggañca so yāti sarīrabhedā.

---

[1] pipphalam - PTS.
[2] mayha mayhan ti - PTS.
[3] tasseva - PTS.
[4] vilapatveva - Ma; vilapateva - Syā.
[5] nānubhoti - Syā.
[6] ye ca - Syā.
[7] dhīro bhoge - Ma, Syā, PTS.
[8] sagge pamodatīti - Ma, Syā.
[9] mayhakasakuṇajātakaṃ - Syā.
[10] tvam - Syā, PTS.
[11] purakkhitvā - Syā.
[12] udāhu - Syā.
[13] samaggatānujjugatāna - Syā.
[14] añjaliko - PTS.

950. "Loài chim tên là *mayhaka* có sự sinh sống ở hang động của đồi núi. Nó đậu ở cây *pipphalī* có trái chín và kêu khóc '*mayhaṃ, mayhaṃ.*' [1]

951. Trong khi nó đang kêu than như vậy, có bầy chim đã tụ tập lại. Sau khi ăn xong, chúng bay đến cây *pipphalī* khác. Con chim ấy chỉ có kêu than.

952. Tương tự y như vậy, ở đây, một người nào đó, sau khi gom góp được nhiều tài sản, nhưng đối với bản thân cũng như đối với các thân quyến lại không phân chia theo từng phần phù hợp để sử dụng.

953. Người ấy không một lần hưởng thụ bất cứ vật gì về y phục, vật thực, tràng hoa, dầu thoa, và cũng không giúp đỡ cho các thân quyến.

954. Tương tự như vậy, đối với người ấy, trong lúc gìn giữ và đang kêu than 'của tôi, của tôi,' các vị vua hoặc các kẻ trộm cướp, ngay cả những người thừa kế không được yêu mến đã đoạt lấy tài sản rồi ra đi. Người ấy chỉ có kêu than.

955. Và bậc sáng trí, sau khi thành tựu các của cải, thì giúp đỡ cho các thân quyến; nhờ thế, vị ấy đạt được danh tiếng, và vui sướng ở cõi trời sau khi chết đi."

5. Bổn Sanh Loài Chim Mayhaka. [390]

956. "Ngài là người có vóc dáng cao cả, và ngài tôn vinh, chắp tay lại, lễ bái đến vị có bề ngoài xấu xí. Vị ấy là tốt hơn hay là tương đương với ngài? Xin ngài hãy nói tên của vị ấy và luôn cả tên của bản thân ngài."

957. "Tâu bệ hạ, chư Thiên trong số các vị đã đi đúng đường lối, hoặc đã đi theo con đường ngay thẳng, thì không nắm giữ danh xưng và dòng họ. Và tôi nói cho bệ hạ tên gọi của tôi. Tôi là Thiên Chủ Sakka, chúa của chư Thiên cõi Tam Thập."

958. "Người nào sau khi nhìn thấy vị tỳ khưu thành tựu về giới hạnh,
thì tôn vinh, chắp tay lại, lễ bái,
thưa Thiên Vương, trẫm hỏi ngài về sự việc này,
người ấy nhận được hạnh phúc gì sau khi từ nơi này chết đi?"

959. "Người nào sau khi nhìn thấy vị tỳ khưu thành tựu về giới hạnh,
thì tôn vinh, chắp tay lại, lễ bái,
ngay trong kiếp hiện tại này, nhận được sự khen ngợi,
và người ấy đi đến cõi trời khi có sự tan rã thân xác."

---

[1] Loài chim này có tiếng kêu là '*mayhaṃ, mayhaṃ*' nên được đặt tên là *Mayhaka* (JaA. iii, 302). Từ Pāḷi '*mayhaṃ*' có nghĩa là 'của tôi.'

960. Lakkhī vata[1] me udapādi ajja
yaṃ vāsavaṃ bhūtapataddasāma,[2]
bhikkhuñca disvāna tavajja[3] sakka
kāhāmi puññāni anappakāni.

961. Addhā have sevitabbā sapaññā
bahussutā ye bahuṭhānacintino,
bhikkhuñca disvāna mamañca rāja
karohi puññāni anappakāni.

962. Akkodhano niccapasannacitto
sabbātithīyācayogo bhavitvā,
nihacca[4]mānaṃ abhivādayissaṃ
sutvāna devinda subhāsitānī "ti.

6. Dhajaviheṭhajātakaṃ.[5]

963. Yametaṃ[6] vārijaṃ pupphaṃ adinnaṃ upasiṅghasi,
ekaṅgametaṃ theyyānaṃ gandhatthenosi[7] mārisa.

964. Na harāmi na bhañjāmi ārā siṅghāmi vārijaṃ,
atha kena nu vaṇṇena gandhatthenoti[8] vuccati.

965. Yoyaṃ bhisāni khaṇati puṇḍarīkāni bhañjati,
evaṃ ākiṇṇakammanto kasmā eso na vuccati.

966. Ākiṇṇaluddo puriso dhāticeḷaṃva[9] makkhito,
tasmiṃ me vacanaṃ natthi tañca arahāmi[10] vattave.

967. Anaṅgaṇassa posassa niccaṃ sucigavesino,
vāḷaggamattaṃ[11] pāpassa abbhāmattaṃva khāyati.

968. Addhā maṃ yakkha jānāsi atho maṃ anukampasi,
punapi yakkha vajjāsi yadā passasi edisaṃ.

969. Neva taṃ upajīvāma[12] napi te bhatakamhase,[13]
tvameva bhikkhu jāneyya yena gaccheyya suggatin "ti.

7. Bhisapupphajātakaṃ.[14]

---

[1] vatā - PTS.
[2] bhūtapatiddasāma - Ma; bhūtipatiddasāma - Syā.
[3] tuvañca - Ma, Syā.
[4] nihañña - Syā.
[5] vijjādharajātakaṃ - Ma; pabbajitaviheṭhakajātakaṃ - Syā.
[6] yam ekaṃ - PTS.
[7] gandhathenosi - Ma, Syā, PTS.
[8] gandhathenoti - Ma, Syā, PTS.
[9] dhāticoḷaṃva - Syā.
[10] tañcārahāmi - Ma, Syā.
[11] vālaggamattaṃ - Ma, Syā, PTS.
[12] upajīvāmi - Ma, Syā, PTS.
[13] bhatakāmhase - Ma; bhatikamhase - Syā.
[14] siṅghapupphajātakaṃ - Ma; upasiṅghapupphajātakaṃ - Syā.

960. "Sự may mắn quả thật đã sanh khởi đến trẫm vào hôm nay,
là việc chúng tôi đã nhìn thấy vị Thiên Chủ, chúa của các thiên thần.
Và thưa Sakka, hôm nay sau khi nhìn thấy vị tỳ khưu của ngài,
trẫm sẽ làm các việc phước thiện không phải là ít."

961. "Quả thật, đúng vậy, nên thân cận các bậc có trí tuệ,
các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực.
Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy vị tỳ khưu của ta,
bệ hạ hãy làm các việc phước thiện không phải là ít."

962. "Thưa vị Chúa của chư Thiên, sau khi lắng nghe những lời khéo nói,
trẫm sẽ không có sự giận dữ, thường xuyên có tâm tịnh tín,
sau khi sẵn sàng đáp ứng sự yêu cầu của tất cả những người khách lạ,
trẫm sẽ dẹp bỏ ngã mạn, và sẽ chí thành đảnh lễ."

6. Bổn Sanh Phá Hủy Biểu Tượng. [391]

963. "Ông hít ngửi đóa hoa sen này còn chưa được cho đến ông. Việc này là một tội trộm cắp. Này ông, ông là kẻ trộm cắp hương thơm."

964. "Tôi không lấy đi, không bẻ gãy, tôi hít ngửi bông hoa từ xa, vậy thì với lý do gì mà gọi là 'kẻ trộm cắp hương thơm'?

965. Người đào bới các củ sen, bẻ gãy các bông hoa sen là kẻ có việc làm vung vãi như vậy, tại sao kẻ ấy lại không bị nói đến?"

966. "Người tàn bạo dẫy đầy tội lỗi bị hoen ố tựa như vải che thân của người vú em. Ta không có lời nói nào cho kẻ ấy, và ta dành để nói cho ông.

967. Đối với người không có ô nhiễm, thường xuyên tầm cầu sự thanh tịnh, thì việc xấu xa bằng đầu cọng lông được xem như là đám mây đen lớn."

968. "Thật vậy, này Dạ-xoa, ngài hiểu biết về tôi, vậy xin ngài hãy thương xót đến tôi. Thêm nữa, này Dạ-xoa, khi nào ngài nhìn thấy việc như thế này, xin ngài hãy lên tiếng."

969. "Chúng tôi không sống gần ông, và cũng không phải là người làm thuê cho ông. Này tỳ khưu, chính ông nên biết lối nào có thể đi đến chốn an vui."

7. Bổn Sanh Củ Sen Và Hoa Sen. [392]

970. Susukhaṃ vata jīvanti ye janā vighāsādino,
diṭṭheva dhamme pāsaṃsā samparāye ca suggati.

971. Sukassa[1] bhāsamānassa na nisāmetha paṇḍitā,
idaṃ suṇātha[2] sodariyā amhe vāyaṃ pasaṃsati.

972. Nāhaṃ tumhe pasaṃsāmi kuṇapādā suṇātha[2] me,
ucchiṭṭhabhojino tumhe na tumhe vighāsādino.

973. Sattavassā pabbajitā[3] mejjhāraññe[4] sikhaṇḍino,
vighāseneva yāpento[5] mayañce bhoto gārayhā,
ke nu bhoto pasaṃsiyā.

974. Tumhe sīhānaṃ vyagghānaṃ vāḷānañcāvasiṭṭhakaṃ,
ucchiṭṭheneva yāpentā maññivhā[6] vighāsādino.

975. Ye brāhmaṇassa samaṇassa aññassa ca[7] vaṇibbino,[8]
datvāna sesaṃ[9] bhuñjanti te janā vighāsādino ”ti.
8. Vighāsajātakaṃ.[10]

976. Paṇītaṃ bhuñjase bhattaṃ sappitelañca mātula,
atha kena nu vaṇṇena kiso tvamasi vāyasa.

977. Amittamajjhe vasato tesu āmisamesato,
niccaṃ ubbiggahadayassa kuto kākassa daḷhiyaṃ.

978. Niccaṃ ubbedhino[11] kākā dhaṅkā[12] pāpena kammunā,
laddho piṇḍo na pīṇeti kiso tenasmi vaṭṭaka.

979. Lūkhāni tiṇabījāni appasnehāni[13] bhuñjasi,
atha kena nu vaṇṇena thūlo tvamasi vaṭṭaka.

980. Appicchā appacintāya avidūragamanena ca,[14]
laddhā laddhena yāpento thūlo tenasmi vāyasa.

981. Appicchassa hi posassa appacintisukhassa[15] ca,
susaṅgahitamānassa[16] vuttī susamudāniyā ”ti.[17]
9. Vaṭṭakajātakaṃ.

---

[1] suvassa - PTS.
[2] suṇotha - PTS.
[3] pabbajitvā - PTS.
[4] majjharaññe - Syā.
[5] yāpentā - Ma, Syā, PTS.
[6] maññivho - Ma, Syā, PTS.
[7] aññassa vā - Ma; aññass' eva - PTS.
[8] vanibbino - Ma, PTS.
[9] datvāva sesaṃ - Ma; datvāvasesaṃ - Syā.
[10] vighāsādajātakaṃ - Ma, Syā.
[11] ubbegino - Ma, PTS; ubbiggino - Syā.
[12] vaṃkā - PTS.
[13] appasinehāni - PTS.
[14] adūragamanena ca - Ma.
[15] appacintasukhassa - Ma.
[16] susaṅgahitappamāṇassa - Syā; susaṃgahitapamāṇassa - PTS.
[17] susamudānayāti - Ma, PTS.

970. "Quả thật, những người nào, là những người ăn vật thực còn thừa, sống vô cùng thoải mái, họ đạt được sự khen ngợi ngay trong thời hiện tại, và chốn an vui trong thời vị lai."

971. "Các vị sáng suốt không để tâm đến con két đang nói tiếng người. Này các anh em, hãy lắng nghe con chim này. Nó khen ngợi chúng ta đấy."

972. "Tôi không khen ngợi các người, này những kẻ ăn thịt xác chết, hãy lắng nghe tôi. Các người là những kẻ ăn thức ăn bị bỏ đi, các người không phải là những người ăn vật thực còn thừa."

973. "Là những người đã xuất gia bảy năm, ở giữa rừng, có để chỏm tóc, đang nuôi sống chỉ bằng vật thực còn thừa, nếu chúng tôi đáng bị chê trách đối với ngài, vậy thì đối với ngài, những ai đáng được khen ngợi?"

974. "Các người ăn vật còn sót lại của các con sư tử, của các con hổ, và của các loài thú dữ, trong khi nuôi sống chỉ bằng thức ăn bị bỏ đi, các người tưởng rằng mình là những người ăn vật thực còn thừa.

975. Những người nào sau khi bố thí đến vị Bà-la-môn, đến vị Sa-môn, và đến người ăn xin khác, rồi ăn phần còn lại, những người ấy là những người ăn vật thực còn thừa."

8. Bổn Sanh Vật Thực Còn Thừa. [393]

976. "Thưa cậu, cậu ăn thức ăn hảo hạng là bơ lỏng và dầu ăn; vậy thì thưa cậu quạ, vì lý do gì mà cậu lại gầy ốm?"

977. "Làm sao loài quạ có được sự mạnh khỏe khi đang sống ở giữa những kẻ thù, đang kiếm ăn ở nơi chúng nó, có tâm thường xuyên bị hoảng hốt?

978. Loài quạ *dhaṅkā* thường xuyên chịu sự kích động, bị ám ảnh bởi ác nghiệp. Thức ăn kiếm được không đủ cho nhu cầu; này chim cút, vì thế ta bị gầy ốm.

979. Này chim cút, ngươi ăn cỏ và các hạt giống thô cứng, có ít chất béo, vậy thì vì lý do gì ngươi lại mập bự?"

980. "Do ít ham muốn, do ít suy nghĩ, và do việc không phải đi xa, trong khi nuôi sống với bất cứ vật gì đã kiếm được, thưa cậu quạ, vì thế, tôi mập bự.

981. Bởi vì đối với người có ít ham muốn và có sự an lạc do ít suy nghĩ, đối với người có sự chừng mực đã khéo được duy trì, sinh kế của người ấy là dễ dàng đạt được."

9. Bổn Sanh Chim Cút. [394]

982. Cirassaṃ vata passāma[1] sahāyaṃ maṇidhārinaṃ,
sukatāya[2] massukuttiyā sobhate vata me sakhā.

983. Parūḷhakacchanakhalomo ahaṃ kammesu vyāvaṭo,[3]
cirassaṃ nahāpitaṃ[4] laddhā lomantaṃ apahārayiṃ.[5]

984. Yaṃ nu lomaṃ ahāresi dullabhaṃ laddhakappakaṃ,[6]
atha kiñcarahi[7] te samma kaṇṭhe kiṇakiṇāyati.[8]

985. Manussasukhumālānaṃ maṇi kaṇṭhesu lambati,
tesāhamanusikkhāmi mā tvaṃ maññi davā kataṃ.

986. Sacepi maṃ[9] pihayasi massukuttiṃ sukāritaṃ,
kārayissāmi te samma maṇiñcāpi dadāmi te.

987. Tvaññeva maṇinā[10] channo sukatāya ca massuyā,
āmanta kho taṃ gacchāmi piyaṃ me tava dassanan ”ti.[11]

10. Kākajātakaṃ.[12]

Senakavaggo[13] **dutiyo**.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha passa sasūci ca tuṇḍilako
migamayhaka pañcama sakkavaro,
atha pañjalivārija mejjha puna
atha vaṭṭaka kapotavarena dasa.

Chakkanipāto niṭṭhito.

*****

TATRA VAGGUDDĀNAṂ BHAVATI

Atha vaggaṃ pakittissaṃ chanipātavaruttame,
avāriyo senako dveva vuttā subyañjanā ”ti.

--ooOoo--

[1] passāmi - Ma, Syā.
[2] sukatā - Ma, Syā.
[3] kammesu byāvaṭo - Ma; kamme subyāvaṭo - Syā; kamme suvyāvaṭo - PTS.
[4] nhāpitaṃ - Ma.
[5] lomaṃ taṃ ajjaṃ hārayiṃ - Ma; lomantamajjahārayi - Syā.
[6] laddha kappakaṃ - Ma; laddhu kappakaṃ - PTS.
[7] atha kiñci hi - Syā; atha kiñ carahi - PTS.
[8] kiṇikiṇāyati - Ma; kiṃnikilāyati - Syā.
[9] sacepimaṃ - Ma; sace p’ imaṃ - PTS.
[10] maṇino - PTS.
[11] tava’ dassanan ti - PTS.
[12] pārāvatajātakaṃ - Ma; maṇijātakaṃ - Syā.
[13] kharavaggo - Ma; khuravaggo - Syā.

982. “Quả thật lâu lắm rồi chúng ta mới nhìn thấy bạn bè mang ngọc ma-ni. Quả thật bạn của tôi sáng ngời với kiểu cách bộ râu đã được thực hiện khéo léo.”

983. “Các móng và lông nách đã mọc dài. Ta bị bận rộn về nhiều công việc. Cuối cùng, sau khi có được người thợ cạo, ta đã cho cạo sạch lông ấy.”

984. “Sau khi đạt được người thợ cạo, là việc khó đạt được, bạn đã bảo người ấy cạo lông. Còn bây giờ, này bạn, cái gì kêu leng keng ở cổ của bạn?”

985. “Ngọc ma-ni được đeo ở cổ của những người thanh nhã. Ta học theo bọn họ. Bạn chớ nghĩ rằng việc đã làm là việc đùa giỡn.

986. Nếu bạn cũng thích kiểu cách bộ râu đã được thực hiện khéo léo này, này bạn, ta sẽ bảo làm cho bạn, và ta cũng sẽ cho bạn ngọc ma-ni nữa.”

987. “Chính bạn mới phù hợp với ngọc ma-ni và kiểu cách bộ râu đã được thực hiện khéo léo. Sau khi trình bày với bạn thì ta ra đi. Ta ưa thích việc không nhìn thấy bạn.”

10. Bổn Sanh Con Quạ. [395]

Phẩm Vua Senaka là thứ nhì.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Giờ hãy nhìn xem với cây kim, và con heo Tuṇḍila,
con thú (cua vàng), chim Mayhaka là thứ năm, chuyện Sakka,
rồi chắp tay lại, và đóa hoa sen, thêm nữa ở giữa rừng,
rồi chim cút, với chuyện chim bồ câu, là mười.

Nhóm Sáu Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM Ở NHÓM NÀY

Giờ tôi đã thuật lại các phẩm ở Nhóm Sáu cao quý tối thượng,
hai phẩm, Avāriya và Senaka, được nói đến với văn tự hoàn hảo.

--ooOoo--

VII. SATTAKANIPĀTO

1. KUKKUVAGGO

988. Diyaḍḍhakukku[1] udayena kaṇṇikā
vidatthiyo aṭṭha parikkhipanti naṃ,
sasiṃsapā[2] sāramayā apheggukā
kuhiṃ ṭhitā uparito[3] na dhaṃsati.

989. Yā tiṃsati sāramayā anujjukā[4]
parikiriya gopāṇasiyo[5] samaṭṭhitā,[6]
tā saṅgahītā balasā ca piḷitā[7]
samaṭṭhitā[6] uparito[3] na dhaṃsati.

990. Evaṃ[8] mittehi daḷhehi paṇḍito
abhejjarūpehi sucīhi mantihi,
susaṅgahīto siriyā na dhaṃsati
gopāṇasī[9] bhāravahāva kaṇṇikā.

991. Kharattacaṃ mellaṃ[10] yathāpi satthavā
anāmasantopi karoti tittakaṃ,
samāharaṃ sāduṃ karoti[11] patthivā[12]
asādu[13] kayirā tanuvaṭṭamuddharaṃ.[14]

992. Evampi gāmanigamesu paṇḍito
asāhasaṃ rājadhanāni saṃharaṃ,[15]
dhammānuvatti[16] paṭipajjamāno
saphāti[17] kayirā aviheṭhayaṃ paraṃ.

993. Odātamūlaṃ sucivārisambhavaṃ
jātaṃ yathā pokkharaṇīsu ambujaṃ,
padumaṃ yathā agginikāsiphālimaṃ[18]
na kaddamo na rajo na vāri limpati.

994. Evampi vohārasuciṃ asāhasaṃ
visuddhakammantamapetapāpakaṃ,
na limpati kammakilesatādiso
jātaṃ yathā pokkharaṇīsu ambujan "ti.

1. Kukkujātakaṃ.

---

[1] diyaḍḍhakukkū - Ma, Syā.
[2] sā siṃsapā - Ma; sā sīsapā - Syā.
[3] upparito - Ma.
[4] apheggukā - Syā.
[5] gopānasiyo - PTS.
[6] samaṃ ṭhitā - Ma, PTS.
[7] tāhi susaṅgahitā balasā piḷitā - Ma;
tāhi susaṅgahitā balasā ca piḷitā - Syā;
tāhi saṃgahītā balasā papiḷitā - PTS.
[8] evampi - Ma, Syā, PTS.
[9] gopānasī - PTS.
[10] bellaṃ - Ma, Syā.
[11] sādhukaroti - Syā;
sādukaroti - PTS.
[12] patthiva - Ma, PTS; patthavā - Syā.
[13] asāduṃ - Ma; asādhu - Syā.
[14] tanubandhamuddharaṃ - Ma, Syā.
[15] saṅgharaṃ - Ma, Syā, PTS.
[16] dhammānuvattī - Ma, Syā, PTS.
[17] sa phāti - Ma; phātiṃ - Syā;
sa phātiṃ - PTS.
[18] agginibhāsiphālimaṃ - Syā.

VII. NHÓM BẢY KỆ NGÔN

1. PHẨM KUKKU

988. “Cái nóc nhà cao một *kukku* rưỡi.[1]
chu vi của nó là tám gang tay,
là gỗ cây *siṃsapa*, toàn bằng lõi, không có phần giác,
nó được đặt đứng ở chỗ nào ở phía bên trên mà không sụp đổ?”

989. “Ba mươi thanh rui làm bằng gỗ lõi được đặt nghiêng, xếp vòng quanh, đứng cách khoảng bằng nhau. Chúng được kết chung lại với nhau và cùng nhau chịu lực nén. Được kết hợp với nhau ở phía bên trên, nên nó không sụp đổ.

990. Tương tự như vậy, bậc sáng suốt với những người bạn bền vững, có hình thức không thể tách rời, được trong sạch, có sự thông thái, khéo được kết hợp với nhau, nên vị ấy không đánh mất sự vinh quang, tựa như nóc nhà có sự chịu đựng sức nặng của các thanh rui.

991. Cũng giống như người có cây dao, trong khi không bóc vỏ cứng thì làm cho trái bưởi trở nên đắng, tâu đức vua, trong khi bóc sạch vỏ ngoài thì làm cho trái bưởi trở nên ngon ngọt, trong khi lấy ra lớp vỏ mỏng (do việc không lấy đi hết phần chát) thì có thể làm cho trái bưởi trở nên không ngon ngọt.

992. Cũng tương tự như vậy, trong khi thu gom các tài sản cho đức vua ở các làng và các thị trấn mà không dùng đến bạo lực, là người có sự chấp hành công lý, trong khi hành động không gây khó khăn cho người khác, bậc sáng suốt có thể tạo nên sự thịnh vượng cho xứ sở.

993. Giống như loài sen mọc ở những hồ nước, có rễ màu trắng, đang sanh trưởng ở nước trong sạch, giống như đóa hoa sen trắng đang lấp lánh ánh nắng mặt trời, không bị bùn đất, không bị bụi bặm, không bị nước làm vấy bẩn.

994. Cũng tương tự như vậy, đối với vị được trong sạch theo luật định, không hung bạo, có các nghiệp thân khẩu ý thanh tịnh, đã lánh xa việc ác, sự ô nhiễm trong hành động không làm vấy bẩn vị như thế ấy, giống như loài sen mọc ở những hồ nước vậy.”

1. Bổn Sanh Kukku. [396]

[1] Chú Giải giải thích 1 *kukku* = 1 *ratana* (JaA. iii, 318). Và 1 *ratana* = 0.25 mét.

995. Yathā cāpo ninnamati jiyā cāpi nikūjati,[1]
haññate nūna manojo migarājā sakhā mama.

996. Handadāni vanaṃ tāṇaṃ[2] pakkamāmi yathāsukhaṃ,
netādisā sakhā honti labbhā me jīvato sakhā.

997. Na pāpajanasaṃsevī accantaṃ sukham[3]edhati,
manojaṃ passa semānaṃ giriyassānusāsanī.

998. Na pāpasampavaṅkena mātā puttena nandati,
manojaṃ passa semānaṃ acchannaṃ samhi lohite.

999. Evamāpajjati[4] poso pāpiyañca[5] nigacchati,
yo ve hitānaṃ[6] vacanaṃ na karoti atthadassinaṃ.

1000. Evañca so hoti tato ca[7] pāpiyo
yo uttamo adhamajanūpasevī,
passuttamaṃ adhamajanūpasevitaṃ[8]
migādhipaṃ saravaravedhanibbutaṃ.[9]

1001. Nihīyati puriso nihīnasevī
na ca hāyetha kadāci tulyasevī,
seṭṭhamupanamamaṃ[10] udeti khippaṃ
tasmā attano uttariṃ[11] bhajethā "ti.

2. Manojajātakaṃ.

1002. Rājā te bhattaṃ pāhesi sucimaṃsūpasecanaṃ,[12]
makhādevasmiṃ[13] adhivatthe ehi nikkhama[14] bhuñjassu.

1003. Ehi māṇava orena[15] bhikkhamādāya sūpitaṃ,[16]
tvañca māṇava bhikkhā ca[17] ubho bhakkhā bhavissatha.

1004. Appakena tuvaṃ yakkha thullamatthaṃ jahissasi,
bhikkhaṃ te nāharissanti janā maraṇasaññino.[18]

---

[1] nikujjati - Syā.
[2] handa dāni vanantāni - Ma, Syā, PTS.
[3] accantasukham - PTS.
[4] evamāpajjate - Ma, Syā; evam āpajjatī - PTS.
[5] pāpiyo ca - Ma, Syā, PTS.
[6] hitāna - Syā.
[7] tatova - Syā, PTS.
[8] adhamajanūpaseviṃ - Syā.
[9] saravaraveganiddhutaṃ - Ma, Syā.
[10] seṭṭhamupagamaṃ - Ma; seṭṭhamupagamañca - Syā.
[11] tasmāttanā uttaritaṃ - Ma; tasmā attano uttaraṃ - Syā.
[12] suciṃ maṃsūpasecanaṃ - Ma, PTS.
[13] maghadevasmiṃ - Ma, Syā.
[14] nikkhamma - Ma, Syā.
[15] orohi - Syā.
[16] sūpinaṃ - PTS.
[17] bhakkhosi - Syā.
[18] maraṇasaṅkino - Syā.

995. "Theo như cách cây cung nghiêng xuống và sợi dây cung vang lên nữa, thì vua của loài thú tên Manoja, người bạn của ta, bị giết chết thật rồi.

996. Nào, bây giờ tôi rời khỏi khu rừng trú ẩn một cách thoải mái. Những kẻ đã chết như thế này không phải là bạn bè, không thể là bạn bè của người đang còn sống như tôi."

997. "Người có sự thân cận với kẻ ác không đạt được sự an lạc tột đỉnh. Hãy nhìn xem sư tử Manoja nằm chết vì lời khuyên của chó rừng Giriya."

998. "Người mẹ không vui mừng vì đứa con trai kết giao với bạn bè xấu xa. Hãy nhìn xem sư tử Manoja nằm chết bị bao phủ bởi máu của chính nó."

999. "Người nào tìm đến sự xấu xa thì sẽ gánh lấy hậu quả như vậy, chính là kẻ không làm theo lời nói của những người tốt có sự nhìn thấy điều lợi ích (ở tương lai)."

1000. "Và tương tự như vậy, có người còn xấu xa hơn thế nữa, là người cao thượng có sự thân cận với kẻ thấp kém. Hãy nhìn xem người cao thượng, lãnh tụ của loài thú, đã thân cận với kẻ thấp kém, rồi bị tán mạng do sự đâm thủng cực mạnh của mũi tên."

1001. "Người có sự giao hảo với kẻ hạ liệt thì bị tiêu hoại, có sự giao hảo với người tương đương thì không bao giờ bị ruồng bỏ, có sự hạ mình với vị cao thượng thì sẽ tiến bộ nhanh chóng; vì thế, nên quan hệ với người trội hơn bản thân mình."

2. Bổn Sanh Sư Tử Manoja. [397]

1002. "Đức vua đã bảo đưa đến cho ngài bữa ăn có trộn lẫn thịt tinh khiết. Nếu Makhādeva ở nơi đây, xin ngài hãy đến, hãy đi ra, và thọ thực."

1003. "Này người thanh niên, hãy cầm lấy thức ăn có canh đi qua bên này. Này người thanh niên, ngươi và thức ăn, cả hai đều sẽ là bữa ăn (của ta)."

1004. "Này Dạ-xoa, vì cái nhỏ mà ngài sẽ từ bỏ lợi ích lớn. Những người nghĩ đến cái chết sẽ không mang thức ăn đến cho ngài.

1005. Laddhāyaṃ yakkha[1] tava niccabhikkhaṃ
suciṃ paṇītaṃ rasasā upetaṃ,[2]
bhikkhañca te āhariyo naro idha
sudullabho hohiti[3] khādite[4] mayi.

1006. Mamesa[5] sutano[6] attho yathā bhāsasi māṇava,
mayā tvaṃ samanuññāto sotthiṃ passasi[7] mātaraṃ.

1007. Khaggaṃ chattañca pātiñca[8] gacchevādāya[9] māṇava,
sotthiṃ passatu te mātā tvañca passāhi mātaraṃ.

1008. Evaṃ yakkha sukhī hohi saha sabbehi ñātihi,
dhanañca me adhigataṃ rañño ca vacanaṃ katan "ti.
3. Sutanujātakaṃ.[10]

1009. Te kathannu karissanti vuddhā[11] giridarīsayā,
ahaṃ baddhosmi[12] pāsena nīliyassa[13] vasaṃ gato.

1010. Kiṃ gijjha paridevasi[14] kā nu te paridevanā,
na me suto vā diṭṭho vā bhāsanto mānusiṃ dijo.

1011. Bharāmi mātāpitaro vuddhe[15] giridarīsaye,
te kathannu karissanti ahaṃ vasaṃ gato tava.

1012. Yannu gijjho yojanasataṃ kuṇapāni avekkhati,
kasmā jālañca pāsañca āsajjāpi na bujjhasi.

1013. Yadā parābhavo hoti poso jīvitasaṅkhaye,
atha jālañca pāsañca āsajjāpi na bujjhati.

1014. Bharassu mātāpitaro vuddhe[15] giridarīsaye,
mayā tvaṃ samanuññāto sotthiṃ passāhi ñātake.

1015. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātihi,
bharissaṃ mātāpitaro vuddhe[15] giridarīsaye "ti.
4. Gijjhajātakaṃ.[16]

---

[1] laddhāya yakkhā - Ma.
[2] rasasādhupetaṃ - Syā.
[3] hehiti - Ma, Syā.
[4] bhakkhite - Ma.
[5] mameva - Ma, Syā.
[6] sutanaṃ - Syā.
[7] passāhi - Ma, Syā, PTS.
[8] pāṭiñca - Syā.
[9] gacchamādāya - Ma.
[10] sutanajātakaṃ - Syā; sutanojātakaṃ - PTS.
[11] vuḍḍhā - Syā; vaddhā - PTS.
[12] bandhosmi - Syā.
[13] nilīyassa - Ma, PTS; niliyassa - Syā.
[14] paridevesi - Syā.
[15] vuḍḍhe - Syā; vaddhe - PTS.
[16] mātuposakagijjhajātakaṃ - Ma, Syā.

1005. Này Dạ-xoa, vật đã nhận được này là thức ăn thường kỳ, tinh khiết, hảo hạng, đầy đủ hương vị của ngài. Và nếu tôi bị ăn thịt, thì người mang thức ăn đến đây cho ngài sẽ khó kiếm vô cùng."

1006. "Này Sutana, điều ấy là lợi ích của ta giống như ngươi nói. Này người thanh niên, ngươi được ta cho phép, ngươi sẽ gặp lại mẹ một cách bình yên.

1007. Này người thanh niên, ngươi hãy cầm lấy gươm, lọng, và cái đĩa, rồi đi ngay. Mẹ của ngươi hãy gặp lại ngươi, và ngươi hãy gặp lại người mẹ một cách bình yên."

1008. "Tương tự như vậy, này Dạ-xoa, mong ngài được an lạc cùng với tất cả thân quyến. Tôi đã đạt được tài sản và đã thực hiện lời nói của đức vua."

3. Bổn Sanh Thanh Niên Sutanu. [398]

1009. "Cha mẹ già ngụ ở hang núi, họ sẽ làm thế nào? Ta đã bị vướng vào bẫy, đã sa vào quyền lực của thợ săn Nīliya."

1010. "Này chim kên kên, ngươi than khóc về việc gì? Việc than khóc của người là sao? Ta chưa từng được nghe hoặc nhìn thấy con chim nói tiếng người."

1011. "Tôi phụng dưỡng mẹ và cha đã già ngụ ở hang núi. Họ sẽ làm thế nào khi tôi đã sa vào quyền lực của ông?"

1012. "Có lời đồn rằng loài chim kên kên nhìn thấy các xác chết cách xa một trăm do-tuần, tại sao ngươi đến gần mà cũng không nhận ra lưới giăng và bẫy sập?"

1013. "Khi con người có sự rủi ro, vào lúc tiêu hoại mạng sống, thì dầu cho đến gần cũng không nhận ra lưới giăng và bẫy sập." [1]

1014. "Ngươi hãy phụng dưỡng mẹ và cha đã già ngụ ở hang núi. Ngươi được ta cho phép, ngươi hãy gặp lại các thân quyến một cách bình yên."

1015. "Tương tự như vậy, này người thợ săn, mong ông được hạnh phúc cùng với tất cả thân quyến. Tôi sẽ phụng dưỡng mẹ và cha đã già ngụ ở hang núi."

4. Bổn Sanh Chim Kên Kên. [399]

[1] Hai câu kệ 1012 và 1013 giống hai câu kệ 179 và 180 ở trang 73.

1016. Anutīracāri[1] bhaddante sahāyamanudhāva maṃ,
mahā me gahito maccho so maṃ harati vegasā.

1017. Gambhīracāri[1] bhaddante daḷhaṃ gaṇhāhi thāmasā,
ahaṃ taṃ uddharissāmi supaṇṇo uragammiva.[2]

1018. Vivādo no samuppanno dabbhapuppha suṇohi me,
samehi medhagaṃ[3] samma vivādo vūpasammataṃ.[4]

1019. Dhammaṭṭhohaṃ pure āsiṃ bahu aṭṭaṃ me tīritaṃ,[5]
samemi medhagaṃ[3] sammā[6] vivādo upasammatu.[7]

1020. Anutīracārī naṅguṭṭhaṃ sīsaṃ gambhīracārino,
athāyaṃ[8] majjhimo khaṇḍo dhammaṭṭhassa bhavissati.

1021. Cirampi bhakkho abhavissa sace na vivademase,
asīsakaṃ anaṅguṭṭhaṃ sigālo[9] harati rohitaṃ.

1022. Yathāpi rājā nandeyya rajjaṃ laddhāna khattiyo,
evāhamajja nandāmi disvā puṇṇamukhaṃ patiṃ.

1023. Kathannu thalajo santo udake macchaṃ parāmasi,
puṭṭho me samma akkhāhi kathaṃ adhigataṃ tayā.

1024. Vivādena kisā honti vivādena dhanakkhayā,
jīnā uddā vivādena bhuñja māyāvi rohitaṃ.

1025. Evamevaṃ[10] manussesu vivādo yattha jāyati,
dhammaṭṭhaṃ paṭidhāvanti so hi nesaṃ vināyako,
dhanāpi tattha jīyanti rājakoso pavaḍḍhatī ”ti.[11]

5. Dabbhapupphajātakaṃ.

---

[1] °cārī - Ma, Syā.
[2] uragāmiva - Ma.
[3] medhakaṃ - PTS.
[4] vūpasammatu - Syā.
[5] bahū aḍḍā me tīritā - Ma; bahuaṭṭaṁva tīritaṁ - Syā; bahu atthaṃ me tīritaṃ - PTS.
[6] samma - Ma, Syā.
[7] vūpasammataṃ - Ma, PTS; vūpasammatu - Syā.
[8] accāyaṃ - Ma, Syā.
[9] singālo - Ma.
[10] evameva - Syā.
[11] ca vaḍḍhatī ti - PTS.

1016. "Này bạn Anutīracārī đáng kính, bạn hãy chạy đến chỗ tôi. Tôi đã bắt được con cá lớn, nó lôi tôi đi bằng sức mạnh."

1017. "Này bạn Gambhīracārī đáng kính, bạn hãy nắm chặt bằng sức lực. Tôi sẽ kéo nó lên tựa như con linh điểu chộp lấy con rắn."

1018. "Sự tranh cãi đã sanh khởi giữa chúng tôi, này ông bạn có bộ lông màu bông hoa cỏ, xin hãy lắng nghe tôi. Này bạn, xin bạn hãy làm lắng dịu sự gây gổ. Mong rằng sự tranh cãi được lặng yên."

1019. "Trước đây, ta đã là người duy trì công lý, nhiều vụ kiện đã được ta phân xử. Ta sẽ làm lắng dịu sự gây gổ. Sự tranh cãi hãy được lặng yên.

1020. Anutīracārī là cái đuôi, cái đầu thuộc về Gambhīracārī, còn phần thân ở giữa này thì sẽ thuộc về người duy trì công lý."

1021. "Nếu chúng ta không tranh cãi thì còn có được thức ăn lâu dài. Giờ con chó rừng tha đi phần thân cá hồi, bỏ lại đầu, bỏ lại đuôi."

1022. "Cũng giống như vị vua dòng Sát-đế-lỵ có thể vui mừng sau khi tiếp thu vương quốc, tương tự như vậy, thiếp hôm nay vui mừng sau khi nhìn thấy chồng với miệng ngậm đầy ắp (cá tươi).

1023. Trong khi là loài sanh ra ở đất liền, làm thế nào chàng đã bắt được cá ở trong nước? Chàng ơi, được thiếp hỏi, xin chàng hãy giải thích, làm thế nào chàng đã đạt được cá?"

1024. "Chúng trở nên gầy ốm vì tranh cãi, chúng có tài sản bị cạn kiệt vì tranh cãi, hai con rái cái bị thua thiệt vì tranh cãi. Này nàng Māyāvī, nàng hãy ăn con cá hồi."

1025. "Tương tự như vậy, nơi nào nảy sanh sự tranh cãi giữa những người dân, họ liền chạy đến người duy trì công lý, chính vị ấy là người hướng dẫn cho họ, các tài sản ở nơi ấy bị thất thoát, còn công khố của nhà vua tăng thêm."

5. Bổn Sanh Bông Hoa Cỏ. [400]

1026. Dasaṇṇakaṃ[1] tikhiṇadhāraṃ asiṃ sampannapāyinaṃ,
parisāyaṃ puriso gilati kiṃ dukkarataraṃ tato,
yadaññaṃ dukkaraṃ ṭhānaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.

1027. Gileyya puriso lobhā asiṃ sampannapāyinaṃ,
yo ca vajjā dadāmīti taṃ dukkarataraṃ tato,
sabbaññaṃ sukaraṃ ṭhānaṃ evaṃ jānāhi māgadha.[2]

1028. Vyākāsi āyuro pañhaṃ atthadhammassa[3] kovido,
pukkusaṃ dāni pucchāmi kiṃ dukkarataraṃ tato,
yadaññaṃ dukkaraṃ ṭhānaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.

1029. Na vācamupajīvanti aphalaṃ giramudīritaṃ,
yo ca datvā[4] avākayirā taṃ dukkarataraṃ tato,
sabbaññaṃ sukaraṃ ṭhānaṃ evaṃ jānāhi māgadha.[2]

1030. Vyākāsi pukkuso pañhaṃ atthaṃ dhammassa[5] kovido,
senakandāni[6] pucchāmi kiṃ dukkarataraṃ tato,
yadaññaṃ dukkaraṃ ṭhānaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.

1031. Dadeyya puriso dānaṃ appaṃ vā yadi vā bahuṃ,
yo ca datvā nānutape[7] taṃ dukkarataraṃ tato,
sabbaññaṃ sukaraṃ ṭhānaṃ evaṃ jānāhi māgadha.[2]

1032. Vyākāsi āyuro pañhaṃ atho pukkusaporiso,
sabbe pañhe abhibhoti[8] yathā bhāsati senako "ti.

6. Dasaṇṇakajātakaṃ.[9]

1033. Vibbhantacitto kupitindriyosi
nettehi te vārigaṇā savanti,
kiṃ te naṭṭhaṃ kiṃ pana patthayāno
idhāgamā brahmaṇa iṅgha[10] brūhi.

---

[1] paṇṇakaṃ - Ma.
[2] maddava - Ma.
[3] atthaṃ dhammassa - Ma, Syā.
[4] yo datvā - Syā.
[5] atthadhammassa - PTS.
[6] senakaṃ dāni - Ma, PTS; senakaṃ dāni - Syā.
[7] nānutappe - Ma, Syā.
[8] atibhoti - Ma; atihoti - PTS.
[9] paṇṇakajātakaṃ - Ma.
[10] brahme tadiṅgha - Ma, PTS.

1026. "Người đàn ông ở nơi đám đông nuốt thanh gươm của xứ Dasaṇṇa, sắc cạnh, đã được nhuốm máu; có việc gì là khó làm hơn việc ấy? Trẫm hỏi có việc nào khác là khó làm (hơn việc nuốt thanh gươm), được hỏi, khanh hãy giải thích việc ấy cho trẫm."

1027. "Người đàn ông nuốt thanh gươm đã được nhuốm máu do tham lam. Và người nào nói rằng: 'Tôi bố thí,' việc ấy là khó làm hơn việc kia. Tâu Māgadha, mọi việc khác là dễ làm, xin bệ hạ nhận biết như vậy."

1028. "Āyura, vị rành rẽ về ý nghĩa của sự việc, đã trả lời câu hỏi. Bây giờ, trẫm hỏi Pukkusa, có việc gì là khó làm hơn việc kia? Trẫm hỏi là có việc nào khác là khó làm (hơn việc nói ấy), được hỏi, khanh hãy giải thích việc ấy cho trẫm."

1029. "Người ta không sống nhờ vào lời nói, lời nói được thốt ra không có kết quả. Và người nào, sau khi bố thí, có thể dứt khoát, việc ấy là khó làm hơn việc kia. Tâu Māgadha, mọi việc khác là dễ làm, xin bệ hạ nhận biết như vậy."

1030. "Pukkusa, vị rành rẽ về ý nghĩa của sự việc, đã trả lời câu hỏi. Bây giờ, trẫm hỏi Senaka, có việc gì là khó làm hơn việc kia? Trẫm hỏi là có việc nào khác là khó làm (hơn việc bố thí một cách dứt khoát), được hỏi, khanh hãy giải thích việc ấy cho trẫm."

1031. "Một người có thể bố thí vật thí, dầu ít hay là nhiều. Và người nào, sau khi bố thí, có thể không tiếc nuối, việc ấy là khó làm hơn việc kia. Tâu Māgadha, mọi việc khác là dễ làm, xin bệ hạ nhận biết như vậy."

1032. "Āyura đã trả lời câu hỏi, rồi đến nhân vật Pukkusa, theo như cách Senaka đáp thì vượt qua tất cả các câu hỏi."

6. Bổn Sanh Cây Gươm Xứ Dasaṇṇa. [401]

1033. "Này Bà-la-môn, ông có tâm bị tán loạn, có giác quan bị xáo trộn,
các giọt nước mắt chảy ra từ hai con mắt của ông.
Cái gì của ông đã bị mất mát? Giờ ông đang ước nguyện điều gì?
Ông hãy đi đến đây. Nào, ông hãy nói."

1034. Mīyetha[1] bhariyā vajato mamajja
agacchato maraṇaṃ āha yakkho,
etena dukkhena pavedhitosmi
akkhāhi me senaka etamatthaṃ.

1035. Bahūni ṭhānāni vicintayitvā
yamettha vakkhāmi tadeva saccaṃ,
maññāmi te brāhmaṇa sattubhastaṃ
ajānato kaṇhasappo paviṭṭho.

1036. Ādāya daṇḍaṃ parisumbha bhastaṃ
passeḷamūgaṃ[2] uragaṃ dvijivhaṃ,[3]
chindajja kaṅkhaṃ vicikicchitāni
bhujaṅgamaṃ passa pamuñca bhastaṃ.

1037. Saṃviggarūpo parisāya majjhe
so brāhmaṇo sattubhastaṃ pamuñci,
atha nikkhami urago uggatejo
āsīviso sappo phaṇaṃ karitvā,
suladdhalābhā janakassa rañño
yo passati[4] senakaṃ sādhupaññaṃ.

1038. Vivattacchaddo[5] nusi sabbadassī
ñāṇaṃ nu te brahmaṇa bhiṃsarūpaṃ,
imāni me sattasatāni atthi
gaṇhāhi sabbāni dadāmi tuyhaṃ,
tayā hi me jīvitamajja laddhaṃ
athopi bhariyāyamakāsi sotthiṃ.

1039. Na paṇḍitā vettanam[6]ādiyanti
citrāhi gāthāhi subhāsitāhi,
itopi te brahme[7] dadantu vittaṃ
ādāya taṃ[8] gaccha sakaṃ niketan "ti.

7. Sattubhastajātakaṃ.[9]

1040. Yeme ahaṃ na jānāmi aṭṭhisena vaṇibbake,
te maṃ saṅgamma yācanti kasmā maṃ tvaṃ na yācasi.

1041. Yācako appiyo hoti yācaṃ adadamappiyo,
tasmāhantaṃ na yācāmi mā me viddesanā[10] ahu.

---

[1] miyyetha - Ma, Syā.
[2] passelamūgaṃ - Syā.
[3] dujivhaṃ - Ma, Syā; dijivhaṃ - PTS.
[4] passatī - Ma, PTS.
[5] vivaṭṭachaddo - Ma; vivaṭṭacchado - Syā; vivattacchaddā - PTS.
[6] vetanam - Ma; vedanam - PTS.
[7] brāhmaṇa - Syā.
[8] tvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] senakajātakaṃ - Syā.
[10] videssanā - Ma; viddessanā - Syā.

1034. "Người vợ của tôi sẽ chết nếu tôi về đến nhà hôm nay,
nếu tôi không về thì cái chết sẽ có cho tôi, vị Dạ-xoa đã nói.
Vì thế, tôi bị run sợ bởi nỗi khổ đau.
Thưa ngài Senaka, xin ngài hãy giải thích cho tôi về sự việc này."

1035. "Sau khi cân nhắc kỹ lưỡng về nhiều khía cạnh,
ta sẽ nói chính xác bản thể thật của sự việc này.
Này Bà-la-môn, ta nghĩ rằng cái túi da đựng bánh của ông,
có con rắn độc màu đen đã bò vào mà ông không biết.

1036. Ông hãy cầm lấy cây gậy, rồi hãy đánh vào cái túi da.
Ông hãy nhìn xem con rắn, loài có hai lưỡi, với miệng chảy nước dãi.
Hôm nay, ông hãy cắt đứt nỗi phân vân và các sự hoài nghi.
Ông hãy nhìn thấy con rắn, và ông hãy cởi bỏ cái túi da."

1037. "Ở giữa đám đông, với dáng vẻ bị chấn động,
vị Bà-la-môn đã cởi bỏ cái túi da đựng bánh.
Rồi con rắn đã bò ra, có uy lực hung bạo,
con rắn có nọc độc đã ngóc đầu lên.
Sự lợi ích khéo đạt được đã có cho đức vua Janaka,
đức vua là người nhìn thấy vị Senaka có trí tuệ hoàn hảo!"

1038. "Có phải ngài có màn che được khép lại và có cái nhìn toàn diện?
Thưa ngài Bà-la-môn, phải chăng trí tuệ của ngài có vẻ khủng khiếp?
Có bảy trăm đồng tiền này là của tôi,
xin ngài hãy nhận lấy, tôi biếu ngài tất cả.
Bởi vì mạng sống của tôi đạt được ngày hôm nay là do ngài,
và ngài cũng đã tạo sự bình yên cho vợ tôi nữa."

1039. "Các bậc sáng suốt không nhận lấy tiền thưởng công
do các kệ ngôn hoa mỹ đã được khéo nói.
Này Bà-la-môn, hãy để các vị ấy biếu ông phần của cải này.
Ông hãy cầm lấy phần ấy rồi đi về nhà của mình."

7. Bổn Sanh Túi Da Đựng Bánh. [402]

1040. "Thưa ngài Aṭṭhisena, có những người cùng khổ mà trẫm không biết, những người ấy cầu xin sau khi gặp trẫm, tại sao ngài không cầu xin trẫm?"

1041. "Kẻ cầu xin không được yêu mến, kẻ không cho vật được cầu xin cũng không được yêu mến; chính vì lý do ấy, ta không cầu xin bệ hạ, chớ có ghét bỏ ta."[1]

---

[1] Phần sau của câu kệ 1040 và câu kệ 1041 giống hai câu kệ ở Tạng Luật, *Phân Tích Giới Tỳ Khưu* tập 1 (TTPV 01, trang 383).

1042. Yo ce[1] yācanajīvāno kāle yācaṃ na yācati,
parañca puññā[2] dhaṃseti attanāpi na jīvati.

1043. Yo ce[3] yācanajīvāno kāle yācaṃ hi[4] yācati,
parañca puññaṃ labbheti attanāpi ca jīvati.

1044. Na ve dissanti[5] sappaññā disvā yācakamāgate,
brahmacāri piyo mesi varataṃ[6] bhaññamicchasi.

1045. Na ve yācanti sappaññā dhīro veditumarahati,[7]
uddissa ariyā tiṭṭhanti esā ariyānayācanā.[8]

1046. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṃ
gavaṃ sahassaṃ saha puṅgavena,
ariyo hi ariyassa kathaṃ na dajjā
sutvāna gāthā tava dhammayuttā ”ti.

8. Aṭṭhisenajātakaṃ.[9]

1047. Yattha verī nivasati[10] na vase tattha paṇḍito,
ekarattaṃ dirattaṃ vā dukkhaṃ vasati verisu.

1048. Diso ce[11] lahucittassa posassa anuvidhiyyato,[12]
ekassa kapino hetu yūthassa anayo kato.

1049. Bālo ca[13] paṇḍitamānī yūthassa parihārako,
sacittassa vasaṃ gantvā sayethāyaṃ yathā kapi.

1050. Na sādhu balavā bālo yūthassa parihārako,
ahito bhavati ñātīnaṃ sakuṇānaṃva cetako.

1051. Dhīro ca[14] balavā sādhu yūthassa parihārako,
hito bhavati ñātīnaṃ tidasānaṃ va vāsavo.

---

[1] yo ve - Ma; yo ca - Syā, PTS.
[2] puññaṃ - Syā.
[3] yo ca - Ma, Syā, PTS.
[4] yācañhi - Ma;
yācaṃpi - Syā;
yācāni - PTS.
[5] dessanti - Ma;
dussanti - Syā.
[6] vada tvaṃ bhaññam - Ma;
vara bhaññitam - Syā;
vara tvaṃ bhaññam - PTS.
[7] dhīro ca viditumarahati - Syā;
dhīro ca viditum arahati - PTS.
[8] ariyāna yācanā - Ma, Syā;
ariyānaṃ yācanā - PTS.
[9] aṭṭhisenakajātakaṃ - Ma.
[10] nivisati - Syā.
[11] ve - Ma, Syā, PTS.
[12] posassānuvidhīyato - Ma;
posassānuvidhiyyato - Syā.
[13] bālova - Ma.
[14] dhīrova - Ma.

1042. "Người nào, nếu đang sinh sống bằng việc cầu xin, mà không cầu xin vật cần xin vào lúc hợp thời, người ấy khiến người khác tổn hại phước báu và cũng không tự mình nuôi sống.

1043. Người nào, nếu đang sinh sống bằng việc cầu xin, và cầu xin vật cần xin vào lúc hợp thời, người ấy khiến người khác đạt được phước báu và còn tự mình nuôi sống nữa.

1044. Quả thật, các bậc thiện trí không ghét bỏ sau khi nhìn thấy người ăn xin đã đi đến. Bậc thực hành Phạm hạnh được trẫm yêu mến. Ngài hãy nói lên điều ân huệ mà ngài ước muốn."

1045. "Quả thật, các bậc thiện trí không cầu xin, người sáng trí có khả năng hiểu được. Các bậc Thánh đứng im lặng; đó là cách cầu xin của các bậc Thánh nhân."

1046. "Này Bà-la-môn, trẫm ban cho khanh một ngàn bò cái màu hung đỏ với một con bò mộng. Bởi vì là người thánh thiện, tại sao trẫm lại không ban tặng cho người thánh thiện, sau khi đã lắng nghe các kệ ngôn gắn liền với lý lẽ của khanh?"[1]

8. Bổn Sanh Ẩn sĩ Aṭṭhisena. [403]

1047. "Kẻ thù cư ngụ ở nơi nào, người sáng suốt không nên sống ở nơi ấy, dầu là một đêm hoặc hai đêm sống một cách khổ sở giữa những kẻ thù.[2]

1048. Thật vậy, kẻ thù có tâm xem thường đối với người hành động theo y như gã. Vì nguyên nhân của một con khỉ, sự bất hạnh đã xảy ra cho cả bầy.

1049. Và kẻ ngu, có sự tự mãn là sáng suốt, kẻ cai quản cả bầy, sau khi rơi vào quyền lực của tâm mình, kẻ này nằm dài (chết) giống như con khỉ.

1050. Kẻ ngu có sức mạnh làm kẻ cai quản cả bầy là không tốt, là không có lợi ích cho các thân quyến, tựa như con chim mồi đối với bầy chim.

1051. Và người sáng trí có sức mạnh làm người cai quản cả bầy là tốt lành, là có lợi ích cho các thân quyến, tựa như vị Đế Thích đối với chư Thiên cõi Tam Thập.

---

[1] Câu kệ 1046 tương tự câu kệ 599 ở trang 183.
[2] Câu kệ 1047 giống như câu kệ 103 ở trang 43.

1052. Yo ca sīlañca paññañca sutañcattani passati,
ubhinnamatthaṃ carati attano ca parassa ca.

1053. Tasmā tuleyya-m-attānaṃ sīlapaññāsutāmiva,[1]
gaṇaṃ vā parihare dhīro ekovāpi paribbaje ”ti.
9. Kapijātakaṃ.

1054. Dvāsattati gotama[2] puññakammā
vasavattino jātijaraṃ atītā,
ayamantimā vedagū brahmapatti[3]
asmābhijappanti janā anekā.

1055. Appaṃ hi etaṃ[4] na hi dīghamāyu
yaṃ tvaṃ baka maññasi dīghamāyu,[5]
sataṃ sahassānaṃ[6] nirabbudānaṃ
āyuṃ pajānāmi tavāhaṃ[7] brahme.

1056. Anantadassī bhagavāhamasmi
jātijaraṃ[8] sokamupātivatto,
kimme purāṇaṃ vatasīlavattaṃ[9]
ācikkha me taṃ yamahaṃ vijaññaṃ.

1057. Yaṃ tvaṃ apāyesi bahū manusse
pipāsite ghammani samparete,
taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ[9]
suttappabuddhova anussarāmi.

1058. Yaṃ eṇikūlasmiṃ[10] janaṃ gahītaṃ
amocayī gayhakanīyamānaṃ,[11]
taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ[9]
suttappabuddhova anussarāmi.

1059. Gaṅgāya sotasmiṃ gahītanāvaṃ
luddena nāgena manussakappā,[12]
amocayi tvaṃ[13] balasā pasayha
taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ[9]
suttappabuddhova anussarāmi.

---

[1] sīlaṃ paññaṃ sutaṃpiva - Syā.
[2] bhogotama - Ma.
[3] brahmupapatti - Syā.
[4] appañca hetaṃ - Syā.
[5] dīghamāyuṃ - Ma, Syā.
[6] sahassāni - Ma; sahassāna - Syā.
[7] tavāha - Ma, Syā.
[8] jātijjaraṃ - Ma, Syā.
[9] vatasīlavantaṃ - PTS.
[10] eṇikūlasmi - Ma.
[11] niyyamānaṃ - Ma, PTS.
[12] manussakamyā - PTS.
[13] amocayittha - PTS.

1052. Và người nào nhìn thấy giới, tuệ, và kiến thức ở bản thân, (người ấy) thực hành sự tấn hóa cho cả hai, cho bản thân và cho người khác.

1053. Vì thế, sau khi cân nhắc bản thân về giới, tuệ, và kiến thức, bậc sáng trí hoặc là nên cai quản hội chúng, hoặc là nên xuất gia, chỉ một mình."

9. Bổn Sanh Con Khỉ. [404]

1054. "Thưa ngài Gotama, chúng tôi là bảy mươi hai người có nghiệp phước thiện, có khả năng vận dụng quyền lực, đã vượt khỏi sanh và già. Đây là trạng thái đã đạt được sự hiểu biết sâu sắc, là sự đạt đến bản thể cao thượng tối hậu. Những người cầu khẩn chúng tôi không phải là ít."

1055. "Tuổi thọ này thật ngắn ngủi, chẳng có dài lâu, này Baka, còn ngươi lại nghĩ rằng tuổi thọ này là dài lâu. Này Phạm Thiên, Ta biết rõ (số năm) tuổi thọ của ngươi là một trăm ngàn *nirabbudā*."[1]

1056. "Thưa đức Thế Tôn, Ngài nói là Ngài có tầm nhìn không giới hạn, và đã vượt thoát khỏi sanh, già, và sầu muộn. Vậy thì việc thực hành về giới và phận sự của tôi trong quá khứ là gì? Xin ngài hãy giải thích cho tôi để tôi có thể hiểu được điều ấy."

1057. "Việc ngươi đã cho nước uống đến nhiều người bị khát, bị vật vã bởi sức nóng. Ta nhớ lại việc thực hành về giới và phận sự ấy của ngươi trong quá khứ, tựa như vừa mới thức dậy sau giấc ngủ.

1058. Việc ở bờ sông Eṇī, ngươi đã giải thoát dân chúng bị bắt giữ, trong khi những người bị cầm tù đang được dẫn đi. Ta nhớ lại việc thực hành về giới và phận sự ấy của ngươi trong quá khứ, tựa như vừa mới thức dậy sau giấc ngủ.

1059. Ở dòng sông Gaṅgā, ngươi đã giải thoát chiếc thuyền bị bắt giữ bởi con rồng tàn bạo, có ý định giết hại loài người, sau khi đã chế ngự nó bằng sức mạnh. Ta nhớ lại việc thực hành về giới và phận sự ấy của ngươi trong quá khứ, tựa như vừa mới thức dậy sau giấc ngủ.

[1] 1 *nirabbudā* là một con số lớn bằng 10 triệu lũy thừa 9, tức là con số 1 đi liền với 63 con số 0 (ND).

1060. Kappo ca te baddhacaro[1] ahosiṃ[2]
sambuddhimantaṃ[3] vatinaṃ[4] amaññaṃ,[5]
taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ[6]
suttappabuddhova anussarāmi.

1061. Addhā pajānāsi mametamāyuṃ
aññampi jānāsi tathāhi buddho,
tathāhi tāyaṃ jalitānubhāvo
obhāsayaṃ tiṭṭhati brahmalokan "ti.

10. Bakabrahmajātakaṃ.[7]

Kukkuvaggo paṭhamo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varakaṇṇika cāpavaro sutano
athagijjha sarohita macchavaro,
puna paṇṇakasenakayācanako
athaverī sabrahma bakena dasa.

--ooOoo--

[1] patthacaro - Syā.
[2] ahosi - Ma.
[3] sambuddhivantaṃ - Syā, PTS.
[4] vatitaṃ - Syā.
[5] sambuddhavantaṃ vatidaṃ amaññā - Ma, Syā.
[6] vatasīlavantaṃ - PTS.
[7] bakajākataṃ - Ma.

1060. Và ta đã là Kappa, người học trò hầu cận của ngươi. Ngươi đã nghĩ về ta rằng: 'Người này có đầy đủ về sự hiểu biết và chu toàn về phận sự.' Ta nhớ lại việc thực hành về giới và phận sự ấy của ngươi trong quá khứ, tựa như vừa mới thức dậy sau giấc ngủ."

1061. "Đương nhiên, Ngài biết rõ về tuổi thọ này của tôi, Ngài cũng biết về điều khác nữa, bởi vì, như thế là đức Phật, bởi vì, như thế là năng lực chói sáng này của Ngài, nó đang chiếu sáng và tồn tại ở thế giới Phạm Thiên."

10. Bổn Sanh Phạm Thiên Baka. [405]

Phẩm Kukku là thứ nhất.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Cái nóc nhà cao quý, câu chuyện cây cung, này thanh niên Sutanu,
rồi chim kên kên, với chuyện con cá hồi,
thêm nữa thanh gươm xứ Dasaṇṇa, vị Senaka, kẻ cầu xin,
rồi kẻ thù, với Phạm Thiên Baka, là mười.

--ooOoo--

2. GANDHĀRAVAGGO

1062. Hitvā gāmasahassāni paripuṇṇāni soḷasa,
koṭṭhāgārāni phītāni sannidhiṃdāni kubbasi.

1063. Hitvā gandhāravisayaṃ pahūtadhanadhāniyaṃ,[1]
pasāsanito[2] nikkhanto idhadāni pasāsasi.

1064. Dhammaṃ bhaṇāmi vedeha adhammo me na ruccati,
dhammaṃ me bhaṇamānassa na pāpamupalippati.[3]

1065. Ye kenaci vaṇṇeṇa paro labhati ruppanaṃ,
mahatthiyampi ce vācaṃ na taṃ bhāseyya paṇḍito.

1066. Kāmaṃ ruppatu vā mā vā bhusaṃ vā[4] vikirīyatu,[5]
dhamma me bhaṇamānassa na pāpamupalippati.[3]

1067. No ce assa sakā buddhi vinayo vā susikkhito,
vane andhamahisova[6] careyya bahuko jano.

1068. Yasmā ca panidhekacce ācāramhi[7] susikkhitā,
tasmā vinītavinayā caranti[8] susamāhitā "ti.
1. Gandhārajātakaṃ.

1069. Attānaṃ saṅkamaṃ katvā yo sotthiṃ samatārayi,
kiṃ tvaṃ tesaṃ kimo[9] tuyhaṃ honti ete[10] mahākapi.

1070. Rājāhaṃ issaro tesaṃ yūthassa parihārako,
tesaṃ sokaparetānaṃ bhītānaṃ te[11] arindama.

1071. Ullaṅghayitvā[12] attānaṃ vissaṭṭhadhanuno sataṃ,
tato aparapādesu daḷhaṃ baddhaṃ latāguṇaṃ.[13]

1072. Chinnabbhamiva vātena nunno[14] rukkhaṃ upāgamiṃ,
sohaṃ appabhavaṃ tassa[15] sākhaṃ hatthehi aggahiṃ.[16]

---

[1] dhāriyaṃ - Ma.
[2] pasāsanato - Ma;
pasāsanāto - PTS.
[3] pāpamupalimpati - Ma, Syā.
[4] bhusaṃva - Ma; bhūsaṃ vā - Syā.
[5] vikiriyyatu - Syā, PTS.
[6] andhamahiṃsova - Ma, Syā.
[7] āceramhi - Ma, Syā.
[8] dhīrā caranti - Syā.
[9] kime - Ma; kiṃme - Syā.
[10] hete - Syā.
[11] bhiṃtānante - Syā.
[12] laṃghayitvā - PTS.
[13] bandhaṃ latāgulaṃ - Syā;
baddhalatāguṇaṃ - PTS.
[14] nuṇṇo - Ma, Syā, PTS.
[15] tattha - Ma, Syā, PTS.
[16] aggahi - PTS.

2. PHẨM GANDHĀRA

1062. "Sau khi từ bỏ mười sáu ngàn ngôi làng hoàn chỉnh và các nhà kho tràn đầy, giờ đây ông lại thực hiện việc tích trữ."

1063. "Sau khi từ bỏ khu vực Gandhāra giàu có với tài sản dồi dào, trong khi lìa khỏi sự giáo huấn, tại sao ở đây, lúc này, ngài lại giáo huấn?"

1064. "Này Vedeha, ta nói đúng pháp, không đúng pháp không được ta thích thú. Trong khi ta nói đúng pháp, tội lỗi không vấy bẩn đến ta."

1065. "Với bất cứ lời nói nào khiến người khác nhận lãnh sự thương tổn, bậc sáng suốt không nên nói lời ấy, dầu cho nó có lợi ích lớn."

1066. "Rất có thể người nghe bị bực bội hoặc không bị bực bội, tựa như vỏ trấu được bắn ra tung tóe. Trong khi ta nói đúng pháp, tội lỗi không vấy bẩn đến ta."

1067. "Nếu không có sự hiểu biết của bản thân, hoặc luật lệ không được học tập kỹ lưỡng, nhiều người sẽ thực hành tựa như con trâu bị mù mò mẫm ở trong khu rừng.

1068. Và ngược lại, bởi vì một số người ở đây được học tập kỹ lưỡng về hạnh kiểm, vì thế, với luật lệ đã được huấn luyện, họ thực hành, có tâm khéo được định tĩnh."

1. Bổn Sanh Gandhāra. [406]

1069. "Này khỉ chúa, ngài đã lấy bản thân làm thành cầu nối và giúp cho các con khỉ đến được sự bình yên. Ngài là gì của chúng? Chúng là gì của ngài?"

1070. "Thưa đấng thuần hóa kẻ thù, thần là vua, là chúa tể của chúng, là người bảo vệ bầy khỉ, khi bầy khỉ bị dày vò vì sầu muộn và khiếp sợ đối với bệ hạ.

1071. Khi bản thân đã buộc chặt sợi dây leo, rồi từ đó, ở những bước chân cuối cùng, thần đã nhảy xa tầm một trăm cây cung được duỗi thẳng.

1072. Lao ra tựa như làn gió xé rách bầu không trung, thần đã tiến đến gần cây xoài. Trong lúc không với tới được cây xoài, thần đây đã dùng những bàn tay nắm lấy cành của cây ấy.

1073. Taṃ maṃ viyāyataṃ[1] santaṃ sākhāya ca latāya ca,
samanukkamantā pādehi sotthiṃ sākhāmigā[2] gatā.

1074. Taṃ maṃ na tapate[3] baddho[4] vadho[5] me na tapessati,
sukhamāharitaṃ tesaṃ yesaṃ rajjamakārayiṃ.

1075. Esā te upamā rāja atthasandassanī katā,[6]
raññā raṭṭhassa yoggassa balassa nigamassa ca,
sabbesaṃ sukhametthabbaṃ[7] khattiyena pajānatā "ti.

2. Mahākapijātakaṃ.

1076. Ambāhamaddaṃ vanamantarasmiṃ
nīlobhāsaṃ phalinaṃ[8] saṃvirūḷhaṃ,
samaddasaṃ[9] phalahetū[10] vibhaggaṃ
taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.

1077. Selaṃ sumaṭṭaṃ[11] naravīraniṭṭhitaṃ
nārī yugandhārayi[12] appasaddaṃ,
dutiyañca āgamma ahosi saddo
taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.

1078. Dijā dijaṃ kuṇapamāharantaṃ
ekaṃ samānaṃ bahukā samecca,
āhārahetu[13] paripātayiṃsu
taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.

1079. Usabhāhamaddaṃ yūthassa majjhe
calakkakuṃ[14] vaṇṇabalūpapannaṃ,
tamaddasaṃ kāmahetū[15] vitunnaṃ
taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.

1080. Karaṇḍu nāma[16] kaliṅgānaṃ gandhārānañca naggaji,
nimirājā videhānaṃ pañcālānañca dummukho,
ete raṭṭhāni hitvāna pabbajiṃsu akiñcanā.

---

[1] vīṇāyataṃ - Syā.
[2] sākhamigā - Syā.
[3] tappatī - Syā.
[4] bandho - Ma, Syā, PTS.
[5] mato - Ma.
[6] taṃ suṇohi arindama - Ma;
taṃ suṇāhi arindamaṃ - Syā.
[7] sukhameṭṭhabbaṃ - Ma, PTS;
sukhametabbaṃ - Syā.
[8] phalitaṃ - Ma, Syā.
[9] tamaddasaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] phalahetu - Ma, Syā.
[11] sumaṭṭhaṃ - Ma, Syā.
[12] yugaṃ dhārayi - Ma, Syā, PTS.
[13] āhārahetū - Ma, PTS.
[14] valakkakuṃ - Syā.
[15] kāmahetu - Ma, Syā.
[16] karaṇḍako - Ma, Syā.

1073. Trong khi thần đây được kéo thẳng ra ở giữa cành cây và sợi dây leo, các con khỉ đã đặt các bàn chân lên rồi lần lượt bước qua, và đã đi đến sự bình yên.

1074. Việc bị trói buộc không làm cho thần đây bực bội, sự chết sẽ không làm thần nóng nảy, bởi vì thần đã thể hiện quyền cai trị đến những ai thì đã đem lại sự an lạc đến cho họ.

1075. Tâu bệ hạ, tâu bậc nhìn thấy sự lợi ích, các việc ấy là tương tự các việc đã được làm bởi bệ hạ, bởi một vị vua đối với đất nước, đối với trách nhiệm, đối với quân đội, và đối với phố thị. Vị Sát-đế -lỵ đầy đủ trí tuệ nên tìm tòi sự hạnh phúc cho tất cả (thần dân của mình)."

2. Bổn Sanh Con Khỉ Chúa. [407]

1076. "Tôi đã nhìn thấy ở giữa khu rừng một cây xoài đã hoàn toàn phát triển, trĩu quả, có ánh sáng màu lục sẫm. Tôi đã nhìn thấy cây xoài bị tan tành vì nguyên nhân trổ quả. Sau khi nhìn thấy việc ấy, tôi thực hành hạnh khất thực."

1077. "Chiếc vòng ngọc khéo mài giũa đã được hoàn thành bởi nghệ nhân. Người phụ nữ đã đeo vào một cặp (mỗi tay một chiếc) không gây tiếng động. Và sau khi mang vào cặp thứ hai, đã có tiếng động. Sau khi nhìn thấy việc ấy, tôi thực hành hạnh khất thực."

1078. "Trong khi con chim đang tha đi miếng thịt, nhiều con chim đã tụ tập lại và tấn công vì nguyên nhân vật thực. Sau khi nhìn thấy việc ấy, tôi thực hành hạnh khất thực."

1079. "Tôi đã nhìn thấy ở giữa đàn bò một con bò mộng có bướu lắc lư, được thành tựu về vóc dáng và sức mạnh. Tôi đã nhìn thấy nó bị húc ngã vì nguyên nhân dục vọng. Sau khi nhìn thấy việc ấy, tôi thực hành hạnh khất thực."

1080. "Vị tên Karaṇḍu ở xứ sở Kaliṅga, vị Naggaji ở xứ sở Gandhāra, vua Nimi ở xứ sở Videha, và vị Dummukha ở xứ sở Pañcāla, các vị này sau khi từ bỏ các đất nước đã xuất gia, không có sở hữu gì.

1081. Sabbeva me[1] devasamā samāgatā
aggi[2] yathā pajjalito tathevime,
ahampi ekova[3] carissāmi bhaggavi
hitvāna kāmāni yathodhikāni.

1082. Ayameva kālo na hi añño atthi
anusāsitā[4] me na bhaveyya pacchā,
ahampi ekāva[5] carissāmi bhaggava
sakuṇīva muttā purisassa hatthā.

1083. Āmaṃ pakkañca jānanti atho loṇaṃ aloṇikaṃ,[6]
tamahaṃ disvā[7] pabbajiṃ careva tvaṃ carāmahan ”ti.

3. Kumbhakārajātakaṃ.

1084. Ahañce[8] daḷhadhammāya[9] vahanti[10] nābhirādhayiṃ,
nudantī[11] urasi[12] sallaṃ yuddhe vikkantacārinī.

1085. Naha nūna rājā jānāti[13] mama vikkamaporisaṃ,
saṅgāme sukataṃ tāni[14] dūtavippahitāni ca.

1086. Sā nūnāhaṃ marissāmi abandhu aparāyinī,
tadāhi[15] kumbhakārassa dinnā chakaṇahārikā.

1087. Yāvatāsiṃsati[16] poso tāvadeva pavīṇati,
atthāpāye jahanti naṃ oṭṭhivyādhiṃva khattiyo.

1088. Yo pubbe katakalyāṇo katattho nāvabujjhati,
atthā tassa palujjanti ye honti abhipatthitā.

---

[1] sabbepime - Ma, Syā;
sabbevime - PTS.
[2] aggī - Ma, PTS.
[3] eko - Ma, Syā, PTS.
[4] anusāsito - Syā.
[5] ekā - Ma, Syā, PTS.
[6] aloṇakaṃ - Ma, Syā.
[7] disvāna - Ma, Syā.
[8] ahaṃ ce - Ma;
ahañca - Syā.
[9] daḷhadhammassa - Ma, Syā.
[10] vahantī - Syā, PTS.
[11] dharantī - Ma.
[12] urasiṃ - PTS.
[13] nūna rājā na jānāti - Ma, Syā.
[14] sukatantāni - Ma, Syā, PTS.
[15] tadā hi - Ma, Syā;
tathā hi - PTS.
[16] yāvatāsīsatī - Ma;
yāvatāsiṃsatī - Syā, PTS.

1081. Toàn bộ tất cả các vị này, được sánh bằng chư Thiên, đã tụ hội lại. Ngọn lửa được bùng cháy như thế nào thì các vị này là tương tự y như thế ấy. Này nàng Bhaggavī, ta cũng sẽ sống chỉ một mình, sau khi từ bỏ các dục tùy theo mức giới hạn (của chúng).”

1082. “Chính là thời điểm này, bởi vì không có thời điểm nào khác, người chỉ dạy cho thiếp không thể có được về sau này. Này chàng Bhaggava, thiếp cũng sẽ sống chỉ một mình, tựa như con chim được thoát khỏi bàn tay của loài người.”

1083. “Các con biết được cơm còn sống và đã chín, rồi mặn hoặc thiếu muối. Sau khi nhìn thấy điều ấy, ta đã xuất gia. Nàng hãy thực hành hạnh khất thực, ta cũng sẽ thực hành.”

3. Bổn Sanh Người Làm Đồ Gốm. [408]

1084. “Nếu tôi, với hành vi năng nổ ở chiến trường, trong lúc vận chuyển, trong lúc gạt đi mũi tên ở lồng ngực, đã không làm hài lòng đức vua Daḷhadhamma (thì không còn ai khác có thể làm được điều ấy).

1085. Phải chăng đức vua không nhận biết sự nỗ lực không kém loài người của tôi và những lần được phái đi đưa tin ấy ở chiến trường đã được tôi thực hiện tốt đẹp?

1086. Phải chăng tôi đây sẽ phải chết không thân quyến, không nơi nương tựa? Bởi vì, giờ đây tôi đã được giao cho người thợ gốm để làm thú vận chuyển phân.”

1087. “Chừng nào con người còn hy vọng thì chừng ấy họ còn thân cận. Con người ruồng bỏ kẻ ấy khi không còn lợi ích, tựa như vị Sát-đế-lỵ bỏ lại con lạc đà bị bệnh.

1088. Người nào trước đây có điều tốt đẹp đã được người khác làm cho mình, có việc lợi ích đã được người khác tạo cho mình, mà không nhận biết, thì các điều lợi ích đã được mong cầu của người ấy sẽ bị tiêu hoại.

1089. Yo pubbe katakalyāṇo katattho manubujjhati,[1]
atthā tassa pavaḍḍhanti ye honti abhipatthitā.

1090. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo[2] yāvantettha samāgatā,
sabbe kataññuno hotha ciraṃ saggamhi ṭhassathā ”ti.

4. Daḷhadhammajātakaṃ.

1091. Yo maṃ pure paccudeti[3] araññe dūramāyati,[4]
so na dissati mātaṅgo somadatto kuhiṃ gato.

1092. Ayaṃ vā[5] so mato seti allapiṅkaṃva chijjito,[6]
bhūmyā[7] nipatito seti amarā vata kuñjaro.

1093. Anagāriyupetassa[8] vippamuttassa cetaso,[9]
samaṇassa na taṃ sādhu yaṃ petamanusocasi.[10]

1094. Saṃvāsena have sakka manussassa migassa vā,
hadaye jāyatī[11] pemaṃ taṃ na sakkā asocituṃ.

1095. Mataṃ marissaṃ rodanti ye rudanti lapanti ca,
tasmā tvaṃ isi mā rodi[12] roditaṃ moghamāhu santo.

1096. Kanditena have brahme mato peto samuṭṭhahe,
sabbe saṅgamma rodāma aññamaññassa ñātake.

1097. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghatasittaṃva pāvakaṃ,
vārinā viya osiñcaṃ[13] sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.

1098. Abbahī[14] vata me sallaṃ sokaṃ[15] hadayanissitaṃ,[16]
yo me sokaparetassa puttasokaṃ apānudi.

1099. Sohaṃ abbūḷhasallosmi vītasoko anāvilo,
na socāmi na rodāmi tava sutvāna vāsavā ”ti.

5. Somadattajātakaṃ.

---

[1] katattho-m-anubujjhati - PTS.
[2] bhaddante - Ma.
[3] paccuḍḍeti - Ma.
[4] dūramāyato - Ma, Syā, PTS.
[5] va - PTS.
[6] allasiṅgaṃva vacchito - Ma; allapitaṃva vicchito - Syā.
[7] bhumyā - Ma, PTS.
[8] anāgāriyupetassa - PTS.
[9] te sato - Ma, Syā.
[10] anusocati - Syā.
[11] jāyate - Ma.
[12] rudi - PTS.
[13] osiñci - Syā.
[14] abbūḷhaṃ - Syā.
[15] yamāsi - Ma, Syā, PTS.
[16] hadayassitaṃ - Ma, Syā.

1089. Người nào trước đây có điều tốt đẹp đã được người khác làm cho mình, có việc lợi ích đã được người khác tạo cho mình, mà luôn ghi nhớ, thì các điều lợi ích đã được mong cầu của người ấy sẽ tăng trưởng.

1090. Tôi nói điều ấy cho các vị. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho các vị, hết thảy những người đã tụ hội ở đây. Tất cả các vị hãy là những người biết tri ân, các vị sẽ an trú ở cõi trời thời gian dài.”

4. Bổn Sanh Đức Vua Daḷhadhamma. [409]

1091. “Con voi Somadatta trước đây thường đi sâu vào trong rừng và tiếp đón ta, giờ nó không được nhìn thấy. Somadatta đã đi đâu?

1092. Nó đây đã bị chết, nằm dài, tựa như chồi non bị bẻ gãy. Nó gục ngã nằm dài ở trên mặt đất. Con voi quả thật đã chết rồi!”

1093. “Việc ông sầu tư về kẻ đã chết là không tốt đẹp đối với vị Sa-môn đã đạt đến cuộc sống không nhà, có tâm tư đã được giải thoát.”

1094. “Thật vậy, thưa Thiên Chủ Sakka, do việc sống chung với con người hay con thú, sự yêu thương sanh khởi trong tim; không thể nào không sầu muộn về người (hay thú) ấy.”

1095. “Những người nào khóc lóc người đã chết và người sẽ chết, những người ấy sẽ mãi khóc lóc và than vãn. Này ẩn sĩ, vì thế, ông chớ khóc lóc. Các thiện nhân đã nói việc khóc lóc là vô ích.

1096. Thật vậy, này Bà-la-môn, nếu người đã chết, người đã qua đời có thể sống lại nhờ việc khóc lóc, thì tất cả chúng ta hãy tụ hội lại và khóc lóc cho các thân quyến của người này người khác.”

1097. “Quả thật, trong khi ta đang bị thiêu đốt tựa như ngọn lửa được rưới bơ lỏng, ngài có thể dập tắt tất cả nỗi buồn bực như là đang rưới nước xuống.

1098. Khi ta bị dày vò bởi sầu muộn, người nào đã xua đi nỗi sầu muộn về con trai của ta, người ấy quả thật đã rút ra mũi tên sầu muộn đã cắm vào trái tim của ta.

1099. Ta đây, có mũi tên đã được rút ra, có sự sầu muộn đã được xa lìa, không bị vẩn đục. Thưa Thiên Chủ, sau khi lắng nghe ngài, ta không sầu muộn, không khóc lóc.”[1]

5. Bổn Sanh Con Voi Somadatta. [410]

---

[1] - Các câu kệ 1094-1098 tương tự như các câu kệ 824-829 ở trang 229.
- Ba câu kệ 1097, 1098, 1099 tương tự như ba câu kệ 1216, 1217, 1218 của tập Kinh *Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (TTPV tập 30, trang 201), và ba câu kệ 717, 718, 719 ở trang 209.

1100. Kāḷāni kesāni pure ahesuṃ
jātāni sīsamhi yathāpadese,
tānajja[1] setāni susīma disvā
dhammaṃ cara brahmacariyassa kālo.

1101. Mameva deva palitaṃ na tuyhaṃ
mameva sīsaṃ mama uttamaṅgaṃ,
'atthaṃ karissan 'ti musā abhāṇiṃ
ekāparādhaṃ khama[2] rājaseṭṭha.

1102. Daharo tuvaṃ dassanīyosi rāja
paṭhamuggato hohi[3] yathā kaḷīro,
rajjañca kārehi mamaṃ ca passa
mā kālikaṃ anudhāvī[4] janinda.

1103. Passāmi vohaṃ dahariṃ kumāriṃ
sāmaṭṭhapassaṃ sutanuṃ sumajjhaṃ,
kāḷāpavāḷāva[5] pavellamānā
palobhayantīva[6] naresu gacchati.

1104. Tamena passāmi parena nāriṃ
āsītikaṃ nāvutikaṃva[7] jaccā,
daṇḍaṃ gahetvāna[8] pavedhamānaṃ
gopāṇasībhoggasamaṃ[9] carantiṃ.[10]

1105. Sohaṃ tamevānuvicintayanto
eko sayāmi sayanassa majjhe,
ahampi evaṃ iti pekkhamāno
na gehe rame[11] brahmacariyassa kālo.

1106. Rajjuvālambanī cesā yā gehe vasato rati,
etampi chetvāna vajanti dhīrā,
anapekkhino kāmasukhaṃ pahāyā "ti.

6. Susīmajātakaṃ.

---

[1] tānijja - Syā.
[2] khamatha - Syā.
[3] hosi - Ma, Syā, PTS.
[4] anudhāvi - Syā, PTS.
[5] kāḷappavāḷāva - Ma; kālappallavāva - Syā.
[6] sā lobhayantī va - PTS.
[7] nāvutikañca - Syā.
[8] gahetvā va - PTS.
[9] gopānasībhoggasamaṃ - Ma, PTS.
[10] carantaṃ - Syā.
[11] na gahe rame - Ma, PTS; gehe na rame - Syā.

1100. "Các sợi tóc trước kia đã là màu đen,
chúng mọc lên tại vị trí phù hợp ở trên đầu.
Giờ đây, sau khi nhìn thấy chúng bạc trắng, này Susīma,
nay là thời điểm của Phạm hạnh, ngươi hãy thực hành giáo pháp."

1101. "Tâu bệ hạ, sợi tóc bạc là của thiếp đây, không phải của ngài,
từ đầu của thiếp đây, từ phần đỉnh đầu của thiếp.
Thiếp đã nói lời dối trá (nghĩ rằng): 'Ta sẽ làm điều lợi ích.'
Tâu chúa thượng, xin bệ hạ hãy tha thứ lỗi lầm cho thiếp một lần này.

1102. Tâu bệ hạ, ngài trẻ tuổi, (đẹp dáng) đáng nhìn,
ngài trỗi dậy ở lứa tuổi thanh niên, giống như chồi non,
ngài hãy cai quản vương quốc và hãy ngắm nhìn thiếp.
Tâu vị chúa của loài người, ngài chớ đeo đuổi việc viển vông."

1103. "Trẫm nhìn ngắm người thiếu nữ tuổi thanh xuân,
có vóc dáng hài hòa, có thân hình đẹp, với vòng eo xinh.
Tựa như mầm dây leo đang chuyển động,
nàng bước đi, tựa như đang làm say đắm các nam nhân.

1104. Trẫm nhìn ngắm nàng ấy vào thời điểm khác,
vào độ tuổi tám mươi, hoặc chín mươi,
nàng cầm lấy cây gậy, run lẩy bẩy,
lưng còng xuống giống như sừng bò, đang bước đi.

1105. Trẫm đây, trong lúc suy xét về chính điều ấy,
một mình, trẫm nằm ở giữa chiếc giường,
cũng như vậy, trong lúc trẫm xem xét như thế
trẫm không thích thú ở gia đình; nay là thời điểm của Phạm hạnh.

1106. Sự vui thích của người sống ở gia đình có sự lòng thòng tựa như sợi dây thừng. Sau khi cắt đứt luôn cả việc này, các bậc sáng trí ra đi, không có mong cầu, sau khi đã dứt bỏ khoái lạc của các dục."

6. Bổn Sanh Vua Susīma. [411]

1107. Ahaṃ dasasataṃ vyāmaṃ[1] uragamādāya māgato,[2]
tañca mañca mahākāyaṃ dhārayaṃ nappavedhasi.

1108. Atha imaṃ[3] khuddakaṃ pakkhiṃ appamaṃsataraṃ mayā,
dhārayaṃ vyādhase[4] bhīto[5] kamatthaṃ koṭisimbali.[6]

1109. Maṃsabhakkho tuvaṃ rāja balabhakkho[7] ayaṃ dijo,
ayaṃ nigrodhabījāni[8] pilakkhadumbarāni[9] ca,
assatthāni ca bhakkhetvā[10] khandhe me odahissati.[11]

1110. Te rukkhā saṃvirūhanti mama passe nivātajā,
te[12] pariyonandhissanti arukkhaṃ maṃ karissare.

1111. Santi aññepi rukkhāse mūlino khandhino dumā,
iminā sakuṇajātena bījamāharitvā[13] hatā.

1112. Ajjhārūḷhābhivaḍḍhanti[14] brahantampi vanaspatiṃ,[15]
tasmā rāja pavedhāmi sampassaṃ nāgataṃ bhayaṃ.

1113. Saṅkeyya saṅkitabbāni rakkheyyānāgataṃ[16] bhayaṃ,
anāgatabhayā dhīro ubho loke avekkhatī "ti.
7. Koṭisimbalijātakaṃ.[17]

1114. Rājā apucchi vidhuraṃ[18] dhammakāmo yudhiṭṭhilo,
api brāhmaṇa jānāsi ko eko bahu socati.

1115. Brāhmaṇo ajayūthena bahūtedho[19] vane vasaṃ,
dhūmaṃ akāsi vāseṭṭho rattindivamatandito.

1116. Tassa taṃ dhūmagandhena sarabhā makasadditā,[20]
vassāvāsaṃ upagañchuṃ[21] dhūmakārissa santike.

---

[1] dasasataṃ byāmaṃ - Ma;
dasasatabyāmaṃ - Syā.
[2] ādāya āgato - Ma, Syā;
ādāya-m-āgato - PTS.
[3] athimaṃ - Ma, Syā.
[4] byathasi - Ma, Syā;
vyathase - PTS.
[5] bhītā- Ma.
[6] koṭasimbali - Ma, Syā.
[7] phalabhakkho - Ma, Syā, PTS.
[8] nigrodhavījāni - Syā.
[9] pilakkhudumbarāni - Ma;
milakkhudumbarāni - Syā.
[10] bhakkhitvā - Ma.
[11] ohadissati - Ma.
[12] te maṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] āharitā - PTS.
[14] ajjhārūhābhivaḍḍhanti - Ma;
ajjhārūhā hi vaḍḍhanti - Syā.
[15] vanappatiṃ - Ma, Syā.
[16] rakkheyya nāgataṃ - PTS.
[17] koṭasimbalijātakaṃ - Ma, Syā.
[18] vidhūraṃ - Syā, PTS.
[19] pahūtedho - Ma;
bahutendo - Syā; bahutejo - PTS.
[20] makasaḍḍitā - Ma, Syā;
makasaṭṭitā - PTS.
[21] upagacchuṃ - Ma, Syā.

1107. "Ta đã đi đến mang theo con rắn dài một ngàn sải tay. Trong khi nâng đỡ con rắn ấy và ta có thân hình to lớn, ông không run rẩy.

1108. Giờ đây, trong khi nâng đỡ con chim nhỏ có ít thịt hơn cùng với ta, ông lại rung động, khiếp sợ, này thần cây bông vải, vì lý do gì?"

1109. "Thưa điểu vương, ngài là loài ăn thịt, con chim này là loài ăn trái cây. Con chim này, sau khi ăn các hạt giống của cây đa, các chùm trái sung, và các hạt của cây vả, nó sẽ đại tiện xuống thân xác của tôi.

1110. Những cây ấy tự nảy mầm, được sanh lên an toàn ở bên sườn của tôi. Chúng sẽ bao trùm lên và sẽ làm cho tôi không còn là cây nữa.

1111. Cũng có những cây cối khác, là những loài thảo mộc có rễ và thân gỗ, bị hủy hoại bởi loài cây đã được sanh lên do con chim mang lại hạt giống.

1112. Những cây ấy vươn lên nhanh, phát triển vượt trội hơn cả cây rừng to lớn; vì thế, thưa điểu vương, tôi run rẩy trong khi nhìn thấy nỗi nguy hiểm ở tương lai."

1113. "Nên lo ngại về những điều đáng lo ngại, nên phòng ngừa nỗi nguy hiểm ở tương lai. Vì sự nguy hiểm trong tương lai, bậc sáng trí xem xét cả hai đời (đời này và đời sau)."[1]

7. Bổn Sanh Thần Cây Bông Vải. [412]

1114. "Vua Yudhiṭṭhila, với sự yêu mến công lý, đã hỏi Vidhura rằng: 'Này Bà-la-môn, ông có biết người nào một mình mà sầu muộn về nhiều việc?'"

1115. "Vị Bà-la-môn Vāseṭṭha có nhiều củi gỗ, trong khi sống ở trong rừng với bầy dê, đã thực hiện việc xông khói đêm ngày, không biếng nhác.

1116. Do mùi hương khói ấy của vị Bà-la-môn, những con nai rừng, bị quấy rầy bởi lũ muỗi, đã đi đến cư trú mùa mưa kề cận khu trại của Bà-la-môn Dhūmakārī.

[1] Câu kệ 1113 giống câu kệ 551 ở trang 173.

1117. Sarabhesu manaṃ katvā ajāyo[1] nāvabujjhatha,
āgacchantī vajantī[2] vā tassa tā vinassuṃ[3] ajā.

1118. Sarabhā ca[4] sarade kāle[5] pahīnamakase vane,
pāvisuṃ giriduggāni nadīnaṃ pabhavāni ca.

1119. Sarabhe ca gate disvā ajā ca vibhavaṃ gatā,
kiso ca vivaṇṇo āsi[6] paṇḍurogī ca brāhmaṇo.

1120. Evaṃ yo saṃniraṃkatvā āgantuṃ kurute piyaṃ,
so eko bahu socati dhūmakārīva brāhmaṇo ”ti.

8. Dhūmakārijātakaṃ.

1121. Kodha jāgarataṃ sutto kodha suttesu jāgaro,
ko mametaṃ[7] vijānāti ko taṃ paṭibhaṇāti me.

1122. Ahaṃ jāgarataṃ sutto ahaṃ suttesu jāgaro,
ahametaṃ vijānāmi ahaṃ paṭibhaṇāmi te.

1123. Kathaṃ jāgarataṃ sutto kathaṃ suttesu jāgaro,
kathaṃ etaṃ vijānāsi kathaṃ paṭibhaṇāsi me.

1124. Ye dhammaṃ nappajānanti saṃyamoti damoti ca,
tesu suppamānesu[8] ahaṃ jaggāmi devate.

1125. Yesaṃ rāgo ca doso ca avijjā ca virājitā,
tesu jāgaramānesu ahaṃ suttosmi devate.

1126. Evaṃ jāgarataṃ sutto evaṃ suttesu jāgaro,
evametaṃ vijānāmi evaṃ paṭibhaṇāmi te.

1127. Sādhu jāgarataṃ sutto sādhu suttesu jāgaro,
sādhu metaṃ vijānāsi sādhu paṭibhaṇāsi me ”ti.

9. Jāgarajātakaṃ.

---

[1] ajā so - Ma, Syā, PTS.
[2] āgacchanti vajanti - Syā, PTS.
[3] vinasuṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] sarabhā - Syā, PTS.
[5] saradakāle - PTS.
[6] cāsi - Ma.
[7] ko metaṃ nu - Syā.
[8] suttappamādesu - Syā.

1117. Sau khi quan tâm đến các con nai rừng, Dhūmakārī đã không còn biết các con dê đến hay đi; những con dê ấy của Dhūmakārī đã bị mất mát.

1118. Và vào mùa thu, khi muỗi ở trong rừng được giảm thiểu, các con nai rừng đã đi vào các khe núi hiểm trở và các suối đầu nguồn của các dòng sông.

1119. Sau khi nhìn thấy các con nai đã ra đi và các con dê đã đi đến sự tiêu diệt, vị Bà-la-môn đã trở nên gầy ốm, xuống sắc, và bị bệnh vàng da.

1120. Như vậy, kẻ nào lơ là đối với người của mình và tỏ ra quý mến khách mới đến, kẻ ấy một mình sầu muộn về nhiều việc, tựa như vị Bà-la-môn Dhūmakārī."

8. Bổn Sanh Bà-la-môn Dhūmakārī. [413]

1121. "Ở đây, người nào ngủ giữa những người đang thức? Ở đây, người nào thức giữa những người ngủ? Người nào hiểu câu hỏi ấy của ta? Người nào giải thích câu hỏi ấy cho ta?"

1122. "Tôi ngủ giữa những người đang thức. Tôi thức giữa những người ngủ. Tôi hiểu câu hỏi ấy. Tôi giải thích cho ngài."

1123. "Làm thế nào ông ngủ giữa những người đang thức? Làm thế nào ông thức giữa những người ngủ? Làm thế nào ông hiểu câu hỏi ấy? Làm thế nào ông giải thích cho ta?"

1124. "Những người nào không nhận biết về giáo pháp, về 'sự tự chế ngự' và 'sự rèn luyện,' thưa Thiên nhân, tôi thức khi những người ấy đang ngủ.

1125. Đối với những vị nào có sự luyến ái, sân hận, và vô minh đã được dứt trừ, thưa Thiên nhân, tôi ngủ khi những người ấy đang thức.

1126. Tôi ngủ giữa những người đang thức là như vậy. Tôi thức giữa những người ngủ là như vậy. Tôi hiểu câu hỏi ấy là như vậy. Tôi giải thích cho ngài như vậy."

1127. "Tốt đẹp thay ông ngủ giữa những người đang thức! Tốt đẹp thay ông thức giữa những người ngủ! Tốt đẹp thay ông hiểu câu hỏi ấy của ta! Tốt đẹp thay ông giải thích cho ta!"

9. Bổn Sanh Người Tỉnh Thức. [414]

1128. Na kiratthi anomadassisu[1]
pāricariyā buddhesu appikā,[2]
sukkhāya aloṇikāya ca
passa phalaṃ kummāsapiṇḍiyā.

1129. Hatthigavāssā ca me[3] bahū
dhanadhaññaṃ paṭhavī[4] ca kevalā,
nāriyo cimā accharūpamā
passa phalaṃ kummāsapiṇḍiyā.

1130. Abhikkhaṇaṃ rājakuñjara
gāthā bhāsasi kosalādhipa,
pucchāmi taṃ raṭṭhavaḍḍhana[5]
bāḷhaṃ pītimano pabhāsasi.

1131. Imasmiṃ yeva[6] nagare kule aññatare ahuṃ,
parakammakaro āsiṃ bhatako sīlasaṃvuto.

1132. Kammāya nikkhamantāhaṃ[7] caturo samaṇe addasaṃ,[8]
ācārasīlasampanne sītibhūte anāsave.

1133. Tesu cittaṃ pasādetvā nisīdetvā paṇṇasanthate,
adāsiṃ buddhānaṃ kummāsaṃ[9] pasanno sehi pāṇihi.

1134. Tassa kammassa kusalassa idaṃ me edisaṃ phalaṃ,
anubhomi idaṃ rajjaṃ phītaṃ dharaṇimuttamaṃ.

1135. Dada bhuñja ca[10] mā ca pamādo
cakkaṃ vattaya kosalādhipa,
mā rāja adhammiko ahū[11]
dhammaṃ pālaya kosalādhipa.

1136. Sohaṃ tadeva punappunaṃ
vaṭumaṃ ācarissāmi sobhane,
ariyācaritaṃ sukosale
arahanto me manāpā[12] passituṃ.

---

[1] anomadassīsu - Syā.
[2] appakā - Syā.
[3] hatthigavassā cime - Ma; hatthī gavāssā cime - Syā; hatthī gavāssā ca me - PTS.
[4] pathavī - Ma.
[5] raṭṭhavaddhana - Ma.
[6] imasmiññeva - Ma.
[7] nikkhamantohaṃ - Ma.
[8] samaṇeddasaṃ - Ma.
[9] adaṃ buddhāna kummāsaṃ - Ma, Syā; adaṃ buddhānaṃ kummāsaṃ - PTS.
[10] dadaṃ bhuñja - Ma; dadaṃ bhuñja ca - Syā.
[11] ahu - Ma, Syā.
[12] manāpāva - Ma, Syā, PTS.

1128. "Thật vậy, sự phục vụ đến các vị Phật Độc Giác Anomadassī không phải là nhỏ nhoi. Hãy nhìn xem quả báu của phần cháo đặc khô khan không dầu và không muối gia vị.

1129. Và tôi có được nhiều voi, bò, ngựa, tài sản, lúa gạo, toàn thể trái đất, và những nữ nhân giống như tiên nữ này. Hãy nhìn xem quả báu của phần cháo đặc."

1130. "Tâu đại vương, bậc thầy tổ về thiện pháp, ngài thường xuyên thốt ra các câu thơ. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, thiếp xin hỏi bệ hạ: Bệ hạ có tâm ý hoan hỷ một cách mãnh liệt, xin bệ hạ hãy giải thích."

1131. "Trẫm đã được sanh ra trong một gia đình ở ngay tại thành phố này. Trẫm đã là người làm công cho người khác, người làm thuê, và là người gìn giữ giới.

1132. Trong khi rời khỏi thành vì công việc, trẫm đã nhìn thấy bốn vị Sa-môn đầy đủ hạnh kiểm và giới luật, có trạng thái mát mẻ, không còn lậu hoặc.

1133. Sau khi khởi tâm tịnh tín đối với các vị ấy, trẫm đã thỉnh các vị ngồi xuống ở tấm thảm lá cây. Được tịnh tín, trẫm đã tận tay dâng cháo đặc đến các vị Phật.

1134. Quả báu của nghiệp thiện ấy đã thành tựu đến trẫm là như thế này. Trẫm đã thọ hưởng vương quốc này, vùng đất phồn thịnh, hạng nhất."

1135. "Xin bệ hạ hãy bố thí rồi mới ăn, và chớ có xao lãng. Tâu bậc thầy tổ về thiện pháp, xin bệ hạ hãy xoay chuyển bánh xe (công lý). Tâu đức vua, bệ hạ chớ là vị vua bất công. Tâu bậc thầy tổ về thiện pháp, xin bệ hạ hãy hộ trì công lý."

1136. "Này ái hậu, trẫm đây sẽ thực hành lập đi lập lại chính con đường ấy, con đường đã được các bậc Thánh nhân thực hành. Này ái nữ xinh đẹp của đức vua xứ Kosala, trẫm có sự vừa lòng khi nhìn thấy các bậc A-la-hán.

1137. Devī viyaccharūpamā[1]
majjhe nāriganassa sobhasi,
kiṃ kammamakāsi bhaddakaṃ
tenāsi[2] vaṇṇavatī sukosale.

1138. Ambaṭṭhakulassa khattiya
dāsyāhaṃ[3] parapessiyā[4] ahuṃ,
saññatā[5] dhammajīvinī
sīlavatī ca apāpadassanā.

1139. Uddhaṭabhattaṃ ahaṃ tadā
caramānassa adāsiṃ[6] bhikkhuno,
vittā[7] sumanā sayaṃ ahaṃ
tassa kammassa phalaṃ mamedisan "ti.

10. Kummāsapiṇḍajātakaṃ.[8]

1140. Āgamissati[9] me pāpaṃ āgamissati me bhayaṃ,
tadā hi calitā sākhā manussena migena vā.

1141. Bhīruyā nūna me kāme[10] avidūre vasantiyā,
karissati kisaṃ paṇḍuṃ sāva sākhā parantapaṃ.

1142. Socayissati maṃ kantā gāme vasamaninditā,
karissati kisaṃ paṇḍuṃ sāva sākhā parantapaṃ.

1143. Tayā maṃ hasitāpaṅgi[11] mihitāni[12] bhaṇitāni ca,
kisaṃ paṇḍuṃ karissanti[13] sāva sākhā parantapaṃ.

1144. Āgamā[14] nūna so saddo asaṃsi nūna so tava,
akkhātaṃ nūna taṃ tena yotaṃ sākhamakampayī.[15]

---

[1] viya accharūpamā - Ma, Syā, PTS.
[2] kenāsi - Ma, Syā, PTS.
[3] dass-āhaṃ - PTS.
[4] parapesiyā - Ma, Syā.
[5] saññatā ca - Ma, Syā.
[6] adāsi - Ma, Syā.
[7] cittā - Syā.
[8] kummāsapiṇḍijātakaṃ - Ma.
[9] agamissati - PTS.
[10] kāmo - Ma, Syā, PTS.
[11] asitāpaṅgi - Ma; hasitāpaṅgī - Syā.
[12] sitāni - Ma.
[13] karissati - Syā.
[14] agamā - Ma, Syā, PTS.
[15] akampayi - Ma, Syā, PTS.

1137. Hoàng hậu giống như cô tiên nữ, nàng rực rỡ ở giữa đám phụ nữ. Này ái nữ xinh đẹp của đức vua xứ Kosala, nàng đã làm nghiệp gì tốt đẹp, nhờ vậy, nàng có sắc đẹp?"

1138. "Tâu vị Sát-đế-lỵ, thiếp đã là nữ nô lệ của gia tộc Ambaṭṭha, là nữ tỳ hầu hạ người khác. Thiếp đã tự kiềm chế (thân khẩu), có sự nuôi mạng đúng pháp, là người nữ có giới hạnh, và có dáng vẻ tốt đẹp.

1139. Khi ấy, thiếp đã dâng cúng phần ăn được nhận lãnh đến vị tỳ khưu đang đi khất thực. Thiếp đã có tâm vui vẻ, có ý hoan hỷ tự bản thân. Quả báu của nghiệp ấy đã có cho thiếp là như thế này."

10. Bổn Sanh Phần Cháo Đặc. [415]

1140. "Điều xấu xa sẽ đến cho ta, sự sợ hãi sẽ đến cho ta, bởi vì vào lúc ấy, cành cây đã bị lay động bởi loài người hoặc con thú."

1141. "Thật vậy, lòng ham muốn của ta đối với người vợ tên Bhīrū sống ở chỗ không xa sẽ làm cho ta gầy ốm, vàng vọt, tựa như cành cây ấy sẽ làm cho gã Parantapa.

1142. Người vợ yêu dấu không bị chê trách đang sống ở trong làng sẽ khiến ta sầu muộn, sẽ làm cho ta gầy ốm, vàng vọt, tựa như cành cây ấy sẽ làm cho gã Parantapa.

1143. Khóe mắt đùa giỡn, các nụ cười duyên và các câu nói của nàng sẽ làm cho ta gầy ốm, vàng vọt, tựa như cành cây ấy sẽ làm cho gã Parantapa."

1144. "Thật vậy, tiếng động ấy đã đi đến. Thật vậy, nó đã tiết lộ cho hoàng tử. Thật vậy, kẻ nào đã làm lay động cành cây ấy, kẻ ấy đã kể lại cho hoàng tử.

1145. Idaṃ kho tvaṃ[1] samāgamma[2] mama bālassa cintitaṃ,
tadā hi calitā sākhā manussena migena vā.

1146. Tatheva tvaṃ avedesi[3] avañci pitaraṃ mama,
hantvā sākhāhi chādento āgamissati me[4] bhayan ”ti.

11. Parantapajātakaṃ.

Gandhāravaggo dutiyo.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varagāma mahākapi bhaggava ca
daḷhadhamma sakuñjara kesavaro,
urago vidhuro puna jāgaratā
atha kosalādhipa parantapena ca.

Sattakanipāto niṭṭhito.

*****

TATRA VAGGUDDĀNAṂ

Atha satta nipātamhi vaggaṃ me bhaṇato suṇa,
kukku ca puna gandhāro dve va vuttā mahesinā.

--ooOoo--

[1] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] samāgama - PTS.
[3] avedasi - Syā; avedi - PTS.
[4] te - Syā.

1145. 'Việc này đã sáng tỏ cho hoàng tử là điều suy nghĩ của kẻ ngu dốt như ta, bởi vì vào lúc ấy, cành cây đã bị lay động bởi loài người hoặc con thú."

1146. "Ngươi đã biết rõ y như thế ấy. Ngươi đã lừa gạt cha của ta. Sau khi giết chết cha ta và che phủ với những cành cây, (ngươi đã nghĩ rằng): 'Sự sợ hãi sẽ đến cho ta.'"

11. Bổn Sanh Nô Tỳ Parantapa. [416]

Phẩm Gandhāra là thứ nhì.

*****

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

Các ngôi làng hạng nhất, con khỉ chúa, và đạo sĩ Bhaggava,
đức vua Daḷhadhamma, với con voi, chuyện các sợi tóc bạc,
con rắn, Bà-la-môn Vidhura, người tỉnh thức lần nữa,
rồi bậc thầy tổ về thiện pháp, và nô tỳ Parantapa.

Nhóm Bảy Kệ Ngôn được chấm dứt.

*****

TÓM LƯỢC CÁC PHẨM Ở NHÓM NÀY

Giờ hãy lắng nghe tôi đang nói về hai phẩm ở Nhóm Bảy:
phẩm Kukku rồi thêm phẩm Gandhāra đã được bậc Đại Ẩn Sĩ thuyết.

--ooOoo--

VIII. AṬṬHAKANIPĀTO

KACCĀNIVAGGO

1147. Odātavatthā suci allakesā
kaccāni kiṃ kumbhimadhissayitvā,[1]
piṭṭhā tilā dhovasi taṇḍulāni
tilodano hohiti[2] kissa hetu.

1148. Na kho ayaṃ brāhmaṇa bhojanatthā[3]
tilodano hohiti[2] sādhupaññā,[4]
dhammo mato tassa bahūtamajja[5]
ahaṃ karissāmi susānamajjhe.

1149. Anuvicca kaccāni karohi kiccaṃ
dhammo mato ko nu tavetasaṃsī,[6]
sahassanetto atulānubhāvo
na mīyati[7] dhammavaro kadāci.

1150. Daḷhappamāṇaṃ mama ettha brahme
dhammo mato natthi mamettha kaṅkhā,
ye yevadāni pāpā bhavanti
te tevadāni sukhitā bhavanti.

1151. Suṇisā hi mayhaṃ vañjhā[8] ahosi
sā maṃ vadhitvāna vijāyi puttaṃ,
sādāni sabbassa kulassa issarā
ahaṃ panamhi[9] apaviddhā ekikā.

1152. Jīvāmi vohaṃ nāhaṃ matosmi[10]
taveva atthāya idhāgatosmi,
yā taṃ vadhitvāna vijāyi puttaṃ
sahāva puttena karomi bhasmaṃ.

1153. Etañca[11] te ruccati devarāja
mameva atthāya idhāgatosi,
ahañca putto suṇisā ca nattā
sammodamānā gharamāvasema.

---

[1] apassayitvā - PTS.
[2] hehiti - Ma, Syā.
[3] bhojanatthaṃ - Syā.
[4] sādhupakko - Ma, Syā, PTS.
[5] pahuttamajja - Ma;
pahūnamajja - Syā;
bahūtamajjā - PTS.
[6] taveva saṃsi - Ma;
tavetasaṃsi - Syā, PTS.
[7] miyyati - Ma, Syā, PTS.
[8] vajjhā - Syā; vaṃjhā - PTS.
[9] vasāmi - Syā.
[10] na matohamasmi - Ma, Syā.
[11] evañca - Ma, Syā.

VIII. NHÓM TÁM KỆ NGÔN

PHẨM BÀ KACCĀNI

1147. “Bà mặc y phục trắng, sạch sẽ, tóc thấm ướt.
Này Kaccāni, bà đã nấu cái nồi gì vậy?
Mè đã được xay, bà vo gạo.
Cơm mè sẽ là nguyên nhân của việc gì?”

1148. “Thưa vị Bà-la-môn, cái này không phải để ăn. Cơm mè sẽ có mục đích tốt đẹp. Đạo lý đã chết rồi, tôi sẽ thực hiện việc cúng cơm cho nó ở giữa bãi tha ma.”

1149. “Này Kaccāni, bà hãy suy xét và hãy làm việc nên làm.
Vậy ai đã tuyên bố với bà là đạo lý đã chết rồi?
Đấng Ngàn Mắt có năng lực không thể sánh bằng.
Đạo lý cao quý không bị chết bao giờ.”

1150. “Thưa vị Bà-la-môn, tôi có sự phán quyết chắc chắn về điều này.
Đạo lý đã chết rồi, tôi không có nghi ngờ về điều này.
Hiện nay, những cái gì là sai trái,
những cái ấy, hiện nay, được an ổn.

1151. Bởi vì con dâu của tôi đã bị hiếm muộn.
Cô ta, sau khi hành hạ tôi, đã sanh con trai.
Giờ đây, cô ta là chủ nhân của toàn bộ gia đình.
Còn tôi, ngược lại, bị đuổi đi, chỉ có một mình.”

1152. “Ta vẫn còn sống, ta không có bị chết.
Ta đã đi đến nơi này vì lợi ích của chính bà.
Cô dâu nào, sau khi hành hạ bà, đã sanh con trai,
ta sẽ làm cho cô ta và đứa con trai hóa ra tro.”

1153. “Thưa Thiên Vương, điều này được ngài vui thích,
ngài đã đi đến nơi này vì lợi ích của chính tôi.
Tôi, con trai, con dâu, và cháu trai,
hãy cho chúng tôi sống chung nhà, hòa thuận.”

1154. Etañca[1] te ruccati kātiyāni
hatāpi santā na jahāsi dhammaṃ,
tuvañca[2] putto suṇisā ca nattā
sammodamānā gharamāvasetha.[3]

1155. Sā kātiyāni[4] suṇisāya saddhiṃ
sammodamānā gharamāvasitvā,[5]
putto ca nattā ca upaṭṭhahiṃsu
devānamindena adhiggahītā "ti.

1. Kaccānijātakaṃ.

1156. Idaṃ pure ninnamāhu bahumacchaṃ mahodikaṃ,[6]
āvāso bakarājassa pettikaṃ bhavanaṃ mama,
tyajja bhekena[7] yāpema okaṃ na vijahāmase.[8]

1157. Ko dutiyaṃ asīlassa[9] bandhurassakkhi[10] bhejjati,[11]
ko me putte kulāvakaṃ[12] mañca sotthiṃ karissati.

1158. Sabbā parikkhatā[13] pheggu yāva tassā gatī ahu,
khīṇabhakkho mahārāja sāre na ramatī ghuṇo.[14]

1159. Sā nūnāhaṃ ito gantvā rañño muttā[15] nivesanā,
attānaṃ ramayissāmi dumasākhāniketinī.

1160. So nūnāhaṃ ito gantvā rañño mutto nivesanā,
aggo dakāni pivissāmi[16] yūthassa purato vajaṃ.

1161. Taṃ maṃ kāmehi sampannaṃ[17] rattaṃ kāmesu mucchitaṃ,
ānayī bharato luddo[18] bāhiko bhaddamatthu te.

1162. Andhakāratimisāyaṃ[19] tuṅge uparipabbate,
sā maṃ saṇhena mudunā mā pādaṃ khaṇiyasmani.[20]

1163. Asaṃsayaṃ jātikhayantadassī
na gabbhaseyyaṃ punarāvajissaṃ,[21]
ayaṃ hi me antimā[22] gabbhaseyyā
khīṇo me saṃsāro punabbhavāyā "ti.

2. Aṭṭhasaddajātakaṃ.

---

[1] evañca - Ma, Syā.
[2] tvañca - PTS.
[3] āvasātha - PTS.
[4] kātiyānī - Ma, Syā, PTS.
[5] āvasittha - Ma, Syā, PTS.
[6] mahodakaṃ - Ma, Syā.
[7] bhiṅgena - Syā.
[8] vajahāmase - Ma; vijjahāmase - Syā.
[9] asīlissa - Ma.
[10] bandharassakkhi - Ma.
[11] bhecchati - Ma.
[12] kulāvañca - PTS.
[13] parikkhayā - Ma.
[14] guṇo - PTS.
[15] mutto - PTS.
[16] pissāmi - Ma, PTS.
[17] sammattaṃ - Ma, Syā.
[18] luddho - Syā.
[19] andhakāratimissāyaṃ - PTS.
[20] khali yasmani - Ma.
[21] punarāvaṭissaṃ - Syā.
[22] ayamantimā pacchimā - Ma, Syā.

1154. “Này Kātiyāni, điều này được bà vui thích,
ngay cả trong khi bị đánh đập, bà cũng không từ bỏ đạo lý.
Bà, con trai, con dâu, và cháu trai,
quý vị hãy sống chung nhà, hòa thuận.”

1155. “Bà Kātiyāni ấy cùng với người con dâu
đã sống chung nhà, hòa thuận,
con trai và cháu trai đã phụng dưỡng;
bà đã được vị Chúa của chư Thiên nâng đỡ.”

1. Bổn Sanh Bà Kaccāni. [417]

1156. “Trước đây, chỗ này đã là vùng trũng, có nhiều cá, có nhiều nước, là chỗ ngụ của hạc chúa, là nơi cư trú của cha tôi. Hiện nay, chúng tôi đây nuôi sống bằng loài ếch nhái, chúng tôi không lìa bỏ chỗ ở này.”

1157. “Ai sẽ làm hỏng con mắt thứ hai của kẻ phá giới Bandhura? Ai sẽ tạo ra sự bình yên cho các chim con của tôi, cái tổ chim, và tôi?”

1158. “Tất cả phần giác gỗ đã bị gặm nhấm cho đến chỗ tận cùng của nó. Tâu đại vương, thức ăn bị cạn kiệt, loài mọt không ưa thích lõi gỗ.”

1159. “Ước gì sau khi đi đến nơi này, chim cu cu tôi được thoát khỏi cung điện của đức vua, tôi sẽ vui thích tự thân, khi có được chỗ ngụ ở cành cây!”

1160. “Ước gì sau khi đi đến nơi này, nai tôi được thoát khỏi cung điện của đức vua, là thủ lãnh, tôi sẽ uống nước, trong khi đi phía trước bầy nai.”

1161. “Được đầy đủ các dục, tôi đây bị luyến ái, bị mê mẩn trong các dục. Gã thợ săn Bharata, tàn bạo, người ngoại xứ đã dắt tôi đi. Mong rằng sự may mắn hãy có cho ông.”

1162. “Trong bóng tối của đêm đen, ở phía trên ngọn núi cao nhọn, nàng đã nói với tôi bằng giọng nói mềm mỏng, dịu dàng: ‘Chàng chớ để trượt chân ở tảng đá.’”

1163. “Là người nhìn thấy sự tiêu hoại của việc sanh ra một cách chắc chắn, tôi sẽ không đi đến việc nằm trong bào thai lần nữa. Đây chính là lần nằm trong bào thai cuối cùng. Sự luân hồi đưa đến việc hiện hữu lần nữa của tôi đã được cạn kiệt.”

2. Bổn Sanh Tám Âm Thanh. [418]

1164. Idaṃ suvaṇṇakāyūraṃ muttā veḷuriyā bahū,
sabbaṃ harassu bhaddante mañca dāsīti sāvaya.

1165. Oropayassu kalyāṇi[1] mā bahuṃ[2] paridevasi,
na cāhaṃ abhijānāmi ahantvā[3] dhanamābhataṃ.

1166. Yato sarāmi attānaṃ yato pattosmi[4] viññutaṃ,
na cāhaṃ[5] abhijānāmi aññaṃ piyataraṃ tayā.

1167. Ehi taṃ upagūhissaṃ karissañca padakkhiṇaṃ,
na hi dāni punā[6] atthi mama tuyhañca saṅgamo.

1168. Na hi sabbesu ṭhānesu puriso hoti paṇḍito,
itthipi[7] paṇḍitā hoti tattha tattha vicakkhaṇā.

1169. Na hi sabbesu ṭhānesu puriso hoti paṇḍito,
itthipi[8] paṇḍitā hoti lahumatthavicintikā.[8]

1170. Lahuñca vata khippañca nikaṭṭhe samacetayi,
migaṃ puṇṇāya tenevaṃ[9] sulasā sattukaṃ vadhi.

1171. Yodha uppatitaṃ atthaṃ na khippamanubujjhati,
so haññati mandamatī[10] corova girigabbhare.

1172. Yo ca[11] uppatitaṃ atthaṃ khippameva nibodhati,
muccate sattusambādhā sulasā sattukāmivā "ti.

3. Sulasājātakaṃ.

1173. Bhūsaṃ hi[12] kuddhoti avekkhiyāna[13]
na tāvadaṇḍaṃ paṇayeyya[14] issaro,
aṭṭhānaso appatirūpamattano[15]
parassa dukkhāni bhusaṃ udīraye.

---

[1] kalyāṇiṃ - Syā.
[2] bāḷhaṃ - Ma.
[3] āgantvā - Syā.
[4] pattāsmi - Ma, Syā.
[5] nevāhaṃ - Ma, Syā.
[6] puna - Ma, Syā.
[7] itthīpi - Ma, Syā, PTs.
[8] lahuṃ atthaṃ vicintikā - Ma; lahumatthaṃ vicintikā - Syā.
[9] puṇṇāyateneva - Ma, PTS; puṇṇāyataneva - Syā.
[10] mandamati - Ma, PTS.
[11] yodha - Syā.
[12] bhusamhi - Ma, Syā, PTS.
[13] apekkhiyāna - Syā.
[14] panayeyya - Syā, PTS.
[15] appaṭirūpamattano - Syā.

1164. "Chàng kính, cái vòng kiềng vàng này, nhiều ngọc trai và ngọc bích, xin chàng hãy mang đi tất cả, xin chàng hãy công bố thiếp là 'nữ tỳ.'"

1165. "Này mỹ nữ, nàng hãy bỏ chúng xuống và chớ khóc than nhiều. Ta biết chắc chắn rằng không giết nàng thì ta không lấy được tài sản."

1166. "Kể từ khi thiếp nhớ được bản thân, kể từ khi thiếp đạt được sự nhận thức, thiếp biết chắc chắn rằng không có người đàn ông nào khác được thiếp yêu mến hơn là chàng.

1167. Xin chàng hãy đến, thiếp sẽ ôm lấy chàng và sẽ đi nhiễu vòng quanh chàng, bởi vì giờ đây không còn có sự gặp gỡ giữa thiếp và chàng nữa."

1168. "Không phải trong mọi trường hợp người nam đều sáng suốt, phụ nữ cũng sáng suốt và khôn ngoan trong trường hợp này hoặc trường hợp khác.

1169. Không phải trong mọi trường hợp người nam đều sáng suốt, phụ nữ cũng sáng suốt và cân nhắc điều lợi ích một cách mau chóng.

1170. Đúng vậy, nàng đã tự mình suy nghĩ kế hoạch giết chết kẻ thù đang đứng gần một cách nhẹ nhàng và nhanh chóng. Người thợ săn giết chết con thú bằng cây cung hoàn hảo như thế nào thì Sulasā đã giết chết Sattuka như vậy.

1171. Ở đây, kẻ nào không mau chóng nhận ra cơ hội đã được sanh lên, kẻ có đầu óc đần độn ấy bị giết chết tựa như gã trộm bị giết chết ở hang núi.

1172. Và người nào mau chóng biết được cơ hội đã được sanh lên, rồi được thoát khỏi sự áp bức của kẻ thù, tựa như Sulasā được thoát khỏi gã Sattuka."

3. Bổn Sanh Nàng Sulasā. [419]

1173. "Bởi vì sau khi thường xuyên xem xét về sự 'nóng giận,'
vị chúa tể không nên sử dụng đến hình phạt
không phù hợp một cách không hợp lý đối với tư cách của bản thân,
và không nên thường xuyên gây ra những sự khổ đau cho kẻ khác.

1174. Yatova[1] jāneyya pasādamattano
atthaṃ niyuñjeyya parassa dukkataṃ,[2]
tadāyamatthoti sayaṃ avekkhiya
athassa daṇḍaṃ sadisaṃ nivesaye.

1175. Na cāpi jhāpeti paraṃ na attanaṃ
amucchito yo nayate nayānayaṃ,
yo daṇḍadhāro bhavatīdha issaro
savaṇṇagutto siriyā na dhaṃsati.

1176. Ye khattiyā se[3] anisammakārino
paṇenti[4] daṇḍaṃ sahasā pamucchitā,
avaṇṇasaṃyuttā[5] jahanti jīvitaṃ
ito vimuttāpi ca yanti duggatiṃ.

1177. Dhamme ca ye ariyapavedite[6] ratā
anuttarā te vacasā manasā kammanā ca,[7]
te santi[8]soraccasamādhisaṇṭhitā
vajanti lokaṃ dubhayaṃ tathāvidhā.

1178. Rājāhamasmi narapamadānam[9]issaro
sacepi kujjhāmi ṭhapemi attanaṃ,
nisedhayanto janataṃ tathāvidhaṃ
paṇemi[10] daṇḍaṃ anukampa yoniso.

1179. Sirī ca lakkhī ca[11] tameva[12] khattiya
janādhipa mā vijahi kudācanaṃ,
akkodhano niccapasannacitto
anīgho[13] tuvaṃ vassasatāni pālaya.

1180. Guṇehi etehi upeta[14] khattiya
ṭhitamariyavatti[15] suvaco akodhano,
sukhī anuppīḷa pasāsa mediniṃ
ito vimuttopi ca yāhi[16] suggatiṃ.

---

[1] yato ca - Ma, Syā, PTS.
[2] dukkaṭaṃ - Ma, Syā.
[3] ye khattiyāse - Syā, PTS.
[4] panenti - Syā.
[5] avaṇṇasaṃyutā - Ma.
[6] ariyappavedite - Ma, Syā.
[7] kammunā ca - Ma, Syā.
[8] khanti - Syā.
[9] narapamudāṇaṃ - Syā.
[10] panemi - Syā.
[11] siriñ ca lakkhiñ ca - PTS.
[12] taveva - Ma, Syā.
[13] anigho - Syā.
[14] upeti - Syā.
[15] ṭhitamariyavattī - Ma, PTS; ṭhitamariyavutti - Syā.
[16] vajāhi - Syā.

1174. Chỉ khi nào biết được sự cảm thông của bản thân (đối với tha nhân),
mới nên phán xét ý nghĩa và việc làm sai trái của kẻ khác,
khi ấy, sau khi đã tự mình xem xét thấy 'đây là ý nghĩa.'
rồi mới ấn định hình phạt tương xứng dành cho kẻ ấy.

1175. Không làm khó dễ người khác, cũng không làm khó dễ bản thân,
là người không bị lầm lẫn, tự mình phán xét đường lối đúng sai,
ở đây, vị chúa tể nào là người có sự ấn định hình phạt
có sự duy trì đức độ, vị chúa tể ấy không đánh mất sự vinh quang.

1176. Các vị Sát-đế-ly nào có hành động không cân nhắc,
sử dụng hình phạt một cách tàn bạo, bị lầm lẫn,
không quan tâm đến đức độ, các vị ấy từ bỏ cuộc sống,
lúc lìa khỏi chốn này, liền đi đến cảnh giới khổ đau.

1177. Và những ai yêu thích đạo lý được tuyên thuyết bởi các bậc Thánh,
các vị ấy hơn hẳn về lời nói, về ý nghĩ, và về hành động,
các vị ấy đã đứng vững ở sự an tịnh, ở sự hiền hòa, và ở sự định tâm,
các vị đi đến cả hai thế giới, người và trời, theo cách thức phù hợp.

1178. Trẫm là vua, là vị chúa tể của những người nam nữ.
Thậm chí, nếu trẫm bị nổi giận, trẫm sẽ trấn tĩnh bản thân.
Trong khi răn đe dân chúng theo cách thức phù hợp,
trẫm sử dụng hình phạt đúng đắn thuận theo lòng thương xót."

1179. "Tâu vị Sát-đế -ly, vinh quang và hưng thịnh là thuộc về bệ hạ.
Tâu quân vương, xin bệ hạ chớ lìa bỏ đạo lý bất cứ lúc nào.
Xin bệ hạ hãy trị vì một trăm năm, không phiền muộn,
không bị nguy khốn, với tâm luôn tin tưởng.

1180. Tâu vị Sát-đế -ly, cầu mong bệ hạ thành tựu những đức tánh ấy,
có lối cai trị cao thượng được thiết lập, dễ khuyên can, không giận dữ,
có hạnh phúc. Cầu mong bệ hạ cai quản trái đất, không áp bức.
Lúc lìa khỏi chốn này, cầu mong bệ hạ đi đến chốn an vui.

1181. Evaṃ sunītena[1] subhāsitena
dhammena ñāyena upāyaso nayaṃ,
nibbāpaye saṃkhubhitaṃ mahājanaṃ
mahāva megho salilena medinin ”ti.[2]

4. Sumaṅgalajātakaṃ.

1182. Aṅgārajātā paṭhavī[3] kukkulānugatā[4] mahī,
atha gāyasi vattāni na taṃ tapati ātapo.

1183. Uddhaṃ tapati ādicco adho tapati vālukā,
atha gāyasi vattāni na taṃ tapati ātapo.

1184. Na maṃ tapati ātapo ātappā[5] tapayanti maṃ,
atthā hi vividhā rāja te tapanti na ātapo.

1185. Addasaṃ kāma te mūlaṃ saṅkappā kāma jāyasi,
na taṃ saṅkappayissāmi evaṃ kāma na hohisi.[6]

1186. Appāpi kāmā na alaṃ bahūhipi na tappati,
ahahā bālalapanā[7] paṭivijjhetha[8] jaggato.

1187. Appassa kammassa phalaṃ mama yidaṃ[9]
udayo ajjhagamā[10] mahattapattaṃ,
suladdhalābhā[11] vata māṇavassa
yo pabbaji kāmarāgaṃ pahāya.

1188. Tapasā pajahanti pāpakammaṃ
tapasā nahāpitakumbhakārabhāvaṃ,[12]
tapasā abhibhuyya gaṅgamāla
nāmenālapasajja brahmadattaṃ.

---

[1] suvinītena - PTS.
[2] medaninti - Syā.
[3] pathavī - Ma.
[4] kukkuḷānugatā - Ma, PTS.
[5] ātapā - Ma.
[6] hehisi - Ma, Syā.
[7] aho bālānalapanā - Syā.
[8] parivajjhetha - Ma.
[9] mamedaṃ - Ma, Syā.
[10] ajjhāgamā - Ma.
[11] suladdhalābho - Ma, Syā.
[12] nhāpitakujjhakārabhāvaṃ - Syā.

1181. Trong khi cai trị đúng đắn bằng sự hướng dẫn khôn khéo, bằng lời nói tốt đẹp, bằng đạo đức, bằng phương châm đúng đắn như vậy, bệ hạ có thể xoa dịu đám đông dân chúng bị rối loạn, tựa như cơn mưa lớn làm mát mẻ trái đất có nước bao quanh."

4. Bổn Sanh Gã Giữ Vườn Sumaṅgala. [420]

1182. "Trái đất đã sanh khởi than hừng, mặt đất đã trở thành cát nóng. Vậy mà ngươi ca hát về các phận sự. Sức nóng không đốt cháy ngươi.

1183. Mặt trời thiêu đốt ở bên trên, cát nóng đốt cháy ở bên dưới. Vậy mà ngươi ca hát về các phận sự. Sức nóng không đốt cháy ngươi."

1184. "Sức nóng không đốt cháy thần, các dục khiến thần bị đốt cháy. Tâu bệ hạ, bởi vì các hành động do dục vọng có nhiều loại, chúng đốt cháy, chứ không phải sức nóng.

1185. Này dục vọng, ta đã nhìn thấy gốc rễ của ngươi. Này dục vọng, ngươi sản sanh ra các sự suy tầm. Ta sẽ không suy tầm về ngươi nữa, này dục vọng, như vậy ngươi sẽ không hình thành.

1186. Các dục nếu ít thì không đủ, nhưng với nhiều dục cũng không bị đốt nóng. Chao ôi, những lời lảm nhảm của kẻ ngu! Những người tỉnh thức, xin hãy tránh xa."

1187. "Hành động ít ỏi (về dục) có kết quả này đến ta,
Udaya ta đã đạt đến sự chứng đạt về bản thể vĩ đại.
Thật vậy, lợi ích khéo được nhận lãnh thuộc về chàng trai trẻ,
là người đã dứt bỏ sự luyến ái trong các dục và đã xuất gia."

1188. "Nhờ vào khổ hạnh, chúng sinh dứt bỏ các nghiệp ác. Phải chăng những người này nhờ vào khổ hạnh cũng dứt bỏ trạng thái người thợ cạo, người thợ gốm? Này Gaṅgamāla, sau khi chiến thắng nhờ vào khổ hạnh, hôm nay, ngươi xưng hô với vua Brahmadatta bằng tên gọi."

1189. Sandiṭṭhikameva passatha[1]
khanti soraccassa[2] ayaṃ[3] vipāko,
yo[4] sabbajanassa vandito[5]
taṃ vandāma sarājikā samaccā.

1190. Mā kiñci avacuttha gaṅgamālaṃ
muniṃ[6] monapathesu sikkhamānaṃ,
eso hi atari aṇṇavaṃ
yaṃ taritvā vicaranti[7] vītasokā "ti.

5. Gaṅgamālajātakaṃ.

1191. Dhammo have hato hanti nāhato hanti kiñcanaṃ,[8]
tasmā hi dhammaṃ na hane mā taṃ[9] dhammo hato hani.

1192. Alikaṃ bhāsamānassa apakkamanti devatā,
pūtikañca mukhaṃ vāti sakaṭṭhānā[10] ca dhaṃsati,
yo jānaṃ pucchito pañhaṃ aññathā naṃ viyākare.

1193. Sace hi saccaṃ bhaṇasi hohi rāja yathā pure,
musā ce bhāsase rāja bhūmiyaṃ tiṭṭha cetiya.

1194. Akāle vassatī tassa kāle tassa na vassati,
yo jānaṃ pucchito pañcaṃ aññathā naṃ viyākare.

1195. Sace hi saccaṃ bhaṇasi hohi rāja yathā pure,
musā ce bhāsase rāja bhūmiyaṃ[11] pavisa cetiya.

1196. Jivhā tassa dvidhā hoti uragasseva disampati,
yo jānaṃ pucchito pañhaṃ aññathā naṃ viyākare.

1197. Sace hi saccaṃ bhaṇasi hohi rāja yathā pure,
musā ce bhāsase rāja bhiyyo pavisa cetiya.

1198. Jivhā tassa na bhavati macchasseva disampati,
yo jānaṃ pucchito pañhaṃ aññathā naṃ viyākare.

---

[1] amma passatha - Ma, Syā, PTS.
[2] khantīsoraccassa - Ma; khantisoraccassa - Syā; khantisoracciyassa - PTS.
[3] yo - Syā, PTS.
[4] so - Syā.
[5] vanditohu - Ma; vandito ahu - Syā; vanditā ahū - PTS.
[6] muninaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] caranti - Ma.
[8] kañcinaṃ - Ma.
[9] tvaṃ - Ma.
[10] saggaṭṭhānā - PTS.
[11] bhūmiṃ - Ma, Syā, PTS.

1189. "Hãy nhìn vào chính sự việc hiện bày,
việc này là quả thành tựu của sự nhẫn nại và hiền hòa.
Người nào được tất cả dân chúng kính lễ,
chúng ta cùng với hoàng thân và các quan viên hãy kính lễ người ấy.

1190. Chớ có nói bất cứ điều gì về Gaṅgamāla,
bậc hiền trí đang học tập về các đạo lộ trí tuệ.
Bởi vì vị ấy đã vượt qua biển cả luân hồi,
sau khi vượt qua nơi ấy, các vị du hành, xa lìa sầu muộn."

5. Bổn Sanh Thợ Cạo Gaṅgamāla. [421]

1191. "Thật vậy, pháp tôn kính bị hủy hoại sẽ gây họa, không bị hủy hoại sẽ không gây họa bất cứ điều gì. Chính vì thế, không nên hủy hoại pháp tôn kính, chớ để pháp tôn kính bị hủy hoại gây họa cho bệ hạ.

1192. Đối với kẻ nói lời dối trá, chư Thiên bỏ đi, miệng tỏa ra mùi hôi thối, và kẻ ấy đánh mất vị thế của bản thân (ở không trung), là kẻ khi được hỏi câu hỏi thì cố tình đáp lại điều ấy theo cách khác.

1193. Tâu bệ hạ, bởi vì nếu bệ hạ nói sự thật, bệ hạ sẽ là như trước đây. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ nói lời dối trá, bệ hạ sẽ lún vào mặt đất, tâu Cetiya.

1194. Trời đổ mưa cho kẻ ấy lúc sái thời, trời không đổ mưa cho kẻ ấy lúc đúng thời, là kẻ khi được hỏi câu hỏi thì cố tình đáp lại điều ấy theo cách khác.

1195. Tâu bệ hạ, bởi vì nếu bệ hạ nói sự thật, bệ hạ sẽ là như trước đây. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ nói lời dối trá, bệ hạ sẽ lún sâu vào mặt đất, tâu Cetiya.

1196. Tâu vị chúa tể một phương, lưỡi của kẻ ấy có hai phần, tựa như lưỡi của con rắn, là kẻ khi được hỏi câu hỏi thì cố tình đáp lại điều ấy theo cách khác.

1197. Tâu bệ hạ, bởi vì nếu bệ hạ nói sự thật, bệ hạ sẽ là như trước đây. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ nói lời dối trá, bệ hạ sẽ lún sâu thêm nữa vào trái đất, tâu Cetiya.

1198. Tâu vị chúa tể một phương, lưỡi của kẻ ấy là không có, tựa như của con cá, là kẻ khi được hỏi câu hỏi thì cố tình đáp lại điều ấy theo cách khác.

1199. Sace hi saccaṃ bhaṇasi hohi rāja yathā pure,
musā ce bhāsase rāja bhiyyo pavisa cetiya.

1200. Thiyova tassa jāyanti[1] na pumā jāyare kule,
yo jānaṃ pucchito pañhaṃ aññathā naṃ viyākare.

1201. Sace hi saccaṃ bhaṇasi hohi rāja yathā pure,
musā ce bhāsase rāja bhiyyo pavisa cetiya.

1202. Puttā tassa na bhavanti pakkamanti disodisaṃ,
yo jānaṃ pucchito pañhaṃ aññathā naṃ viyākare.

1203. Sace hi saccaṃ bhaṇasi hohi rāja yathā pure,
musā ce bhāsase rāja bhiyyo pavisa cetiya.

1204. Sa rājā isinā satto[2] antalikkhe caro[3] pure,
pāvekkhi paṭhaviṃ cecco[4] hīnatto attapariyāyaṃ.[5]

1205. Tasmāhi chandāgamanaṃ nappasaṃsanti paṇḍitā,
aduṭṭhacitto bhāseyya giraṃ saccupasaṃhitan "ti.[6]

6. Cetiyajātakaṃ.

1206. Yo indriyānaṃ kāmena vasā[7] nārada gacchati,
so pariccajjubho loke jīvantova[8] visussati.

1207. Sukhassānantaraṃ dukkhaṃ dukkhassānantaraṃ sukhaṃ,
sosi patto sukhā dukkhaṃ[9] pāṭikaṅkha varaṃ sukhaṃ.

1208. Kicchakāle kicchasaho yo kicchaṃ nānuvattati,[10]
sa kicchantaṃ sukhaṃ dhīro yogaṃ samadhigacchati.

1209. Na heva kāmāna[11] kāmā nānatthā natthakāraṇā,[12]
na katañca niraṅkatvā[13] dhammā cavitumarahasi.

---

[1] thiyo tassa pajāyanti - Ma, PTS.
[2] iminā patto - Syā.
[3] antalikkhacaro - Ma.
[4] pecco - Syā; c' eso - PTS.
[5] patva pariyāyaṃ - Ma, PTS.
[6] saccūpasaṃhitanti - Ma, Syā, PTS.
[7] vasaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] jīvantopi - Syā; jīvar eva - PTS.
[9] sopi patto sukhadukkhaṃ - Syā;
sopi patto sukhā dukkhaṃ - PTS.
[10] nātivattati - Ma, Syā, PTS.
[11] kāmānaṃ - Syā.
[12] nātthakāraṇā - Ma.
[13] nikatvāna - PTS.

1199. Tâu bệ hạ, bởi vì nếu bệ hạ nói sự thật, bệ hạ sẽ là như trước đây. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ nói lời dối trá, bệ hạ sẽ lún sâu thêm nữa vào trái đất, tâu Cetiya.

1200. Chỉ có các con gái được sanh ra cho kẻ ấy, còn các con trai không được sanh ra ở gia đình của kẻ ấy, là kẻ khi được hỏi câu hỏi thì cố tình đáp lại điều ấy theo cách khác.

1201. Tâu bệ hạ, bởi vì nếu bệ hạ nói sự thật, bệ hạ sẽ là như trước đây. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ nói lời dối trá, bệ hạ sẽ lún sâu thêm nữa vào trái đất, tâu Cetiya.

1202. Những đứa con không ở với kẻ ấy, chúng ra đi khắp các phương, là kẻ khi được hỏi câu hỏi thì cố tình đáp lại điều ấy theo cách khác.

1203. Tâu bệ hạ, bởi vì nếu bệ hạ nói sự thật, bệ hạ sẽ là như trước đây. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ nói lời dối trá, bệ hạ sẽ lún sâu thêm nữa vào trái đất, tâu Cetiya.”

1204. “Đức vua Cetiya ấy, trước kia có sự di chuyển ở không trung, về sau bị nguyền rủa bởi vị ẩn sĩ, đã rơi vào trong trái đất, có bản thân bị tiêu hoại, đã đạt đến đoạn cuối của cuộc sống.

1205. Chính vì thế, các bậc sáng suốt không khen ngợi việc đi theo sự mong muốn. Người không có tâm xấu xa nên nói lời nói liên hệ đến sự thật.”

6. Bổn Sanh Vua Cetiya. [422]

1206. “Này Nārada, kẻ nào đi theo quyền lực của các giác quan vì dục vọng, sau khi lìa bỏ hai thế giới người trời, kẻ ấy bị héo hon, ngay cả trong khi đang sống.

1207. Khổ đau tiếp theo sau hạnh phúc, hạnh phúc tiếp theo sau khổ đau. Ngươi đây đã đạt được khổ đau từ hạnh phúc, vậy ngươi hãy mong mỏi hạnh phúc cao quý.

1208. Vào thời điểm khó khăn, người nào có sự chịu đựng khó khăn, không buông xuôi theo sự khó khăn, vị sáng suốt ấy đạt đến sự rèn luyện, sự chấm dứt khó khăn, sự hạnh phúc.

1209. Không phải vì mong muốn các dục, không phải vì không có lợi ích, không phải có lợi ích là nguyên nhân, ngươi không thể nào buông lơi giáo pháp và lơ là việc đã thực hành (tham thiền).”

1210. Dukkhaṃ gahapatiṃ[1] sādhu saṃvibhajjañca bhojanaṃ,
ahāso atthalābhesu atthabyāpatti abyatho.[2]

1211. Ettāva tesaṃ[3] paṇḍiccaṃ asito devalo[4] bravi,
nayito kiñci[5] pāpiyo indriyānaṃ[6] vasaṃ vaje.

1212. Amittānaṃva hatthatthaṃ siva[7] pappoti māmiva,
kammaṃ vijjañca dakkheyyaṃ vivāhaṃ sīlamaddavaṃ.

1213. Ete ca yase hāpetvā nibbatto sehi kammehi,
sohaṃ sahassa jīnova abandhu aparāyaṇo.[8]
ariyadhammā atikkanto[9] yathā peto tathevahaṃ.

1214. Sukhakāme dukkhāpetvā āpannosmi padaṃ imaṃ,
so sukhaṃ nādhigacchāmi cito[10] bhānumatāmivā "ti.[11]

7. Indriyajātakaṃ.

1215. Ādittasmiṃ agārasmiṃ yaṃ nīharati bhājanaṃ,
taṃ tassa hoti atthāya no ca yaṃ tattha ḍayhati.

1216. Evamādipito[12] loko jarāya maraṇena ca,
nīharetheva dānena dinnaṃ hoti sunīhataṃ.[13]

1217. Yo dhammaladdhassa dadāti dānaṃ
uṭṭhānaviriyādhigatassa jantuno,[14]
atikkamma so vetaraṇiṃ yamassa
dibbāni ṭhānāni upeti macco.

1218. Dānañca yuddhañca samānamāhu
appāpi santā bahuke jinanti,
appampi ce saddahāno dadāti
teneva so hoti sukhī parattha.

---

[1] dakkhaṃ gahapatī - Ma;
dakkhaṃ gahapataṃ - Syā;
dukkhaṃ gahapataṃ - PTS.
[2] atthavyāpatti avyatho - PTS.
[3] ettāvatetaṃ - Ma, Syā; ettāvatā te - PTS.
[4] api so davilo - Ma.
[5] kiñcana - PTS.
[6] pāpiyo yo indriyānaṃ - Ma, PTS.
[7] sivi - Ma; sīvi - Syā.
[8] aparāyano - Syā, PTS.
[9] apakkanto - Ma.
[10] ṭhito - Ma, Syā.
[11] bhāṇumatāmivāti - Ma.
[12] evamādīpito - Ma;
evaṃ ādīpito - PTS.
[13] dinnaṃ hoti sunībhataṃ - Syā;
dinnaṃ hi hoti nībhataṃ - PTS.
[14] jantu - Ma, Syā.

1210. "Đời gia chủ là khổ nhọc, và tốt lành thay sự thọ dụng được san sẻ, sự không đắc chí về các của cải và lợi lộc, và không có sầu não khi có sự tiêu hoại về của cải."

1211. "Vị Devala ngăm đen đã nói chỉ bấy nhiêu về sự sáng suốt của các vị ấy. Không có cái gì tệ hại hơn điều này, là việc người nào đó chiều theo quyền lực của các giác quan."

1212. "Tâu đức vua Siva, bệ hạ gánh chịu sự mất mát của cải vào trong tay các kẻ thù, tương tự như trường hợp của tôi về nghề nghiệp, kiến thức, tài năng, hôn nhân, giới hạnh, và sự lễ độ.

1213. Sau khi đánh mất những tiếng tăm này, tôi bị thay đổi bởi các hành động của chính mình. Tôi đây giống như người bị thất bại một ngàn lần, không còn thân quyến, không nơi nương tựa. Trong khi lệch ra khỏi đạo lý cao thượng, tôi giống y như người đã chết.

1214. Sau khi gây khổ não cho mình ở sự mong mỏi hạnh phúc, tôi đã bị rơi vào trạng thái này. Tựa như bị vây quay bởi ngọn lửa, tôi đây không đạt đến hạnh phúc."

7. Bổn Sanh Các Giác Quan. [423]

1215. "Khi ngôi nhà bị cháy rực, gia chủ mang ra vật dụng nào bởi vì vật ấy là có lợi ích cho người ấy, và không phải là vật bị đốt cháy ở tại nơi ấy.

1216. Tương tự như vậy, thế gian là bị đốt cháy bởi sự già và sự chết. Bệ hạ hãy nên mang ra (cứu vớt bản thân) nhờ vào sự bố thí; cái gì đã được bố thí là đã được mang ra tốt đẹp."

1217. "Người nào dâng cúng vật thí đến bậc đã đạt được giáo pháp,
đến con người đã đạt đến sự nỗ lực và tinh tấn,
người ấy, sau khi vượt qua dòng sông Vetaraṇī của Thần Chết,
là người đạt được các vị thế ở cõi trời."

1218. "Sự bố thí và chiến đấu là tương tự nhau,
dầu là ít người cũng thắng được nhiều người,
nếu người bố thí dầu ít ỏi, nhưng có niềm tin,
chính vì điều ấy, người ấy có sự an lạc về sau này."

1219. Viceyyadānaṃ sugatappasatthaṃ
ye dakkhiṇeyyā idha jīvaloke,
etesu dinnāni mahapphalāni
bījāni vuttāni yathā sukhette.

1220. Yo pāṇabhūtāni aheṭhayaṃ caraṃ
parūpavādā na karoti pāpaṃ,
bhīruṃ pasaṃsanti na hi tattha[1] sūraṃ
bhayā hi santo na karonti[2] pāpaṃ.

1221. Hīnena brahmacariyena khattiyaṃ[3] upapajjati,
majjhimena ca devattaṃ uttamena visujjhati.

1222. Addhā hi dānaṃ bahudhā pasatthaṃ
dānā ca kho dhammapadaṃ va seyyo,
pubbeva hi pubbatare ca[4] santo
nibbānamevajjhagamuṃ[5] sapaññā "ti.

8. Ādittajātakaṃ.

1223. Gaṅgā kumudinī santā saṅkhavaṇṇā ca kokilā,
jambu tālaphalaṃ dajjā atha nūna tadā siyā.

1224. Yadā kacchapalomānaṃ pāvāro tividho siyā,
hemantikaṃ pāpuraṇaṃ[6] atha nūna tadā siyā.

1225. Yadā makasadāṭhānaṃ[7] aṭṭālo sukato siyā,
daḷho ca appakampi ca[8] atha nūna tadā siyā.

1226. Yadā sasavisāṇānaṃ nisseṇi sukatā siyā,
saggassārohaṇatthāya atha nūna tadā siyā.

1227. Yadā nisseṇimāruyha candaṃ khādeyyuṃ[9] mūsikā,
rāhuñca paripāteyyuṃ[10] atha nūna tadā siyā.

---

1 na tattha - Ma, Syā.
2 na karoti - PTS.
3 khattiye - Ma, Syā, PTS.
4 pubbatareva - Ma, Syā, PTS.
5 ajjhagamū - PTS.
6 pāvuraṇaṃ - Ma.
7 makasapādānaṃ - Ma, Syā.
8 avikampī ca - Ma, Syā; appakampī ca - PTS.
9 khādeyyu - Ma, Syā.
10 paribāheyyuṃ - Syā.

1219. “Sự bố thí có suy xét đã được bậc Thiện Thệ ca tụng,
các vị nào là xứng đáng cúng dường ở đây, ở thế gian của cuộc sống,
những vật được bố thí ở các vị này là có những quả báu lớn lao,
giống như các hạt giống đã được gieo ở thửa ruộng phì nhiêu.”

1220. “Người nào sống không gây tổn hại các chúng sanh có mạng sống, người ấy do (sợ hãi) sự phỉ báng của người khác mà không làm điều ác. Trong trường hợp ấy, các bậc trí ca ngợi sự khiếp sợ, nhưng không ca ngợi sự dũng cảm, bởi vì do sự sợ hãi mà những người tốt không làm điều ác.”

1221. “Với Phạm hạnh bậc thấp thì được sanh vào dòng dõi Sát-đế-ly, với bậc trung thì trạng thái chư Thiên, với bậc tối thượng thì được thanh tịnh.”

1222. “Đương nhiên, sự bố thí là được ca ngợi theo nhiều cách,
và chỉ một câu Pháp vẫn là tốt hơn sự bố thí.
Bởi vì, ngay trước đây và trước hơn thế nữa, những người tốt,
có trí tuệ, đã chứng đạt luôn cả Niết Bàn.”

8. Bổn Sanh Bị Cháy Rực. [424]

1223. “(Khi nào) sông Gaṅgā yên tĩnh như hồ sen, các con chim cu cu có màu vỏ ốc, và cây mận đỏ có thể cho trái thốt nốt, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1224. Khi nào có thể có chiếc áo khoác ba lớp bằng các lông rùa làm tấm choàng mùa đông, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1225. Khi nào có thể có tháp canh bằng các răng nanh của muỗi được khéo xây dựng, vững chãi, và không bị lay động, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1226. Khi nào có thể có cái thang bằng các sừng của loài thỏ được khéo xây dựng nhằm mục đích leo lên cõi trời, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1227. Khi nào các con chuột, sau khi leo lên cái thang, có thể gặm nhấm mặt trăng và làm cho thần Rāhu rơi xuống, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1228. Yadā surāghaṭaṃ pītvā[1] makkhikā gaṇacārinī,
aṅgāre vāsaṃ kappeyyuṃ atha nūna tadā siyā.

1229. Yadā bimboṭṭhasampanno gadrabho sumukho siyā,
kusalo naccagītassa atha nūna tadā siyā.

1230. Yadā kākā ulūkā ca mantayeyyuṃ rahogatā,
aññamaññaṃ pihayeyyuṃ atha nūna tadā siyā.

1231. Yadā pulasapattānaṃ[2] chattaṃ thirataraṃ siyā,
vassassa paṭighātāya atha nūna tadā siyā.

1232. Yadā kuḷuṅko[3] sakuṇo pabbataṃ gandhamādanaṃ,
tuṇḍenādāya gaccheyya atha nūna tadā siyā.

1233. Yadā sāmuddikaṃ nāvaṃ sayantaṃ savaṭākaraṃ,
ceṭo[4] ādāya gaccheyya atha nūna tadā siyā "ti.

9. Aṭṭhānajātakaṃ.

1234. Khamanīyaṃ yāpanīyaṃ kacci mātula te sukhaṃ,
sukhaṃ te ammā avaca sukhakāmā hi[5] te mayaṃ.

1235. Naṅguṭṭhaṃ me avakkamma[6] heṭhayitvāna eḷike,[7]
sājja mātulavādena muñcitabbā nu maññasi.

1236. Puratthāmukho[8] nisinnosi ahaṃ taṃ[9] mukhamāgatā,
pacchito tuyha[10] naṅguṭṭhaṃ kathaṃ khohaṃ[11] avakkamiṃ.[12]

1237. Yāvatā caturo dīpā sasamuddā sapabbatā,
tāvatā mayha[13] naṅguṭṭhaṃ kathaṃ kho tvaṃ vivajjayi.[14]

---

[1] pitvā - Ma, Syā.
[2] muḷāla pattānaṃ - Ma; mūlāsapattānaṃ - Syā.
[3] kulako - Ma; kuluko - Syā; kuluṃko - PTS.
[4] ceto - Syā.
[5] sukhakāmāva - Ma.
[6] apakkamma - Syā.
[7] eḷaki - Syā; eḷiki - PTS.
[8] puratthābhimukho - Syā.
[9] ahaṃ te - Ma, PTS; ahante - Syā.
[10] tuyhaṃ - Ma, Syā.
[11] khvāhaṃ - Ma.
[12] apakkami - Ma; avakkami - Syā.
[13] mayhaṃ - Ma.
[14] vivajjasi - Syā.

1228. Khi nào những con ruồi có sự di chuyển thành đoàn, có thể uống hết hũ rượu, rồi sắp xếp chỗ cư ngụ ở bãi than hừng, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1229. Khi nào con lừa có đôi môi đỏ mọng (màu trái *bimba*), có khuôn mặt đẹp, và thiện xảo trong việc múa hát, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1230. Khi nào các con quạ và các con cú đi đến nơi thanh vắng, có thể trò chuyện, và mong muốn lẫn nhau, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1231. Khi nào cây dù làm bằng củ và lá sen có thể bền vững hơn sự vùi dập của cơn mưa, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1232. Khi nào con chim nhỏ có thể ngậm lấy ngọn núi Gandhamādana bằng cái mỏ và bay đi, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng.

1233. Khi nào đứa trẻ trai có thể điều khiển chiếc tàu vượt biển có đủ máy móc và dây thừng, rồi khởi hành, có lẽ khi ấy ta sẽ ra đi cùng nàng."

9. Bổn Sanh Sự Việc Không Xảy Ra. [425]

1234. "Thưa cậu báo, cậu có khỏe không, có thoải mái không, có được an vui không? Mẹ đã hỏi về sự an vui của cậu, bởi vì chúng cháu có sự mong mỏi về sự an vui của cậu."

1235. "Này cô dê, cô đã đạp lên cái đuôi của ta và gây thương tích. Hôm nay, với tiếng thưa cậu, cô đây nghĩ rằng cô có thể được tự do chăng?"

1236. "Cậu ngồi với mặt nhìn về hướng đông, còn cháu đã đi đến trước mặt của cậu. làm sao cháu đã đạp lên cái đuôi của cậu ở phía sau?"

1237. "Cái đuôi của ta bao trùm đến hết cả bốn hòn đảo với các biển cả, với các ngọn núi, làm thế nào cô đã tránh né cái đuôi của ta?"

1238. Pubbevametaṃ akkhaṃsu[1] mātāpitā ca bhātaro,
dīghaṃ duṭṭhassa naṅguṭṭhaṃ samhi[2] vehāsayāgatā.[3]

1239. Tañca disvāna āyantiṃ antalikkhasmiṃ[4] eḷike,[5]
migasaṅgho palāyittha bhakkho me nāsito tayā.

1240. Icceva[6] vilapantiyā eḷikiyā[7] ruhaṃghaso,[8]
galakaṃ anvāvamaddi[9] natthi duṭṭhe subhāsitaṃ.

1241. Neva duṭṭhe nayo atthi na dhammo na subhāsitaṃ,
nikkamaṃ duṭṭhe yujjetha[10] so ca sabhi na rajjatī "ti.[11]

10. Dīpijātakaṃ.

Kaccānivaggo niṭṭhito.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Parisuddhāmanāvilāvatthadharā
bakarājassa kāyuraṃ daṇḍāvaro,
atha aṅgāracetiyadevilina
atha ādittagaṅgādaseḷakinā "ti.

Aṭṭhakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] akkhiṃsu - Ma, Syā.
[2] sāmhi - Ma, Syā.
[3] vehāyasāgatā - Ma, Syā, PTS.
[4] antalikkhasmi - Ma, Syā.
[5] eḷaki - Syā;
eḷiki - PTS.
[6] iccevaṃ - Ma, Syā.
[7] eḷakiyā -Ma, Syā.
[8] ruhagghaso - Ma, Syā.
[9] anvāmaddi - PTS.
[10] yuñjetha - Ma, Syā.
[11] so ca sabbhiṃ na rañjatīti - Ma.

1238. “Mẹ, cha, và anh em trai đã nói điều ấy cho cháu ngay trước đây. Cái đuôi của kẻ xấu là dài, nên cháu đây đã đi đến từ không trung.”

1239. “Này cô dê, sau khi nhìn thấy cô đang đi đến ở trên hư không, bầy nai đã chạy trốn; thức ăn của ta bị tiêu mất bởi vì cô.”

1240. “Trong khi con dê cái đang than vãn như thế ấy, con báo đã cắn đứt cái cổ của nó; không có lời nói tốt ở kẻ xấu.

1241. Không có lý lẽ, không có đạo lý, không có lời nói tốt ở kẻ xấu. Nên chứng tỏ sức mạnh với kẻ xấu, và kẻ xấu không có thiện cảm với người đức hạnh.”

10. Bổn Sanh Con Báo. [426]

Dứt Phẩm Bà Kaccāni.

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Bà mẹ mặc vải trong sạch và không bị dơ bẩn,
của hạc chúa, cái vòng kiềng, chuyện hình phạt,
rồi than hừng, vua Cetiya, ẩn sĩ Devala,
rồi bị cháy rực, sông Gaṅgā, với con dê cái, là mười.

Nhóm Tám Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

IX. NAVAKANIPĀTO

1242. Parisaṅkupatho nāma gijjhapantho[1] sanantano,
tatrāsi mātāpitaro gijjho posesi jiṇṇake.

1243. Tesaṃ ajagaraṃ medaṃ[2] accahāsi pahūtaso,[3]
pitā ca puttaṃ avaca jānaṃ uccaṃ[4]papātinaṃ,
supattaṃ pakkha[5]sampannaṃ tejassiṃ[6] dūragāminaṃ.

1244. Pariplavantaṃ paṭhaviṃ[7] yadā tāta vijānahi,
sāgarena parikkhittaṃ cakkaṃva parimaṇḍalaṃ,
tato tāta nivattassu māssu etto paraṃ gami.

1245. Uddhaṃ pattosa[8] vegena balī pakkhī dijuttamo,
olokayanto vakkaṅgo pabbatāni vanāni ca.

1246. Addasā[9] paṭhaviṃ[7] gijjho yathā sāsi[10] pitussutaṃ,
sāgarena parikkhittaṃ cakkaṃva parimaṇḍalaṃ.

1247. Tañca so samatikkamma parameva pavattatha,[11]
tañca vātasikhā tikkhā accahāsi baliṃ dījaṃ.

1248. Nāsakkhātigato poso punareva[12] nivattituṃ,
dijo vyasanamāpādi verambānaṃ[13] vasaṃ gato.

1249. Tassa puttā ca dārā ca ye caññe anujīvino,
sabbe vyasanamāpāduṃ anovādakare dije.

1250. Evampi idha vaddhānaṃ[14] yo vākyaṃ nāvabujjhati,
atisīmacaro ditto gijjhovātītasāsano,
sa ve[15] vyasanaṃ pappoti[16] akatvā vuddhasāsanan ”ti.[17]

1. Gijjhajātakaṃ.

---

[1] gijjhapatho - Syā.
[2] ajagaramedaṃ - Ma; ajakaraṃ medaṃ - PTS.
[3] bahuttaso - Ma; bahutaso - Syā; bahūtaso - Syā, PTS.
[4] uccā - PTS.
[5] thāma - Ma.
[6] tejasiṃ - Syā, PTS.
[7] pathaviṃ - Ma.
[8] udapattosi - Ma, Syā, PTS.
[9] addassa - Ma; addasa - Syā, PTS.
[10] yathāsāsi - Ma; yathāssāsi - Syā; yathāsāsī - Syā, PTS.
[11] paramevaccavattatha - Ma, PTS.
[12] punadeva - Ma.
[13] verambhānaṃ - Ma; verabbhānaṃ - Syā.
[14] vuḍḍhānaṃ - Ma, Syā.
[15] sabbe - Syā.
[16] papponti - Syā.
[17] vuḍḍhasāsanan ti - Ma, Syā; vaddhasāsanan ti - PTS.

IX. NHÓM CHÍN KỆ NGÔN

1242. "Con đường ở đỉnh núi Kên Kên gọi là lối đi phải chống gậy đã có từ xa xưa. Nơi ấy, có con chim kên kên đã nuôi dưỡng cha mẹ già yếu.

1243. Nó đã mang về cho cha mẹ nhiều mỡ của những con trăn. Biết được chim con đạt được cặp cánh, có lông dày, có năng lực, có sự du hành khoảng cách xa, có sự bay lượn cao, chim cha đã nói với chim con rằng:

1244. 'Này con, khi nào con nhận thấy trái đất đang nổi bềnh bồng, được bao quanh bởi biển cả, tựa như quả cầu hình tròn, này con, từ nơi ấy, con hãy quay trở về, con chớ du hành quá giới hạn ấy.'

1245. Là loài có cánh, có sức mạnh, đứng hàng đầu của loài lưỡng sanh, con chim đã đạt đến tầng bên trên bằng sức lực, rồi nhìn xuống các ngọn núi và các khu rừng.

1246. Con chim kên kên đã nhìn thấy trái đất được bao quanh bởi biển cả, tựa như quả cầu hình tròn, giống như điều đã được nghe người cha chỉ dạy.

1247. Sau khi hoàn toàn vượt quá nơi ấy, nó đã tiến vào khu vực khác hẳn. Và có luồng gió dữ dội, sắc bén, đã xé tan xác con chim có sức mạnh ấy.

1248. Khi đã đi quá lố, con người không thể quay trở lại được nữa. Khi đã đi vào vùng tác động của các luồng gió Veramba, con chim đã gánh chịu điều bất hạnh.

1249. Các chim con, các con chim mái, và những những con chim khác sống phụ thuộc vào nó, tất cả đều gánh chịu điều bất hạnh khi con chim kên kên không làm theo lời giáo huấn (của chim cha). [1]

1250. Cũng y như vậy, ở đây người nào không nhận chân được lời nói của các bậc trưởng thượng, kẻ ấy có sự hành xử vượt quá giới hạn, cao ngạo, tựa như con chim kên kên đã vượt qua lời chỉ dạy. Thật vậy, nó nhận lãnh điều bất hạnh sau khi không thực hành lời chỉ dạy của bậc trưởng thượng."

1. Bổn Sanh Chim Kên Kên. [427]

---

[1] Hai câu kệ 1249 và 1250 tương tự hai câu kệ 885 và 886 ở trang 241.

1251. Puthusaddo samajano na bālo koci maññatha,
saṅghasmiṃ bhijjamānasmiṃ nāññaṃ bhiyyo amaññaruṃ.

1252. Parimuṭṭhā paṇḍitābhāsā vācā gocarabhāṇino,
yāvicchanti mukhāyāmaṃ yena nītā na taṃ vidū.

1253. Akkocchi maṃ avadhi maṃ ajini maṃ ahāsi me,
ye taṃ[1] upanayhanti veraṃ tesaṃ na sammati.

1254. Akkocchi maṃ avadhi maṃ ajini maṃ ahāsi me,
ye taṃ na upanayhanti[2] veraṃ tesūpasammati.

1255. Nahi verena verāni sammantīdha kudācanaṃ,
averena ca sammanti esa dhammo sanantano.

1256. Pare ca na vijānanti mayamettha yamāmase,
ye ca tattha vijānanti tato sammanti medhagā.

1257. Aṭṭhicchinnā[3] pāṇaharā gavāssa[4] dhanahārino,
raṭṭhaṃ vilumpamānānaṃ tesampi hoti saṅgati,
kasmā tumhāka[5] no siyā.

1258. Sace labhetha nipakaṃ sahāyaṃ
saddhiṃ caraṃ sādhu vihāri dhīraṃ,
abhibhuyya sabbāni parissayāni
careyya tenattamano satīmā.[6]

1259. No ce labhetha nipakaṃ sahāyaṃ
saddhiṃ caraṃ sādhu vihāri dhīraṃ,
rājāva raṭṭhaṃ vijitaṃ pahāya
eko care mātaṅgaraññeva nāgo.

1260. Ekassa caritaṃ seyyo
natthi bāle sahāyatā,
eko care na ca pāpāni[7] kayirā
appossukko mātaṅgaraññeva nāgo ”ti.

2. Kosambajātakaṃ.[8]

---

[1] ye ca taṃ - Ma, Syā.
[2] nupanayhanti - Ma;
nūpanayhanti - Syā.
[3] aṭṭhicchiddā - PTS.
[4] gavassa - Ma.
[5] tumhākaṃ - Syā.
[6] satimā - Syā.
[7] na pāpāni - Ma.
[8] kosambiyajātakaṃ - Ma, Syā;
kosambījātakaṃ - PTS.

1251. "Có tiếng động ồn ào, mọi người đều ngang bằng, không một ai đã nghĩ là mình ngu. Khi hội chúng bị chia rẽ, chúng đã không suy nghĩ điều gì khác hơn.

1252. Chúng hoàn toàn quên lãng, chúng làm ra vẻ sáng suốt, chúng có những lời nói thuộc phạm vi đấu khẩu, chúng mong muốn mỗi việc khua môi múa mỏ, chúng không biết đã bị cái gì dẫn dắt.

1253. Nó đã sỉ vả tôi, nó đã đánh đập tôi, nó đã chế ngự tôi, nó đã tước đoạt của tôi. Những người nào ấp ủ điều ấy, sự thù hận của những người ấy không được lặng yên.[1]

1254. Nó đã sỉ vả tôi, nó đã đánh đập tôi, nó đã chế ngự tôi, nó đã tước đoạt của tôi. Những người nào không ấp ủ điều ấy, sự thù hận ở những người ấy được lặng yên.

1255. Ở thế gian này, các sự thù hận không bao giờ được lặng yên bởi sự hận thù, và chúng được lặng yên bởi sự không thù hận; điều này là quy luật cổ xưa.

1256. Và những kẻ khác không nhận thức được, ở đây chúng ta nên tự kiềm chế. Còn những ai tại nơi ấy nhận thức được (điều ấy), nhờ thế các sự tranh chấp được lặng yên.

1257. Những kẻ chuyên bẻ gãy xương, có sự giết hại mạng sống, có sự đoạt lấy bò, ngựa, và tài sản, đối với những kẻ đang cướp bóc đất nước, chúng còn có sự kết hợp, tại sao các ngươi lại không có?

1258. Nếu có thể đạt được người bạn khôn ngoan,
làm người đồng hành, có cách cư xử tốt đẹp, sáng trí,
sau khi vượt qua mọi hiểm nạn,
nên đi với người ấy, hoan hỷ, có niệm.[2]

1259. Nếu không thể đạt được người bạn khôn ngoan,
làm người đồng hành, có cách cư xử tốt đẹp, sáng trí,
ví như vị vua đã từ bỏ đất nước thâu phục được,
nên sống một mình như là voi Mātaṅga ở trong rừng.

1260. Sống một mình là tốt hơn,
không có tình bằng hữu ở kẻ ngu.
Nên sống một mình và không nên làm các điều ác,
ít ham muốn, như là voi Mātaṅga ở trong rừng.[3]

2. Bổn Sanh Kosambī. [428]

---

[1] Các câu kệ 1253, 1254, 1255, 1256 giống các câu kệ 3, 4, 5, 6 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (TTPV tập 28, trang 27).

[2] Các câu kệ 1258, 1259, 1260 giống các câu kệ 328, 329, 330 của tập Kinh *Dhammapadapāḷi - Pháp Cú* (*Sđd.* trang 107).

[3] Các câu kệ ở bổn sanh này được thấy ở bài Kinh 128, *Upakkilesasuttaṃ - Kinh Tùy Phiền Não, Majjhimanikāya - Trung Bộ* (xem bản dịch của HT. Thích Minh Châu).

1261. Dumo yadā hoti phalūpapanno
bhuñjanti taṃ[1] vihagā[2] sampatantā,
khīṇanti ñatvāna dumaṃ phalaccaye
disodisaṃ yanti tato vihaṅgamā.

1262. Cara cārikaṃ lohitatuṇḍa mācari[3]
kiṃ tvaṃ suva sukkhadumamhi jhāyasi,
tadiṅgha maṃ brūhi[4] vasanta[5]sannibha
kasmā suva sukkhadumaṃ na riñcasi.

1263. Ye ve sakhīnaṃ sakhāro bhavanti
pāṇaccaye[6] sukhadukkhesu[7] haṃsa,
khīṇaṃ akhīṇanti na taṃ jahanti
santo sataṃ dhammamanussarantā.

1264. Sohaṃ sataṃ aññatarosmi haṃsa
ñātī ca me hoti sakhā ca rukkho,
taṃ nussahe jīvikattho pahātuṃ
khīṇanti ñatvāna na hesa[8] dhammo.

1265. Sādhu sakkhi[9] kataṃ hoti metti[10] saṃsati santhavo,
sace taṃ[11] dhammaṃ rocesi pāsaṃsosi vijānataṃ.

1266. So te suva varaṃ dammi pattayāna vihaṅgama,
varaṃ varassu vakkaṅga[12] yaṃ kiñci manasicchasi.

1267. Varañca[13] me haṃsa bhavaṃ[14] dadeyya
ayaṃ hi[15] rukkho punarāyuṃ labhetha,
so sākhavā phalimā saṃvirūḷho
madhutthiko[16] tiṭṭhatu sobhamāno.

1268. Taṃ passa samma phalimaṃ uḷāraṃ
sahāva[17] te hotu udumbarena,
so sākhavā phalimā saṃvirūḷho
madhutthiko tiṭṭhatu sobhamāno.

---

[1] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] vihaṅgamā - Ma, Syā.
[3] māmari - Ma; mā mari - Syā;
mā cari - PTS.
[4] tadiṅgha brūhi - Syā.
[5] vassanta - Syā.
[6] pāṇāccaye - Syā.
[7] dukkhasukhesu - Ma.
[8] na esa - Syā.
[9] pakkhi - Syā.
[10] mitta - Ma.
[11] sacetaṃ - Ma, Syā, PTS.
[12] vaṅkaṅga - Syā.
[13] varaṃ ce - PTS.
[14] tuvaṃ - Syā, PTS.
[15] ayañca - Ma, Syā; ayaṃ - PTS.
[16] madhatthiko - PTS.
[17] sabhā va - PTS.

1261. "Vào lúc cây trổ quả,
các con chim lượn quanh nó ăn trái cây.
Sau khi biết được cây đã kiệt, hết trái,
các con chim từ đó bay đi các phương.

1262. Này chim mỏ đỏ, hãy đi du hành, chớ luẩn quẩn.
Này chim két, tại sao ngươi lại trầm tư ở thân cây khô?
Này loài chim của mùa xuân, nào, hãy nói điều ấy với ta.
Này chim két, vì sao ngươi không lìa bỏ thân cây khô?"

1263. "Những ai thật sự là bạn trong số bạn bè,
lúc sống hoặc chết, lúc sướng hoặc khổ, thưa chim thiên nga,
họ không từ bỏ bạn ấy, dầu bạn bị khánh kiệt hay không khánh kiệt;
những người tốt luôn ghi nhớ đạo lý của những người tốt.

1264. Thưa chim thiên nga, tôi đây là một trong số những người tốt.
Cây là thân quyến và là bạn của tôi.
Vì mục đích nuôi mạng sống, tôi không thể nào lìa bỏ cây ấy,
sau khi biết rằng cây đã kiệt; bởi vì việc ấy không phải là đạo lý."

1265. "Lành thay tình bạn, tình thân hữu, sự thân thiết ở hội chúng đã được thiết lập! Nếu ngươi ưa thích đạo lý này, ngươi xứng đáng được khen ngợi bởi những người có sự hiểu biết.

1266. Này chim két, này loài di chuyển bằng cặp cánh, này loài đi lại ở không trung, ta đây sẽ ban cho ngươi một ân huệ. Này chim, ngươi hãy chọn một ân huệ về bất cứ điều gì ngươi mong muốn ở trong tâm."

1267. "Thưa chim thiên nga, nếu chim có thể ban cho tôi một ân huệ, xin chim hãy khiến cho chính cây này đạt lại được sức sống. Hãy khiến cho cây ấy đứng vững, có cành lá, có trái cây, được tăng trưởng, có mật ngọt, và tỏa sáng."

1268. "Này bạn hiền, hãy nhìn xem cây cao quý ấy được có trái cây. Hãy để cho cây ấy sống chung cùng với cây sung của bạn. Cây ấy hãy đứng vững, có cành lá, có trái cây, được tăng trưởng, có mật ngọt, và tỏa sáng."

1269. Evaṃ sakka sukhī hohi saha sabbehi ñātihi,
yathāhamajja sukhito disvāna phalitaṃ[1] dumaṃ.

1270. Suvassa ca varaṃ datvā[2] katvāna saphalaṃ dumaṃ,
pakkāmi sahabhariyāya devānaṃ nandanaṃ vanan "ti.

3. Mahāsukajātakaṃ.[3]

1271. Santi rukkhā haritapattā[4] dumā nekaphalā bahū,
kasmā nu sukkhe koḷāpe sukassa[5] nirato mano.

1272. Phalassa upabhuñjimhā nekavassagaṇe bahū,
aphalampi viditvāna sāva metti[6] yathā pure.

1273. Sukkhañca[7] rukkhaṃ koḷāpaṃ[8] opattamaphalaṃ dumaṃ,
ohāya sakuṇā yanti kiṃ dosaṃ passase[9] dija.

1274. Ye phalatthā[10] sambhajanti aphaloti jahanti naṃ,
attaṭṭha[11]paññā dummedhā te honti pakkhapātino.

1275. Sādhu sakkhi kataṃ hoti metti[12] saṃsati santhavo,
sace taṃ[13] dhammaṃ rocesi pāsaṃsosi vijānataṃ.

1276. So te suva varaṃ dammi pattayāna vihaṅgama,
varaṃ varassu vakkaṅga[14] yaṃkiñci manasicchasi.

1277. Api nāma naṃ puna passe[15] sapattaṃ saphalaṃ dumaṃ,
daḷiddova[16] nidhiṃ[17] laddhā nandeyyāhaṃ punappunaṃ.

1278. Tato amatamādāya abhisiñci mahīruhaṃ,
tassa sākhā virūhiṃsu sītacchāyā manoramā.

---

[1] saphalaṃ - Ma, Syā.
[2] suvassa vacanaṃ sutvā - Syā.
[3] mahāsuvajātakaṃ - Ma;
mahāsuvarājajātakaṃ - Syā.
[4] haripattā - Ma.
[5] suvassa - Ma, Syā.
[6] mitti - Syā.
[7] sukhañca - Ma.
[8] rukkhakoḷāpaṃ - Syā.
[9] maññase - Syā.
[10] phalaṭṭhā - PTS.
[11] attattha - Ma, Syā.
[12] mitti - Syā;
mittaṃ - PTS.
[13] sacetaṃ - Ma, Syā, PTS.
[14] vaṅkaṅga - Syā.
[15] naṃ passeyyaṃ - Ma;
naṃ passemu - PTS.
[16] daliddova - Ma, Syā, PTS.
[17] nidhi - Ma.

1269. "Tương tự như vậy, thưa Thiên Chủ Sakka, mong ngài được hạnh phúc cùng với tất cả thân quyến, giống như tôi hôm nay được hạnh phúc, sau khi nhìn thấy cây được kết trái."

1270. "Sau khi ban cho con chim két ân huệ, và sau khi làm cho cây có trái, ta cùng với người vợ ra đi về khu rừng Nandana của chư Thiên."

3. Bổn Sanh Chim Két Lớn. [429]

1271. "Có những cây xanh lá, có nhiều cây lắm trái. Tại sao tâm trí của chim két lại ưa thích cái cây khô, hết nhựa sống?"

1272. "Chúng tôi đã ăn trái của cây này trong nhiều năm vô số kể. Dẫu biết rằng cây không còn trái, tình bạn ấy cũng vẫn như trước kia."

1273. "Khi cây khô và hết nhựa sống, không còn lá, không còn trái, các con chim lìa bỏ và ra đi, này chim, ngươi nhìn thấy tội lỗi gì?"

1274. "Những con chim gắn bó vì mục đích trái cây, khi biết cây đã hết trái liền từ bỏ, chúng là những kẻ chỉ biết lợi ích của bản thân, ngu muội, có sự chối bỏ tập thể."

1275. "Lành thay tình bạn, tình thân hữu, sự thân thiết ở hội chúng đã được thiết lập! Nếu ngươi ưa thích đạo lý này, ngươi xứng đáng được khen ngợi bởi những người có sự hiểu biết.

1276. Này chim két, này loài di chuyển bằng cặp cánh, này loài đi lại ở không trung, ta đây sẽ ban cho ngươi một ân huệ. Này chim, ngươi hãy chọn một ân huệ về bất cứ điều gì ngươi mong muốn ở trong tâm."

1277. "Nếu tôi thật sự có thể nhìn thấy cây ấy có lá, có trái trở lại, tựa như kẻ nghèo khổ đã đạt được của cải chôn giấu, tôi sẽ vui mừng khôn xiết."

1278. Sau đó, Thiên Chủ Sakka đã lấy thuốc bất tử rưới lên cây ấy. Các cành của nó đã phát triển, có bóng mát, làm thích ý.

1279. Evaṃ sakka sukhī hohi saha sabbehi ñātihi,
yathāhamajja sukhito disvāna saphalaṃ dumaṃ.

1280. Suvassa ca varaṃ datvā katvāna saphalaṃ dumaṃ,
pakkāmi saha bhariyāya devānaṃ nandanaṃ vanan "ti.

4. Cullasukajātakaṃ.[1]

1281. Sutaṃ metaṃ mahābrahme kāme bhuñjati hārito,
kaccetaṃ vacanaṃ tucchaṃ kacci suddho iriyyasi.[2]

1282. Evametaṃ mahārāja yathā te vacanaṃ sutaṃ,
kummagge[3] paṭipannosmi mohaneyyesu mucchito.

1283. Ādu[4] paññā kimatthiyā[5] nipuṇā sādhu cintanī,[6]
yāya[7] uppatitaṃ rāgaṃ kiṃ mano na vinodaye.

1284. Cattārome mahārāja loke atibalā bhusā,
rāgo doso mado moho yattha paññā na gādhati.

1285. Arahaṃ[8] sīlasampanno suddho carati hārito,
medhāvī paṇḍito ceva iti no sammato bhavaṃ.

1286. Medhāvinampi hiṃsanti isiṃ dhammaguṇe[9] rataṃ,
vitakkā pāpakā rāja subhā rāgūpasaṃhitā.

1287. Uppannāyaṃ[10] sarīrajo
rāgo vaṇṇavidūsano tavaṃ,[11]
taṃ pajaha bhaddamatthu[12] te
bahunnāsi medhāvīsammato.[13]

1288. Te andhakaraṇe[14] kāme bahudukkhe mahāvise,
tesaṃ mūlaṃ gavesissaṃ checchaṃ[15] rāgaṃ sabandhanaṃ.

1289. Idaṃ vatvāna hārito isi saccaparakkamo,
kāmarāgaṃ virājetvā brahmalokūpago ahū "ti.

5. Hāritajātakaṃ.[16]

---

[1] cūḷasuvajātakaṃ - Ma; cullasuvakarājajātakaṃ - Syā.
[2] irīyasi - Syā, PTS.
[3] kummaggaṃ - Ma, Syā.
[4] adu - Ma, Syā.
[5] kimatthikā - Syā, PTS.
[6] cintinī - Ma, Syā.
[7] yāva - PTS.
[8] arahā - Ma.
[9] isidhammaguṇe - Syā.
[10] uppannoyaṃ - Syā.
[11] tava - Ma, Syā, PTS.
[12] namatthu - Syā.
[13] medhāvisammato - Ma; medhāvi sammato - Syā, PTS.
[14] andhakārake - Ma.
[15] chejjaṃ - Syā.
[16] haritacajātakaṃ - Ma, Syā.

1279. "Thưa Thiên Chủ Sakka, mong ngài được hạnh phúc như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như tôi hôm nay được hạnh phúc, sau khi nhìn thấy cây được kết trái."

1280. "Sau khi ban cho con chim két ân huệ, và sau khi làm cho cây có trái, ta cùng với người vợ ra đi về khu rừng Nandana của chư Thiên."

4. Bổn Sanh Chim Két Nhỏ. [430]

1281. "Thưa bậc đại Phạm hạnh, có điều này trẫm đã được nghe là: 'Hārita thọ hưởng dục.' Phải chăng lời nói ấy là không đúng? Phải chăng ngài còn trong sạch?"

1282. "Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, giống như lời nói đã được bệ hạ nghe. Thần đã đi vào con đường xấu xa, đã bị lầm lạc trong các pháp dẫn đến si mê."

1283. "Vậy trí tuệ khôn khéo với sự suy nghĩ tốt đẹp có lợi ích gì? Tâm gì không thể xua đuổi sự luyến ái một khi nó đã được sanh khởi?"

1284. "Tâu đại vương, bốn pháp này là mạnh mẽ, có năng lực vượt trội ở thế gian: luyến ái, sân hận, say đắm, si mê; ở chúng, trí tuệ không đứng vững."

1285. "'Hārita là bậc A-la-hán, đầy đủ về giới, sống trong sạch, thông minh, và sáng suốt nữa,' ngài được chúng tôi tôn vinh như thế."

1286. "Tâu bệ hạ, các ý nghĩ xấu xa, vẻ đẹp kết hợp với sự luyến ái, chúng hãm hại vị ẩn sĩ thông minh, ưa thích giáo pháp và đức hạnh."

1287. "Điều này được sanh lên từ cơ thể,
sự luyến ái làm hư hoại nét rạng rỡ của ngài.
Ngài hãy dứt bỏ việc ấy. Mong rằng sự tốt lành hãy có cho ngài.
Ngài được nhiều người công nhận là thông minh."

1288. "Các dục ấy tạo ra sự tăm tối, là các chất độc dữ dội có nhiều khổ đau, thần sẽ tìm kiếm gốc rễ của chúng, thần sẽ cắt đứt sự luyến ái luôn cả sự trói buộc."

1289. "Sau khi nói điều này, vị ẩn sĩ Hārita, với sự nỗ lực về pháp chân thật, sau khi dứt trừ sự luyến ái ở các dục, đã là vị đạt đến thế giới Phạm Thiên."

5. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Hārita. [431]

1290. Bahussutaṃ cittakathiṃ[1] gaṅgā vahati pāṭalaṃ,[2]
vuyhamānaka bhaddante ekaṃ me dehi[3] gāthakaṃ.

1291. Yena siñcanti dukkhitaṃ yena siñcanti āturaṃ,
tassa majjhe marissāmi jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1292. Yattha bījāni rūhanti sattā yattha patiṭṭhitā,
sā me sīsaṃ nipīḷeti jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1293. Yena bhattāni paccanti sītaṃ yena vihaññati,
so maṃ ḍahati gattāni jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1294. Yena bhuttena[4] yāpenti puthū brāhmaṇakhattiyā,[5]
so maṃ bhutto viyāpādi[6] jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1295. Gimhānaṃ pacchime māse vātamicchanti paṇḍitā,
so me[7] bhañjati gattāni jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1296. Yaṃ nissitā jahati ruhaṃ vihaṅgamā[8] soyaṃ[9] aggiṃ pamuñcati,
disā bhajatha vakkaṅgā[10] jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1297. Yamānayiṃ somanassaṃ māliniṃ candanussadaṃ,
sā maṃ gharā nīharati[11] jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1298. Yena jātena nandissaṃ yassa ca bhavamicchisaṃ,
so maṃ gharā nicchubhati[12] jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1299. Suṇantu me jānapadā negamā ca samāgatā,
yatodakaṃ tadādittaṃ yato khemaṃ tato bhayaṃ.

1300. Rājā vilumpate raṭṭhaṃ brāhmaṇo ca purohito,
attaguttā viharatha jātaṃ saraṇato bhayan ”ti.

6. Padamāṇavakajātakaṃ.[13]

---

[1] cittakathaṃ - Ma, Syā.
[2] pāṭaliṃ - Ma, Syā.
[3] gāhi - PTS.
[4] bhuttena - Syā.
[5] puthubrāhmaṇakhattiyā - PTS.
[6] byāpādeti - Ma;
byāpādi - Syā;
vyāpādi - PTS.
[7] maṃ - Ma, PTS.
[8] jagatiruhaṃ - Ma;
jagatiruhaṃ (vihaṅgamā) - Syā, PTS.
[9] svāyaṃ - Ma, Syā.
[10] vaṅkaṅgā - Syā.
[11] nicchubhati - Ma, PTS.
[12] nīharati - Syā.
[13] padakusalamāṇavajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.

1290. “Sông Gaṅgā cuốn trôi nhà thuyết giảng tài hoa, có kiến thức rộng Pāṭala. Tướng công ơi, hỡi người đang bị cuốn trôi, xin chàng hãy ban cho thiếp một bài kệ ngắn.”

1291. “Chúng rưới rắc vật nào cho người bị khổ sở, chúng rưới rắc vật nào cho người bị bệnh, ta sẽ bị chết ở giữa vật ấy; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1292. “Các hạt giống mọc lên ở chỗ nào, các chúng sanh đứng vững ở chỗ nào, cái vật ấy giáng xuống đầu của ta; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1293. “Nhờ vật nào các bữa ăn được nấu chín, nhờ vật nào cái lạnh được tiêu diệt, cái vật ấy đốt cháy các tay chân của ta; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1294. “Đông đảo các Bà-la-môn và Sát-đế-lỵ được nuôi sống nhờ vật nào khi được ăn vào, vật ấy khi được ăn vào gây tai họa cho tôi; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1295. “Vào tháng cuối của mùa nóng, các bậc sáng suốt mong mỏi làn gió, gió ấy bẻ gãy các tay chân của tôi; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1296. “Các con chim nương nhờ cây nào, chính cây này phát ra ngọn lửa, các con chim phân tán các phương; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”[1]

1297. “Cô gái nào có sự vui vẻ, có tràng hoa, có thoa trầm hương mà tôi đã đưa về, cô gái ấy đuổi tôi ra khỏi nhà; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1298. “Tôi đã vui mừng khi người nào được sanh ra, và tôi đã mong mỏi sự hiện hữu của người nào, người ấy tống tôi ra khỏi nhà; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

1299. “Hỡi các dân chúng và các thị dân đã tụ tập lại, xin hãy lắng nghe tôi. Cái nào là nước, cái ấy là lửa cháy; từ nơi nào có sự an toàn, từ nơi ấy có sự nguy hiểm.

1300. Đức vua và viên quan tế tự Bà-la-môn bóc lột đất nước, các vị hãy bảo vệ lấy bản thân; sự nguy hiểm sanh lên từ nơi nương tựa.”

6. Bổn Sanh Chàng Trai Xem Xét Vết Bàn Chân. [432]

---

[1] Câu kệ 1296 giống câu kệ 36 ở trang 17.

1301. Assa indasamo rāja accantaṃ ajarāmaro,
sace taṃ[1] yaññaṃ yājeyya[2] isiṃ lomasakassapaṃ.

1302. Sasamuddapariyāyaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
na icche saha nindāya evaṃ sayha[3] vijānahi.

1303. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ dhanalābhaṃ ca brāhmaṇa,
yā vutti vinipātena adhammacaraṇena vā.

1304. Api ce pattamādāya anāgāro[4] paribbaje,
sā eva[5] jīvikā seyyo[6] yā cādhammena esanā.

1305. Api ce pattamādāya anāgāro[4] paribbaje,
aññaṃ ahiṃsayaṃ loke api rajjena taṃ varaṃ.

1306. Balaṃ cando balaṃ suriyo balaṃ samaṇabrāhmaṇā,
balaṃ velā samuddassa balātibalamitthiyo.

1307. Yathā uggatapaṃ santaṃ isiṃ lomasakassapaṃ,
pitu atthā[7] candavatī vājapeyyaṃ[8] ayājayi.

1308. Taṃ lobhā pakataṃ[9] kammaṃ kaṭukaṃ kāmahetukaṃ,
tassa mūlaṃ gavesissaṃ checchaṃ[10] rāgaṃ sabandhanaṃ.

1309. Dhiratthu kāme subahūpi loke
tapova seyyo kāmaguṇehi rāja,
tapo karissāmi pahāya kāme
taveva raṭṭhaṃ candavatī ca hotū ”ti.

7. Lomasakassapajātakaṃ.

1310. Kāsāyavatthe sakuṇe vadāmi
duve duve nandimane[11] carante,
kaṃ aṇḍajaṃ aṇḍajā mānusesu[12]
jātiṃ pasaṃsanti tadiṅgha brūtha.

---

[1] tvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] yajeyya - Syā.
[3] seyya - Ma; seyha - Syā.
[4] anagāro - Ma.
[5] sāyeva - Ma, Syā.
[6] seyyā - PTS.
[7] atthāya - Syā.
[8] vācapeyyaṃ - PTS.
[9] lobhapakataṃ - Ma, Syā.
[10] chejjaṃ - Syā.
[11] nandamane - Ma, Syā.
[12] aṇḍajamānusesu - Syā.

1301. "Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ có thể khiến cho vị ẩn sĩ Lomasakassapa hiến cúng cuộc lễ tế thần, bệ hạ có thể sánh bằng Thiên Chủ Inda, vĩnh viễn không già không chết."

1302. "Ta không mong muốn phần đất đai có biển cả bao quanh, có vòng đai là đại dương, cùng với sự chê bai. Này Sayha, ông hãy nhận biết như vậy.

1303. Này Bà-la-môn, thật xấu hổ thay việc đạt được danh tiếng và việc đạt được tài sản là việc mưu sinh với nghiệp đọa vào địa ngục, hoặc với việc thực hành phi pháp!

1304. Nếu có thể là người không nhà, cầm lấy bình bát và sống hạnh du sĩ, chính sự nuôi mạng ấy là tốt hơn là việc tầm cầu phi pháp.[1]

1305. Nếu có thể là người không nhà, cầm lấy bình bát và sống hạnh du sĩ, trong khi không hãm hại kẻ khác ở thế gian, việc ấy còn cao quý hơn cả vương quốc."

1306. "Mặt trăng là có năng lực, mặt trời là có năng lực, các vị Sa-môn và Bà-la-môn là có năng lực, thủy triều của biển cả là có năng lực, các phụ nữ là có năng lực vượt trội trong số các loại năng lực.

1307. Giống như nàng Candavatī, vì mục đích của vua cha, đã khiến cho vị ẩn sĩ an tịnh, có sự khổ hạnh cao tột Lomasakassapa hiến cúng cuộc lễ tế thần Vājapeyya."

1308. "Việc làm ấy được tạo ra do tham, (có quả) cay đắng, có nhân là dục vọng, ta sẽ tìm kiếm gốc rễ của nó, ta sẽ cắt đứt sự luyến ái luôn cả sự trói buộc."

1309. "Thật xấu hổ thay các dục là quá nhiều ở thế gian!
Tâu bệ hạ, khổ hạnh quả nhiên tốt hơn các loại dục.
Thần sẽ thực hành khổ hạnh sau khi dứt bỏ các dục,
đất nước và công chúa Candavatī hãy thuộc về bệ hạ."

7. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Lomasakassapa. [433]

(Lời con quạ trao đổi với chim hồng hạc)[2]

1310. "Ta nói với các con chim có bộ lông màu vàng cam, từng đôi, từng cặp, với tâm ý vui vẻ, đang du ngoạn rằng: 'Này các bạn chim, thiên hạ ca ngợi loài chim nào, dòng dõi nào ở giữa loài người? Vậy, xin các bạn hãy nói về điều ấy.'"

---

[1] Giống câu kệ 468 ở trang 151.
[2] Lời dẫn giải trong ngoặc đơn được thêm vào để dễ theo dõi câu chuyện (ND).

1311. Amhe manussesu manussahiṃsa
anubbake[1] cakkavāke vadanti,
kalyāṇabhāvamha[2] dijesu sammatā
abhītarūpā[3] vicarāma aṇṇave.[4]

1312. Kiṃ aṇṇave kāni phalāni bhuñje
maṃsaṃ kuto khādatha cakkavākā,
kiṃ bhojanaṃ bhuñjatha vo anomā
balañca vaṇṇo ca anapparūpo.[5]

1313. Na aṇṇave santi phalāni dhaṅka[6]
maṃsaṃ kuto khādituṃ cakkavāke,
sevālabhakkhamha avākabhojanā[7]
na ghāsahetu pakaroma[8] pāpaṃ.

1314. Na me idaṃ ruccati cakkavāke[9]
asmiṃ bhave bhojanasannikāso,
ahosi me pubbe[10] tato me aññathā
icceva me vimati ettha jātā.

1315. Ahampi maṃsāni phalāni bhuñje
annāni ca loṇiyateliyāni,[11]
rasaṃ manussesu labhāmi bhottuṃ
sūrova saṅgāmamukhamhi jetvā,[12]
na ca me tādiso vaṇṇo
cakkavāka yathā tava.

1316. Asuddhabhakkhosi khaṇānupātī
kicchena te labbhati annapānaṃ,
na tussasi rukkhaphalehi dhaṅka
maṃsāni vā yāni susānamajjhe.

1317. Yo sāhasena adhigamma bhoge
paribhuñjati dhaṅka[6] khaṇānupātī,
tato upakkosati naṃ sabhāvo
upakkuṭṭho vaṇṇabalaṃ jahāti.

1318. Appampi ce nibbutiṃ bhuñjati yadi
asāhasena aparūpaghātī,
balañca vaṇṇo ca tadassa hoti
na hi sabbo āhāramayena vaṇṇo ”ti.

8. Cakkavākajātakaṃ.

---

[1] anubbate - Ma, Syā, PTS.
[2] kalyāṇabhāvamhe - Ma, Syā.
[3] abhirūpā - Ma.
[4] na ghāsahetupi karoma pāpaṃ - itipātho Syā potthake dissate.
[5] anapparūpā - Ma.
[6] vaṃka - PTS.
[7] apāṇabhojanā - Ma, Syā.
[8] ghāsahetūpi karoma - Ma; ghāsahetupi karoma - Syā; ghāsahetū pakaroma - PTS.
[9] cakkavāka - Ma; cakkavākā - PTS.
[10] ahosi pubbe - Ma, Syā.
[11] loṇiyatelikāni - Syā.
[12] sūrova saṅgāmamukhaṃ vijetvā - Ma, Syā, PTS.

1311. "Này con chim gây hại cho loài người, thiên hạ ca ngợi loài hồng hạc chúng tôi là xứng đáng. Chúng tôi được công nhận là có bản thể tốt đẹp trong số các loài chim. Với dáng vóc không bị kinh sợ, chúng tôi du ngoạn ở trong hồ nước."

1312. "Các bạn ăn các loại trái cây gì ở hồ nước? Này các chim hồng hạc, các bạn nhai thịt của những sinh vật nào? Này loài thú thượng đẳng, các bạn thọ dụng thức ăn gì mà các bạn có sức mạnh, sắc đẹp, và không phải là không có vóc dáng?"

1313. "Này chim quạ, không phải các loại trái cây có ở hồ nước, tại sao lại có việc nhai thịt đối với loài chim hồng hạc? Chúng tôi có thực phẩm là rong rêu, có thức ăn là vật không có vỏ cứng. Chúng tôi không tạo ra việc ác vì nguyên nhân vật thực."

1314. "Này chim hồng hạc, việc này không làm ta thích thú, như là thức ăn (của loài hồng hạc) ở đời sống này. Thức ăn của ta đã có trước đây, giờ đây hoàn toàn khác biệt đối với ta; sự hoài nghi của ta về điều này đã được sanh lên y như thế ấy.

1315. Ta cũng ăn các loại thịt, các loại trái cây, các loại cơm có muối và dầu ăn. Ta nhận lãnh để thọ dụng thức ăn có khẩu vị của loài người, tựa như người dũng sĩ chiến thắng ở tuyến đầu của trận đánh. Này chim hồng hạc, vóc dáng như thế ấy của ta không giống như là của bạn được."

1316. "Ngươi có thức ăn không trong sạch, có sự đeo đuổi cơ hội,
thức ăn nước uống của ngươi đạt được một cách khó khăn.
Này quạ, ngươi không vui thích với các trái cây,
hoặc các loại thịt ở giữa bãi tha ma.

1317. Kẻ nào đạt được các của cải bằng bạo lực, rồi thọ dụng, này quạ, là kẻ có sự đeo đuổi cơ hội. Về sau, tự bản thân (kẻ ấy) khiển trách kẻ ấy. Bị khiển trách, kẻ ấy đánh rơi sắc đẹp và sức mạnh.

1318. Nếu chỉ có chút ít (thức ăn), nếu thọ hưởng sự bình yên, không do bạo lực, không có sự hãm hại người khác, khi ấy sắc đẹp và sức mạnh sẽ có cho người này, bởi vì toàn bộ sắc đẹp không phải do vật thực tạo thành."

8. Bổn Sanh Chim Hồng Hạc. [434]

1319. Sutitikkhaṃ araññamhi pantamhi sayanāsane,
ye ca gāme titikkhanti te uḷāratarā tayā.

1320. Araññā gāmamāgamma kiṃ sīlaṃ kiṃ vataṃ ahaṃ,
purisaṃ tāta seveyyaṃ tamme akkhāhi pucchito.

1321. Yo te[1] vissasate[2] tāta vissāsañca khameyya te,
sussūsī ca titikkhī ca taṃ bhajehi ito gato.

1322. Yassa kāyena vācāya manasā natthi dukkataṃ,
urasīva patiṭṭhāya taṃ bhajehi ito gato.

1323. Yo ca dhammena carati carantopi na maññati,
visuddhakāriṃ sappaññaṃ taṃ bhajehi ito gato.

1324. Haḷiddirāgaṃ[3] kapicittaṃ purisaṃ rāgavirāginaṃ,
tādisaṃ tāta mā sevi nimmanussampi ce siyā.

1325. Asīvisaṃva kupitaṃ[4] mīḷhalittaṃ mahāpathaṃ,
ārakā parivajjehi yānīva visamaṃ pathaṃ.

1326. Anatthā tāta vaḍḍhanti bālaṃ accupasevato,[5]
māssu bālena saṅgañchi[6] amitteneva sabbadā.

1327. Taṃ tāhaṃ tāta yācāmi karassu vacanaṃ mama,
māssu bālena saṅgañchi dukkho bālehi saṅgamo "ti.

9. Haḷiddirāgajātakaṃ.[7]

---

[1] taṃ - Syā.
[2] vissāsaye - Ma, Syā, PTS.
[3] haliddirāgaṃ - Ma, PTS; haliddarāgaṃ - Syā.
[4] kuppitaṃ - Syā.
[5] accūpasevato - Syā, PTS.
[6] saṃgacchi - Ma; saṅgacchi - Syā; saṃgañchi - PTS.
[7] haliddirāgajātakaṃ - Ma, PTS; haliddarāgajātakaṃ - Syā.

1319. "Sự bền chí tốt đẹp là ở trong rừng, ở nơi trú ngụ thanh vắng. Còn những người nào bền chí ở xóm làng, những người ấy là cao cả hơn chàng."

1320. "Thưa cha, sau khi từ rừng đi vào làng, con nên thân cận người có giới thế nào, có sự hành trì thế nào? Được hỏi, xin cha hãy giải thích điều ấy cho con." [1]

1321. "Này con, người nào có thể tin tưởng con và có thể đạt được sự tin tưởng của con, có sự lắng nghe và có sự nhẫn nhịn (lời nói của con), con hãy thân cận người ấy khi con ra đi khỏi nơi này.

1322. Đối với người nào không có việc làm sai trái bằng thân, bằng khẩu, bằng ý, con hãy thân cận người ấy khi con ra đi khỏi nơi này, tựa như (đứa bé trai) nằm yên ở trên ngực (người mẹ).

1323. Người nào cư xử đúng pháp và không có vẻ tự cao trong khi cư xử, người có hành vi trong sạch, có trí tuệ, con hãy thân cận người ấy khi con ra đi khỏi nơi này.

1324. Này con, với người có tâm không chắc chắn, như màu của củ nghệ, như tâm của loài khỉ, mau chóng thay đổi, con chớ phục vụ người như thế ấy, dẫu cho không có người nào khác.

1325. Con hãy lánh xa (người ấy) tựa như lánh xa con rắn có nọc độc đã nổi giận, lánh xa con đường lớn bị phân lem luốc, ví như người đi xe lánh xa con đường không bằng phẳng.

1326. Này con, các sự bất lợi tăng trưởng cho người thân cận mật thiết với kẻ ngu. Vậy chớ có đi chung với kẻ ngu, cũng như với kẻ thù, vào mọi lúc.

1327. Này con, cha cầu xin con về điều ấy, con hãy làm theo lời nói của cha. Vậy chớ có đi chung với kẻ ngu. Sự kết giao với những kẻ ngu là khổ."

9. Bổn Sanh Tâm Chao Đảo. [435]

---

[1] Các câu kệ 1320, 1321, 1322, 1324 giống như các câu kệ 696, 697, 698, 699 ở trang 203.

1328. Kuto nu āgacchatha bho tayo janā
svāgataṃ ettha[1] nisīdathāsane,
kaccittha bhonto kusalaṃ anāmayaṃ
cirassamabbhāgamanaṃ hi vo idha.

1329. Ahameva eko idha majjhapatto[2]
na cāpi me dutiyo koci vijjati,
kimeva sandhāya te bhāsitaṃ ise
kuto nu āgacchatha bho tayo janā.

1330. Tuvañca[3] eko bhariyā ca te piyā
samuggapakkhittanikiṇṇamantare,
sā rakkhitā kucchigatāva te sadā
vāyussa puttena sahā tahiṃ ratā.

1331. Saṃviggarūpo isinā viyākato[4]
so dānavo tattha samuggamuggili,
addakkhi bhariyaṃ suci māladhāriniṃ[5]
vāyussa puttena sahā tahiṃ rataṃ.

1332. Sudiṭṭharūpuggatapānuvattinā[6]
hīnā narā ye pamadāvasaṃgatā,
yathā have pāṇarivettha rakkhitā
duṭṭhā mayi[7] aññamabhippamodati.[8]

1333. Divā ca ratto ca mayā upaṭṭhitā
tapassinā jotirivā vane vasaṃ,
sā dhammamokkamma[9] adhammamācari
akiriyarūpo[10] pamadāhi[11] santhavo.

1334. Sarīramajjhamhi ṭhitāti maññihaṃ[12]
mayhaṃ ayanti asatiṃ asaññataṃ,
sā dhammamokkamma[9] adhammamācari
akiriyarūpo[10] pamadāhi[11] santhāvo.

1335. Surakkhitaṃ meti kathannu vissase
anekacittāsu nahettha[13] rakkhaṇā,[14]
etā hi pātālapapātasannibhā
etthappamatto[15] vyasanaṃ nigacchati.

---

[1] svāgatā etha - Ma, Syā.
[2] idha majja patto - Ma;
idhamajja patto - Syā, PTS.
[3] tvañca - Syā.
[4] byākato - Syā; vyākato - PTS.
[5] sucimālabhāriniṃ - PTS.
[6] sudiṭṭharūpamuggatapānuvattinā - Ma.
[7] mayī - Ma, PTS.
[8] abhippamodayi - Ma.
[9] ukkamma - Ma.
[10] akrīyarūpo - Syā.
[11] pamudāhi - Syā.
[12] maññahaṃ - Ma.
[13] na hatthi - Ma, PTS.
[14] rakkhanā - Syā, PTS.
[15] tattha pamatto - Syā.

1328. "Thưa ông, ba người quý vị từ đâu đi đến vậy?
Chào mừng quý vị đã đi đến nơi này. Mời quý vị ngồi xuống ghế.
Thưa quý vị, phải chăng quý vị đều được an khang, mạnh khỏe?
Bởi vì, lâu lắm rồi, mới có sự quang lâm của quý vị đến nơi này."

1329. "Chỉ có một mình tôi đã ngự đến nơi này,
và cùng với tôi, cũng không có người thứ hai nào.
Thưa ẩn sĩ, liên quan đến điều gì, mà ngài đã nói:
'Thưa ông, ba người quý vị từ đâu đi đến vậy?'"

1330. "Ông là một và người vợ yêu dấu của ông
đã được đặt vào và dấu kín ở bên trong cái hộp.
Nàng ấy luôn luôn được ông gìn giữ và còn được để vào trong bụng,
ở nơi ấy, nàng vui thích cùng với người con trai của Vāyu."

1331. "Được vị ẩn sĩ giải thích, với dáng vẻ bị chấn động,
gã khổng lồ ấy đã ói ra cái hộp ở tại nơi ấy,
và đã nhìn thấy người vợ có mang tràng hoa tinh khiết,
ở nơi ấy, nàng vui thích cùng với người con trai của Vāyu."

1332. "Sự việc được nhìn thấy rõ ràng nhờ vào việc vận dụng khổ hạnh cao tột (của ngài). Những gã đàn ông hạ liệt là những kẻ bị rơi vào quyền lực của sự xao lãng. Thật vậy, giống như ở đây, được ta gìn giữ tựa như sinh mạng, nàng ấy đã phản bội ta và vui thú với người đàn ông khác.

1333. Ngày và đêm nàng được ta hầu cận, tương tự như ngọn lửa được thờ phụng bởi vị đạo sĩ khổ hạnh trong lúc sống ở trong rừng. Cô ấy, sau khi xem thường đạo đức, đã thực hành việc phi đạo đức. Sự thân thiết với những người phụ nữ là hình thức không nên làm.

1334. Tôi đã nghĩ về một người phụ nữ không đoan chính, không tự kiềm chế rằng: 'Nàng ở bên trong cơ thể của ta. Nàng là của ta.' Cô ấy, sau khi xem thường đạo đức, đã thực hành việc phi đạo đức. Sự thân thiết với những người phụ nữ là hình thức không nên làm.

1335. Làm sao có thể tin rằng nàng đã được khéo gìn giữ bởi ta?
Bởi vì không có sự gìn giữ ở đây, ở người phụ nữ có tâm thất thường.
Chính những người nữ này giống như khe sâu và vực thẳm,
người nam bị xao lãng ở nơi này sẽ đọa vào cảnh bất hạnh.

1336. Tasmā hi te sukhino vītasokā
ye mātugāmehi[1] caranti nissaṭā,
etaṃ sivaṃ uttamamābhipatthayaṃ
na mātugāmehi[1] kareyya santhavan ”ti.
10. Samuggajātakaṃ.

1337. Na kho me ruccati āḷi pūtimaṃsassa pekkhaṇā,[2]
etādisā saṅkhārasmā[3] ārakā parivajjaye.

1338. Ummattikā ayaṃ veṇī vaṇṇeti patino sakhiṃ,
pajjhāti[4] paṭigacchantiṃ āgataṃ meḷamātaraṃ.[5]

1339. Tvaṃ khosi samma ummatto dummedho avicakkhaṇo,
yo[6] tvaṃ matālayaṃ katvā akālena vipekkhasi.

1340. Na akāle vipekkheyya kāle pekkheyya paṇḍito,
pūtimaṃsova pajjhāti[4] yo akāle vipekkhati.

1341. Piyaṃ kho āḷi me hotu puṇṇapattaṃ dadāhi me,
pati saṃjīvito mayhaṃ eyyāsi piyapucchikā.[7]

1342. Piyaṃ kho āḷi te hotu puṇṇapattaṃ dadāmi te,
mahatā[8] parivārena essaṃ[9] kayirāhi[10] bhojanaṃ.

1343. Kīdiso tuyhaṃ parivāro yesaṃ kāhāmi bhojanaṃ,
kiṃnāmakā ca te sabbe taṃ me[11] akkhāhi pucchitā.

1344. Māliyo caturakkho ca piṅgalo[12] atha jambuko,
ediso mayhaṃ parivāro tesaṃ kayirāhi[13] bhojanaṃ.

1345. Nikkhantāya agārasmā bhaṇḍakampi vinassati,
ārogyaṃ[14] āḷino vajjaṃ idheva vasa māgamā ”ti.
11. Pūtimaṃsajātakaṃ.

1346. Yo te puttake akhādi[15] dinnabhatto adūsake,
tasmiṃ dāṭhaṃ[16] nipātehi mā te muñcittha[17] jīvato.[18]

1347. Ākiṇṇaḷuddo[19] puriso dhāticelaṃva[20] makkhito,
padesaṃ taṃ na passāmi yattha dāṭhaṃ[16] nipātaye.

---

[1] mātugāmāhi - PTS.
[2] pekkhanā - Ma, Syā, PTS.
[3] sakhārasmā - Ma, Syā, PTS.
[4] pajjhāyi - Ma, Syā.
[5] meṇḍamātaraṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] so - Syā.
[7] piyapucchitā - Syā.
[8] mahatā ca - PTS.
[9] esaṃ - PTS.
[10] kayirāsi - PTS.
[11] te me - Syā, PTS.
[12] piṅgiyo - Ma, Syā, PTS.
[13] kayirāsi - PTS.
[14] arogaṃ - Syā.
[15] akkhādi - Syā.
[16] dāṭhā - Syā.
[17] muccittha - Ma, PTS.
[18] jīvako - Syā.
[19] ākiṇṇaluddo - Ma, Syā, PTS.
[20] colaṃva - Syā.

1336. Chính vì thế, những người nào sống cách ly với những người phụ nữ, những người ấy có sự an lạc, có sự sầu muộn được xa lìa. Trong khi ước nguyện sự an toàn tối thượng, không nên tạo ra sự thân thiết với những người phụ nữ."

10. Bổn Sanh Cái Hộp. [436]

1337. "Này cô bạn, cái ngước nhìn của Pūtimaṃsa không được tôi ưa thích. Tôi nên lánh xa người bạn gái như thế ấy."

1338. "Veṇī này điên khùng, cô ả ca ngợi bạn gái với chồng. Giờ than phiền về việc Meḷamātu đã đến rồi bỏ đi."

1339. "Này chồng à, ông quả thật điên khùng, ngu muội, không có khôn ngoan, ông đây đã giả vờ chết mà còn ngước nhìn không đúng lúc."

1340. "Người sáng suốt không nên ngước nhìn không đúng lúc, và nên ngước nhìn đúng lúc, tựa như Pūtimaṃsa, là kẻ ngước nhìn không đúng lúc, lại còn than phiền."

1341. "Này cô bạn, sự yêu quý hãy dành cho tôi. Bạn hãy ban cho tôi tặng phẩm. Chồng của tôi đã được hồi sinh. Bạn hãy đến, này người thăm hỏi yêu quý."

1342. "Này cô bạn, sự yêu quý hãy dành cho bạn. Tôi sẽ ban cho bạn tặng phẩm. Tôi sẽ đến cùng với đoàn tùy tùng đông đảo. Bạn cần phải làm thức ăn."

1343. "Đoàn tùy tùng của bạn là những loại nào để tôi sẽ làm thức ăn cho họ? Và tất cả bọn họ có tên gọi là gì? Được hỏi, xin bạn hãy giải thích điều ấy cho tôi."

1344. "Là bốn giống chó tên Māliya, Caturakkha, và Piṅgala, rồi Jambuka, đoàn tùy tùng của tôi là như thế ấy, bạn cần phải làm thức ăn cho họ."

1345. "Trong lúc bạn rời khỏi nhà, đồ đạc cũng sẽ bị mất mát. Tôi sẽ nói cho chồng về sự khỏe mạnh của bạn. Bạn hãy sống ngay tại đây, chớ đi đến."

11. Bổn Sanh Chó Rừng Pūtimaṃsa. [437]

1346. "Kẻ nào đã ăn thịt hai đứa con nhỏ vô tội của ngươi, mặc dầu đã được ngươi ban cho bữa ăn, ngươi hãy cắm sâu răng nanh vào kẻ ấy. Chớ để mạng sống của kẻ ấy được thoát khỏi nanh vuốt của ngươi."

1347. "Gã đàn ông là kẻ sát nhân tàn nhẫn, bị lem luốc, tựa mảnh khăn của người vú em. Tôi không nhìn thấy phần cơ thể nào của gã mà tôi có thể cắm sâu răng nanh vào.

1348. Akataññussa posassa niccaṃ vivaradassino,
sabbaṃ ce paṭhaviṃ[1] dajjā neva naṃ abhirādhaye.

1349. Kinnu subāhu taramānarūpo
pacchāgatosi[2] saha māṇavena,
kiṃ kiccamatthaṃ idhamatthi tuyhaṃ
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ.

1350. Yo te sakhā daddadaro sādhurūpo
tassa vadhaṃ parisaṅkāmi ajja,
purisassa kammāyatanāni sutvā
nāhaṃ sukhiṃ daddaraṃ ajja maññe.

1351. Kānissa kammāyatanāni assu
purisassa vuttisamodhānatāya,
kaṃ vā paṭiññaṃ purisassa sutvā
parisaṅkasi daddaraṃ māṇavena.

1352. Ciṇṇā kaliṅgā[3] caritā vaṇijjā
vettācaro[4] saṅkupathopi ciṇṇo,
naṭehi ciṇṇaṃ saha vākurehi[5]
daṇḍena yuddhampi samajjamajjhe.

1353. Baddhākulikā[6] mitamāḷhakena
akkhā jitā saṃyamo abbhatīto,
appahitaṃ[7] pupphakaṃ[8] aḍḍharattaṃ
hatthā daḍḍhā[9] piṇḍapaṭiggahena.

1354. Tānissa kammāyanatāni assuṃ[10]
purisassa vuttisamodhānatāya,
yathā ayaṃ dissati lomapiṇḍo
gāvo hatā kiṃ pana daddarassā "ti.

12. Tittirajātakaṃ.[11]

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varagijjha samajjanaṃ haṃsavaro
nidhisavhaya hārita pāṭaliko,
ajarāmara dhaṃka titikkhakuto
atha dvādasa pekkhana daddarī "ti.

Navakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] pathaviṃ - Ma.
[2] paccāgatosi - Ma, Syā, PTS.
[3] kāliṅgā - PTS.
[4] vettācāro - Syā, PTS.
[5] vākarehi - PTS.
[6] bandhā kulikā - Syā; baddhā kuliṃkā - PTS.
[7] abbāhitaṃ - Ma; abbūhitaṃ - PTS.
[8] pubbakaṃ - Ma.
[9] aḍḍhā - Syā.
[10] assu - Ma, Syā.
[11] daddarajātakaṃ - Ma, Syā.

1348. Đối với con người không biết ơn nghĩa, thường xuyên soi mói lỗi lầm, dầu ban cho toàn thể trái đất, cũng không bao giờ làm vừa lòng kẻ ấy.”[1]

1349. “Này bạn Cọp Subāhu, tại sao bạn có vẻ vội vã quay trở lại cùng với người thanh niên? Có công việc gì, mục đích gì ở nơi này cho bạn? Được tôi hỏi, xin bạn hãy giải thích về mục đích ấy.”

1350. “Hôm nay, tôi hoài nghi về cái chết của bạn gà gô, bạn ấy có vóc dáng tốt đẹp và là thân hữu của bạn. Sau khi nghe được các phạm vi hoạt động của con người, tôi nghĩ rằng hôm nay bạn gà gô không có được sự an lành.”

1351. “Bạn đã nhìn thấy các phạm vi hoạt động gì của gã này có liên quan đến tính chất chung về hành vi của con người? Hoặc sau khi nghe được điều thú nhận gì của con người khiến bạn hoài nghi gà gô đã bị giết chết bởi gã thanh niên?”

1352. “Gã đã đi lại ở xứ sở Kaliṅga, đã hành nghề buôn bán. Với cây gậy chống, gã đã đi lại ở con đường gồ ghề khó đi. Gã đã du hành cùng với những người nhảy múa và những người ca hát. Gã cũng đã tham gia cuộc chiến đấu bằng gậy gộc ở giữa các lễ hội.

1353. Gã đã đánh bắt những con chim, đã làm việc cân đong thóc gạo, đã thắng trò chơi xúc xắc, đã vi phạm sự tự chế ngự về giới, đã ngăn lại dòng máu chảy lúc nửa đêm, hai bàn tay gã đã bị phỏng vì chứa đựng thức ăn.

1354. Tôi đã nhìn thấy các phạm vi hoạt động ấy của gã này có liên quan đến tính chất chung về hành vi của con người. Giống như mảnh lông này được nhìn thấy, và hai con bò đã bị giết, vậy thì còn việc gì với bạn gà gô nữa?”

12. Bổn Sanh Con Gà Gô. [438]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Chim kên kên cao quý, người người đều ngang bằng, chuyện thiên nga,
được gọi là của cải chôn giấu, ẩn sĩ Hārita, vị thuyết giảng Pāṭala,
sự không già không chết, chim quạ, sự chịu đựng, từ đâu (đi đến),
rồi sự ngược nhìn, và con gà gô, là mười hai.

Nhóm Chín Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

[1] Giống câu kệ 72 ở trang 31.

X. DASAKANIPĀTO

1355. Catudvāramidaṃ nagaraṃ āyasaṃ daḷhapākāraṃ,[1]
oruddha patiruddhosmi[2] kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.

1356. Sabbe apihitā dvārā oruddhosmi yathā dvijo,[3]
kimādhikaraṇaṃ yakkha cakkābhinihato ahaṃ.

1357. Laddhā satasahassāni atirekāni vīsati,
anukampakānaṃ ñātīnaṃ vacanaṃ samma nākari.

1358. Laṅghiṃ[4] samuddaṃ pakkhandi sāgaraṃ appasiddhikaṃ[5]
catubbhi[6] aṭṭhajjhagamā aṭṭhāhipi[7] soḷasa,
soḷasāhi ca battiṃsā[8] atricchaṃ[9] cakkamāsado
icchāhatassa posassa cakkaṃ bhamati matthake.

1359. Upari visālā duppūrā[10] icchā visaṭagāminī,[11]
ye ca[12] taṃ anugijhanti te honti cakkadhārino.

1360. Bahuṃ bhaṇḍaṃ[13] apahāya[14] maggaṃ appaṭivekkhiya,
yesaṃ cetaṃ asaṅkhātaṃ te honti cakkadhārino.

1361. Kammaṃ samekkhe vipulañca bhogaṃ
icchā naṃ[15] seveyya anatthasaṃhitaṃ,
kareyya vākyaṃ anukampakānaṃ
taṃ tādisaṃ nātivatteyya cakkaṃ.

1362. Kīva ciraṃ nu me yakkha cakkaṃ sirasi ṭhassati,
kati vassasahassāni taṃ me akkhāhi pucchito.

1363. Atisaro accasaro[16] mittavinda suṇohi me,
cakkaṃ te siramāviddhaṃ[17] na taṃ jīvaṃ pamokkhasī "ti.

1. Catudvārajātakaṃ.

1364. Kaṇhovatāyaṃ puriso kaṇhaṃ bhuñjati bhojanaṃ,
kaṇhe bhūmippadesasmiṃ[18] na mayhaṃ manaso piyo.

---

[1] daḷhatoraṇaṃ - Syā.
[2] paṭiruddhosmi - Ma, Syā.
[3] dijo - Ma, Syā.
[4] laṃghī - PTS.
[5] appasiddhiyaṃ - Syā.
[6] catūhi - PTS.
[7] aṭṭhāhi pi ca - Ma, Syā, PTS.
[8] bāttiṃsa - Ma;
battiṃsa - Syā, PTS.
[9] atriccho - PTS.
[10] upari visālaṃ duppūraṃ - Syā, PTS.
[11] icchāvisatagāminaṃ - Syā;
icchāvisaṭagāminiṃ - PTS.
[12] ye va - PTS.
[13] bahukhaṇḍaṃ - Ma, Syā.
[14] avahāya - Ma, Syā.
[15] icchaṃ na - Ma, Syā, PTS.
[16] paccasaro - Ma.
[17] sirasi māviddhaṃ - Ma;
sirasmimāviddhaṃ - Syā;
sirasi-m-āviddhaṃ - PTS.
[18] bhūmipadesasmiṃ - Ma, PTS.

X. NHÓM MƯỜI KỆ NGÔN

1355. "Thành này làm bằng sắt, có bốn cánh cửa, có tường thành vững chắc. Tôi đã bị giam cầm, bị ngăn chặn; điều ác gì đã được tạo ra bởi tôi?

1356. Tất cả các cánh cửa đã được đóng lại. Tôi bị giam cầm giống như con chim (ở trong lồng). Thưa Dạ-xoa, lý do gì mà tôi bị hành hạ bởi bánh xe?"

1357. "Này cậu trai, sau khi đã đạt được nhiều hơn hai triệu đồng tiền, gã ấy đã không làm theo lời nói của các thân quyến, của những người thương xót (đến gã).

1358. Gã đã lao vào biển cả có sóng nhồi, vào đại dương có ít điều may mắn. Với bốn (nữ nhân), gã đã đi đến tám, và cũng với tám rồi mười sáu, và với mười sáu rồi ba mươi hai (nữ nhân), trong khi ước muốn quá lố, gã nhận lấy bánh xe. Bánh xe quay tròn ở trên đầu của kẻ bị hành hạ bởi ước muốn.

1359. Các ước muốn quá to lớn là khó được làm cho đầy đủ, chúng có khuynh hướng lan tỏa rộng ra. Những kẻ nào thèm muốn điều ấy, những kẻ ấy trở thành những người mang bánh xe (ở trên đầu).[1]

1360. Sau khi đã buông bỏ nhiều của cải, sau khi đã không xem xét lộ trình, những kẻ nào đã không chuẩn bị việc ấy, những kẻ ấy trở thành những người mang bánh xe (ở trên đầu).

1361. Nên xem xét hành động và của cải dồi dào (của bản thân), không nên phụng sự ước muốn không liên hệ đến mục đích, nên làm theo lời nói của những người thương xót (đến mình), bánh xe sẽ không khống chế người như thế ấy."

1362. "Thưa Dạ-xoa, vậy thì bánh xe sẽ ngự trên đầu của tôi bao lâu nữa? Bao nhiêu ngàn năm? Được hỏi, xin ngài hãy giải thích điều ấy cho tôi."

1363. "Không nhớ được! Quá khả năng nhớ! Này Mittavinda, hãy lắng nghe ta. Bánh xe được quay tròn ở đầu của cậu cho đến khi nào cậu còn chưa thoát khỏi cuộc sống ấy."

1. Bổn Sanh Bốn Cánh Cửa. [439]

1364. "Người này quả thật có màu da đen, ăn thức ăn màu đen (trái cây), sống ở mảnh đất màu đen, tâm ý của ta không yêu mến (người này)."

---

[1] So sánh hai câu kệ 1358, 1359 với hai câu kệ 810, 811 ở trang 227.

1365. Na kaṇho tacasā hoti antosāro hi brāhmaṇo,
yasmiṃ pāpāni kammāni save kaṇho sujampati.

1366. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[1] subhāsite,
varaṃ brāhmaṇa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1367. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
sunikkodhaṃ suniddosaṃ nillobhaṃ vuttim[2]attano,
nisnehamabhikaṅkhāmi ete me caturo vare.

1368. Kinnu kodhe ca[3] dose vā lobhe sneheva[4] brāhmaṇa,
ādīnavaṃ sampassasi[5] taṃ me akkhāhi pucchito.

1369. Appo hutvā bahu hoti vaḍḍhate so[6] akhantijo,
āsaṅgi[7] bahupāyāso tasmā kodhaṃ na rocaye.

1370. Duṭṭhassa pharusā[8] vācā parāmāso anantarā,
tato pāṇi tato daṇḍo satthassa paramā gati,
dosā kodhasamuṭṭhāno tasmā dosaṃ na rocaye.

1371. Alopasahasākārā[9] nikatī vañcanāni ca,
dissanti lobhadhammesu tasmā lobhaṃ na rocaye.

1372. Snehasaṅgathitā[10] ganthā senti manomayā puthu,[11]
te bhusaṃ upatāpenti tasmā snehaṃ na rocaye.

1373. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[1] subhāsite,
varaṃ brāhmaṇa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1374. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
araññe me viharato niccaṃ ekavihārino,
ābādhā mā[12] uppajjeyyuṃ antarāyakarā bhusā.

1375. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[1] subhāsite,
varaṃ brahmaṇa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1376. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
na mano vā sarīraṃ vā maṅkate[13] sakka kassaci,
kadāci upahaññetha etaṃ sakka varaṃ vare "ti.

2. Kaṇhajātakaṃ.

---

[1] paṭirūpe - Syā.
[2] vattim - PTS.
[3] kodhe vā - Ma, Syā; kodhe va - PTS.
[4] snehe ca - Ma.
[5] tvaṃ passasi - Ma; sammasasi - Syā.
[6] vaḍḍhat' eso - PTS.
[7] āsaṅgī - Ma.
[8] paṭhamā - PTS.
[9] ālopasāhasākārā - Ma, Syā; ālopasahasākārā - PTS.
[10] snehasaṅganthitā - Syā.
[11] puthū - Ma, Syā.
[12] na - Syā, PTS.
[13] maṃ-kate - Ma, PTS; maṅkute - Syā.

1365. "Thưa Thiên Chủ Sujampati, đen không phải là bởi màu da, bởi vì phẩm chất bên trong mới là Bà-la-môn. Ở kẻ nào có các việc làm ác, chính kẻ ấy là đen."

1366. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Bà-la-môn, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1367. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, tôi mong ước rằng tôi có thói quen là không còn giận dữ, không còn sân hận, không tham lam, không yêu thương; tôi có bốn ước muốn này."

1368. "Này Bà-la-môn, vậy ông nhận thấy điều bất lợi gì ở sự giận dữ, ở sự sân hận, ở sự tham lam, và ở sự yêu thương? Được hỏi, xin ông hãy giải thích điều ấy cho ta."

1369. "Sự giận dữ sanh lên từ sự không nhẫn nại. Nó khởi đầu thì ít rồi trở thành nhiều, và nó tăng trưởng, không có sự quyến luyến, có nhiều ưu phiền; vì thế, tôi không ưa thích sự giận dữ.

1370. Người bị bực bội thì có lời nói thô lỗ, kế liền là sự va chạm, sau đó là bàn tay, rồi đến gậy gộc, giải pháp sau cùng là thuộc về vũ khí. Sân hận có nguồn sanh khởi là sự giận dữ; vì thế, tôi không ưa thích sự sân hận.

1371. Các biểu hiện bạo lực ở sự cướp giật, sự gian lận, và các sự gạt gẫm được nhìn thấy ở các pháp tham lam; vì thế, tôi không ưa thích sự tham lam.

1372. Các sự trói buộc được trói buộc chung với sự yêu thương, được tạo thành bởi ý, tiềm ẩn ở các đối tượng riêng biệt, chúng gây bực bội một cách mãnh liệt; vì thế, tôi không ưa thích sự yêu thương."

1373. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Bà-la-môn, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1374. "Thưa Thiên Chủ Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, đối với tôi là người đang sống ở trong rừng, thường xuyên độc cư, mong rằng các bệnh hoạn chớ sanh khởi, các tác nhân gây ra chướng ngại chẳng có nhiều."

1375. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Bà-la-môn, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1376. "Thưa Thiên Chủ Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, thưa Thiên Chủ Sakka, tôi không là nguyên nhân khiến cho ý nghĩ hoặc cơ thể (thân và khẩu) của bất cứ ai, vào bất cứ lúc nào, có thể bị tổn thương. Thưa Sakka, điều này là sự ước muốn về điều ân huệ."

2. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Kaṇha. [440]

1377. Yo kopaneyye na karoti kopaṃ
na kujjhati sappuriso kadāci,
kuddhopi yo[1] nāvikaroti kopaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu[2] loke.

1378. Ūnodaro[3] yo sahate jighacchaṃ
danto tapassī[4] mitapānabhojano,
āhārahetu na karoti pāpaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu[1] loke.

1379. Khiḍḍaṃ ratiṃ vippajahitva[5] sabbaṃ
na cālikaṃ bhāsati kiñci loke,
vibhūsanaṭṭhānā[6] virato methunasmā
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu[1] loke.

1380. Pariggahaṃ lobhadhammañca sabbaṃ
yo ve pariññāya paribbajeti,[7]
dantaṃ ṭhitattaṃ amamaṃ nirāsaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu[1] loke.

1381. Pucchāma kattāraṃ anomapaññaṃ[8]
gāthāsu[9] no viggaho atthi jāto,
chindajja kaṅkhaṃ vicikicchitāni
tayajja[10] kaṅkhaṃ vitaremu sabbe.

1382. Ye paṇḍitā atthadassā[11] bhavanti
bhāsanti te yoniso tattha kāle,
kathaṃ nu gāthānaṃ[12] abhāsitānaṃ
atthaṃ nayeyyuṃ kusalā janinda.[13]

1383. Kathaṃ have bhāsati nāgarājā
kathaṃ pana garuḷo venateyyo,[14]
gandhabbarājā pana kiṃ vadeti[15]
kathaṃ pana kurunaṃ[16] rājaseṭṭho.

1384. Khantiṃ have bhāsati nāgarājā
appāhāraṃ garuḷo venateyyo
gandhabbarājā rativippahānaṃ
akiñcanaṃ kurunaṃ[14] rājaseṭṭho 'ti.[17]

---

[1] so - Ma, Syā, PTS.
[2] samaṇamāhu - Ma, Syā.
[3] ūnūdaro - Ma; onodaro - Syā.
[4] tapisaṃ - Ma.
[5] vippajahitvāna - Ma, Syā.
[6] vibhūsaṭṭhānā - Ma.
[7] pariccajeti - Ma, Syā; pariccajanti - PTS.
[8] kattāramanomapaññaṃ - Ma; kattāramanomapañña - Syā.
[9] kathāsu - Ma, Syā.
[10] tadajja - Ma, Syā.
[11] atthadasā - Ma, Syā.
[12] kathānaṃ - Ma, Syā.
[13] janindā - Ma, Syā.
[14] garuḷo pana venateyyo kimāha - Ma, Syā.
[15] vadesi - Ma, Syā.
[16] kurūnaṃ - Ma, Syā.
[17] ayaṃ gāthā mudditajātakapāḷiyaṃ natthi.

1377. "Người nào là bậc thiện nhân, không bực tức với người đáng bị bực tức, không bị nổi giận vào bất cứ lúc nào, là người thậm chí bị nổi giận mà không bày tỏ sự bực tức, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

1378. "Người nào chịu đựng cái đói, có bao tử lưng lửng, là người đã được rèn luyện, có sự khổ hạnh, có thức ăn nước uống bị hạn chế, là người không làm việc ác vì nguyên nhân vật thực, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

1379. "Sau khi buông bỏ tất cả việc đùa giỡn và lạc thú, là người không nói sai trái về bất cứ điều gì ở thế gian, là người đã lánh xa việc trang điểm, đã lánh xa việc đôi lứa, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

1380. "Thật vậy, người nào, sau khi hiểu biết toàn diện, hoàn toàn từ bỏ tất cả vật sở hữu và pháp tham lam, là người đã được rèn luyện, có bản tánh ổn định, không chấp là của ta, không có sự dính mắc, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

1381. "Chúng tôi hỏi vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo. Có sự cãi vã đã sanh khởi giữa chúng tôi về các kệ ngôn. Hôm nay, ngài hãy chặt đứt sự nghi hoặc và các hoài nghi. Hôm nay, nhờ ngài, tất cả chúng tôi có thể dẹp bỏ sự nghi hoặc."

1382. "Các vị nào là các bậc sáng suốt, có khả năng nhìn thấy ý nghĩa, các vị ấy nói đúng đường lối theo thời điểm của sự việc. Tâu vị chúa của loài người, làm thế nào các bậc thiện xảo có thể nắm được ý nghĩa của các kệ ngôn còn chưa được nói ra?

1383. Thật vậy, vị Chúa của loài rồng nói thế nào?
Rồi chim thần Venateyya nói thế nào?
Thêm nữa, vị Vua của các Càn-thát-bà nói gì?
Hơn nữa, đức vua tối cao của xứ Kuru nói thế nào?"

1384. "Đúng vậy, vị Chúa của loài rồng nói về sự nhẫn nại.
Chim thần Venateyya nói về không đánh đập.
Vị Vua của các Càn-thát-bà nói về sự buông bỏ lạc thú.
Đức vua tối cao của xứ Kuru nói về vô sở hữu."

1385. Sabbāni etāni subhāsitāni
na hettha dubbhāsitamatthi kiñci,
yasmiñca etāni patiṭṭhitāni
arāva nābhyā[1] susamohitāni,
catubbhi dhammehi samaṅgibhūtaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu[1] loke.

1386. Tuvaṃ nu[2] seṭṭho tvamanuttarosi
tvaṃ dhammagū dhammavidū sumedho,
paññāya pañhaṃ samadhiggahetvā[3]
acchecchi[4] dhīro vicikicchitāni,
acchecchi[3] kaṅkhaṃ vivikicchitāni
cundo[5] yathā nāgadantaṃ kharena.

1387. Nīluppalābhaṃ vimalaṃ anagghaṃ
vatthaṃ imaṃ[6] dhūmasamānavaṇṇaṃ,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

1388. Suvaṇṇamālaṃ satapattaphullaṃ[7]
sakesaraṃ ratana[8]sahassamaṇḍitaṃ,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

1389. Maṇiṃ anagghaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ
kaṇṭhāvasattaṃ maṇibhūsitaṃ me,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

1390. Gavaṃ sahassaṃ usabhañca nāgaṃ
ājaññayutte ca rathe dasa ime,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te gāmavarāni soḷasā "ti.

3. Catuposathikajātakaṃ.[9]

1391. Bahussuto sutadhammosi saṅkha
diṭṭhā tayā samaṇabrāhmaṇā ca,
athakkhaṇe dassayase vilāpaṃ
añño nu ko te paṭimantako mayā.

1392. Subbhū[10] subhā suppaṭimuttakambu[11]
paggayha sovaṇṇamayāya pātiyā,[12]
bhuñjassu bhattaṃ iti maṃ vadeti
saddhā cittā[13] tamahaṃ noti brūmi.

---

[1] arāvanabbhā - Syā.
[2] tuvañhi - Ma;
tuvaṃ hi - Syā.
[3] samaviggahetvā - Syā.
[4] acchejji - Syā.
[5] chinde - Syā.
[6] idaṃ - Ma, Syā.
[7] phullitaṃ - Ma, Syā.
[8] ratna - Ma, Syā.
[9] catuposathiyajātakaṃ - Ma;
catuposathajātakaṃ - Syā.
[10] subbhā - Syā; subbhu - PTS.
[11] suppaṭimukkakambu - Ma;
suppaṭimukkakambū - Syā.
[12] pāṭiyā - Syā.
[13] saddhāvittā - Ma, Syā.

1385. "Tất cả các điều ấy đã được khéo nói,
bởi vì ở đây không có một điều nào đã được vụng nói.
Và các điều ấy được thiết lập ở người nào,
tựa như các cây căm khéo được gắn vào trục bánh xe,
người nào được đầy đủ bốn pháp,
thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

1386. "Ngài là hạng nhất, ngài là người không ai hơn được,
ngài là vị đã đạt đến pháp, là vị hiểu rõ pháp, là bậc thiện trí.
Sau khi nắm vững câu hỏi bằng trí tuệ,
bậc sáng trí đã chặt đứt các hoài nghi,
đã chặt đứt sự nghi hoặc và các hoài nghi,
giống như người thợ ngà voi đã cắt đứt ngà voi bằng cây cưa.

1387. Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài tấm vải này, có màu sắc như là làn khói, có sự rực rỡ như đóa sen xanh, không có vết bẩn, vô giá, để cúng dường pháp.

1388. Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài bông hoa bằng vàng, nở rộ với một trăm cánh hoa, có tua nhụy, được điểm tô với một ngàn viên ngọc, để cúng dường pháp.

1389. Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài viên ngọc ma-ni vô giá, xinh xắn, rực rỡ, được gắn liền ở cổ, được trang điểm với viên ngọc ma-ni, vật sở hữu của ta, để cúng dường pháp.

1390. Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho ngài một ngàn bò cái, một bò mộng, một con voi, mười cỗ xe kéo này đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng, và ân huệ là mười sáu ngôi làng."[1]

3. Bổn Sanh Bốn Vị Hành Trai Giới. [441]

1391. "Thưa chủ nhân Saṅkha, tôn ông có kiến thức rộng, đã được nghe Giáo Pháp. Tôn ông đã diện kiến các vị Sa-môn và Bà-la-môn. Giờ không phải là lúc tôn ông thể hiện sự mê sảng. Phải chăng có người nào khác đang chuyện trò với tôn ông, ngoài tôi ra?"

1392. "Có nàng tiên nữ với khuôn mặt xinh đẹp, với dáng vẻ thanh tú, khéo phục sức với đồ trang điểm bằng vàng, đã trao ra cái đĩa làm bằng vàng rồi nói với ta bằng niềm tin và tâm hoan hỷ rằng: 'Ông hãy thọ dụng bữa ăn.' Ta đã trả lời 'không' với nàng ấy."

[1] Xem thêm câu chuyện 545, *Vidhurajātakaṃ - Bổn sanh Bậc Sáng Suốt Vidhura*, của tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* 3 (TTPV tập 34, từ trang 226 - 355).

1393. Etādisaṃ brāhmaṇa disva[1] yakkhaṃ
puccheyya poso sukhamāsasāno,[2]
uṭṭhehi taṃ[3] pañjalikāhi puccha[4]
devī nusi tvaṃ uda mānusī nu.

1394. Yaṃ tvaṃ sukhenābhisamekkhase maṃ
bhuñjassu bhattaṃ iti maṃ vadesi,
pucchāmi taṃ nāri mahānubhāve
devī nusi tvaṃ uda mānusī nu.

1395. Devī ahaṃ saṅkha mahānubhāvā
idhāgatā sāgaravārimajjhe,
anukampikā no ca paduṭṭhacittā
tameva[5] atthāya idhāgatosmi.[6]

1396. Idhannapānaṃ sayanāsanañca
yānāni nānā vividhāni saṅkha,
sabbassa tyāhaṃ paṭipādayāmi
yaṃ kiñci tuyhaṃ manasābhipatthitaṃ.

1397. Yaṃ kiñci yiṭṭhaṃva hutaṃ va[7] mayhaṃ
sabbassa no issarā tvaṃ sugatte,
sussoṇi subbhū suvilākamajjhe[8]
kissa me kammassa ayaṃ vipāko.

1398. Ghamme pathe brāhmaṇa ekabhikkhuṃ
ugghaṭṭapādaṃ[9] tasitaṃ kilantaṃ,
paṭipādayī[10] saṅkha upāhanāhi[11]
sā dakkhiṇā kāmaduhā tavajja.

1399. Sā hotu nāvā phalakūpapannā
anavassutā erakavātayuttā,
aññassa yānassa na hettha[12] bhūmi
ajjeva maṃ moliniṃ pāpayassu.

1400. Sā tattha vittā[13] sumanā patītā
nāvaṃ sucittaṃ abhinimmiṇitvā,[14]
ādāya saṅkhaṃ purisena saddhiṃ
upānayī nagaraṃ sādhu ramman "ti.

4. Saṅkhajātakaṃ.

---

[1] disvāna - Ma, Syā.
[2] sukhamāsisāno - Ma.
[3] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] pañjalikābhipuccha - Ma, Syā, PTS.
[5] taveva - Ma, Syā, PTS.
[6] idhāgatāsmi - Ma, Syā, PTS.
[7] yiṭṭhañca hutañca - Ma, Syā.
[8] susoṇi subbhamu suvilaggamajjhe - Ma; sussoṇi subbhā suvilākamajjhe - Syā; sussoṇi subbhuru vilākamajjhe - PTS.
[9] ussaṭṭhapādaṃ - Syā.
[10] paṭipādayi - Syā, PTS.
[11] upāhanāni - Ma, Syā.
[12] na h' atthi - PTS.
[13] tuṭṭhacittā - Syā.
[14] abhinimminitvā - Ma, Syā, PTS.

1393. "Thưa vị Bà-la-môn, sau khi nhìn thấy hạng Dạ-xoa như thế ấy, con người đang mong mỏi hạnh phúc có thể yêu cầu. Tôn ông nên đứng lên, chắp tay lại, và hỏi vị ấy rằng: 'Vậy nàng là nữ thần hay là nữ nhân loại?'"

1394. "Thưa vị nữ nhân có đại năng lực, bởi vì nàng quan sát tôi với vẻ cảm thông và nói với tôi rằng: 'Ông hãy thọ dụng bữa ăn.' Vì thế, tôi xin hỏi nàng rằng: 'Vậy nàng là nữ thần hay là nữ nhân loại?'"

1395. "Này Saṅkha, thiếp là nữ thần có đại năng lực. Thiếp đã đi đến nơi này từ giữa lòng nước của đại dương. Là người có lòng thương xót và không có tâm ý xấu xa, thiếp đã đi đến nơi này vì lợi ích của chính ông.

1396. Này Saṅkha, cơm ăn nước uống, và chỗ nằm ngồi ở nơi này, các phương tiện di chuyển đủ các loại khác nhau, thiếp cung cấp cho ông tất cả, bất cứ điều gì được ông ước nguyện đều là của ông."

1397. "Thưa vị nữ thần có cơ thể xinh xắn, bất cứ vật dâng hiến hay vật cúng tế nào của tôi, nàng là chúa tể của tất cả thiện nghiệp ấy của chúng tôi. Thưa vị nữ thần có mông đẹp, có lông mày khéo, có eo thon xinh, nghiệp nào của tôi mà có được quả thành tựu này?"

1398. "Này Bà-la-môn, ông đã trao tặng đôi dép đến vị tỳ khưu bị khát nước, đang mệt nhọc, có bàn chân bị tổn thương ở trên con đường vào mùa nóng. Này Saṅkha, việc cúng dường ấy là nguồn ban phát các điều mong muốn của ông ngày hôm nay."

1399. "Hãy hiện ra chiếc thuyền được tạo thành bởi những tấm ván gỗ, không bị thấm nước, được bám chặt vào làn gió bởi cánh buồm, bởi vì ở nơi đây không là vùng đất cho phương tiện di chuyển nào khác. Hãy giúp cho tôi đến được thành phố Molinī nội trong ngày hôm nay."

1400. "Tại nơi ấy, ở giữa biển khơi, vị tiên nữ ấy, với tâm vui vẻ, với thiện ý, được hài lòng, sau khi hóa hiện ra chiếc thuyền được tô màu khéo léo, đã đón rước Saṅkha cùng với người hầu, rồi đã đưa đến thành phố tốt đẹp, đáng yêu."

4. Bổn Sanh Bà-la-môn Saṅkha. [442]

1401. Yo te imaṃ visālakkhiṃ piyaṃ sammillahāsiniṃ,[1]
ādāya balā gaccheyya kinnu kayirāsi brāhmaṇa.

1402. Uppajja[2] me na mucceyya[3] na me mucceyya[3] jīvato,
rajaṃva vipulā vuṭṭhi khippameva nivāraye.

1403. Yannu pubbe vikatthittho[4] balamhi va apassito,
svājja[5] tuṇhīkakodāni[6] saṅghāṭiṃ sibbamacchasi.

1404. Uppajji me na muccittha[7] na me muccittha[8] jīvato,
rajaṃva vipulā vuṭṭhi khippameva nivārayiṃ.

1405. Kinte uppajji no mucci[9] kinte no[10] mucci jīvato,
rajaṃva vipulā vuṭṭhi katamaṃ tvaṃ nivārayī.[11]

1406. Yamhi jāte na passati ajāte sādhu passati,
so me uppajji no mucci[9] kodho dummedhagocaro.

1407. Yena jātena nandanti amittā dukkhamesino,
so me uppajji no mucci[9] kodho dummedhagocaro.

1408. Yasmiñca jayamānasmiṃ[12] sadatthaṃ nāvabujjhati,
so me uppajji no mucci[9] kodho dummedhagocaro.

1409. Yenābhibhūto kusalaṃ jahāti
parakkare vipulañcāpi atthaṃ,
sa bhīmaseno balavā pamaddī
kodho mahārāja na me amuccatha.

1410. Kaṭṭhasmiṃ matthamānasmiṃ[13] pāvako nāma jāyati,
tameva kaṭṭhaṃ ḍahati[14] yasmā so jāyate gini.

---

[1] samhitabhāsiniṃ - Ma; sammillabhāsiniṃ - PTS.
[2] uppajje - Ma; Syā.
[3] muñceyya - Syā.
[4] vikatthito - Syā.
[5] svajja - Ma.
[6] tuṇhikato dāni - Ma, Syā; tuṇhikkhako dāni - PTS.
[7] muñcittha - Syā.
[8] muñcittha - Syā; mucceyya - PTS.
[9] muñci - Syā.
[10] na - Ma, Syā.
[11] nivārayi - Ma, Syā.
[12] jayamānamhi - Ma.
[13] manthamānasmiṃ - PTS.
[14] dahati - Syā.

1401. "Thưa vị Bà-la-môn, nếu có người dùng võ lực bắt đem đi người phụ nữ có mắt to, đáng yêu, có nụ cười thân thiện của ngài, thì ngài có thể làm gì?"

1402. "Nếu nó khởi lên ở tôi thì nó không thể thoát ra, nó không thể thoát ra khỏi tôi chừng nào tôi còn sống. Tựa như cơn mưa lớn dập tắt bụi bặm, tôi có thể chặn đứng nó vô cùng nhanh chóng."

1403. "Điều mà ngài đã khoe khoang trước đây, dường như đã được dựa vào sức mạnh. Hôm nay, ngài đây là người im lặng. Giờ này, ngài ngồi may tấm y khoác ngoài."

1404. "Nó đã khởi lên ở tôi và đã không thoát ra, nó đã không thoát ra khỏi tôi chừng nào tôi còn sống. Tựa như cơn mưa lớn dập tắt bụi bặm, tôi đã chặn đứng nó vô cùng nhanh chóng."

1405. "Cái gì đã khởi lên ở ngài và đã không thoát ra? Cái gì đã không thoát ra khỏi ngài chừng nào ngài còn sống? Tựa như cơn mưa lớn dập tắt bụi bặm, ngài đã chặn đứng cái gì?"

1406. "Cái nào khi khởi lên thì con người không nhìn thấy, khi không khởi lên thì con người nhìn thấy rõ ràng, cái ấy là sự giận dữ; nó đã khởi lên ở tôi và đã không thoát ra, nó có đối tượng là những kẻ ngu muội.

1407. Do cái nào khởi lên mà những kẻ thù, những kẻ tìm kiếm sự khổ đau, được hân hoan, cái ấy là sự giận dữ; nó đã khởi lên ở tôi và đã không thoát ra, nó có đối tượng là những kẻ ngu muội.

1408. Và khi cái nào đang được khởi lên khiến con người không còn nhận biết việc có sự lợi ích, cái ấy là sự giận dữ; nó đã khởi lên ở tôi và đã không thoát ra, nó có đối tượng là những kẻ ngu muội.

1409. Con người từ bỏ việc thiện và còn bỏ bê luôn cả việc lợi ích lớn lao khi bị chế ngự bởi đạo quân (ô nhiễm) ghê rợn, bởi kẻ hủy diệt có sức mạnh, bởi sự giận dữ, tâu đại vương, tôi đã không thoát ra khỏi điều ấy.

1410. Khi thanh gỗ đang được cọ xát thì có cái gọi là lửa sanh ra. Chính cái ấy đốt cháy thanh gỗ, từ đó, nó sanh ra ngọn lửa.

1411. Evaṃ mandassa posassa bālassa avijānato,[1]
sārambhā jāyate kodho sopi teneva ḍayhati.

1412. Aggīva tiṇakaṭṭhasmiṃ kodho yassa pavaḍḍhati,
nihīyati tassa yaso kāḷapakkheva candimā.

1413. Anindho[2] dhūmaketuva[3] kodho yassūpasammati,
āpūrati tassa yaso sukkapakkheva candimā "ti.

5. Cullabodhijātakaṃ.[4]

1414. Sattāhamevāhaṃ pasannacitto
puññatthiko acariṃ[5] brahmacariyaṃ,
athāparaṃ yaṃ caritaṃ mamayidaṃ[6]
vassāni paññāsa samādhikāni
akāmako vāpi[7] ahaṃ carāmi,
etena saccena suvatthi hotu
hataṃ visaṃ jīvatu yaññadatto.

1415. Yasmā dānaṃ nābhinandiṃ kadāci
disvānāhaṃ[8] atithiṃ vāsakāle,
na cāpi me appiyataṃ aveduṃ
bahussutā samaṇā brahmanā ca[9]
akāmako vā hi[10] ahaṃ dadāmi,
etena saccena suvatthi hotu
hataṃ visaṃ jīvatu yaññadatto.

1416. Āsīviso tāta pahūtatejo
yo taṃ adaṃsi[11] bilarā[12] udicca
tasmiñca me appiyatāya ajja,
pitarañca[13] te natthi koci viseso
etena saccena suvatthi hotu
hataṃ visaṃ jīvatu yaññadatto.

1417. Santā dantā yeva[14] paribbajanti
aññatra kaṇhā anakāmarūpā,[15]
dīpāyana kissa jigucchamāno
akāmako carasi brahmacariyaṃ.

---

[1] bālassa-m-avijānato - PTS.
[2] anedho - Ma, PTS; anindo - Syā.
[3] dhūmaketūva - Ma, Syā.
[4] cūḷabodhijātakaṃ - Ma.
[5] ācariṃ - Ma; ācari - Syā.
[6] mamedaṃ - Ma;
mamāyidaṃ - PTS.
[7] vā hi - PTS.
[8] disvānahaṃ - Ma, Syā.
[9] samaṇabrāhmaṇā ca - Ma, Syā, PTS.
[10] vāpi - Ma, Syā.
[11] adaṃsī - Ma, Syā; aḍatthi - PTS.
[12] sacarā - Ma; biḷārā - Syā; patarā - PTS.
[13] pitari ca - Ma, Syā, PTS.
[14] ye ca - Syā.
[15] natthākāmarūpā - Ma.

1411. Tương tự như vậy, sự giận dữ khởi lên từ sự nóng nảy của kẻ đần độn, ngu dốt, không nhận thức, kẻ ngu dốt ấy cũng bị đốt nóng bởi chính sự giận dữ.

1412. Ví như ngọn lửa gia tăng ở cỏ và củi, kẻ nào có sự giận dữ gia tăng, thì danh tiếng của kẻ ấy bị sút giảm, tựa như mặt trăng vào thời kỳ hạ huyền bị khuyết dần.

1413. Ví như ngọn lửa không có nhiên liệu, người nào có sự giận dữ được yên lặng, thì danh tiếng của người ấy trở nên đầy đủ, tựa như mặt trăng vào thời kỳ thượng huyền được tròn dần."

5. Bổn Sanh Tiểu Giác Ngộ. [443]

1414. "Là người mong mỏi phước báu, có tâm tịnh tín, tôi đã thực hành Phạm hạnh trong bảy ngày. Rồi việc thực hành khác nữa của tôi là năm mươi năm về thiền định. Mặc dầu không có sự mong muốn, tôi cũng vẫn thực hành (Phạm hạnh). Do sự chân thật này, cầu mong có sự an lành, chất độc được tiêu tan, bé trai Yaññadatta hãy sống."

1415. "Mặc dù tôi không bao giờ thích thú việc bố thí khi tôi nhìn thấy người khách lạ vào thời điểm họ đi tìm chỗ ngụ, và ngay cả các vị Sa-môn và Bà-la-môn học rộng cũng đã không biết được tâm trạng không ưa thích của tôi. Mặc dầu không có sự mong muốn, tôi cũng vẫn bố thí. Do sự chân thật này, cầu mong có sự an lành, chất độc được tiêu tan, con trai Yaññadatta hãy sống."

1416. "Này con thương, con rắn độc có nhiều oai lực đã cắn con sau khi phóng ra khỏi hang, và tâm trạng không ưa thích của mẹ ngày hôm nay đối với con rắn cũng như đối với cha con là không có gì khác biệt. Do sự chân thật này, cầu mong có sự an lành, chất độc được tiêu tan, con trai Yaññadatta hãy sống."

1417. "Các bậc an tịnh, đã được rèn luyện, xuất gia (lìa thế tục), không có vẻ là không mong muốn, ngoại trừ vị Kaṇhā. Thưa ngài Dīpāyana, trong khi ngài chán ghét, không mong muốn (việc tu tập), vì lý do gì ngài vẫn thực hành Phạm hạnh?"

1418. Saddhāya nikkhamma punaṃ[1] nivatto
so eḷamūgova[2] bālo[3] vatāyaṃ,
etassa vādassa jigucchamāno
akāmako carāmi brahmacariyaṃ,
viññuppasatthañca[4] satañca ṭhānaṃ
evampahaṃ puññakaro bhavāmi.

1419. Samaṇe tuvaṃ brāhmaṇe addhike ca
santappayāsi annapānena bhikkhaṃ,[5]
opānabhūtaṃ ca[6] gharaṃ tavayidaṃ[7]
annena pānena upetarūpaṃ,
atha kissa vādassa jigucchamāno
akāmako dānamimaṃ dadāsi.

1420. Pitaro ca me āsuṃ[8] pitāmahā ca
saddhā ahū[9] dānapatī vadaññū
taṃ kullavattaṃ[10] anuvattamāno,
māhaṃ kule antimagandhino[11] ahuṃ
etassa vādassa jigucchamāno
akāmako dānamimaṃ dadāsi.

1421. Dahariṃ kumāriṃ asamatthapaññaṃ
yaṃ tānayiṃ ñātikulā sugatte
na cāpi[12] me appiyataṃ avedi,
aññatra kāmā paricārayantī[13]
atha kena vaṇṇena mayā te[14] hoti
saṃvāsadhammo ahu evarūpo.

1422. Ārā dūre na idha[15] kadāci atthi
paramparā nāma kule imasmiṃ
taṃ kullavattaṃ[10] anuvattamānā,
māhaṃ kule antimagandhinī ahuṃ
etassa vādassa jigucchamānā
akāmikā baddhacarāsmi[16] tuyhaṃ.

1423. Maṇḍavya bhāsissaṃ abhāsaneyyaṃ[17]
taṃ khamyataṃ puttahetu mamajja,[18]
puttapemā na idha[19] paratthi kiñci
so no ayaṃ jīvati yaññadatto ”ti.

6. Kaṇhadīpāyanajātakaṃ.[20]

---

[1] puna - Syā.
[2] elamūgova - PTS.
[3] capalo - Syā.
[4] viññūpasatthañca - Syā, PTS.
[5] bhikkhuṃ - PTS.
[6] opānabhūtaṃva - Ma, Syā, PTS.
[7] tavāyidaṃ - PTS.
[8] āsu - Syā, PTS.
[9] ahuṃ - Ma; ahu - Syā.
[10] kūlavattaṃ - Syā.
[11] antimagandhano - Ma.
[12] vāpi - PTS.
[13] paricārayantā - Ma, Syā.
[14] mayā hi - Ma, Syā.
[15] nayidha - Ma, Syā.
[16] paddhacarāmhi - Ma;
paṭṭhacarāmi - Syā;
baddha carāmi - PTS.
[17] bhāsiṃ yamabhāsaneyyaṃ - Ma.
[18] puttakahetu majja - Ma.
[19] nayidha - Syā.
[20] maṇdabyajātakaṃ - Syā.

1418. "Sau khi ra đi vì niềm tin, kẻ nào quay trở lại (cuộc sống thế tục), kẻ ấy tựa như người điếc và câm; người này quả thật là kẻ ngu si! Bởi vì lời nói ấy, trong khi ta chán ghét, không mong muốn (việc tu tập), ta vẫn thực hành Phạm hạnh. Còn có sự ca ngợi của những người hiểu biết và địa vị dành cho những người tốt; dầu là như vậy, ta cũng là người tạo được nghiệp thiện.

1419. Ông đã làm hài lòng các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn, và các khách lữ hành về vật thực với cơm ăn và nước uống. Và ngôi nhà này của ông có hình thức như là cái giếng nước đầy đủ cơm ăn và nước uống. Vậy thì, bởi vì lời nói gì mà trong khi ông chán ghét, không mong muốn (việc bố thí), ông vẫn ban phát việc bố thí này?"

1420. "Cha và ông nội của tôi đã là những người có niềm tin, đã là những người thí chủ rộng lượng. Trong khi tiếp nối truyền thống ấy của gia tộc, chớ để tôi trở thành kẻ hủ bại nhất trong gia tộc! Bởi vì lời nói ấy, trong khi tôi chán ghét, không mong muốn (việc bố thí), tôi vẫn ban phát việc bố thí này."

1421. "Hỡi cô nàng có cơ thể xinh xắn, ta đã rước nàng, người thiếu nữ trẻ trung có trí tuệ còn chưa đầy đủ, từ thân quyến gia tộc. Nàng cũng đã không cho biết về tình trạng không yêu mến đối với ta, trong khi nàng hầu hạ ta không có sự mong muốn. Vậy bởi vì lý do gì mà tình trạng sống chung của nàng với ta đã có hình thức như vậy?"

1422. "Từ thời xa xưa, không bao giờ có việc gọi là thay đổi chồng ở gia tộc này. Trong khi tiếp nối truyền thống ấy của gia tộc, chớ để thiếp trở thành kẻ hủ bại nhất trong gia tộc! Bởi vì lời nói ấy, trong khi thiếp chán ghét, không mong muốn, thiếp vẫn là người làm công việc hầu hạ đối với chàng.

1423. Này chàng Maṇḍavya, thiếp đã nói lời không nên nói. Mong chàng hãy tha thứ điều ấy cho thiếp hôm nay vì nguyên nhân của đứa con trai. Ở đây, không có bất cứ cái gì khác so với tình thương dành cho đứa con trai. Lời nói ấy đối với chúng ta là Yaññadatta này được sống."

6. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Kaṇhadīpāyana. [444]

1424. Na cāhametaṃ[1] jānāmi kovāyaṃ kassa cāti vā,[2]
yathā sākho vadī[3] evaṃ nigrodha kinti maññasi.

1425. Tato galavinītena purisā nīhariṃsu[4] maṃ,
datvā mukhapahārāni[5] sākhassa vacanaṃ karā.

1426. Etādisaṃ dummatinā akataññūna[6] dubbhinā,
kataṃ anariyaṃ sākhena sākhinā[7] te janādhipa.

1427. Na cāhametaṃ[1] jānāmi napi me koci saṃsati,
yamme tvaṃ samma akkhāsi sākhena kaḍḍhanaṃ[8] kataṃ.

1428. Sakhīnaṃ sājīvakaro[9] mama sākhassa cūbhayaṃ,
tvaṃ no issariyaṃ[10] dātā manusessu mahaggataṃ,[11]
tayamhā labhitā iddhi[12] ettha me natthi saṃsayo.

1429. Yathāpi bījaṃ aggismiṃ[13] ḍayhati na virūhati,
evaṃ kataṃ asappurise nassati na virūhati.

1430. Kataññumhi ca posamhi sīlavante ariyavuttine,
sukhette viya bījāni kataṃ tamhi na nassati.

1431. Imañca[14] jammaṃ nekatikaṃ asappurisacintakaṃ,
hanantu sākhaṃ satthīhi[15] nāssa icchāmi jīvitaṃ.

1432. Khamyatassa[16] mahārāja pāṇā duppaṭiānayā,[17]
khama deva asappurisassa nāssa icchāmahaṃ vadhaṃ.

1433. Nigrodhameva seveyya na sākhamupasaṃvase,
nigrodhasmiṃ mataṃ seyyo yañce sākhasmi jīvitan ”ti.

7. Nigrodhajātakaṃ.

---

[1] na vāhametaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] vāti vā - Ma, PTS; cāri vā - Syā.
[3] cari - Ma; vadi - Syā.
[4] niddhāpayiṃsu - PTS.
[5] mukhappahārāni - Syā.
[6] akataññuna - Ma, PTS; akataññena - Syā.
[7] sakhinā - Ma, Syā, PTS.
[8] kāraṇaṃ - Ma; katanaṃ - PTS.
[9] sājīvaṅkaro - Syā.
[10] nosissariyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] mahantataṃ - Ma, PTS.
[12] tayāmā labhitā iddhī - Ma; tuyhamhā labbhitā iddhi - Syā.
[13] bījamaggimhi - Ma.
[14] imaṃ - Ma.
[15] sattīhi - Ma, Syā, PTS.
[16] khamatassa - Ma, Syā.
[17] pāṇā na paṭiānayā - Ma.

1424. "Giống như Sākha đã nói: 'Ta không biết người này. Người này là ai hay là thuộc về ai?' Như vậy, này bạn Nigrodha, bạn nghĩ thế nào?

1425. Do bị nắm lấy ở cổ, các gia nhân, những kẻ tuân hành lệnh của Sākha, đã quẳng tôi ra khỏi nơi đó, sau khi đã cho những cú đấm vào mặt của tôi.

1426. Tâu quân vương, việc không cao thượng như thế ấy đã được thực hiện bởi kẻ có tâm xấu xa, kẻ vô ơn bạc nghĩa, kẻ phản bội Sākha, bạn của bệ hạ."

1427. "Này khanh, Trẫm không biết việc này, và cũng không ai tâu cho trẫm việc mà khanh vừa nói với trẫm, là việc kéo đi do Sākha đã làm.

1428. Khanh là người tạo ra cuộc sống cho bạn bè, cho cả hai người là trẫm và Sākha. Khanh là người ban cho chúng tôi vương quyền, địa vị quan trọng ở loài người. Quyền uy của chúng tôi đã đạt được là do khanh, về việc này trẫm không có hoài nghi.

1429. Cũng giống như hạt giống bị đốt cháy ở ngọn lửa thì không nảy mầm, tương tự như vậy, việc đã làm cho người xấu thì bị tiêu hoại, không tăng trưởng.

1430. Còn ở người biết ơn, có giới, có hành vi cao thượng, thì việc đã làm cho người ấy không bị tiêu hoại, ví như các hạt giống được gieo ở thửa ruộng tốt."

1431. "Các khanh hãy dùng những cây giáo giết chết gã Sākha hèn hạ này, kẻ lường gạt, kẻ có suy nghĩ của tiện nhân, trẫm không muốn gã này sống."

1432. "Tâu đại vương, xin hãy tha thứ cho kẻ này, bởi vì mạng sống (của người đã chết) là khó lấy lại. Tâu bệ hạ, xin ngài tha thứ cho kẻ xấu, thần không mong muốn cái chết của gã này."

1433. "Con nên phục vụ chỉ riêng Nigrodha, chớ có sống thân cận với Sākha. Thà bị chết ở nơi Nigrodha còn tốt hơn nếu phải sống cùng Sākha."[1]

7. Bổn Sanh Vua Nigrodha. [445]

---

[1] Giống câu kệ 5829 của bộ Kinh *Apadānapāḷi - Thánh Nhân Ký Sự* tập 2, trang 317.

1434. Na takkaḷā[1] santi na ālupāni[2]
na biḷāliyo[3] na kalambāni[4] tāta,
eko araññamhi susānamajjhe
kimatthiko tāta khaṇāsi kāsuṃ.

1435. Pitāmaho tāta sudubbalo te
anekavyādhīhi dukhena[5] phuṭṭho,
tamajjahaṃ nikhaṇissāmi sobbhe
na hissa taṃ jīvitaṃ rocayāmi.

1436. Saṅkappametaṃ paṭiladdha pāpaṃ[6]
accāhitaṃ kamma karosi luddaṃ,
mayāpi tāta paṭilacchase tuvaṃ
etādisaṃ kamma jarūpanīto,
taṃ kullavattaṃ[7] anuvattamāno
ahampi taṃ nikhaṇissāmi sobbhe.

1437. Pharusāhi vācāhi pakubbamāne[8]
āsajja maṃ tvaṃ vadase kumāra,
putto mama[9] orasako samāno
ahitānukampi[10] me[11] tvaṃsi putta.

1438. Na tāhaṃ[12] tāta ahitānukampī
hitānukampi[13] te ahaṃpi[14] tāta,
pāpañca taṃ kamma pakubbamānaṃ
arahāmi no vārayituṃ tato hi.[15]

1439. Yo mātaraṃ pitaraṃ vā vasiṭṭha[16]
adūsake hiṃsati pāpadhammo,
kāyassa bhedā abhisamparāyaṃ
asaṃsayaṃ so nirayaṃ pareti.[17]

1440. Yo mātaraṃ pitaraṃ vā vasiṭṭha[16]
annena pānena upaṭṭhahāti,
kāyassa bhedā abhisamparāyaṃ
asaṃsayaṃ so sugatiṃ pareti.[17]

1441. Na me tvaṃ putta ahitānukampī
hitānukampi[13] me tvaṃsi putta,
ahañca taṃ[18] mātarā vuccamāno
etādisaṃ kamma karomi luddaṃ.

---

[1] takkalā - Ma, Syā.
[2] āluvāni - Ma.
[3] vilāliyo - Syā.
[4] kaḷambāni - Ma.
[5] dukkhehi - Syā.
[6] pāpakaṃ - Ma, Syā.
[7] kūlavattaṃ - Syā.
[8] pakubbamāno - Ma, Syā, PTS.
[9] mamaṃ - Ma, Syā.
[10] ahitānukampī - Ma, Syā.
[11] mama - Ma.
[12] tyāhaṃ - Syā.
[13] hitānukampī - Ma, Syā.
[14] ahañhi - Syā.
[15] tato - Ma.
[16] yo mātaraṃ vā pitaraṃ saviṭṭha - Ma, Syā.
[17] upeti - Ma, Syā.
[18] te - Syā.

1434. "Thưa cha, không có củ *takkaḷa*, không có củ *ālupa*, không có củ *biḷāli*, không có củ *kalamba*. Thưa cha, một mình ở trong rừng, giữa nơi mộ địa, cha đào cái hố vì mục đích gì?"

1435. "Này con, bị tác động bởi sự khổ đau do nhiều căn bệnh, ông nội của con có sức khỏe rất kém. Hôm nay, cha sẽ chôn ông ở trong huyệt, bởi vì cha không vui thích khi ông nội có cuộc sống như thế ấy."

1436. "Cha gây nên nghiệp vô cùng tai hại, tàn bạo, sau khi đạt đến ý định độc ác ấy. Thưa cha, cha cũng sẽ nhận lãnh nghiệp như thế ấy do con, khi cha đã già. Trong khi tiếp nối truyền thống ấy của gia tộc, con cũng sẽ chôn cha ở trong huyệt."

1437. "Này con trẻ, trong khi làm vậy, con đã đối đầu và nói với cha bằng những lời nói độc ác. Này con trai, trong khi là con trai ruột của cha, con cũng đã không có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của cha."

1438. "Thưa cha, không phải là con không có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của cha. Thưa cha, con cũng có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của cha. Trong khi cha đang làm hành động độc ác ấy, con có khả năng để cản ngăn chúng ta khỏi làm chính công việc ấy.

1439. Này Vasiṭṭha, kẻ nào có bản tánh độc ác, hãm hại mẹ hoặc cha là những người không đồi bại, do sự hoại rã của thân, vào kiếp kế tiếp, kẻ ấy sẽ đi đến địa ngục một cách chắc chắn.

1440. Này Vasiṭṭha, người nào phụng dưỡng mẹ hoặc cha với cơm ăn và nước uống, do sự hoại rã của thân, vào kiếp kế tiếp, kẻ ấy sẽ đi đến cảnh giới an vui một cách chắc chắn."

1441. "Này con trai, không phải là cha không có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của con. Này con trai, con cũng có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của cha. Và cha, trong khi bị mẹ của con xúi giục, cha mới gây nên nghiệp tàn bạo như thế ấy."

1442. Yā te sā bhariyā anariyarūpā
mātā mamesā sakiyā janetti,
niddhāpayetaṃ[1] sakā agārā
aññampi te sā dukhamāvaheyya.[2]

1443. Yā te sā bhariyā anariyarūpā
mātā mamesā sakiyā janetti,
dantā kareṇūva vasūpanītā
sā pāpadhammā punarāvajātū ”ti.

8. Takkalajātakaṃ.[3]

1444. Kinte vataṃ kimpana brahmacariyaṃ
kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ
kasmā hi tumhaṃ[4] daharā na mīyare.[5]

1445. Dhammaṃ carāma na musā bhaṇāma
pāpāni kammāni vivajjayāma,[6]
anariyaṃ parivajjemu[7] sabbaṃ
tasmā hi[8] amhaṃ daharā na mīyare.

1446. Suṇoma dhammaṃ asataṃ sataṃ ca
na cāpi dhammaṃ asataṃ rocayāma,
hitvā asante na jahāma sante
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1447. Pubbeva dānā sumanā bhavāma
dadampi ce[9] attamanā bhavāma,
datvāpi ce[9] nānutappāma[10] pacchā
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1448. Samaṇe mayaṃ brāhmaṇe addhike ca
vaṇibbake[11] yācanake daḷidde,[12]
annena pānena abhitappayāma
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

---

[1] niddhāpaye tañca - Ma;
niddhāpaye tañca - Syā;
niddhāmase taṃ - PTS.
[2] dukkham āvaheyya - PTS.
[3] takkaḷajātakaṃ - PTS.
[4] tuyhaṃ - PTS.
[5] miyyare - Ma, Syā, evaṃ sabbattha.
[6] parivajjayāma - Ma.
[7] parivajjema - Syā.
[8] tasmā ti - PTS, evaṃ sabbattha.
[9] ve - Ma, Syā.
[10] nānutapāma - Ma, Syā.
[11] vanibbake - Ma, PTS.
[12] dalidde - Ma, Syā, PTS.

1442. “Người vợ của cha có dáng vẻ không thánh thiện. Bà ấy là mẹ của con, là người mẹ ruột. Cha nên đuổi bà ấy ra khỏi nhà của mình. Bà ấy còn có thể đem lại cho cha sự khổ đau khác nữa.”

1443. “Người vợ của cha có dáng vẻ không thánh thiện. Bà ấy là mẹ của con, là người mẹ ruột. Tựa như con voi cái đã được huấn luyện, đã được khép vào kỷ cương, hãy cho người đàn bà có bản tánh xấu xa ấy trở về nhà.”

8. Bổn Sanh Củ *Takkaḷa*. [446]

1444. “Sự hành trì của ngài là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của ngài là gì?
Quả thành tựu này là của việc nào đã khéo được thực hành?
Thưa Bà-la-môn, xin ngài hãy giải thích cho tôi về sự việc này,
vì sao những người trẻ tuổi của ngài không bị chết (lúc còn trẻ)?”

1445. “Chúng tôi thực hành thiện pháp, chúng tôi không nói lời dối trá, chúng tôi từ bỏ hẳn các việc làm độc ác, chúng tôi lánh xa tất cả việc không thánh thiện; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1446. Chúng tôi nghe giáo lý của những kẻ không tốt và của những vị tốt, nhưng chúng tôi không thích thú giáo lý của những kẻ không tốt. Sau khi từ bỏ những kẻ không tốt và không từ bỏ những vị tốt; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1447. Ngay trước việc bố thí, chúng tôi có thiện ý; và trong lúc bố thí, chúng tôi hoan hỷ; bố thí xong, chúng tôi không hối tiếc sau đó; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1448. Chúng tôi làm hài lòng các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn, các khách lữ hành, những người cùng khổ, những người ăn xin, những người nghèo đói với cơm ăn và nước uống; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1449. Mayañca bhariyā[1] nātikkamāma
amhe ca bhariyā[2] nātikkamanti,
aññatra tāhi brahmacariyaṃ carāma
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1450. Pāṇātipātā viramāma sabbe
loke adinnaṃ parivajjayāma,
amajjapā no ca[3] musā bhaṇāma
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1451. Etāsu ce[4] jāyare suttamāsu[5]
medhāvino honti pahūtapaññā,[6]
bahussutā vedaguno[7] ca honti
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1452. Mātāpitā ca[8] bhaginī bhātaro ca
puttā ca dārā ca mayañca sabbe,
dhammaṃ carāma paralokahetu
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1453. Dāsā ca dasso[9] anujīvino ca
paricārakā kammakarā ca sabbe,
dhammaṃ caranti paralokahetu
tasmā hi amhaṃ daharā na mīyare.

1454. Dhammo have rakkhati dhammacāriṃ
dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti,
esānisaṃso dhamme suciṇṇe
na duggatiṃ gacchati dhammacārī.

1455. Dhammo have rakkhati dhammacāriṃ
chattaṃ mahantaṃ viya vassakāle,
dhammena gutto mama dhammapālo
aññassa aṭṭhīni sukhī kumāro "ti.

9. Mahādhammapālajātakaṃ.

---

[1] bhariyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] bhariyāpi amhe - Syā.
[3] nopi - Ma, Syā.
[4] ve - Ma, Syā, PTS.
[5] suggavāsu - PTS.
[6] bahūtapaññā - Syā.
[7] vedaguṇā - Syā.
[8] mātāpitaro - Syā.
[9] dāsyo - Ma;
dāsī - Syā.

1449. Chúng tôi không phản bội những người vợ, và những người vợ không phản bội chúng tôi, ngoài những người vợ ấy ra, chúng tôi gìn giữ sự thanh khiết (đối với những người phụ nữ khác); chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1450. Tất cả chúng tôi chừa bỏ việc giết hại mạng sống, chúng tôi lánh xa việc trộm cắp ở thế gian, không có việc uống chất say, và không có việc chúng tôi nói dối; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1451. Những đứa con sanh ra từ những người phụ nữ tuyệt vời ấy là những người thông minh, có nhiều trí tuệ, học rộng, và hiểu biết sâu sắc; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1452. Những người mẹ, những người cha, những chị em gái, những anh em trai, những người con trai, những người vợ, và tất cả chúng tôi thực hành thiện pháp vì nguyên nhân của đời sau; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1453. Các tôi trai, các tớ gái, và những người sống phụ thuộc, những người hầu cận, và những người làm công, tất cả đều thực hành thiện pháp vì nguyên nhân của đời sau; chính vì thế, những người trẻ tuổi của chúng tôi không bị chết (lúc còn trẻ).

1454. Thật vậy, thiện pháp hộ trì người có sự thực hành thiện pháp. Thiện pháp khéo được thực hành đem lại sự an lạc. Điều này là quả báu khi thiện pháp khéo được thực hành: Người có sự thực hành thiện pháp không đi đến cảnh giới khổ đau.[1]

1455. Thật vậy, thiện pháp hộ trì người có sự thực hành thiện pháp, ví như chiếc lọng to lớn bảo vệ con người vào thời điểm của cơn mưa. Con trai Dhammapāla của tôi được bảo vệ bởi thiện pháp; các khúc xương là của người khác, con trai của tôi được an vui."

9. Đại Bổn sanh Dhammapāla. [447]

[1] Giống câu kệ 303 của tập Kinh *Theragāthāpāḷi - Trưởng Lão Kệ*, trang 101.

1456. Nāsmase katapāpamhi nāsmase alikavādine,
nāsmasattaṭṭhapaññamhi atisantepi nāsmase.

1457. Bhavanti heke purisā gopipāsakajātikā,[1]
ghasanti[2] maññe mittāni vācāya na ca kammunā.[3]

1458. Sukkhañjalī paggahītā[4] vācāya paḷiguṇṭhitā,[5]
manussapheggu nāsīde yasmiṃ natthi kataññutā.

1459. Na hi aññañña[6]cittānaṃ itthīnaṃ purisāna[7] vā,
nānāva katvā[8] saṃsaggaṃ tādisampi nāsmase.[9]

1460. Anariyakammaṃ okkantaṃ[10] atthetaṃ[11] sabbaghātinaṃ,
nisitaṃva paṭicchannaṃ tādisampi nāsmase.[10]

1461. Mittarūpenidhekacce[12] sākhallena[13] acetasā,
vividhehi upāyehi[14] tādisampi nāsmase. [10]

1462. Āmisaṃ vā dhanaṃ vāpi yattha passati tādiso,
dūbhiṃ[15] karoti dummedho tañca jhatvāna[16] gacchati.

1463. Mittarūpena bahavo channā sevanti sattavo,
jahe kāpurisehete kukkuṭo viya senakaṃ.

1464. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ na khippamanubujjhati,[17]
amittavasamanveti pacchā ca-m-anutappati.[18]

1465. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ khippameva nibodhati,
muccate sattusambādhā kukkuṭo viya senakā.

1466. Taṃ tādisaṃ kuṭamivoḍḍitaṃ[19] vane
adhammikaṃ niccavidhaṃsakārinaṃ,
ārā vivajjeyya naro vicakkhaṇo
senaṃ yathā kukkuṭo vaṃsakānane ”ti.

10. Kukkuṭajātakaṃ.

---

[1] gopipāsikajātikā - Syā.
[2] ghaṃsanti - PTS.
[3] kammanā - PTS.
[4] sukkhañjalipaggahitā - Ma, Syā.
[5] paliguṇṭhitā - Ma, Syā, PTS.
[6] aññoñña - Syā; aññasa - PTS.
[7] purisānaṃ - PTS.
[8] nānāvikatvā - Ma, Syā.
[9] na vissase - Syā.
[10] kammaukkantaṃ - Syā.
[11] athetaṃ - Ma.
[12] mittavasenidhekacce - Syā.
[13] sākhalyena - Ma, Syā.
[14] upāyanti - Ma, Syā.
[15] dubbhiṃ - Ma, Syā.
[16] hantvāna - Ma, Syā.
[17] khippameva na bujjhati - Syā.
[18] pacchā ca anutappati - Ma;
pacchāva anutappati - Syā.
[19] kūṭamivoḍḍitaṃ - Ma, Syā.

1456. "Không nên tin cậy người làm ác, không nên tin cậy người nói không thật, không nên tin cậy người chỉ biết lợi ích của bản thân, ngay cả người làm ra vẻ an tịnh cũng không nên tin cậy.

1457. Thật vậy, có nhiều người có bản tính thèm khát của loài bò. Tôi nghĩ rằng họ làm vui lòng các bạn bè bằng lời nói mà không bằng hành động.

1458. Những người đưa ra hai bàn tay chắp lại khô khan (không thật tâm), che đậy bằng lời nói, là những người vô tích sự, không nên thân cận hạng người không biết tri ân.

1459. Không nên thiết lập sự giao thiệp chặt chẽ với những người nữ, hoặc với những người nam có tâm thay đổi, thậm chí không nên tin cậy người như thế ấy.

1460. Người phạm đến hành động không thánh thiện, (có lời nói) không quả quyết, là người giết hại tất cả (khi đạt được cơ hội), tựa như gươm bén được che đậy, thậm chí không nên tin cậy người như thế ấy.

1461. Ở đây, một số người với vẻ ngoài bạn bè, với lời nói trau chuốt nhưng không xuất phát từ tâm, (có sự xoi mói lỗi lầm) theo nhiều phương thức khác nhau, cũng không nên tin cậy người như thế ấy.

1462. Kẻ như thế ấy nhìn thấy thức ăn hay tài sản ở nơi nào, kẻ ngu muội ấy lập kế hãm hại, giết chết người bạn, rồi bỏ đi."

1463. "Với vẻ ngoài bạn bè, nhiều kẻ thù giấu diếm (bản chất xấu xa), rồi thân cận; nên rời khỏi những con người tồi tệ này, tựa như con gà trống rời khỏi chim diều hâu.

1464. Và người nào không mau chóng nhận biết sự việc đã sanh khởi, rồi đi theo sự khống chế của kẻ thù, về sau sẽ hối tiếc.

1465. Và người nào mau chóng nhận chân sự việc đã sanh khởi, người ấy thoát khỏi sự áp bức của kẻ thù, tựa như con gà trống thoát khỏi chim diều hâu.[1]

1466. Người khôn ngoan nên tránh né thật xa kẻ như thế ấy, kẻ không đạo đức, thường xuyên gây ra sự phá hoại, tựa như tránh né cái bẫy đã được giăng ra ở trong rừng, giống như con gà trống tránh né chim diều hâu ở trong khu rừng tre rậm."

10. Bổn Sanh Con Gà Trống. [448]

---

[1] Hai câu kệ 1464 và 1465 tương tự hai câu kệ 910 và 911 ở trang 247.

1467. Alaṅkato maṭṭakuṇḍalī[1]
mālāhāri[2] haricandanussado,
bāhā paggayha kandasi
vanamajjhe kiṃ dukkhito tuvaṃ.

1468. Sovaṇṇamayo pabhassaro
uppanno rathapañjaro mama,
tassa cakkayugaṃ na vindāmi
tena dukkhena jahāmi jīvitaṃ.

1469. Sovaṇṇamayaṃ maṇimayaṃ
lohamayaṃ atha rūpiyāmayaṃ,[3]
pāvada rathaṃ kārayāmi[4] te
cakkayugaṃ paṭipādayāmi[5] taṃ.

1470. So[6] māṇavo tassa pāvadi
candasuriyā[7] ubhayettha[8] bhātaro,
sovaṇṇamayo ratho mama
tena cakkayugena sobhati.

1471. Bālo kho tvamsi māṇava
yo tvaṃ patthayase apatthiyaṃ,[9]
maññāmi tuvaṃ marissasi
na hi tvaṃ[10] lacchasi candasūriye.[11]

1472. Gamanāgamanampi dissati
vaṇṇadhātu ubhayettha[12] vīthiyo,
peto pana neva dissati
ko nu kho kandataṃ bālyataro.

1473. Saccaṃ kho vadesi māṇava
ahameva kandataṃ bālyataro,
candaṃ viya dārako rudaṃ
petaṃ kālakatābhipatthaye.[13]

1474. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghatasittaṃ va pāvakaṃ,
vārinā viya osiñcaṃ[14] sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.

1475. Abbahī[15] vata me sallaṃ yamāsi hadayanissitaṃ,[16]
yo me sokaparetassa puttasokaṃ apānudi.

1476. Sohaṃ abbūḷhasallosmi vītasoko anāvilo,
na socāmi na rodāmi tava sutvāna māṇavā "ti.

11. Maṭṭakuṇḍalijātakaṃ.[17]

---

[1] maṭṭhakuṇḍalī - Ma, Syā.
[2] māladhārī - Ma;
mālabhārī - PTS.
[3] rūpiyamayaṃ - Syā.
[4] karissāmi - Ma, Syā.
[5] paṭilābhayāmi - Syā.
[6] atha - Syā.
[7] candimasūriyā - Ma;
candimasuriyā - Syā.
[8] ubhayattha - Syā.
[9] patthayasi apatthayaṃ - Syā.
[10] tuvaṃ - PTS.
[11] candasuriye - Syā.
[12] ubhayattha - Syā.
[13] kālakataṃbhipatthaye - Syā.
[14] osiñci - Syā, PTS.
[15] abbuhi - Syā; abbahi - PTS.
[16] hadayassitaṃ - Ma, Syā.
[17] maṭṭhakuṇḍalījātakaṃ - Ma;
maṭṭhakuṇḍalijātakaṃ - Syā.

1467. "Ngươi đã được trang điểm, có bông tai đã được đánh bóng, có mang tràng hoa, có thoa trầm hương màu vàng, sau khi giơ hai cánh tay lên rồi than khóc ở giữa khu rừng, ngươi bị khổ đau điều gì?" [1]

1468. "Khung xe làm bằng vàng, rực rỡ, được phát sanh lên cho tôi. Tôi không tìm ra cặp bánh xe cho nó. Vì nỗi khổ đau ấy, tôi từ bỏ mạng sống."

1469. "Nó làm bằng vàng, làm bằng ngọc ma-ni, làm bằng đồng, hay làm bằng bạc? Ngươi hãy nói ra, ta sẽ cho người làm chiếc xe cho ngươi. Ta sẽ giúp cho ngươi đạt được cặp bánh xe."

1470. Người thanh niên ấy đã nói với ông ấy rằng: "Ở đây, mặt trăng và mặt trời là anh em; cỗ xe của tôi làm bằng vàng, được chói sáng với cặp bánh xe ấy."

1471. "Này người thanh niên, ngươi quả thật khờ dại, ngươi mong mỏi vật không thể mong mỏi. Ta nghĩ rằng ngươi sẽ chết bởi vì ngươi sẽ không đạt được mặt trăng và mặt trời."

1472. "Việc đi và đến (của mặt trăng và mặt trời) còn được nhìn thấy. Ở đây, màu sắc và bản chất, lộ trình của cả hai được biết đến. Trái lại, người đã qua đời không được nhìn thấy. Vậy thì trong hai người đang khóc lóc, người nào khờ dại hơn?"

1473. "Này người thanh niên, quả nhiên ngươi nói đúng sự thật. Trong hai người đang khóc lóc, chính ta là khờ dại hơn. Ta đang mong mỏi người chết, đã qua đời, ví như đứa bé trai đang khóc đòi mặt trăng."

1474. "Quả thật, trong khi tôi đang bị thiêu đốt tựa như ngọn lửa được rưới bơ lỏng, người ấy có thể dập tắt tất cả nỗi buồn bực như là đang rưới nước xuống.

1475. Khi tôi bị dày vò bởi sầu muộn, người nào đã xua đi nỗi sầu muộn về người con trai của tôi, người ấy quả thật đã rút ra mũi tên đã cắm vào trái tim của tôi.

1476. Tôi đây, có mũi tên đã được rút ra, có sự sầu muộn đã được xa lìa, không bị vẩn đục. Này người thanh niên, sau khi lắng nghe ngươi, tôi không sầu muộn, không khóc lóc."[2]

11. Bổn Sanh Thiên Tử Maṭṭakuṇḍali. [449]

---

[1] Câu chuyện này giống như câu chuyện *Thiên Cung của Maṭṭakuṇḍalī ở Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (các câu kệ 1209-1218) và *Petavatthupāḷi - Chuyện Ngạ Quỷ* (các câu kệ 186-195).

[2] Ba câu kệ 1474, 1475, 1476 tương tự như ba câu kệ 1216, 1217, 1218 của tập Kinh *Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (TTPV tập 30, trang 201), ba câu kệ 717, 718, 719 ở trang 209, và ba câu kệ 1097, 1098, 1099 ở trang 289.

1477. Apacantāpi dicchanti santo laddhāna bhojanaṃ,
kimeva tvaṃ pacamāno yaṃ na dajjā na taṃ samaṃ.

1478. Maccherā ca pamādā ca evaṃ dānaṃ na dīyati,[1]
puññaṃ ākaṅkhamānena deyyaṃ hoti vijānatā.

1479. Yasseva bhīto na dadāti maccharī tadeva adadato[2] bhayaṃ,
jighacchā[3] ca pipāsā ca yassa bhāyati maccharī,
tameva bālaṃ phusati asmiṃ loke paramhi ca.

1480. Tasmā vineyya maccheraṃ dajjā dānaṃ malābhibhū,
puññāni paralokasmiṃ patiṭṭhā honti pāṇinaṃ.

1481. Duddadaṃ dadamānānaṃ dukkaraṃ kamma kubbataṃ,
asanto nānukubbanti sataṃ dhammo durannayo.

1482. Tasmā satañca asatañca[4] nānā hoti ito gati,
asanto nirayaṃ yanti santo saggaparāyanā.

1483. Appasmeke[5] pavecchanti bahuneke[6] na dicchare,
appasmā dakkhiṇā dinnā sahassena samaṃ mitā.

1484. Dhammaṃ care yopi samuñjakaṃ[7] care
dārañca posaṃ dadaṃ appakasmiṃ,[8]
sataṃ sahassānaṃ[9] sahassayāginaṃ
kalampi nāgghanti tathāvidhassa te.

1485. Kenesa yañño vipulo mahagghato
samena dinnassa na agghameti,[10]
kathaṃ sahassānaṃ[11] sahassayāginaṃ
kalampi nāgghanti tathāvidhassa te.

1486. Dadanti heke visame niviṭṭhā
jhatvā[12] vadhitvā atha socayitvā,
sā dakkhiṇā assumukhā sadaṇḍā
samena dinnassa na agghameti,
evaṃ sahassānaṃ[14] sahassayāginaṃ
kalampi nāgghanti tathāvidhassa te "ti.

12. Biḷārakosiyajātakaṃ.[14]

---

[1] diyyati - Ma, Syā, PTS.
[2] tadevādadato - Ma, Syā.
[3] dighacchā - PTS.
[4] asataṃ - Ma.
[5] appampeke - Syā.
[6] bahunāke - Syā; bahunā eke - PTS.
[7] samuñchakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] appakasmi pi - PTS.
[9] satasahassānaṃ - Syā.
[10] anagghameti - Syā.
[11] kathaṃ sataṃ sahassānaṃ - Ma.
[12] chetvā - Ma; ghatvā - Syā.
[13] evaṃ sataṃ sahassānaṃ - Ma.
[14] bilārakosiyajātakaṃ - Ma, Syā; biḷārikosiyajātakaṃ - PTS.

1477. "Những người tốt vẫn mong muốn bố thí, mặc dầu chưa nấu chín vật thực đã có được, phải chăng trong khi ông đang nấu (thức ăn), việc không cho là không đúng đắn?

1478. Như vậy, vật thí không được cho ra do sự bỏn xẻn và do sự xao lãng. Người có sự nhận thức, trong khi mong mỏi phước báu, nên thực hành bố thí."

1479. "Bị sợ hãi về sự đói và sự khát mà kẻ bỏn xẻn không bố thí; chính nỗi sợ hãi ấy có ở kẻ không bố thí. Kẻ bỏn xẻn sợ hãi về sự đói và sự khát, chính việc ấy đáp trả lại kẻ ngu ở đời này và ở đời sau.

1480. Vì thế, người chiến thắng tật xấu nên dẹp bỏ tánh bỏn xẻn, nên ban phát vật thí. Các phước báu là nơi nương nhờ của chúng sanh trong đời vị lai."

1481. "Trong khi họ cho vật khó cho, trong khi họ làm công việc khó làm, những kẻ xấu không làm theo được; pháp của những người tốt là khó đạt đến.[1]

1482. Vì thế, cảnh giới tái sanh sau kiếp này dành cho những người tốt và những kẻ không tốt là khác nhau, những kẻ không tốt đi địa ngục, những người tốt có sự đi đến cõi trời."

1483. "Một số người dầu có ít vẫn ban phát, một số khác có nhiều nhưng không bố thí. Sự cúng dường được dâng hiến (với đức tin) dầu ít ỏi, được xác định tương đương với một ngàn lần (sự bố thí bình thường).

1484. Thậm chí người nào sống nhờ vào việc lượm lặt, cũng nên thực hành thiện pháp, trong lúc chu cấp vợ và con, vẫn hành pháp bố thí mặc dầu ít ỏi. Các sự cúng tế một ngàn đồng tiền của một trăm ngàn kẻ chủ tế không giá trị bằng một phần mười sáu pháp bố thí của người như thế ấy."

1485. "Vì sao sự cúng tế vĩ đại, có giá trị lớn, không sánh bằng giá trị của việc bố thí đúng pháp? Tại sao các sự cúng tế một ngàn đồng tiền của một trăm ngàn kẻ chủ tế không giá trị bằng một phần mười sáu pháp bố thí của người như thế ấy?"

1486. "Bởi vì, một số người đã tham dự vào việc bất công, đã thiêu đốt, đã chém giết, đã gây nên sự sầu muộn, rồi hành pháp bố thí; việc cúng dường ấy có khuôn mặt đẫm nước mắt, có gậy gộc, không sánh bằng giá trị của việc bố thí đúng pháp; tương tự như thế, các sự cúng tế một ngàn đồng tiền của một trăm ngàn kẻ chủ tế không giá trị bằng một phần mười sáu pháp bố thí của người như thế ấy."

12. Bổn Sanh Triệu Phú Biḷārakosiya. [450]

[1] Hai câu kệ 1481 và 1482 giống như hai câu kệ 211 và 212 ở trang 81.

1487. Vaṇṇavā abhirūposi ghano sañjātarohito,
cakkavāka surūposi vippasannamukhindriyo.

1488. Pāṭhīnaṃ[1] pāvusaṃ macchaṃ valajaṃ[2] muñjarohitaṃ,
gaṅgāya tīre[3] nisinno[4] evaṃ bhuñjasi bhojanaṃ.

1489. Na vāhametaṃ bhuñjāmi jaṅgalā nodakāni[5] vā,
aññatra sevālapaṇakā etaṃ[6] me samma bhojanaṃ.

1490. Na vāhametaṃ saddahāmi cakkavākassa bhojanaṃ,
ahaṃ hi[7] samma bhuñjāmi gāme loṇiyateliyaṃ.[8]

1491. Manussesu kataṃ bhattaṃ sucimaṃsūpasecanaṃ,[9]
na ca me tādiso vaṇṇo cakkavāka yathā tavaṃ.[10]

1492. Sampassaṃ attani veraṃ hiṃsayaṃ[11] mānusiṃ pajaṃ,
utrasto ghasasī bhīto tena vaṇṇo tavediso.[12]

1493. Sabbalokaviraddhosi[13] dhaṅka pāpena kammunā,[14]
laddho piṇḍo na pīṇeti tena vaṇṇo tavediso.[13]

1494. Ahampi samma bhuñjāmi ahiṃsā[15] sabbapāṇinaṃ,
appossukko nirāsaṅkī[16] asoko akuto bhayo.

1495. So karassu anubhāvaṃ[17] vītivattassu sīliyaṃ,
ahiṃsāya caraṃ[18] loke piyo hohisi mammiva.

1496. Yo na hanti na ghāteti na jināti na jāpaye,
mettaṃso sabbabhūtesu veraṃ tassa na kenacī ”ti.
13. Cakkavākajātakaṃ.

---

[1] pāṭīnaṃ - Ma.
[2] balajaṃ - Ma; balajjaṃ - Syā; vālajaṃ - PTS.
[3] gaṅgātīre - Syā; gaṅgātīresu - PTS.
[4] nisinnosi - Syā.
[5] jaṅgalānūdakāni - Syā.
[6] aññaṃ - Syā.
[7] ahampi - Ma, Syā.
[8] loṇiyatelikaṃ - Syā.
[9] suciṃ maṃsūpasecanaṃ - PTS.
[10] tuvaṃ - Ma, Syā.
[11] hiṃsāya - Syā, PTS.
[12] te ediso - PTS.
[13] viruddhosi - Ma, Syā.
[14] kammanā - PTS.
[15] ahiṃsaṃ - Ma, Syā.
[16] nirāsaṅko - Syā.
[17] ānubhāvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[18] cara - Ma, PTS.

1487. "Bạn có tướng mạo, có vóc dáng đẹp, rắn rỏi, lấp lánh màu đỏ. Này chim hồng hạc, bạn có vóc dáng xinh, có khuôn mặt và giác quan thanh tịnh.

1488. Ngồi ở bờ sông Gaṅgā, bạn hưởng thụ thức ăn là loài cá: cá trích, cá miệng rộng, cá *valaja*, cá *muñja*, và cá hồi."

1489. "Ta không thọ dụng thức ăn ấy, các loài sinh vật ở rừng hoặc ở trong nước, ngoại trừ rong rêu và cỏ dại; này bạn, vật ấy là thức ăn của ta."

1490. "Tôi không tin vật ấy là thức ăn của loài chim hồng hạc. Này bạn, bởi vì tôi ăn thức ăn có muối và dầu ăn ở trong làng.

1491. Này chim hồng hạc, bữa ăn được làm ở nơi loài người có trộn lẫn thịt tinh khiết, và tướng mạo của tôi là như thế ấy, không giống như của bạn."

1492. "Trong khi nhận thấy tâm oán thù ở bản thân, trong khi hãm hại dòng dõi loài người, bạn thọ dụng thức ăn, luôn dáo dác, sợ hãi; vì thế, tướng mạo của bạn là như vậy.

1493. Này quạ, bạn thù nghịch với tất cả thế gian bằng hành động độc ác. Miếng ăn đạt được không làm cho bạn cường tráng; vì thế, tướng mạo của bạn là như vậy.

1494. Này bạn, tôi cũng thọ dụng thức ăn, không có sự hãm hại tất cả các loài có mạng sống. Tôi ít ham muốn, không ngờ vực, không sầu muộn, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu.

1495. Chính bạn hãy chứng tỏ năng lực, hãy vượt qua bản chất xấu xa. Trong khi sống ở thế gian không hãm hại, bạn sẽ trở nên đáng yêu như là tôi vậy.

1496. Người nào không giết hại, không bảo giết hại, không thống trị, không bảo thống trị, có tâm từ ái đối với tất cả chúng sanh, người ấy không có oán thù với bất cứ ai."

13. Bổn Sanh Chim Hồng Hạc. [451]

1497. Saccaṃ kira tvampi[1] bhūripañño[2]
yā tādisī sirī dhitī mutī ca,[3]
na tāyate bhāvavasūpanītaṃ[4]
yo yāvakaṃ[5] bhuñjasi appasūpaṃ.

1498. Sukhaṃ dukkhena paripācayanto
kālākālaṃ vicinaṃ chandachanno,
atthassa dvārāni avāpuranto[6]
tenāhaṃ tussāmi yavodanena.

1499. Kālañca ñatvā abhijīhanāya[7]
mantehi atthaṃ paripācayitvā,
vijambhissaṃ[8] sīhavijambhitāni
tāyiddhiyā dakkhasi maṃ punāpi.

1500. Sukhīhi eke[9] na karonti pāpaṃ
avaṇṇasaṃsaggabhayā puneke,
pahū samāno vipulatthacintī
kiṃ kāraṇā me na karosi dukkhaṃ.

1501. Na paṇḍitā attasukhassa hetu
pāpāni kammāni samācaranti,
dukkhena phuṭṭhā khalitattāpi[10] santā
chandā ca dosā na jahanti dhammaṃ.

1502. Yena kenaci vaṇṇena mudunā dāruṇena vā,
uddhare dīnamattānaṃ pacchā dhammaṃ samācare.

1503. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako.

1504. Yassāhi[11] dhammaṃ manujo[12] vijaññā
ye cassa kaṅkhaṃ vinayanti santo,
taṃ hissa dīpañca parāyaṇañca[13]
na tena mittaṃ[14] jarayetha[15] pañño.

---

[1] tvaṃ api - Ma; tuvampi - Syā.
[2] bhūripañña - Ma.
[3] sīri dhitī matī ca - Ma;
sirī dhiti mati ca - Syā.
[4] tāyatebhāvavasūpanitaṃ - Ma.
[5] yavakaṃ - Ma, Syā.
[6] apāpuranto - Syā.
[7] abhijihanāya - Syā.
[8] vijambhisaṃ - Syā.
[9] sukhīpi heke - Ma, Syā;
sukhī hi eke - PTS.
[10] khalitāpi - Ma, Syā, PTS.
[11] yassāpi - Ma, Syā.
[12] puriso - Ma, Syā.
[13] parāyanañca - Ma, Syā.
[14] mettiṃ - Ma, Syā.
[15] jirayetha - Syā.

1497. "Có phải là sự thật chăng khi nghe rằng ngài cũng có trí tuệ uyên bác, bởi vì sự vinh quang, nghị lực, và thông minh như thế ấy vẫn không bảo vệ được vị thế và quyền lực đã đạt đến của ngài, khiến ngài phải ăn món lúa mạch với ít nước xúp?"

1498. "Trong khi làm tăng trưởng hạnh phúc một cách khó nhọc, trong khi xem xét thời điểm hoặc chưa phải thời điểm, ta đã che giấu lòng mong muốn trong khi mở ra các cánh cửa đưa đến điều lợi ích; vì thế, ta hài lòng với cơm lúa mạch.

1499. Và sau khi nhận biết thời điểm cho việc ra sức, sau khi làm cho chín muồi sự lợi ích thông qua các kế hoạch, ta sẽ phô trương bản thân tựa như con sư tử đã vươn dậy; với sự thành tựu ấy, ngươi cũng sẽ gặp lại ta."

1500. "Một số người không làm điều ác bởi vì họ hạnh phúc, thêm nữa một số người do sợ hãi việc dính líu đến điều tai tiếng; còn khanh, trong khi đang có nhiều ý tưởng về những lợi ích lớn lao, vì lý do gì mà khanh không gây ra sự khổ đau cho trẫm?"

1501. "Các bậc sáng suốt không vì nguyên nhân hạnh phúc của bản thân mà tạo ra các ngiệp ác xấu. Những người tốt, dầu bị tác động bởi khổ đau, dầu bản thân bị vấp ngã, cũng không vì tham muốn và sân hận mà từ bỏ thiện pháp."

1502. "Bằng bất cứ cách thức nào, mềm mỏng hay thô bạo, nên đưa bản thân ra khỏi tình trạng khốn khó, rồi sau đó mới thực hành thiện pháp."

1503. "Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.

1504. Nhờ vào vị nào mà một người có thể nhận thức được lẽ phải,
và các bậc thiện nhân dẹp bỏ mối hoài nghi cho người này,
chính vị ấy là hòn đảo và là nơi nương tựa của người này;
người có sự hiểu biết không nên hủy hoại tình bạn với vị ấy."

1505. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu
asaññato pabbajito na sādhu,
rājā na sādhu anisammakārī
yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.

1506. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma disampati,
nisammakārino rāja yaso kitti[1] ca vaḍḍhatī ”ti.
14. Bhūripaññajātakaṃ.[2]

1507. Kiṃ su naro jappamadhiccakāle
kaṃ vā vijjaṃ katamaṃ vā sutānaṃ,
so macco asmiñca[3] paramhi loke
kathaṃ karo sotthānena gutto.

1508. Yassa devā pitaro ca sabbe
siriṃsapā[4] sabbabhūtāni cāpi,
mettāya niccaṃ apacitāni honti
bhūtesu ve sotthānaṃ tadāhu.

1509. Yo sabbalokassa nivātavutti
itthīpumānaṃ sahadārakānaṃ,
khantā duruttānaṃ apaṭikkūlavādī[5]
adhivāsanaṃ sotthānaṃ tadāhu.

1510. Yo nāvajānāti sahāyamatte[6]
sippena kulyāhi dhanena jaccā,
rucipañño atthakāle mutimā[7]
sahāyesu ve sotthānaṃ tadāhu.

1511. Mittāni ve yassa bhavanti santo
saṃvissatthā avisaṃvādakassa,
na mittadūbhi[8] saṃvibhāgī dhanena
mittesu ve sotthānaṃ tadāhu.

1512. Yassa bhariyā tulyavayā samaggā
anubbatā dhammakāmā pajātā,
koliniyā sīlavatī patibbatā
dāresu ve sotthānaṃ tadāhu.

---

[1] kittī - Syā.
[2] bhūripañhajātakaṃ - Syā, PTS.
[3] asmiṃ va - PTS.
[4] sarīsapā - Ma.
[5] appaṭikkūlavādī - Ma, Syā.
[6] sahāyamitte - Ma, Syā.
[7] matīmā - Ma, Syā;
mutīmā - PTS.
[8] mittadubbhī - Ma, Syā;
mittadūbhī - PTS.

1505. "Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt,
bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt,
vị vua có hành động không cân nhắc, là không tốt,
người sáng suốt có sự phẫn nộ, việc ấy là không tốt.[1]

1506. Vị Sát-đế-ly nên hành động sau khi suy xét. Bậc chúa tể một phương không thể không suy xét. Tâu bệ hạ, người hành động sau khi suy xét có danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng."

14. Bổn Sanh Trí Tuệ Uyên Bác. [452]

1507. "Con người học thuộc lòng và trì tụng cái gì vào thời điểm khấn nguyện? Kinh văn nào, hoặc phần nào trong các giáo điều? Người ấy thực hành như thế nào để được bảo vệ một cách an lành ở kiếp này và kiếp sau?"

1508. "Người nào thường xuyên tôn vinh chư Thiên và tất cả cha ông, các loài rắn và tất cả các sinh linh với tâm từ ái, người ấy hẳn nhiên đã chúc tụng sự an lành cho các sinh linh.

1509. Người nào có lối cư xử khiêm tốn đối với tất cả thế gian, đối với những người nữ và nam, đối với các đứa trẻ, là người nhẫn nhịn, không nói lời mắng nhiếc đối với những lời phát biểu khó nghe, người ấy đã chúc tụng sự an lành tức là sự kham nhẫn.

1510. Người nào không khi dễ các cộng sự và các bạn bè về nghề nghiệp, về gia tộc, về tài sản, về dòng dõi, là người có trí tuệ trong sáng, có sự nhận biết vào thời điểm có lợi ích, người ấy hẳn nhiên đã chúc tụng sự an lành cho các bạn bè.

1511. Thật vậy, người nào có các thân hữu là những người tốt, đạt được sự tin cậy, người nào không có bản tánh lường gạt, không phải là kẻ phản bội bạn bè, có sự chia sớt về tài sản, người ấy hẳn nhiên đã chúc tụng sự an lành cho các thân hữu.

1512. Người nào có cô vợ là người tương đương về tuổi tác, sống hòa thuận, tận tụy, mong muốn làm thiện pháp, có khả năng sanh sản, xuất thân gia giáo, có giới hạnh, chung thủy, người ấy hẳn nhiên đã chúc tụng sự an lành cho các cô vợ.

[1] Hai câu kệ 1505, 1506 tương tự hai câu kệ 634, 635 ở trang 189 và hai câu kệ 711, 712 ở trang 207.

1513. Yassa rājā bhūtapatī[1] yasassī
jānāti soceyyaṃ[2] parakkamañca,
advejjhatāsu hadayaṃ[3] mamanti
rājusu[4] ve sotthānaṃ tadāhu.

1514. Annañca pānañca dadāti saddho
mālañca gandhañca vilepanañca,
pasannacitto anumodamāno
saggesu ve sotthānaṃ tadāhu.

1515. Yamariyadhammena punanti vaddhā[5]
ārādhitā samacariyāya santo,
bahussutā isayo sīlavantaṃ[6]
arahantamajjhe sotthānaṃ tadāhu.

1516. Etāni kho sotthānāni loke
viññuppasatthāni[7] sukhudrayāni[8],
tānīdha sevetha naro sapañño
na hi maṅgale kiñcanam[9]atthi saccan "ti.

15. Mahāmaṅgalajātakaṃ.

1517. Uṭṭhehi kaṇha kiṃ sesi ko attho supine tena,[10]
yopi tuyha[11] sako bhātā hadayaṃ cakkhuñca[12] dakkhiṇaṃ,
tassa vātā balīyanti[13] ghato[14] jappati kesava.

1518. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā rohiṇeyyassa kesavo,
taramānarūpo vuṭṭhāsi bhātusokena aṭṭito.

1519. Kinnu ummattarūpova kevalaṃ dvārakaṃ imaṃ,
saso sasoti lapasi ko nu te sasamāhari.

1520. Sovaṇṇamayaṃ maṇimayaṃ[15] lohamayaṃ atha rūpiyāmayaṃ,[16]
saṅkhasilāpavāḷamayaṃ kārayissāmi te sasaṃ.

1521. Santi aññepi sasakā arañña vanagocarā,
tepi te ānayissāmi kīdisaṃ sasamicchasi.

---

[1] bhūtapati - Ma.
[2] soceyya - Syā.
[3] advejjhatā suhadayaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] rājūsu - Ma, Syā.
[5] vuddhā - Ma.
[6] sīlavanto - Ma, PTS.
[7] viññūpasatthāni - Syā, PTS.
[8] sukhindriyāni - PTS.
[9] kiñcinam - Syā.
[10] supanena te - Ma, Syā; supinena te - PTS.
[11] tuyhaṃ - Ma, Syā; t' āyaṃ - PTS.
[12] cakkhu ca dakkhiṇaṃ - Ma; cakkhudakkhiṇaṃ ca - Syā; cakkhuṃva dakkhiṇaṃ - PTS.
[13] baliyyanti - Syā.
[14] ghaṭo - Ma.
[15] maṇīmayaṃ - Ma, PTS.
[16] rūpiyamayaṃ - Syā.

1513. Người nào có vị vua là chúa tể của thần dân, là vị vua có danh tiếng, nhận biết sự thanh liêm và sự nỗ lực, có trạng thái không do dự (xác quyết rằng): 'Người này là bạn của trẫm,' người ấy hẳn nhiên đã chúc tụng sự an lành cho các vị vua.

1514. Người có niềm tin bố thí cơm ăn, nước uống, tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa, trong lúc tùy hỷ và có tâm tịnh tín, người ấy hẳn nhiên đã chúc tụng sự an lành cho các cõi trời.

1515. Người nào mà các bậc trưởng thượng, các bậc an tịnh đã được hoàn thành nhờ vào việc thực hành đúng đắn, các bậc ẩn sĩ đa văn, có giới hạnh, làm cho trong sạch nhờ vào Thánh pháp, người ấy đã chúc tụng sự an lành ở giữa các bậc A-la-hán.

1516. Thật vậy, các sự an lành này ở thế gian được khen ngợi bởi những vị hiểu biết, là các nguồn tạo ra sự an lạc. Ở đây, người có trí tuệ nên thực hành các điều ấy, bởi vì không có bất cứ cái gì gọi là chân lý ở điềm lành cả."

15. Bổn Sanh Điềm Lành Lớn. [453]

1517. "Tâu Kaṇha, xin bệ hạ hãy đứng lên. Việc gì bệ hạ lại nằm? Có lợi ích gì với ngài ở giấc chiêm bao? Các cơn gió khuấy động người em trai ruột, trái tim và con mắt phải của bệ hạ. Tâu Kesava, Ghata nói lảm nhảm."[1]

1518. Sau khi nghe lời nói ấy của cận thần Rohiṇeyya ấy, đức vua Kesava, bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về người em trai, đã vùng dậy với vẻ vội vã.

1519. "Có phải em, với dáng vẻ giống như người điên, (đi lang thang) khắp cổng thành này, lải nhải rằng: 'Con thỏ, con thỏ.' Thế người nào đã lấy đi con thỏ của em?

1520. Con thỏ của em làm bằng vàng, bằng ngọc ma-ni, bằng đồng, bằng bạc, bằng vỏ sò, đá cuội, hay san hô, trẫm sẽ bảo làm con thỏ cho em.

1521. Cũng có những con thỏ khác ở trong khu rừng, kiếm ăn ở trong rừng; trẫm sẽ cho đem chúng đến cho em. Em muốn con thỏ loại như thế nào?"

[1] Câu chuyện này tương tự như *Chuyện Ngạ Quỷ của Kaṇha* ở tập Kinh *Petavatthupāḷi - Chuyện Ngạ Quỷ* (TTPV 30, các trang 42-47).

1522. Nacāhametaṃ[1] icchāmi ye sasā paṭhaviṃ sitā,[2]
candato sasamicchāmi tamme ohara kesava.

1523. So nūna madhuraṃ ñāti jīvitaṃ vijahissasi,
apatthiyaṃ yo patthayasi candato sasamicchasi.

1524. Evañce kaṇha jānāsi yadaññamanusāsasi,
kasmā pure mataṃ puttaṃ ajjāpimanusocasi.[3]

1525. Yaṃ na labbhā manussena amanussena vā puna,
jāto me māmari[4] putto kuto labbhā alabbhiyaṃ.

1526. Na mantā mūlabhesajjā osadhehi dhanena vā,
sakkā ānayituṃ kaṇhā[5] yampetamanusocasi.

1527. Yassa etādisā assu amaccā purisapaṇḍitā,
yathā nijjhāpaye ajja ghato[6] purisapaṇḍito.

1528. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghatasittaṃ va pāvakaṃ,
vārinā viya osiñcaṃ[7] sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.

1529. Abbahī[8] vata me sallaṃ yamāsi hadayanissitaṃ,[9]
yo me sokaparetassa puttasokaṃ apānudi.

1530. Sohaṃ abbūḷhasallosmi vītasoko anāvilo,
na socāmi na rodāmi tava sutvāna māṇava.

1531. Evaṃ karonti sappaññā ye honti anukampakā,
nivattayanti[10] sokamhā ghato[6] jeṭṭhaṃva bhātaran "ti.

16. Ghatapaṇḍitajātakaṃ.[11]

*****

TASSUDDĀNAṂ

Daḷhakaṇhadhanañcayasaṅkhavaro
rājā sattāha sasakha takkaḷinā,
dhammaṃ kukkuṭakuṇḍalibhojanadā
cakkavāka subhūrisasotthi ghato.

Dasakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] na cāhamete - Ma;
na vāhamete - Sya;
na vāham etaṃ - PTS.
[2] pathavissitā - Ma.
[3] ajjāpi manusocasi - Ma;
ajjāpi anusocasi - Syā;
ajjāpi-m-anusocasi - PTS.
[4] mā marī - Ma, Syā, PTS.
[5] kaṇha - Ma, Syā, PTS.
[6] ghaṭo - Ma.
[7] osiñci - Syā, PTS.
[8] abbuhi - Syā;
abbahi - PTS.
[9] hadayassitaṃ - Ma, Syā.
[10] vinivattayanti - PTS.
[11] ghatajātakaṃ - PTS.

1522. "Nhưng em không muốn con thỏ ấy, những con thỏ nương náu ở trái đất. Em muốn con thỏ từ mặt trăng. Anh Kesava, anh hãy mang nó xuống cho em."

1523. "Này người bà con, đúng là em đây sẽ lìa bỏ cuộc sống ngọt ngào; em mong mỏi vật không thể mong mỏi, em muốn con thỏ từ mặt trăng."

1524. "Này anh Kaṇha, nếu anh biết là như vậy thì anh mới nên khuyên bảo người khác như thế; tại sao đến bây giờ anh vẫn sầu tư về đứa con trai đã chết trước đây?

1525. Việc nào không thể đạt được bởi con người hoặc ngay cả phi nhân (như là): 'Mong rằng đứa con trai đã được sanh ra của tôi đừng chết,' do đâu mà điều không thể đạt được sẽ trở nên đạt được?

1526. Này anh Kaṇha, không thể đưa người quá vãng mà anh sầu tư trở về bằng chú thuật, bằng thuốc men từ rễ cây, bằng các thần dược, hoặc bằng tài sản."

1527. "Mong sao trẫm có được những người cộng sự, những người sáng suốt như thế này, giống như con người sáng suốt Ghata hôm nay có thể làm cho trẫm bừng tỉnh.

1528. Quả thật, trong khi trẫm đang bị thiêu đốt tựa như ngọn lửa được rưới bơ lỏng, người ấy có thể dập tắt tất cả nỗi buồn bực như là đang rưới nước xuống.

1529. Khi trẫm bị dày vò bởi sầu muộn, người nào đã xua đi nỗi sầu muộn về người con trai của trẫm, người ấy quả thật đã rút ra mũi tên sầu muộn đã cắm vào trái tim của trẫm.

1530. Trẫm đây, có mũi tên đã được rút ra, có sự sầu muộn đã được xa lìa, không bị vẩn đục. Này chàng trai, sau khi lắng nghe em, trẫm không sầu muộn, không khóc lóc."[1]

1531. "Những bậc có trí tuệ hành xử như thế, họ là những bậc có lòng thương tưởng; các vị giúp cho vượt qua nỗi sầu muộn, tựa như Ghata (đã làm) đối với người anh trai vậy."

16. Bổn Sanh Ghata Sáng Suốt. [454]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Chuyện thành vững chắc, ẩn sĩ Kaṇha, vị Dhanañcaya, vị Saṅkha,
đức vua, bảy ngày Phạm hạnh, với Sākha, củ *takkaḷa*,
thiện pháp, con gà trống, có bông tai, người bố thí bữa ăn,
chim hồng hạc, trí tuệ uyên bác, có sự bình yên, vị Ghata sáng suốt.

Nhóm Mười Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

[1] Ba câu kệ 1528, 1529, 1530 tương tự như ba câu kệ 1216, 1217, 1218 của tập Kinh *Vimānavatthupāḷi - Chuyện Thiên Cung* (TTPV tập 30, trang 201), ba câu kệ 717, 718, 719 ở trang 209, ba câu kệ 1097, 1098, 1099 ở trang 289, và ba câu kệ 1474, 1475, 1476 ở trang 375.

XI. EKĀDASAKANIPĀTO

1532. Tassa nāgassa vippavāsena
virūḷhā sallakī[1] ca kuṭajā ca,
kuruvindakaravarā[2] bhisasāmā[3]
nivāte pupphitā ca kaṇikārā.[4]

1533. Kocideva suvaṇṇakāyūrā[5]
nāgarājaṃ bharanti piṇḍena,
yattha rājā rājakumāro vā
kavacamabhihessati asambhīto.[6]

1534. Gaṇhāhi nāga kabaḷaṃ[7] mā nāga kisako bhava,
bahūni rājakiccāni yāni[8] nāga karissasi.

1535. Sā nūna sā kapaṇikā[9] andhā aparināyikā,[10]
khāṇuṃ pādena ghaṭṭeti giriṃ caṇḍoraṇampati.

1536. Kā nu te sā mahānāga andhā aparināyikā,[10]
khāṇuṃ pādena ghaṭṭeti giriṃ caṇḍoraṇampati.

1537. Mātā me sā mahārāja andhā aparināyikā,[10]
khāṇuṃ pādena ghaṭṭeti giriṃ caṇḍoraṇampati.

1538. Muñcathetaṃ mahānāgaṃ yo ’yaṃ bharati mātaraṃ,
sametu mātarā nāgo saha sabbehi ñātihi.

1539. Mutto ca[11] bandhanā nāgo kāsirājena pesito,[12]
muhuttaṃ vissamitvāna[13] agamā yena pabbato.

1540. Tato so naliniṃ[14] gantvā sītaṃ kuñjarasevitaṃ,
soṇḍāya udakamāhatvā[15] mātaraṃ abhisiñcatha.

1541. Koyaṃ anariyo devo akālenapi vassati,[16]
gato me atrajo putto yo mayhaṃ paricārako.

1542. Uṭṭhehi amma kiṃ sesi āgato tyāhamatrajo,
muttomhi kāsirājena vedehena yasassinā.

1543. Ciraṃ jīvatu so rājā kāsīnaṃ raṭṭhavaddhano,[17]
yo me puttaṃ amocesi[18] sadā vuddhāpacāyikan ”ti.[19]

1. Mātuposakajātakaṃ.[20]

---

[1] sallakiyo ca kuṭajā - Syā.
[2] kuruvindakaravīrā - Ma, PTS.
[3] tisasāmā ca - Ma; bhisasāmā ca - Syā, PTS.
[4] kaṇṇikārā - Syā.
[5] suvaṇṇakāyurā - Ma.
[6] achambhito - Ma; asambhito - Syā.
[7] kabalaṃ - Syā, PTS.
[8] tāni - Ma, Syā.
[9] kapaṇiyā - PTS.
[10] apariṇāyikā - Ma.
[11] muttova - Syā.
[12] muttamādāya kuñjaro - Ma;
mutto dāmāto kuñjaro - PTS.
[13] assāsayitvā - Ma;
assasitvāna - Syā, PTS.
[14] naḷiniṃ - Ma, PTS;
nilinaṃ - Syā.
[15] soṇḍāyūdakamāhatvā - Ma;
soṇḍāya udakamāhitvā - Syā.
[16] akālena pavassati - Syā;
akālena ativassati - PTS.
[17] raṭṭhavaḍḍhano - Ma, Syā.
[18] pamocesi - Ma, Syā.
[19] vuḍḍhāpacāyikanti - Syā;
vaddhāpacāyikan ti - PTS.
[20] mātiposakajātakaṃ - PTS.

XI. NHÓM MƯỜI MỘT KỆ NGÔN

1532. "Do sự vắng mặt của con voi ấy, các loại cây *sallakī*, *kuṭajā*, *kuruvinda*, trúc đào, và các cây thuộc họ sen súng được phát triển, còn các cây *kaṇikāra* ở nơi khuất gió được trổ hoa.

1533. Ở một nơi nào đó, những người đeo vòng vàng ở bắp tay chu cấp miếng ăn cho con voi chúa. Các vị vua hoặc các vị hoàng tử ngồi ở lưng voi sẽ không bị kinh sợ và sẽ đánh tan đoàn quân có áo giáp."

1534. "Này voi, hãy nhận lấy nắm thức ăn. Này voi, chớ để bị gầy ốm. Này voi, có nhiều phận sự đối với đức vua mà ngươi sẽ phải làm."

1535. "Bà ấy, quả thật là một bà lão khốn khổ, mù lòa, không sáng suốt, thường cọ bàn chân vào gốc cây ở khu vực đối diện với núi Caṇḍoraṇa."

1536. "Này voi chúa, bà lão mù lòa, không sáng suốt, thường cọ bàn chân vào gốc cây ở khu vực đối diện với núi Caṇḍoraṇa, bà ấy là gì đối với ngươi?"

1537. "Tâu đại vương, bà lão mù lòa, không sáng suốt, thường cọ bàn chân vào gốc cây ở khu vực đối diện với núi Caṇḍoraṇa, bà ấy là mẹ của thần."

1538. "Hãy thả con voi chúa này, nó phải nuôi dưỡng mẹ. Hãy để cho con voi hội họp với mẹ cùng tất cả thân quyến."

1539. Và con voi đã được thoát khỏi sự trói buộc, đã được đức vua xứ Kāsi phóng thích. Sau khi phục hồi sức lực, nó đã nhanh chóng đi đến ngọn núi.

1540. Sau đó, nó đã đi đến hồ nước mát lạnh, nơi các con voi thường lai vãng. Nó đã dùng vòi mang nước lại rồi rưới lên con voi mẹ.

1541. "Vị Trời không cao thượng này là vị nào mà lại đổ mưa sái mùa? Đứa con trai ruột của tôi, người phục vụ cho tôi đã ra đi."

1542. "Mẹ ơi, hãy đứng dậy. Việc gì mẹ lại nằm? Con là con trai của mẹ đã về đến. Con được thả ra nhờ vào đức vua xứ Kāsi có danh tiếng tên Veheha."

1543. "Cầu cho đức vua ấy sống lâu với việc phát triển đất nước Kāsi. Ngài đã phóng thích đứa con trai của ta, đứa con trai luôn luôn có sự tôn kính bậc trưởng thượng."

1. Bổn Sanh Người Phụng Dưỡng Mẹ. [455]

1544. Suṇohi mayhaṃ vacanaṃ janinda
atthena juṇhamhi idhānupatto,
na brāhmaṇe addhike tiṭṭhamāne
gantabbamāhu dipadāna[1] seṭṭha.

1545. Suṇomi tiṭṭhāmi vadehi brahme
yenāsi[2] atthena idhānupatto,
kaṃ vā tvamatthaṃ mayi patthayāno
idhāgamā brahme tadiṅgha brūhi.

1546. Dadāhi me gāmavarāni pañca
dāsīsataṃ sattagavaṃ satāni,
parosahassañca suvaṇṇanikkhe
bhariyā ca me sādisī dve dadāhi.

1547. Tapo nu te brāhmaṇa bhiṃsarūpo
mantā nu te brāhmaṇa cittarūpā,
yakkhā ca[3] te assavā santi keci
atthaṃ vā me abhijānāsi kattaṃ.

1548. Na me tapo atthi na cāpi mantā
yakkhāpi[4] me assavā natthi keci,
atthampi te nābhijānāmi kattaṃ
pubbe ca[5] kho saṅgatimattamāsi.

1549. Paṭhamaṃ imaṃ dassanaṃ jānato me
na tābhijānāmi ito puratthā,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
kadā kuhiṃ vā ahu saṅgamo no.

1550. Gandhārarājassa puramhi ramme
avasimhase takkasilāya[6] deva,
tatthandhakāramhi timissikāyaṃ[7]
aṃsena aṃsaṃ samaghaṭṭayimha.

1551. Te tattha ṭhatvāna ubho janinda
sārāṇiyaṃ vītisārimha[8] tattha,
sāyeva no saṃgatimattamāsi
tato na pacchā na pure ahosi.[9]

---

[1] dvipadinda - Ma;
dvipadāna - Syā.
[2] yenāpi - Syā.
[3] yakkhā nu - Ma, Syā;
yakkhā va - PTS.
[4] yakkhā ca - Syā, PTS.
[5] pubbeva - Syā.
[6] takkasīlāyaṃ - Ma.
[7] timīsikāyaṃ - Ma, PTS;
timissakāyaṃ - Syā.
[8] vītisārayimha - Ma.
[9] na pure kadāci - Syā, PTS.

1544. "Tâu vị chúa của loài người, xin bệ hạ hãy lắng nghe lời nói của tôi. Tôi đã tìm đến nơi này với mục đích gặp Juṇha. Tâu vị đứng đầu của loài hai chân, người đời đã nói rằng: 'Khi vị Bà-la-môn là người đi đường xa đang đứng ở bên đường, thì không nên bỏ đi.'"

1545. "Này Bà-la-môn, trẫm nghe, và trẫm đứng lại, vậy ngài hãy nói. Vì mục đích gì mà ngài đã tìm đến nơi này? Hoặc trong khi ước nguyện điều gì ở trẫm, mà ngài đã đi đến nơi đây? Này Bà-la-môn, ngài hãy nói ra điều ấy."

1546. "Xin bệ hạ hãy ban cho tôi ân huệ là năm ngôi làng, một trăm nữ tỳ, bảy trăm con bò cái, và hơn một ngàn đồng tiền vàng. Và xin bệ hạ hãy ban cho tôi hai người vợ tương đương về dòng tộc."

1547. "Này Bà-la-môn, phải chăng sự khắc khổ của ngài có hình thức khủng khiếp? Này Bà-la-môn, phải chăng chú thuật của ngài có hình thức đa dạng? Và có nhiều Dạ-xoa trung thành với ngài? Hay ngài chắc biết điều lợi ích gì đã được làm cho trẫm?"

1548. "Không có sự khắc khổ đối với tôi, và cũng không có chú thuật. Luôn cả các Dạ-xoa trung thành với tôi cũng không có. Tôi không biết chắc điều lợi ích gì đã được làm cho bệ hạ. Nhưng trước đây, bệ hạ đã có dịp gặp gỡ với tôi."

1549. "Theo như trẫm biết thì lần gặp này là lần đầu tiên. Trẫm không biết chắc đã có lần gặp trước đây. Được trẫm hỏi, xin ngài hãy nói về việc ấy. Sự gặp gỡ của chúng ta đã xảy ra khi nào, hay ở đâu?"

1550. "Tâu bệ hạ, chúng ta đã sống ở Takkasilā, thành phố đáng yêu của đức vua Gandhāra. Tại nơi ấy, trong bóng tối dày đặc vào ban đêm, chúng ta đã va chạm nhau, vai sát vai.

1551. Tâu vị chúa của loài người, cả hai chúng ta đã đứng tại nơi ấy. Chúng ta đã trao đổi lời giao hẹn với nhau tại nơi ấy. Chính lúc ấy đã là dịp gặp gỡ của chúng ta, không có lần nào khác sau đó, trước đó cũng đã không có."

1552. Yadā kadāci manujesu brahme
samāgamo sappurisena hoti,
na paṇḍitā saṅgatisanthavāni
pubbe kataṃ vāpi vināsayanti.

1553. Bālā ca[1] kho saṅgatisanthavāni
pubbe kataṃ vāpi vināsayanti,
bahumpi bālesu kataṃ vinassati
tathā hi bālā akataññurūpā.

1554. Dhīrā ca kho saṅgatisanthavāni
pubbe kataṃ vāpi na nāsayanti,
appampi dhīresu kataṃ na nassati
tathā hi dhīrā sukataññurūpā.

1555. Dadāmi te gāmavarāni pañca
dāsīsataṃ sattagavaṃ satāni,
parosahassañca suvaṇṇanikkhe
bhariyā ca te sādisī dve dadāmi.

1556. Evaṃ sataṃ hoti samecca rāja
nakkhattarājāriva tārakānaṃ,
āpūratī kāsipatī yathā ahaṃ[2]
tayā hi[3] me saṅgamo ajja laddho "ti.

2. Juṇhajātakaṃ.

1557. Yasokaro puññakarohamasmi
sadatthuto[4] samaṇabrāhmaṇānaṃ,
maggāraho devamanussapūjito
dhammo ahaṃ dehi adhamma maggaṃ.

1558. Adhammayānaṃ daḷhamāruhitvā
asantasanto balavāhamasmi,
sa kissa hetumhi tavajja dajjaṃ
maggaṃ ahaṃ dhamma adinnapubbaṃ.

1559. Dhammo have pāturahosi pubbe
pacchā adhammo udapādi loke,
jeṭṭho ca seṭṭho ca sanantano ca
uyyāhi jeṭṭhassa kaniṭṭha maggā.

---

[1] bālāva - Ma.
[2] tathāhaṃ - Ma.
[3] tayāpi - Ma.
[4] sadātthuto - Ma.

1552. "Này Bà-la-môn, ở giữa loài người, vào bất cứ lúc nào, có được sự gặp gỡ với bậc thiện nhân, các vị sáng suốt không phủ nhận sự gặp gỡ (phút chốc) hay sự thân thiết (lâu dài), hoặc luôn cả việc ân nghĩa trước đây.

1553. Còn những kẻ ngu phủ nhận sự gặp gỡ (phút chốc) hay sự thân thiết (lâu dài), hoặc luôn cả việc ân nghĩa trước đây. Thậm chí nhiều việc đã được làm cho những kẻ ngu vẫn bị quên lãng, bởi vì những kẻ ngu có bản chất vô ơn như thế ấy.

1554. Và những người sáng trí không phủ nhận sự gặp gỡ (phút chốc) hay sự thân thiết (lâu dài), hoặc luôn cả việc ân nghĩa trước đây. Dầu ít việc đã được làm cho những người sáng trí cũng không bị quên lãng, bởi vì những người sáng trí có bản chất nhớ ơn tốt đẹp như thế ấy.

1555. Trẫm ban cho ngài ân huệ là năm ngôi làng, một trăm nữ tỳ, bảy trăm con bò cái, và hơn một ngàn đồng tiền vàng. Trẫm ban cho ngài hai người vợ tương đương về dòng tộc."

1556. "Tâu bệ hạ, sau khi đi đến gặp gỡ những người tốt là như vậy. Tựa như mặt trăng, đức vua của các vì sao, được tròn đầy, tâu vị chúa tể của xứ Kāsi, tương tự như thế tôi được đầy đủ, bởi vì hôm nay cuộc gặp gỡ giữa tôi với bệ hạ đã được đạt đến."

2. Bổn Sanh Hoàng Tử Juṇha. [456]

1557. "Ta là người tạo ra danh tiếng, là người làm việc phước thiện, luôn được các vị Sa-môn và Bà-la-môn khen ngợi. Được chư Thiên và nhân loại tôn vinh, ta xứng đáng với con đường. Này Adhamma (Phi Pháp), ta là Dhamma (Chánh Pháp); ngươi hãy nhường đường."

1558. "Sau khi đã leo lên chiếc xe tà pháp vững chãi, ta có sức mạnh, không run sợ. Này Dhamma (Chánh Pháp), vì nguyên nhân gì mà hôm nay, ta đây phải nhường cho ngươi con đường trước đây chưa được nhường cho ai?"

1559. "Thật vậy, chánh pháp đã xuất hiện trước, rồi sau đó phi pháp mới sanh khởi ở thế gian. Ta là đàn anh, lớn hơn, và già hơn. Này người trẻ tuổi, hãy đi ra khỏi con đường dành cho người lớn tuổi."

1560. Na yācanāya napi pāṭirūpā
na arahati[1] tehaṃ[2] dadeyya[3] maggaṃ,
yuddhañca no hotu ubhinnamajja
yuddhasmi[4] yo jessati[5] tassa maggo.

1561. Sabbā disā anuvisaṭohamasmi[6]
mahabbalo amitayaso atullo[7]
guṇehi sabbehi upetarūpo
dhammo adhamma tvaṃ kathaṃ vijessasi.

1562. Lohena ve haññati jātarūpaṃ
na jātarūpena hananti lohaṃ,
sace adhammo haññati[8] dhammamajja
ayo suvaṇṇaṃ viya dassaneyyaṃ.

1563. Sace tuvaṃ yuddhabalo adhamma
na tuyha vaddhā[9] ca garū ca atthi,
maggaṃ ca te dammi piyāppiyena
vācā duruttānipi te khamāmi.

1564. Idañca sutvā vacanaṃ adhammo
avaṃsiro patito uddhapādo,
yuddhatthiko ce[10] na labhāmi yuddhaṃ
ettāvatā hoti hato adhammo.

1565. Khantibalo[11] yuddhabalaṃ vijetvā
hantvā adhammaṃ nihanitva bhummā,[12]
pāyāsi vitto[13] abhiruyha sandanaṃ
maggeneva atibalo saccanikkamo.

1566. Mātāpitā samaṇabrāhmaṇā ca
asammānitā yassa sake agāre,
idheva nikkhippa sarīradehaṃ
kāyassa bhedā nirayaṃ vajanti[14]
yathā adhammo patito avaṃsiro.

1567. Mātāpitā samaṇabrāhmaṇā ca,
susammānitā yassa sake agāre,
idheva nikkhippa sarīradehaṃ
kāyassa bhedā sugatiṃ vajanti,[14]
yathāpi dhammo abhiruyha sandanan ”ti.

3. Dhammajātakaṃ.[15]

---

[1] arahatā - Ma; arahattā - Syā.
[2] vo ’haṃ - PTS.
[3] dadeyyaṃ - Ma.
[4] yuddhamhi - Ma.
[5] jissati - Syā.
[6] anuvissaṭohamasmi - Syā.
[7] atulyo - Ma, Syā.
[8] hañchati - Ma, PTS.
[9] vuḍḍhā - Ma, Syā.
[10] ve - Syā.
[11] khantībalo - Ma, Syā, PTS.
[12] bhūmyā - Ma, Syā; bhumyā - PTS.
[13] citto - Syā.
[14] vajanti te - Ma, Syā.
[15] dhammadevaputtajātakaṃ - Ma, Syā.

1560. "Không phải do cầu xin, cũng không phải do việc hợp lý lẽ, không phải ở sự xứng đáng mà ta có thể nhường đường cho ngươi. Hôm nay, hãy có trận đấu giữa hai chúng ta. Ai sẽ chiến thắng ở trận đấu thì con đường sẽ thuộc về người ấy."

1561. "Ta là Dhamma (Chánh Pháp) được nổi tiếng ở tất cả các phương, có sức mạnh vĩ đại, có danh tiếng không thể đo lường, không người sánh bằng, có dáng vóc thành tựu tất cả các đức tánh. Này Adhamma (Phi Pháp), ngươi sẽ chiến thắng bằng cách nào?"

1562. "Thật ra, vàng bị đập nện bởi (búa) đồng thau, và người ta không đập nện đồng thau bằng (búa) vàng. Nếu hôm nay Adhamma (Phi Pháp) sẽ tiêu diệt Dhamma (Chánh Pháp), thì sắt có thể được xem như là vàng vậy."

1563. "Này Adhamma (Phi Pháp), dầu cho ngươi có sức mạnh ở trận đấu, nhưng sự trưởng thượng và kính trọng vẫn không có cho ngươi, còn ta sẽ nhường đường cho ngươi cho dù thích hay không thích. Dẫu sao, ta cũng tha thứ cho ngươi về những lời đã nói sái quấy."

1564. "Và sau khi nghe lời nói này, Adhamma (Phi Pháp) đã bị rơi xuống, đầu ở phía dưới, chân ở phía trên (trong khi than vãn rằng): 'Là người mong muốn trận đấu, nhưng tôi không có được trận đấu.' Adhamma (Phi Pháp) bị chết như thế ấy.

1565. Vị có sức mạnh của sự nhẫn nại đã chiến thắng kẻ có sức mạnh ở trận đấu, sau khi đã giết chết và vùi sâu Adhamma (Phi Pháp) trong lòng đất, vị có sức mạnh vượt trội, có sự nỗ lực về hạnh chân thật, đã vui vẻ bước lên cỗ xe kéo và đã ra đi bằng con đường ấy.

1566. Mẹ và cha, các vị Sa-môn và Bà-la-môn không được tôn kính ở ngôi ngôi nhà riêng của người nào, thì ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác, do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến địa ngục, giống như Adhamma (Phi Pháp) đã bị rơi xuống, đầu ở phía dưới.

1567. Mẹ và cha, các vị Sa-môn và Bà-la-môn khéo được tôn kính ở ngôi nhà riêng của người nào, thì ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác, do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến chốn an vui, giống như Dhamma (Chánh Pháp) đã bước lên cỗ xe kéo."

3. Bổn Sanh Thiên Tử Dhamma. [457]

1568. Ekā nisinnā sucisaññatūru[1]
pāsādamāruyha aninditaṅgi,[2]
yācāmi taṃ kinnaranettacakkhu
imekarattiṃ ubhayo vasema.

1569. Ukkiṇṇantara[3]parikhaṃ daḷhamaṭṭālakoṭṭhakaṃ,
rakkhitaṃ khaggahatthehi duppavesamidaṃ puraṃ.

1570. Daharassa yudhino[4] cāpi āgamo ca na vijjati,
atha kena nu vaṇṇena saṅgamaṃ icchase mayā.

1571. Yakkhohamasmi kalyāṇi āgatosmi tavantikaṃ,[5]
tvaṃ maṃ nandaya[6] bhaddante puṇṇakaṃsaṃ dadāmi te.

1572. Devañca[7] yakkhaṃ atha vā manussaṃ
na patthaye udayamaticcamaññaṃ,[8]
gaccheva tvaṃ yakkha mahānubhāva
mā cassu gantvā punarāvajittha.

1573. Yā sā ratī[9] uttamā kāmabhoginaṃ
ratīsu sattā[10] visamaṃ caranti,
mā taṃ ratiṃ jīyi tuvaṃ sucimhite
dadāmi te rūpiyaṃ kaṃsapūraṃ.[11]

1574. Nāriṃ[12] naro nijjhapayaṃ dhanena
ukkaṃsati[13] yattha karoti chandaṃ,[14]
vipaccaṇīko[15] tava devadhammo
paccakkhato thokatarena esi.

1575. Āyuñca vaṇṇañca[16] manussaloke
nihīyati[17] manujānaṃ sugatte,[18]
teneva vaṇṇena dhanampi tuyhaṃ
nihīyati[17] jiṇṇatarāsi ajja.

1576. Evaṃ me pekkhamānassa rājaputti yasassini,
hāyate vata te[19] vaṇṇo ahorattānamaccaye.

1577. Iminā ca[20] tvaṃ vayasā rājaputti sumedhase,
brahmacariyaṃ careyyāsi bhiyyo vaṇṇavatī siyā.

---

[1] suci saññatūrū - Ma, PTS;
suci saññatūru - Syā.
[2] aninditaṅgī - Ma, PTS.
[3] okiṇṇantara - Ma, Syā.
[4] yuvino - Ma, Syā, PTS.
[5] tavantike - Ma, Syā;
tamantikaṃ - PTS.
[6] nandassu - Syā.
[7] devaṃ va - Ma, PTS;
devaṃ ve - Syā.
[8] udayamaticca aññaṃ - Ma, Syā;
udayam aticca-m-aññaṃ - PTS.
[9] rati - Ma.
[10] yaṃ hetu sattā - Ma, Syā, PTS.
[11] rūpiyakaṃsapūraṃ - Syā.
[12] nārī - PTS.
[13] ukkaṃsatī - Ma, Syā, PTS.
[14] channaṃ - Syā.
[15] vipaccanīko - Ma, Syā, PTS.
[16] āyu ca vaṇṇo ca - Ma, Syā.
[17] nihiyyati - Syā, PTS.
[18] suggatte - Ma.
[19] hāyateva tava - Ma;
hāyat' eva tato - PTS.
[20] imināva - Ma, Syā.

1568. "Hỡi cô nàng có dáng hình không bị chê bai, sau khi đã bước lên tòa lâu đài, nàng ngồi một mình, (y phục) tinh khiết, với hai bắp vế được khép lại. Hỡi cô nàng có cặp mắt tựa như mắt của loài nhân điểu, ta cầu xin nàng, hai chúng ta hãy sống chung một đêm này."

1569. "Thành này khó xâm nhập, có hào được đào ở bên trong, có tháp canh và cổng thành vững chắc, được canh giữ bởi các vệ sĩ gươm cầm ở tay.

1570. Việc đi đến nơi này là không được phép đối với người trẻ tuổi và luôn cả binh lính. Vậy bởi lý do gì, chàng lại mong mỏi sự gặp gỡ với thiếp?"

1571. "Này mỹ nữ, ta là Dạ-xoa. Ta đã đi đến bên nàng. Này công nương, nàng hãy làm cho ta vui vẻ. Ta tặng cho nàng chiếc đĩa đầy (vàng)."

1572. "Sau khi đức vua Udaya từ trần, thiếp không mong mỏi người nào khác, dầu là thiên thần, Dạ-xoa, hay là loài người. Này vị Dạ-xoa có đại oai lực, ngài hãy đi ngay, và ngài chớ có ở đây. Sau khi đi rồi, ngài chớ quay lại nữa."

1573. "Sự khoái lạc nào là cùng tột đối với những người hưởng thụ dục lạc, và chúng sanh hành xử không giống nhau ở các khoái lạc, nàng chớ làm mai một sự khoái lạc ấy. Hỡi cô nàng có nụ cười làm vui lòng, ta tặng cho nàng chiếc đĩa bạc đầy."

1574. "Người nam, trong khi lấy lòng người nữ bằng tài sản, thì ca ngợi về điều nào tạo ra sự mong muốn ở người nữ; còn phương pháp ở chư Thiên của ngài thì ngược lại, điều rõ ràng là ngài đi đến với của cải ít hơn."

1575. "Hỡi cô nàng có cơ thể xinh xắn, tuổi thọ và sắc đẹp của loài người ở thế giới nhân loại bị giảm dần. Chính vì lý do đó, tài sản dành cho nàng cũng bị giảm dần; hôm nay, nàng già hơn.

1576. Hỡi nàng công chúa có danh tiếng, tương tự như vậy, trong khi tôi nhìn ngắm nàng. Quả thật sắc đẹp của nàng bị phai tàn, khi các ngày và đêm trôi qua.

1577. Hỡi nàng công chúa thông minh, với độ tuổi này, nếu nàng có thể thực hành Phạm hạnh, thì nàng có thể trở thành người có sắc đẹp hơn nữa."

1578. Devā na jīranti yathā manussā
gattesu tesaṃ valiyo na honti,
pucchāmi taṃ yakkha mahānubhāva[1]
kathannu devāna[2] sarīradeho.

1579. Devā na jīranti yathā manussā
gattesu tesaṃ valiyo na honti,
suve suve bhiyyatarova tesaṃ
dibbo ca vaṇṇo vipulā ca bhogā.

1580. Kiṃsūdha bhītā janatā anekā
maggo ca nekāyatanaṃ pavutto,[3]
pucchāmi taṃ yakkha mahānubhāva
kattha ṭhito[4] paralokaṃ na bhāye.

1581. Vācaṃ manañca paṇidhāya sammā
kāyena pāpāni akubbamāno
bavhannapānaṃ[5] gharamāvasanto,
saddho mudū saṃvibhāgī vadaññū
saṅgāhako sakhilo saṇhavāco
ettha ṭhito[6] paralokaṃ na bhāye.

1582. Anusāsasi maṃ yakkha yathā mātā yathā pitā,
uḷāravaṇṇa[7] pucchāmi ko nu tvamasi subrahā.

1583. Udayohamasmi kalyāṇi saṅgaratthā idhāgato,[8]
āmanta kho taṃ gacchāmi muttosmi tava saṅgarā.[9]

1584. Sace kho tvaṃ udayosi saṅgaratthā idhāgato,[8]
anusāsa maṃ rājaputta yathāssu[10] puna saṅgamo.

1585. Adhipatati[11] vayo khaṇo tatheva
ṭhānaṃ natthi dhuvaṃ cavanti sattā,
parijīyati[12] addhuvaṃ[13] sarīraṃ
udaye mā pamādaṃ[14] carassu dhammaṃ.

1586. Kasiṇā paṭhavī[15] dhanassa pūrā
ekasseva siyā anaññaveyyā,[16]
tañcāpi[17] jahāti[18] avītarāgo
udaye mā pamādaṃ[14] carassu dhammaṃ.

1587. Mātā ca pitā ca bhātaro ca[19]
bhariyā yāpi dhanena[21] hoti kītā,
te cāpi[20] jahanti aññamaññaṃ
udaye mā pamādaṃ[14] carassu dhammaṃ.

---

[1] mahānubhāvaṃ - Syā.
[2] kathaṃ na devānaṃ - PTS.
[3] nekāyatanappavutto - Syā.
[4] katthaṭṭhito - Ma, PTS.
[5] bahunnapānaṃ - Ma, Syā.
[6] etthaṭṭhito - Ma, PTS.
[7] uḷāravaṇṇaṃ - Ma.
[8] saṅkarattā idhāgato - Ma; saṅkaratthāyidhāgato - Syā.
[9] saṅkarā - Ma, Syā.
[10] yathāssa - Ma, Syā.
[11] adhipatatī - PTS.
[12] parijiyyati - Ma.
[13] adhuvaṃ - Syā.
[14] pamāda - Ma, Syā, PTS.
[15] pathavī - Ma.
[16] anaññadheyyā - Ma, Syā, PTS.
[17] taṃ vāpi - Syā.
[18] jahati - Ma.
[19] mātā pitā ca bhātaro ca bhaginī - Syā.
[20] tevāpi - Syā.
[21] bhariyā sāmiko sadhanena - Syā.

1578. "Chư Thiên không trở nên già giống như loài người. Ở các phần thân thể của họ không có các nếp nhăn. Thưa vị Dạ-xoa có đại oai lực, thiếp hỏi ngài, cơ thể thân xác của chư Thiên là như thế nào?"

1579. "Chư Thiên không trở nên già giống như loài người. Ở các phần thân thể của họ không có các nếp nhăn. Sắc đẹp thiên thần và của cải sung túc của họ càng nhiều hơn thêm nữa theo từng ngày một."

1580. "Các hạng người ở nơi này sợ hãi điều gì? Và con đường nào (đi đến cõi trời) đã được các ngoại giáo nói đến. Thưa vị Dạ-xoa có đại oai lực, thiếp hỏi ngài, đứng ở nơi nào thì không sợ hãi thế giới khác?"

1581. "Người nào gìn giữ lời nói và ý nghĩ một cách đúng đắn, không làm các việc ác bằng thân, sống ở ngôi nhà có nhiều cơm ăn và nước uống, là người có niềm tin, nhu thuận, có sự san sẻ, rộng lượng, là người hào phóng, nói năng tử tế, có lời nói mềm mỏng, người (có những đức tính như thế) đứng ở nơi này thì không sợ hãi thế giới khác."

1582. "Thưa vị Dạ-xoa, ngài chỉ dạy thiếp giống như người mẹ, giống như người cha (chỉ dạy con cái). Hỡi vị có sắc đẹp nổi bật, thiếp xin hỏi ngài. Hỡi bậc vô cùng cao thượng, ngài là ai?"

1583. "Này mỹ nữ, ta là Udaya. Do đã có lời hứa hẹn nên ta đi đến nơi này. Sau khi đã nói với nàng thì ta ra đi. Ta đã tháo gỡ xong lời hứa hẹn với nàng."

1584. "Nếu ngài quả là Udaya, và ngài đi đến nơi này do đã có lời hứa hẹn. Thưa Thiên tử, ngài hãy chỉ dạy thiếp theo cách nào để có được sự gặp gỡ lại nữa."

1585. "Cuộc sống thoáng qua giống y như phút chốc. Không có sự tồn tại bền vững, các chúng sanh chết đi, cơ thể bị tàn tạ, không trường tồn. Này nàng Udayā, nàng chớ xao lãng, hãy thực hành thiện pháp.

1586. Nếu toàn bộ trái đất được chứa đầy tài sản chỉ thuộc về một người, không phụ thuộc vào người nào khác, và ngay cả kẻ có tham ái chưa được xa lìa rồi cũng phải rời bỏ nó. Này nàng Udayā, nàng chớ xao lãng, hãy thực hành thiện pháp.

1587. Mẹ, cha, và anh em trai, luôn cả người vợ được mua về bằng tài sản, bọn họ rồi cũng lìa bỏ, lần lượt từng người một. Này nàng Udayā, nàng chớ xao lãng, hãy thực hành thiện pháp.

1588. Kāyo parabhojananti ñatvā[1]
saṃsāre sugatī ca duggatī ca,[2]
ittaravāsoti jāniyā[3]
udaye mā pamādaṃ[4] carassu dhammaṃ.

1589. Sādhu bhāsatayaṃ[5] yakkho appaṃ maccāna jīvitaṃ,
kasirañca parittañca tañca dukkhena saṃyutaṃ,
sāhaṃ ekā pabbajissāmi hitvā kāsiṃ surundhanan "ti.

4. Udayajātakaṃ.

1590. Mitto mittassa pānīyaṃ adinnaṃ paribhuñjisaṃ,
tena pacchā vijigucchiṃ taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā,
mā puna akaraṃ pāpaṃ tasmā pabbajito ahaṃ.

1591. Paradārañca disvāna chando me adapajjatha,[6]
tena pacchā vijigucchiṃ taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā,
mā puna akaraṃ pāpaṃ tasmā pabbajito ahaṃ.

1592. Pitaramme mahārāja corā agaṇhuṃ[7] kānane,
tesāhaṃ pucchito jānaṃ aññathā naṃ viyākariṃ.

1593. Tena pacchā vijigucchiṃ taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā,
mā puna akaraṃ pāpaṃ tasmā pabbajito ahaṃ.

1594. Pāṇātipātamakaruṃ somayāge upaṭṭhite,
tesāhaṃ samanuññāsiṃ tena pacchā vijigucchiṃ,
taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā mā puna akaraṃ pāpaṃ,
tasmā pabbajito ahaṃ.

1595. Surāmerayamadhukā[8] ye janā paṭhamāsu no,
bahunnate[9] anatthāya majjapānamakappayuṃ,
tesāhaṃ samanuññāsiṃ tena pacchā vijigucchiṃ,
taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā mā puna akaraṃ pāpaṃ,
tasmā pabbajito ahaṃ.

1596. Dhiratthu subahū kāme[10] duggandhe bahukaṇṭake,
ye ahaṃ patisevanto na labhiṃ[11] tādisaṃ sukhaṃ.

1597. Mahassādā sukhā kāmā natthi kāmaparaṃ[12] sukhaṃ,
ye kāme patisevanti saggaṃ te upapajjare.

---

[1] viditvā - Syā.
[2] sugatiñca duggatiñca - Ma.
[3] jāniyāna - Ma; jānitvā - Syā.
[4] pamāda - Ma, Syā, PTS.
[5] bhāsatiyaṃ - Ma;
bhāsati yaṃ - Syā.
[6] upapajjatha - Syā.
[7] agaṇhu - Ma, Syā.
[8] surāmerayamādhukā - Ma.
[9] bahūnaṃ te - Ma;
bahunnaṃ te - Syā, PTS.
[10] dhiratthusu bahukāme - Syā.
[11] nālabhiṃ - Ma, Syā.
[12] kāmā paraṃ - Ma, Syā.

1588. Sau khi biết rằng thân này là bữa ăn cho các chúng sanh khác, nhàn cảnh và khổ cảnh trong sự luân hồi có cuộc sống ngắn ngủi do sự mất mát, này nàng Udayā, nàng chớ xao lãng, hãy thực hành thiện pháp."

1589. "Vị Dạ-xoa này nói khéo léo. Đời sống của loài người là ít ỏi, khó khăn, và nhỏ nhoi; điều ấy là gắn liền với khổ đau. Thiếp đây, một mình, sẽ xuất gia, sau khi từ bỏ xứ sở Kāsi và thành phố Surundhana."

4. Bổn Sanh Đức Vua Udaya. [458]

1590. "Là bạn bè, mà tôi đã thọ dụng nước uống của người bạn theo lối trộm cắp; vì thế, về sau này tôi đã ghê tởm việc ác ấy do tôi đã gây ra. (Nghĩ rằng:) 'Ta chớ có làm việc ác nữa;' do đó, tôi đã xuất gia."

1591. "Sau khi nhìn thấy vợ của người khác, dục vọng của tôi đã sanh khởi; vì thế, về sau này tôi đã ghê tởm việc ác ấy do tôi đã gây ra. (Nghĩ rằng:) 'Ta chớ có làm việc ác nữa;' do đó, tôi đã xuất gia."

1592. "Tâu đại vương, bọn cướp ở trong rừng đã bắt giữ cha của tôi. Tôi đã bị bọn chúng hỏi, trong khi tôi biết, tôi đã trả lời về cha tôi theo cách khác.

1593. Vì thế, về sau này tôi đã ghê tởm việc ác ấy do tôi đã gây ra. (Nghĩ rằng:) 'Ta chớ có làm việc ác nữa;' do đó, tôi đã xuất gia."

1594. "Họ đã gây nên việc giết hại mạng sống khi cuộc tế lễ *Soma* đã đến gần. Tôi đã cho phép họ; vì thế, về sau này tôi đã ghê tởm việc ác ấy do tôi đã gây ra. (Nghĩ rằng:) 'Ta chớ có làm việc ác nữa;' do đó, tôi đã xuất gia."

1595. "Những người dân ở trong làng của chúng tôi trước đây đã cho rằng rượu và chất lên men là mật ngọt. Bọn họ đã sắp đặt nước uống có chất say không vì sự lợi ích cho nhiều người. Tôi đã cho phép họ; vì thế, về sau này tôi đã ghê tởm việc ác ấy do tôi đã gây ra. (Nghĩ rằng:) 'Ta chớ có làm việc ác nữa;' do đó, tôi đã xuất gia."

1596. "Thật xấu hổ thay, trong khi đeo đuổi quá nhiều các dục, với các mùi hương khó chịu và có nhiều gai nhọn, trẫm đã không đạt được an lạc như thế ấy."

1597. "Các dục là hạnh phúc, có khoái lạc lớn lao, không có hạnh phúc nào sánh bằng dục. Những người nào đeo đuổi các dục, những người ấy sanh về cõi trời."

1598. Appassādā dukhā[1] kāmā natthi kāmāparaṃ[2] dukhaṃ,[3]
ye kāme patisevanti nirayaṃ te upapajjare.

1599. Asī[4] yathā sunisito nettiṃsova[5] supāyiko,
sattīva urasī[6] khitto[7] kāmā dukkhatarā tato.

1600. Aṅgārānaṃva jalitaṃ kāsuṃ sādhikaporisaṃ,
phālaṃva divasaṃ tattaṃ[8] kāmā dukkhatarā tato.

1601. Visaṃ yathā halāhalaṃ telamukkaṭṭhitaṃ[9] yathā,
tambaloha[10]vilīnaṃva kāmā dukkhatarā tato ”ti.

5. Pānīyajātakaṃ.

1602. Mittāmaccaparibbūḷhaṃ[11] ahaṃ vande rathesabhaṃ,[12]
pabbajissaṃ mahārāja[13] taṃ devo anumaññatu.

1603. Sace te ūnaṃ kāmehi ahaṃ paripūrayāmi te,
yo taṃ hiṃsati vāremi mā pabbaji[14] yudhañjaya.[15]

1604. Na catthi[16] ūnaṃ kāmehi hiṃsitā[17] me na vijjati,
dīpañca kātum[18]icchāmi yaṃ jarā nābhikīrati.

1605. Putto vā pitaraṃ yāce pitā vā puttamorasaṃ,
negamo yācate[19] tāta mā pabbaji[14] yudhañjaya. [15]

1606. Mā maṃ tāta[20] nivāresi[21] pabbajantaṃ rathesabha,
māhaṃ kāmehi sammatto jarāya vasamanvagu.[22]

1607. Ahaṃ taṃ tāta yācāmi ahaṃ putta nivāraye,
cirantaṃ[23] daṭṭhumicchāmi mā pabbaji[14] yudhañjaya. [15]

1608. Ussāvova tiṇaggamhi suriyassuggamanaṃ[24] pati,
evamāyu manussānaṃ mā maṃ amma nivāraye.[25]

---

[1] dukkhā - PTS.
[2] kāmā paraṃ - Ma, Syā; kāmaparaṃ - PTS.
[3] dukkhaṃ - Syā.
[4] asi - Syā, PTS.
[5] nettisova - Syā.
[6] urasi - Ma.
[7] khittā - Ma, Syā.
[8] divasaṃtattaṃ - Ma, PTS; divasantattaṃ - Syā.
[9] telaṃ pakkuthitaṃ - Ma; telaṃ pakkuṭṭhitaṃ - Syā.
[10] tambalohaṃ - Syā.
[11] paribyūḷhaṃ - Ma, Syā.
[12] rathesabha - Syā.
[13] pabbajissāmahaṃ rāja - Ma, Syā.
[14] pabbaja - Ma; pabbajja - Syā.
[15] yudhañcaya - Ma; yuvañjaya - PTS.
[16] matthi - Ma, Syā, PTS.
[17] hiṃsanto - Syā.
[18] kattum - Syā.
[19] taṃ yāce - Ma.
[20] deva - Ma, PTS.
[21] nivārehi - Ma.
[22] vasamanvagū - Ma, Syā, PTS.
[23] ciraṃ taṃ - Ma, Syā; ciran taṃ - PTS.
[24] sūriyuggamanaṃ - Ma.
[25] nivāraya - Ma.

1598. "Các dục là khổ đau, có khoái lạc ít ỏi, không có khổ đau nào sánh bằng dục. Những người nào đeo đuổi các dục, những người ấy sanh về địa ngục.

1599. Giống như thanh kiếm khéo được mài sắc cạnh, tựa như cây gươm là vật dễ làm đổ máu, ví như cây thương đã đâm vào lồng ngực, các dục còn khổ đau hơn thế nữa.

1600. Tựa như hố than sâu quá thân người đã được đốt cháy, tựa như lưỡi cày đã được đốt nóng trọn ngày, các dục còn khổ đau hơn thế nữa.

1601. Giống như thuốc độc cực mạnh, giống như dầu đã được đun sôi, tựa như đồng đỏ đã được nung chảy, các dục còn khổ đau hơn thế nữa."

5. Bổn Sanh Nước Uống Được. [459]

1602. "Con xin đảnh lễ đấng quân vương được tháp tùng bởi các thân hữu và các quan đại thần. Tâu đại vương, con sẽ xuất gia, xin bệ hạ chấp thuận điều ấy."

1603. "Nếu có sự thiếu thốn cho con về các dục, trẫm bổ sung đầy đủ cho con. Người nào hãm hại con, trẫm ngăn chặn. Này Yudhañjaya, con chớ xuất gia."

1604. "Không có việc thiếu thốn về các dục đối với con, người hãm hại con không có. Nhưng con muốn tạo ra hòn đảo để tuổi già không hoảng loạn."

1605. Người con trai cầu xin người cha, rồi người cha yêu cầu người con trai ruột rằng: "Con thương, cư dân trong thành phố cầu xin con rằng: 'Thưa Yudhañjaya, xin ngài chớ xuất gia.'"

1606. "Cha thương, xin cha chớ ngăn cản con xuất gia. Tâu quân vương, xin chớ để con bị đắm say các dục và rơi vào quyền lực của sự già."

1607. "Con thương, mẹ cầu xin con. Này con trai, mẹ cản ngăn con. Mẹ muốn nhìn thấy con mãi mãi. Này Yudhañjaya, con chớ xuất gia."

1608. "Ví như hạt sương ở đầu cọng cỏ rơi xuống khi mặt trời mọc lên, tuổi thọ của loài người là tương tự. Thưa mẹ, xin mẹ chớ ngăn cản con.

1609. Taramāno[1] imaṃ yānaṃ āropetu rathesabha,
mā me mātā tarantassa antarāyakarā ahu.

1610. Abhidhāvatha bhaddante suññaṃ hessati rammakaṃ,
yudhañjayo[2] anuññāto sabbadattena rājinā.

1611. Yohu seṭṭho sahassassa[3] yuvā kañcanasannibho,
soyaṃ kumāro pabbajito kāsāyavasano balī.

1612. Ubho kumārā pabbajitā yudhañjayo[2] yudhiṭṭhilo,
pahāya mātāpitaro saṅkaṃ[4] chetvāna maccuno "ti.

6. Yudhañjayajātakaṃ.[5]

1613. Etha lakkhaṇa sītā ca ubho otarathodakaṃ,
evāyaṃ bharato āha rājā dasaratho mato.

1614. Kena rāmappabhāvena[6] socitabbaṃ na socasi,
pitaraṃ kālakataṃ sutvā na taṃ pasahate dukhaṃ.

1615. Yaṃ na sakkā pāletuṃ[7] posena lapatā bahu,[8]
sa kissa viññū medhāvī attānamupatāpaye.

1616. Daharā ca hi ye vuddhā[9] ye bālā ye ca paṇḍitā,
aḍḍhā ceva daḷiddā ca[10] sabbe maccuparāyaṇā.[11]

1617. Phalānamiva pakkānaṃ niccaṃ papatanā[12] bhayaṃ,
evaṃ jātāna maccānaṃ niccaṃ[13] maraṇato bhayaṃ.

1618. Sāyameke na dissanti pāto diṭṭhā bahujjanā,[14]
pāto eke na dissanti sāyaṃ diṭṭhā bahujjanā.[14]

1619. Paridevayamāno ce kañcidatthaṃ[15] udabbahe,
sammūḷho hiṃsamattānaṃ kayirā cetaṃ[16] vicakkhaṇo.

1620. Kiso[17] vivaṇṇo bhavati hiṃsamattānamattanā,[18]
na tena petā pālenti niratthā paridevanā.

---

[1] taramānā - PTS.
[2] yudhañcayo - Ma;
yuvañjayo - PTS.
[3] manussānaṃ - Syā.
[4] saṅgaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] yudhañcayajātakaṃ - Ma;
yuvañjayajātakaṃ - PTS.
[6] rāma pabhāvena - Syā.
[7] nipāletuṃ - Ma; naṃ pāletuṃ - Syā.
[8] lapataṃ bahuṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] hi vuddhā ca - Ma; hi ye vuḍḍhā - Syā.
[10] aḍḍhā ceva daliddā ca - Ma, PTS;
addhā ceva daliddā ca - Syā.
[11] maccuparāyanā - Syā, PTS.
[12] patanato - Ma, Syā.
[13] nicca - Ma.
[14] bahū janā - Syā.
[15] kiñcidatthaṃ - Ma, Syā.
[16] kayirā taṃ - Ma, Syā;
kayira c' enaṃ - PTS.
[17] kīso - Syā.
[18] attano - Ma, Syā, PTS.

1609. Trong khi con ra đi, tâu quân vương, xin cha hãy cho người nâng chiếc kiệu của mẹ lên. Xin chớ để mẹ là người tạo ra sự chướng ngại cho con trong khi con ra đi.”

1610. “Các ngươi hãy đi nhanh. Chúc con may mắn! Thành Rammaka sẽ trở nên trống vắng. Yudhañjaya đã được đức vua Sabbadatta cho phép.

1611. Người nào, đã là chàng trai trẻ đứng đầu trong số một ngàn người, tương tự như là vàng, người ấy, vị hoàng tử dũng mãnh này, đã xuất gia, khoác y phục màu ca-sa.”

1612. “Cả hai vị hoàng tử Yudhañjaya và Yudhiṭṭhila đã xuất gia, sau khi lìa bỏ mẹ cha, sau khi đã cắt đứt sợi dây xích của Thần Chết.”

6. Bổn Sanh Thái Tử Yudhañjaya. [460]

1613. “Này Lakkhaṇa và Sītā, hai em hãy đến. Cả hai hãy lội xuống nước. Bharata này đã nói như vầy: ‘Phụ vương Dasaratha đã băng hà.’”

1614. “Thưa anh Rāma, do năng lực gì mà anh không sầu muộn về việc đáng bị sầu muộn? Sau khi nghe tin cha mất, khổ đau không chế ngự được anh.”

1615. “Vật mà con người, trong khi khóc lóc thật nhiều, mà vẫn không thể bảo tồn được, vậy thì vị có sự hiểu biết, thông minh, tại sao lại bực bội bản thân?

1616. Bởi vì những đứa trẻ con và những người lớn tuổi, những kẻ ngu si và những vị sáng suốt, những người giàu sang luôn cả những người nghèo khó, tất cả đều có sự chết là nơi cuối cùng.[1]

1617. Giống như đối với những trái cây đã chín, hiểm họa do việc rơi rụng là thường xuyên, tương tự như vậy, đối với những con người đã được sanh ra, hiểm họa về cái chết là thường xuyên.

1618. Nhiều người được nhìn thấy vào buổi sáng, thì một số không còn được nhìn thấy vào buổi tối. Nhiều người được nhìn thấy vào buổi tối, thì một số không còn được nhìn thấy vào sáng (hôm sau).

1619. Nếu trong khi than vãn, trong khi hành hạ bản thân, kẻ bị mê muội có thể tạo ra việc lợi ích nào đó, thì người khôn ngoan cũng nên làm điều ấy.

1620. Trong khi tự mình hãm hại mình, (người này) trở nên gầy ốm, xuống sắc, những người đã quá vãng không được trợ giúp do việc làm ấy; sự than vãn là không có lợi ích.

---

[1] Các câu kệ 1616, 1617, 1619, và 1620 tương tự các câu kệ 581, 579, 586, và 588 của tập Kinh *Suttanipātapāḷi - Kinh Tập* (TTPV tập 29, các trang 182-185).

1621. Yathāsaraṇamādittaṃ vārinā parinibbaye,[1]
evampi dhīro sutavā medhāvī paṇḍito naro,
khippamuppatitaṃ sokaṃ vāto tūlaṃva dhaṃsaye.

1622. Ekova macco[2] acceti ekova jāyate kule,
saññoga[3]paramātveva sambhogā sabbapāṇinaṃ.

1623. Tasmā hi dhīrassa bahussutassa
sampassato lokamimaṃ parañca,
aññāya dhammaṃ hadayaṃ manañca
sokā mahantāpi na tāpayanti.

1624. Sohaṃ dassañca bhokkhañca[4] bharissāmi[5] ca ñātake,
sesaṃ sampālayissāmi[6] kiccametaṃ[7] vijānato.

1625. Dasa vassasahassāni saṭṭhivassasatāni ca,
kambugīvo mahābāhu rāmo rajjamakārayī "ti.

7. Dasarathajātakaṃ.

1626. Jānanto no mahārāja tava sīlaṃ janādhipo,
ime kumāre pūjento na taṃ kenaci maññatha.

1627. Tiṭṭhante no mahārāje ādu[8] deve divaṃgate,
ñātī naṃ[9] samanumaññiṃsu[10] sampassaṃ atthamattano.

1628. Kena saṃvaravattena sañjāte adhitiṭṭhasi,[11]
kena taṃ nātivattanti ñātisaṅghā samāgatā.

1629. Na rājaputta usuyyāmi[12] samaṇānaṃ mahesinaṃ,
sakkaccaṃ te namassāmi pāde vandāmi tādinaṃ.

1630. Te maṃ dhammaguṇe yuttaṃ sussūsamanusuyyakaṃ,
samaṇā samanusāsanti[13] isī dhammaguṇe[14] ratā.

1631. Tesāhaṃ vacanaṃ sutvā samaṇānaṃ mahesinaṃ,
na kiñci atimaññāmi dhamme me nirato mano.

1632. Hatthāruhā[15] aṇīkaṭṭhā rathikā pattikārikā,[16]
tesaṃ[17] nappaṭibandhāmi nibaddhaṃ[18] bhattavetanaṃ.

---

[1] vārināva nibbāpaye - Syā.
[2] macco ekova - Ma.
[3] saṃyoga - Ma, Syā.
[4] sohaṃ yasañca bhogañca - Ma, Syā.
[5] bhariyāpi - Syā.
[6] sesañca pālayissāmi - Ma.
[7] kiccamevaṃ - PTS.
[8] ādū - Syā.
[9] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] samanuññiṃsu - Ma.
[11] abhitiṭṭhasi - Ma, Syā.
[12] usūyāmi - Ma.
[13] manusāsanti - Ma; anusāsanti - PTS.
[14] isidhammaguṇe - Syā.
[15] hatthārohā - Ma, Syā.
[16] pattikārakā - Ma, Syā.
[17] tesu - PTS.
[18] niviṭṭhaṃ - Ma, Syā.

1621. Giống như người có thể dùng nước dập tắt chỗ trú ngụ bị đốt cháy, cũng tương tự như thế, người sáng trí, có kiến thức, thông minh, sáng suốt, có thể mau chóng xua tan sự sầu muộn đã được sanh khởi, tựa như làn gió thổi bay sợi bông gòn.[1]

1622. Khi một người chết đi, liền có một người khác sanh ra trong gia tộc. Theo ý nghĩa tuyệt đối của sự liên kết với nhau, có sự thọ hưởng chung giữa các chúng sanh với nhau.

1623. Chính vì thế, đối với vị thông minh, có nhiều kiến thức, trong khi xem xét một cách đúng đắn về đời này và đời sau, sau khi hiểu thông quy luật, thì các nỗi sầu muộn mặc dầu lớn lao, cũng không làm cho tâm và ý của vị ấy bị bực bội.

1624. Ta đây sẽ ban phát, sẽ nuôi dưỡng, và sẽ bảo bọc các thân quyến, ta sẽ bảo vệ số còn lại; việc này là phận sự của người có nhận thức."

1625. Đức vua Rāma, với cổ có ba ngấn (tướng may mắn) và cánh tay to lớn, đã trị vì vương quốc mười sáu ngàn năm.

7. Bổn Sanh Đại Vương Dasaratha. [461]

1626. "Tâu đại vương, phải chăng vua cha biết về giới hạnh của đại vương, (bởi vì) trong khi tôn vinh các vị hoàng tử này, vua cha đã không nghĩ đến đại vương với bất cứ món quà gì?

1627. Tâu đại vương, phải chăng trong khi vua cha đang còn tại tiền hay khi đã quy tiên, trong khi xem xét lợi ích của bản thân, (vua cha biết rằng) các thân quyến đã chấp thuận đại vương?

1628. Này Saṃvara, với giới hạnh gì mà đại vương được đứng trên các hoàng tử sanh cùng gia tộc? Vì sao toàn thể thân quyến đã tụ hội lại mà không phản đối đại vương?"

1629. "Thưa hoàng huynh, trẫm không ganh tỵ với các Sa-môn, với các bậc đại ẩn sĩ. Trẫm trân trọng cúi chào các vị ấy. Trẫm đảnh lễ hai bàn chân của các bậc có đức hạnh như thế ấy.

1630. (Sau khi biết) trẫm là người gắn liền với công lý và đạo đức, có sự mong muốn lắng nghe và là người không ganh tỵ, các vị Sa-môn ấy chỉ dạy cho trẫm; các bậc ẩn sĩ ưa chuộng công lý và đạo đức.

1631. Sau khi lắng nghe lời nói của các vị Sa-môn và các bậc đại ẩn sĩ, trẫm không xem thường bất cứ điều gì; tâm ý của trẫm thích thú ở lời giảng dạy.

1632. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, trẫm không bạc đãi họ; thực phẩm và lương bổng được cấp đều đặn.

---

[1] Câu kệ 1621 tương tự câu kệ 594 của Sđd. trang 185.

1633. Mahāmattā ca me atthi mantino paricārakā,[1]
bārāṇasiṃ voharanti bahumaṃsa[2]surodakaṃ.

1634. Athopi vāṇijā phītā nānā raṭṭhehi[3] āgatā,
tesu me vihitā rakkhā evaṃ jānāhuposatha.

1635. Dhammena kira ñātīnaṃ rajjaṃ kārehi saṃvara,
medhāvī paṇḍito cāpi[4] athopi ñātīnaṃ hito.

1636. Taṃ taṃ ñāti paribbūḷhaṃ[5] nānāratanamocitaṃ,
amittā nappasahanti indaṃva asurādhipo "ti.

8. Saṃvarajātakaṃ.

1637. Ummujjanti nimujjanti manussā khuranāsikā,
suppārakaṃ taṃ pucchāma samuddo katamo ayaṃ.

1638. Bharukacchā[6] payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
nāvāya vippanaṭṭhāya khuramālīti vuccati.

1639. Yathā aggiva suriyo va[7] samuddo patidissati,[8]
suppārakaṃ taṃ pucchāma samuddo katamo ayaṃ.

1640. Bharukacchā[6] payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
nāvāya vippanaṭṭhāya aggimālīti vuccati.

1641. Yathā dadhiṃva khīraṃva[9] samuddo patidissati,[8]
suppārakaṃ taṃ pucchāma samuddo katamo ayaṃ.

1642. Bharukacchā[6] payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
nāvāya vippanaṭṭhāya dadhimālīti vuccati.

1643. Yathā kusova sassova[10] samuddo patidissati,[8]
suppārakaṃ taṃ pucchāma samuddo katamo ayaṃ.

1644. Bharukacchā[6] payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
nāvāya vippanaṭṭhāya kusamālīti vuccati.

---

[1] paricārikā - Syā.
[2] bahumaṃsaṃ - Syā.
[3] nānāraṭṭhāto - PTS.
[4] cāsi - Ma, Syā.
[5] ñātiparibyūḷhaṃ - Ma, Syā.
[6] kurukacchā - Ma.
[7] aggīva suriyova - Ma, PTS; aggi suriyo ca - Syā.
[8] paṭidissati - Ma, Syā.
[9] dadhīva khīraṃva - Ma; dadhi ca khīrañca - Syā.
[10] kuso ca sasso ca - Syā.

1633. Và trẫm có các quan đại thần, các vị cố vấn, và các người hầu cận. Người ta đồn rằng thành Bārāṇasī là có nhiều thịt, rượu, và nước.

1634. Rồi các thương buôn giàu có từ nhiều đất nước khác nhau cũng đã đi đến. Các sự bảo vệ đã được trẫm bố trí cho họ. Này hoàng huynh Uposatha, xin hoàng huynh hãy nhận biết như thế.”

1635. “Này Saṃvara, nói theo sự công bằng đối với các thân quyến, thì phải để em cai trị vương quốc. Em thông minh, sáng suốt, và còn là người có lợi ích cho các thân quyến nữa.

1636. Với các đức tánh ấy, em được tùy tùng bởi các thân quyến, được tích lũy nhiều loại châu báu, các kẻ thù không chế ngự được em, tựa như chúa tể của loài A-tu-la không chế ngự được vị thần Inda.”

8. Bổn Sanh Đức Vua Saṃvara. [462]

1637. “Những con người có mũi như dao cạo nổi lên, lặn xuống. Chúng tôi hỏi Suppāraka về điều ấy rằng: ‘Biển này là biển nào?’”

1638. “Con tàu của các thương buôn tầm cầu tài sản xuất phát từ bến Bharukaccha đã bị lạc hướng, và đi đến vùng biển gọi là Khuramālī (Biển Dao Cạo).”

1639. “Biển cả được thấy giống như là ngọn lửa, tương tự như mặt trời. Chúng tôi hỏi Suppāraka về điều ấy rằng: ‘Biển này là biển nào?’”

1640. “Con tàu của các thương buôn tầm cầu tài sản xuất phát từ bến Bharukaccha đã bị lạc hướng, và đi đến vùng biển gọi là Aggimālī (Biển Lửa).”

1641. “Biển cả được thấy giống như là sữa chua, tương tự như sữa tươi. Chúng tôi hỏi Suppāraka về điều ấy rằng: ‘Biển này là biển nào?’”

1642. “Con tàu của các thương buôn tầm cầu tài sản xuất phát từ bến Bharukaccha đã bị lạc hướng, và đi đến vùng biển gọi là Dadhimālī (Biển Sữa Chua).”

1643. “Biển cả được thấy giống như là trảng cỏ *kusa*, tương tự như bãi ngô. Chúng tôi hỏi Suppāraka về điều ấy rằng: ‘Biển này là biển nào?’”

1644. “Con tàu của các thương buôn tầm cầu tài sản xuất phát từ bến Bharukaccha đã bị lạc hướng, và đi đến vùng biển gọi là Kusamālī (Biển Cỏ *Kusa*).”

1645. Yathā naḷova velūva[1] samuddo patidissati,[2]
suppārakaṃ taṃ pucchāma samuddo katamo ayaṃ.

1646. Bharukacchā[3] payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
nāvāya vippanaṭṭhāya naḷamālīti vuccati.

1647. Mahābhayo[4] bhiṃsanako samuddo[5] suyyatamānuso,[6]
yathā sobbho papātova samuddo patidissati,[2]
suppārakaṃ taṃ pucchāma samuddo katamo ayaṃ.

1648. Bharukacchā[3] payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ,
nāvāya vippanaṭṭhāya vaḷavāmukhīti[7] vuccati.

1649. Yato sarāmi attānaṃ yato pattosmi viññutaṃ,
nābhijānāmi sañcicca ekapāṇampi hiṃsitaṃ,
etena saccavajjena sotthiṃ nāvā nivattatū "ti.
9. Suppārakajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Siri mātusuposaka nāgavaro
puna juṇha adhamma mudayavaro,
atha pāṇīyudhañjayako ca dasa
ratha saṃvara pāragatena navā "ti.

Ekādasakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] naḷova veḷūva - Ma.
[2] paṭidissati - Ma, Syā.
[3] kurukacchā - Ma.
[4] mahabbhayo - Ma, Syā.
[5] saddo - Ma, Syā.
[6] suyyatimānuso - Ma; suyyati mānuso - Syā; suyyat' amānuso - PTS.
[7] baḷavāmukhīti - Ma; balavāmukhīti - Syā; vaḷabhāmukhīti - PTS.

1645. "Biển cả được thấy giống như là bãi sậy, tương tự như rừng tre. Chúng tôi hỏi Suppāraka về điều ấy rằng: 'Biển này là biển nào?'"

1646. "Con tàu của các thương buôn tầm cầu tài sản xuất phát từ bến Bharukaccha đã bị lạc hướng, và đi đến vùng biển gọi là Naḷamālī (Biển Cây Sậy)."

1647. "Có âm thanh với sự sợ hãi khủng khiếp, làm cho kinh hoàng, được nghe như là của phi nhân. Biển cả được thấy giống như là cái hố nước, tương tự như vực thẳm. Chúng tôi hỏi Suppāraka về điều ấy rằng: 'Biển này là biển nào?'"

1648. "Con tàu của các thương buôn tầm cầu tài sản xuất phát từ bến Bharukaccha đã bị lạc hướng, và đi đến vùng biển gọi là Vaḷavāmukhī (Biển Mõm Ngựa Cái).

1649. Từ khi tôi nhớ về bản thân, từ khi tôi đạt được sự hiểu biết, tôi biết chắc rằng không một sinh mạng nào đã bị tôi hãm hại một cách cố tình; do lời nói chân thật này, mong rằng chiếc tàu hãy quay trở về một cách bình yên."

9. Bổn Sanh Vị Suppāraka. [463]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Chuyện con voi vinh quang là người phụng dưỡng mẹ,
thêm chuyện vị Juṇha, kẻ Adhamma (Phi Pháp), đức vua Udaya,
rồi nước uống được, thái tử Yudhañjaya, và đại vương Dasaratha,
đức vua Saṃvara, với vị đã đi đến bờ kia, là chín.

Nhóm Mười Một Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XII. DVĀDASAKANIPĀTO

1650. Khuddānaṃ[1] lahucittānaṃ akataññūna dūbhinaṃ,[2]
nādevasatto puriso ṭhīnaṃ saddhātumarahati.

1651. Na tā pajānanti kataṃ na kiccaṃ
na mātaraṃ pitaraṃ bhātaraṃ vā,
anariyā samatikkantadhammā
sasseva cittassa vasaṃ vajanti.

1652. Cirānuvuttampi[3] piyaṃ manāpaṃ
anukampaṃ[4] pāṇasamampi santaṃ,[5]
āvāsu kiccesu ca naṃ jahanti
tasmāhamitthīnaṃ na vissasāmi.

1653. Thīnañhi cittaṃ yathā vānarassa
kannappakannaṃ yathā rukkhachāyā,
calācalaṃ hadayaṃ itthiyānaṃ
cakkassa nemi viya parivattati.

1654. Yadā tā passanti samekkhamānā
ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ,
saṇhāhi vācāhi nayanti menaṃ[6]
kambojakā jalajeneva assaṃ.

1655. Yadā na passanti samekkhamānā
ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ,
samantato naṃ parivajjayanti
tiṇṇo nadīpāragatova kullaṃ

1656. Silesūpamā sikhiriva[7] sabbabhakkhā
tikkhamāyā nadīriva sīghasotā,
sevanti hetā piyamappiyañca
nāgaṃ[8] yathā orakulaṃ[9] parañca.

1657. Na tā ekassa na dvinnaṃ āpaṇova pasārito,
yo tā mayhanti maññeyya vātaṃ jalena bādhaye.[10]

---

[1] luddhānaṃ - Ma.
[2] dubbhinaṃ - Ma, Syā.
[3] cirānuvuṭṭhampi - Ma, Syā;
cirānuvutthampi - PTS.
[4] anukampakaṃ - Ma, PTS.
[5] bhattuṃ - Ma.
[6] nayanti-m-etaṃ - PTS.
[7] sikhīriva - Syā.
[8] nāvā - Ma, Syā, PTS.
[9] orakūlaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] bandhaye - Syā.

XII. NHÓM MƯỜI HAI KỆ NGÔN

1650. "Đối với các nữ nhân là những người nhỏ nhen, có tâm thay đổi, vô ơn, bội bạc, nam nhân, nếu không bị phi nhân xâm nhập, thì không thể nào có niềm tin đối với các nữ nhân.

1651. Các nàng không biết đến ân nghĩa, không biết đến bổn phận,
không biết đến mẹ, cha, hay anh em trai.
Các nàng không thánh thiện, vượt qua nguyên tắc,
và đi theo sự sai khiến của chính tâm mình.

1652. Mặc dầu chàng đã sống chung thời gian dài, chàng đáng yêu, hợp ý,
có lòng thương xót, thậm chí chàng còn được xem như là sanh mạng,
các nàng vẫn từ bỏ chàng vào những lúc rủi ro và những lúc hữu sự;
vì thế, ta không tin tưởng các nữ nhân.

1653. Bởi vì tâm của các nữ nhân giống như tâm của loài khỉ,
giống như bóng râm của cây chiếu xuống ở mặt đất lồi lõm,
trái tim của các nữ nhân luôn chao đảo,
giống như cái vành của bánh xe quay vòng vòng.

1654. Vào lúc các nàng, trong lúc xem xét, nhìn thấy tài sản của người đàn ông có dáng vẻ có thể thâu tóm, các nàng dụ dỗ người ấy bằng những lời nói mềm mỏng, tựa như những người dân xứ Kamboja dụ dỗ con ngựa rừng bằng rong rêu (có bôi mật ong).

1655. Vào lúc các nàng, trong lúc xem xét, không nhìn thấy tài sản của người đàn ông có dáng vẻ có thể thâu tóm, các nàng lánh xa người ấy ở mọi nơi, tựa như người đã vượt qua, đã đi đến bờ bên kia của dòng sông, xa lánh chiếc bè.

1656. Nữ nhân giống như chất kết dính, tựa như ngọn lửa thiêu đốt tất cả. Các nàng có sự lừa phỉnh chóng vánh, tựa như con sông có dòng nước chảy xiết. Bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

1657. Các nàng ấy không thuộc về một người, không thuộc về hai người, các nàng ấy tựa như cửa tiệm đã được trưng bày. Kẻ nào nghĩ rằng: 'Các nàng ấy là thuộc về ta,' kẻ ấy tưởng như có thể áp chế làn gió bằng cái lưới.

1658. Yathā nadī ca pantho ca pānāgāraṃ sabhā papā,
evaṃ lokitthiyo nāma velā tāsaṃ na vijjati.

1659. Ghatāsanasamāhetā[1] kaṇhasappasirūpamā,
gāvo bahi tiṇasseva omasanti varaṃ varaṃ.

1660. Ghatāsanaṃ kuñjariṃ[2] kaṇhasappaṃ
muddhābhisittaṃ pamadā[3] ca sabbā,
ete naro niccayatto[4] bhajetha
tesaṃ have dubbidu sabbabhāvo.[5]

1661. Nāccantavaṇṇā[6] na bahūnaṃ[7] kantā
na dakkhiṇā pamadā sevitabbā,
na parassa bhariyā na dhanassa hetu
etitthiyo pañca na sevitabbā ”ti.
1. Cūḷakuṇālajātakaṃ.[8]

1662. Kā tvaṃ suddhehi vatthehi aghe vehāsayaṃ ṭhitā,[9]
kena tyāssūni[10] vattanti kuto taṃ bhayamāgataṃ.

1663. Taveva deva vijite bhaddasāloti maṃ vidū,
saṭṭhiṃ[11] vassasahassāni tiṭṭhato pūjitassa me.

1664. Kārayantā nagarāni agāre ca disampati,
vividhe cāpi pāsāde na mante accamaññisuṃ,
yatheva maṃ te pūjesuṃ tatheva tvampi pūjaya.

1665. Tava ahaṃ[12] na passāmi thullaṃ[13] kāyena te dumaṃ,
ārohapariṇāhena[14] abhirūposi jātiyā.

1666. Pāsādaṃ kārayissāmi ekatthambhaṃ manoramaṃ,
tattha taṃ upanessāmi ciraṃ te yakkha jīvitaṃ.

1667. Evaṃ cittaṃ[15] udapādi sarīrena vinābhāvo,
puthuso maṃ vikantetvā[16] khaṇḍaso avakantatha.

---

[1] ghatāsanasamā etā - Ma, Syā.
[2] kuñjaraṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] pamudā - Syā.
[4] niccayato - Ma, Syā.
[5] saccabhāvo - Syā.
[6] naccantavaṇṇā - Ma, Syā.
[7] na bahūna - Syā.
[8] cullakuṇālajātakaṃ - Syā.
[9] vehāyasaṃ ṭhitā - Ma; vehāyasanṭhitā - Syā.
[10] tyassūni - Syā, PTS.
[11] saṭṭhi - Ma, Syā.
[12] taṃ ivāhaṃ - Ma;
tañca ahaṃ - Syā, PTS.
[13] thūlaṃ - Ma, Syā.
[14] ārohaparināhena - Syā.
[15] evaṃ h’ etaṃ - PTS.
[16] vikantitvā - Ma.

1658. Giống như dòng sông, con đường, quán nước, phòng hội, lều nghỉ chân, các nữ nhân ở thế gian được gọi là như vậy, giới hạn của các nàng ấy không thể biết được.

1659. Thật vậy, các nàng ấy như là ngọn lửa tế thần, tương tự như đầu con rắn độc màu đen, tựa như đàn bò đối với cọng cỏ ở bên lề, chúng chỉ gặm những cọng ngon nhất.

1660. Ngọn lửa tế thần, con voi, rắn độc màu đen,
người được làm lễ phong vương, và tất cả các nữ nhân,
năm hạng này, người nam thường xuyên thận trọng mới có thể giao thiệp.
Thật vậy, mọi ý định của những hạng ấy khó mà biết được.

1661. Không nên thân cận với người nữ có sắc đẹp quá mức, với người nữ được nhiều người yêu thương, với người phụ nữ tài hoa, với nữ nhân là vợ của kẻ khác, với nữ nhân thân cận vì nguyên nhân tài sản; năm hạng nữ nhân này không nên thân cận."

1. Bổn Sanh Chim Cu Cu Nhỏ. [464]

1662. "Ngài là ai mà đứng ở không trung, trên bầu trời, với y phục tinh khiết? Vì sao các giọt nước mắt của ngài tuôn rơi? Nỗi sợ hãi ấy từ đâu đến?"

1663. "Tâu bệ hạ, ở trong lãnh thổ của bệ hạ, mọi người đã biết rõ tôi là: '*Bhaddasāla*' (Cây May Mắn). Trong khi tồn tại sáu mươi ngàn năm, tôi đã được họ tôn vinh.

1664. Tâu vị chúa tể một phương, trong khi cho xây dựng các thành phố, các ngôi nhà, và luôn cả các tòa lâu đài đa dạng, họ đã không xúc phạm đến tôi. Họ đã tôn vinh tôi như thế nào, mong rằng bệ hạ cũng hãy tôn vinh tôi y như thế."

1665. "Trẫm chưa nhìn thấy cây nào như ngài; thân cây của ngài đồ sộ về kích thước, về chiều cao và bề ngang. Ngài là tuyệt vời về chủng loại.

1666. Trẫm sẽ cho làm tòa lâu đài có một cột trụ, làm thích ý. Trẫm sẽ đưa ngài về nơi ấy. Này vị Dạ-xoa, cuộc sống của ngài sẽ được lâu dài."

1667. "Nếu tâm của bệ hạ đã sanh khởi như vậy, là việc tách rời tôi với thân cây, vậy hãy cắt lìa tôi thành nhiều phần, hãy cắt đứt thành từng khúc.

1668. Agge ca chetvā majjhe ca pacchā mūlañca chindatha,[1]
evaṃ me chijjamānassa na dukkhaṃ maraṇaṃ siyā.

1669. Hatthapādaṃ yathā chinde kaṇṇanāsañca jīvite,[2]
tato pacchā siro chinde taṃ dukkhaṃ maraṇaṃ siyā.

1670. Sukhannu khaṇḍaso chinnaṃ[3] bhaddasālavanaspati,[4]
kiṃ hetu kiṃ[5] upādāya khaṇḍaso chinnam[3] icchasi.

1671. Yañca hetuṃ upādāya hetu[6] dhammūpasaṃhitaṃ,
khaṇḍaso chinnam[3]icchāmi mahārāja suṇohi me.

1672. Ñātī[7] me sukhasaṃvaddhā[8] mama passe nivātajā,
tepihaṃ upahiṃseyyaṃ paresaṃ asukhocitaṃ.[9]

1673. Cetabbarūpaṃ[10] cetesi[11] bhaddasālavanaspati,[4]
hitakāmosi ñātīnaṃ abhayaṃ samma dadāmi te ”ti.[12]

2. Bhaddasālajātakaṃ.

1674. Kasanti vapanti te janā
manujā kammaphalūpajīvino,
nayimassa dīpakassa[13] bhāgino
jambudīpā[14] idameva no varaṃ.

1675. Tipañcarattūpagamamhi cando[15]
vego mahā hohiti[16] sāgarassa,
uplāpayaṃ[17] dīpamimaṃ uḷāraṃ
mā vo vadhi[18] gacchatha leṇamaññaṃ.

1676. Na jātayaṃ[19] sāgaravārivego
uppāṭaye[17] dīpamimaṃ uḷāraṃ,
taṃ me nimittehi bahūhi diṭṭhaṃ
mā bhetha kiṃ socatha modathavho.

---

1 pacchā mūlamhi chindatha - Ma, Syā;
pacchā mūlaṃ vichindatha - PTS.
2 jīvato - Ma, Syā.
3 chindaṃ - Syā.
4 vanappati - Ma, Syā.
5 kaṃ - PTS.
6 hetuṃ - Ma, PTS.
7 ñāti - Syā, PTS.
8 sukhasaṃvaḍḍhā - Syā.
9 assa dumocitaṃ - PTS.
10 ceteyyarūpaṃ - Ma, Syā.
11 cetasi - PTS.
12 dammmi teti - Ma, Syā.
13 raṭṭhassa - PTS.
14 jambūdīpā - Syā.
15 tipañcarattūpagatamhi cande - Ma, Syā.
16 hehiti - Ma, Syā.
17 uplavissaṃ - Ma; uplāvassaṃ - Syā.
18 vadhī - Ma, PTS.
19 na jātuyaṃ - Ma.

1668. Sau khi cắt ở phần ngọn, ở phần giữa, và sau cùng hãy cắt ở phần gốc. Trong khi tôi bị cắt đứt như vậy, thì cái chết có thể là không đau đớn."

1669. "Giống như chặt đứt bàn tay và bàn chân, rồi lỗ tai và lỗ mũi ở người còn sống, kế đến chặt đứt cái đầu sau cùng; cái chết ấy có thể là đau đớn.

1670. Này thần cây may mắn, này vị chúa tể của khu rừng, phải chăng việc được cắt thành khúc là an toàn? Điều gì là nguyên nhân, liên quan đến điều gì mà ngài lại muốn được cắt thành khúc?"

1671. "Việc tôi muốn được cắt thành khúc là có nguyên nhân, liên quan đến nguyên nhân được gắn liền với thực tế. Tâu đại vương, xin hãy lắng nghe tôi.

1672. Các thân quyến của tôi được phát triển an toàn, được sanh ra yên ổn ở bên cạnh tôi. Tôi lại có thể gây tổn thương đến họ, là việc đem lại sự không an toàn cho những người khác (nếu bị đốn ngã nguyên cây)."

1673. "Này thần cây may mắn, này vị chúa tể của khu rừng, ngài suy nghĩ có vẻ thấu đáo. Ngài có sự mong muốn điều lợi ích cho các thân quyến, thưa ngài, trẫm ban cho ngài sự không sợ hãi."

2. Bổn Sanh Thần Cây May Mắn. [465]

1674. "Các cư dân ấy cày và gieo hạt. Những người sống nhờ vào kết quả của công việc không phải là những người có phần chia của hòn đảo nhỏ này. Chính nơi này của chúng tôi còn quý báu hơn Jambudīpa."

1675. "Mặt trăng vào ba hay năm đêm sắp đến, sẽ có một đợt triều lớn của biển cả tràn ngập hòn đảo cao quý này. Cái chết chớ có xảy ra cho quý vị. Quý vị hãy đi đến chỗ nương náu khác."

1676. "Đợt triều của nước biển được sanh lên này không có thể tràn ngập hòn đảo cao quý này. Điều này đã được ta thấy nhờ vào nhiều điềm báo. Quý vị chớ sợ hãi. Việc gì quý vị sầu muộn? Quý vị hãy vui mừng.

1677. Pahūtabhakkhaṃ bahu-annapānaṃ
pattattha[1] āvāsamimaṃ uḷāraṃ,
na vo bhayaṃ paṭipassāmi kiñci
āputtaputtehi pamodathavho.

1678. Yo tvevayaṃ[2] dakkhiṇassaṃ disāyaṃ
khemanti pakkosati[3] tassa saccaṃ,
na uttaro vedi bhayābhayassa
mā bhetha kiṃ socatha modathavho.

1679. Yathā ime vippavadanti yakkhā
eko bhayaṃ saṃsati khemameko,
tadiṅgha mayhaṃ vacanaṃ suṇātha
khippaṃ lahuṃ mā vinassimha[4] sabbe.

1680. Sabbe samāgamma karoma nāvaṃ
doṇiṃ daḷhaṃ sabbayantūpapannaṃ,
sace ayaṃ dakkhiṇo saccamāha
moghaṃ paṭikkosati uttaro ayaṃ.[5]

1681. Sace vano[6] hohiti[7] āpadatthā
imañca dīpaṃ na pariccajema,
sace ca[8] kho uttaro saccamāha
moghaṃ paṭikkosati dakkhiṇo ayaṃ,[9]
tameva nāvaṃ abhiruyha sabbe
evaṃ mayaṃ sotthi tāremu[10] pāraṃ.

1682. Na ve sugaṇhaṃ paṭhamena seṭṭhaṃ
kaniṭṭhamāpāthagataṃ gahetvā,
yo cīdha majjhaṃ[11] paviceyya gaṇhati
save naro seṭṭhamupeti ṭhānaṃ.

1683. Yathāpi te sāgaravārimajjhe
sakammunā[12] sotthiṃ[13] vahiṃsu vāṇijā,
anāgatatthaṃ paṭivijjhiyāna
appampi nācceti sa bhūripañño.

---

[1] patattha - PTS.
[2] devoyaṃ - Ma;
devāyaṃ - Syā.
[3] paṭikkosati - Syā.
[4] vinasimha - Syā, PTS.
[5] uttaroyaṃ - Ma, Syā;
uttar' āyaṃ - PTS.
[6] sā ceva no - Ma, Syā, PTS.
[7] hehiti - Ma, Syā.
[8] sace va - PTS.
[9] dakkhiṇoyaṃ - Ma, Syā;
dakkhiṇ' āyaṃ - PTS.
[10] taremu - Ma, Syā, PTS.
[11] tacchaṃ - Ma.
[12] sakammanā - PTS.
[13] sotthi - Ma, Syā, PTS.

1677. Chỗ trú ngụ này là cao quý, có nhiều thức ăn, có nhiều cơm nước, và đạt được điều lợi ích. Ta không nhìn thấy bất cứ sự sợ hãi nào cho quý vị. Quý vị hãy vui đùa cùng các con cháu."

1678. "Chính vị thần ở hướng nam tuyên bố về sự thật của điều ấy là 'an toàn.' Vị thần hướng bắc đã không biết về sự sợ hãi và không sợ hãi. Quý vị chớ sợ hãi. Việc gì quý vị lại sầu muộn? Quý vị hãy vui mừng."

1679. "Giống như các Dạ-xoa này tranh cãi nhau, một bên bảo là sợ hãi, một bên bảo là an toàn. Vậy thì quý vị hãy lắng nghe lời nói của tôi. Mong rằng tất cả quý vị chớ bị tiêu hoại một cách mau chóng và chớp nhoáng.

1680. Tất cả chúng ta hãy tụ hội lại và làm chiếc thuyền, chiếc ghe chắc chắn, có đầy đủ tất cả bộ phận di chuyển (cây chèo, bánh lái, v.v...). Nếu vị thần ở hướng nam đã nói sự thật, thì vị thần ở hướng bắc tuyên bố điên rồ.

1681. Con thuyền sẽ thật sự có lợi ích cho chúng ta sau này khi có tai họa sanh khởi, và chúng ta sẽ không rời bỏ hòn đảo này. Và nếu vị thần ở hướng bắc đã nói sự thật, thì vị thần ở hướng nam tuyên bố điên rồ. Tất cả hãy leo lên chính chiếc thuyền ấy, như vậy chúng ta có thể vượt đến bờ kia một cách bình yên.

1682. Thật vật, trong khi không nắm lấy theo người thứ nhất là điều đúng đắn, sau khi nắm lấy việc đi theo quan điểm của người sau, và ở đây, người nào suy xét điều ở giữa rồi nắm lấy, chính người nam ấy đạt đến vị thế tốt nhất."

1683. "Cũng giống như những người kia ở giữa dòng nước của biển cả, những người thương buôn đã đi đến sự bình yên nhờ vào hành động của bản thân. Sau khi thấu triệt lợi ích ở tương lai, người nào không bỏ qua dầu là việc có tính chất nhỏ nhen, người ấy là vị có trí tuệ uyên bác.

1684. Bālā ca mohena rasānugiddhā
anāgataṃ appaṭivijjhiyatthaṃ,
paccuppanne sīdanti atthajāte[1]
samuddamajjhe yathā te manussā.

1685. Anāgataṃ paṭikayirātha kiccaṃ
mā maṃ kiccaṃ kiccakāle vyadhesi,
taṃ tādisaṃ paṭigata[2]kiccakāriṃ
na taṃ kiccaṃ kiccakāle vyadhetī "ti.[3]
3. Samuddavāṇijajātakaṃ.

1686. Kāmaṃ kāmayamānassa tassa ce taṃ samijjhati,
addhā pītimano hoti laddhā macco yadicchati.

1687. Kāmaṃ kāmayamānassa tassa ce taṃ samijjhati,
tato naṃ aparaṃ kāme ghamme[4] taṇhaṃva vindati.

1688. Gavaṃva siṅgino siṅgaṃ vaḍḍhamānassa vaḍḍhati,
evaṃ mandassa posassa bālassa avijānato,
bhiyyo taṇhā pipāsā ca vaḍḍhamānassa vaḍḍhati.

1689. Pathavyā[5] sāliyavakaṃ gavāssaṃ[6] dāsaporisaṃ,
datvāpi[7] nālamekassa iti vidvā[8] samañcare.

1690. Rājā pasayha paṭhaviṃ[9] vijetvā[10]
sasāgarantaṃ mahimāvasanto,
oraṃ samuddassa atittarūpo
pāraṃ samuddassapi[11] patthayetha.[12]

1691. Yāva anussaraṃ kāme manasā titti nājjhagā,
tato nivattā paṭikkamma disvā,
te ve tittā[13] ye paññāya tittā.

---

[1] atthe jāte - PTS.
[2] paṭikata - Ma, Syā, PTS.
[3] byadhetīti - Ma;
byadhesīti - Syā.
[4] dhamme - Ma.
[5] pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.
[6] gavassa - Ma.
[7] datvā ca - Ma; datvā vā - PTS.
[8] viddhā - Syā.
[9] pathaviṃ - Ma.
[10] vijitvā - Ma, Syā.
[11] samuddassāpi - PTS.
[12] patthayeva - Syā.
[13] te ve sutittā - Ma.

1684. Và những kẻ ngu tham đắm theo hương vị bởi vì si mê, sau khi không thấu triệt lợi ích trong tương lai, chúng ngồi yên trong hiện tại khi có sanh lên công việc, giống như là những người đàn ông ấy (bị mất mạng) ở giữa biển cả.

1685. Nên làm trước công việc cần làm cho thời vị lai (nghĩ rằng): 'Mong rằng công việc không làm cho tôi rối loạn vào thời điểm của công việc.' Vị ấy là người như thế ấy, có sự thực hiện công việc cần phải làm trước thời hạn. Công việc không làm cho vị ấy rối loạn vào thời điểm của công việc."

3. Bổn Sanh Biển Cả Và Thương Buôn. [466]

1686. "Đối với người ham muốn về dục, nếu điều ấy thành tựu đến người ấy, đương nhiên (người ấy) có ý vui mừng sau khi đã đạt được điều con người ước muốn.[1]

1687. Đối với người ham muốn về dục, nếu điều ấy thành tựu đến người ấy, từ đó người ấy có các dục nhiều thêm, tựa như người có cơn khát vào mùa nóng nực.

1688. Tựa như loài bò, khi con bò có sừng phát triển (cơ thể), thì cái sừng của nó cũng phát triển; tương tự như vậy, đối với kẻ đần độn, ngu dốt, không nhận thức, tham ái và sự khao khát phát triển nhiều thêm khi kẻ ấy tăng trưởng (về tuổi tác).

1689. Cho dù đã ban cho ruộng lúa *sāli*, ruộng lúa mạch, bò, ngựa, nô lệ, và con người ở trên trái đất, cũng vẫn không đủ cho một người; sau khi biết như thế, nên hành xử công bằng.

1690. Vị vua sau khi chiến thắng trái đất bằng vũ lực,
trong khi cư ngụ ở phần đất liền có đại dương bao quanh,
có dáng vẻ không thỏa mãn bờ bên này của biển cả,
thậm chí bờ bên kia của biển cả cũng mong mỏi.

1691. Chừng nào còn tưởng nhớ các dục ở trong tâm, người ấy còn chưa đạt đến sự thỏa mãn. Sau khi nhìn thấy điều bất lợi, từ đó quay trở lại, dừng lại; những người nào đã được thỏa mãn về trí tuệ, những người ấy quả thật đã được thỏa mãn.

[1] Giống câu kệ 770 của *Suttanipātapāḷi - Kinh Tập* (TTPV tập 29, trang 243).

1692. Paññāya tittinaṃ[1] seṭṭhaṃ na so kāmehi tappati,
paññāya tittaṃ purisaṃ taṇhā na kurute vasaṃ.

1693. Apacinetheva kāmāni[2] appicchassa alolupo,
samuddamatto puriso na so kāmehi tappati.

1694. Rathakārova cammassa parikantaṃ upāhanaṃ,
yaṃ yaṃ cajati[3] kāmānaṃ taṃ taṃ sampajjate sukhaṃ,
sabbañce sukhamiccheyya sabbe kāme pariccaje.

1695. Aṭṭha te bhāsitā gāthā sabbā honti sahassiyo,
patigaṇha mahābrahme sādhetaṃ tava bhāsitaṃ.

1696. Na me attho sahassehi satehi nahutehi vā,
pacchimaṃ bhāsato gāthaṃ kāme me na rato[4] mano.

1697. Bhaddo[5] vatāyaṃ māṇavako sabbalokavidū muni,
yo taṇhaṃ[6] dukkhajananiṃ parijānāti paṇḍito "ti.

4. Kāmajātakaṃ.

1698. Dasa khalu imāni[7] ṭhānāni yāni pubbe akāritvā,[8]
sa pacchā manutappati[9] iccāha[10] rājā janasandho.

1699. Aladdhā cittaṃ tapati[11] pubbe asamudānitaṃ,
na pubbe dhanamesissaṃ iti pacchānutappati.

1700. Sakyarūpaṃ pure santaṃ mayā sippaṃ na sikkhitaṃ,
kicchā vutti asippassa iti pacchānutappati.

1701. Kūṭavedī pure āsiṃ pisuno[12] piṭṭhimaṃsiko,
caṇḍo ca pharuso cāsiṃ[13] iti pacchānutappati.

1702. Pāṇātipātī pure āsiṃ luddo cāsiṃ[14] anāriyo,
bhūtānaṃ nāvadāyissaṃ[15] iti pacchānutappati.

1703. Bahūsu vata santīsu[16] anapādāsu[17] itthisu,
paradāraṃ asevissaṃ[18] iti pacchānutappati.

---

[1] tittīnaṃ - Syā.
[2] kāmānaṃ - Ma.
[3] jahati - Syā.
[4] nirato - Syā.
[5] bhadrako - Ma, Syā.
[6] yo imaṃ taṇhaṃ - Ma, PTS.
[7] khalumāni - Syā.
[8] akaritvā - Ma, Syā, PTS.
[9] pacchā anutappati - Syā; pacchā-m-anutappati - PTS.
[10] iccevāha - Ma.
[11] vittaṃ tappati - Ma, Syā.
[12] pisuṇo - Ma, Syā, PTS.
[13] cāpi - Ma.
[14] cāpi - Ma, Syā.
[15] nāpacāyissaṃ - Ma, Syā.
[16] santāsu - PTS.
[17] anāpādāsu - Ma, Syā, PTS.
[18] āsevissaṃ - Syā.

1692. Sự thỏa mãn về trí tuệ là cao quý, người ấy không bị đốt nóng bởi các dục. Với người đã được thỏa mãn về trí tuệ, tham ái không tạo được quyền lực.

1693. Thật vậy, nên giảm thiểu các dục, nên là người có ham muốn ít, không tham lam. Người (có trí tuệ lớn lao) ước chừng như biển cả, người ấy không bị đốt nóng bởi các dục.

1694. Tựa như người thợ thuộc da đang cắt miếng da tạo thành chiếc giày, mỗi khi dứt bỏ được chút nào của các dục, thì đạt đến hạnh phúc được chút ấy. Nếu mong muốn hạnh phúc trọn vẹn, thì nên lìa bỏ tất cả các dục."

1695. "Tám kệ ngôn đã được ngài nói, tất cả đều xứng đáng bạc ngàn. Thưa vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ngài hãy thọ nhận. Lành thay lời đã nói ấy của ngài."

1696. "Không có lợi ích gì cho ta với một ngàn, với một trăm, hay với mười ngàn. Trong khi ta nói kệ ngôn cuối cùng, tâm ý của ta không còn thích thú ở dục."

1697. "Chàng thanh niên thật sự hiền thiện, là bậc hiền sĩ hiểu biết tất cả thế gian, là bậc sáng suốt biết toàn diện tham ái, nguồn sanh ra khổ đau."

4. Bổn Sanh Các Dục. [467]

1698. "'Quả thật, có mười sự việc này, mà người nào trước đây đã không làm thì sau này người ấy bị hối tiếc,' đức vua Janasandha đã nói như thế.

1699. Tâm nóng nảy sau khi không đạt được vật đã không được tích lũy trước đây (nghĩ rằng): 'Trước đây ta đã không tầm cầu tài sản,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1700. 'Trong khi có dáng vẻ có khả năng (để học tập) trước đây, nghề nghiệp đã không được ta học tập, sự sinh sống của người không có nghề nghiệp là khó khăn,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1701. 'Trước đây, ta đã là người biết giả dối, đâm thọc, nói lén sau lưng. Và ta đã là người tàn nhẫn và thô lỗ,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1702. 'Trước đây, ta đã có sự giết hại sanh mạng và đã là người hung dữ, không thánh thiện. Ta đã không thương xót các sinh linh,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1703. 'Thật vậy, trong khi đang có nhiều phụ nữ chưa được ai cưới hỏi, tôi đã quyến rũ vợ của người khác,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1704. Bahumhi vata santamhi annapāne upaṭṭhite,
na pubbe adadiṃ[1] dānaṃ iti pacchānutappati.

1705. Mātaraṃ pitaraṃ vāpi[2] jiṇṇake gatayobbane,[3]
pahū santo na posissaṃ iti pacchānutappati.

1706. Ācariyamanusatthāraṃ sabbakāmarasāharaṃ,
pitaraṃ atimaññissaṃ[4] iti pacchānutappati.

1707. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
na pubbe payirupāsissaṃ iti pacchānutappati.

1708. Sādhu hoti tapo ciṇṇo santo ca payirupāsito,
na ca pubbe tapo ciṇṇo iti pacchānutappati.

1709. Yo ca etāni ṭhānāni yoniso paṭipajjati,
karaṃ purisakiccāni sa pacchā nānutappatī "ti.

5. Janasandhajātakaṃ.

1710. Kaṇho kaṇho ca ghoro ca sukkadāṭho patāpavā,[5]
baddho[6] pañcahi rajjūhi kiṃ dhīra[7] sunakho tava.

1711. Nāyaṃ migānaṃ atthāya usīnara[8] bhavissati,
manussānaṃ anayo hutvā tadā kaṇho pamokkhati.

1712. Pattahatthā samaṇakā muṇḍā saṃghāṭipārutā,
naṅgalehi kasissanti tadā kaṇho pamokkhati.

1713. Tapassiniyo pabbajitā muṇḍā saṃghāṭipārutā,
yadā loke gamissanti tadā kaṇho pamokkhati.

1714. Dīghuttaroṭṭhā[9] jaṭilā paṅkadantā rajassirā,
iṇaṃ vodāya[10] gacchanti tadā kaṇho pamokkhati.

1715. Adhicca vede sāvittiṃ yaññatantrañca[11] brahmaṇā,
bhatikāya yajissanti tadā kaṇho pamokkhati.

---

[1] adadaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] pitarañcāpi - Ma, PTS;
pitaraṃ cāpi - Syā.
[3] jinnakaṃ gatayobbanaṃ - Ma.
[4] accamaññissaṃ - PTS.
[5] pabhāsavā - Ma, Syā.
[6] bandho - Syā.
[7] ravi - Ma; vīra - Syā.
[8] usīnaka - Ma;
usinnara - Syā.
[9] dīghottaroṭṭhā - Ma.
[10] codāya - Ma; codaya - Syā.
[11] yaññatantañca - Ma;
yaññaṃ tatañca - Syā.

1704. 'Thật vậy, trước đây ta đã không ban phát vật thí trong khi có nhiều cơm nước được sẵn sàng,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1705. 'Trong khi có khả năng, ta đã không nuôi dưỡng mẹ hoặc luôn cả cha đã già nua, đã qua thời tuổi trẻ,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1706. 'Ta đã khi dễ người cha, người thầy và người cố vấn có khả năng mang lại hương vị của tất cả các dục,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1707. 'Trước đây, ta đã không đi đến hầu cận các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn, luôn cả các bậc có giới hạnh, các vị nghe nhiều hiểu rộng,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1708. 'Lành thay hạnh khắc khổ đã được hành trì, và bậc an tịnh đã được đi đến hầu cận! Nhưng hạnh khắc khổ đã không được ta hành trì trước đây,' sau này người ấy bị hối tiếc như thế.

1709. Và người nào thực hành đúng đường lối các sự việc này trong khi làm các phận sự của con người, người ấy sau này không bị hối tiếc."

5. Bổn Sanh Đức Vua Janasandha. [468]

1710. "Thưa bậc sáng trí, có phải con chó đen tuyền và ghê rợn, có răng nanh trắng hếu, oai vệ, bị buộc lại bằng năm sợi dây thừng là của ngài?"

1711. "Tâu đức vua Usīnara, con chó này sẽ không vì mục đích (ăn thịt) các loài thú; khi nào có sự sai trái của con người, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1712. Khi nào các hạng Sa-môn, cạo đầu, tay cầm bình bát, trùm tấm y khoác ngoài, sẽ cày đất với các lưỡi cày, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1713. Khi nào các nữ đạo sĩ khổ hạnh, đã được xuất gia, cạo đầu, trùm tấm y khoác ngoài, sẽ đi đến thế gian (ngũ dục), khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1714. Khi nào các vị đạo sĩ bện tóc, có râu dài, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi, đi đến việc cho vay lấy lãi, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1715. Khi nào các vị Bà-la-môn, sau khi học thuộc lòng kinh Sāvittī thuộc Vệ-đà và trình tự của lễ tế, sẽ làm lễ tế với tiền công, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1716. Mātaraṃ pitaraṃ vāpi[1] jiṇṇake gatayobbane,[2]
pahū santā[3] na bharanti tadā kaṇho pamokkhati.

1717. Mātaraṃ pitaraṃ vāpi[1] jiṇṇake gatayobbane,[2]
bālā tumheti vakkhanti tadā kaṇho pamokkhati.

1718. Ācariyabhariyaṃ sakhābhariyaṃ[4] mātulāniṃ pitucchayaṃ,[5]
yadā loke gamissanti tadā kaṇho pamokkhati.

1719. Asicammaṃ gahetvāna khaggaṃ paggayha brāhmaṇā,
panthaghātaṃ karissanti tadā kaṇho pamokkhati.

1720. Sukkacchavī vedhaverā thullabāhu[6] apātubhā,
mithubhedaṃ[7] karissanti tadā kaṇho pamokkhati.

1721. Māyāvino nekatikā asappurisacintakā,[8]
yadā loke bhavissanti tadā kaṇho pamokkhatī "ti.

6. Mahākaṇhajātakaṃ.

1722. Neva kiṇāmi napi[9] vikkiṇāmi
na cāpi me sannicayo ca atthi,[10]
sukiccharūpaṃ vatidaṃ parittaṃ
patthodano nālamayaṃ duvinnaṃ.

1723. Appamhā appakaṃ dajjaṃ[11] anumajjhato majjhakaṃ,
bahumhā bahukaṃ dajjā adānaṃ nūpapajjati.[12]

1724. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ[13] samāruha[14] nekāsī labhate sukhaṃ.

---

1 pitarañcāpi - Ma; pitaraṃ cāpi - Syā.
2 jiṇṇakaṃ gatayobbanaṃ - Ma.
3 pahū santo - Ma;
pahusanto - Syā, PTS.
4 sakhiṃ - Ma, Syā.
5 mātulāniṃ pitucchakiṃ - Ma, Syā;
mātulānīpitucchasaṃ - PTS.
6 thūlabāhū - Ma, Syā.
7 mittabhedaṃ - Ma, Syā.
8 cintikā - Syā.
9 na - Syā.
10 idhatthi - Syā.
11 dajjā - Ma, Syā.
12 nupapajjati - Ma.
13 ariyamaggaṃ - Ma, Syā.
14 samārūha - Ma, Syā.

1716. Khi nào những đứa con không đỡ đần mẹ, hoặc luôn cả cha đã già nua, đã qua thời tuổi trẻ, trong khi chúng có khả năng, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1717. Khi nào chúng sẽ nói với mẹ, hoặc luôn cả cha đã già nua, đã qua thời tuổi trẻ, rằng: 'Các người là ngu dốt,' khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1718. Khi nào ở thế gian, chúng sẽ đi đến (quyến rũ) vợ của thầy, vợ của bạn, vợ của cậu, em gái của cha (cô, o), khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1719. Khi nào các vị Bà-la-môn cầm lấy gươm với cái khiên rồi giơ gươm lên và sẽ gây ra việc giết chóc ở đường lộ, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1720. Khi nào những đứa con trai của các góa phụ, có nước da trắng, có cánh tay lớn, không trung thực, sẽ thực hiện việc chia rẽ bạn bè, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra.

1721. Khi nào những kẻ xảo trá, gian lận, có ý nghĩ gây khổ đau cho người khác sẽ xuất hiện ở thế gian, khi ấy con chó đen sẽ được thả ra."

6. Bổn Sanh Con Chó Đen Lớn. [469]

(Lời kẻ keo kiệt Kosiya)
1722. "Ta chẳng những không mua, cũng không bán.
Thậm chí, sự tích lũy của ta cũng không có.
Phần có được vô cùng khó khăn này quả thật là ít ỏi.
Lượng cháo này không đủ cho hai người."

(Lời Thiên Chủ Sakka)
1723. "Nên bố thí chút ít từ phần của cải chút ít. Nên bố thí vừa phải từ phần của cải vừa phải. Nên bố thí nhiều từ phần của cải có nhiều. Không đạt đến việc không bố thí.

1724. Này Kosiya, ta nói điều ấy với ông. Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không thể đạt được hạnh phúc."

1725. Moghañcassa hutaṃ hoti moghañcāpi samīhitaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ eko bhuñjati bhojanaṃ.

1726. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ[1] samāruha[2] nekāsī labhate sukhaṃ.

1727. Saccaṃ tassa[3] hutaṃ hoti saccaṃ cāpi samīhitaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ neko bhuñjati bhojanaṃ.

1728. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samāruha nekāsī labhate sukhaṃ.

1729. Sarañca juhati poso bāhukāya[4] gayāya ca,
doṇe timbarutitthasmiṃ sīghasote mahāvahe.

1730. Atra cassa hutaṃ hoti atra cassa samīhitaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ neko bhuñjati bhojanaṃ.

1731. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samāruha nekāsī labhate sukhaṃ.

1732. Baḷisaṃ hi so niggilati[5] dīghasuttaṃ sabandhanaṃ,
atithismiṃ yo nisinnasmiṃ eko bhuñjati bhojanaṃ.

1733. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca,
ariyaṃ maggaṃ samāruha nekāsī labhate sukhaṃ.

1734. Uḷāravaṇṇā vata brāhmaṇā ime
ayañca vo sunakho kissa hetu,
uccāvacaṃ vaṇṇanibhaṃ vikubbati
akkhātha no brāhmaṇā ke nu tumhe.

---

[1] ariyamaggaṃ - Ma, Syā.
[2] samārūha - Ma, Syā.
[3] saccañcassa - Ma, Syā.
[4] bahukāya - Ma, Syā.
[5] nigilati - Ma, Syā.

(Lời Thần Mặt Trăng)
1725. "Kẻ nào đơn độc thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi (xơi nước), việc cúng tế của kẻ này là rỗng không, việc gắng sức (tạo lập tài sản) cũng là rỗng không.

1726. Này Kosiya, ta nói điều ấy với ông. Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không thể đạt được hạnh phúc."

(Lời Thần Mặt Trời)
1727. "Người nào không đơn độc thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi (xơi nước), việc cúng tế của người ấy là chân chánh, việc gắng sức (tạo lập tài sản) cũng là chân chánh.

1728. Này Kosiya, ta nói điều ấy với ông. Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc."

(Lời xa phu Mātali)
1729. "Người cúng tế ở hồ nước và ở sông Bahukā, ở hồ sen Gayā, ở bến tắm Doṇa, ở bến tắm Timbaru, ở dòng nước chảy xiết, ở con sông lớn.

1730. Người nào không đơn độc thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi (xơi nước), việc cúng tế của người này là có kết quả, việc gắng sức (tạo lập tài sản) là có kết quả.

1731. Này Kosiya, ta nói điều ấy với ông. Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không thể đạt được hạnh phúc."

(Lời Càn-thát-bà Pañcasikha)
1732. "Kẻ nào đơn độc thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi (xơi nước), kẻ ấy nuốt vào chính cái lưỡi câu có sợi cước dài, có sự trói buộc.

1733. Này Kosiya, ta nói điều ấy với ông. Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không thể đạt được hạnh phúc."

(Lời kẻ keo kiệt Kosiya)
1734. "Các vị Bà-la-môn này quả thật có giai cấp cao quý.
Và đây là con chó của các vị, nguyên nhân là thế nào?
Nó biến hóa thành cao, thấp, có màu sắc và ánh sáng.
Thưa các vị Bà-la-môn, các vị hãy giải thích cho chúng tôi các vị là ai?"

1735. Cando ca suriyo ca ubho idhāgatā
ayaṃ pana mātali devasārathi,
sakkohamasmi tidasānamindo
eso ca kho pañcasikhoti vuccati.

1736. Pāṇissarā mudiṅgā ca murajāḷambarāni[1] ca,
suttamenaṃ pabodhenti paṭibuddho ca nandati.

1737. Ye kecime maccharino kadariyā
paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṃ,
idheva nikkhippa sarīradehaṃ
kāyassa bhedā nirayaṃ vajanti.

1738. Ye kecime suggatimāsasānā[2]
dhamme ṭhitā saṃyame saṃvibhāge,
idheva nikkhippa sarīradehaṃ
kāyassa bhedā sugatiṃ vajanti.

1739. Tvaṃ nosi[3] ñāti purimāsu jātisu
so maccharī rosako[4] pāpadhammo,
taveva atthāya idhāgatamhā
mā pāpadhammo nirayaṃ apattha.[5]

1740. Addhā hi maṃ vo[6] hitakāmā yaṃ maṃ samanusāsatha,
sohaṃ tathā karissāmi sabbaṃ vuttaṃ hitesihi.

1741. Esāhamajjeva upāramāmi[7]
nacāpahaṃ[8] kiñci kareyya pāpaṃ,
nacāpi me kiñcimadeyyamatthi[9]
nacāpadatvā[10] udakampahaṃ pibe.[11]

1742. Evañca me dadato sabbakālaṃ
bhogā ime[12] vāsava khīyissanti,
tato ahaṃ pabbajissāmi sakka
hitvāna kāmāni yathodhikānī "ti.

7. Kosiyajātakaṃ.

---

[1] murajālambarāni - Ma, Syā.
[2] suggatimāsamānā - Ma, Syā.
[3] no - Syā.
[4] kosiyo - Syā.
[5] gamittha - Ma.
[6] te - Syā.
[7] esohamajjeva uparamāmi - Syā.
[8] na cāpihaṃ - Ma, Syā.
[9] kiñci adeyyamatthi - Ma, Syā.
[10] na cāpidatvā - Ma, Syā.
[11] udakaṃ pivāmi - Ma, Syā; udakaṃ pahaṃ piye - PTS.
[12] idha - Syā.

(Lời Thiên Chủ Sakka)
1735. "Canda và Suriya, cả hai đã đi đến nơi này.
Còn đây là Mātali, người điều khiển thiên xa.
Ta là Sakka, Chúa của cõi Tam Thập.
Và vị kia được gọi là Pañcasikha.

1736. Các điệu nhạc, các trống nhỏ, các trống một mặt, và các trống lớn đánh thức kẻ ấy đang ngủ say. Và người ấy vui mừng khi được thức tỉnh

1737. Những kẻ nào bỏn xẻn, keo kiệt,
những kẻ mắng nhiếc các vị Sa-môn và Bà-la-môn,
ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác,
do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến địa ngục.

1738. Những người nào đang mong mỏi cõi trời,
đứng vững ở đạo đức, ở sự tự chế ngự, và ở sự san sẻ,
ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác,
do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến chốn an vui.

1739. Ông là thân quyến của chúng tôi ở những kiếp sống trước.
Ông đây bỏn xẻn, có tánh khiêu khích, có bản chất ác độc.
Vì lợi ích cho chính ông mà chúng tôi đã đi đến nơi này.
Mong sao cho kẻ có bản chất ác độc chớ đọa vào địa ngục."

(Lời kẻ keo kiệt Kosiya)
1740. "Các ngài quả thật là những người mong muốn điều lợi ích cho tôi, nên các ngài mới chỉ dạy cho tôi. Tôi đây sẽ thực hành đúng theo mọi điều đã được nói ra bởi các bậc hữu ân.

1741. Ngay từ hôm nay, tôi đây ngưng hẳn,
và tôi cũng không làm bất cứ điều gì ác độc,
cũng không có bất cứ cái gì mà tôi không thể bố thí,
và tôi cũng không thể uống nước sau khi tôi chưa bố thí.

1742. Và trong khi tôi bố thí vào mọi lúc như vậy,
thưa vị chúa của chư Thiên, các của cải này sẽ cạn kiệt.
Kế đó, tôi sẽ xuất gia, thưa Thiên Chủ Sakka,
sau khi tôi đã từ bỏ các dục đến hết mức (của chúng)."

7. Bổn Sanh Kẻ Keo Kiệt Kosiya. [470]

1743. Yesaṃ na kadāci bhūtapubbaṃ
sakkhiṃ[1] sattapadampi imasmiṃ[2] loke,
jātā amittā duve[3] sahāyā
paṭisandhāya[4] caranti kissa hetu.

1744. Yadi me ajja pātarāsakāle
paṇhaṃ[5] na sakkuṇeyyātha[6] vattumetaṃ,
raṭṭhā pabbājayissāmi vo sabbe
na hi mattho[7] duppaññajātikehi.

1745. Mahājanasamāgamamhi ghore
janakolāhalasaṅgamamhi jāte,
vikkhittamanā anekacittā
pañhaṃ na sakkuṇoma vattumetaṃ.

1746. Ekaggacittā ca[8] ekamekā
rahasigatā atthaṃ nicintayitvā,[9]
paviveke sammasitvāna dhīrā
atha vakkhanti janinda atthametaṃ.[10]

1747. Uggaputtarājaputtiyānaṃ
urabbhamaṃsaṃ[11] piyaṃ manāpaṃ,
na te sunakhassa[12] adenti maṃsaṃ
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

1748. Cammaṃ vihananti eḷakassa
assapiṭṭhattharaṇasukhassa[13] hetu,
na ca te[14] sunakhassa attharanti
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

1749. Āvellitasiṅgiko hi meṇḍo
na ca sunakhassa visāṇāni[15] atthi,
tiṇabhakkho maṃsabhojano ca
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

1750. Tiṇamāsi palāsamāsi meṇḍo
na ca sunakho[16] tiṇamāsi no palāsaṃ,
gaṇheyya suṇo[17] sasaṃ biḷāraṃ
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

---

[1] sakhyaṃ - Ma; sakhi - Syā.
[2] sattapadampimasmi - Ma;
sattapadampi imasmi - PTS.
[3] dve - Syā, PTS.
[4] paṭisanthāya - Syā, PTS.
[5] pañhaṃ - Ma, Syā.
[6] sakkuṇātha - Syā; sakkuṇetha - PTS.
[7] mamattho - Syā.
[8] ekaggacittāva - Ma, Syā.
[9] atthāni cintayitvā - Syā.
[10] etamatthaṃ - Ma, Syā.
[11] urabbhassa maṃsaṃ - Ma.
[12] na sunakhassa te - Ma.
[13] assapiṭṭhattharassukhassa - Ma;
assapiṭṭhattharaṇaṃ sukhassa - Syā;
assapiṭṭhattharaṇassa - PTS.
[14] na te - Syā, PTS.
[15] visāṇakāni - Ma, Syā.
[16] suṇo - Syā.
[17] sunakho - Syā.

1743. “Đối với những kẻ thù trước đây chưa bao giờ có sự đối diện trong khoảng cách bảy bước chân ở thế gian này, giờ họ đã trở thành hai người bạn sống liên kết với nhau; nguyên nhân là thế nào?”

1744. “Nếu hôm nay, vào bữa ăn sáng của trẫm, các khanh không có khả năng để trả lời câu hỏi ấy, trẫm sẽ trục xuất tất cả các khanh ra khỏi đất nước, bởi vì với những kẻ có tuệ tồi thì không có lợi ích cho trẫm.”

1745. “Ở nơi tập trung đông đảo dân chúng, ở nơi hãi hùng, ở cuộc hội họp ồn ào của loài người đã xảy ra, chúng tôi có ý nghĩ bị rối loạn, có tâm tánh thất thường, không có khả năng để trả lời câu hỏi ấy.

1746. Tâu vị chúa của loài người, các bậc sáng trí, với tâm được chuyên nhất và chỉ một mình, đã đi đến nơi thanh vắng, sau khi suy nghĩ kỹ lưỡng về ý nghĩa, sau khi nắm vững được vấn đề ở nơi cô quạnh, các vị sẽ nói về ý nghĩa ấy.”

1747. “Đối với các trai trẻ dòng quý tộc và các trai trẻ thuộc hoàng gia, thịt cừu là đáng yêu, hợp ý. Những vị ấy không ăn thịt chó. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó.”

1748. “Họ lột da của loài cừu vì nguyên nhân của sự thoải mái trong việc trải lên lưng ngựa. Và họ không trải lên bằng da của loài chó. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó.”

1749. “Bởi vì cừu là loài thú có sừng cong, và không có các sừng ở loài chó. Cừu có thức nhai là cỏ và chó có thức ăn là thịt. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó.”

1750. “Cừu là loài ăn cỏ và là loài ăn lá. Còn chó không ăn cỏ và không ăn lá. Chó có thể săn bắt thỏ và mèo. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó.”

1751. Aḍḍhaṭṭhapādo[1] catuppadassa
meṇḍo aṭṭhanakho adissamāno,
chādiyamāharati ayaṃ imassa
maṃsaṃ āharati ayaṃ amussa.

1752. Pāsādagato[2] videhaseṭṭho
vitihāraṃ[3] aññamañña[4]bhojanānaṃ,
addakkhi[5] kira sakkhi taṃ[6] janindo
bobhukkhassa[7] ca puṇṇamukhassa[8] cetaṃ.

1753. Lābhā vata me anapparūpā
yassa medisā[9] paṇḍitā kulamhi,
pañhassa gambhīragataṃ nipuṇamatthaṃ
paṭivijjhanti subhāsitena dhīrā.

1754. Assatarīrathañca ekamekaṃ
phītaṃ gāmavarañca ekamekaṃ,
sabbesaṃ vo dammi paṇḍitānaṃ
paramapatītamano subhāsitenā "ti.

8. Meṇḍakapañhajātakaṃ.[10]

1755. Nādiṭṭhā[11] parato dosaṃ aṇuṃthūlāni sabbaso,
issaro paṇaye daṇḍaṃ sāmaṃ appaṭivekkhiya.

1756. Yo ca appaṭivekkhitvā daṇḍaṃ kubbati khattiyo,
sakaṇṭakaṃ so gilati jaccandhova samakkhikaṃ.

1757. Adaṇḍiyaṃ daṇḍayati[12] daṇḍiyañca adaṇḍiyaṃ,
andhova visamaṃ maggaṃ na jānāti samāsamaṃ.

1758. Yo ca etāni ṭhānāni aṇuṃthūlāni sabbaso,
sudiṭṭhaṃ cānusāseyya[13] save[14] voharitum[15]arahati.

1759. Nekantamudunā sakkā ekantatikhiṇena vā,
attaṃ mahante[16] ṭhāpetuṃ[17] tasmā ubhayamācare.

---

[1] aṭṭhaḍḍhapado - Ma, Syā.
[2] pāsādavaragato - Ma, Syā.
[3] vītihāraṃ - Syā.
[4] aññoñña - Syā.
[5] addasa - Syā.
[6] sakkhikaṃ - Ma;
sakkhitaṃ - Syā.
[7] bubhukkassa - Ma, Syā;
bhobhukkhassa - PTS.
[8] puṇṇaṃ mukhassa - Ma.
[9] me īdisā - Syā.
[10] meṇḍakapañhājātakaṃ - Syā.
[11] nādaṭṭhā - Ma, PTS.
[12] daṇḍiyati - Syā, PTS.
[13] sudiṭṭhamanusāseyya - Ma, Syā;
sudiṭṭhaṃ anusāseyya - PTS.
[14] sa ve - Ma, PTS.
[15] vohātum - PTS.
[16] mahatte - Syā.
[17] ṭhapetuṃ - Ma.

1751. "Là con thú bốn chân thuộc loài tứ túc, con cừu có tám móng (mỗi chân có hai móng) không bị phát hiện (khi đi lấy thịt). Con chó này mang lại vật che đậy (rơm, cỏ) cho con cừu kia; con cừu kia mang lại thịt cho con chó này.

1752. Vị thủ lĩnh xứ sở Videha đi đến tòa lâu đài, vị chúa của loài người đã thực sự nhìn thấy tận mắt việc trao đổi về thức ăn giữa con thú này với con kia. Và điều ấy xảy ra giữa con chó và con cừu."

1753. "Thật vậy, lợi ích với hình thức không phải là ít ỏi đã có cho trẫm, là việc trẫm đây có được các bậc sáng suốt như thế này ở gia tộc! Bằng lời nói khéo léo, các bậc sáng trí thấu triệt ý nghĩa vi tế và sâu sắc của câu hỏi.

1754. Với tâm ý được hài lòng tột đỉnh, trẫm sẽ ban cho tất cả những bậc sáng suốt các khanh mỗi vị một cỗ xe kéo bởi lừa cái, và mỗi vị được ân huệ là một ngôi làng giàu có."

8. Bổn Sanh Câu Hỏi Về Con Cừu. [471]

1755. "Sau khi chưa nhìn thấy tội lỗi của người khác, sau khi chưa tự mình xem xét các tội nhỏ lớn về mọi khía cạnh, vị chúa tể không nên ra lệnh hình phạt.

1756. Và vị Sát-đế-lỵ nào không xem xét mà thực hành hình phạt, vị ấy là kẻ nuốt phải xương, tựa như người mù bẩm sinh ăn phải ruồi.

1757. Người gia hình kẻ không đáng bị phạt và không gia hình kẻ đáng bị phạt, tựa như người mù đi ở đường gồ ghề không nhận biết chỗ bằng phẳng và không bằng phẳng.

1758. Và vị nào có thể chỉ dạy sau khi đã xem xét kỹ lưỡng các sự việc lớn nhỏ ấy về mọi khía cạnh, vị ấy quả thật xứng đáng để phát biểu.

1759. Không thể thiết lập bản thân vào địa vị quan trọng theo cách quá nhu nhược hay theo cách quá khắc nghiệt; vì thế, nên hành xử cả hai cách.

1760. Paribhūto mudu hoti atitikkho ca veravā,
etañca ubhayaṃ ñatvā anumajjhaṃ samācare.

1761. Bahumpi ratto bhāseyya duṭṭhopi bahubhāsati,
na itthikāraṇā rāja puttaṃ ghātetumarahasi.

1762. Sabbo ca[1] loko ekanto[2] itthī ca ayamekikā,
tenāhaṃ paṭipajjissaṃ gaccha pakkhipatheva naṃ.[3]

1763. Anekatāle narake gambhīre ca suduttare,
pātito giriduggasmiṃ kena tvaṃ tattha nāmari.

1764. Nāgo nāgabalo[4] tattha thāmavā girisānujo,
paccaggahī[5] maṃ bhogehi tenāhaṃ tattha nāmariṃ.

1765. Ehi taṃ paṭinessāmi rājaputta sakaṃ gharaṃ,
rajjaṃ kāresi[6] bhaddante kiṃ araññe karissasi.

1766. Yathā gilitvā baḷisaṃ[7] uddhareyya salohitaṃ,
uddharitvā sukhī assa evaṃ[8] passāmi attanaṃ.[9]

1767. Kinnu tvaṃ baḷisaṃ brūsi kiṃ tvaṃ brūsi salohitaṃ,
kinnu tvaṃ ubbhataṃ brūsi tamme akkhāhi pucchito.

1768. Kāmāhaṃ baḷisaṃ brūmi hatthiassaṃ salohitaṃ,
cattāhaṃ ubbhataṃ brūmi evaṃ jānāhi khattiya.

1769. Ciñcāmāṇavikā[10] mātā devadatto ca me pitā,
ānando paṇḍito nāgo sāriputto ca devatā,
ahaṃ tadā rājaputto[11] evaṃ dhāretha jātakan ”ti.

9. Mahāpadumajātakaṃ.

---

[1] sabbova - Ma, Syā.
[2] ekato - Ma, Syā.
[3] gacchatha pakkhipatheva taṃ - Ma.
[4] jātaphaṇo - Ma; jātabalo - Syā, PTS.
[5] paccaggahi - Ma; paccuggahi - Syā.
[6] kārehi - Ma, Syā, PTS.
[7] balisaṃ - Syā.
[8] sukhaṃ - PTS.
[9] attanā - Syā; attani - PTS.
[10] ciñcamāṇavikā - Syā, PTS.
[11] rājaputto ahaṃ āsiṃ - Ma.

1760. Người nhu nhược thì bị khinh miệt, và người quá khắc nghiệt thì có kẻ thù nghịch. Sau khi biết cả hai điều ấy, nên thực hành theo lối trung dung.

1761. Người bị ái luyến có thể nói nhiều, người bị sân hận cũng nói nhiều. Tâu bệ hạ, không vì nguyên nhân phụ nữ, mà ngài có thể giết hại con trai."

1762. "Tất cả thế gian là một phe, và người phụ nữ này chỉ một mình. Vì thế, trẫm sẽ thực hành theo lời vương hậu. Ngươi hãy đi. Các khanh hãy ném nó xuống vực."

1763. "Con đã bị ném vào khe núi, ở địa ngục có nhiều cây thốt-nốt, sâu thẳm, và khó vượt qua; vì sao con đã không chết ở nơi ấy?"

1764. "Ở nơi ấy, có con rắn có oai lực của loài rắn, có sức mạnh, được sanh ra ở vùng núi đồi, đã đón nhận con bằng những vòng thân thể cuộn tròn; vì thế, con đã không chết ở nơi ấy."

1765. "Này hoàng tử, hãy đến, trẫm sẽ đưa con về lại nhà của mình. Con hãy cai trị xứ sở. Này người đạo đức, con sẽ làm gì ở trong rừng?"

1766. "Giống như con cá cắn lưỡi câu, khi kéo lên thì có chảy máu. Sau khi đã kéo lên thì có sự thoải mái; con nhìn thấy bản thân mình tương tự như vậy."

1767. "Con nói cái gì về lưỡi câu? Con nói cái gì về có chảy máu? Con nói cái gì về đã được kéo lên? Được hỏi, con hãy giải thích điều ấy cho trẫm."

1768. "Con nói sự ham muốn là lưỡi câu, voi và ngựa là có chảy máu. Con nói đã bị từ bỏ là đã được kéo lên. Thưa vị Sát-đế-ly, ngài hãy nhận biết như thế."

1769. "Kiều nữ Ciñcā là vương hậu, Devadatta là vua cha của Ta, Ānanda là con rắn sáng suốt, Sāriputta là vị Thiên nhân, khi ấy Ta là vị hoàng tử, các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh này như vậy."

9. Bổn Sanh Hoàng Tử Paduma Vĩ Đại. [472]

1770. Kāni kammāni kubbānaṃ kathaṃ viññū parakkame,
amittaṃ jāneyya medhāvī disvā sutvā ca[1] paṇḍito.

1771. Na naṃ umhayate disvā na ca naṃ paṭinandati,
cakkhūni cassa[2] na dadāti paṭilomaṃ ca vattati.

1772. Amitte tassa bhajati mitte tassa na sevati,
vaṇṇakāme nivāreti akkosante pasaṃsati.

1773. Guyhañca tassa nakkhāti tassa guyhaṃ na gūhati,
kammaṃ tassa na vaṇṇeti paññassa nappasaṃsati.

1774. Abhave nandati tassa bhave tassa na nandati,
acchariyaṃ[3] bhojanaṃ laddhā tassa nuppajjate sati,
tato naṃ nānukampati aho sopi[4] labheyyito.

1775. Iccete soḷasākārā amittasmiṃ patiṭṭhitā,
yehi amittaṃ jāneyya disvā sutvā ca[1] paṇḍito.

1776. Kāni kammāni kubbānaṃ kathaṃ viññū parakkame,
mittaṃ jāneyya medhāvī disvā sutvā ca[1] paṇḍito.

1777. Pavuttaṃ cassa[5] sarati āgataṃ abhinandati,
tato kelāyito[6] hoti vācāya paṭinandati.

1778. Mitte tasseva bhajati amitte tassa na sevati,
akkosante nivāreti vaṇṇakāme pasaṃsati.

1779. Guyhañca tassa akkhāti tassa guyhañca gūhati,
kammañca tassa vaṇṇati paññaṃ tassa[7] pasaṃsati.

---

[1] va - PTS.
[2] cakkhūnissa - Syā.
[3] accheraṃ - Ma.
[4] ahāsopi - Syā.
[5] pavutthaṃ tassa - Ma; pavutthañcassa - Syā; pavutthaṃ taṃ taṃ - PTS.
[6] kelāyiko - Syā.
[7] paññamassa - Syā.

1770. "Sau khi nhìn thấy và lắng nghe kẻ đang làm những hành động gì mà các bậc sáng suốt có sự thông minh, có thể nhận biết đây là thù? Người hiểu biết nên nỗ lực như thế nào (để nhận ra kẻ ấy)?"

1771. "Gã không tươi cười sau khi thấy vị kia, không vui mừng với vị kia, không đáp trả những ánh mắt của vị này, và xử sự theo cách ngược lại.

1772. Gã hợp tác với những kẻ thù của vị ấy, không phục vụ các bạn bè của vị ấy, ngăn chặn những người có ý muốn tán dương, khen ngợi những kẻ đang khiển trách (vị ấy).

1773. Gã không nói điều bí mật cho vị ấy, không che giấu điều bí mật của vị ấy, không tán dương việc làm của vị ấy, không khen ngợi trí tuệ của vị ấy.

1774. Gã hân hoan ở sự không thành công của vị ấy, không hân hoan ở sự thành công của vị ấy. Sau khi nhận được thức ăn tuyệt hảo, không tưởng nhớ đến vị ấy. Gã không có lòng trắc ẩn đến vị kia từ phần thức ăn ở nơi ấy, (nói rằng): 'Ồ, thậm chí vị ấy cũng có thể nhận phần thức ăn từ nơi này.'

1775. Như thế, mười sáu biểu hiện này được thiết lập ở kẻ thù; nhờ vào những điều ấy, người sáng suốt sau khi nhìn thấy và lắng nghe có thể nhận biết đây là thù."

1776. "Sau khi nhìn thấy và lắng nghe người đang làm những hành động gì mà các bậc sáng suốt có sự thông minh có thể nhận biết đây là bạn? Người hiểu biết nên nỗ lực như thế nào (để nhận ra người ấy)?"

1777. "Người ấy ghi nhớ việc đã đi xa của vị này, vui mừng việc trở lại của vị này. Do việc ấy, người được yêu thích đáp lại sự hân hoan qua lời nói.

1778. Người ấy hợp tác với những bạn bè của chính vị ấy, không phục vụ các kẻ thù của vị ấy, ngăn chặn những kẻ đang khiển trách, khen ngợi những người có ý muốn tán dương (vị ấy).

1779. Người ấy nói điều bí mật cho vị ấy, che đậy điều bí mật của vị ấy, tán dương việc làm của vị ấy, khen ngợi trí tuệ của vị ấy.

1780. Bhave ca nandati tassa abhave tassa na nandati,
acchariyaṃ[1] bhojanaṃ laddhā tassa uppajjate sati,
tato taṃ[2] anukampati aho sopi[3] labheyyito.

1781. Iccete soḷasākārā mittasmiṃ suppatiṭṭhitā,
yehi mittaṃ ca[4] jāneyya disvā sutvā ca[5] paṇḍito "ti.
10. Mittāmittajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Lahucitta sāsāla kasanti puna
atha kāma dasakhaluṭṭhāna varo,
atha kaṇha sukosiya meṇḍavaro
padumo puna mittavare dasa.

Dvādasakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] accheraṃ - Ma.
[2] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] pahāsopi - Syā.
[4] su - PTS.
[5] va - PTS.

1780. Người ấy hân hoan ở sự thành công của vị ấy, không hân hoan ở sự không thành công của vị ấy. Sau khi nhận được thức ăn tuyệt hảo, liền tưởng nhớ đến vị ấy. Người ấy có lòng trắc ẩn đến vị ấy từ phần chia ở nơi đó, (nói rằng): 'Ồ, thậm chí vị ấy cũng có thể nhận phần từ nơi này.'

1781. Như thế, mười sáu biểu hiện này khéo được thiết lập ở người bạn, nhờ vào những điều ấy, người sáng suốt sau khi nhìn thấy và lắng nghe có thể nhận biết đây là bạn."

10. Bổn Sanh Bạn Và Thù. [473]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Có tâm thay đổi, Thần cây May Mắn, họ cày đất,
rồi chuyện về dục, và quả thật có mười sự việc,
rồi con chó đen, Kosiya tốt lành, và chuyện con cừu,
hoàng tử Paduma, rồi chuyện bạn hữu, là mười.

Nhóm Mười Hai Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XIII. TERASAKANIPĀTO

1782. Ahāsi me ambaphalāni pubbe
aṇūni thūlāni ca brahmacārī,
teheva mantehi nadāni tuyhaṃ
dumapphalā pātubhavanti brahme.

1783. Nakkhattayogaṃ paṭimānayāmi[1]
khaṇaṃ muhuttaṃ na maṃ tosayanti,[2]
nakkhattayogañca khaṇañca laddhā
athā[3]harissambaphalaṃ pahūtaṃ.[4]

1784. Nakkhattayogaṃ na pure abhāṇi
khaṇaṃ muhuttaṃ na pure asaṃsi,
athāharī[5] ambaphalaṃ pahūtaṃ
vaṇṇena gandhena rasenupetaṃ.

1785. Mantābhijappena purassa[6] tuyhaṃ
dumapphalā pātubhavanti brahme,
svājja na pāresi[7] japampi mante[8]
ayaṃ so ko nāma tavajja dhammo.

1786. Caṇḍālaputto mama sampadāsi
dhammena mante pakatiñca saṃsi,
mā cassu me pucchito nāmagottaṃ
guyhittho mā taṃ[9] vijaheyya manto.[10]

1787. Sohaṃ janindena janamhi[11] puṭṭho
makkhāhibhūto alikaṃ abhāsiṃ,[12]
mantā ime brāhmaṇassāti micchā
pahīnamanto kapaṇo[13] rudāmi.

1788. Eraṇḍā pucimandā vā athavā pāḷibhaddakā,[14]
madhuṃ madhutthiko vinde so hi tassa dumuttamo.

---

[1] patimānayāmi - PTS.
[2] khaṇaṃ muhuttañca mante na passaṃ - Ma, Syā.
[3] addhā - Ma, Syā.
[4] bahukaṃ - Syā.
[5] sayaṃ harī - Ma; athāhari - Syā, PTS.
[6] purehi - Ma; purepi - Syā.
[7] vādesi - Syā.
[8] jappampi mantaṃ - Ma, Syā.
[9] guyhittho atthaṃ - Ma.
[10] vijaheyyu mantā - Syā.
[11] janam pi - PTS.
[12] abhāṇiṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] kapaṇaṃ - PTS.
[14] pālibhaddakā - Ma, Syā, PTS.

XIII. NHÓM MƯỜI BA KỆ NGÔN

1782. "Này người hành Phạm hạnh, trước đây khanh đã mang lại cho trẫm những trái xoài nhỏ và lớn. Này Bà-la-môn, giờ đây cũng với các chú thuật ấy của khanh, các trái cây không còn hiện ra nữa."

1783. "Thần chờ đợi sự liên kết giữa các vì tinh tú. Thời điểm và giờ giấc không làm thần ưng ý. Sau khi đạt được sự liên kết giữa các vì tinh tú và thời điểm, lúc ấy thần sẽ mang lại trái cây vô số."

1784. "Trước đây, khanh đã không nói đến sự liên kết giữa các vì tinh tú. Trước đây, khanh đã không tuyên bố về thời điểm và giờ giấc. Khi ấy, khanh đã mang lại vô số trái xoài có màu sắc, có mùi thơm, có hương vị.

1785. Này Bà-la-môn, trước đây với việc khấn vái các chú thuật của khanh đây thì các trái cây hiện ra. Hôm nay, khanh đây không có thể làm được trong khi lẩm nhẩm các chú thuật. Cái gọi là bản thể ấy của khanh hôm nay là sao vậy?"

1786. "Một người con trai dòng dõi hạ tiện đã truyền dạy cho thần, đã tuyên bố về các chú thuật và bản chất tự nhiên của chúng theo nguyên tắc rằng: 'Khi được hỏi về danh tánh và dòng họ của ta, ngươi chớ có giấu diếm. Chớ để chú thuật rời bỏ ngươi.'

1787. Bị chất vấn bởi vị chúa của loài người ở nơi công chúng, thần đây, bị chế ngự bởi sự gian xảo, đã nói điều không thật một cách sai trái rằng: 'Các chú thuật này là của vị Bà-la-môn.' Với chú thuật đã mất hiệu nghiệm, bị khốn khổ, thần khóc than."

1788. "Người có mục đích về mật có thể tìm thấy mật từ cây đu đủ, từ cây *pucimanda*, hoặc từ cây *pāḷibhaddaka*; đối với người ấy, chính cây ấy là hạng nhất trong số các loại cây.

1789. Khattiyā brāhmaṇā vessā suddā caṇḍālapukkusā,
yasmā[1] dhammā vijāneyya so hi tassa naruttamo.

1790. Imassa daṇḍañca vadhañca datvā
gale gahetvā khalayātha[2] jammaṃ,
yo uttamatthaṃ kasirena laddhaṃ
mānātimānena vināsayittha.

1791. Yathā samaṃ maññamāno pateyya
sobbhaṃ guhaṃ narakaṃ pūtipādaṃ,
rajjūni[3] vā akkame kaṇhasappaṃ
andho yathā jotimadhiṭṭhaheyya,
evampi maṃ tvaṃ[4] khalitaṃ sapañña[5]
pahīnamantassa punappasīda.[6]

1792. Dhammena mante[7] tava sampadāsiṃ
tuvampi[8] dhammena paṭiggahesi,[9]
pakatimpi te attamano asaṃsiṃ[10]
dhamme ṭhitaṃ taṃ na jaheyya manto.

1793. So[11] bāla mantaṃ kasirena laddhaṃ
yaṃ dullabhaṃ ajja manussaloke,
kicchā[12] laddhā[13] jīvikaṃ[14] appapañño[15]
vināsayī alikaṃ bhāsamāno.

1794. Bālassa mūḷhassa aññūkatano va[16]
musā bhaṇantassa asaññatassa,
mante mayaṃ tādisake na dema
kuto mantā gaccha na mayha ruccasī "ti.

1. Ambajātakaṃ.

---

[1] yamhā - Ma, Syā.
[2] balayātha - Syā.
[3] rajjūti - Ma, Syā, PTS.
[4] tvaṃ maṃ - Syā.
[5] sapaññā - PTS.
[6] punappadāhi - Ma; puna sampadāhi - Syā.
[7] mantaṃ - Ma.
[8] tvampi - Syā, PTS.
[9] pariggahesi - Ma, Syā.
[10] asaṃsi - Syā.
[11] yo - Ma, PTS.
[12] kiñcāpi - Ma; kicchāpi - PTS.
[13] laddhaṃ - Syā.
[14] jīvituṃ - Ma; jīvitaṃ - Syā.
[15] appapañña - PTS.
[16] akataññuno ca - Ma, Syā, PTS.

1789. Kẻ có thể nhận thức được các pháp từ người nào, từ vị Sát-đế-ly, từ vị Bà-la-môn, từ người thương buôn, từ kẻ nô lệ, từ kẻ hạ tiện, hay từ người đổ rác, đối với kẻ ấy, chính người ấy là hạng nhất trong số loài người.

1790. Hãy cho hình phạt và án tử hình đối với gã này. Hãy nắm lấy kẻ hèn hạ ở cổ và đuổi nó đi; gã là kẻ đã hủy hoại mục đích tối thượng đạt được do sự khó nhọc, bởi vì quá sức kiêu ngạo."

1791. "Giống như người rơi vào cái hố, cái hang, vực thẳm, vũng cây thối mà tưởng là bằng phẳng, hoặc dẫm lên con rắn độc màu đen tưởng là những sợi dây thừng, giống như người mù bước vào ngọn lửa; cũng tương tự như thế, thưa bậc có trí tuệ, xin ngài hãy thứ lỗi cho con. Xin ngài hãy có niềm tin trở lại đối với kẻ đã đánh mất chú thuật."

1792. "Ta đã truyền dạy cho ngươi các chú thuật theo nguyên tắc, ngươi cũng đã tiếp thu theo nguyên tắc. Được hoan hỷ, ta cũng đã tuyên bố với ngươi về bản chất tự nhiên của chúng rằng: 'Chú thuật không từ bỏ ngươi, nếu ngươi duy trì nguyên tắc.'

1793. Này kẻ ngu si, ngươi đây đã đạt được chú thuật với sự khó nhọc, là điều khó đạt được hiện nay ở thế giới loài người. Trong khi nói điều không thật, kẻ thiểu trí đã hủy hoại phương kế sinh nhai sau khi đã đạt được một cách khó khăn.

1794. Đối với kẻ ngu si, đối với kẻ bị mê muội, đối với kẻ vô ơn, đối với kẻ nói lời dối trá, đối với kẻ không tự chế ngự, chúng tôi không ban cho các chú thuật thuộc loại ấy. Các chú thuật là do đâu? Ngươi hãy đi đi, ngươi không làm ta vui thích."

1. Bổn Sanh Cây Xoài. [474]

1795. Kuṭhārihattho puriso vanamogayha[1] tiṭṭhasi,
puṭṭho me samma akkhāhi kiṃ dāruṃ chetumicchasi.

1796. Isso[2] vanāni carasi samāni visamāni ca,
puṭṭho me samma akkhāhi kiṃ dāruṃ nemiyā daḷhaṃ.

1797. Neva sālo na khadiro nāssakaṇṇo kuto dhavo,
rukkhova[3] phandano nāma taṃ dāruṃ nemiyā daḷhanti.[4]

1798. Kīdisānissa pattāni khandho vā pana kīdiso,
puṭṭho me samma akkhāhi yathā jānemu phandanaṃ.

1799. Yassa sākhā palambanti namanti na ca bhañjare,
so rukkho phandano nāma yassa mūle ahaṃ ṭhito.

1800. Arānaṃ cakkanābhīnaṃ īsānemi rathassa ca,
sabbassa te kammaniyo ayaṃ hessati phandano.

1801. Iti phandanarukkhopi tāvade[5] ajjhabhāsatha,
mayhampi vacanaṃ atthi bhāradvāja suṇohi me.

1802. Issassa[6] upakhandhamhā[7] okkacca[8] caturaṅgulaṃ,
tena nemiṃ pariharesi[9] evaṃ daḷhataraṃ siyā.

1803. Iti phandanarukkhopi veraṃ appesi[10] tāvade,[5]
jātānañca ajātānaṃ issānaṃ[11] dukkhamāvahi.

1804. Icceva[12] phandano issaṃ isso[13] ca pana phandanaṃ,
aññamaññaṃ vivādena aññamaññamaghātayuṃ.

1805. Evameva manussesu[14] vivādo yattha jāyati,
mayūranaccaṃ naccanti yathā te[15] issaphandanā.[16]

---

[1] vanamoggayha - Syā.
[2] īso - Syā, PTS.
[3] rukkho ca - Ma, Syā.
[4] daḷhaṃ - Ma, Syā.
[5] devatā - Syā.
[6] imassa - Syā.
[7] upakkhandhamhā - Ma.
[8] ukkacca - Ma, Syā.
[9] pasāresi - Ma.
[10] kappesi - Syā.
[11] īsānaṃ - Syā, PTS.
[12] iccevaṃ - Ma, Syā.
[13] īsaṃ īso - Syā, PTS.
[14] manussānaṃ - Ma.
[15] ne - PTS.
[16] īsaphandanā - Syā, PTS.

1795. "Là người đàn ông cầm búa ở tay, bạn đi sâu vào rừng rồi đứng yên. Này bạn, được ta hỏi, xin bạn hãy trả lời, bạn muốn chặt cây gì?"

1796. "Là loài gấu, bạn rong ruổi các khu rừng, các vùng đất bằng và các nơi lồi lõm. Này bạn, được ta hỏi, xin bạn hãy trả lời, cây gì là chắc chắn để làm vành bánh xe?"

1797. "Chẳng phải cây *sāla*, không phải cây *khadira*, không phải cây *assakaṇṇa*, còn cây *dhava* thì kém xa. Chính loại cây có tên là *phandana*, cây ấy là chắc chắn để làm bánh xe."

1798. "Các lá của cây ấy giống như thế nào? Hoặc thêm nữa, thân của nó giống như thế nào? Này bạn, được ta hỏi, xin bạn hãy trả lời để cho chúng tôi nhận biết về cây *phandana*.

1799. "Các cành của cây nào rủ xuống, cong xuống và không gãy, cây ấy gọi là cây *phandana*, ta đang đứng ở gốc cây ấy.

1800. Cây *phandana* này sẽ là phù hợp cho công việc của bạn về các cây căm, các ổ trục, về càng xe và vành bánh xe, về mọi bộ phận của chiếc xe."

1801. Như thế, thần cây *phandana* ngay lập tức cũng đã nói rằng: "Còn có lời nói này của ta, này vị Bhāradvāja, bạn hãy lắng nghe tôi.

1802. Từ phần thân trên của con gấu, bạn hãy cắt dài xuống rộng bốn ngón tay. Bạn hãy bao vòng quanh vành bánh xe với vật ấy, như vậy có thể chắc chắn hơn.

1803. Như thế, thần cây *phandana* liền tức thì cũng đã kết oan trái và đã mang lại khổ đau cho các con gấu đã sanh ra và còn chưa sanh ra."

1804. "Thật như thế, cây *phandana* với con gấu, và hơn nữa, con gấu với cây *phandana*, chúng đã giết hại lẫn nhau do sự gây gổ lẫn nhau.

1805. Tương tự y như thế, nơi nào có sự gây gổ sanh khởi ở giữa loài người, thì chúng nhảy múa điệu múa của loài công, giống như con gấu và cây *phandana* ấy vậy.

1806. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo yāvantettha samāgatā,
sammodatha mā vivadittha[1] mā hotha issaphandanā.[2]

1807. Sāmaggimeva[3] sikkhetha buddhehetaṃ pasaṃsitaṃ,
sāmaggirato[4] dhammaṭṭho yogakkhemā na dhaṃsatī ”ti.
2. Phandanajātakaṃ.

1808. Idheva haṃsa nipata piyaṃ me tava dassanaṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

1809. Savaṇena cekassa[5] piyā bhavanti
disvā panekassa viyeti[6] chando,
disvā ca sutvā ca piyā bhavanti.
kaccinnu[7] me piyyasi[8] dassanena.

1810. Savaṇena piyo mesi bhiyyo cāgamma dassanaṃ,
evaṃ piyadassano samāno[9] vasa haṃsa mama santike.[10]

1811. Vaseyyāma tavāgāre niccaṃ sakkatapūjitā,
matto ca[11] ekadā vajjā[12] haṃsarājaṃ pacantu me.

1812. Dhiratthu taṃ annapānaṃ[13] yamme piyataraṃ tayā,
na cāpi majjaṃ pāyāmi[14] yāva me vacchasī ghare.

1813. Suvijānaṃ sigālānaṃ[15] sakuntānañca[16] vassitaṃ,
manussavassitaṃ rāja dubbijānataraṃ tato.

1814. Api ce maññatī poso ñāti mitto sakhāti vā,
yo pubbe sumano hutvā pacchā sampajjate diso.

1815. Yasmiṃ mano nivisati avidūre sahāpi so,
santikepi hi[17] so dūre yasmā vivasate[18] mano.

---

[1] vivadatha - Ma.
[2] īsaphandanā - Syā, PTS.
[3] sāmagyameva - Syā.
[4] sāmagyarato - Ma.
[5] ekassa - Ma, Syā.
[6] vineti - Syā; viheti - PTS.
[7] kacci nu - Syā.
[8] pīyasi - Ma; piyasi - Syā.
[9] piyadassano me - Syā.
[10] mamantike - Ma.
[11] matto va - PTS.
[12] vajje - Ma; majjaṃ - Syā.
[13] majjapānaṃ - Ma, Syā.
[14] pissāmi - Ma; pivissāmi - Syā.
[15] siṅgālānaṃ - Ma.
[16] sakuṇānañca - Ma, Syā.
[17] santikehi pi - PTS.
[18] nāvisate - Ma.

1806. Ta nói điều ấy cho các ngươi. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho các ngươi, hết thảy những người đã tụ hội ở đây. Các ngươi hãy vui vẻ cùng nhau. Các ngươi chớ gây gổ. Các ngươi chớ là con gấu và cây *phandana*.

1807. Đúng vậy, các ngươi hãy học tập sự hợp nhất; điều ấy đã được chư Phật ca ngợi. Người thích thú sự hợp nhất, đứng vững ở thiện pháp, không làm tiêu hoại sự an toàn đối với các mối ràng buộc."

2. Bổn Sanh Cây *Phandana*. [475]

1808. "Thưa chim thiên nga, xin chim hãy đáp xuống ở ngay đây. Sự xuất hiện của chim được trẫm yêu thích. Chim là vị chúa tể vừa mới ngự đến. Có điều gì ở đây (khiến chim lo ngại), xin chim cho biết.

1809. Do việc nghe tiếng mà hình thành các sự yêu mến đối với một người. Tuy nhiên, sau khi nhìn thấy khiến sự mong muốn đối với một người tiêu tan. Các sự yêu mến hình thành sau khi nhìn thấy và nghe tiếng, phải chăng chim được trẫm yêu mến do việc nhìn thấy?

1810. Chim được trẫm yêu mến do việc nghe tiếng, và thêm nữa là việc nhìn thấy sau khi chim đi đến. Thưa chim thiên nga, xin chim hãy sống gần bên trẫm."

1811. "Chúng tôi có thể ngụ ở căn nhà của bệ hạ, được tôn trọng và được cúng dường thường xuyên. Và một lúc nào đó, bị say sưa, bệ hạ có thể nói rằng: 'Các khanh hãy nấu chín chim thiên nga chúa cho trẫm.'"

1812. "Thật xấu hổ thay nếu cơm ăn nước uống lại được trẫm yêu mến hơn cả chim. Và trẫm cũng sẽ không uống chất say chừng nào chim sẽ còn cư ngụ ở ngôi nhà của trẫm."

1813. "Tiếng kêu của những con chó rừng và của những con chim còn dễ hiểu, tiếng kêu của con người, tâu bệ hạ, lại khó hiểu hơn tiếng kêu kia.

1814. Thậm chí, nếu nghĩ rằng: 'Người nào dầu là thân quyến, bạn bè, hoặc thân hữu, là kẻ trước đây đã có thiện ý, về sau sự thù nghịch vẫn có thể xảy ra.

1815. Tâm ý gắn bó với người nào thì người ấy không xa cách, thậm chí còn kề cận. Tâm ý xa lìa kẻ nào, dầu cho kẻ ấy ở gần bên thì cũng như xa rời.

1816. Antopi so[1] hoti pasannacitto
pāraṃ samuddassa pasannacitto,
antopi yo[2] hoti paduṭṭhacitto
pāraṃ samuddassa paduṭṭhacitto.

1817. Saṃvasantāpi[3] vivasanti ye disā te rathesabha,
ārā santo saṃvasanti manasā raṭṭhavaḍḍhana.

1818. Aticiraṃ nivāsena piyo bhavati appiyo,
āmanta kho taṃ gacchāma[4] purā te homa appiyā.[5]

1819. Evaṃ ce yācamānānaṃ añjaliṃ nāvabujjhasi,
paricārakānaṃ sattānaṃ[6] vacanaṃ na karosi no,
evaṃ taṃ abhiyācāma puna kayirāsi pariyāyaṃ.

1820. Evaṃ ce no viharataṃ antarāyo na hessati,
tuyhaṃ cāpi[7] mahārāja mayhaṃ vā[8] raṭṭhavaḍḍhana,[9]
appevanāma passema[10] ahorattānam[11]accaye "ti.

3. Javanahaṃsajātakaṃ.

1821. Na te kaṭṭhāni bhinnāni na te udakamāhataṃ,[12]
aggīpi te na hāsito[13] kinnu mandeva[14] jhāyasi.

1822. Na ussahe vane vatthuṃ kassapāmantayāmi taṃ,
dukkho vāso araññasmiṃ raṭṭhaṃ icchāmi gantave.

1823. Yathā ahaṃ ito gantvā yasmiṃ janapade vasaṃ,
ācāraṃ brahme sikkheyyaṃ[15] taṃ dhammaṃ anusāsa maṃ.

1824. Sace araññaṃ hitvāna vanamūlaphalāni ca,
raṭṭhe rocayase vāsaṃ taṃ dhammaṃ nisāmehi me.

---

[1] yo - Ma; ce - Syā.
[2] so - Ma, Syā.
[3] saṃvasantā - Ma, Syā; saṃvasanto - PTS.
[4] gacchāmi - Syā.
[5] homi appiyo - Syā.
[6] sataṃ - Ma; santānaṃ - Syā.
[7] tuyhaṃ vāpi - Syā, PTS.
[8] mayhañca - Ma.
[9] raṭṭhavaddhana - PTS.
[10] passemu - Ma.
[11] ahoratānam - Ma.
[12] ābhataṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] hāpito - Ma, PTS.
[14] mandova - Ma, Syā, PTS.
[15] sikkheyya - Syā.

1816. Ngay khi sống trong nhà, người ấy có tâm tốt lành, thì đi đến bên kia bờ đại dương cũng có tâm tốt lành. Ngay khi sống trong nhà, người nào có tâm tồi bại, thì đi đến bên kia bờ đại dương cũng có tâm tồi bại.

1817. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, những kẻ là thù nghịch, mặc dầu đang sống chung, chúng cũng sống xa rời. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, những người đang ở xa nhau, họ sống chung bằng tâm ý.

1818. Do việc trú ngụ quá lâu, người được yêu mến trở thành không được yêu mến. Thật vậy, hãy để chúng tôi thưa gởi với bệ hạ rồi ra đi, trước khi chúng tôi trở thành những người không được bệ hạ yêu mến."

1819. "Như vậy, nếu chim không ghi nhận sự chắp tay của những người đang cầu xin chim, chim không thực hiện lời nói của chúng tôi, của những chúng sanh hộ độ chim. Chúng tôi thỉnh cầu chim như vậy, mong chim có thể thực hiện việc đến thăm lần nữa."

1820. "Như vậy, nếu nguy biến sẽ không xảy đến cho chúng ta khi đang còn sống, luôn cả cho ngài, tâu đại vương, hoặc cho tôi, tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, có lẽ chúng ta sẽ còn gặp lại khi các ngày và đêm trôi qua."

3. Bổn Sanh Chim Thiên Nga Thần Tốc. [476]

1821. "Các thanh củi không được con chẻ nhỏ, nước không được con mang lại, thậm chí ngọn lửa không được con đốt lên; tại sao con lại trầm tư giống như kẻ ngu khờ?"

1822. "Con không thể cố gắng để sống ở rừng. Thưa Kassapa, con xin trình với cha. Sự cư ngụ ở rừng là khổ. Con muốn đi đến tỉnh thành.

1823. Giả sử như con đã từ đây ra đi, và trong khi sống ở xứ sở nào thì con nên học tập phong tục nơi ấy, thưa vị Bà-la-môn, xin cha hãy chỉ dạy cho con kiến thức ấy."

1824. "Nếu sau khi từ bỏ khu rừng, và các rễ cây, trái cây nơi rừng rú, rồi con vui thích sự cư ngụ ở tỉnh thành, con hãy lắng nghe kiến thức ấy của cha.

1825. Visaṃ mā patisevittho[1] papātaṃ parivajjaya,
paṅke ca mā visīdittho yatto āsīvise[2] care.

1826. Kinnu visaṃ papāto vā paṅko vā brahmacārinaṃ,
kaṃ tvaṃ āsīvisaṃ brūhi[3] tamme akkhāhi pucchito.

1827. Āsavo tāta lokasmiṃ surā nāma pavuccati,
manuññā[4] surabhi[5] vaggu[6] madhukhuddarasūpamā,[7]
visaṃ tadāhu ariyā[8] brahmacariyassa nārada.

1828. Itthiyo tāta lokasmiṃ pamattaṃ pamathenti tā,
haranti yuvino[9] cittaṃ tūlabhaṭṭaṃva māḷuto,[10]
papāto eso akkhāto brahmacariyassa nārada.

1829. Lābho siloko sakkāro pūjā parakulesu ca,
paṅko eso[11] akkhāto brahmacariyassa nārada.

1830. Sasatthā[12] tāta rājāno āvasanti mahiṃ imaṃ,
te tādise manussinde mahante tāta nārada.

1831. Issarānaṃ adhipatīnaṃ na tesaṃ pādato care,
āsīviso so[13] akkhāto brahmacariyassa nārada.

1832. Bhattattho bhattakāle yaṃ[14] yaṃ gehaṃ upasaṅkame,
yadettha kusalaṃ jaññā tattha ghāsesanaṃ care.

1833. Pavisitvā parakulaṃ pānatthaṃ[15] bhojanāya vā,
mitaṃ khāde mitaṃ bhuñje na ca rūpe manaṃ kare.

1834. Goṭṭhaṃ[16] majjaṃ kirāsañca[17] sabhāni kiraṇāni ca,[18]
ārakā parivajjehi yānīva[19] visamaṃ pathan "ti.

4. Cullanāradajātakaṃ.[20]

1835. Dūte te brahme pāhesiṃ gaṅgātīrasmiṃ[21] jhāyato,
tesaṃ puṭṭho na vyākāsi[22] dukkhaṃ guyhaṃ matan[23]nu te.

---

[1] paṭisevittho - Ma, Syā; patisevittha - Syā.
[2] cāsīvise - Ma, PTS.
[3] brūsi - Ma.
[4] manuñño - Ma.
[5] surabhī - Ma, Syā, PTS.
[6] vaggū - Syā, PTS.
[7] sādukhuddarasūpamo - Ma; sādukhuddarasūpamā - PTS.
[8] ariyā se - Ma.
[9] pharanti munino - Syā.
[10] tūlaṃ bhaṭṭhaṃva māluto - Ma, Syā, PTS.
[11] eso ca - Ma; esova - Syā, PTS.
[12] mahantā - Syā.
[13] āsīvisoti - Ma, Syā.
[14] bhattakāle ca - Ma, Syā.
[15] pānattho - Syā, PTS.
[16] guṭṭhaṃ - Syā.
[17] kirāṭañca - Ma; kirāsanṃ vā - PTS.
[18] sabhā nikiraṇāni ca - Ma; sabhānikiraṇāni ca - Syā.
[19] yāni va - PTS.
[20] cūḷanāradajātakaṃ - Ma; cullanāradakassapajātakaṁ - Syā.
[21] gaṅgātīrasmi - Ma, Syā.
[22] byākāsi - Ma, Syā; vyāhāsi - PTS.
[23] guyhamataṃ - Ma, PTS; tuyhaṃ mataṃ - Syā.

1825. Con chớ sử dụng chất độc, hãy lánh xa vực thẳm, và chớ chìm xuống ở bãi lầy, nên bước đi thận trọng ở nơi có loài rắn độc."

1826. "Chất độc hay vực thẳm, bãi lầy hay Phạm hạnh là gì? Cha nói ai là loài rắn độc? Được hỏi, xin cha hãy giải thích điều ấy cho con."

1827. "Này con, ở thế gian có loại dịch chất được gọi tên là rượu. Nó làm phấn chấn, có hương thơm, ngọt ngào, tựa như hương vị mật ong ruồi; này Nārada, các bậc Thánh đã nói vật ấy là chất độc đối với Phạm hạnh.

1828. Này con, ở thế gian có các người nữ, các cô ấy làm quay cuồng kẻ bị say đắm, cướp đi tâm trí của những người trẻ tuổi, ví như cơn gió cuốn đi bông cây gòn đã bị rơi rụng; này Nārada, điều ấy được gọi là vực thẳm đối với Phạm hạnh.

1829. Lợi lộc, danh tiếng, sự kính trọng, và sự cúng dường ở các gia đình của những người khác; này Nārada, điều ấy được gọi là bãi lầy đối với Phạm hạnh.

1830. Này con, các vị vua có vũ khí ngự trị ở quả đất này. Này con Nārada, (không nên cộng sự với) các vị chúa của nhân loại vĩ đại như thế ấy.

1831. Không nên bước đi cạnh bàn chân của các vị chúa tể, của các vị lãnh tụ ấy; này Nārada, vị ấy được gọi là rắn độc đối với Phạm hạnh.

1832. Với mục đích về thức ăn vào thời điểm của bữa ăn, con nên đi đến gần từng ngôi nhà một, nơi nào có thể biết được là tốt lành thì con nên đi kiếm ăn ở nơi ấy.

1833. Sau khi đi vào nhà của người khác vì mục đích nước uống hoặc thức ăn, nên nhai có chừng mực, nên ăn có chừng mực, và không nên chú ý ở sắc người nữ.

1834. Con nên tránh xa những nơi như trại bò, quán rượu, kẻ tồi bại, các cuộc hội họp, và những chỗ buôn bán vàng bạc, tựa như tránh xa con đường gập ghềnh."

4. Tiểu Bổn sanh Ẩn Sĩ Nārada. [477]

1835. "Này vị Bà-la-môn, trẫm đã phái các sứ giả đến gặp ngài, lúc ngài đang trầm tư ở bờ sông Gaṅgā. Được hỏi, ngài đã không trả lời chúng. Phải chăng ngài đã suy nghĩ rằng nỗi khổ nên được giấu kín?"

1836. Sace te dukkhaṃ uppajje[1] kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhana,[2]
mā kho no[3] tassa akkhāhi yo taṃ dukkhā na mocaye.

1837. Yo tassa[4] dukkhajātassa ekantaṃ api bhāsato,[5]
vippamoceyya dhammena kāmaṃ tassa pavedaye.[6]

1838. Suvijānaṃ sigālānaṃ[7] sakuntānañca[8] vassitaṃ,
manussavassitaṃ rāja dubbijānataraṃ tato.

1839. Api ce maññatī poso ñāti mitto sakhāti vā,
yo pubbe sumano hutvā pacchā sampajjate diso.

1840. Yo attano dukkhamanānupuṭṭho
pavedaye jantu akālarūpe,
ānandino[9] tassa bhavantamittā[10]
hitesino tassa dukhī[11] bhavanti.

1841. Kālañca ñatvāna tathāvidhassa
medhāvinaṃ ekamanaṃ viditvā,
akkheyya tippāni[12] parassa dhīro
saṇhaṃ giraṃ atthavatiṃ pamuñce.

1842. Sace ca jaññā avisayhamattano
nāyaṃ nīti mayha[13]sukhāgamāya,
ekopi tippāni[14] saheyya[15] dhīro
saccaṃ hirottappamapekkhamāno.

1843. Ahaṃ raṭṭhāni vicaranto nigame rājadhāniyo,
bhikkhamāno mahārāja ācariyassa dhanatthiko.

1844. Gahapatī rājapurise mahāsāle ca brāhmaṇe,
alatthaṃ satta nikkhāni suvaṇṇassa janādhipa,
te me naṭṭhā mahārāja tasmā socāmahaṃ bhusaṃ.

1845. Purisā te mahārāja manasā anuvicintitā,[16]
nālaṃ dukkhā pamocetuṃ tasmā tesaṃ na vyāhariṃ.

1846. Tvaṃ ca kho me mahārāja manasā anuvicintito,[17]
alaṃ dukkhā pamocetuṃ tasmā tuyhaṃ pavedayiṃ.

1847. Tassādāsi pasannatto[18] kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,[19]
jātarūpamaye nikkhe suvaṇṇassa catuddasā ”ti.

5. Dūtajātakaṃ.

---

[1] uppajji - PTS.
[2] raṭṭhavaddhana - PTS.
[3] naṃ - Ma, Syā.
[4] yo ca tathā - PTS.
[5] ekaṅgaṃ api bhāgaso - Ma, Syā.
[6] pavedaya - Ma, Syā, PTS.
[7] siṅgālānaṃ - Ma.
[8] sakuṇānañca - Ma.
[9] anandino - Syā.
[10] bhavantimittā - Ma; bhavanti mittā - Syā.
[11] dukkhī - Syā.
[12] tibbāni - Ma.
[13] na te hi mayhaṃ - Ma; na tehi mayhaṃ - Syā.
[14] ekova tibbāni - Ma; ekova tippāni - Syā.
[15] sahetha - PTS.
[16] manasānuvicintitā - Ma, Syā, PTS.
[17] manasānuvicintito - Ma, Syā, PTS.
[18] pasannacitto - Syā.
[19] raṭṭhavaddhano - PTS.

1836. "Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước Kāsi, nếu nỗi khổ của bệ hạ sanh khởi, bệ hạ chớ nói ra điều ấy đến kẻ không có thể giúp cho bệ hạ thoát khỏi nỗi khổ.

1837. Người nào có thể tháo gỡ đúng theo pháp, dầu chỉ một phần nỗi khổ đã sanh lên cho kẻ đang thổ lộ với người ấy, thì bệ hạ nên thổ lộ điều mong muốn với người ấy.

1838. Tiếng kêu của những con chó rừng và của những con chim còn dễ hiểu, tiếng kêu của con người, tâu bệ hạ, lại khó hiểu hơn tiếng kêu kia.[1]

1839. Thậm chí, nếu nghĩ rằng: 'Người nào dầu là thân quyến, bạn bè, hoặc thân hữu, là kẻ trước đây đã có thiện ý, về sau sự thù nghịch vẫn có thể xảy ra.

1840. Kẻ nào, khi không được gặng hỏi về nỗi khổ của bản thân, lại thổ lộ cho mọi người vào thời điểm không phù hợp; đối với kẻ ấy, những ai vui mừng là những kẻ thù nghịch; đối với kẻ ấy, những ai có sự sầu khổ là những bậc ân nhân.

1841. Và sau khi biết về thời điểm, sau khi biết được bậc thông minh có đồng tâm ý, vị sáng trí nên tỏ bày những nỗi đớn đau đến kẻ khác thuộc hạng người như thế ấy, và nên thốt ra giọng nói mềm mỏng, có ý nghĩa.

1842. Và nếu biết được việc của bản thân là không thể sửa đổi (nghĩ rằng): 'Giải pháp này không đem đến an lạc cho ta,' vị sáng trí nên chịu đựng các nỗi đớn đau, thậm chí một mình, trong khi xem xét sự thật với sự hổ thẹn và ghê sợ tội lỗi.

1843. Tâu đại vương, trong khi lang thang đến các quốc độ, các thị trấn, các kinh thành, trong khi xin ăn, thần có ý định tìm kiếm tài sản để dâng đến vị thầy dạy học.

1844. Tâu quân vương, thần đã nhận được bảy thỏi tiền vàng từ các người gia chủ, từ các người của hoàng gia, từ các người giàu có, và từ các vị Bà-la-môn. Tâu đại vương, các thỏi tiền ấy của thần đã bị đánh rơi; vì thế thần sầu muộn vô cùng.

1845. Tâu đại vương, những người sứ giả ấy, khi đã được suy xét bằng tâm, thì họ không đủ khả năng giúp cho thoát khỏi nỗi khổ; vì thế, thần đã không bày tỏ với họ.

1846. Tâu đại vương, còn bệ hạ, quả thật đối với thần, khi đã được suy xét bằng tâm, thì bệ hạ có đủ khả năng giúp cho thoát khỏi nỗi khổ; vì thế, thần đã thổ lộ với bệ hạ."

1847. "Với bản ngã được hoan hỷ, vị làm hưng thịnh vương quốc Kāsi đã ban cho người ấy mười bốn thỏi tiền vàng làm bằng vàng ròng."

5. Bổn Sanh Sứ Giả. [478]

---

[1] Hai câu kệ 1838 và 1839 giống hai câu kệ 1813 và 1814 ở trang 449.

1848. Rājā kāliṅgo cakkavattī[1]
dhammena paṭhavim[2]anusāsaṃ,[3]
agamā[4] bodhisamīpaṃ
nāgena mahānubhāvena.

1849. Kāliṅgo bhāradvājo[5]
rājānaṃ kāliṅgaṃ samaṇakolaññaṃ,
cakkaṃ vattayato[6] pariggahetvā[7]
pañjalī idamavoca.

1850. Paccoroha mahārāja
bhūmibhāgo yathā samanugīto,[8]
idha anadhivarā buddhā
abhisambuddhā virocanti.

1851. Padakkhiṇato āvaṭṭā[9]
tiṇalatā asmiṃ bhūmibhāgasmiṃ,
puthuviyā ayaṃ[10] maṇḍo
iti no sutaṃ mahārāja.[11]

1852. Sāgarapariyantāya
mediniyā sabbabhūtadharaṇiyā,
puthuviyā ayaṃ[10] maṇḍo
orohitvā namo karohi.

1853. Ye te bhavanti nāgā[12]
abhijātā mātito ca pitito ca,[13]
ettāvatā padesaṃ te
nāgā nevamupayanti.

1854. Abhijāto te nāgo[14]
kāmaṃ pesehi kuñjaraṃ dantiṃ,
ettāvatā padeso[15]
sakkā nāgena mupagantuṃ.[16]

---

[1] cakkavatti - Ma, Syā.
[2] pathavim - Ma.
[3] anusāsi - Syā.
[4] agamāsi - Syā.
[5] kāliṅgo bhāradvājo ca - Ma, Syā;
kāliṅgabhāradvājo ca - PTS.
[6] cakkavattayato - Syā.
[7] pariṇetvā - PTS.
[8] samaṇuggato - Ma;
samaṇugīto - Syā.
[9] āvattā - PTS.
[10] pathaviyā nābhiyaṃ - Ma;
paṭhaviyā ayaṃ - Syā;
puthuviyāyaṃ - PTS.
[11] iti no sutaṃ mante mahāraja - Ma.
[12] nāgā ca - Ma, Syā.
[13] abhijātā ca kuñjarā - Ma, Syā.
[14] abhijāto nāgo - Ma.
[15] padeso ca - Syā.
[16] na sakkā nāgena upagantuṃ - Syā.

1848. "Đức Chuyển Luân Vương Kāliṅga,
trong lúc trị vì trái đất đúng theo pháp,
đã đi đến khu vực lân cận cội Bồ Đề
bằng con voi có đại oai lực.

1849. Vị quan tế tự Kāliṅga Bhāradvāja sau khi xem xét, đã chắp tay lại và đã nói với đức vua Kāliṅga, vị Chuyển Luân Vương, con trai của hai vị đạo sĩ khổ hạnh, điều này:

1850. 'Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy bước xuống. Mảnh đất này theo như đã được lưu truyền thì Chư Phật Chánh Đẳng Giác, các bậc không có người nào cao quý hơn, chói sáng ở nơi này.

1851. Các cây cỏ và dây leo ở mảnh đất này đã xoay mình theo phía bên phải (để tỏ sự cung kính). Đây là nơi thiêng liêng của trái đất. Chúng thần đã được nghe như thế, tâu đại vương.

1852. Ở trái đất được bao quanh bởi biển cả, ở nơi nâng đỡ tất cả các sinh linh, đây là nơi thiêng liêng của trái đất. Xin bệ hạ hãy bước xuống và thực hiện sự lễ bái.

1853. Các con voi đầu đã được sanh ra cao quý từ bên dòng voi mẹ và từ bên dòng voi cha, các con voi ấy không bao giờ tiếp cận được khu vực, cho đến giới hạn này.

1854. Con voi của bệ hạ đã được sanh ra cao quý, bệ hạ hãy truyền lệnh cho con vật cao cả, có sự thuần phục, theo như ý thích, và cho đến giới hạn này là khu vực có thể tiếp cận được bởi con voi ấy.'

1855. Taṃ sutvā rājā kāliṅgo
veyyañjanikavaco nisāmetvā,
saṃpesesi nāgaṃ
ñassāma[1] mayaṃ yathā idaṃ[2] vacanaṃ.

1856. Saṃpesito ca[3] raññā
nāgo koñco va abhinaditvāna,[4]
paṭisakkitvā nisīdi
garubhāraṃ[5] asahamāno.

1857. Kāliṅgo bhāradvājo[6]
nāgaṃ khīṇāyukaṃ viditvāna,[7]
rājānaṃ kāliṅgaṃ
taramāno ajjhabhāsittha,
aññaṃ saṅkama nāgaṃ
nāgo khīṇāyuko mahārāja.

1858. Taṃ sutvā kāliṅgo taramāno
saṅkami nāgaṃ saṅkante ca rañño,[8]
nāgo tattheva pati bhumyā[9]
veyyañjanikavaco yathā tathā ahu nāgo.

1859. Kāliṅgabhāradvājaṃ kāliṅgo[10]
brāhmaṇaṃ idamavoca,[11]
tvamevāsi[12] sambuddho
sabbaññū sabbadassāvī.

1860. Taṃ vacanaṃ anadhivāsento[13]
kāliṅgo brāhmaṇo[14] idamavoca,
veyyañjanikā hi[15] mayaṃ
buddhā sabbaññunova[16] mahārāja.

1861. Sabbaññū sabbavidū ca
buddhā na lakkhaṇe jānanti,[17]
āgamabalasāhi[18] mayaṃ
buddhā sabbaṃ pajānanti.

---

1 usasāma - Ma;
uyyāma - Syā.
2 yathimassidaṃ - Ma.
3 saṃpesitova - PTS.
4 anaditvā - PTS.
5 garuṃvabhāraṃ - Ma.
6 kāliṅgabhāradvājo - Ma, PTS.
7 viditvā - PTS.
8 saṅkanteva raññe - Ma, Syā.
9 bhūmyā - Syā.
10 kāliṅgo rājā kāliṅgaṃ - Ma.
11 etadavoca - Ma.
12 tvameva asi - Ma.
13 taṃ anadhivāsento - Ma, Syā.
14 kāliṅgaṃ brāhmaṇo - Ma;
kāliṅgabrāhmaṇo - PTS.
15 veyyañjaniyā - PTS.
16 sabbaññuno - Ma, Syā.
17 na lakkhaṇena jānanti - Ma;
lakkhaṇena jānanti - Syā;
lakkhaṇe na jānanti - PTS.
18 āgamabalasā hi - Ma, Syā;
āgamapurisā - PTS.

1855. Sau khi nghe điều ấy, đức vua Kāliṅga đã suy nghĩ về lời nói của vị tiên tri rồi đã thúc con voi tiến tới (nghĩ rằng): 'Như thế này chúng ta sẽ biết được lời nói này (đúng hay sai).'

1856. Và bị thúc tiến tới bởi đức vua,
con voi đã kêu lớn tựa như loài cò,
rồi đã bước lui, và ngồi xuống,
trong khi không chịu đựng nổi gánh nặng.

1857. Viên quan tế tự Kāliṅga Bhāradvāja, sau khi biết được con voi có tuổi thọ đã cạn kiệt, đã vội vã tâu với đức vua Kāliṅga rằng: "Tâu đại vương, con voi có tuổi thọ đã cạn kiệt, xin bệ hạ hãy bước qua con voi khác.'

1858. Sau khi nghe điều ấy, đức vua Kāliṅga đã vội vã bước sang con voi khác. Và trong khi đức vua đang bước qua, con voi đã ngã xuống ở trên mặt đất, ngay tại chỗ ấy. Lời nói của vị tiên tri như thế nào, thì con voi đã là như thế ấy.

1859. Đức vua Kāliṅga đã nói với vị Bà-la-môn Kāliṅga Bhāradvāja điều này: 'Khanh chính là vị hoàn toàn giác ngộ, bậc toàn tri, vị thấy tất cả.'

1860. Không đồng ý lời nói ấy, vị Bà-la-môn Kāliṅga đã nói điều này: 'Tâu đại vương, chúng thần chỉ là những nhà tiên tri. Chư Phật mới đúng là các bậc Toàn Tri.

1861. Chư Phật là các bậc Toàn Tri và là các bậc hiểu biết tất cả, các ngài không biết các điềm báo hiệu. Chúng tôi tùy thuộc vào năng lực của sự truyền thừa, trái lại chư Phật nhận biết tất cả.'

1862. Mahāyitvāna[1] sambodhiṃ
nānā turiyehi vajjamānehi,
mālāgandhavilepanaṃ āharitvā[2]
pākāraparikkhepaṃ kāresi.[3]

1863. Saṭṭhivāhasahassānaṃ[4] pupphānaṃ sannipātayi,
pūjesi rājā kāliṅgo bodhimaṇḍavaruttame "ti.[5]
6. Kāliṅgabodhijātakaṃ.

1864. Akittiṃ disvāna[6] sammantaṃ[7] sakko bhūtapati[8] bravi,
kimatthiyaṃ[9] mahābrahme eko sammasi ghammani.

1865. Dukkho punabbhavo sakka sarīrassa ca bhedanaṃ,
sammohamararaṇaṃ dukkhaṃ tasmā sammāmi vāsava.

1866. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[10] subhāsite,
varaṃ kassapa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1867. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
yena putte ca dāre ca dhanadhaññaṃ piyāni ca,
laddhā narā na tappanti so lobho na mayi[11] vase.

1868. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[10] subhāsite,
varaṃ kassapa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1869. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
khettaṃ vatthuṃ hiraññañca gavāssaṃ[12] dāsaporisaṃ,
yena jātena jīyanti so doso na mayi[11] vase.

1870. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[10] subhāsite,
varaṃ kassapa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1871. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
bālaṃ na passe na suṇe na ca bālena saṃvase,
bālena allāpa[13]sallāpaṃ na kare na ca rocaye.

---

[1] mahayitvā - Ma; pahaṃsitvāna - Syā.
[2] mālāvilepanaṃ abhiharitvā - Ma, Syā.
[3] atha rājā manupāyāsi - Ma; kāresi atha rājā pāyāsi - Syā; pākāraparikkhepaṃ kāresi atha rājā pāyāsi - PTS.
[4] saṭṭhi vāhasahassāni - Ma, Syā.
[5] bodhimaṇḍamanuttaranti - Ma, Syā, PTS.
[6] disvā - Ma, PTS.
[7] sammataṃ - PTS.
[8] bhūtapatī - Ma, Syā.
[9] kiṃ patthayaṃ - Ma, Syā.
[10] paṭirūpe - Syā.
[11] mayī - Ma, Syā, PTS.
[12] gavassaṃ - Ma.
[13] bālenallāpa - Ma, Syā, PTS.

1862. Sau khi tế lễ trọng thể đến cội Bồ Đề với nhiều loại nhạc cụ đang được tấu lên, sau khi mang lại tràng hoa, vật thơm, và dầu thoa, đức vua đã cho xây dựng tường rào vòng quanh.

1863. Sau khi đã cho mang lại sáu mươi ngàn cỗ xe bông hoa, đức vua Kāliṅga đã cúng dường ở cội Bồ Đề cao quý tối thượng."

6. Bổn Sanh Vua Kāliṅga Và Cội Bồ Đề. [479]

1864. Sau khi nhìn thấy Akitti đang ngồi tĩnh tâm, Thiên Chủ Sakka, vị Chúa của các sinh linh, đã nói rằng: "Này vị Bà-la-môn vĩ đại, với mục đích gì mà ông một mình ngồi tĩnh tâm vào lúc nóng nực?"

1865. "Thưa Sakka, việc hiện hữu lần nữa và sự hoại rã của thân thể là khổ, cái chết với sự mê mờ là khổ; vì thế, tôi ngồi tĩnh tâm, thưa Thiên Chủ."

1866. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Kassapa, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."[1]

1867. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, thì do tham ái nào khiến những người nam sau khi đã đạt được các con cái, các người vợ, tài sản, thóc lúa, và những vật yêu quý, vẫn không thỏa mãn, xin cho tham ái ấy không trú ở nơi tôi."

1868. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Kassapa, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1869. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, thì do sân hận nào sanh lên khiến ruộng, vườn, vàng, bò, ngựa, nô lệ, và con người bị tiêu hoại, xin cho sân hận ấy không trú ở nơi tôi."

1870. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Kassapa, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1871. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, xin cho tôi không nhìn thấy kẻ ngu, không nghe tiếng, không sống chung với kẻ ngu, không thực hiện và không vui thích việc trao đổi và trò chuyện với kẻ ngu."

[1] Câu kệ 1866 tương tự như câu kệ 1366 ở trang 351.

1872. Kinnu te akaraṃ bālo vada kassapa kāraṇaṃ,
kena kassapa bālassa dassanaṃ nābhikaṅkhasi.

1873. Anayaṃ nayati dummedho adhurāyaṃ niyuñjati,
dunnayo seyyaso hoti sammā vutto pakuppati,
vinayaṃ so na jānāti sādhu tassa adassanaṃ.

1874. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[1] subhāsite,
varaṃ kassapa te dammi yaṃ kiñca manasicchasi.

1875. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
dhīraṃ passe suṇe dhīraṃ dhīrena saha saṃvase,
dhīrena allāpa[2]sallāpaṃ taṃ kare taṃ ca rocaye.

1876. Kinnu te akaraṃ dhīro vada kassapa kāraṇaṃ,
kena kassapa dhīrassa dassanaṃ abhikaṅkhasi.

1877. Nayaṃ nayati medhāvī adhurāyaṃ na yuñjati,
sunayo seyyaso hoti sammā vutto na kuppati,
vinayaṃ so pajānāti sādhu tena samāgamo.

1878. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[1] subhāsite,
varaṃ kassapa te dammi yaṃ kiñca manasicchasi.

1879. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
tato ratyā vivasane suriyassuggamanaṃ[3] pati,
dibbā bhakkhā pātubhaveyyuṃ sīlavanto ca yācakā.

1880. Dadato ca me[4] na khīyetha datvā nānutapeyyahaṃ,
dadaṃ cittaṃ pasādeyyaṃ etaṃ sakka varaṃ vare.

1881. Etasmiṃ te sulapite patirūpe[1] subhāsite,
varaṃ kassapa te dammi yaṃ kiñci manasicchasi.

1882. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
na maṃ puna upeyyāsi etaṃ sakka varaṃ vare.

[1] paṭirūpe - Syā.
[2] dhīrenallāpa - Ma, Syā, PTS.
[3] vivasāne sūriyuggamanaṃ - Ma.
[4] dadato me - Ma, Syā.

1872. "Vậy kẻ ngu đã làm gì đến ông? Này Kassapa, ông hãy nói lý do. Này Kassapa, vì sao ông không mong muốn việc nhìn thấy kẻ ngu?"

1873. "Kẻ ngu muội hướng dẫn điều không đúng phương pháp; kẻ ấy gắn bó vào việc không phải là trách nhiệm; sự hướng dẫn tồi lại là tốt hơn cho kẻ ấy, khi được nói điều đúng đắn kẻ ấy lại nổi giận, kẻ ấy không biết nguyên tắc; tốt lành thay việc không nhìn thấy kẻ ấy!"

1874. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Kassapa, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1875. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, xin cho tôi nhìn thấy bậc sáng trí, nghe tiếng, sống chung với bậc sáng trí, thực hiện và vui thích việc trao đổi và trò chuyện với bậc sáng trí."

1876. "Vậy bậc sáng trí đã làm gì cho ông? Này Kassapa, ông hãy nói lý do. Này Kassapa, vì sao ông mong muốn việc nhìn thấy bậc sáng trí?"

1877. "Bậc thông minh hướng dẫn điều đúng phương pháp; vị ấy không gắn bó vào việc không phải là trách nhiệm; sự hướng dẫn khéo léo là tốt hơn, khi được nói điều đúng đắn vị ấy không giận dữ, vị ấy biết nguyên tắc; tốt lành thay việc gặp gỡ với vị ấy!"

1878. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Kassapa, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1879. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, kế đó, vào lúc tàn đêm, sự mọc lên của mặt trời đã đến, có các thức ăn thuộc cõi trời hiện ra, và những vị khất thực là có giới hạnh.

1880. Trong khi tôi đang bố thí thì không bị cạn kiệt, và sau khi bố thí tôi không hối tiếc. Trong khi bố thí, tôi có thể khiến cho tâm được tịnh tín. Thưa Sakka, tôi xin chọn điều ân huệ ấy."

1881. "Do điều ấy đã được ông khéo nói, đã được ông khéo thuyết, là điều thích đáng, này Kassapa, ta sẽ ban cho ông một ân huệ về bất cứ điều gì ông mong muốn ở trong tâm."

1882. "Thưa Sakka, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ân huệ, xin ngài không đến thăm tôi nữa. Thưa Sakka, tôi xin chọn điều ân huệ ấy."

1883. Bahūhi vattacariyāhi narā ca atha nāriyo,
dassanaṃ abhikaṅkhanti kinnu me dassane bhayaṃ.

1884. Taṃ tādisaṃ devavaṇṇaṃ[1] sabbakāmasamiddhinaṃ,
disvā tapo pamajjeyyaṃ[2] etaṃ te dassane bhayan ”ti.
7. Akittijātakaṃ.

1885. Ahameva dubbhāsitaṃ bhāsi bālo
bheko va arañña[3] ahimavhayāno,[4]
takkāriye sobbhamimaṃ[5] patāmi
na kireva sādhu ativelabhāṇī.

1886. Pappoti macco ativelabhāṇī
bandhaṃ[6] vadhaṃ sokapariddavañca,
attānaṃ yeva[7] garahāsi etto[8]
ācera[9] yaṃ taṃ nikhaṇanti sobbhe.

1887. Kimevāhaṃ[10] tuṇḍilamanupucchiṃ[11]
kareyya saṃ[12] bhātaraṃ kāḷikāyaṃ,[13]
naggovahaṃ vatthayugañca jīno
ayampi attho bahutādisova.

1888. Yo yujjhamānānaṃ ayujjhamāno
meṇḍantaraṃ accupatī kuliṅgo,
so piṃsito meṇḍasirehi tattha
ayampi attho bahutādisova.

1889. Caturo janā potthakaṃ aggahesuṃ
ekañca posaṃ anurakkhamānā,
sabbeva te bhinnasirā sayiṃsu
ayampi attho bahutādisova.

1890. Ajā yathā veḷugumbasmiṃ baddhā[14]
avekkhipantī[15] asimajjhagañchi,[16]
teneva tassā galakāvakantaṃ[17]
ayampi attho bahutādisova.

---

[1] devavaṇṇiṃ - PTS.
[2] pamajjeyya - Ma.
[3] bhekovarañña - Ma, Syā, PTS.
[4] ahimavhāyamāno - Ma, Syā.
[5] sobbhamhi ahaṃ - Ma.
[6] evaṃ - PTS.
[7] attānameva - Ma, Syā.
[8] ettha - Ma, Syā, PTS.
[9] ācariya - Syā.
[10] kimevahaṃ - Ma, PTS.
[11] ānupuccheyyaṃ - PTS.
[12] kareyyāsaṃ - Syā.
[13] kālikāya - Syā; kālikā yaṃ - PTS.
[14] bandhā - Syā.
[15] avakkhipantī - Ma.
[16] asimajjhagacchi - Ma;
asik’ ajjhagañchi - PTS.
[17] galakaṃ vikantā - Syā.

1883. "Thông qua nhiều phận sự và hạnh lành, các người nam và nữ mong mỏi việc nhìn thấy ta, vậy có nguy hiểm gì trong việc nhìn thấy ta?"

1884. "Sau khi nhìn thấy ngài với vẻ đẹp thiên thần, với sự thành tựu tất cả các dục như thế ấy, tôi có thể xao lãng hạnh khắc khổ; điều ấy là sự nguy hiểm trong việc nhìn thấy ngài."

7. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Akitti. [480]

1885. "Chính ta là kẻ ngu đã nói lời được nói vụng về, tựa như con nhái ở trong rừng đang gọi con rắn. Này Takkāriya, ta rơi vào cái hố này. Thật vậy, việc nói quá nhiều không bao giờ tốt lành!"

1886. "Người nói quá nhiều nhận lãnh sự giam cầm, sự tử hình, sự sầu muộn và sự than khóc. Về việc này, thầy hãy chê trách chính bản thân. Thưa thầy, vì việc ấy, chúng chôn vùi thầy ở cái hố."

1887. "Thật vậy, ta đã gặng hỏi Tuṇḍila điều gì về việc nàng Kāḷikā có thể làm với anh trai của nàng? Và ta bị cướp mất hai mảnh vải, ta hoàn toàn lõa lồ. Ý nghĩa này cũng y như vậy với nhiều sự việc."

1888. "Là kẻ không tham gia đánh nhau giữa hai kẻ đang đánh nhau, con chim sẻ đã lao vào giữa hai con cừu. Trong trường hợp ấy, nó đã bị đầu của hai con cừu ép chết. Ý nghĩa này cũng y như vậy với nhiều sự việc."

1889. "Bốn người đã giữ lấy tấm vải bố, và trong lúc đang bảo vệ một người, tất cả bọn họ đã nằm dài, các cái đầu bị vỡ tan. Ý nghĩa này cũng y như vậy với nhiều sự việc."

1890. "Giống như con dê cái bị trói ở lùm tre, trong lúc nhảy quanh đã có được cây dao. Với chính cây dao ấy, cổ của con dê cái đã bị cắt lìa. Ý nghĩa này cũng y như vậy với nhiều sự việc."

1891. Nayime[1] devā napi[2] gandhabbaputtā
migā ime atthavasābhatā ime,[3]
ekañca naṃ sāyamāse pacantu
ekañca puna pātarāse[4] pacantu.

1892. Sataṃ sahassānaṃ[5] dubbhāsitānaṃ[6]
kalampi nāgghanti[7] subhāsitassa,
dubbhāsitaṃ saṅkamāno kileso
tasmā tuṇhī kimpuriso[8] na bālyā.

1893. Yā mesā vyākāsi[9] pamuñcathetaṃ
giriñca naṃ himavantaṃ nayantu,
imañca kho dentu mahānasāya
pātova[10] naṃ pātarāse pacantu.

1894. Pajjunnanāthā pasavo pasunāthā ayaṃ pajā,
tvaṃ nāthosmi[11] mahārāja amhanāthā mama bhariyā,[12]
dvinnamaññataraṃ ñatvā mutto gaccheyya pabbataṃ.

1895. Na ve nindā suparivajjayetha[13]
nānā janā sevitabbā janinda,
yeneva eko labhate pasaṃsaṃ
teneva añño labhate ninditāraṃ.

1896. Sabbo loko paracittena acitto[14]
sabbo loko cittavāsamhi citte,[15]
paccekacittā puthusabbasattā
kassīdha cittassa vasena vattati.[16]

1897. Tuṇhī ahū kimpuriso sabhariyo
yodāni vyākāsi[17] bhayassa bhīto,
sodāni mutto sukhito arogo
vācā kirevatthavatī[18] narānan "ti.

8. Takkāriyajātakaṃ.

---

[1] ime na - Ma.
[2] napi - Ma; nāpi - Syā.
[3] atthavasaṃ gatā me - Ma.
[4] ekaṃ punappātarāse - Ma, Syā; ekañca naṃ pātarāse - PTS.
[5] sahassāni - Ma; sahassāna - Syā; sahassaṃ - PTS.
[6] dubhāsitāni - Ma.
[7] nāgghati - Syā.
[8] kimpurisā - Ma, PTS.
[9] byāhāsi - Ma; byākāsi - Syā; vyāhāsi - PTS.
[10] pāto ca - PTS.
[11] nāthosi - Ma.
[12] nāthohaṃ bhariyāya me - Ma; nātho 'haṃ bhariyāya ca - PTS.
[13] suparivajjayātha - Syā; suparivajjayā ce - PTS.
[14] paricitto aticitto - Ma; paracittena aticitto - Syā; paracitto acitto - PTS.
[15] cittavā samhi citte - Ma, Syā; cittavasamhi citto - PTS.
[16] vase na vatte - Ma, Syā, PTS.
[17] byāhāsi - Ma; byākāsi - Syā; vyāhāsi - PTS.
[18] vācākirevattavatī - Ma.

1891. "Những kẻ này không phải là thiên thần, cũng không phải là con cái của các nhạc sĩ Thiên đình, những kẻ này là loài thú, những kẻ này được đem lại để trẫm sử dụng. Vậy hãy bảo bọn họ nấu một đứa cho bữa ăn buổi tối, và hãy bảo bọn họ nấu một đứa nữa cho bữa ăn buổi sáng."

1892. "Một trăm ngàn lời vụng nói không giá trị bằng một phần của lời được khéo nói. Trong khi phân vân về lời vụng nói là ô nhiễm; vì thế, loài nhân điểu giữ im lặng, không phải vì ngu dốt."

1893. "Nàng này đã giải thích cho trẫm. Các khanh hãy thả nàng ấy. Và hãy bảo bọn họ đưa nàng ấy đến ngọn núi có tuyết phủ. Còn hãy giao kẻ này cho nhà bếp. Sáng sớm mai, hãy bảo bọn họ nấu kẻ ấy cho bữa ăn buổi sáng."

1894. "Các con thú có sự phụ thuộc vào cơn mưa. Loài người này có sự phụ thuộc vào các con thú. Tâu đại vương, thần có sự phụ thuộc vào bệ hạ. Người vợ của thần có sự phụ thuộc vào thần. Sau khi biết được một người nào đó trong hai người (đã chết), người được thả ra mới có thể đi đến ngọn núi.

1895. Thật vậy, không dễ gì tránh khỏi sự chê bai. Loài người có sở thích khác nhau nên cần được phục vụ khác nhau, tâu vị chúa của loài người. Vì một điều nào đó, người này nhận được sự khen ngợi, do chính điều đó, người khác nhận được sự chê bai.

1896. Tất cả thế gian là không có sự nhận biết với tâm của người khác. Tất cả thế gian có sự nhận biết về tâm của mình. Tất cả chúng sanh có tâm riêng biệt theo từng cá nhân. Công việc được vận hành ở đây do năng lực tâm của người nào?"

1897. "Gã nhân điểu cùng với người vợ đã im lặng, là kẻ giờ đây bị sợ hãi bởi sự nguy hiểm, nên đã giải thích. Kẻ ấy giờ đây đã được thả ra, được sung sướng, không tật bệnh. Thật vậy, chính lời nói là có sự lợi ích cho những con người."

8. Bổn Sanh Thanh Niên Takkāriya. [481]

1898. Kassa[1] gāmavaraṃ dammi nāriyo ca alaṅkatā,
ko me taṃ[2] migamakkhāti[3] migānaṃ migamuttamaṃ.

1899. Mayhaṃ gāmavaraṃ dehi nāriyo ca alaṅkatā,
ahaṃ te migamakkhissaṃ migānaṃ migamuttamaṃ.

1900. Etasmiṃ vanasaṇḍasmiṃ ambā sālā ca pupphitā,
indagopakakasaṃchannā ettheso tiṭṭhatī[4] migo.

1901. Dhanuṃ adejjhaṃ[5] katvāna usuṃ sandhāyupāgami,[6]
migo ca disvā rājānaṃ dūrato ajjhabhāsatha.

1902. Āgamehi mahārāja mā maṃ[7] vijjhi rathesabha,
ko nu te idamakkhāsi[8] ettheso tiṭṭhatī[4] migo.

1903. Esa pāpacaro poso samma tiṭṭhati ārakā,
so hi[9] me idamakkhāsi[8] ettheso tiṭṭhatī[4] migo.

1904. Saccaṃ kireva māhaṃsu[10] narā ekacciyā idha,
kaṭṭhaṃ viplāvitaṃ[11] seyyo natvevekacciyo naro.[12]

1905. Kinnu rurū[13] garahasī migānaṃ
kiṃ pakkhīnaṃ[14] kiṃ pana mānusānaṃ,
bhayaṃ hi maṃ vindati napparūpaṃ
sutvānaṃ[15] taṃ mānusiṃ[16] bhāsamānaṃ.

1906. Yamuddhariṃ vahane[17] vuyhamānaṃ
mahodake salile sīghasote,
tato nidānaṃ bhayamāgataṃ mama
dukkho have rāja asabbhi saṅgamo.

1907. Sohaṃ catuppattamidaṃ[18] vihaṅgamaṃ
tanucchidaṃ hadaye ossajāmi,
hanāmi mittaddumakiccakāriṃ[19]
yo tādisaṃ kammakataṃ na jāne.[20]

---

1 tassa - Ma, Syā.
2 yo metaṃ - Ma.
3 akkhāsi - Syā.
4 tiṭṭhate - Ma; tiṭṭhati - Syā.
5 dhanuṃ advejjhaṃ - Ma, Syā.
6 sannayhupāgami - Ma, Syā.
7 me - PTS.
8 idhamakkhāsi - Ma, PTS.
9 soyaṃ - Ma.
10 kirevamāhaṃsu - Syā;
kir' evam āhaṃsu - PTS.
11 niplavitaṃ - Ma; nipāvataṃ - Syā.
12 na tvevekacci yo naro - Ma;
na tvevekacciyo naro - Syā, PTS.
13 ruru - Ma, Syā.
14 pakkhinaṃ - Syā, PTS.
15 sutvāna - Ma, Syā, PTS.
16 mānusi - Syā.
17 vāhane - Ma, Syā.
18 imaṃ - Ma, Syā.
19 hanāmi taṃ mittadubbhiṃ akiccakāriṃ - Ma, Syā.
20 na jānāti - PTS.

1898. "Trẫm sẽ ban ngôi làng ân huệ và những người phụ nữ đã được trang điểm cho ai? Ai thông báo cho trẫm về con nai ấy, con nai tối thượng trong số các con nai?"

1899. "Bệ hạ hãy ban ngôi làng ân huệ và những người phụ nữ đã được trang điểm cho thần. Thần sẽ thông báo cho bệ hạ về con nai, con nai tối thượng trong số các con nai.

1900. Ở khu rừng rậm này, có các cây xoài và các cây *sāla* nở rộ hoa, mặt đất được phủ màu cánh kiến, con nai ấy cư ngụ ở đây."

1901. Sau khi đặt mũi tên vào cây cung, đức vua đã kéo căng mũi tên rồi tiến lại gần. Và con nai, sau khi nhìn thấy đức vua từ đàng xa, đã thưa rằng:

1902. "Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy chờ đợi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ bắn tôi. Ai đã thông báo cho bệ hạ điều này: 'Con nai ấy cư ngụ ở đây'?"

1903. "Này nai mến, gã đàn ông có sở hành xấu xa ấy đứng ở đàng xa. Chính gã ấy đã thông báo cho trẫm điều này: 'Con nai ấy cư ngụ ở đây.'"

1904. "Nghe rằng người đời đã nói sự thật như vầy: Có một số người loại ấy ở đời này. Thanh gỗ trôi sông được vớt lên còn tốt hơn, chứ gã đàn ông loại ấy thì không bao giờ."

1905. "Này nai, vậy ngươi chê trách điều gì ở loài thú, điều gì ở loài chim, hay là điều gì ở loài người? Bởi vì nỗi sợ hãi tìm thấy ở trẫm không phải là ít, sau khi nghe ngươi đang nói tiếng người."

1906. "Tôi đã vớt lên kẻ đang bị cuốn trôi ở dòng nước lũ lớn, ở dòng nước chảy xiết. Do nguyên nhân ấy, có sự nguy hiểm xảy đến cho tôi. Thật vậy, tâu bệ hạ, sự kết giao với kẻ xấu là khổ đau."

1907. "Với mũi tên có bốn cọng lông đuôi, có sự di chuyển ở khoảng không, có sự đâm thủng thân thể, trẫm đây sẽ bắn vào gã này ở trái tim. Trẫm sẽ giết chết kẻ hãm hại bạn bè, kẻ đã làm việc không nên làm, kẻ không biết đến hành động đã tạo ra như thế ấy."

1908. Dhīrassa bālassa have janinda
santo vadhaṃ nappasaṃsanti jātu,
kāmaṃ gharaṃ gacchatu pāpadhammo
yañcassa bhaṭṭhaṃ tadetassa dehi
ahañca te kāmakaro bhavāmi.

1909. Addhā rurū[1] aññataro sataṃ se[2]
yo dubbhato[3] mānusassa na dubbhi,[4]
kāmaṃ gharaṃ gacchatu pāpadhammo
yañcassa bhaṭṭhaṃ[5] tadetassa dammi
ahañca te kāmacāraṃ[6] dadāmi.

1910. Suvijānaṃ sigālānaṃ[7] sakuntānañca vassitaṃ,[8]
manussavassitaṃ rāja dubbijānataraṃ tato.

1911. Api ce maññatī poso ñāti mitto sakhāti vā,
yo pubbe sumano hutvā pacchā sampajjate diso.

1912. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
migā dhaññāni[9] khādanti taṃ devo paṭisedhatu.

1913. Kāmaṃ janapado māsi raṭṭhaṃvāpi[10] vinassatu,
na tvevāhaṃ ruruṃ dubbhe datvā abhayadakkhiṇaṃ.

1914. Mā me janapado āsi raṭṭhañcāpi vinassatu,[11]
na tveva[12] migarājassa varaṃ datvā musā bhaṇe "ti.

9. Rurumigajātakaṃ.[13]

1915. Āsiṃsetheva[14] puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahu.

1916. Āsiṃsetheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhataṃ.

1917. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahu.

---

[1] ruru - Ma, Syā.
[2] sataṃ so - Ma, Syā, PTS.
[3] dubbhino - Syā; dūbhato - PTS.
[4] dubbhī - Syā.
[5] bhattaṃ - Syā.
[6] gāmavaraṃ - Syā.
[7] siṅgālānaṃ - Ma.
[8] sakuṇānañcavassitaṃ - Ma.
[9] sassāni - Ma.
[10] raṭṭhañcāpi - Ma, Syā, PTS.
[11] mā me janapado āsi mā maṃ janapado ahu - Syā.
[12] na tvevāhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] rurumigarājajātakaṃ - Ma; rurumigajātakaṃ - Syā, PTS.
[14] āsīsetheva - Ma.

1908. "Thật vậy, xấu hổ thay cho kẻ ngu dốt này, tâu vị chúa của loài người! Những người tốt chắc chắn không ca ngợi việc giết chóc. Hãy để cho kẻ có bản tánh xấu xa đi về nhà như ý muốn. Và xin bệ hạ hãy ban cho gã này phần thưởng dành cho gã. Còn tôi sẽ là người làm theo điều mong muốn của bệ hạ."

1909. "Này nai, ngươi đây là một trong số những người tốt, là người đã không hãm hại kẻ đang hãm hại mình. Hãy để cho kẻ có bản tánh xấu xa đi về nhà như ý muốn. Và trẫm sẽ ban cho gã này phần thưởng dành cho gã. Trẫm còn ban cho nai việc đi lại theo như ý muốn."

1910. "Tiếng kêu của những con chó rừng và của những con chim còn dễ hiểu, tiếng kêu của con người, tâu bệ hạ, lại khó hiểu hơn tiếng kêu kia.[1]

1911. Thậm chí, nếu nghĩ rằng: 'Người nào dầu là thân quyến, bạn bè, hoặc thân hữu, là kẻ trước đây đã có thiện ý, về sau sự thù nghịch vẫn có thể xảy ra."

1912. Các dân chúng đã tụ tập lại và các thị dân đã tụ tập lại (tâu rằng): "Các con nai nhai nát các hoa màu, xin bệ hạ hãy cấm đoán bầy nai ấy."

1913. "Đương nhiên, dầu cho xứ sở không còn, hoặc thậm chí đất nước bị tiêu diệt, nhưng trẫm không bao giờ phản bội nai chúa Ruru, sau khi đã ban cho tặng phẩm không sợ hãi đến nai chúa.

1914. Dầu cho xứ sở không còn là của trẫm, và thậm chí đất nước bị tiêu diệt, nhưng trẫm không bao giờ có thể nói lời dối trá, sau khi đã ban cho ân huệ đến con nai chúa."

9. Bổn Sanh Nai Chúa Ruru. [482]

1915. "Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.[2]

1916. Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân đã được đưa lên mặt đất từ hố nước sâu.

1917. Con người cần phải tinh tấn, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.

---

[1] Hai câu kệ 1910 và 1911 giống hai câu kệ 1838 và 1839 ở trang 455.
[2] Câu kệ này giống câu kệ 51 ở trang 23.

1918. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhataṃ.

1919. Dukkhūpanītopi naro sapañño
āsaṃ na chindeyya sukhāgamāya,
bahū hi phassā ahitā hitā ca
avitakkitā maccumupabbajanti.[1]

1920. Acintitampi bhavati cintitampi vinassati,
na hi cintāmayā bhogā itthiyā purisassa vā.

1921. Sarabhaṃ giriduggasmiṃ yaṃ tvaṃ anusarī pure,
alīnacittassa tuvaṃ vikkantamanujīvasi.

1922. Yo taṃ viduggā narakā samuddhari
silāya yoggaṃ sarabho karitvā,
dukkhūpanītaṃ maccumukhā pamocayi
alīnacittaṃ tamigaṃ[2] vadesi.

1923. Tuvaṃ nu[3] tattheva tadā ahosi
udāhu te koci naṃ etadakkhā,
vivattacchaddo[4] nusi sabbadassī
ñāṇannu te brāhmaṇa bhiṃsarūpaṃ.

1924. Na cevahaṃ[5] tattha tadā ahosiṃ
na cāpi me koci naṃ etadakkhā,
gāthāpadānañca subhāsitānaṃ
atthaṃ tadā nenti[6] janinda dhīrā.

1925. Ādāya pattiṃ[7] paraviriyaghātiṃ
cāpe saraṃ kiṃ vicikicchase tuvaṃ,
nuṇṇo[8] saro sarabhaṃ hantu khippaṃ
annaṃ hi etaṃ varapañña rañño.

1926. Addhā pajānāmi ahampi etaṃ
annaṃ migo brāhmaṇa khattiyassa,
pubbe katañca apacāyamāno
tasmā migaṃ sarabhaṃ no hanāmi.

---

[1] avitakkitā maccamupabbajanti - Ma;
avitakkitāro maccumupapajjanti - Syā.
[2] taṃ migaṃ - Ma; tameva - Syā; ta migaṃ - PTS.
[3] kiṃ tvaṃ nu - Ma; tvaṃ nu - Syā, PTS.
[4] vivaṭṭacchado - Ma; vivaṭacchado - Syā.
[5] cevāhaṃ - Syā.
[6] tadānenti - Ma, Syā;
tad ānenti - PTS.
[7] pattaṃ - Syā.
[8] nunno - PTS.

1918. Con người cần phải tinh tấn, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân đã được đưa lên mặt đất từ hố nước sâu.[1]

1919. Con người có trí tuệ, dầu bị rơi vào khổ đau, cũng không nên cắt đứt niềm hy vọng về việc thành đạt hạnh phúc, bởi vì có nhiều ý tưởng không có lợi ích và có lợi ích. Những người không suy nghĩ đi đến cái chết.

1920. Việc không nghĩ đến lại xảy ra, việc được nghĩ đến lại tiêu hoại. Bởi vì không phải do ý tưởng mà người nữ hay người nam có được của cải."

1921. "Trước đó, bệ hạ đã đuổi theo con nai *Sarabha* ở lối đi hiểm trở của ngọn núi. Bệ hạ sống sót nhờ vào sự dũng cảm của con nai có tâm không lui sụt.

1922. Sau khi thực hiện sự bám chặt vào tảng đá, con nai đã đưa bệ hạ ra khỏi địa ngục, nơi có sự di chuyển khó khăn. Nó đã giúp cho kẻ đã bị rơi vào khổ đau thoát khỏi cửa miệng của Thần Chết. Bệ hạ nói về con nai có tâm không lui sụt ấy."

1923. "Vậy có phải lúc đó khanh đã có mặt ngay tại chỗ ấy? Hay là có ai đó đã tường thuật lại việc ấy cho khanh? Khanh đã bóc trần sự che giấu, phải chăng khanh là người có sự nhìn thấy tất cả? Này Bà-la-môn, trí tuệ của khanh quả thật khủng khiếp!"

1924. "Lúc đó, quả thật thần đã không có mặt ngay tại chỗ ấy. Và cũng không có bất cứ ai đã tường thuật lại việc ấy cho thần. Tâu vị chúa của loài người, đối với những đoạn kệ ngôn đã được khéo thuyết, khi ấy, các bậc sáng trí lần tìm ra ý nghĩa."

1925. "Sau khi cầm lấy mũi tên có cọng lông đuôi, vật ra sức giết chết kẻ khác, đặt vào cây cung, bệ hạ còn ngần ngại điều gì? Tâu bậc có trí tuệ cao quý, xin bệ hạ hãy để cho mũi tên được bắn ra mau chóng giết chết con nai *Sarabha*, bởi vì nó là thức ăn của đức vua."

1926. "Đương nhiên, trẫm cũng nhận biết điều ấy, này Bà-la-môn, con nai là thức ăn của vị Sát-đế-ly. Và trong lúc trân trọng việc ân nghĩa trước đây, vì thế, trẫm không giết chết con nai *Sarabha*."

[1] Câu kệ này giống câu kệ 52 ở trang 23, nhưng phần dịch Việt được thay đổi đôi chút do ngữ cảnh khác biệt.

1927. Neso migo mahārāja asureso disampati,
etaṃ hantvā manussinda bhavassu amarādhipo.

1928. Saceva[1] rāja[2] vicikicchase tuvaṃ
hantuṃ migaṃ sarabhaṃ sahāyakaṃ me,[3]
saputtadāro naraviriyaseṭṭha[4]
gantā[5] tuvaṃ vetaraṇiṃ yamassa.

1929. Kāmaṃ ahaṃ jānapadā ca sabbe
puttā ca dārā ca sahāyasaṅghā,
gacchemu naṃ[6] vetaraṇiṃ yamassa
na tveva hañño[7] yo mama pāṇadassa.[8]

1930. Ayaṃ migo kicchagatassa mayhaṃ
ekassa kattā vivanasmiṃ[9] ghore,
taṃ tādisaṃ pubbakiccaṃ saranto
jānaṃ mahābrahme kathaṃ haneyyaṃ.

1931. Mittābhirādhī cirameva jīva
rajjaṃ imaṃ dhammaguṇe pasāsa,
nārīgaṇehi parivārayanto[10]
modassu raṭṭhe tidiveva[11] vāsavo.

1932. Akkodhano niccapasannacitto
sabbātithīyācayogo bhavitvā,[12]
datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ
anindito saggamupehi ṭhānan "ti.

10. Sarabhamigajātakaṃ.[13]

*****

TASSUDDĀNAṂ

Varakambakuṭṭhārisahaṃsavaro
atharaññasmiṃ dūtakapañcako,
atha bodhi akittisutakkarinā
atha rūrumigena parosarabho "ti.

Terasakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

[1] sace ca - Ma, Syā, PTS.
[2] rājā - Ma.
[3] sahāyakaṃ - Ma, Syā.
[4] naravīraseṭṭha - Ma, Syā.
[5] gantvā - Ma, Syā.
[6] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] haññe - Syā.
[8] mama pāṇado yo - Ma; mama pāṇadassa yo - Syā.
[9] vivanasmi - Ma.
[10] paricāriyanto - Ma; paricārayanto - Syā, PTS.
[11] tidive - PTS.
[12] sabbātithī pāhunake karitvā - Syā.
[13] sarabhajātakaṃ - Syā.

1927. "Tâu đại vương, đó không phải là con nai. Tâu vị chúa tể một phương, đó là loài A-tu-la. Tâu vị chúa của nhân loại, bệ hạ hãy giết chết nó và trở thành vị chúa của chư Thiên.

1928. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ thật sự còn ngần ngại để giết chết con nai *Sarabha*, (nghĩ rằng): 'Người bạn của ta,' tâu bậc tinh tấn hạng nhất ở loài người, bệ hạ là người đi đến dòng sông Vetaraṇī của Thần Chết cùng với vợ con."

1929. "Trẫm cùng tất cả dân chúng, và các con trai, các người vợ, và tập thể bạn bè, chúng ta hãy tự nguyện đi đến dòng sông Vetaraṇī ấy của Thần Chết, nhưng người nào là người ban mạng sống cho trẫm thì sẽ không bao giờ bị giết chết.

1930. Khi trẫm một mình bị lâm vào cảnh khốn khổ ở trong khu rừng ghê rợn, con nai này là người đã cứu giúp. Trong khi nhớ lại việc làm ấy trước đây là như thế, trong khi biết về đức hạnh ấy, này vị Bà-la-môn vĩ đại, làm thế nào trẫm có thể giết chết con nai?"

1931. "Là người tạo sự hạnh phúc cho bạn hữu, bệ hạ hãy sống thật thọ. Hãy giáo huấn vương quốc này các đức tính chân chánh. Trong khi được hầu cận bởi những toán nữ nhân, bệ hạ hãy vui thích ở đất nước, tựa như Thiên Chủ Vāsava vui thích ở tại cõi trời.

1932. Là người không có sự giận dữ, thường xuyên có tâm tịnh tín, sau khi trở thành người sẵn sàng đáp ứng yêu cầu của mọi người khách lạ, sau khi bố thí và thụ hưởng tùy theo khả năng, là người không bị chê trách, bệ hạ sẽ đạt đến vị thế cõi trời."

10. Bổn Sanh Nai *Sarabha*. [483]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Những trái xoài cao quý, cây búa, với chuyện chim thiên nga,
rồi ở trong rừng, chuyện liên quan đến các sứ giả là thứ năm,
rồi cội cây Bồ Đề, vị ẩn sĩ Akitti, thanh niên Takkāriya tốt lành,
rồi với con nai *Ruru*, con nai *Sarabha* là chuyện khác.

Nhóm Mười Ba Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XIV. PAKIṆṆAKANIPĀTO

1933. Sampannaṃ sālikedāraṃ suvā bhuñjanti kosiya,
paṭivedemi te brahme na naṃ[1] vāretumussahe.

1934. Eko ca[2] tattha sakuṇo so tesaṃ[3] sabbasundaro,
bhutvā sāliṃ yathākāmaṃ tuṇḍenādāya gacchati.

1935. Oḍḍentu[4] vāḷapāsāni yathā bajjhetha[5] so dijo,
jīvañca naṃ gahetvāna ānayetha[6] mamantike.

1936. Ete bhutvā pivitvā[7] ca pakkamanti vihaṃgamā,
eko baddhosmi pāsena kiṃ pāpaṃ pakatammayā.

1937. Udaraṃ nūna aññesaṃ suva accodaraṃ tava,
bhutvā sāliṃ yathākāmaṃ tuṇḍenādāya gacchasi.

1938. Koṭṭhannu tattha pūresi suva verannu te mayā,
puṭṭho me samma akkhāhi kuhiṃ sāliṃ nidhīyasi.[8]

1939. Na me veraṃ tayā saddhiṃ koṭṭho mayhaṃ na vijjati,
iṇaṃ muñcāmiṇaṃ dammi sampatto koṭisimbaliṃ,[9]
nidhimpi tattha nidahāmi evaṃ jānāhi kosiya.

1940. Kīdisaṃ te iṇadānaṃ iṇamokkho ca[10] kīdiso,
nidhiṃ nidhānaṃ akkhāhi[11] atha pāsā pamokkhasi.

1941. Ajātapakkhā taruṇā puttakā mayha[12] kosiya,
te maṃ bhatā[13] bharissanti tasmā tesaṃ iṇaṃ dade.

1942. Mātā pitā ca me vuddhā[14] jiṇṇakā gatayobbanā,
tesaṃ tuṇḍena hātūna muñce pubbe kataṃ[15] iṇaṃ.

1943. Aññepi tattha sakuṇā khīṇapakkhā sudubbalā,
tesaṃ puññatthiko dammi taṃ nidhiṃ āhu paṇḍitā.

---

[1] na ne - Ma; na te - Syā.
[2] va - PTS.
[3] yo nesaṃ - Ma, Syā.
[4] ujjhantu - Syā.
[5] vajjhetha - Ma.
[6] ānayehi - Ma, Syā.
[7] pitvā - PTS.
[8] nidāhasi - Ma; nidheyyasi - Syā.
[9] koṭasimbaliṃ - Ma.
[10] te - PTS.
[11] nidhinidhānamakkhāhi - Ma, Syā.
[12] mayhaṃ - Syā.
[13] tathā - PTS.
[14] vuḍḍhā - Syā.
[15] pubbakataṃ - Ma, Syā, PTS.

XIV. NHÓM LINH TINH

1933. "Thưa ông Kosiya, các con chim két ăn ruộng lúa đã được chín tới. Thưa vị Bà-la-môn, tôi báo cho ngài biết. Tôi không có thể ngăn cản chúng.

1934. Và ở nơi đó có một con chim. Nó có vẻ đẹp toàn diện trong số những con chim ấy. Sau khi ăn lúa *sāli* theo như ý thích, nó còn dùng mỏ gắp lấy lúa rồi ra đi."

1935. "Hãy giăng các bẫy lông đuôi ngựa để cho con chim ấy có thể bị vướng vào. Và ngươi hãy bắt sống nó, rồi mang đến chỗ của ta."

1936. "Các con chim này sau khi ăn uống rồi bay đi. Một mình ta bị cột vào bẫy. Tội ác nào đã được tạo ra bởi ta?"

1937. "Này chim két, ta nghĩ rằng những con chim khác có bao tử bình thường, còn ngươi có bao tử vượt trội. Sau khi ăn lúa *sāli* theo như ý thích, ngươi còn dùng mỏ gắp lấy lúa rồi ra đi.

1938. Có phải ngươi làm cho đầy kho thóc ở nơi kia? Này chim két, phải chăng ngươi có thù hận với ta? Này chim, được ta hỏi, ngươi hãy trả lời, ngươi cất giấu lúa *sāli* ở đâu?"

1939. "Tôi không có thù hận với ông, kho thóc của tôi không có. Tôi trả nợ và tôi cho vay nợ. Tôi đã đạt đến chóp đỉnh của rừng cây bông vải. Tôi cũng có cất giữ của chôn giấu tại nơi ấy. Này ông Kosiya, ông hãy biết như vậy."

1940. "Việc cho vay nợ của ngươi là như thế nào? Và việc trả nợ là như thế nào? Ngươi hãy giải thích việc cất giữ của chôn giấu, rồi ngươi sẽ được thoát khỏi cái bẫy."

1941. "Này ông Kosiya, những chim con của tôi còn nhỏ, cánh còn chưa mọc. Được tôi nuôi dưỡng, chúng sẽ phụng dưỡng tôi; bằng cách đó, tôi cho chúng vay nợ.

1942. Mẹ và cha của tôi đã lớn tuổi, đã già nua, đã qua thời tuổi trẻ. Sau khi mang lại lúa cho họ bằng cái mỏ, tôi có thể trả nợ đã vay trước đây.

1943. Ở nơi ấy, còn có những con chim khác có cặp cánh bị liệt, vô cùng yếu ớt. Là người mong mỏi phước báu, tôi cho lúa đến chúng; các bậc sáng suốt đã gọi việc ấy là của chôn giấu.

1944. Edisaṃ[1] me iṇadānaṃ iṇamokkho me ediso,[2]
nidhiṃ nidhānaṃ akkhātaṃ[3] evaṃ jānāhi kosiya.

1945. Bhaddako vatayaṃ[4] pakkhī dvijo[5] paramadhammiko,
ekaccesu manussesu ayaṃ dhammo na vijjati.

1946. Bhuñja sāliṃ yathākāmaṃ saha sabbehi ñātihi,
punāpi suva passemu piyaṃ me tava dassanaṃ.

1947. Bhuttañca pītañca tavassamamhi
ratī ca[6] no kosiya te sakāse,
nikkhittadaṇḍesu dadāhi dānaṃ,
jiṇṇe ca mātāpitaro bharassu.

1948. Lakkhī vata me udapādi ajja
yo addasāsiṃ[7] pavaraṃ dijānaṃ,
suvassa sutvāna subhāsitāni
kāhāmi puññāni anappakāni.

1949. So kosiyo attamano udaggo
annañca pānañcabhisaṅkharitvā,[8]
annena pānena pasannacitto
santappayi samaṇe brāhmaṇe[9] cā "ti.

1. Sālikedārajātakaṃ.

1950. Upanīyatidaṃ maññe
cande lohitamadena majjāmi,[10]
vijahāmi[11] jīvitaṃ pāṇā
me cande nirujjhanti.

1951. Osadhi me dukkhaṃ me[12]
hadayaṃ me dayhate[13] nitammāmi,
tava candiyā socantiyā
na naṃ aññehi sokehi.

---

[1] īdisaṃ - Ma, Syā.
[2] īdiso - Ma, Syā.
[3] nidhinidhānamakkhāmi - Ma.
[4] vatāyaṃ - Syā.
[5] dijo - Ma, Syā, PTS.
[6] rattiñca - Ma, Syā.
[7] yohaṃ adassaṃ - Syā.
[8] pānañ ca bhisaṃ karitvā - Ma.
[9] samaṇabrāhmaṇe - Ma, Syā.
[10] lohitamaddane - Ma, Syā.
[11] ajja jahāmi - Ma; ajjāpi vijahāmi - Syā.
[12] osīdi me dukkhaṃ - Ma;
osadhi me dukkhaṃ - Syā.
[13] ḍayhate - Ma, Syā.

1944. Việc cho vay nợ của tôi là như thế ấy. Việc trả nợ của tôi là như thế ấy. Việc cất giữ của chôn giấu đã được giải thích. Này ông Kosiya, ông hãy biết như vậy.”

1945. “Con chim này quả thật là hiền thiện, là loài lưỡng sanh có đạo đức tuyệt vời! Đạo đức này không tìm thấy ở một số người.

1946. Ngươi hãy ăn lúa *sāli* theo như ý thích cùng với tất cả thân quyến. Này chim két, chúng ta hãy gặp lại nhau. Sự xuất hiện của ngươi được ta yêu thích.”

1947. “Này ông Kosiya, chúng tôi đã được ăn và đã được uống ở chỗ trú ngụ của ông, và chúng tôi có sự vui thích ở bên ông. Ông hãy ban phát vật thí nơi những người đã buông bỏ gậy gộc, và ông hãy phụng dưỡng mẹ cha già yếu.”

1948. “Quả thật, Nữ thần May Mắn đã đến với ta ngày hôm nay! Ta đây đã gặp được con chim cao quý của loài chim. Sau khi lắng nghe những lời khéo nói của chim két, ta sẽ làm các việc phước thiện không phải là ít.”

1949. “Ông Kosiya ấy có ý hài lòng, phấn chấn, đã cho chuẩn bị cơm ăn và nước uống, rồi với tâm tịnh tín, đã làm thỏa mãn các vị Sa-môn và Bà-la-môn với cơm ăn và nước uống.”

1. Bổn Sanh Ruộng Lúa *Sāli*. [484]

1950. “Hỡi nàng Candā, ta nghĩ rằng mạng sống này sẽ bị dẫn đi. Ta bị xây xẩm bởi sự sôi sục của máu. Hỡi nàng Candā, ta đang lìa bỏ sự sống, các hơi thở của ta bị ngưng lại.

1951. Mạng sống của ta chìm xuống, ta có sự đau đớn. Trái tim ta bị đốt nóng, ta mệt nhọc vô cùng. Nỗi khổ ấy của ta bởi vì nàng Candī đang sầu muộn, không phải do các nỗi sầu muộn khác.

1952. Tiṇamiva vanamiva miyyāmi[1]
nadī aparipuṇṇiyāva[2] sussāmi,
tava candiyā socantiyā
na naṃ aññehi sokehi.

1953. Vassaṃva[3] sare pāde[4]
imāni massūni[5] vattare mayhaṃ,
tava candiyā socantiyā
na naṃ aññehi sokehi.

1954. Pāposi kho[6] rājaputta[7]
yo me icchitapatiṃ[8] varākiyā,
vijjhi[9] vanamūlasmiṃ
soyaṃ viddho chamā seti.

1955. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ
paṭimuñcatu rājaputta tava mātā,
yo mayhaṃ hadayasoko
kimpurisaṃ avekkhamānāya.[10]

1956. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ
paṭimuñcatu rājaputta tava jāyā,
yo mayhaṃ hadayasoko
kimpurisaṃ avekkhamānāya.[10]

1957. Mā ca putte[11] mā ca patiṃ
addakkhi rājaputta tava mātā,
yo kimpurisaṃ avadhi
adūsakaṃ mayhakāmāhi.[12]

1958. Mā ca putte[11] mā ca patiṃ
addakkhi rājaputta tava jāyā,
yo kimpurisaṃ avadhi
adūsakaṃ mayhakāmāhi. [12]

1959. Mā tuvaṃ[13] cande rujji[14]
mā soci vanatimiramattakkhi,
mama tvaṃ hohisi[15] bhariyā
rājakule pūjitā nārī.[16]

---

[1] milāyāmi - Ma, Syā.
[2] aparipuṇṇāva - Ma, Syā.
[3] vassamiva - Ma, Syā.
[4] pabbatapāde - PTS.
[5] assūni - Ma, Syā, PTS.
[6] pāpo khosi - Ma, Syā;
pāpo kho - PTS.
[7] rājaputto - PTS.
[8] icchitaṃ patiṃ - Ma.
[9] vijjhasi - Ma.
[10] apekkhamānāya - PTS.
[11] puttaṃ - Ma, Syā.
[12] mayha kāmā hi - Ma;
mayhaṃ kāmāhi - Syā, PTS.
[13] tvaṃ - Ma, Syā.
[14] rodi - Ma, Syā, PTS.
[15] hehisi - Ma, Syā.
[16] nārībhi - Ma, Syā.

1952. Ta bị héo tàn, tựa như cọng cỏ (bị phơi ở tảng đá bị đốt nóng), tựa như khu rừng (bị chặt cây tận gốc). Ta bị khô cạn, tựa như dòng sông không không còn đầy nước. Nỗi khổ ấy của ta bởi vì nàng đang sầu muộn, không phải do các nỗi sầu muộn khác.

1953. Những giọt nước mắt này của ta tuôn chảy tựa như nước mưa rơi xuống chảy thành dòng ở chân núi. Nỗi khổ ấy của ta bởi vì nàng đang sầu muộn, không phải do các nỗi sầu muộn khác."

1954. "Thưa hoàng tử, ngài quả là độc ác! Ngài đã bắn trúng người chồng yêu dấu của thiếp – là người phụ nữ khốn khổ. Chồng thiếp đây đã bị trúng tên, nằm dài trên mặt đất, dưới gốc cây trong rừng.

1955. Thưa hoàng tử, nỗi sầu muộn ở trái tim của thiếp trong khi thiếp nhìn thấy người chồng nhân điểu, hãy để cho người mẹ của ngài nhận lấy nỗi sầu muộn ở trái tim này của thiếp.

1956. Thưa hoàng tử, nỗi sầu muộn ở trái tim của thiếp trong khi thiếp nhìn thấy người chồng nhân điểu, hãy để cho người vợ của ngài nhận lấy nỗi sầu muộn ở trái tim này của thiếp.

1957. Thưa hoàng tử, chớ để cho người mẹ của ngài nhìn thấy những người con và người chồng của bà là kẻ đã giết hại loài nhân điểu vô tội bởi vì lòng ham muốn có được thiếp.

1958. Thưa hoàng tử, chớ để cho người vợ của ngài nhìn thấy những người con và người chồng của bà là kẻ đã giết hại loài nhân điểu vô tội bởi vì lòng ham muốn có được thiếp."

1959. "Này nàng Candā, nàng chớ khóc lóc. Hỡi nàng có con mắt như bông hoa *vanatimira*, nàng chớ sầu muộn. Nàng sẽ trở thành người vợ của ta, nàng sẽ là người phụ nữ được tôn vinh ở hoàng cung."

1960. Api nūnahaṃ[1] marissaṃ
nacapanāhaṃ[2] rājaputta tava hessaṃ,
yo kimpurisaṃ avadhi
adūsakaṃ mayhakāmāhi.[3]

1961. Api bhīruke api jīvitukāmike
kimpurisi[4] gaccha himavantaṃ,
tālissatagarabhojane[5]
araññe[6] taṃ migā ramissanti.

1962. Te pabbatā tā ca kandarā
tā ca giriguhāyo,[7]
tattha[8] taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.[9]

1963. Te paṇṇasanthatā ramaṇiyā
vāḷamigehi anuciṇṇā,
tattha[8] taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.[9]

1964. Te pupphasanthā[10] ramaṇiyā
vāḷamigehi anuciṇṇā,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1965. Acchā savanti girivaranadiyo[11]
kusumābhikiṇṇasotāyo,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1966. Nīlāni himavato
pabbatassa kūṭāni dassaneyyāni,[12]
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1967. Pītāni himavato
pabbatassa kūṭāni dassaneyyāni,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

---

[1] nūnāhaṃ - Syā, PTS.
[2] nāhaṃ - Ma; na ca panāhaṃ - PTS.
[3] mayha kāmā hi - Ma; mayhaṃ kāmāhi - Syā, PTS.
[4] kimpurisī - Syā.
[5] tālisatagarabhojanā - Ma; tālisataggarabhojanā - Syā.
[6] aññe - Ma, Syā.
[7] giriguhāyo tatheva tiṭṭhanti - Ma.
[8] tattheva - Ma.
[9] kassaṃ - Ma.
[10] pupphasanthatā - Ma, Syā, PTS.
[11] girivananadiyo - Ma, Syā; giricaranadiyo - PTS.
[12] dassanīyāni - Ma, Syā.

1960. "Thưa hoàng tử, chắc chắn rằng thiếp sẽ chết, chứ thiếp sẽ không bao giờ thuộc về ngài, là kẻ đã giết hại loài nhân điểu vô tội bởi vì lòng ham muốn có được thiếp."

1961. "Này cô nàng nhút nhát, này cô nàng ước muốn được sống, này nàng nhân điểu, nàng hãy đi về núi Hi-mã-lạp. Này cô nàng có thức ăn là các lá cây *tālissa* và *tagara*, các con thú ở trong rừng sẽ vui đùa với nàng."

1962. "Những ngọn núi ấy, các động núi ấy, và các hang núi ấy, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1963. Những tấm thảm lá đáng yêu ấy, nơi được lai vãng bởi các loài thú dữ, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1964. Những tấm thảm hoa đáng yêu ấy, nơi được lai vãng bởi các loài thú dữ, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1965. Những dòng sông quý báu từ ngọn núi chảy tràn có nước trong vắt, những con suối được rải rắc với những bông hoa, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1966. Những đỉnh núi ngọc lục của dãy Hi-mã-lạp sơn đáng được ngắm nhìn, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1967. Những đỉnh núi vàng ròng của dãy Hi-mã-lạp sơn đáng được ngắm nhìn, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1968. Tambāni himavato
pabbatassa kūṭāni dassaneyyāni,[1]
tattha[2] taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.[3]

1969. Tuṅgāni himavato
pabbatassa kūṭāni dassaneyyāni,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1970. Setāni himavato
pabbatassa kūṭāni dassaneyyāni,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1971. Citrāni himavato
pabbatassa kūṭāni dassaneyyāni,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1972. Yakkhagaṇasevite
gandhamādane osadhehi sañchanne,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1973. Kimpurisasevite
gandhamādane osadhehi sañchanne,
tattha taṃ apassantī
kiṃpurisa kathaṃ ahaṃ kāsaṃ.

1974. Vande te pāde ayirabrahme[4]
yo me icchitapatiṃ[5] varākiyā,
amatena abhisiñci
samāgatasmiṃ[6] piyatamena.

1975. Vicarāma dāni girivaranadiyo[7]
kusumābhikiṇṇasotāyo,
nānādumavasanāyo[8]
piyaṃvadā aññamaññassā "ti.

2. Candakinnarajātakaṃ.[9]

---

[1] dassanīyāni - Ma, Syā.
[2] tattheva - Ma.
[3] kassaṃ - Ma.
[4] vande te ayirabrahme - Ma, Syā, PTS.
[5] icchitaṃpatiṃ - Ma, Syā.
[6] samāgatāsmi - Ma.
[7] girivananadiyo - Ma, Syā.
[8] savanāyo - PTS.
[9] candakinnarījātakaṃ - Ma.

1968. Những đỉnh núi đồng đỏ của dãy Hi-mã-lạp sơn đáng được ngắm nhìn, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1969. Những đỉnh núi cao vút của dãy Hi-mã-lạp sơn đáng được ngắm nhìn, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1970. Những đỉnh núi bạc trắng ngần của dãy Hi-mã-lạp sơn đáng được ngắm nhìn, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1971. Những đỉnh núi đủ màu sắc của dãy Hi-mã-lạp sơn đáng được ngắm nhìn, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1972. Ở ngọn núi Gandhamādana được che phủ bởi các loại thảo dược, được thân cận bởi tập thể Dạ-xoa, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?

1973. Ở ngọn núi Gandhamādana được che phủ bởi các loại thảo dược, được thân cận bởi tập thể nhân điểu, trong khi không nhìn thấy chàng ở nơi ấy, hỡi chàng nhân điểu, thiếp sẽ phải làm thế nào?"

1974. "Thưa đấng Phạm Thiên cao cả, thiếp xin đảnh lễ hai bàn chân của ngài, vị đã rưới nước bất tử lên người chồng yêu dấu của thiếp – là người phụ nữ khốn khổ – để thiếp được đoàn tụ với người yêu dấu nhất.

1975. Giờ đây, hai ta hãy đi thăm viếng những dòng sông quý báu ở ngọn núi, những con suối được rải rắc với những bông hoa, những nơi trú ngụ của nhiều loại cây khác biệt, với những lời nói yêu thương trao đổi giữa hai người."

2. Bổn Sanh Nhân Điểu Canda. [485]

1976. Ukkā milācā[1] bandhanti dīpe
pajā mamaṃ[2] khādituṃ patthayanti,
mittaṃ sahāyañca vadehi senaka
ācikkha ñātivyasanaṃ dijānaṃ.

1977. Dijo dijānaṃ pavarosi pakkhi[3]
ukkusarāja saraṇaṃ taṃ upemi,[4]
pajā mama[5] khādituṃ patthayanti
luddā milācā[1] bhava me sukhāya.

1978. Mittaṃ sahāyañca karonti paṇḍitā
kāle akāle sukhamesamānā,[6]
karomi te senaka etamatthaṃ
ariyo hi ariyassa karoti kiccaṃ.

1979. Yaṃ hoti kiccaṃ anukampakena
ariyassa ariyena kataṃ tavayidaṃ,[7]
attānurakkhī bhava mā aḍayha[8]
lacchāma putte tayi jīvamāne.

1980. Taveva[9] rakkhāvaraṇaṃ karonto
sarīrabhedāpi na santasāmi,
karonti heke[10] sakhinaṃ[11] sakhāro
pāṇaṃ cajanti[12] satamesa[13]dhammo.

1981. Sudukkaraṃ kammamakā[14] aṇḍajāyaṃ[15] vihaṅgamo,
atthāya kuraro[16] putte aḍḍharatte anāgate.

1982. Cutāpi eke[17] khalitā sakammunā[18]
mittānukampāya patiṭṭhahanti,
puttā mamaṭṭā gatimāgatosmi
atthaṃ caretha[19] mama vārichanna.[20]

1983. Dhanena dhaññena ca attanāva[21]
mittaṃ sahāyañca karonti paṇḍitā,
karomi te senaka etamatthaṃ
ariyo hi ariyassa karoti kiccaṃ.

---

[1] cilācā - Ma.
[2] mama - Syā.
[3] pakkhima - Ma;
pakkhi ca - Syā.
[4] upema - Ma.
[5] mamaṃ - Ma.
[6] sukham āsayānā - PTS.
[7] tayīdaṃ - Ma; tayidaṃ - Syā.
[8] adayhi - Ma; aḍayhi - Syā.
[9] tameva - Syā.
[10] hete - Syā, PTS.
[11] sakhīnaṃ - Ma, Syā.
[12] cajantā - Ma, Syā.
[13] satān' esa - PTS.
[14] kammamakāsi - Ma, Syā.
[15] aṇḍajoyaṃ - Syā.
[16] kururo - Syā.
[17] heke - Ma, Syā.
[18] khalita-ssakammunā - PTS.
[19] caretho - Ma.
[20] vāricara - Ma, Syā.
[21] attanā ca - Ma, Syā.

(Lời chim diều hâu mái)
1976. "Những người nhà quê buộc những cây đuốc ở trên hòn đảo. Chúng mong muốn ăn thịt những đứa con của thiếp. Thưa chàng diều hâu, chàng hãy nói với bạn bè và thân hữu, chàng hãy báo tin cho các con chim về sự bất hạnh của quyến thuộc."

(Lời trao đổi giữa chim diều hâu trống và chim ưng chúa)
1977. "Hỡi bạn chim, bạn là con chim hàng đầu của loài chim. Hỡi chim ưng chúa, tôi đi đến nương tựa bạn. Những người nhà quê tàn bạo mong muốn ăn thịt những đứa con của tôi. Xin bạn hãy đem lại sự an lành cho tôi."

1978. "Các bậc sáng suốt kết thành bạn bè và thân hữu, trong lúc tầm cầu sự an lành vào ban ngày và ban đêm. Này chim diều hâu, ta sẽ thực hành nghĩa cử ấy đối với ngươi, bởi vì người cao thượng thực hiện việc cần phải làm đối với người cao thượng."

1979. "Việc nào là việc cần phải làm vì lòng thương tưởng bởi người cao thượng đối với người cao thượng, việc này đã được bạn thực hiện. Bạn hãy có sự bảo vệ bảo thân, chớ để bị cháy bỏng. Chúng tôi sẽ giữ được các con lúc bạn đang còn sống."

1980. "Trong khi làm công việc bảo vệ che chở cho chính ngươi, ngay cả sự tiêu hoại thân xác, ta cũng không sợ sệt. Bởi vì một số bạn bè hành động cho những người bạn bè, họ từ bỏ mạng sống; đó là bản thể của những người tốt."

(Lời đức Thế Tôn)
1981. "Con chim thuộc loài noãn sanh này đã làm công việc vô cùng khó làm. Vì lợi ích, con chim ưng chúa đã bảo vệ các con chim con trước lúc nửa đêm."

(Lời trao đổi giữa chim diều hâu trống và rùa cha)
1982. "Một số người bị lỗi lầm, thậm chí bị tử vong bởi vì việc làm của mình, cũng vẫn tương trợ vì lòng thương tưởng bạn bè. Hỡi người bạn ẩn mình ở trong nước, các con của tôi bị khổ sở, tôi đã đi đến giang sơn của bạn, xin bạn hãy làm điều lợi ích giúp tôi."

1983. "Các bậc sáng suốt kết thành bạn bè và thân hữu vì tài sản, vì thóc lúa, và còn vì bản thân nữa. Này chim diều hâu, ta sẽ thực hành nghĩa cử ấy đối với ngươi, bởi vì người cao thượng thực hiện việc cần phải làm đối với người cao thượng."

1984. Appossukko tāta tuvaṃ nisīda
putto pitu carati atthacariyaṃ,
ahaṃ carissāmi tavetamatthaṃ[1]
senassa putte paritāyamāno.

1985. Addhā hi tāta satamesa[2] dhammo
putto pitu yaṃ caretha[3] atthacariyaṃ,
appeva maṃ disvā[4] pavaḍḍhakāyaṃ[5]
senassa putte[6] na viheṭhayeyyuṃ.[7]

1986. Pasū manussā migaviriyaseṭṭha[8]
bhayadditā[9] seṭṭhamupabbajanti,
puttā mamaṭṭā gatimāgatosmi
tvaṃ nosi rājā bhava me sukhāya.

1987. Karomi te senaka etamatthaṃ
āyāma[10] te taṃ disataṃ vadhāya,
kathaṃ hi viññū pahu[11] sampajāno
na vāyame attajanassa guttiyā.

1988. Mittañca[12] kayirātha suhaddayañca[13]
ayirañca kayirātha sukhehi ayiro,[14]
nivatthakojo va[15] sarebhihantvā
modāma puttehi samaṅgibhūtā.

1989. Sakamittassa kammena sahāyassāpalāyino,
kūjantamupakūjanti lomasā[16] hadayaṅgamaṃ.

1990. Mittaṃ sahāyaṃ adhigamma paṇḍito
so bhuñjati puttapasuṃ[17] dhanaṃ vā,
ahañca puttā ca patī ca mayhaṃ
mittānukampāya samaṅgibhūtā.

1991. Rājāvatā[18] sūravatā ca attho
sampannasakkhissa[19] bhavanti hete,
so mittavā yasavā uggatatto
asmiñca loke[20] modati kāmakāmī.

---

[1] taveva atthaṃ - Syā.
[2] satān' esa - PTS.
[3] pitu yaṃ care - Ma;
pitu care - Syā.
[4] disvāna - Ma, Syā.
[5] pavaddhakāyaṃ - PTS.
[6] puttā - Ma, PTS; puttāni - Syā.
[7] na heṭhayeyyuṃ - Syā.
[8] migavīraseṭṭha - Ma, Syā.
[9] bhayaṭṭitā - Ma, Syā.
[10] āyāmi - Ma, Syā.
[11] bahu - Syā, PTS.
[12] mittaṃ - Syā.
[13] suhadayañca - Ma, Syā;
sakhāgharañ ca - PTS.
[14] sukhāgamāya - Ma, Syā.
[15] nivatthakocova - Ma.
[16] kujantamupakujanti lomahaṃsā - Syā.
[17] puttaṃ pasuṃ - Syā.
[18] rājavatā - Ma, Syā.
[19] sakhissa - Ma, Syā.
[20] asmiṃdhaloke - Ma.

(Lời rùa con)
1984. "Cha thương, cha hãy ngồi yên, không phải nhọc công. Con trai làm công việc lợi ích thay cha. Con sẽ thực hiện nghĩa cử ấy cho cha, trong khi bảo vệ những người con của chim diều hâu."

(Lời rùa cha)
1985. "Quả đúng vậy, con thương! Đó là bản thể của những người tốt! Là việc con trai nên làm công việc lợi ích thay cha. Tuy nhiên, sau khi nhìn thấy cha có thân hình vạm vỡ, chúng sẽ không quấy nhiễu những người con của chim diều hâu."

(Lời trao đổi giữa chim diều hâu trống và sư tử)
1986. "Hỡi vị tinh tấn hạng nhất ở loài thú, khi bị áp lực bởi nỗi sợ hãi, loài vật và loài người nhờ cậy đến vị tối cao. Các con của tôi bị khổ sở, tôi đã đi đến giang sơn của bạn. Bạn là vị vua của chúng tôi, xin bạn hãy đem lại sự an lành cho tôi."

1987. "Này chim diều hâu, ta sẽ thực hành nghĩa cử ấy đối với ngươi. Chúng ta hãy đi đến để giết chết đám thù địch ấy của ngươi. Tại làm sao mà một người có sự hiểu biết, có khả năng, trong khi biết rõ mà lại không ra sức bảo vệ cho người của mình?"

(Lời chim diều hâu mái nói với chim diều hâu trống)
1988. "Nên kết thành bạn bè với người có tâm tốt. Và người cao thượng nên làm việc cao thượng vì những điều hạnh phúc. Tựa như người có mặc áo giáp chặn đứng các mũi tên, chúng ta được ân sủng, hãy vui sướng với các con.

1989. Nhờ vào hành động nỗ lực của bạn bè thân thuộc, của con sư tử không bỏ rơi bạn hữu, các con chim hót líu lo tiếng hót thấm vào trái tim.

1990. Sau khi tìm đến bạn bè thân hữu, bậc sáng suốt ấy thụ hưởng con cái và thú vật, hoặc tài sản. Nhờ vào lòng thương tưởng của bạn bè, tôi cùng các con và người chồng của tôi được toàn vẹn.

1991. Mục đích là có thể đạt được bởi người kết bạn với vua và bởi người kết bạn với dũng sĩ, bởi vì người có bạn bè đạt được những điều này. Vị ấy, có bạn bè, có danh tiếng, có vị thế đã được nâng lên, có sự đeo đuổi ước muốn, vui sướng ở thế gian này.

1992. Karaṇīyāni mittāni daḷiddenāpi[1] senaka,
passa mittānukampāya samaggamhā sañātake.

1993. Sūrena balavantena yo mettiṃ[2] kurute dijo,
evaṃ so sukhito hoti yathāhaṃ tvañca senakā "ti.
3. Mahā-ukkusajātakaṃ.

1994. Kharājinā jaṭilā paṅkadantā
dummukharūpā[3] ye me japanti,[4]
kaccinnu[5] te mānusake payoge
idaṃ vidū parimuttā apāyā.

1995. Pāpāni kammāni karotha[6] rāja
bahussuto ce na careyya dhammaṃ,
sahassavedāpi[7] na taṃ paṭicca
dukkhā pamucce[8] caraṇaṃ apatvā.

1996. Sahassavedopi na taṃ paṭicca
dukkhā pamucce[8] caraṇaṃ apatvā,
maññāmi vedā aphalā bhavanti
sasaṃyamaṃ caraṇaññeva saccaṃ.

1997. Na heva vedā aphalā bhavanti
sasaṃyamaṃ caraṇaññeva saccaṃ,
kittiṃ hi[9] pappoti adhicca vede
santiṃ puṇoti[10] caraṇena danto.

1998. Bhaccā mātā pitā bandhū[11] yena jāto sayeva[12] so,
uddālako ahaṃ bhoto sotthiyākulavaṃsako.[13]

1999. Kathaṃ bho brāhmaṇo hoti kathaṃ bhavati kevalī,
kathañca parinibbānaṃ dhammaṭṭho kinti vuccati.

2000. Niraṃ katvā aggimādāya brāhmaṇo
āposijaṃ[14] yajamusseti yūpaṃ,
evaṃ karo brāhmaṇo hoti khemī
dhamme ṭhitaṃ tena amāpayiṃsu.

---

1 daliddenāpi - Ma, Syā, PTS.
2 yo mitte - Ma; yo mittaṃ - Syā.
3 dummakkharūpā - Ma, Syā.
4 ye mantaṃ jappanti - Ma; ye mantaṃ japanti - Syā.
5 kacci nu - Syā; kacciṃ nu - PTS.
6 karetha - Ma; kareyya - Syā.
7 sahassavedopi - Ma, Syā, PTS.
8 pamuñce - Syā, PTS.
9 kittiñca - Syā.
10 puṇāti - Ma; puṇeti - Syā, PTS.
11 bandhu - Syā.
12 svayeva - Syā; sa yeva - PTS.
13 sottiyākulavaṃsako - Ma; sotthiyakulavaṃsato - Syā.
14 āpo siñcaṃ - Ma, Syā.

1992. Thưa chàng diều hâu, dầu là người nghèo khó cũng vẫn nên kết giao bạn bè. Chàng hãy nhìn xem, nhờ vào lòng thương tưởng của bạn bè, chúng ta được đoàn tụ cùng với các thân quyến.

1993. Thưa chàng diều hâu, con chim nào kết giao tình thân hữu với bậc dũng sĩ, với người có sức mạnh, con chim ấy được hạnh phúc như vậy, giống như là thiếp và chàng vậy."

3. Bổn Sanh Chim Ưng Vĩ Đại. [486]

(Lời đức vua)

1994. "Có y da dê thô cứng, tóc bện, có răng bị đóng bợn, có bộ dạng lấm lem dơ bẩn, các vị này lẩm nhẩm. Phải chăng các vị ấy, trong sự rèn luyện thuộc về nhân gian, là những vị hiểu biết thế gian này, và đã được hoàn toàn thoát khỏi các đọa xứ?[1]

(Lời vị quân sư)

1995. Tâu bệ hạ, nếu người có nhiều kiến thức làm các hành động xấu xa, và không thực hành thiện pháp, người đã không đạt được sự thực hành, dầu có một ngàn sự hiểu biết, không vì điều ấy mà có thể thoát khỏi khổ đau."

(Lời trao đổi giữa đạo sĩ Uddālaka và vị quân sư)

1996. "Người đã không đạt được sự thực hành, dầu có một ngàn sự hiểu biết, không vì điều ấy mà có thể thoát khỏi khổ đau. Ta nghĩ rằng các sự hiểu biết là không có kết quả, chính sự thực hành với sự tự chế ngự là chân lý."

1997. "Các sự hiểu biết không hẳn là không có kết quả, chính sự thực hành với sự tự chế ngự là chân lý. Bởi vì người sau khi học tập các sự hiểu biết thì đạt được danh tiếng, còn với sự thực hành, người đã được huấn luyện đạt đến sự an tịnh."

1998. "Người mẹ, người cha, các quyến thuộc là những người cưu mang. Kẻ đã được sanh ra từ người nào thì đương nhiên thuộc về người ấy. Con là Uddālaka, là người thuộc dòng dõi gia tộc Sotthiya của ngài."

1999. "Này con, thế nào là vị Bà-la-môn? Thế nào là người có sự toàn hảo? Và thế nào là sự hoàn toàn diệt tắt? Như thế nào được gọi là vị đứng vững ở thiện pháp?"

2000. "Sau khi khước từ (thế gian) và thờ phượng thần lửa, trong khi hành lễ rưới nước, trong khi dâng hiến, vị Bà-la-môn nâng cao cây gậy tế thần. Với sự thực hành như vậy, là vị Bà-la-môn, là người có sự an ổn. Do việc ấy, người đời đã công nhận là vị đứng vững ở thiện pháp."

[1] Bốn câu kệ 1994 - 1997 tương tự bốn câu kệ 857 - 860 ở trang 235.

2001. Na suddhi secanenatthi[1] napi[2] kevalī brāhmaṇo,
na khanti napi[3] soraccaṃ napi so parinibbuto.

2002. Kathaṃ so[4] brāhmaṇo hoti kathaṃ bhavati kevalī,
kathañca parinibbānaṃ dhammaṭṭho kinti vuccati.

2003. Akkhettabandhu[5] amamo nirāso
nillobhapāpo bhavalobhakhīṇo,
evaṃ karo brāhmano hoti khemi
dhamme ṭhitaṃ tena amāpayiṃsu.

2004. Khattiyā brāhmaṇā vessā suddā caṇḍālapukkusā,
sabbeva soratā dantā sabbeva parinibbutā,
sabbesaṃ sītibhūtānaṃ atthi seyyova[6] pāpiyo.

2005. Khattiyā brāhmaṇā vessā suddā caṇḍāla pukkusā,
sabbeva soratā dantā sabbeva parinibbutā,
sabbesaṃ sītibhūtānaṃ natthi seyyova[6] pāpiyo.

2006. Khattiyā brāhmaṇā vessā suddā caṇḍālapukkusā,
sabbeva soratā dantā sabbeva parinibbutā.

2007. Sabbesaṃ sītibhūtānaṃ natthi seyyova[6] pāpiyo,
panaṭṭhaṃ[7] carasi brahmaññaṃ sotthiyākulavaṃsataṃ.[8]

2008. Nānārattehi vatthehi vimānaṃ bhavati chāditaṃ,
na tesaṃ chāyāvatthānaṃ so rāgo apanujjatha.[9]

2009. Evameva[10] manussesu yadā[11] sujjhanti mānavā,[12]
na tesaṃ jātiṃ pucchanti[13] dhammamaññāya subbatā "ti.

4. Uddālakajātakaṃ.

---

[1] secanena atthi - Syā.
[2] nāpi - Ma.
[3] na khantī nāpi - Ma; na ceva khanti - Syā.
[4] bho - Syā.
[5] akhettabandhū - Ma, PTS; akhettabandhu - Syā.
[6] seyyotha - Ma, Syā.
[7] panatthaṃ - Ma; pasatthaṃ - Syā.
[8] sottiyākulavaṃsataṃ - Ma; sotthiyakulavaṃsataṃ - Syā.
[9] anupajjatha - Ma, Syā, PTS.
[10] evamevaṃ - PTS.
[11] sadā - PTS.
[12] māṇavā - Ma, Syā.
[13] te sajātiṃ pamuñcanti - Ma.

2001. "Không có sự trong sạch với việc hành lễ rưới nước, vị Bà-la-môn cũng không có sự toàn hảo, không có sự nhẫn nại, cũng không có sự hiền hòa; vị ấy cũng không được hoàn toàn diệt tắt."

2002. "Vị Bà-la-môn ấy là thế nào? Người có sự toàn hảo là thế nào? Và thế nào là sự hoàn toàn diệt tắt? Như thế nào được gọi là vị đứng vững ở thiện pháp?"

2003. "Là người không ruộng vườn, không bà con, không ích kỷ, không mong cầu, không tham lam xấu xa, đã được cạn kiệt tham ái trong các hữu. Với sự thực hành như vậy, là vị Bà-la-môn, là người có sự an ổn. Do việc ấy, người đời đã công nhận là vị đứng vững ở thiện pháp."

2004. "Các Sát-đế-lỵ, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô bộc, các người hạ tiện, các người hốt rác, tất cả đều hiền hòa, đều đã được huấn luyện, tất cả đều được hoàn toàn diệt tắt. Trong số tất cả các vị đã có trạng thái mát mẻ, phải chăng có vị tốt hơn, có vị kém thua?"

2005. "Các Sát-đế-lỵ, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô bộc, các người hạ tiện, các người hốt rác, tất cả đều hiền hòa, đều đã được huấn luyện, tất cả đều được hoàn toàn diệt tắt. Trong số tất cả các vị đã có trạng thái mát mẻ, không có vị tốt hơn hay vị kém thua."

2006. "Các Sát-đế-lỵ, các Bà-la-môn, các thương buôn, các nô bộc, các người hạ tiện, các người hốt rác, tất cả đều hiền hòa, đều đã được huấn luyện, tất cả đều được hoàn toàn diệt tắt.

2007. Trong số tất cả các vị đã có trạng thái mát mẻ, không có vị tốt hơn hay vị kém thua, vậy Bà-la-môn hạnh, tính chất dòng dõi gia tộc Sotthiya mà ngài thực hành đều bị mất đi."

2008. "Đền đài, cung điện trở nên bị che khuất bởi những tấm vải nhuộm nhiều màu. Bóng che không phải là của những tấm vải ấy, mà màu sắc ấy làm nhòa đi.

2009. Tương tự như vậy, ở loài người, khi những người trẻ tuổi được trong sạch sau khi hiểu thông Giáo Pháp, và trở thành những vị có sự hành trì tốt đẹp, người ta không hỏi về xuất thân của các vị ấy."

4. Bổn Sanh Đạo Sĩ Uddālaka. [487]

2010. Assaṃ gavaṃ rajataṃ jātarūpaṃ
bhariyañca so idha labhataṃ manāpaṃ,
puttehi dārehi samaṅgi hotu
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2011. Mālañca so kāsikacandanañca[1]
dhāretu puttassa bahū bhavantu,
kāmesu tibbaṃ kurutaṃ apekkhaṃ
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2012. Pahūtadhañño kasimā yasassī
putte gihī dhanimā sabbakāme,
vayaṃ apassaṃ gharamāvasātu
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2013. So khattiyo hotu pasayhakārī
rājābhirājā balavā yasassī,
sacāturantaṃ mahimāvasātu
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2014. So brāhmaṇo hotu avītarāgo
muhuttanakkhattapathesu yutto,
pūjetu naṃ raṭṭhapatī yasassī
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2015. Ajjhāyakaṃ sabbasamattavedaṃ[2]
tapassinaṃ[3] maññatu sabbaloko,
pūjentu[4] taṃ[5] jānapadā samecca
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2016. Catussadaṃ gāmavaraṃ samiddhaṃ
dinnaṃ hi[6] bhuñjatu vāsavena,
avītarāgo maraṇaṃ upetu
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2017. So gāmaṇī hotu sahāyamajjhe
naccehi gītehi pamodamāno,
mā rājato vyasanamalatthakiñci[7]
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

---

[1] kāsiyaṃ candanañca - PTS.
[2] sabbasamantavedaṃ - Ma, Syā;
sabbasamattavedanaṃ - PTS.
[3] tapassīnaṃ - Ma.
[4] pūjetu - PTS.
[5] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] dinnañhi so - Ma, Syā;
dinnaṃ hi so - PTS.
[7] so rājato byasanamālattha kiñci - Ma.

2010. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy ở đời này hãy đạt được ngựa, voi, bạc, vàng, và người vợ hợp ý; cầu cho gã hãy có nhiều con, có nhiều vợ."

2011. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy hãy mang tràng hoa, mặc vải *Kāsi*, và thoa bột trầm hương; cầu cho kẻ này hãy có nhiều con; cầu cho gã hãy thể hiện sự ham muốn tột độ ở các dục."

2012. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy hãy là người nông dân có nhiều thóc lúa, có danh tiếng; hãy là người tại gia có nhiều con cái, có tài sản, đạt được tất cả các dục; cầu cho gã hãy trú ngụ ở nhà, không nhận biết tuổi tác của bản thân."

2013. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy hãy là vị Sát-đế-lỵ có hành động bạo lực, là vị vua trên các vị vua, có sức mạnh, có danh tiếng; cầu cho gã trú ngụ ở trái đất bao gồm cả bốn phương."

2014. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy hãy là vị Bà-la-môn chưa xa lìa luyến ái, chuyên chú vào thời khắc và đường đi của các vì sao; cầu cho vị chúa của đất nước có danh tiếng hãy tôn vinh kẻ ấy."

2015. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho tất cả thế gian hãy quý trọng kẻ có sự khắc khổ, chuyên học tập trọn vẹn đầy đủ bộ Kinh Vệ-đà; cầu cho dân chúng sau khi hiểu rõ hãy tôn vinh kẻ ấy."

2016. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy hãy hưởng thụ ân huệ là ngôi làng thịnh vượng, có bốn sự dư thừa (về nhân lực, thóc lúa, củi, nước), bởi vì đã được ban tặng bởi vị Chúa của chư Thiên; cầu cho gã hãy chạm trán Thần Chết lúc vẫn chưa xa lìa luyến ái."

2017. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho kẻ ấy hãy là người trưởng làng đang vui sướng với các điệu vũ, với các lời ca ở giữa bạn bè; cầu cho gã chớ gánh chịu bất cứ sự bất hạnh nào từ phía đức vua."

2018. Yaṃ ekarājā paṭhaviṃ vijetvā[1]
itthī sahassassa[2] ṭhapetu aggaṃ,
sīmantinīnaṃ pavarā bhavātu
bhisāni te brāhmaṇa yā[3] ahāsi.

2019. Isīnaṃ[4] hi sā sabbasamāgatānaṃ
bhuñjeyya sāduṃ avikampamānā,
carātu lābhena vikatthamānā
bhisāni te brāhmaṇa yā[3] ahāsi.

2020. Āvāsiko hotu mahāvihāre
navakammiko hotu kajaṅgalāyaṃ,[5]
ālokasandhiṃ divasā[6] karotu
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2021. So bajjhataṃ[7] pāsasatehi chamhi[8]
rammā vanā nīyatu[9] rājadhāniṃ,
tuttehi[10] so haññatu pācanehi
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2022. Alakkamālī tipukaṇṇaviddho
laṭṭhihato[11] sappamukhaṃ upetu,
sakkaccabaddho[12] visikhaṃ carātu
bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

2023. Yo ve anaṭṭhaṃ[13] naṭṭhanti cāha[14]
kāmeva so labhataṃ bhuñjatañca,[15]
agāramajjhe maraṇaṃ upetu
yo cā[16] bhonto saṅkati kañcideva.

2024. Yadesamānā vicaranti loke
iṭṭhañca kantañca bahunnametaṃ,[17]
piyaṃ manuññaṃ idha[18] jīvaloke
kasmā isayo nappasaṃsanti kāme.

---

[1] vijitvā - Syā.
[2] sahassāna - Ma, Syā.
[3] yo - Syā, PTS.
[4] dāsīnaṃ - Syā, PTS.
[5] gajaṅgalāyaṃ - Ma.
[6] divasaṃ - Ma.
[7] bajjhatū - Ma, PTS; bajjhatu - Syā.
[8] chabbhi - Ma, Syā;
chambhī - PTS.
[9] niyyatu - Ma, Syā, PTS.
[10] guttehi - Syā.
[11] laṭṭhīhato - Ma, PTS.
[12] sakacchabandho - Ma;
sakañca baddho - Syā.
[13] anaṭṭhaṃva - Ma.
[14] āha - Syā.
[15] labhatu bhuñjatu ca - Syā.
[16] yo vā - Ma, Syā, PTS.
[17] bahūnametaṃ - Ma, Syā.
[18] cidha - Ma.

2018. "Thưa vị Bà-la-môn, cô nàng nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho vị vua độc nhất đã chinh phục trái đất hãy thiết lập cô nàng vào ngôi vị chánh hậu trong số một ngàn nữ nhân; cầu cho cô nàng hãy là người quý phái trong số các phụ nữ."

2019. "Thưa vị Bà-la-môn, cô nàng nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho cô nàng ấy có thể thọ dụng thức ăn ngon ngọt một cách thản nhiên ở giữa tất cả các nữ tỳ đã tụ hội lại; cầu cho cô nàng hãy sống phô trương về lợi lộc."

2020. "Thưa vị Bà-la-môn, kẻ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho gã hãy là vị thường trú ở ngôi tự viện lớn; cầu cho gã hãy là người làm công việc xây dựng tại thành phố Kajaṅgalā (rộng một do-tuần); cầu cho gã hãy kiến thiết cửa sổ nội trong một ngày."

2021. "Thưa vị Bà-la-môn, con voi nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho nó hãy bị trói buộc bởi một trăm sợi xích ở sáu chỗ (bốn chân, cổ, và hông); cầu cho nó hãy bị dẫn đi từ khu rừng đáng yêu đến kinh thành; cầu cho nó hãy bị hành hạ bởi những cây giáo nhọn, bởi những gậy móc câu."

2022. "Thưa vị Bà-la-môn, con khỉ nào đã lấy đi các củ sen của ngài, cầu cho nó có đeo vòng hoa bạch tiền, bị chì đâm thủng lỗ tai, bị hành hạ bởi roi vọt; cầu cho nó hãy đi đến gần miệng rắn (ở trò biểu diễn khỉ và rắn); cầu cho nó hãy đi lang thang ở đường phố, bị cột trói cẩn thận."

2023. "Thật vậy, kẻ nào đối với vật không bị mất mà đã nói là: 'Bị mất,' cầu cho kẻ ấy hãy nhận được và hưởng thụ các dục; cầu cho gã hãy chạm trán Thần Chết ở giữa ngôi nhà (vì đã không được xuất gia). Và thưa các ngài, kẻ nào trong số các vị nghi ngờ về bất cứ ai (thì cũng gánh chịu như vậy)."

2024. "Chúng sanh lang thang ở trên đời, trong khi tầm cầu vật ưa thích và vật mong muốn, là vật được yêu quý, vật làm vừa lòng đối với số đông ở tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống. Vì sao các vị ẩn sĩ không ca ngợi các dục?"

2025. Kāmesu ce[1] haññare bajjhare ca
kāmesu dukkhañca bhayañca jātaṃ,
kāmesu bhūtādhipatī pamattā
pāpāni kammāni karonti mohā.

2026. Te pāpadhammā pasavetvā[2] pāpaṃ
kāyassa bhedā nirayaṃ vajanti,
ādīnavaṃ kāmaguṇesu disvā
tasmā isayo nappasaṃsanti kāme.

2027. Vīmaṃsamāno isino bhisāni
tīre gahetvāna thale nidhesiṃ,
suddhā apāpā isayo vasanti
etāni te brāhmacārī bhisāni.

2028. Na te naṭā no pana kīḷaneyyā
na bandhavā no pana te sahāyā,
kismiṃ paratthambha[3] sahassanetta
isīhi tvaṃ[4] kīḷasi devarāja.

2029. Ācariyo mesi pitā ca[5] mayhaṃ
esā patiṭṭhā khalitassa brahme,
ekāparādhaṃ khama bhūripañña
na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.

2030. Suvositaṃ[6] isinaṃ ekarattaṃ
yaṃ vāsavaṃ bhūtapatiṃ addasāma,[7]
sabbeva bhonto sumanā bhavantu
yaṃ brāhmaṇo paccapādī[8] bhisāni.

2031. Ahañca sāriputto ca moggallāno ca kassapo,
anuruddho puṇṇo ānando tadāsuṃ satta bhātaro.

2032. Bhaginī uppalavaṇṇā[9] dāsī khujjuttarā tadā,
citto gahapati dāso yakkho sātāgiro tadā.

2033. Pārileyyo[10] tadā nāgo madhudo seṭṭhavānaro,[11]
kāḷudāyī tadā sakko evaṃ dhāretha jātakan "ti.

5. Bhisajātakaṃ.

---

[1] ve - Ma, Syā, PTS.
[2] pasavetva - Ma, Syā, PTS.
[3] vupatthambha - Ma; paravambhaṃ - Syā.
[4] tuvaṃ - Syā.
[5] va - PTS.
[6] suvāsitaṃ - Ma, Syā.
[7] bhūtapatiddasāma - Ma, Syā; bhūtapataddasāma - PTS.
[8] paccupādī - Ma; paccupādi - Syā; paccapādi - PTS.
[9] uppalavaṇṇā ca - Ma.
[10] pālileyyo - Ma, Syā.
[11] madhuvāseṭṭhavānaro - PTS.

2025. "Thật vậy, chúng sanh bị hành hạ và bị trói buộc ở các dục; khổ đau và nguy hiểm được sanh ra ở các dục; các vị quân vương bị say đắm ở các dục; vì si mê, chúng làm các hành động xấu xa.

2026. Sau khi tạo ra tội ác do bản chất xấu xa, do sự hoại rã của thân, chúng sanh di chuyển đến địa ngục. Sau khi nhìn thấy điều bất lợi ở các loại dục, vì thế, các vị ẩn sĩ không ca ngợi các dục."

2027. "Trong khi xem xét các củ sen của vị ẩn sĩ, ta đã cầm lấy chúng ở bờ hồ và đã cất giấu ở trong đất. Các vị ẩn sĩ sống trong sạch, không xấu xa. Thưa vị thực hành Phạm hạnh, các củ sen này là của ngài."

2028. "Chúng tôi không phải là các vũ công của ngài, hơn nữa không là những người có thể đùa giỡn. Chúng tôi không là bà con, hơn nữa không là bạn bè của ông. Thưa vị nâng đỡ kẻ khác, thưa bậc có ngàn mắt, thưa đấng Thiên Vương, liên quan đến việc gì mà ông đùa giỡn với các bậc ẩn sĩ?"

2029. "Ngài là vị thầy của ta, và là người cha của ta. Thưa vị Bà-la-môn, nơi nương tựa này là dành cho người bị phạm lỗi lầm. Thưa vị có trí tuệ uyên bác, xin ngài hãy tha thứ cho một sự sai trái. Các bậc sáng suốt không có năng lực của sự giận dữ."

2030. "Một đêm của các vị ẩn sĩ đã được trải qua tốt đẹp! Là việc chúng ta đã gặp được đấng Thiên Chủ, chúa của các thiên thần. Thưa các vị, xin tất cả các vị hãy có thiện ý, bởi vì vị Bà-la-môn đã nhận lại các củ sen."

2031. "Khi ấy, Ta cùng với Sāriputta, Moggallāna, Kassapa, Anuruddha, Puṇṇa, và Ānanda đã là bảy anh em.

2032. Khi ấy, Uppalavaṇṇā đã là cô em gái, Khujjuttarā đã là người tớ gái. Khi ấy, gia chủ Citta đã là người tôi trai, Sātāgira đã là Dạ-xoa.

2033. Khi ấy, voi Pārileyya đã là con voi, Madhuda đã là con khỉ thủ lãnh. Khi ấy, Kāḷudāyī đã là Thiên Chủ Sakka. Các ngươi hãy ghi nhớ chuyện Bổn Sanh như vậy."

5. Bổn Sanh Các Củ Sen. [488]

2034. Mahesī rucino[1] bhariyā ānītā paṭhamaṃ ahaṃ,
dasavassasahassāni yaṃ maṃ surucimānayi.[2]

2035. Sāhaṃ brāhmaṇa rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ,
nābhijānāmi kāyena vācāya udacetasā,
suruciṃ atimaññittho[3] āvivā[4] yadivā raho.

2036. Etena saccavajjena putto uppajjataṃ ise,
musā me bhaṇamānāya muddhā phalatu sattadhā.

2037. Bhattumanāpassa pitā mātā cāpi suvāmino,[5]
te maṃ brāhme[6] vinetāro yāva aṭṭhaṃsu jīvite.[7]

2038. Sāhaṃ ahiṃsāratinī kāmaso[8] dhammacāriṇī,
sakkaccaṃ te upaṭṭhāsiṃ rattindivamatanditā.

2039. Etena saccavajjena putto uppajjataṃ ise,
musā me bhaṇamānāya muddhā phalatu sattadhā.

2040. Soḷasitthisahassāni sahabhariyāni brāhmaṇa,
tāsu issā vā kodho vā nāhu mayhaṃ kudācanaṃ.

2041. Hitena tāsaṃ nandāmi na ca me kāci appiyā,
attānaṃ vānukampāmi sadā sabbā sapattiyo.

2042. Etena saccavajjena putto uppajjataṃ ise,
musā me bhaṇamānāya muddhā phalatu sattadhā.

2043. Dāse kammakare pesse[9] ye caññe anujīvino,
posemi[10] sahadhammena sadā pamuditindriyā.

2044. Etena saccavajjena putto uppajjataṃ ise,
musā me bhaṇamānāya muddhā phalatu sattadhā.

2045. Samaṇe brāhmaṇe cāpi aññe vāpi[11] vaṇibbake,[12]
tappemi annapānena sadā payatapāṇinī.

---

[1] surucino - Ma.
[2] suruci ānayi - Syā; suruci-m-ānayi - PTS.
[3] atimaññittha - Ma, Syā.
[4] āvi vā - Ma, Syā; āviṃ vā - PTS.
[5] bhattu mama sassu mātā pitā cāpi ca sassuro - Ma; bhattu manāpā sassu piyā mātā pitā ca sassuro - Syā.
[6] brāhma - PTS.
[7] jīvitaṃ - Ma, Syā.
[8] kāmasā - Ma, Syā, PTS.
[9] pose - Syā.
[10] pesemi - Ma.
[11] cāpi - Ma, Syā, PTS.
[12] vanibbake - Ma, PTS.

2034. "Thiếp là chánh hậu của đức vua Ruci, người vợ đã được cưới về đầu tiên; đức vua Suruci đã cưới thiếp về được mười ngàn năm.

2035. Thưa vị Bà-la-môn, thiếp đây không biết rõ đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā. Thiếp đã không khi dễ đức vua Suruci bằng thân, bằng lời, hay bằng ý, dầu là công khai hay kín đáo.

2036. Thưa bậc ẩn sĩ, với lời nói chân thật này, xin cho đứa con trai hãy được sanh ra. Nếu thiếp đang nói lời dối trá, thì cái đầu hãy vỡ tan thành bảy mảnh.

2037. Thưa vị Bà-la-môn, cha, mẹ, và luôn cả thầy của người chồng hợp ý, họ đã là những người hướng dẫn cho thiếp trong khi họ còn sống.

2038. Thiếp đây có sự ưa thích việc không hãm hại, có sự thực hành thiện pháp một cách tự nguyện. Thiếp đã hầu hạ cha mẹ chồng một cách nghiêm chỉnh, đêm ngày không biếng nhác.

2039. Thưa bậc ẩn sĩ, với lời nói chân thật này, xin cho đứa con trai hãy được sanh ra. Nếu thiếp đang nói lời dối trá, thì cái đầu hãy vỡ tan thành bảy mảnh.

2040. Thưa vị Bà-la-môn, có mười sáu ngàn vương phi. Thiếp đã không bao giờ có sự ganh tỵ hay giận dữ đối với các nàng ấy.

2041. Thiếp vui mừng với việc các nàng ấy có được điều tốt đẹp, và không nàng nào là không được thiếp yêu thương. Thiếp luôn luôn cảm thông với tất cả các cô vợ chung chồng tựa như với chính bản thân mình.

2042. Thưa bậc ẩn sĩ, với lời nói chân thật này, xin cho đứa con trai hãy được sanh ra. Nếu thiếp đang nói lời dối trá, thì cái đầu hãy vỡ tan thành bảy mảnh.

2043. Đối với các nô bộc, các người làm công, các người hầu, và những người khác có cuộc sống phụ thuộc, thiếp chu cấp cho họ một cách hợp lý, luôn luôn có thần thái vui vẻ.

2044. Thưa bậc ẩn sĩ, với lời nói chân thật này, xin cho đứa con trai hãy được sanh ra. Nếu thiếp đang nói lời dối trá, thì cái đầu hãy vỡ tan thành bảy mảnh.

2045. Đối với các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn, hoặc luôn cả những người cùng khổ, thiếp làm cho họ toại ý với cơm ăn và nước uống, luôn luôn là người có bàn tay mở ra.

2046. Etena saccavajjena putto uppajjataṃ ise,
musā me bhaṇamānāya muddhā phalatu sattadhā.

2047. Cātuddasi paṇṇarasi[1] yāva[2] pakkhassa aṭṭhami,[3]
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāhitaṃ,[4]
uposathaṃ upavasāmi sadā sīlesu saṃvutā.

2048. Etena saccavajjena putto uppajjataṃ ise,
musā me bhaṇamānāya muddhā phalatu sattadhā.

2049. Sabbeva te dhammaguṇā rājaputti yasassini,
saṃvijjanti tayi bhadde ye tvaṃ kittesi attani.

2050. Khattiyo jātisampanno abhijāto yasassimā,
dhammarājā videhānaṃ putto uppajjate[5] tavaṃ.[6]

2051. Rummī[7] rajojalladharo aghe vehāsayaṃ ṭhito,[8]
manuññaṃ bhāsasi[9] vācaṃ yaṃ mayhaṃ hadayaṅgamaṃ.

2052. Devatānusi saggamhā isivāsi[10] mahiddhiko,
kovāsi tvaṃ anuppatto attānaṃ me pavedaya.

2053. Yaṃ devasaṅghā vandanti sudhammāyaṃ[11] samāgatā,
sohaṃ sakko sahassakkho āgatosmi tavantike.

2054. Itthiyo[12] jīvalokasmiṃ yā honti[13] samacārinī,
medhāvinī sīlavatī sassudevā patibbatā.

2055. Tādisāya sumedhāya sucikammāya nāriyā,
devā dassanamāyanti mānusiyā amānusā.

2056. Tvañca[14] bhadde suciṇṇena pubbe sucaritena ca,
idha rājakule jātā sabbakāmasamiddhinī.

2057. Ayañca te rājaputti ubhayattha kaṭaggaho,
devalokūpapatti ca kitti ca idha jīvite.

2058. Ciraṃ sumedhe sukhinī dhammaṃ pālayamattani,[15]
esāhaṃ tidivaṃ yāmi piyamme tava dassanan "ti.

6. Surucijātakaṃ.

---

[1] cātuddasiṃ pañcaddasiṃ - Ma;
cātuddasiṃ pañcadasiṃ - Syā;
cātuddasiṃ pannarasiṃ - PTS.
[2] yā ca - Ma, Syā.
[3] aṭṭhamī - Ma, Syā;
aṭṭhamiṃ - PTS.
[4] aṭṭhaṅgasusamāgataṃ - Ma.
[5] upajjate - Syā.
[6] tava - Ma, Syā.
[7] dummī - Ma; dummi - Syā.
[8] vehāyasaṃ ṭhito - Ma;
vehāyasaṇṭhito - Syā.
[9] bhāsase - Ma, Syā;
bhāsasī - PTS.
[10] isi vāpi - Syā.
[11] sudhammāya - Syā.
[12] itthi yā - PTS.
[13] hoti - Ma, PTS.
[14] tvaṃ - PTS.
[15] dhammamattani pālaya - Ma, Syā, PTS.

2046. Thưa bậc ẩn sĩ, với lời nói chân thật này, xin cho đứa con trai hãy được sanh ra. Nếu thiếp đang nói lời dối trá, thì cái đầu hãy vỡ tan thành bảy mảnh.

2047. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, thiếp hành trì ngày trai giới được tốt đẹp trọn vẹn tám điều, luôn luôn thu thúc trong các giới.

2048. Thưa bậc ẩn sĩ, với lời nói chân thật này, xin cho đứa con trai hãy được sanh ra. Nếu thiếp đang nói lời dối trá, thì cái đầu hãy vỡ tan thành bảy mảnh."

2049. "Này nàng công chúa có danh tiếng, toàn bộ tất cả các đức hạnh mà nàng tán dương về bản thân, này người nữ hiền thục, các đức hạnh ấy được tìm thấy ở nàng.

2050. Một vị Sát-đế-lỵ thành tựu về dòng dõi, được sanh ra tốt đẹp, có danh tiếng, vị vua công chính của xứ sở Videha, sẽ là người con trai được sanh lên cho nàng."

2051. "Dơ bẩn, mang theo bụi bặm và cáu ghét, đứng ở không trung trên bầu trời, ngài nói lời nói làm vừa lòng, thấm vào trái tim của thiếp.

2052. Phải chăng ngài là vị Thiên nhân từ cõi trời, hay là vị ẩn sĩ có đại thần lực? Ngài là ai mà đã ngự đến đây? Xin ngài hãy cho thiếp biết về bản thân ngài."

2053. "Hội chúng chư Thiên hội tụ ở giảng đường Sudhammā đảnh lễ vị nào, thì vị ấy chính là ta, Thiên Chủ Sakkha, vị có ngàn mắt, ta đã đi đến gặp nàng.

2054. Các người nữ ở thế gian của cuộc sống là những người sống yên tịnh, có trí tuệ, có giữ giới, kính mẹ chồng như thiên thần, chung thủy.

2055. Với người nữ thông minh, có việc làm trong sạch như thế ấy, chư Thiên, hạng không phải là người, đi đến gặp nàng, thuộc loài người.

2056. Này người nữ hiền thục, với thiện hạnh đã khéo được thực hành trước đây, nàng đã được sanh vào gia tộc vua chúa ở nơi này, là người nữ có sự thành tựu tất cả các dục.

2057. Hỡi nàng công chúa, đây là vận mệnh tốt đẹp của nàng ở cả hai nơi: sự sanh lên thế giới chư Thiên và danh tiếng ở cuộc sống tại nơi này.

2058. Này người nữ thông minh, này người nữ có hạnh phúc, nàng hãy gìn giữ thiện pháp lâu dài ở bản thân. Ta đây đi về cõi trời. Việc gặp gỡ nàng là đáng quý đối với ta."

6. Bổn Sanh Vua Suruci. [489]

2059. Appossukkodāni tuvaṃ kapota[1]
vihaṅgama na tava bhojanattho,
khudaṃ pipāsaṃ adhivāsayanto
kasmā bhavaṃ posathiko kapoto.[2]

2060. Ahaṃ pure giddhigato kapotiyā[3]
asmiṃ[4] padesasmiṃ[5] ubho ramāma,
athaggahī sākuṇiko kapotiṃ[6]
akāmako tāya vinā ahosiṃ.

2061. Nānābhavā[7] vippayogena tassā
manomayaṃ vedanaṃ vediyāmi,[8]
tasmā ahaṃ posathaṃ[9] pālayāmi
rāgo mamaṃ mā punarāgamāsi.

2062. Anujjugāmi uraga dvijivha[10]
dāṭhāvudho ghoravisosi sappa,
khudaṃ pipāsaṃ adhivāsayanto
kasmā bhavaṃ posathiko nu dīgho.[11]

2063. Usabho ahū balavā gāmikassa
calakkakū vaṇṇabalūpapanno,
maṃ[12] akkami taṃ kupito aḍaṃsiṃ[13]
dukkhābhituṇṇo[14] maraṇaṃ upāgami.[15]

2064. Tato janā nikkhamitvāna gāmā
kanditvā roditva apakkamiṃsu,[16]
tasmā ahaṃ posathaṃ pālayāmi
kodho mamaṃ mā punarāgamāsi.

2065. Matāna maṃsāni bahū susāne
manuññarūpaṃ tava bhojanetaṃ,[17]
khudaṃ pipāsaṃ adhivāsayanto
kasmā bhavaṃ posathiko sigālo.[18]

---

1 kapoṭa - PTS.
2 kapota - Ma, Syā; kapoṭo - PTS.
3 kapoṭiyā - PTS.
4 tasmiṃ - Syā.
5 padesamhi - Syā.
6 kapoṭiṃ - PTS.
7 nānābhāvā - Syā.
8 vedana vedayāmi - Ma, Syā.
9 ahaṃposatha - Syā.
10 uragā dujīvha - Ma;
uraga dujivha - Syā;
uraga-ddujivha - PTS.
11 dīgha - Ma, Syā.
12 so maṃ - Ma, Syā, PTS.
13 aḍaṃsi - Ma;
aḍassiṃ - PTS.
14 dukkhābhitunno - PTS.
15 upāgā - Ma, Syā.
16 kanditvā roditvā apakkamiṃsu - Ma, Syā;
kanditva roditva upakkamiṃsu - PTS.
17 bhojane taṃ - Ma;
bhojan' etaṃ - PTS.
18 siṇgāla - Ma;
sigāla - Syā.

2059. "Này chim bồ câu, giờ đây ngươi ít ham muốn. Này chim, phải chăng đối với ngươi không có nhu cầu về vật thực? Vì sao chim bồ câu lại chịu đựng đói, khát và trở thành bậc thực hành trai giới?"

2060. "Trước đây, tôi đã đi đến sự say đắm với chim bồ câu mái. Cả hai chúng tôi vui sướng ở khu vực này. Rồi con diều hâu đã bắt đi chim bồ câu mái. Không có chim mái, tôi đã trở thành kẻ không còn ham muốn.

2061. Do trạng thái xa cách bởi sự tách rời của chim mái, tôi nhận biết rằng cảm thọ được tạo thành bởi ý. Vì thế, tôi gìn giữ ngày trai giới, mong rằng sự luyến ái chớ quay lại với tôi."

2062. "Này con vật có sự di chuyển ngoằn ngoèo, này con vật di chuyển bằng ngực, này con vật có hai lưỡi, này rắn, ngươi có răng nanh là vũ khí, có nọc độc dữ dội. Vì sao rắn lại chịu đựng đói, khát và trở thành bậc thực hành trai giới?"

2063. "Con bò mộng của chủ làng có sức mạnh, có cục bướu rung rinh, đã đạt được tướng mạo và sức vóc. Nó đã đạp lên tôi. Bị tức giận, tôi đã cắn nó. Bị giày vò bởi nỗi đau đớn, nó đã đi đến sự chết.

2064. Do đó, dân chúng đã đi ra khỏi ngôi làng, than van, khóc lóc, rồi đã bỏ đi. Vì thế, tôi gìn giữ ngày trai giới, mong rằng sự giận dữ chớ quay lại với tôi."

2065. "Có nhiều thịt của những xác chết ở bãi tha ma. Thức ăn này có vẻ làm vừa lòng ngươi. Vì sao chó rừng lại chịu đựng đói, khát và trở thành bậc thực hành trai giới?"

2066. Pavissa[1] kucchiṃ mahato gajassa
kuṇape rato hatthimaṃse pagiddho, [2]
uṇho ca vāto tikhiṇā ca rasmiyo
te sosayuṃ tassa karīsamaggaṃ.

2067. Kiso ca paṇḍū ca ahaṃ bhadante[3]
na me ahū[4] nikkhamanāya maggo,
mahā ca megho sahasā pavassi
so temayī tassa karīsamaggaṃ.

2068. Tato ahaṃ nikkhamissaṃ[5] bhadante
cando yathā rāhumukhā pamutto,
tasmā ahaṃ posathaṃ pālayāmi
lobho mamaṃ mā punarāgamāsi.

2069. Vammika[6]thūpasmiṃ kipillikāni
nippothayanto tuvaṃ pure carāsi,
khudaṃ pipāsaṃ adhivāsayanto
kasmā bhavaṃ posathiko nu accho.[7]

2070. Sakaṃ niketaṃ atihīlayāno[8]
atricchatāya[9] malataṃ agañchiṃ,[10]
tato janā nikkhamitvāna gāmā
kodaṇḍakena paripothayiṃsu maṃ.

2071. So bhinnasīso ruhiramakkhitaṅgo
paccāgamāsiṃ sakaṃ[11] niketaṃ,
tasmā ahaṃ posathaṃ pālayāmi
atricchatā mā punarāgamāsi.

2072. Yaṃ no apucchittha tuvaṃ bhadante
sabbeva vyākarimha[12] yathāpajānaṃ,
mayampi pucchāma tavaṃ[13] bhadante
kasmā bhavaṃ posathiko nu[14] brahme.

2073. Anūpalitto mama assamamhi
paccekabuddho muhuttaṃ nisīdi,
so maṃ avedi[15] gatimāgatiñca
nāmañca gottaṃ caraṇañca sabbaṃ.

---

[1] pavisi - Ma; pavissaṃ - PTS.
[2] hatthimaṃsesu giddho - Ma, Syā.
[3] bhaddante - Ma.
[4] ahu - Syā; ahuṃ - PTS.
[5] nikkhamisaṃ - Ma.
[6] vammīka - Ma, PTS.
[7] accha - Ma, Syā.
[8] atihīḷayāno - Ma, PTS;
atiheḷayāno - Syā.
[9] atricchatā - Ma.
[10] mallagāmaṃ agacchiṃ - Ma.
[11] sasakaṃ - Syā.
[12] byākarimha - Ma;
byākarimhā - Syā;
vyākarimhā - PTS.
[13] tuvaṃ - Ma, Syā, PTS.
[14] va - PTS.
[15] avedī - Ma, Syā, PTS.

2066. "Vui thích với xác chết, bị khởi tham đắm với thịt voi, tôi đã đi vào bụng của một con voi to lớn. Sức nóng, gió, và ánh nắng gay gắt, chúng đã làm khô héo hậu môn của con voi.

2067. Thưa bậc đáng kính, tôi trở nên gầy ốm và vàng vọt. Con đường trở ra của tôi đã không còn. Và có đám mây lớn đã đổ mưa dữ dội; nó đã làm ẩm ướt hậu môn của con voi.

2068. Thưa bậc đáng kính, do đó, tôi đã đi ra khỏi, giống như mặt trăng đã được thoát khỏi miệng của thần Rāhu (nguyệt thực). Vì thế, tôi gìn giữ ngày trai giới, mong rằng sự tham lam chớ quay lại với tôi."

2069. "Trước đây, ngươi sống trong khi ăn các con mối ở gò mối. Vì sao gấu lại chịu đựng đói, khát và trở thành bậc thực hành trai giới?"

2070. "Trong khi nguyền rủa thậm tệ chỗ ở của mình, tôi đã đi đến Malatā vì cơn đói dữ dội. Do đó, dân chúng đã đi ra khỏi ngôi làng và đã đánh tôi tới tấp bằng gậy gộc, dùi cui.

2071. Với đầu bị vỡ, với thân thể bị lem luốc máu me, tôi đã đi về lại chỗ ở của mình. Vì thế, tôi gìn giữ ngày trai giới, mong rằng cơn đói dữ dội chớ quay lại với tôi."

2072. "Thưa bậc đáng kính, việc mà ngài đã hỏi chúng tôi, tất cả chúng tôi đã trả lời theo sự hiểu biết. Thưa bậc đáng kính, chúng tôi cũng xin hỏi ngài. Thưa vị Bà-la-môn, vì sao ngài lại chịu đựng đói, khát và trở thành bậc thực hành trai giới?"

2073. "Một vị Độc Giác Phật, bậc không bị ô nhiễm, đã ngồi chốc lát ở khu ẩn cư của ta. Vị ấy đã cho ta biết về nơi đi và nơi đến, danh tánh, dòng họ, và tất cả tánh hạnh (của ta trong tương lai).

2074. Evampahaṃ[1] naggahe[2] tassa pāde
na cāpi naṃ[3] mānagatena pucchiṃ,
tasmā ahaṃ posathaṃ pālayāmi
māno mamaṃ mā punarāgamāsī "ti.

7. Pañcuposathajātakaṃ.[4]

2075. Sace hi tyāhaṃ dhanahetu gahito[5]
mā maṃ vadhi[6] jīvagāhaṃ gahetvā,
rañño ca[7] maṃ samma upenti[8] nehi
maññe dhanaṃ lacchasi napparūpaṃ.

2076. Na me ayaṃ tumhe[9] vadhāya ajja
samāhito cāpavare[10] khurappo,
pāsañca tyāhaṃ adhipātayissaṃ
yathā sukhaṃ gacchatu morarājā.

2077. Yaṃ satta vassāni mamānubandhi
rattindivaṃ khuppipāsaṃ sahanto,
atha kissa maṃ pāsavasūpanītaṃ
pamuttave icchasi bandhanasmā.

2078. Pāṇātipātā virato nusajja
abhayaṃ nu te sabbabhūtesu dinnaṃ,
yaṃ maṃ tuvaṃ pāsavasūpanītaṃ
pamuttave icchāsi bandhanasmā.

2079. Pāṇātipātā viratassa brūhi
abhayañca yo sabbabhūtesu deti,
pucchāmi taṃ morarājetamatthaṃ[11]
ito[12] cuto kiṃ labhate sukhaṃ so.

2080. Pāṇātipātā viratassa brūmi
abhayañca yo sabbabhūtesu deti,
diṭṭheva dhamme labhate pasaṃsaṃ
saggañca so yāti sarīrabhedā.

2081. Na santi devā iccāhu[13] eke
idheva jīvo vibhavaṃ upeti,
tathā phalaṃ sukatadukkatānaṃ[14]
dattupaññattañca vadanti dānaṃ,
tesaṃ vaco arahataṃ saddahāno
tasmā ahaṃ sakuṇe bādhayāmi.

---

[1] evampihaṃ - Syā.
[2] vandi na - Ma, Syā.
[3] na cāpihaṃ - Syā.
[4] pañcuposathikajātakaṃ - Ma, Syā.
[5] gāhito - Ma, PTS.
[6] vadhī - Ma, PTS.
[7] rañño va - PTS.
[8] upantikaṃ - Ma; upanti - Syā, PTS.
[9] tuyha - Ma, Syā.
[10] cāpadhure - Ma; cāpavaro - Syā.
[11] morarāja tam atthaṃ - PTS.
[12] iti - Syā.
[13] iti āhu - Ma, Syā.
[14] dukkaṭānaṃ - Ma, Syā.

2074. Dầu là như vậy, ta đã không sờ vào bàn chân của vị ấy, và ta cũng đã không hỏi ngài, bởi vì đã bị ngã mạn chế ngự. Vì thế, ta gìn giữ ngày trai giới, mong rằng ngã mạn chớ quay lại với ta."

7. Bổn Sanh Năm Vị Hành Trai Giới. [490]

2075. "Quả thật, nếu ta đã bị ông bắt vì nguyên nhân tài sản, thì chớ gây thương tích cho ta sau khi đã bắt sống. Này ông bạn, ông hãy đưa ta về gặp đức vua. Ta nghĩ ông sẽ nhận được tài sản không phải là ít."

2076. "Mũi tên này của tôi đã được đặt vào cây cung cao quý không phải để giết chết Công ngày hôm nay. Tôi sẽ phá vỡ cái bẫy cho Công. Này vua của loài công, Công hãy ra đi một cách thoải mái."

2077. "Ông đã theo đuổi ta bảy năm, thường chịu đựng đói khát đêm ngày. Giờ ta đã bị rơi vào sự khống chế của cái bẫy thì ông lại muốn giải thoát cho ta khỏi sự trói buộc?

2078. Khi ta đã bị rơi vào sự khống chế của cái bẫy thì ông lại muốn giải thoát cho ta khỏi sự trói buộc. Phải chăng hôm nay ông kiêng cữ việc giết hại mạng sống? Phải chăng pháp không sợ hãi được ông ban phát cho tất cả chúng sanh?"

2079. "Xin Công hãy nói về người kiêng cữ việc giết hại mạng sống, là người ban phát pháp không sợ hãi cho tất cả chúng sanh. Này vua của loài công, tôi hỏi Công ý nghĩa này: Sau khi từ đây chết đi, người ấy đạt được sự an vui gì?

2080. "Ta nói về người kiêng cữ việc giết hại mạng sống, là người ban phát pháp không sợ hãi cho tất cả chúng sanh. Ngay trong kiếp hiện tại này, nhận được sự khen ngợi, và người ấy đi đến cõi trời khi có sự tan rã thân xác."

2081. "Một số vị (Sa-môn và Bà-la-môn) đã nói rằng: 'Chư Thiên không hiện hữu. Cuộc sống ở tại nơi này đi đến sự tiêu tan. Tương tự, quả báo của việc làm tốt và việc làm quấy cũng đi đến sự tiêu tan.' Họ nói sự bố thí là trạng thái trí tuệ của người ngu si. Có sự tin tưởng vào lời nói của các bậc A-la-hán ấy, vì thế, tôi đánh bắt các con chim."

2082. Cando ca suriyo ca ubho sudassanā
gacchanti obhāsayamantalikkhe,
imassa lokassa parassa vā te
kathannu te āhu manussaloke.

2083. Cando ca suriyo ca ubho sudassanā
gacchanti obhāsayamantalikkhe,
parassa lokassa na te imassa
devāti te āhu manussaloke.

2084. Ettheva te nihatā[1] hīnavādā
ahetukā ye na vadanti kammaṃ,
tathā phalaṃ sukatadukkatānaṃ[2]
dattupaññattaṃ ye ca vadanti dānaṃ.

2085. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavetaṃ[3]
kathaṃ hi dānaṃ aphalaṃ vadeyya,[4]
tathā phalaṃ sukatadukkatānaṃ
dattupaññattañca kathaṃ bhaveyya.

2086. Kathaṃ karo kintikaro kimācaraṃ
kiṃ sevamāno kena tapoguṇena,
akkhāhi me morarājetamatthaṃ[5]
yathā ahaṃ no nirayaṃ pateyyaṃ.

2087. Ye keci atthi samaṇā pathavyā[6]
kāsāvavatthā[7] anagāriyā te,[8]
pātova piṇḍāya caranti kāle
vikālacariyā viratā hi santo.

2088. Te tattha kālenupasaṅkamitvā
pucchasi[9] yante[10] manaso piyaṃ siyā,[11]
te te[12] pavakkhanti yathā pajānaṃ
imassa lokassa parassa catthaṃ.

2089. Tacaṃva jiṇṇaṃ urago purāṇaṃ
paṇḍūpalāsaṃ[13] harito dumova,
esappahīno mama luddabhāvo
pajahāmahaṃ[14] luddakabhāvamajja.

---

[1] nīhatā - Ma, Syā.
[2] dukkaṭānaṃ - Ma, Syā.
[3] tavedaṃ - Ma.
[4] bhaveyya - Ma, Syā.
[5] morarāja tam atthaṃ - PTS.
[6] pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.
[7] kāsāyavatthā - Ma, Syā.
[8] anagāriyaṃ caranti - Syā.
[9] pucchāhi - Ma, Syā; pucchehi - PTS.
[10] yaṃ te - Ma, Syā; sante - PTS.
[11] manaso pi yaṃ siyā - PTS.
[12] te taṃ - Syā.
[13] paṇḍupalāsaṃ - Syā.
[14] jahāmahaṃ - Ma, Syā.

2082. "Mặt trăng và mặt trời, cả hai đều dễ dàng nhìn thấy. Trong khi chiếu sáng, chúng di chuyển ở không trung. Chúng thuộc về thế giới này hay thế giới khác? Vậy ở thế giới nhân loại, người ta đã nói về chúng như thế nào?"

2083. "Mặt trăng và mặt trời, cả hai đều dễ dàng nhìn thấy. Trong khi chiếu sáng, chúng di chuyển ở không trung. Chúng thuộc về thế giới khác, không thuộc về thế giới này. Ở thế giới nhân loại, người ta đã nói về chúng là: 'Chư Thiên.'"

2084. "Ngay ở nơi này, những vị (Sa-môn và Bà-la-môn) ấy là có học thuyết hạ liệt, bị đánh giá thấp. Những kẻ chủ trương vô nhân không nói về nghiệp. Tương tự, quả báo của việc làm tốt và việc làm quấy là không có.' Và họ nói sự bố thí là trạng thái trí tuệ của người ngu si."

2085. "Quả đúng vậy, lời nói ấy của Công là sự thật. Bởi vì, làm sao có thể nói bố thí là không có quả báo? Tương tự, quả báo của việc làm tốt và việc làm quấy (làm sao lại không có). Và tại sao sự bố thí lại có thể là trạng thái trí tuệ của người ngu si?

2086. Làm như thế nào? Làm việc gì? Thực hành điều gì? Trong khi thân cận cái gì? Với loại khắc khổ gì? Này vua của loài công, xin Công hãy giải thích cho tôi để tôi không phải đọa vào địa ngục."

2087. "Có những vị Sa-môn ở trái đất, các vị ấy mặc vải màu ca-sa, sống không nhà, đi khất thực đúng thời vào lúc sáng sớm, bởi vì các bậc an tịnh kiêng cữ việc khất thực phi thời.

2088. Ông hãy đi đến gặp các vị ấy ở nơi ấy vào lúc hợp thời, và hãy hỏi điều ông yêu thích ở trong tâm. Các vị ấy sẽ giải thích các điều ấy và ý nghĩa của thế gian này và thế gian khác theo sự hiểu biết."

2089. "Tựa như con rắn (lột bỏ) lớp da cũ đã bị già cỗi, ví như cây còn xanh (giũ bỏ) chiếc lá úa vàng, cuộc đời thợ săn này của tôi đã được dứt bỏ. Hôm nay, tôi dứt bỏ cuộc đời thợ săn.

2090. Ye cāpi me sakuṇā atthi baddhā[1]
satāni nekāni nivesanasmiṃ,
tesaṃpahaṃ[2] jīvitaṃ ajja dammi
mokkhañca te patto[3] sakaṃ niketaṃ.

2091. Luddo carī pāsahattho araññe
bādhetuṃ[4] morādhipatiṃ yasassiṃ,
bandhitva[5] morādhipatiṃ yasassiṃ
dukkhā pamucci[6] yathāhaṃ pamutto ”ti.

8. Mahāmorajātakaṃ.

2092. Yadesamānā vicarimha[7] pabbatāni vanāni ca,
anvesaṃ vicariṃ[8] ñātī teme adhigatā mayā.

2093. Bahuṃ idaṃ[9] mūlaphalaṃ bhakkho cāyaṃ anappako,
rammā cimā giri nadiyo[10] phāsu vāso bhavissati.

2094. Idhevāhaṃ vasissāmi saha sabbehi ñātihi,
appossukko nirāsaṅkī asoko akutobhayo.

2095. Aññaṃ hi[11] leṇaṃ[12] pariyesa sattu no idha vijjati,
so taccha sūkare hanti idhāgantvā varaṃ varaṃ.

2096. Ko namhākaṃ[13] idha sattu ko ñātī susamāgate,
appadhaṃse[14] padhaṃseti tamme akkhātha pucchitā.[15]

2097. Uddhaggarājī migarājā balī dāṭhāvudho migo,
so taccha sūkare[16] hanti idhāgantvā varaṃ varaṃ.

2098. Na no dāṭhā na vijjanti balaṃ kāye samūhataṃ,[17]
sabbe samaggā hutvāna vasaṃ kāhāma ekakaṃ.

2099. Hadayaṅgamaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ bhāsasi tacchaka,
yopi yuddhe palāyetha[18] tampi pacchā hanāmase.

---

[1] bandhā - Syā.
[2] tesaṃ ahaṃ - Syā.
[3] pattā - Ma, PTS; accha - Syā.
[4] bādhetu - Ma, Syā.
[5] bandhitvā - Ma, Syā.
[6] dukkhā sa pamucci - Ma; dukkhā pamuñci - Syā, PTS.
[7] vicarimhā - Syā.
[8] vipule - Syā.
[9] bahuñcidaṃ - Ma; bahuṃ cidaṃ - Syā.
[10] girīnajjo - Ma; girinajjo - Syā.
[11] aññampi - Ma.
[12] leṇaṃ - Ma, Syā.
[13] ko numhākaṃ - Ma, Syā.
[14] duppadhaṃse - Ma.
[15] pucchito - Syā.
[16] sūkaraṃ - PTS.
[17] samohitaṃ - Ma, Syā.
[18] palāyeyya - Ma.

2090. Và luôn cả những con chim đã bị tôi giam giữ là có đến hàng trăm ở chỗ trú ngụ của tôi. Hôm nay, tôi ban tặng cuộc sống cho chúng, và tôi đã đạt được sự giải thoát, còn chúng bay về chỗ ở của mình."

2091. "Người thợ săn đã đi lại ở trong khu rừng, tay cầm bẫy thú để bắt con chim công chúa có danh tiếng. Sau khi bắt được con chim công chúa có danh tiếng, người ấy đã được thoát khỏi khổ, giống như Ta đã được giải thoát."

8. Bổn Sanh Con Chim Công Vĩ Đại. [491]

2092. "Chúng tôi đã đi lang thang tìm kiếm ở các ngọn núi và các khu rừng, tôi đã đi lang thang tìm kiếm các thân quyến; những vị này đây đã đi đến với tôi.

2093. Rễ và trái cây này có nhiều, thức ăn này không phải là ít, ngọn núi và các con sông này là đáng yêu; việc cư ngụ sẽ là thoải mái.

2094. Tôi sẽ trú ngụ ở tại nơi này với tất cả thân quyến. Tôi ít đòi hỏi, không ngờ vực, không sầu muộn, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu."

2095. "Bạn nên tìm kiếm chỗ trú khác đi. Kẻ thù của chúng ta có mặt ở nơi này. Này heo Taccha, gã ấy đi đến nơi này và giết chết những con heo rừng mập nhất, ngon nhất."

2096. "Vậy ai là kẻ thù của chúng ta ở nơi này? Kẻ nào quấy nhiễu các thân quyến đã khéo tụ tập lại, còn chưa bị quấy nhiễu? Được hỏi, xin các vị hãy giải thích điều ấy cho tôi."

2097. "Là con thú có các đường sọc đứng ở thân, chúa của loài thú, có sức mạnh, có răng nanh là vũ khí. Này heo Taccha, kẻ ấy đi đến nơi này và giết chết những con heo rừng mập nhất, ngon nhất."

2098. "Không phải các răng nanh của chúng ta không có, không phải sức mạnh của chúng ta ở cơ thể bị tiêu hoại. Tất cả chúng ta, sau khi hợp nhất lại, sẽ tạo thành một sức mạnh duy nhất."

2099. "Này heo Taccha, ông nói lời nói thấm vào trái tim, thoải mái lỗ tai. Thậm chí kẻ nào trốn chạy ở chiến trận, sau này chúng ta sẽ giết chết kẻ ấy."

2100. Pāṇātipātā virato nu ajja[1]
abhayaṃ nu te sabbabhūtesu dinnaṃ,
dāṭhā nu te miga viriyaṃ[2] na santi
yo saṅghapatto kapaṇova jhāyasi.

2101. Na me dāṭhā na vijjanti[3]
balaṃ kāye samūhataṃ,[4]
ñātī ca disvāna samaṅgi[5] ekato
tasmā[6] jhāyāmi vanamhi ekato.

2102. Imassudaṃ yanti disodisaṃ[7] pure
bhayadditā[8] lenagavesino puthū,
tedāni saṅgamma vasanti[9] ekako[10]
yatthaṭṭhitā duppasahajja te mayā.

2103. Pariṇāyakasampannā sahitā ekavādino,
te maṃ samaggā hiṃseyyuṃ tasmā tesaṃ[11] na patthaye.[12]

2104. Ekova indo asure jināti
ekova seno hanti dije pasayha,
ekova vyaggho[13] migasaṅghapatto
varaṃ varaṃ hanti balaṃ hi tādisaṃ.

2105. Na heva indo na seno napi vyaggho[13] migādhipo,
samagge sahite ñātī vyagghe ca[14] kurute vase.

2106. Kumbhīlakā sakuṇikā[15] saṅghino gaṇacārino,
sammodamānā ekajjhaṃ uppatanti ḍayanti ca.[16]

2107. Tesañca ḍayamānānaṃ[17] ekettha apavattati,[18]
tañca[19] seno nitāḷeti veyyagghiyeva sā gati.

2108. Ussāhito jaṭilena luddenāmisacakkhunā,
dāṭhī dāṭhīsu pakkhandi maññamāno yathā pure.

2109. Sādhu sambahulā ñātī api rukkhā araññajā,
sūkarehi samaggehi vyaggho[13] ekāyane hato.

---

[1] nusajja - Syā.
[2] migavadhāya - Ma; migaviriya - Syā.
[3] vijjhanti - PTS.
[4] samohitaṃ - Ma, Syā.
[5] sāmaggī - Ma.
[6] tasmā ca - Ma, Syā.
[7] disādisaṃ - Syā.
[8] bhayaṭṭitā - Ma, Syā.
[9] rasanti - PTS.
[10] ekato - Ma, Syā, PTS.
[11] nesaṃ - Ma, Syā, PTS.
[12] apatthave - PTS.
[13] byaggho - Ma, Syā.
[14] na byagghe - Ma; byaggho na - Syā.
[15] sakuṇakā - Ma, Syā.
[16] uyyanti ca - Syā; dayanti ca - PTS.
[17] ḍiyamānānaṃ - Syā.
[18] apasakkati - Ma, Syā.
[19] taṃ - PTS.

2100. "Phải chăng hôm nay ngươi kiêng cữ việc giết hại mạng sống? Phải chăng pháp không sợ hãi được ngươi ban phát cho tất cả chúng sanh? Này con thú, phải chăng các răng nanh của ngươi không có sự nỗ lực? Là kẻ đã đạt được bầy heo mà ngươi lại trầm tư như là kẻ khốn khổ?"

2101. "Không phải các răng nanh của tôi không có, không phải sức mạnh của tôi ở cơ thể bị tiêu hoại. Nhưng sau khi nhìn thấy các thân quyến có sự chiếm cứ phía bên kia, vì thế, tôi trầm tư ở khu rừng, phía bên này.

2102. Trước đây, những con heo này chạy tứ tán. Bị khốn khổ vì sợ hãi, chúng tìm kiếm nơi nương náu một cách riêng rẽ. Giờ đây, chúng kết hợp lại, sống thành một khối. Hôm nay, tôi khó áp chế được chúng ở nơi chúng sinh sống.

2103. Đã đạt được người lãnh đạo, đã kết hợp lại, chung một lập trường, có sự hợp nhất, chúng có thể hãm hại tôi; vì thế, đối với chúng, tôi không màng."

2104. "Chỉ một vị thần Inda chiến thắng các A-tu-la. Chỉ một chim diều hâu giết chết các con chim bằng võ lực. Chỉ một con cọp đạt được bầy thú rồi giết chết con mập nhất, ngon nhất, bởi vì sức mạnh của nó là như thế ấy."

2105. "Tuy nhiên, không phải vị thần Inda, không phải chim diều hâu, cũng không phải con cọp chúa tể loài thú, mà là các thân quyến, khi có sự hợp nhất, khi đã kết hợp lại, có thể tạo ra quyền lực đối với con cọp."

2106. "Những con chim nhỏ *kumbhīlaka* sống theo bầy, di chuyển theo nhóm, vui vẻ cùng nhau nhảy nhót và bay lượn.

2107. Và trong khi chúng đang bay lượn, một con nào trong số đó tách khỏi bầy, chim diều hâu chộp lấy con chim ấy; đường lối ấy phù hợp với cọp."

2108. "Được khích lệ bởi gã đạo sĩ bện tóc hung bạo, quan tâm vật chất, con thú có răng nanh đã nhảy bổ vào những con thú có răng nanh, nghĩ rằng giống như trước đây."

2109. "Thật là tốt đẹp có nhiều thân quyến cùng với các cây cối mọc trong rừng! Con cọp đã bị giết chết liền một khi bởi những con heo rừng có sự hợp nhất."

2110. Brāhmaṇañceva vyagghañca ubho hantvāna sūkarā,
ānandino pamuditā[1] mahānādañca nādisuṃ.[2]

2111. Te su udumbaramūlasmiṃ[3] sūkarā susamāgatā,
tacchakaṃ abhisiñciṃsu tvaṃ no rājāsi issaro ”ti.

9. Tacchasūkarajātakaṃ.

2112. Vāṇijā samitiṃ katvā nānāraṭṭhato āgatā,
dhanāhārā[4] pakkamiṃsu ekaṃ katvāna gāmaṇiṃ.

2113. Te taṃ kantāramāgamma appabhakkhaṃ anodakaṃ,[5]
mahānigrodhamaddakkhuṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ.

2114. Te ca tattha nisīditvā tassa rukkhassa chādiyā,[6]
vāṇijā samacintesu[7] bālā mohena pārutā.

2115. Addāyate[8] ayaṃ rukkho api vāri ca[9] sandati,
iṅghassa purimaṃ sākhaṃ mayaṃ chindāma vāṇijā.

2116. Sā ca chinnāva pagghari acchaṃ vāriṃ[10] anāvilaṃ,
te tattha nahātvā ca pivitvā ca[11] yāvaticchiṃsu vāṇijā.

2117. Dutiyaṃ samacintesuṃ bālā mohena pārutā,
iṅghassa dakkhiṇaṃ sākhaṃ mayaṃ chindāma vāṇijā.

2118. Sā ca chinnāva pagghari sālimaṃsodanaṃ bahuṃ,
appodavaṇṇe kummāse siṅgiṃ bidalasūpiyo.[12]

2119. Te tattha bhutvā khāditvā[13] yāvaticchiṃsu vāṇijā,
tatiyaṃ samacintesuṃ bālā mohena pārutā.

2120. Iṅghassa pacchimaṃ sākhaṃ mayaṃ chindāma vāṇijā,
sā ca chinnāva paggari nāriyo samalaṅkatā.

2121. Vicitra[14]vatthābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā,
apisu vāṇijā ekā nāriyo paṇṇavīsati.[15]

2122. Samantā parikariṃsu[16] tassa rukkhassa chādiyā,[6]
te tāhi paricāresuṃ[17] yāvaticchiṃsu vāṇijā.

---

[1] pamoditā - Syā.
[2] mahānādaṃ panādisuṃ - Ma; mahānādam anādisuṃ - PTS.
[3] te sudumbaramūlasmiṃ - Ma, Syā.
[4] dhanāharā - Ma; dhanahārā - Syā; dhanahārāya - PTS.
[5] anūdakaṃ - Syā.
[6] chāyayā - Ma.
[7] samacintesuṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] allāyate - Ma, Syā.
[9] vārīva - Ma, Syā.
[10] vāri - Syā.
[11] nhatvā pivitvā - Ma; nhātvā pivitvā - Syā.
[12] siṅgiṃ vidalasūpiyo - Ma; siṅgividalasūpiyo - Syā.
[13] bhutvā ca pivitvā ca - PTS.
[14] vicitta - Syā.
[15] pañcavīsati - Syā.
[16] parivāriṃsu - Ma.
[17] paricāretvā - Ma; parivāretvā- Syā, PTS.

2110. “Sau khi giết chết cả hai là người Bà-la-môn và con cọp, các con heo rừng trở nên hoan hỷ, vui mừng, và chúng đã rống lên tiếng rống lớn.

2111. Rồi ở nơi gốc cây sung, các con heo rừng ấy đã làm lễ rưới nước đăng quang cho con heo rừng Taccha: ‘Ngài là đức vua, là chúa tể của chúng tôi.’”

9. Bổn Sanh Con Heo Rừng Taccha. [492]

2112. “Các thương buôn đi đến từ nhiều đất nước khác nhau, sau khi lập thành đoàn và bầu lên một người thủ lãnh, họ đã khởi hành mang theo tài sản và lương thực.

2113. Sau khi đi đến khu rừng hoang vu ấy, bị thiếu thức ăn, không còn nước, họ đã nhìn thấy cây đa to lớn, có bóng mát, làm thích ý.

2114. Và họ đã ngồi xuống tại đó, ở bóng mát của cây đa ấy. Các thương buôn là những kẻ ngu dốt, bị bao trùm bởi si mê, đã suy nghĩ rằng:

2115. ‘Cây này bị ẩm ướt, và cũng có nước chảy. Nào, các vị thương buôn, chúng ta hãy chặt cành phía đông của cây này.’

2116. Và ngay khi được chặt đứt, cành cây ấy đã rỉ ra nước trong sạch, không bị vẩn đục. Các thương buôn ấy, tại đó, đã tắm rửa, đã uống nước cho đến khi đã thỏa ước muốn.

2117. Những kẻ ngu dốt, bị bao trùm bởi si mê, đã suy nghĩ lần thứ nhì rằng: ‘Nào, các vị thương buôn, chúng ta hãy chặt cành phía nam của cây này.’

2118. Và ngay khi được chặt đứt, cành cây ấy đã rỉ ra nhiều lúa *sāli*, thịt, cơm, cháo chua ít nước, mứt gừng, các loại xúp đậu.

2119. Các thương buôn ấy, tại đó, đã ăn, đã nhai cho đến khi đã thỏa ước muốn. Những kẻ ngu dốt, bị bao trùm bởi si mê, đã suy nghĩ lần thứ ba rằng:

2120. ‘Nào, các vị thương buôn, chúng ta hãy chặt cành phía tây của cây này.’ Và ngay khi được chặt đứt, cành cây ấy đã rỉ ra những nữ nhân đã được trang điểm.

2121. Các nàng có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni. Mỗi thương buôn được một nữ nhân, và hai mươi lăm nữ nhân (thuộc về người thủ lãnh).

2122. Họ đã quây quần xung quanh, ở bóng râm của cây ấy. Các thương buôn ấy đã tiêu khiển với các nàng ấy cho đến khi đã thỏa ước muốn.

2123. Catutthaṃ samacintesuṃ bālā mohena pārutā,
iṅghassa uttaraṃ sākhaṃ chindāma vāṇijā.

2124. Sā ca chinnāva pagghari muttā veḷuriye[1] bahū,
rajataṃ jātarūpañca kuttiyo pāṭiyāni ca.

2125. Kāsikāni ca vatthāni uddiyāne ca kambale,[2]
te tattha bhāre bandhitvā yāvaticchiṃsu vāṇijā.

2126. Pañcamaṃ samacintesuṃ bālā mohena pārutā,
iṅgassa mūlaṃ[3] chindāma api bhiyyo labhāmase.

2127. Athuṭṭhahī satthavāho yācamāno katañjalī,
nigrodhe kiṃ aparajjhatha[4] vāṇijā bhaddamatthu te.

2128. Vāridā purimā sākhā annapānaṃ ca dakkhiṇā,
nāridā pacchimā sākhā sabbakāme ca uttarā
nigrodhe kiṃ aparajjhatha[4] vāṇijā bhaddamatthu te.

2129. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho[5] hi pāpako.

2130. Te ca tassa anāditvā[6] ekassa vacanaṃ bahū,
nisitāhi kuṭhārīhi mūlato taṃ[7] upakkamuṃ.

2131. Tato nāgā nikkhamiṃsu sannaddhā paṇṇavīsati,[8]
dhanuggahānaṃ tisatā chasahassā ca vammino.[9]

2132. Ete hanatha bandhatha mā vo muñcittha[10] jīvitaṃ,
ṭhapetvā satthavāhaṃ[11] sabbe bhasmīkarotha te.[12]

2133. Tasmā hi paṇḍito poso sampassaṃ atthamattano,
lobhassa na vasaṃ gacche haneyya disataṃ[13] manaṃ.

2134. Etamādīnavaṃ[14] ñatvā taṇhā dukkhassa sambhavaṃ,
vītataṇho anādāno sato bhikkhu paribbaje "ti.

10. Mahāvāṇijajātakaṃ.

---

[1] veḷuriyā - Syā, PTS.
[2] uddiyāni ca kambalā - Ma, Syā.
[3] mūle - Ma, Syā.
[4] nigrodho kiṃ parajjhati - Ma; nigrodho kiṃ aparajjhati - Syā, PTS.
[5] mittadūbho - PTS.
[6] tassānādiyitvā - Ma; tassa anādiyitvā - PTS.
[7] naṃ - Ma, Syā.
[8] pañcavīsati - Syā.
[9] cammino - Syā.
[10] muccittha - PTS.
[11] satthavāhaṃva - Ma, Syā.
[12] bhasmaṃ karotha ne - Ma, Syā, PTS.
[13] haneyyārisakaṃ - Ma, PTS; haneyya disakaṃ - Syā.
[14] evamādīnavaṃ - Ma, Syā.

2123. Những kẻ ngu dốt, bị bao trùm bởi si mê, đã suy nghĩ lần thứ tư rằng: 'Nào, các vị thương buôn, chúng ta hãy chặt cành phía bắc của cây này.'

2124. Và ngay khi được chặt đứt, cành cây ấy đã rỉ ra nhiều ngọc trai, ngọc bích, bạc, và vàng, các thảm lót và các tấm trải bằng sợi len.

2125. Các thương buôn ấy, tại đó, đã buộc các tấm vải xứ Kāsi và các tấm mền xứ Uddiyāna thành các kiện hàng cho đến khi đã thỏa ước muốn.

2126. Những kẻ ngu dốt, bị bao trùm bởi si mê, đã suy nghĩ lần thứ năm rằng: 'Nào, các vị thương buôn, chúng ta hãy chặt gốc của cây này. Thậm chí chúng ta có thể nhận được nhiều hơn.'

2127. Khi ấy, vị trưởng đoàn đã đứng dậy, chắp tay yêu cầu rằng: 'Việc gì các vị lại xúc phạm đến cây đa? Này các vị thương buôn, cầu mong có sự tốt lành cho quý vị.

2128. Cành cây phía đông cho nước, phía nam cho cơm nước, cành phía tây cho phụ nữ, và phía bắc cho tất cả các dục. Việc gì các vị lại xúc phạm đến cây đa? Này các vị thương buôn, cầu mong có sự tốt lành cho quý vị.'

2129. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.'[1]

2130. Và chúng, với số đông, đã không nghe theo lời nói của vị ấy có một mình. Chúng đã khởi sự chặt cây đa ấy ở gốc bằng những cái rìu sắc bén.

2131. Sau đó, các con rồng đã tiến ra, hai mươi lăm con đã được nai nịt, ba trăm con cầm cung, và sáu ngàn con cầm tấm chắn.

2132. 'Các ngươi hãy giết chết, hãy trói những kẻ này lại. Các ngươi chớ tha cho kẻ nào sống, ngoại trừ vị trưởng đoàn. Các ngươi hãy làm cho tất cả bọn chúng biến thành tro.'

2133. Chính vì thế, con người sáng suốt, trong khi nhìn thấy lợi ích cho bản thân, không nên rơi vào quyền lực của tham, nên tiêu diệt ý nghĩ thù nghịch.

2134. Sau khi biết được điều ấy là bất lợi, (biết được) tham ái là nguồn sanh khởi của khổ, vị tỳ khưu có tham ái đã được xa lìa, không có nắm giữ, có niệm, nên sống hạnh du sĩ."[2]

10. Bổn Sanh Người Thương Buôn Vĩ Đại. [493]

[1] Câu kệ 2129 giống câu kệ 1503 ở trang 381.

[2] Câu kệ 2134 được thấy ở *Suttanipātapāḷi - Kinh Tập* (TTPV 29, trang 233) và *Itivuttakapāḷi - Phật Thuyết Như Vậy* (TTPV tập 28, trang 473).

2135. Abbhuto vata lokasmiṃ uppajji lomahaṃsano,
dibbo ratho pāturahu vedehassa yasassino.

2136. Devaputto mahiddhiko mātali devasārathi,
nimantayittha rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ.

2137. Ehimaṃ rathamāruyha rājaseṭṭha disampati,
deva dassanakāmā te tāvatiṃsā sa-indakā.
saramānā hi te devā sudhammāyaṃ samacchare.

2138. Tato ca rājā sādhīno[1] pamukho rathamāruhi,[2]
sahassayuttaṃ abhiruyha[3] agā devāna santike,
taṃ devā paṭinandiṃsu disvā rājānamāgataṃ.

2139. Svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ,
nisīdadāni rājisi[4] devarājassa santike.

2140. Sakkopi paṭinandittha vedehaṃ mithilaggahaṃ,
nimantayī ca[5] kāmehi āsanena ca vāsavo.

2141. Sādhu khosi anuppatto āvāsaṃ vasavattinaṃ,
vasa devesu rājisi[5] sabbakāmasamiddhisu,
tāvatiṃsesu devesu bhuñja kāme amānuse.

2142. Ahaṃ pure saggagato ramāmi
naccehi gītehi ca vāditehi,
sodāni ajja na ramāmi sagge
āyuṃ nu khīṇo[6] maraṇaṃ nu santike
udāhu mūḷhosmi janindaseṭṭha.

2143. Nacāyu[7] khīṇaṃ maraṇaṃ te[8] dūre
nacāpi mūḷho naraviriya[9]seṭṭha,
tavañca[10] puññāni parittakāni
yesaṃ[11] vipākaṃ idha vedayittho.[12]

2144. Vasa devānubhāvena rājaseṭṭha disampati,
tāvatiṃsesu devesu bhuñja kāme amānuse.

---

[1] sādhino - Ma, Syā.
[2] vedeho mithilaggaho - Ma, Syā.
[3] sahassayuttamāruyha - Ma, PTS.
[4] rājīsi - Ma.
[5] nimantayittha - Ma, Syā.
[6] khīṇaṃ - Syā.
[7] na tāyu - Ma, Syā.
[8] maraṇañca - Ma, Syā.
[9] naravīra - Ma, Syā.
[10] tuyhañca - Ma, Syā.
[11] sesaṃ - PTS.
[12] vedayato - PTS.

2135. "Thật là phi thường ở thế gian, có sự rởn lông đã sanh khởi: Thiên xa đã hiện ra cho đức vua Vedeha có danh tiếng!"

2136. Vị Thiên tử có đại thần lực Mātali, người điều khiển thiên xa, đã thỉnh mời đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā.

2137. "Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, xin bệ hạ hãy đến, hãy bước lên cỗ xe này. Tâu bệ hạ, chư Thiên ở cõi Trời Tam Thập với cả Thiên Chủ Inda có ý muốn chiêm ngưỡng bệ hạ. Bởi vì trong khi tưởng nhớ đến bệ hạ, chư Thiên ngồi chung ở giảng đường Sudhammā."

2138. Và sau đó, đức vua Sādhīna, vị lãnh tụ, đã bước lên cỗ xe. Sau khi ngự lên cỗ xe thắng một ngàn ngựa, đức vua đã đi đến chỗ ngụ của chư Thiên. Sau khi nhìn thấy đức vua đang tiến đến, chư Thiên đã đón mừng ngài.

2139. "Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, giờ đây xin thỉnh bệ hạ ngồi xuống kề bên vị Thiên Vương."

2140. Thiên Chủ Sakka cũng đã đón mừng đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā. Và Thiên Chủ Vāsava đã thỉnh mời với các dục và chỗ ngồi.

2141. "Thật tốt đẹp thay bệ hạ đã ngự đến chỗ trú ngụ của những vị có quyền lực. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, bệ hạ hãy sống giữa chư Thiên có sự thành tựu tất cả các dục. Bệ hạ hãy hưởng thụ các dục không thuộc về nhân loại giữa chư Thiên cõi Tam Thập."

2142. "Trước đây, trẫm đã đi đến cõi Trời, vui thích với các điệu vũ, với các lời ca, và với các điệu nhạc. Giờ đây, hôm nay, trẫm đây không vui thích ở cõi Trời. Thưa vị chúa tối thượng của loài người, phải chăng tuổi thọ của trẫm đã cạn kiệt, cái chết đã gần kề, hay là trẫm bị mê mờ?"

2143. "Tâu vị tinh tấn tối thượng của loài người, không phải tuổi thọ của bệ hạ đã cạn kiệt, cái chết của bệ hạ hãy còn xa, và cũng không phải bệ hạ bị mê mờ. Các phước báu của bệ hạ là ít ỏi, và bệ hạ đã thọ hưởng quả thành tựu của chúng ở nơi này.

2144. Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, bệ hạ hãy sống với năng lực của chư Thiên, hãy hưởng thụ các dục không thuộc về nhân loại giữa chư Thiên cõi Tam Thập."

2145. Yathā yācitakaṃ yānaṃ yathā yācitakaṃ dhanaṃ,
evaṃ sampadamevetaṃ yaṃ parato dānapaccayā.

2146. Nacāhametaṃ icchāmi yaṃ parato dānapaccayā,
sayaṃ katāni puññāni tamme āveṇikaṃ[1] dhanaṃ.

2147. Sohaṃ gantvā manussesu kāhāmi kusalaṃ bahuṃ,
dānena samacariyāya saṃyamena damena ca,
yaṃ katvā sukhito hoti na ca pacchānutappati.

2148. Imāni tāni khettāni imaṃ nikkhaṃ sukuṇḍalaṃ,[2]
imā tā haritā nūpā[3] imā najjo savantiyo.

2149. Imā tā pokkharaṇiyo[4] rammā cakkavākūpakūjitā,[5]
mandālakehi sañchannā padumuppalakehi ca,
yassimāni mamāyiṃsu kinnu te disataṃ gatā.

2150. Tānīdha[6] khettāni so bhūmibhāgo
te ārāmā te vana "me pacārā,[7]
tameva mayhaṃ janataṃ apassato
suññāva[8] me nārada khāyate disā.

2151. Diṭṭhā mayā vimānāni[9] obhāsentā[10] catuddisā,
sammukhā devarājassa tidasānañca sammukhā.

2152. Vutthaṃ me bhavanaṃ dibbaṃ[11] yuttā[12] kāmā amānusā,
tāvatiṃsesu devesu tibbakāma[13]samiddhisu.

2153. Sohaṃ etādisiṃ disvā[14] puññāyamhi idhāgato,
dhammameva carissāmi nāhaṃ rajjena atthiko.

2154. Adaṇḍāvacaraṃ maggaṃ sammāsambuddhadesitaṃ,
taṃ maggaṃ paṭipajjissaṃ yena gacchanti subbatā "ti.

11. Sādhīnajātakaṃ.[15]

---

[1] āveṇiyaṃ - Syā, PTS.
[2] sakuṇḍalaṃ - Syā.
[3] haritānūpā - Ma; haritānupā - Syā; haritānopā - PTS.
[4] pokkharaṇī - Ma.
[5] cakkavākapakūjitā - Ma; cākavākūpakujjitā - Syā.
[6] tānica - Ma.
[7] teyeva ārāmavanupacārā - Ma; teyeva ārāmavanūpacārā - Syā.
[8] suññaṃva - Ma; suññañca - Syā.
[9] vimānā - PTS.
[10] obhāsantā - Syā.
[11] dibyaṃ - Ma, Syā.
[12] bhuttā - Ma, Syā, PTS.
[13] sabbakāma - Ma, Syā, PTS.
[14] etādisaṃ hitvā - Ma, Syā; etādisaṃ disvā - PTS.
[15] sādhinarājajātakaṃ - Syā; sādhīnajātakaṃ - PTS.

2145. "Cỗ xe giống như vật vay mượn, tài sản giống như vật vay mượn, tương tự như vậy, chính việc thành đạt này là do duyên ban phát từ người khác.

2146. Và trẫm không thích điều ấy, là việc do duyên ban phát từ người khác. Các phước báu đã được tự mình tạo ra, tài sản ấy là dành riêng cho trẫm.

2147. Trẫm đây, sau khi đi đến cõi người, sẽ làm nhiều việc thiện với việc bố thí, với việc thực hành bình đẳng, với việc tự chế ngự, và với việc rèn luyện. Sau khi làm điều ấy, trẫm được an lạc và sau này không bị hối tiếc."

2148. "Những ruộng đồng này đây, con kênh đào khéo uốn quanh này, những đầm cỏ xanh mướt này đây, những con sông, những dòng suối này.

2149. Những hồ sen đáng yêu này đây với những con hồng hạc kêu ríu rít, được che phủ bởi những loài thủy thảo và bởi những hoa sen hồng sen xanh. Những người đã yêu mến những nơi này của trẫm, vậy họ đã đi đến phương trời nào?

2150. Ở đây, những đồng ruộng ấy, khoảnh đất kia, những khu vườn nọ, các khu rừng ấy, những vùng phụ cận này, trẫm không nhìn thấy chính những người dân ấy của trẫm. Này Nārada, hướng này đối với trẫm hình như hoàn toàn rỗng không.

2151. Trẫm đã nhìn thấy các cung điện chiếu sáng bốn phương, đã diện kiến vị Thiên Vương, và đã diện kiến chư Thiên ở cõi Tam Thập.

2152. Trẫm đã sống ở cung Trời, đã được cung phụng các dục không thuộc về nhân loại, ở giữa chư Thiên cõi Tam Thập có sự thành đạt các dục tuyệt trần.

2153. Trẫm đây, sau khi đã nhìn thấy như thế, đã đi đến nơi này vì việc phước thiện. Trẫm sẽ thực hành mỗi thiện pháp, trẫm không có ham muốn với vương quyền.

2154. Trẫm sẽ thực hành đạo lộ đưa đến sự bình an, đạo lộ ấy đã được các bậc Chánh Đẳng Giác thuyết giảng, đạo lộ mà những vị có sự hành trì tốt đẹp đang đi."

11. Bổn Sanh Đức Vua Sādhīna. [494]

2155. Rājā avoca vidhuraṃ[1] dhammakāmo yudhiṭṭhilo,
brāhmaṇe vidhura[2] pariyesa sīlavante bahussute.

2156. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ[3] bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2157. Dullabhā brāhmaṇā deva sīlavanto bahussutā,
viratā methunā dhammā ye te bhuñjeyyuṃ[3] bhojanaṃ.

2158. Dasa khalu mahārāja yā tā brāhmaṇajātiyo,
tesaṃ vibhaṅgaṃ vicayaṃ[4] vitthārena suṇohi me.

2159. Pasibbake gahetvāna puṇṇe mūlassa saṃvute,
osadhiyo[5] ganthenti nahāyanti[6] japanti ca.

2160. Tikicchakasamā rāja tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2161. Apetā te[7] brahmaññā[8] (iti rājā koravyo[9])
na te vuccanti brāhmaṇā,
aññepi[10] vidhura[2] pariyesa
sīlavante bahussute.

2162. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ[3] bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2163. Kiṃkiṇikāyo[11] gahetvāna[12] ghosenti puratopi te,
pesanānipi gacchanti rathacariyāsu sikkhare.

2164. Paricārakasamā rāja tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2165. Apetā te brahmaññā[8] (iti rājā koravyo[9])
na te vuccanti brāhmaṇā,
aññe vidhura[2] pariyesa
sīlavante bahussute.

---

[1] vidhūraṃ - Syā, PTS.
[2] vidhūra - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.
[3] bhuñjeyyu - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha.
[4] vibhaṅgavicayaṃ - Syā.
[5] osadhikāyo - Ma, PTS; osadhikāye - Syā.
[6] nhāpayanti - Ma, Syā.
[7] te ca - Ma, Syā, evaṃ sabbattha.
[8] brāhmaññā - Syā, PTS, evaṃ sabbattha.
[9] iti rājā korabyo - Ma;
iti rājā ca korabyo - Syā, evaṃ sabbattha.
[10] aññe - Ma, Syā, PTS.
[11] kiṃkiṇiyo - Syā;
kiṃkaṇikāyo - PTS.
[12] gahetvā - Ma, PTS.

2155. Đức vua yêu thích thiện pháp Yudhiṭṭhila đã nói với Vidhura rằng: "Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị Bà-la-môn có giới hạnh, có kiến thức, –

2156. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn."

2157. "Tâu bệ hạ, khó có được những vị Bà-la-môn có giới hạnh, có kiến thức, đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của bệ hạ.

2158. Tâu đại vương, thật vậy, có mười hạng là dòng dõi Bà-la-môn. Xin bệ hạ hãy lắng nghe sự phân tích và xếp loại về họ một cách chi tiết của thần.

2159. Các vị mang các túi xách chứa đầy rễ cây được buộc lại, tổng hợp các phương thuốc, làm công việc tắm rửa, và lẩm nhẩm chú thuật.

2160. Tâu bệ hạ, các vị ấy, giống như các thầy thuốc, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?"

2161. (Đức vua Koravya đã nói rằng): "Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác cũng có giới hạnh, có kiến thức, –

2162. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn."

2163. "Các vị ấy cầm lấy cái cồng và đi phía trước khua vang. Các vị còn chuyển tin nhắn, học tập về các cách điều khiển cỗ xe.

2164. Tâu bệ hạ, các vị ấy, giống như những người hầu, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?"

2165. (Đức vua Koravya đã nói rằng): "Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2166. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2167. Kamaṇḍaluṃ gahetvāna vaṅkadaṇḍañca brāhmaṇā,
paccupessanti rājāno gāmesu nigamesu ca,
nādinne vuṭṭhahissāma gāmamhi ca vanamhi ca.[1]

2168. Niggāhakasamā rāja tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2169. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brāhmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

2170. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2171. Parūḷhakacchanakhalomā[2] paṅkadantā rajassirā,
okiṇṇā rajareṇūhi yācakā vicaranti te.

2172. Khāṇughātasamā rāja tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2173. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brāhmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

2174. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2175. Harīṭakaṃ[3] āmalakaṃ ambaṃ jambuvibhīṭakaṃ,[4]
labujaṃ dantapoṇāni beluvā badarāni ca.[5]

2176. Rājāyatanaṃ ucchupuṭaṃ[6] dhūmanettaṃ madhu-añjanaṃ,[7]
uccāvacāni paṇiyāni vipaṇenti[8] janādhipa.

2177. Vāṇijakasamā rāja tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2178. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brāhmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

---

[1] gāmamhi vā vanamhi vā - Ma; gāmamhi nigamamhi vā - Syā.
[2] nakhā - Ma.
[3] harītakaṃ - Ma, Syā.
[4] ambaṃ jambuṃ vibhītakaṃ - Ma;
ambaṃ jambuṃ vibhedakaṃ - Syā;
ambajambuvibhīṭakaṃ - PTS.
[5] padarāni ca - PTS.
[6] ucchupūṭaṃ - Syā.
[7] madhuñjanaṃ - Syā.
[8] vikīṇanti - Syā.

2166. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn.”

2167. “Các vị Bà-la-môn cầm lấy bầu nước uống và cây gậy cong, rồi tiếp cận các vị vua ở các thôn làng và các thị trấn (nói rằng): ‘Ở trong làng và ở trong rừng, khi chưa được bố thí, chúng tôi sẽ không đứng lên.’

2168. Tâu bệ hạ, các vị ấy, giống như những người thu thuế, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?”

2169. (Đức vua Koravya đã nói rằng): “Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2170. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn.”

2171. “Những vị có móng tay chân và lông nách mọc dài, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi, được phủ đầy những bụi bặm, các vị ấy là những hành khất đi lang thang.

2172. Tâu bệ hạ, các vị ấy, giống như những người đào bứng gốc cây, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?”

2173. (Đức vua Koravya đã nói rằng): “Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2174. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn.”

2175. 2176. “Tâu quân vương, các vị bán các loại loại hàng hóa có giá trị cao thấp khác nhau như là: trái *harīṭaka*, trái *āmalaka*, trái xoài, trái mận đỏ, trái *vibhīṭaka*, trái sa-kê, các cây chà răng, trái *beluva*, các trái táo, trái *rājāyatana*, mía và mật đường, ống xông khói, mật ong và thuốc nhỏ mắt.

2177. Tâu bệ hạ, các vị ấy, giống như các thương buôn, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?”

2178. (Đức vua Koravya đã nói rằng): “Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2179. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2180. Nikkhantabhikkhaṃ[1] bhuñjanti gāmesveke purohitā,
bahū te[2] paṭipucchanti[3] aṇḍacchedā nilañchakā,[4]
pasūpi tattha haññanti mahisā[5] sūkarā ajā.

2181. Goghātakasamācārā[6] tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2182. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brahmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

2183. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2184. Asicammaṃ gahetvāna khaggaṃ paggayha brāhmaṇā,
vessapathesu tiṭṭhanti satthaṃ abbāhayantipi.

2185. Samā gopanisādehi tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2186. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brahmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

2187. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2188. Araññe kuṭikaṃ katvā kūṭāni kārayanti te,
sasabiḷāre[7] bādhenti āgodhā macchakacchapaṃ.

---

[1] nikkhittabhikkhaṃ - Ma, Syā.
[2] bahū ne - Syā.
[3] paripucchanti - Ma, Syā.
[4] nilañcakā - Syā; tilañchakā - PTS.
[5] mahiṃsā - Ma, Syā.
[6] goghātakasamā rāja - Ma, Syā, PTS.
[7] sasaviḷāre - Syā.

2179. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn.”[1]

2180. “Một số viên quan tế tự thọ dụng bữa ăn ngoại lệ ở các ngôi làng, Nhiều người hỏi các vị ấy (về chiêm tinh, bói toán). Các vị là những người thiến và đóng dấu các con thú. Tại nơi ấy, thậm chí các con thú như trâu, heo rừng, dê bị giết chết.

2181. Tâu bệ hạ, các vị ấy, có hành vi giống như các đồ tể, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?”

2182. (Đức vua Koravya đã nói rằng): “Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2183. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn.”

2184. “Sau khi cầm lấy thanh gươm và mộc che, các vị Bà-la-môn đã giơ cao thanh kiếm, đứng ở các con đường của thương buôn, rồi còn hộ tống đoàn xe nữa.

2185. Tâu bệ hạ, các vị ấy, tương đương với những kẻ giữ bò hay những người man rợ, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?”

2186. (Đức vua Koravya đã nói rằng): “Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2187. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn.”

2188. “Sau khi làm căn chòi nhỏ ở trong rừng, họ cho làm những cái bẫy và đánh bắt các con thỏ, mèo rừng, kỳ đà, cá, và rùa.

[1] Tam Tạng *Pāḷi* của Miến Điện, Thái Lan, và PTS của Anh Quốc còn có thêm hạng Bà-la-môn thứ 11 ở giữa hai câu kệ 2179 - 2180 (Xem phần Phụ Lục ở trang 356). Căn cứ vào tựa đề “*Dasabrāhmaṇajātakaṃ - Bổn Sanh Mười Hạng Bà-La-Môn*” thì Tam Tạng của Sri Lanka hợp lý hơn. (ND).

2189. Luddakā te mahārāja[1] tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2190. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brahmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

2191. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2192. Aññe dhanassa kāmāhi[2] heṭṭhāmañce pasakkhitā,[3]
rājāno upari nahāyanti[4] somayāge upaṭṭhite.

2193. Malamajjakasamā[5] rāja tepi vuccanti brāhmaṇā,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2194. Apetā te brahmaññā (iti rājā koravyo)
na te vuccanti brahmaṇā,
aññe vidhura pariyesa
sīlavante bahussute.

2195. Virate methunā dhammā ye me bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ,
dakkhiṇaṃ samma dassāma yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2196. Atthi[6] brāhmaṇā deva sīlavanto bahussutā,
viratā methunā dhammā ye te bhuñjeyyuṃ bhojanaṃ.

2197. Ekañca bhattaṃ bhuñjanti na ca majjaṃ pivanti te,
akkhātā te mahārāja tādise nipatāmase.

2198. Ete kho brāhmaṇā vidhura sīlavanto bahussutā,
ete vidhura pariyesa khippañca te[7] nimantayā ”ti.

12. Dasabrāhmaṇajātakaṃ.

---

[1] te luddakasamā rāja - Ma, Syā.
[2] kāmā hi - Ma, Syā.
[3] pasakkitā - Ma.
[4] nhāyanti - Ma, Syā.
[5] malamajjasamā - Syā; malamajjanasamā - PTS.
[6] atthi kho - Ma, Syā, PTS.
[7] ne - Ma, Syā.

2189. Tâu bệ hạ, họ là những người thợ săn, các vị ấy cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?"

2190. (Đức vua Koravya đã nói rằng): "Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2191. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn."

2192. "Những vị khác với sự mong muốn về tài sản, đã nằm dài bên dưới gầm giường, và các vị vua tắm ở bên trên vào lúc lễ tế *Soma* được chuẩn bị.

2193. Tâu bệ hạ, các vị ấy, giống như các người thợ cạo, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?"

2194. (Đức vua Koravya đã nói rằng): "Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, –

2195. – đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn."

2196. "Tâu bệ hạ, có những vị Bà-la-môn có giới hạnh, có kiến thức, đã kiêng cữ pháp đôi lứa, những vị ấy có thể thọ dụng vật thực của bệ hạ.

2197. Các vị ấy ăn một bữa và không uống chất say. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?"

2198. "Này Vidhura, các vị Bà-la-môn này chắc chắn là có giới hạnh, có kiến thức. Này Vidhura, hãy tức tốc tìm kiếm các vị này và hãy thỉnh mời các vị ấy."

12. Bổn Sanh Mười Hạng Bà-La-Môn. [495]

2199. Sukhumālarūpaṃ disvāna[1] raṭṭhā vivanamāgataṃ,
kūṭāgāravarūpetaṃ mahāsayanamupāsitaṃ.[2]

2200. Tassa te pemakenāhaṃ adāsiṃ baddhamodanaṃ,[3]
sālīnaṃ vicitaṃ bhattaṃ suciṃ maṃsūpasecanaṃ.[4]

2201. Taṃ tvaṃ bhattaṃ paṭiggayha[5] brāhmaṇassa apāpayi,[6]
attānaṃ[7] anasitvāna koyaṃ dhammo namatthu te.

2202. Ācariyo brāhmaṇo mayhaṃ kiccākiccesu vyāvaṭo,
garu ca āmantanīyo[8] dātumarahāmi bhojanaṃ.

2203. Brāhmaṇaṃdāni pucchāmi gotamaṃ rājapūjitaṃ,
rājā te bhattaṃ pādāsi suciṃ maṃsūpasecanaṃ.[4]

2204. Taṃ tvaṃ bhattaṃ paṭiggayha[5] isissa bhojanaṃ adā,
akhettaññūsi dānassa koyaṃ dhammo namatthu te.

2205. Bharāmi putte[9] dāre ca gharesu gathito[10] ahaṃ,
bhuñje[11] mānusake kāme anusāsāmi rājino.

2206. Āraññakassa[12] isino cirarattaṃ tapassino,
vaddhassa[13] bhāvitattassa dātumarahāmi bhojanaṃ.

2207. Isiñcadāni pucchāmi kisaṃ dhamanisanthataṃ,
parūḷhakacchanakhalomaṃ paṅkadantaṃ rajassiraṃ.

2208. Eko araññe viharasi nāvakaṅkhasi jīvitaṃ,
bhikkhu kena tayā seyyo yassa tvaṃ bhojanaṃ adā.

2209. Khaṇantālukalambāni[14] biḷālītakkaḷāni ca,[15]
dhunaṃ sāmākanīvāraṃ saṅghāriyaṃ pasāriyaṃ.[16]

---

[1] disvā - Ma, Syā.
[2] upocitaṃ - Syā, PTS.
[3] vaḍḍhamodanaṃ - Ma, Syā.
[4] sucimaṃsūpasecanaṃ - Syā.
[5] patiggayha - PTS.
[6] adāsayi - Ma; adāpayi - Syā, PTS.
[7] attanā - PTS.
[8] āmantaniyo - Syā;
āmantaṇīyo - PTS.
[9] putta - Ma, Syā.
[10] gadhito - Ma, Syā.
[11] bhuñja - Syā, PTS.
[12] āraññikassa - Ma, Syā.
[13] vuḍḍhassa - Ma, Syā.
[14] khaṇamālukalambāni - Syā.
[15] bilālitakkalāni ca - Ma, Syā;
biḷālitakkaḷāni ca - PTS.
[16] saṃhāriyaṃ pahāriyaṃ - Syā.

2199. "Tôi đã nhìn thấy vị có vóc dáng thanh nhã, từ vương quốc đã đi đến vùng đất khô cằn, là người được sở hữu ngôi nhà mái nhọn cao quý, được cung phụng giường nằm cao sang.

2200. Vì lòng yêu mến bệ hạ đây, thần đã dâng bệ hạ bữa cơm thượng hạng, được nấu với gạo *sāli* đã đãi sạch, tinh khiết, có trộn lẫn thịt.

2201. Sau khi tiếp nhận bữa ăn ấy, bệ hạ đã bảo trao đến vị Bà-la-môn. Bệ hạ đã không ăn cho mình. Đây là pháp gì mà có được sự tôn kính của bệ hạ?"

2202. "Vị Bà-la-môn là thầy dạy học của trẫm, quán xuyến các công việc lớn nhỏ. Và vị thầy là nên được mời thỉnh; trẫm nên dâng bữa ăn (đến vị thầy)."

2203. "Giờ đây, tôi xin hỏi Bà-la-môn Gotama, vị được đức vua tôn vinh. Đức vua đã ban đến ngài bữa ăn tinh khiết, có trộn lẫn thịt.

2204. Sau khi tiếp nhận bữa ăn ấy, ngài đã dâng bữa ăn đến vị ẩn sĩ. Ngài là người nhận biết bản thân không phải là thửa ruộng cho sự bố thí. Đây là pháp gì mà có được sự tôn kính của ngài?"

2205. "Ta cưu mang các con và các người vợ. Ta bị trói buộc vào các căn nhà. Ta có thể hưởng thụ các dục của con người. Ta chỉ dạy cho đức vua.

2206. Ta nên dâng bữa ăn đến bậc ẩn sĩ sống ở rừng, vị có sự khắc khổ trong thời gian dài, bậc trưởng thượng, có bản thân đã được tu tập."

2207. "Và giờ đây, tôi xin hỏi bậc ẩn sĩ gầy ốm, nổi đầy gân, có móng tay chân và lông nách mọc dài, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi.

2208. Ngài sống một mình trong rừng, không mong mỏi về cuộc sống. Vị tỳ khưu là tốt hơn ngài về điều gì, mà ngài đã dâng bữa ăn đến vị ấy?"

2209. "Ta đào các khoai mỡ và củ cải, các củ *biḷālī* và củ *takkaḷa*. Ta đập giũ các hạt kê, lúa dại, gom lại rồi trải ra phơi khô.

2210. Sākaṃ bhisaṃ madhuṃ maṃsaṃ padarāmalakāni ca,[1]
tāni āhatva[2] bhuñjāmi atthi me so pariggaho.

2211. Pacanto apacantassa amamassa akiñcano,[3]
anādānassa sādāno dātumarahāmi bhojanaṃ.

2212. Bhikkhuñcadāni pucchāmi tuṇhīmāsīna subbataṃ,
isi te bhattaṃ pādāsi suciṃ maṃsūpasecanaṃ.[4]

2213. Taṃ tvaṃ bhattaṃ paṭiggayha[5] tuṇhī bhuñjasi ekako,
nāññaṃ kañci nimantesi koyaṃ dhammo namatthu te.

2214. Na pacāmi na pācemi na chindāmi na chedaye,
taṃ maṃ akiñcanaṃ ñatvā sabbapāpehi ārataṃ.

2215. Vāmena bhikkhamādāya dakkhiṇena kamaṇḍaluṃ,
isi me bhattaṃ pādāsi suciṃ maṃsūpasecanaṃ.[4]

2216. Ete hi dātumarahanti samamā[6] sapariggahā,
paccaṇīkamahaṃ maññe yo dātāraṃ nimantaye.

2217. Atthāya vata me ajja idhāgañji[7] rathesabho,
ito pubbe na pajānāmi[8] yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

2218. Raṭṭhesu giddhā rājāno kiccākiccesu brāhmaṇā,
isī mūlaphale giddhā vippamuttā ca bhikkhavo ”ti.

13. Bhikkhāparamparajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Suva kinnaramukkakharājina so
bhisajāta mahesi kapotavaro,
atha mora satacchaka vāṇijako
atha rāja dasabrāhmaṇā bhikkhaparan ”ti.

Pakiṇṇakanipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

---

[1] badarāmalakāni ca - Ma, Syā, PTS.
[2] āharitvā - Ma;
ābhatva - PTS.
[3] sakiñcano - Ma, Syā, PTS.
[4] sucimaṃsūpasecanaṃ - Syā.
[5] patiggayha - PTS.
[6] sammā - Syā.
[7] idhāgacchi - Ma, Syā, PTS.
[8] sohaṃ ajja pajānāmi - Ma;
yohaṃ ajja pajānāmi - Syā.

2210. Về rau cải, củ sen, mật ong, thịt thừa của thú rừng, táo rừng, và trái *āmalaka*, ta mang về các thứ ấy và thọ dụng. Đối với ta, có sự bám víu ấy.

2211. Là người nấu thức ăn, có vật sở hữu, còn chấp thủ, ta nên dâng bữa ăn đến vị không nấu, không có trạng thái chấp là của ta, không còn chấp thủ.”

2212. “Và giờ đây, tôi xin hỏi vị tỳ khưu đang ngồi im lặng, là bậc có sự hành trì tốt đẹp. Vị ẩn sĩ đã dâng đến ngài bữa ăn tinh khiết, có trộn lẫn thịt.

2213. Sau khi tiếp nhận bữa ăn ấy, ngài im lặng thọ dụng một mình. Ngài không mời mọc bất cứ người nào khác. Đây là pháp gì mà có được sự tôn kính của ngài?”

2214. “Ta không nấu, không bảo người khác nấu, ta không cắt gọt, không bảo người khác cắt gọt; ta đã nhận biết ta đây không còn bất cứ ô nhiễm nào, đã được lánh xa tất cả các điều ác xấu.

2215. Sau khi cầm vật thực bằng tay trái, bình nước bằng tay phải, vị ẩn sĩ đã dâng đến ta bữa ăn tinh khiết, có trộn lẫn thịt.

2216. Chính những vị này nên bố thí, những người có trạng thái chấp là của ta, có sở hữu. Ta nghĩ rằng người nào mời thỉnh thí chủ là việc làm trái khuấy.”

2217. “Quả thật vì lợi ích của ta mà hôm nay đấng thủ lãnh xa binh đã đi đến nơi này. Trước đây, ta không biết được vật đã được bố thí ở nơi nào có quả báo lớn.

2218. Các vị vua bị tham đắm vào các quốc độ, các vị Bà-la-môn bị tham đắm vào các công việc lớn nhỏ, các vị ẩn sĩ bị tham đắm vào các rễ và trái cây, còn các vị tỳ khưu được giải thoát hoàn toàn.”

13. Bổn Sanh Vật Thực Theo Tuần Tự. [496]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Chim két, loài nhân điểu, chim ưng, y da dê thô cứng,
các củ sen, hoàng hậu chánh cung, chuyện chim bồ câu,
rồi chim công, với con heo rừng Taccha, người thương buôn,
rồi đức vua Sādhīna, mười hạng Bà-la-môn, vật thực theo tuần tự.

Nhóm Linh Tinh được chấm dứt.

--ooOoo--

PHỤ LỤC

***

Ghi theo Tam Tạng Miến Điện:

247. Kasi-vāṇijjaṃ kārenti, posayanti ajeḷake;
Kumāriyo pavecchanti, vivāhantāvahanti ca.
248. Samā ambaṭṭhavessehi, tepi vuccanti brāhmaṇā;
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase.

Những vị thực hiện việc cày bừa, buôn bán, chăn nuôi dê cừu. Các vị gả cưới các cô con gái, họ đưa dâu và rước dâu. Các vị ấy, giống như Ambaṭṭha và Vessa, cũng được gọi là Bà-la-môn. Tâu đại vương, những vị ấy đã được kể ra; có phải chúng ta chọn các vị như thế ấy?"

249. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā;
Aññe vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
250. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṃ;
Dakkhiṇaṃ samma dassāma, yattha dinnaṃ mahapphalaṃ.

(Đức vua Koravya đã nói rằng): "Những kẻ ấy đã xa lìa phẩm hạnh Bà-la-môn, chúng không được gọi là Bà-la-môn. Này Vidhura, hãy tìm kiếm các vị khác có giới hạnh, có kiến thức, đã kiêng cữ pháp đôi lứa, là những vị có thể thọ dụng vật thực của trẫm. Này khanh, chúng ta sẽ bố thí sự cúng dường ở nơi nào vật đã được bố thí là có quả báo lớn."

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI I
(Bổn Sanh I)

*****

GĀTHĀDIPĀDASŪCI – THƯ MỤC CÂU KỆ PĀḶI

A

A

Ā

I

I

U

Ū

E

T

T

TH

D

P

P

P

PH

B

BH

V

S

S

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI I
(Bổn Sanh I)

*****

SAÑÑĀNĀMĀNUKKAMANIKĀ – THƯ MỤC DANH TỪ RIÊNG

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI I
(Bổn Sanh I)

*****

VISESAPADĀNUKKAMAṆIKĀ – THƯ MỤC TỪ ĐẶC BIỆT

K

KH

G

G

GH

C

CH

T

TH

D

DH

DH

N

P

V

S

--ooOoo--

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Công Đức Thành Lập

1. Ven. Khánh Hỷ và Phật tử chùa Bát Nhã
2. Quỹ Hùn Phước Visākhā
3. Gia đình Phật tử Visākhā An Trương
4. Gia đình Phật tử Trương Đình Nguyên & Huỳnh Ngọc Hạnh
5. Bà Quả Phụ Phạm Vũ Điềm - Pháp danh Diệu Đài
6. Bà Phật tử Diệu Giới và các con cháu
7. Gia đình Phật tử Lương Xuân Lộc & Lê Thị Thu Hà
8. Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên
9. Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
10. Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Hòa & Minh Hạnh
11. Gia đình Phật tử Hồ Hoàng Anh
12. Phật tử Diệu Bình và Gia đình Phạm Thiện Bảo
13. Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi & Châu Thiên Hưng
14. Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
15. Cư sĩ Liên Tâm (Phan đình Quế)
16. Ái nữ Chú Nguyễn Hữu Danh
17. Gia đình Phật tử Khánh Huy
18. Ái nữ Cô Lê thị Tích
19. Cô Võ Trân Châu
20. Cô Hồng (IL)

Công Đức Hộ Trì

1. Ven. Dr. Bodagama Chandima
(Một bộ Tam Tạng Sri Lanka in tại Taiwan)

2. Phật tử Tống Thị Phương Lan
(Một bộ Đại Tạng Kinh Việt Nam)

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 32

⊛ JĀTAKAPĀḶI I– BỔN SANH I ⊛

Công Đức Bảo Trợ

Tập thể Phật tử Việt Nam ở Hong Kong
Nhóm Phật tử Philadelphia
Phật tử Texas
Phật tử Lê Quí Hùng
Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Gia đình một hành giả chùa Bửu Quang
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Gia đình Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai

Công Đức Hỗ Trợ

Tập thể đoàn Phật tử Asoka
Phật tử Tuệ Chơn Minh
Phật tử Văn Thị Yến Dung
Gia đình Phật tử Tường Vân
Phật tử Chánh Lý Đức Hùng
Phật tử Thiện Thanh - Chùa Phổ Minh
Phật tử Nguyễn Thị Xuân, Pháp danh Huệ Thu
Phật tử Nguyễn Thị Đạm và Gia đình Phật tử Lê Trung Đức

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 32

⊛ JĀTAKAPĀḶI I– BỔN SANH I ⊛

Công Đức Bảo Trợ

Phật tử Phạm Thu Hương
Phật tử Trịnh Kim Thanh
Phật tử Phạm Khắc Thiệu
Phật tử Lê Thanh Hồng
Phật tử Thành Nghĩa
Phật tử Bùi Anh Tú
Gia đình Phật tử Diệu Lý
Gia đình Đào Kỳ & Thu Hà
Gia đình Phật tử Trần Minh Trí

Công Đức Hỗ Trợ

Thượng Tọa Chánh Thọ
Sư Cô Hộ Duyên
Phật tử Nga
Phật tử Yến
Phật tử Lê Thị Phúc
Phật tử Nguyễn Thị Minh
Phật tử Trần Thị Thu Huyền
Phật tử Trần Văn Đức & Mai

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở TRONG NƯỚC
--(Do Phật tử Trịnh Đức Vinh chuyển)--

Phật tử Đặng Thị Hạnh
Phật tử Trần Lê Trang
Phật tử Dương Thanh Vân, Từ Thức Hạnh
Phật tử Trần Lê Hương
Phật tử Tạ Thị Dậu
Phật tử Trịnh Thanh Huy
Tu Nữ Tâm An (Lê Thị Tích)
Phật tử Nguyễn Thị Hồng Thảo
Cháu Bà Sáu Dép
Bạn của Cháu Bà Sáu Dép

PHẬT TỬ VIỆT NAM Ở TRONG NƯỚC

Đại Đức Định Phúc
Đại Đức Thích Pháp Trí
Đại Đức Thích Thanh An
Phật tử Tịnh An
Phật tử Nguyễn Thị Dậu
Gia đình Phật tử Tường Vân
Tập thể đoàn Phật tử Asoka
Em dâu Phật tử Lang Trần
Phật tử Lưu Phát Lai, Mỹ Hạnh, Thanh Hiệp
Phật tử Kiến Thức
Gia đình Phật tử Thiện Phước & Diệu An
Phật tử Diệu Tính, Diệu Tuệ
Phật tử Hoài Nam
Phật tử Phong & Thảo và con trai
Gia đình Phật tử Diệu Hỷ
& Gia đình Phật tử Thanh Đàm
Phật tử Chánh Lý Đức Hùng
Phật tử Kiều Thị Thanh Huyền
Phật tử Nguyễn Thanh Hải
Phật tử Vũ Đình Quân
Phật tử Vũ Đình Quang Vinh
Phật tử Nguyễn Thị Đạm
& Gia đình Phật tử Lê Trung Đức
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Một Phật tử ẩn danh

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG
--(Do Phật tử Lê Thanh Hồng đại diện)--

Gđ. Đào Kỳ & Thu Hà
Gđ. Nguyên Không
Gđ. Cô Tịnh Vạn
Gđ. Cô Đồng Hoa
Gđ. Cô Nhuận Lành
Gđ. Trương Văn Của
Gđ. Khánh Huệ Phương & Mẹ
Gđ. Nói Xuân Oan
Gđ. Thái Tú Hạp & Ái Cầm
Gđ. Tịnh Đạt & Bé Ánh Minh
Gđ. Trương Túc Hoa
Gđ. Lê Mỹ
Gđ. Hoa Đàm
Gđ. Huỳnh Trang - Rochester
Gđ. Chú Phó
Gđ. Thảo & Thùy
Gđ. Tuyết Mai
Gđ. Tịnh Bạch
Gđ. Diệu Bảo
Gđ. Võ Anh Đào
Gđ. Đức & Phương - Rochester
Gđ. Kim Ly Nguyễn
Cao Thị Lang, hồi hướng đến Cao Hải Đường
Huệ Đức & Pháp Quang

Gđ. Kiều Ngân
Gđ. Kiều Nga
Gđ. Nguyên Phạm
Gđ. Thanh Vân
Gđ. Thu & Bảo
Gđ. Châu & Dũng
Gđ. Ngân Nguyễn
Gđ. Thanh & Sự
Gđ. Cường & Liên
Gđ. Trọng & Huệ
Gđ. Diệu Hạnh
Gđ. Lộc & Mai
Gđ. Minh & Xuân Vũ
Gđ. Lê Tấn Lực
Gđ. Lan Hương & Lương
Gđ. Đào Tôn
Gđ. Lê Trác & Kim
Gđ. Lan Nguyễn
Gđ. Kim Loan
Gđ. Bác Bá
Gđ. Đặng Đài Trang
Gđ. Nguyễn Thị Bạch Tuyết & Nguyễn Văn Nữ
Phạm Khắc Thiệu - Minnesota
Huệ Thiện - Rochester

Thanh Hồng
Diệu Lý
Sơn Huỳnh
Diệu Ý
Phạm Thị Thi
Hoàng Thị Tình
Hồ Tiên
Phạm Xuân Lan
Trâm Anh
Trần Minh Thu
Nguyễn Văn Phú
Trang Lang
Thaddues Le

Thinh Le
Duy Le
Nhật Nhân
Ẩn Danh
Thanh Vinh
Hòa Cúc
Võ Thanh
Võ Thị Hồng
Dì Sáu
Phương Nguyễn
Nguyễn Bá Lâm
Nguyễn Thị Triều
Bé Nhã

Tuyết Hồng
Elizabeth Moran
Kỳ Phương & Mẹ
Nguyễn thị Thân
Trần thị Nhung
Tuệ Chơn Minh
Lưu thị Hoa
Lê Thị Gia Ninh
Cô Khánh An
Hậu Hồ - Texas
Amy Nguyễn
Nguyễn Chọn
Châu Hồng Quyền

PHẬT TỬ HONG KONG CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Tập thể Phật tử Việt Nam ở Hong Kong
Phật tử Nguyễn Thị Minh
Phật tử Nga
Phật tử Yến
Phật tử Trần Thị Thu Huyền
Phật tử chùa Tín Quang
Phật tử Đỗ thị Thanh Thủy
Phật tử Phạm Thu Hương

PHẬT TỬ ÚC ĐẠI LỢI CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Phật tử Phan Văn Giỏi
Phật tử Trần Văn Đức & Mai
Phật tử Nguyễn Gia Hiếu
Gđ. Phật tử Bình Anson

PHẬT TỬ CHÂU ÂU CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

-- (Do Phật tử Trần Lang chuyển)--

Phật tử Lê Thị Huệ
& Phật tử Lê Trung Thành (Thụy Sĩ)
Gđ. Lâm Thanh Thảo (Pháp)
Phật tử Nguyễn Thị Bích Thu (Pháp)
Gđ. Hồng & Tuấn (Pháp)
Gđ. Phạm Ngọc Francois (Pháp)
Gđ. Hồng Thị Nhơn

Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quí Hùng

PHẬT TỬ GIA NÃ ĐẠI CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gđ. Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Phật tử Thiện Thanh (Chùa Phổ Minh, Canada)
Phật tử Trịnh Kim Thanh

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Thượng Tọa Chánh Thọ
Đại Đức Upali
Đại Đức Paññindriya
Đại Đức Thánh Tâm (chùa Kỳ Viên)
Sư Cô Hộ Duyên
Phật tử Texas
Phật tử chùa Thiên Ân
Phật tử Bùi Anh Tú
Phật tử Lê Thị Phúc (thân mẫu Sc. Hộ Duyên)
Phật tử Lý Hoàng Anh
Phật tử Bùi Thị Mỹ, Pd. Nguyên Tịnh
Phật tử Alexander Phan
Phật tử Nguyễn Thị Xuân, Pd. Huệ Thu
Phật tử Thành Nghĩa (hồi hướng đến hương linh
Thành Trung và hương linh Nguyễn thị Thiệp)
Một nữ Phật tử ẩn danh

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG
-- (Do Phật tử Lý Đức chuyển)--

Phật tử Vượng Phạm
Phật tử Diệu Thanh
Phật tử Tâm Nguyên
Phật tử Liên Nguyễn
Phật tử Andy
Phật tử Cao Hoàng Tân
Phật tử Lộc Phạm
Phật tử Lan Lưu
Phật tử Hải Lý
Phật tử Lý Thị Ngọc Hằng
Phật tử Lý Minh Hiển
Phật tử Lý Đức

PHẬT TỬ SINGAPORE CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Phật tử Rajan Chellian

DANH SÁCH PHẬT TỬ PHILADELPHIA
--(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--

Đạo Tràng Bát Quan Trai Chùa Giác Lâm (Lansdown, PA)
Ô. Bà Nguyễn Hữu Phước
Phật tử Nguỵ Hinh Pd. Nguyên Huy
Phật tử La Song Hỹ Pd. Nguyên Tịnh
Phật tử Nguỵ Trí An Pd. Nguyên Bình
Phật tử Phạm Xuân Điệp
Phật tử Đặng Phước Châu Pd. Tâm Nghĩa
Phật tử Nguyễn Thị Rắt Pd. Tâm Thạnh
Phật tử Đặng Thế Luân Pd. Tâm Pháp
Phật tử Nguyễn văn Huỳnh Pd. Tâm Thiện
Phật tử Hứa Thị Liên Pd. Diệu Bạch
Phật tử Nguyễn Ngọc Hạnh
Phật tử Nguyễn Tường Vân
Phật tử Nguyễn Quang Huy
Phật tử Nguyễn Trâm Anh
Phật tử Ngụy Anh Thư
Phật tử Ngụy Khãi Tấn
Phật tử La Minh Châu
Phật tử La Derek
Phật tử Lưu Hội Tân Pd. Ngọc Châu
Phật tử La Mỹ Hương Pd. Diệu Huệ
Phật tử La Quốc Tâm Pd. Huệ Đạt
Phật tử Huỳnh Bích Chi Pd. Ngọc Phúc
Phật tử Trương Đông Mỹ Pd. Nguyên Thoại
Phật tử Châu Ngô
Phật tử Nguyễn Thị Thanh Hương Pd. Diệu Thanh
Phật tử Nguyễn Bạch Cúc Pd. Thanh Đức
(hồi hướng đến Diệu Nhã)
Phật tử Đặng Thúy Nga Pd. Đồng Nguyệt
Phật tử Đặng Thị Hà Pd. Diệu Hương
Phật tử Nguyễn Kim Loan
Phật tử Chánh Lệ
Phật tử Quảng Duyên
Phật tử Diệu Ngộ
Phật tử Thiện Hoà
Phật tử Diệu Thường
Phật tử Diệu Nhẫn
Phật tử Diệu Phúc
Phật tử Phước Nghiêm
Phật tử Loan (bạn Phước Nghiêm)
Phật tử Tuyết Ngọc

DANH SÁCH PHẬT TỬ PHILADELPHIA
(do Phật tử Thanh Đức đại diện)

Gđ. Nguỵ Khai Trí Pd. Nguyên Tuệ
Gđ. Nguỵ Phụng Mỹ Pd. Nguyên Quang
Gđ. Nguỵ Mộng Đức Pd. Nguyên Tường
Gđ. Nguỵ Mỹ Anh Pd. Nguyên Văn
Gđ. Đặng Kim Phụng Pd. Tâm Trí
Gđ. Đặng Văn Minh Pd. Quảng Phước
Gđ. Đặng Thế Hùng
Gđ. Đặng Kim Nga Pd.Tâm Mỹ
Gđ. Đặng Kim Mai Pd. Tâm Đồng
Gđ. Đặng Kim Thi Pd. Tâm Thọ
Gđ. Đặng Thế Hoà Pd. Tâm Hiền
Gđ. Nguyễn Trọng Nhân
Gđ. Nguyễn Trọng Luật
Gđ. Nguyễn Thị Xuân Thảo
Gđ. Nguyễn thị Xuân Trinh
Gđ. La Quốc Dũng Pd. Đức Trí
Gđ. La Ái Hương Pd. Diệu Mãn
Gđ. La Mỹ Anh Pd. Diệu Phú
Gđ. La Mỹ Hạnh Pd. Diêu Quí

Thành tâm hồi hướng phần công đức này đến thân bằng quyến thuộc: Những người đã qúa vãng được sanh về nhàn cảnh, những người còn tại tiền được sống lâu, sức khỏe, an vui, và luôn luôn tinh tấn tu hành.